

HOMEROS

İLYADA

arkadaş

6. BASKI

HOMEROS

İLYADA

HOMEROS

İLYADA

6. Baskı

Çeviri: Fulya Koçak

arkadaş

arkadaş YAYINEVİ
Yuva Mahallesi 3702. Sokak No: 4 Yenimahalle / Ankara
Tel:+90-312 396 01 11 (pbx) Faks: +90-312 396 01 41
www.arkadasyayinevi.com
info@arkadasyayinevi.com
Yayıncı Sertifika No: 12382
Matbaa Sertifika No: 13268

© Türkçe yayım hakları **arkadaş** yayınevinindir. Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ya da dağıtılamaz.

ISBN: 978-975-509-388-8

6. Baskı

ANKARA, 2014

Çeviri : Fulya Koçak
Editör : Melih Pekdemir
Proje Editörü : M. Selim Tosun
Kapak Tasarımı : Mehmet Yaman
Sayfa Düzeni : Güntaç Kölay
Baskı : Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayii Matbaacılar Sitesi
1518. Sokak No: 2/40
Yenimahalle – Ankara

Kapak ve Genel Tasarım:

lodos
Business Design & Development

İÇİNDEKİLER

Homeros		vii
İlyada		ix
Yayın Hakkında		xiii
Rapsodi 1	- [Veba - Öfke]	1
Rapsodi 2	- [Düş - Felaket (Sınav) - Kanun ya da Gençlerin Listesi]	23
Rapsodi 3	- [Surların Üstü - Aleksandros ile Menelaos'un Düellosu]	51
Rapsodi 4	- [Yeminlerin Bozulması - Agamemnon'un Orduları Teftişi]	66
Rapsodi 5	- [Diomedes'in Kahramanlıkları]	84
Rapsodi 6	- [Hektor ile Andromakhe'nin Konuşması]	114
Rapsodi 7	- [Hektor ile Aias'ın Düellosu - Ölülerin Kaldırılması]	131
Rapsodi 8	- [Tanrıların Toplantısı]	147
Rapsodi 9	- [Akhilleus'a Gönderilen Elçi - Ricalar]	165

Rapsodi 10 - [Dolon] 188
Rapsodi 11 - [Agamemnon'un Başarıları] 207
Rapsodi 12 - [Surdaki Çatışma] 235
Rapsodi 13 - [Gemilerin Önündeki Çatışma] 250
Rapsodi 14 - [Zeus'un Aldatılması] 276
Rapsodi 15 - [Gençler ile Sura Saldırı] 293
Rapsodi 16 - [Patroklos Destanı] 319
Rapsodi 17 - [Menelaos'un Kahramanlıkları] 349
Rapsodi 18 - [Silah Yapımı] 377
Rapsodi 19 - [Büyük Öfkenin Sonu] 397
Rapsodi 20 - [Tanrıların Savaşı] 413
Rapsodi 21 - [Nehir Kenarlarında Çatışma] 429
Rapsodi 22 - [Hektor'un Öldürülmesi] 451
Rapsodi 23 - [Patroklos Adına Yarışlar] 471
Rapsodi 24 - [Hektor'un Fidyeleri] 500

Adlar Dizini 527

HOMEROS

Tüm Antik Yunanlılar Homeros'u İlyada ve Odysseia'nın şairi olarak tanıdılar ve bu görüş günümüze kadar da desteklenerek geldi. Ancak günümüz tarihçilerinin büyük çoğunluğu İlyada'yı Homeros'a vermekle birlikte, Odysseia'yı Homeros'tan birkaç yaş daha genç başka bir şairin yarattığını savunmaktadırlar. Homeros tarihi bir kişiliktir ve M.Ö. 8. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Antik dönemde İonia'daki pek çok kent, onun kökeninin İzmir veya Sakız adası olduğunu iddia etmişti. İzmir ve Sakız adası da Homeros'un olası doğum yerlerindendir.

M.Ö. 4. yüzyıldan sonra Homeros'un pek çok biyografisi yazıldı; bunlar arasından yedi tanesi günümüze kadar ulaştı. Bu biyografilerde gerçek öğelerle hayal gücü ürünü olanlar birbirine karışmış olduğundan, Homeros'un tarifini zora sokmuş durumdadırlar. Antik yaşam öykülerinde Homeros'un kör olduğuna değinilmektedir. M.Ö. 6. yüzyıldan sonra Homeros destanları kitap haline getirilerek küçük çocuklara öğretilmeye başlanmıştır. Zaten M.Ö. 7. yüzyıl sonrası sanatı Homeros'un tasvirlerinin derin etkilerinin izlerini taşımaktadır. Tanınmış pek çok lider de Homeros'un kahramanlarından etkilenmiştir. Büyük İskender'in Akhilleus'tan fazlasıyla etkilendiği ve yastığının altında İlyada destanıyla uyuduğu söylenir.

İLYADA

İlyada'nın –ve dolayısıyla da Odysseia'nın– tarihte bilinen en eski kaydı M.Ö 6. yüzyıl civarlarında Peisistratos'un emriyle Atina'da yapılmıştır. M.Ö 3.-2. yüzyıllarda destanlar İskenderiyeli filologlar tarafından kayda geçirilip "rapsodi" adı verilen bölümlere ayrılmıştır. Bu dönemlerde destanların çok sayıda yerel yazımı da gerçekleşmiştir: Kıbrıs, Girit, Argoliki vd. İskenderiyeli filologlar daha sonraları pek çok dizenin sonradan yanlış yazıldığını ve bunların katışıksız metinler olmadıklarını varsaymaya başlamışlardı. Bununla birlikte, eklenen dizelerin tam olarak hangileri olduğu konusunda kendi aralarında fikir birliğine varamıyorlardı. Benzer müdahaleleri –dizelerin eklenmesi ya da çıkarılması– Bergamalı filologlar da yapmışlardı. Pek çok devrin filoloğu, günümüze gelmiş olan Girit versiyonunun, en az müdahale içereni olduğunu kabul ederler.

İlyada 16.000 dizenin etki ve dil bakımından başarılı bir biçimde bir araya geldiği hayranlık yaratıcı bir eserdir. Temel yapısı basit olmakla birlikte, ayrıntılı betimlemeler ve konu dışına çıkan uzun bölümler nedeniyle sık sık karmaşıklaşmaktadır. Rapsodi 2'de, gemilerin uzun uzadıya anlatılmasında olduğu gibi, belli bölümleri büyük olasılıkla dönemin geleneksel eğiliminden kaynaklanmaktadır. Ancak bütün bunların yanında unutulmaması gereken, İlyada'nın, döneminin savaş ve yiğitlik destanı oluşudur. Zekice tasarlanmış konudan sapmalar ve karşımıza çıkan

azımsanmayacak ölçüdeki benzetmeler, Homeros'un, savaşların anlatımındaki monotonluğu hafifletmedeki başarıları olarak algılanmalıdır.

Kullandığı dil tipik ve yer yer sıkıcı olmakla birlikte, kimi zaman istisnai bir biçimde güçlü ve yoğun bir hâle de bürünmektedir. Sert ve görkemli üslubu ise ayrıntılarda bükülmez ve askeri bir üsluba dönüşmektedir. Ancak öte yandan yiğitliğin ön planda olduğu bir değer sisteminde, savaşın hallerinin ve kişilerin karakterlerinin ortaya konulmasına hizmet etmektedir. Bunlara ek olarak, dolaylı anlatımların kullanılması, anlatıya kuvvet ve dramatiklik katması açısından önemlidir.

Son kısımlarda, barış sahneleri –Troya, bir diğer adıyla İlion, surlarının arkasında rol alanlar gibi– konu dışına sapma olarak görülen birtakım anlatımlar ya da Akhilleus'un kalkanının uzun uzadıya tasviri, bu devirde askeri başarıların ötesinde nelerin önemsendiğini de ortaya koymaktadır.

İlyada yaratıldığı andan bu yana tüm dünya edebiyatında derin etkiler bırakan az sayıdaki eşsiz eserden biridir.

Troya savaşının hikâyesi, mitolojik Yunan kahramanlarının M.Ö. 13. yüzyılda gerçekleşmiş olduğu hesaplanan Troya savaşındaki maceralarını anlatır. Pek çok kişi 1868 yılında arkeolog Heinrich Schliemann tarafından gün ışığına çıkarılana dek, Troya kentinin varlığının bir mit olduğuna inanıyordu.

İlyada destanında Zeus, insan nüfusunun çok büyük bir sayıya ulaştığını görerek nüfusu azaltmak için Troya savaşını çıkarmaya karar verir. Nereus kızlarından birini bir fani olan Peleus ile evlenmeye zorlar. Düğüne Kavga dışındaki tüm tanrılar davet edilir. Kavga, Zeus'tan öcünü almak için düğüne üzerinde "en güzel tanrıçaya" yazılı altın bir elma bırakır. Athene, Hera ve Afrodite elma için kavgaya tutuşurlar. Bu anlaşmazlığın çözülmesi için Troya Kralı Priamos'un oğlu Paris'ten, elmayı en güzel tanrıçaya vermesini rica ederler. O, elmayı Afrodite'ye verir ve Afrodite de ona, onun dünyadaki en güzel kadın olan Menelaos'un kızı Helene ile evleneceğine dair vaatte bulunur.

Yunanlılar ise Helene'nin kaçırılmasından sonra Troya'ya doğru harekete geçmiş olan Menelaos'u bu seferinde desteklemeye

karar verirler. Mykenelilerin kralı Agamemnon komutan olarak belirlenir. Aulis'te toplanılır ve Troya'ya doğru yola çıkılır. Yanlışlıkla önce Troya'nın biraz güneyinde bir kent olan Teuthtas'ta karaya çıkarlar ve bu kenti yakıp yıkarlar. Yanlış yaptıklarını anlar anlamaz da Troya'da tekrar karaya çıkarlar. Gemiden inen ilk Yunan olan Protesilaos, Troyalıların hükümranı Hektor tarafından öldürülür. Bu kayıplarına rağmen Yunanlılar sahilde, sonraki on yıl boyunca kalacakları bir ordugâh kurmayı başarırlar. Homeros'un İlyada'sında anlatılan bölüm ise bu zaman parçasının onuncu yılıdır.

Yunanlıların en cesur komutanı olan Akhilleus, Agamemnon'un, kendine ait kölelerden bir kadını elinden alması yüzünden kendini hakarete uğramış sayar. O zaman Yunan ordusunu güçten düşüren bir karar olan Myrmidonlarla birlikte geri çekilme kararını alır. Troyalıların bazı başarılarından sonra, Akhilleus'un en iyi arkadaşı olan Patroklos, Akhilleus yerine hiç olmazsa kendisinin tekrar savaşa dönüp Myrmidonlarla birlikte yerini almasını rica eder. Akhilleus onun isteğini kabul eder; bu arada da Hephaistos'un yapmış olduğu zırhı ödünç verir.

İşte Patroklos böylece çatışmaya girer ve Troyalılar da onun savaşa yeniden giren Akhilleus olduğunu sanarak Troya surlarının ardına çekilirler. Hektor da yine, onun Akhilleus olduğunu sanarak Patroklos'un karşısına çıkmaya karar verir. Çatışma sırasında Hektor Patroklos'un miğferini kırar ve böylece de kim olduğu anlaşılır. O zaman Patroklos'u öldürüp Akhilleus'un zırhını alır. Bu hareketiyse ölüye yapılmış bir hakarettir.

Akhilleus arkadaşının ölümünü öğrendiğinde intikam almaya karar verir. Annesi Thetis'ten, Hephaistos'tan kendisine yeni bir zırh yapmasını istemesini rica eder. Bu arada da Agamemnon ile uzlaşır. Bir sonraki gün çatışmaya girer. Hektor ile bir düello yapıp onu öldürmeyi başarır. Ardından rakibinin ölü bedenini savaş arabasının arkasında sürükler.

İlyada, Patroklos'un cenaze töreni ve Priamos'un, Hektor'un ölü bedenini kendisine vermesini rica etmek için Akhilleus'un barakasına gelmesiyle tamamlanır.

YAYIN HAKKINDA

İlyada, neredeyse ortaya çıkışından bu yana her zaman ilgi gören, ilham kaynağı olan bir eserdir. Yüzyıllardır tüm dünya edebiyat çevreleri tarafından ele alınarak çok sayıda dile defalarca çevrilmiş ve yayımlanmıştır. Çeviri çalışmaları yanında pek çok kez yeniden yorumlanmış ve içeriği aynı olmak kaydıyla farklı biçimlerde de yayımlanmıştır. İlyada'nın tüm dünya çapında gördüğü ilginin yanı sıra Yunanistan'da çok daha ayrı bir anlamı vardır. İlyada ve Odysseia'nın Yunanistan'da yapılmış yayınlarının sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. Bunun yanında bu destanlar Yunanistan'da ilkokuldan başlayarak ders kitabı olarak da okutulmaktadır. Destanların üzerinde yapılan çalışmalardan biri de destanların okunmasının daha akıcı ve anlaşılır hâle getirilmesi amacıyla düzyazıya dönüştürülmesidir. Bundan amaç, çok daha geniş bir yaş ve kültür yelpazesine hitap etmektir.

Elinizde bulunan yayın da benzeri bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıkmış. Çalışmanın aslının ilk yayın tarihi, bundan yetmiş iki yıl öncesidir (1932). Çalışma, zamanın günlük basın araçlarından biri olan "Eleutheros Anthropos" (Özgür İnsan) isimli gazetede 1930-1938 yılları arasında toplam 552 sayfadan oluşan 50 bölüm hâlinde ve isimsiz olarak yayımlanmıştır. 1932 yıllarında Yunanistan'da resmi dil ve yazı dili "Kathareusa" olduğundan –anlaşılır olması için Türkçe-Osmanlıca benzetmesini yapabiliriz– günümüze gelindiğinde yapılan bu çalışma anlaşılırlığını kaybetmiş ve çağdaş bir araştırmacının özenli çalışmasıyla günü-

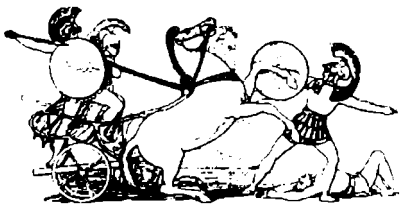
müz Yunancasına uyarlanarak yeniden yayımlanmıştır. Yapılan çalışmada Homeros'un metinlerinde kullandığı sözcük seçimine, benzetmelere müdahale edilmemiştir.

İlyada, zamanının benzeri olmayan bir destanıdır. Eserdeki benzetmeler, betimlemeler etkileyici olmakla birlikte, sözcük seçimlerindeki tekdüzelik okunmasını zaman zaman sıkıcı hale getirmektedir. Ancak üzerinde yapılan çalışmada ve şu anda elinizde tuttuğunuz çeviride dili zenginleştirmek adına sözcük seçiminde esnek davranmaktan kaçınılmıştır. Aynı sözcüğü tekrar etmek yerine eş anlamlısını kullanmak gibi bir yola başvurulmamıştır.

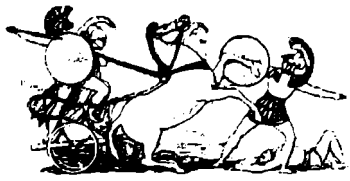
İlyada'da geçen özel isimlerin Türkçe yazımları konusunda Türkiye'de bu konuya çok emeği geçmiş, aynı zamanda A. Kadir ile birlikte İlyada'nın en yetkin çevirilerinden birine imzasını atmış sayın Azra Erhat'ın Mitoloji Sözlüğü'nden yararlanıldı.

Keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Fulya Koçak



İLYADA



RAPSODİ 1

[Veba - Öfke]

Şarkısını söyle bize, ey Tanrıça, Akhilleus'un
korkunç öfkesinin, Akhalara onca acı getiren ve
onca ruhu, güzel bedenleri köpeklere ve yırtıcı kuşlara
lokma olan yiğitlerin ruhlarını Hades'e yollayan.
Böyleydi Zeus'un arzusu,

Peleus'un levent oğlu Akhilleus ile Atreus'un oğlu
kralların lideri Agamemnon'un aralarında tartışıp
ayrıldıkları andan bu yana.

Tanrılardan hangisiydi acaba onları birbirlerine düşüren?
Agamemnon'a öfkelenmiş olan Leto ile Zeus'un oğlu
Apollon, orduyu kırıp geçiren korkunç
bir salgın gönderdi, böyle yaptı çünkü
Apollon'un duacısı Khryses'e çok sert davranmıştı.

Aslında Khryses, kızını azat etmeleri için Akhaların hızlı
gemilerine bolca fidyeyle gitmişti; altın asasının üzerinde
Apollon'un çelenkten tacını iki elinde tutarak[1]
hepsine, özellikle de Atreus'un iki oğluna
yalvarıp yakarıyordu:

"Ey Atreusoğulları ve arta kalan tüm silahlı Akhalar.
İnşallah Olympos'ta oturan tanrılar Priamos'un kentini
fethetmenizi sağlar da hayırlısıyla yeniden gidersiniz
evlerinize. Yalnız, bana kıymetli kızımı verin ve alın
bütün bu fidyeleri. Böylece
çok uzaklardan yayıyla nişan alan Zeus'un
oğlu Apollon'un lütfunu kazanın."

[1] Apollon'un dinsel simgesi olan yünden şeridinin (taçlarının) kenarlarını, yalvarışına ayrıcalık katmak için ellerinde tutarak.

O zaman, diğerleri hep bir ağızdan bağırarak
duacıya saygı gösterilmesini ve zengin fidyelerin
alınmasını söylediler. Ancak bu,
Agamemnon'un zerre kadar hoşuna gitmedi.
Çok kötü bir biçimde en ağır sözleriyle kovdu onu:

"Bana bak ihtiyar,
bir daha görmesin gözüm seni şu koca
karınlı gemilerin yanında.
Ne şimdi daha fazla oyalan burada,
ne de bir daha geri dön. Asa da yaramaz senin işine,
Tanrı'nın çelenkten tacı da.
Kızını da vermiyorum sana, Argos'ta[2] evimin içinde,
yurdundan uzakta yaşlanmadan evvel. Gündüz
dokuma yapsın gece de yatakta bana yoldaşlık etsin diye
onu burada tutacağım. Haydi defol buradan tek başına.
Eğer sağlam kalmak istiyorsan beni daha fazla kızdırma."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup dinledi sözünü.
Ağırlaşmış ruhuyla, uğultulu denizin sahil yolunu tuttu.
Kendini gözlerden uzak bir yerde bulduğunda da
sık örgüden saçlı Leto'nun oğlu Apollon'a
tüm hararetiyle yalvarmaya başladı ve dedi ki:

"Dinle beni ey gümüş yaylı, dinle beni ey Khryse'nin ve
Killa'nın[3] koruyucusu, ey Tenedos'un kuvvetli tanrısı
Smintheus![4] Eğer ben zamanında tapınağını donattıysam
ve eğer yaktıysam
sunağında boğaların ve keçilerin butlarını, yerine getir
benim ricamı: Ödesin Danaolar[5] gözyaşlarımın
bedelini oklarınla."

Bunları söyledi. Phoibos Apollon da ricasını yerine
getirerek Olympos'un zirvesinden öfke dolu,

[2] Argos: Akha'nın diğer adı (Ed. notu)
[3] Troya yakınlarında bulunan şehirler; Apollon'un duacısı Khryses, Khryse'de idi.
[4] Apollon'un lakabı, N. Kazancakis'in transkripsiyonu ile/I. Th. Kakridis'in serbest çevirisiyle: "Fareşeytan"
[5] Danao: Akhaların diğer adı [Ed. notu]

omzunda yayı ve oklarla dolu sadağıyla indi;
sırtındaki oklar gümbürdüyordu hareket ettikçe.
Öfkesinden karanlıktı gece gibi. Daha sonra, Akhaların
demirlemiş gemilerinin biraz ilerisinde durdu ve korku
salarak yankılanan bir ok attı.
Başlangıçta katırlara ve köpeklere nişan aldı.
Ancak daha sonra
zehirli oklarını insanlara atmaya başladı,
yoğun ateşler yükseliyordu ölülerden durmaksızın.

Dokuz tam gün boyunca kesintisiz düşmeye devam etti
ordunun üzerine Tanrı'nın okları;
ama onuncu gün, Akhilleus,
kristal biçimli Tanrıça Hera'nın[6]
kendisine verdiği ilham
doğrultusunda halkı bir toplantıya çağırdı.
Tanrıça, Akhaların böyle kırılıp geçtiklerini görmeye
dayanamıyordu. Herkes toplanmış ve her biri yerini
almışken, ayağı tez Akhilleus kalktı ayağa ve
Agamemnon'a hitaben dedi ki:

"Atreusoğlu, artık inanıyorum ki geri dönmekten başka
yolumuz yok, o da tabii
bizi yiyen salgın ve savaş varken
ölümden kurtulursak. Gel, bize görkemli Apollon'un
niçin bunca öfkelendiğini açıklayabilecek bir kahine,
bir duacıya ya da bir düş yorumcusuna
(çünkü düş de Tanrı'nın işidir)
soralım. Adaklarımızdan mı şikâyetçi ya da yüz sığırlık
kurbanlarımızdan mı?
Bizi bu korkunç yıkımdan kurtarmak için,
O'na koyunlar
ve keçiler kurban etmemizi istiyor olabilir."

Bunları söyledi ve oturdu. O zaman, Thestor'un oğlu,
adlı sanlı ve tüm biliciler

[6] "N. Kazancakis ve I. Th. Karkidis'in yakıştırmasıyla "Kristal kollu"; I. Polylas'ın transkripsiyonuyla "ak kollu" ve metnin geri kalanında bu şekilde geçecektir.

içinde benzeri olmayan Kalkhas kalktı.
O ki bilirdi geçmişi, şimdiyi ve geleceği,
o ki Apollon'dan almış olduğu kehanet güçleri aracılığıyla
kumanda etmişti İlyon'da Akhaların gemilerine.
İşte O, aydınlık zekâsıyla dedi ki:

"Ey Akhilleus, Zeus'un en sevdiği, benden
uzaklardan ok atan Apollon'un öfkesini açıklamamı
istiyorsun.
Söyleyeceğim sana bunu.
Ancak sen de söz vereceksin bütün içtenliğinle,
canla başla bana yardım edeceğine dair.
Çünkü eminim ki tüm Akhaları egemenliği altında
tutan ve sözü emir sayılan biri alınacaktır,
eğer, O, her zaman kazanan Kral, birine öfkelenirse;
aynı gün açık etmese de alındığını, bu onu gelecekte
saklayacağı anlamına gelmez; taşıyacaktır onu,
intikam alabilinceye dek. İyi düşün,
o vakit koruyabilecek misin beni?"

Yanıt olarak ona ayağı tez Akhilleus dedi ki:

"Söyle bütün yürekliliğinle bildiğin tüm kehanetleri.
Zeus'un en sevdiği oğlu Apollon adına ant veriyorum ki
Danaolardan hiçbiri, bugün Akhalar içinde
en yüksekte olmakla övünen Agamemnon'un
kendisi bile olsa ben yaşadığım sürece ve gözlerim
açık olduğu sürece şu koca karınlı gemilerin yanında hiç
kimse zarar vermeyecek sana. Kalkhas, senden biz Danaolara
kaderimizde yazılanları göstermeni rica ediyorum."

O zaman, büyük kâhin yüreklenerek dedi ki:

"Apollon'un öfkesi ne adak yüzündendir ne de
kurban töreni; öfkesi duacısına hakaret eden
Agamemnon'adır, ne köle kızını azat etti
ne fidyesini kabul etti.

Bunun için gönderdi bunca felaketi bize ve daha da
gönderecek. Fidye almaksızın kara gözlü kızı

babasına vermeden ve Khryses'e kurban kesmeden de
durmayacak salgın.
O zaman belki acır halimize ve kabul eder".

Bunları söyledi kâhin ve oturdu.
O zaman Atreus'un yiğit oğlu, büyük Kral Agamemnon,
kalktı ayağa kızgın hâlde. Öfkeden dolup taşmıştı
kapkara kalbi, ateş gibi kıvılcımlar saçıyordu gözleri.
Önce ters ters baktı Kalkhas'a ve sonra ona dedi ki:

"Uğursuz kâhin,
bugüne dek hiç iyi bir söz söylemedin bana,
tek mutlu olduğun kötü kehanetlerde bulunmak.
Şimdiye dek ne iyi bir söz söyledin ne iyi bir şey yaptın.
Şimdi de çıkmış Danaolar'a kehanette bulunuyor ve
Apollon'un onlara güya ben Khryses'in kızının
zengin fidyesini kabul etmedim diye
böylesi bir felaketle acı çektirdiğini söylüyorsun.
Ben ki o kızı saraylarıma almayı öylesine çok
arzuluyorum. Çünkü karımdan,
Klymaistre'den daha çok beğeniyorum onu;
ne iyilikte, ne bilgide aşağıdır ondan, ne de
ev işlerinde. Ancak bütün bunlara karşın,
zorunluluksa eğer, veririm onu geri.
Çünkü ben ordumuzun yok olup gitmesini değil
kurtulmasını isterim. Ancak derhal bana başka bir
eşdeğer hediye hazırlasınlar ki boş ellerle diğer tüm
Argoslulardan aşağı kalmayayım, yakışmaz bana bu:
Hepiniz görüyorsunuz ki benim hediyem başka yere
gidiyor."

Ayağı tez Akhilleus hemen dönüp ona dedi ki:

"Atreus'un herkesten çok daha fazla servet düşkünü,
pek şanlı oğlu! Cömert Akhaların sana başka bir hediye
vermesini nasıl istersin? Başka bir yerde paylaşılmamış
onca ganimet kaldı mı ki?
Hâkimiyetimiz altına aldığımız onca şehrin ganimetini
paylaşmıştık

ve şimdi onları ordularımızın elinden geri almamız utanç
verici olur. Haydi şimdi sen gönder kızı Tanrıya
ve biz Akhalar da Zeus bize sağlam surlarıyla Troya'nın
hâkimiyetini verdiğinde, üç misli hatta dört misli
ödüllendirelim seni."

Yanıt verdi ona Kral Agamemnon, dedi ki ona:

"Bu halinle, iyisin hoşsun, ey Tanrı biçimli Akhilleus.
Ama sakın beni aldatmaya kalkma; kurnazlığınla ne
kandırabilirsin beni, ne de ikna edebilirsin. Yoksa sen
bir kızı alıp burada benim elleri boş oturmamı istiyor ve
benimkini geri vermem için teşvik mi ediyorsun beni? İyi,
öyleyse cömert Akhalar gönlümün çekeceği, bana layık
başka bir kız versin,
-aksi halde ben, kendim gidip ya senin, ya Aias'ın ya da
Odysseus'unkini alacak ve onu kendi barakama getireceğim.
Şüphesiz kızacak buna maruz kalacak olan. Ancak bütün
bunları daha sonra yeniden düşünürüz.
Gel şimdi ilahi denize bir kara gemi atalım;
en seçkin kürekçileri de toplayalım. Gel içine bir yüz
sığır kurbanı da koyalım ve haydi gel bir de buna
Khryses'in güzel kızını bindirelim.
İçimizden ileri gelenlerden biri de Aias, İdomenus,
güvenilir Odysseus ya da sen, herkesten daha
korkunç olan
Peleus'un oğlu, sen de
kurbanları kesip uzaklardan yayıyla nişan alan Tanrı'yı
yatıştırmaya git."

Ancak Akhilleus hemen korkunç bir bakış atarak
ona dedi ki:

"Yazıklar olsun, utanmaz, servet düşkünü; Akhalardan
herhangi birinin senin sözlerine itaat etmesini, seferde
arkandan gelmesini ya da yiğitçe savaşmasını
nasıl istersin? Ben buraya, mızraklı Troya askerleriyle
savaşmaya gelmedim; hiçbir zaman bana bir şey yapmadı
onlar: Ne öküzlerimi ne atlarımı gasbetmişlikleri var
şimdiye dek,

ne de Phthie'nin bereketli ürünlerine zarar vermişlikleri;
ayırır bizi gölgeli dağlar ve vahşi deniz.
Yalnız, gönlün olsun diye, Troyalılardan öç almak için
düştük senin peşine ey arsız adam, ey köpek suratlı,
Menelaos'un ve senin şerefine. Ancak bütün bunlar
ne umurunda senin, ne de hatırlıyorsun bunları.
Şimdi de kalkmış elimden ödülümü almakla tehdit
ediyorsun beni.
Ben ki bunun için onca acılar çektim ve bunu bana
Akhaların oğulları bahşettiler. Elbette Akhaların,
Troya'nın mamur kentlerinden birini fethettiklerinde
ele geçirdiklerinden, hiçbir zaman, ben seninle
denk bir ödül almam. Savaşın tüm yükünü
benim kollarım kaldırır; ancak paylaşma
vakti geldiğinde sen alırsın, en büyük ganimeti;
ben de azla yetinip çarpışmaktan bitkin düşmüş olsam bile
mutlu dönerim gemilere.
Şimdi de Phthie'ye gideceğim. Burada kalıp onurumun
çiğnenmesinden ve senin servetine
servet katmaktansa, en iyisi
sivri burunlu savaş gemilerimle ülkeme geri dönmektir."

Daha sonra ona döndü ve cevap verdi Kral Agamemnon:

"Gitmeyi arzu ediyorsan eğer,
uğurlar olsun sana. Senden hatırım için kalmanı
isteyecek değilim. Benim yanımda
bana yardım edebilecek başkaları da var; en önemlisi de
büyük bilge Zeus yanımda benim.
Sen kralların içinde en çok düşmanlık beslediğimsin;
hep ağız dalaşını, savaşları ve çatışmaları seversin.
Git buradan, gemilerini ve yoldaşlarını Phtie'ye sürükle.
Git Myrmidon'lara hükmet. Ne zerre kadar
umurumdasın ne de öfkenden korkuyorum.
Dinle ancak şimdi sana söyleyeceklerimi:
Görkemli Apollon Khryses'in güzel kızını benden
geri almakta ısrar ederse
ben onu kendi gemim ve yoldaşlarımla göndereceğim.

Daha sonra da
senden ne kadar üstün olduğumu görmen için
bizzat kendim, senin barakandan, senin ödülün olan
güzel Briseis'i almaya geleceğim;
titresin benimle aksi konuşmaya ve
bana denk olmaya cesaret eden herhangi biri."

Bunları söyledi. Akhilleus'un da yüreği yaralandı ve şu
ikisinden hangisini yapsın diye düşündü: Sallayıp
keskin kılıcını, diğerlerini dağıtıp Agamemnon'u
öldürse miydi,
yoksa yüreğini sıkıp tutsa mıydı öfkesini?
Bu düşüncelerle boğuşurken ve büyük kılıcını kınından
çıkarırken, ak kollu Tanrıça Hera'nın gökten yolladığı
Athene çıkageldi.
Ayırt etmezdi sevgide ikisini,
aynı şekilde korur kollardı ikisini de.
Arkasında durup onu sarı saçlarından tuttu.
Tanrıça yalnızca ona görünürdü, görünmezdi diğerlerine.
Şaşkınlıkla döndü Akhilleus;
korkunç gözleri şimşekler saçan Pallas Athene'yi tanıdı.
Açıp ağzını şu kanatlı sözleri söyledi:

"Neden geldin şimdi yine, ey kalkan taşıyan Zeus'un kızı?
Yoksa Atreusoğlu Agamemnon'un küstahlığını
görmek için mi?
Ben tek sözle söyleyeyim sana olacağı: Bu hakaret eden
tavırlarıyla çok çabuk kaybedecek hayatını".

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Athene ve dedi ki ona:

"Beni dinlemeyi istersen,
gökyüzünden öfkeni durdurmak için geldim.
İkinizi de eşit seven ve her ikinizi de düşünen
Tanrıça Hera gönderdi beni.

Gel haydi, kes şu ağız dalaşını
ve bırak kalsın kınında kılıcın;
payla onu istediğin kadar sövgülerinle. Çünkü göreceksin

sana söyleyeceğim şu söz gerçekleşecektir:
Bir gün gelecek bu hakaretin karşılığında iki kat,
üç kat zengin ödüller alacaksın.
Yalnızca tut kendini ve dinle bizi."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki ona:

"Varsın olsun istediğiniz, ey Tanrıça,
boğsa da beni öfkem. Daha iyi böylesi.
Çünkü her kim tanrılara kulak verirse,
onlar da istekle kulak verip dinleyeceklerdir kendisini."

Bunları söyledi ve ağır elini kılıcının gümüş kabzasında tutup Athene'nin
sözlerine itaat ederek tekrar soktu onu kının içine.
O da uçtu Olympos'a, kalkanı yıldırım olan Zeus'un
saraylarına ve bir araya geldi diğer tanrılarla.

Akhilleus başladı yine Agamemnon'a ağır sözler
söylemeye. Bırakmıyordu öfkesi onu:

"Ey sarhoş, ey köpek gözlü, geyik yürekli!
Hiçbir zaman cesaretin olmadı silahlanıp orduyla savaşa
çıkmaya. En has delikanlılarla pusuya yatma zahmetine
bile girmedin; senin Azrail'in sendedir. Daha çok hoşuna
gider elbet Akhaların geniş ordugâhlarında oturup
sana karşı gelecek olanların ödüllerini gasbetmek.
Sen halkını yiyip bitiren bir kralsın.
Neden işe yaramazlara hükmettiğini söyleyeyim öyleyse:
İnan ki bana, eğer öyle olmasalardı, Atreusoğlu,
bu senin yapacağın haksızlıkların sonuncusu olurdu.
Ancak sana aşikâr bir şey söyleyecek ve bunun için
büyük yemin vereceğim. İşte, şu asanın üzerinde
bir daha asla ne yaprak ne dal çıkacak; dağdan
kesildi bu değnek, bir daha çiçek de açmayacak,
çünkü pirinçten bir balta aldı götürdü etrafındaki
yaprakları ve kabuğunu; şimdi de onu,
yasaları Zeus'tan alıp yargılayan yargıçlar, Akhaların
oğulları tutuyorlar ellerinde
(ve bu senin için büyük bir yemin olacak):

Bir gün gelecek Akhaların
oğulları özleyecekler Akhilleus'u.
Ancak o zaman sen, içindeki tüm kederle,
pek çoğu ölü olarak, insan katili Hektor'un elinden
geçerken yardım edemeyeceksin onlara.
Akhaların has delikanlılarına saygı göstermediğin için
yüreğin parçalanacak göğsünün içinde."

Bunları söyledi Peleus'un oğlu ve
oturdu altın kakmalı asasını mıh gibi atarak yere.
Öte yandan Atreusoğlu öfkesinden kudurdu.
O zaman Pylosların gür sesli hatibi, dilinden sesi
baldan da tatlı dökülen tatlı dilli Nestor ortaya atıldı.
O ki kutsal Pylos'ta o zamana kadar,
onun yaşadığı yıllarda doğup büyümüş
olan iki insan neslinin gelip geçtiğini görmüştü;
şimdi de üçüncü nesile hükmediyordu.

Sağduyuyla hitap etti onlara ve dedi ki:

"Vay canına! Ne büyük bir bela gelip bulmuş ülkeyi!
Çok büyük sevinç hissedecek Priamos ve oğulları
ve tüm Troyalılar; meclislerde çatışmalarda en önde
gelen sizlerin, birbirinizi yediğini öğrendiklerinde,
pek bir zevklenecekler! Ama dinleyin beni!
İkiniz de gençsiniz benden -bir zamanlar ben de
sizden daha iyileriyle arkadaşlık ederdim;
onlar da hor görmedi hiçbir zaman beni.
Doğrusu bu ya görmedim şimdiye dek böyle yiğitler,
bundan sonra da ne Peirithoos, ne Drysas, ne Kral Kaineus,
ne Eksaidos, ne de Tanrı Polyphemos gibisini, hatta
ölümsüzlere benzer Theseus gibisini göreceğimi sanmam.[7]
Onlar yeryüzü üzerindeki en yiğitlerdi.
Yiğittiler ve yiğitlerle hatta azgın canavarlarla savaşırlardı.
Ey Mucize! Ve onları yok ederlerdi.
Ben de o zamanlar Pylos'tan,
çok uzak yerlerden kalkıp onlarla bir araya gelmiştim.

[7] Nestor burada Lapithler ile Kentaurların mitolojik çatışmalarına değiniyor.

Onlar çağırmışlardı beni, ben de savaşıyordum
onlarla kendi payıma. Onlarla günümüz insanlarının
hiçbiri dövüşemezdi; yine de onlar dinlerlerdi
benim öğütlerimi, uyarlardı sözlerime.
Şimdi de sizler dinleyin beni, pişman olmayacaksınız.
Ve sen, her ne kadar güç sahibi olsan da,
almayacaksın kızı –yalnızca bırak onu, bir kere
onu Akhaların oğulları hediye verdiler–
sen de ey Peleus'un oğlu,
kralla tartışıp ona karşı durmaya niyetlenme.
Kral diğerlerinden daha fazla itibar görür ve Zeus verdi
ona asayla hükmetme şanını.
Sen de yiğit olsan ve Tanrıça bir annen olsa bile
o daha üstündür senden;
çünkü çok daha fazla kişiye hükmetmekte.
Sen Atreusoğlu, bırak artık öfkeni bir kenara ve senden
rica ediyorum bana bir iyilik yap.
Akhilleus'a gücenmeyi bırak, o ki yıkıcı savaşta
tüm Akhalar için büyük bir siperdir."

Ona yanıt verdi ve dedi ki büyük Agamemnon:

"Evet ihtiyar; bütün bu dediklerin hep olması gerekenler.
Ancak bu adam diğerlerinden üstün olmak istiyor;
herkesi yönetmek, herkese hükmetmek,
herkese buyruk vermek istiyor.
Bunlar bana hiç kimsenin kabul edemeyeceği
şeyler gibi geliyor.
Ölümsüz tanrılar onu savaşçı yapmış olsalar bile,
bu ona sövme hakkı da verdiklerini mi gösterir?"

Burada tanrısal Akhilleus onun sözünü keserek dedi ki:

"Ama o zaman, eğer ödün verseydim ve başımı eğip
her dediğine tamam deseydim, gerçekten
önemsiz bir korkak olabilirdim. Böyle
buyrukları sen başkasına ver, bana değil;
çünkü benim hiç niyetim
yok seni dinlemeye.

Benim sana diyecek bir sözüm var, şunu aklına iyi sok ki:
Ne seninle ne de bir başkasıyla kız için savaşmayacağım.
Siz verdiniz bana onu ve siz alıyorsunuz yine geri.
Ancak diğer konulara gelince, yani
sahip olduğum siyah hızlı gemilere, hiçbirini
alamazsın benim rızam olmadan.
Eğer arzu edersen bir dene de görsün şunlar,
nasıl fışkırdığını kara kanının mızrağımın etrafından."

Her ikisi de böyle kızgın bir ağız dalaşına girdiler ve
kalkıp Akhaların gemilerinin yanındaki toplantıyı
dağıttılar.
Akhilleus da Patroklos ve yoldaşlarıyla birlikte
barakalarına ve gemilerine doğru yola çıktı.
Agamemnon da derhal denize bir hızlı gemi atıp yirmi
kürekçi seçti. Geminin içine Apollon için yüz sığırlık
kurbanı yükledi. Sonra yine
kendisi getirip bindirdi güzel Khryseis'i;
kaptan olarak da hünerli Odysseus bindi gemiye.
Hepsi bindiler ve denizin ıslak yolları üzerinde
seyretmeye başladılar. Atreus'un oğlu o zaman,
askerlerine yıkanmalarını buyurdu; onlar da saçlarını
yıkadılar ve kirlilerini çıkarıp denize fırlattılar. Daha sonra
Phoibos'a, çok gürültülü sahilin yakınında yüzlük
boğa ve keçileri kurban ettiler.
Etraf dumana bürünürken et kokusu yükseliyordu göğe.

Onlar bunları yapıyorlardı ordugâhta.
Ancak Agamemnon, Akhilleus'un ağız dalaşları sırasında hediyesini
nasıl alacağı konusundaki
tehditlerini unutmuyordu. Habercilerini ve hızlı
seyisleri Talthybios ve Eurybates'i çağırıp onlara dedi ki:

"Akhilleus'un barakasına gidin. Güzel Briseis'i kolundan
yakalayıp, bana getirin. Olur da size onu vermezse
daha fazla adamla ben geleceğim almaya. Sanırım bu
onun için daha kötü olacak."

Bunları söyledi ve bu tehditlerle gönderdi onları.

Onlar da istemeye istemeye yola düşüp kısır denizin
sahillerinde yürüyerek Myrmidon'ların
barakaları ve gemilerine ulaştılar.

Akhilleus'u barakası ve kara gemisinin yanında
oturur buldular.
Sevinmedi onları gördüğüne.
Onlar da korku ve saygıyla durdular kralın önünde;
ne bir selam verdiler
ne de ağızlarını açıp bir şey sordular.

Ancak o, neden geldiklerini anlayarak dedi ki onlara:

"Hoş geldiniz Zeus'un ve insanların tellal ve habercileri.
Yaklaşın: Sizin bir suçunuz yok,
Agamemnon gönderdi sizi kız için.
Tanrıdan olma Patroklos, git getir kızı dışarı,
göster onlara da alıp gitsinler. Ancak onlar,
şahidim olsunlar ki benim, mutlu tanrıların, fani
insanların ve insafsız kralın önünde, eğer bir gün gelir de
tekrar orduyu utanç verici bir yıkımdan kurtarmam için
bana muhtaç olurlarsa.
O bir kör gibi felakete doğru gitti; ne önünü görebiliyor,
ne arkasını; ne de sağlam orduların gemilerinin yanında
onunla nasıl savaşacaklarını anlayabiliyor."

Bunları söyledi. Patroklos da
sevgili yoldaşının sözlerini dinleyip çıkardı barakadan
güzel Brisies'i
ve onu Agamemnon'a götürsünler diye habercilere
verdi. Onlar da geri döndüler Akhaların gemilerine.
Kız da onlarla birlikte isteksiz yürüyordu. O zaman,
Akhilleus, gözlerinde yaşlarla geri çekildi ve gözden
uzak bir sahilde yalnız başına oturdu,
kara denize bakıyordu ve ellerini uzatarak
sevgili annesine durmaksızın yalvarıyor, diyordu ki:

"Anam, kısa ömürlü doğurmuş olsan da beni,
en azından yükseklerden gürleyen,
Olymposlu Zeus saygı gösterseydi bana.

Ama o, şimdiye kadar hiç değer vermedi bana. Niçin
Atreus'un oğlu, büyük Kral Agamemnon bana
hakaret etti?
Neden hediyemi canım böyle istiyor diyerek gasbetti
ve benim hediyem neden şimdi onda?"

Bunları söyledi acı gözyaşları dökerek.
Saygıdeğer annesi yaşlı babasının yanında kaldığı
yerden, denizin derinliklerinden duydu onu.
Köpürmüş dalgalardan, derhal kasırga gibi çıkıp
ağlayan oğlunun yanına oturdu.
Yumuşacık okşadı onu ve ona adıyla seslenerek dedi ki:

"Akhilleus, evladım, niçin ağlıyorsun?
Hangi keder acıtıyor böyle kalbini?
Söyle bana, saklama benden ki bilelim ikimiz de."

O zaman ayağı tez Akhilleus derin derin iç çekerek
dedi ki:

"Biliyorsun. Bildiğin halde ne diyeyim?
Thebai'ye gittik, Eetion'nun kutsal kentine,
kenti fethedip bütün ganimeti aldık ve buraya getirdik.
Akhalar da adil olarak onu kendi aralarında bölüştüler.
Hepsinin arasından
Atreusoğlu için güzel Khryseis'i seçtiler. İşte o zaman
yanlışsız ok atan Apollon'un duacısı
Khryses, Akhaların tunç zırhlı hızlı gemilerinin yanına
kızını kurtarmak için zengin bir fidyeyle geldi.
Elinde Tanrı'nın çelengini, altın asasını tutuyor,
tüm Akhalara, ama en çok da
Atreus'un iki oğluna yalvarıyordu.[8]

"İşte o zaman tüm diğer Akhalar duacıya saygı
gösterilmesini ve zengin fidyesinin kabul edilmesini
haykırdılar. Ancak bu Atreusoğlu Agamemnon'un
hoşuna gitmedi ve onu çok çirkin bir biçimde tehdit
ederek kovdu.

[8] Agamemnon ve Menelaos'a.

İhtiyar da gitti oradan öfkeyle;
Apollon da onun lanetini dinledi; çünkü onu çok severdi.
Argosluları üzerine korkunç bir hastalık saldı.
Birbiri ardına ölüyordu askerler,
Tanrı'nın okları da her yerden Akhaların
geniş ordusunun üzerine düşüyordu. O zaman
bunları iyi bilen kâhin açıkladı Apollon'un buyruklarını.
Önce ben doğrudan teklif ettim Tanrı'yı sakinleştirmeyi.
Ancak Atreusoğlu kızdı ve aniden fırlayarak,
şimdi yerine getirilmiş olan sözlerle tehdit etti beni.
Bir taraftan
kara gözlü Akhalar[9] Khryseis'i bir hızlı gemiyle Khryses'e,
Appollon için hediyelerle birlikte gönderdiler ve diğer
taraftan da bana Akhaların vermiş olduğu Brises'in kızını;
haberciler gelip aldılar barakamdan. Ama sen, eğer
becerebilirsen savun evladını:
Git Olympos'a ve eğer ki bir zaman sözlerinle ve işlerinle
mutlu ettiysen onu, yalvar Zeus'a,
–baba evinde seni çok kez övünürken
ve karabulutlu Kronos'un oğlunu büyük bir felaketten
diğer ölümsüzler arasından yalnız senin kurtardığını
anlatırken duymuştum;
diğer Olymposlu krallar
Hera, Poseidon ve Athene bağlamak istiyorlarmış onu.
Ancak sen gittin, ey Tanrıça ve bağlarını çözdün onun;
çağırdın çabucak Olympos'un tepesine, tanrıların Briareus,
insanlarınsa Aigion dedikleri yüz-eli olanı[10]
-çünkü o daha güçlüdür babasından. O da oturdu
Kronos'un oğlunun yanına ününün verdiği kibirle;
onlar da korkup
bağlamadılar onu. Otur yanına ve hatırlat ona bunları;
sarıl dizlerine, bütün kralları gurur duysun diye
ve anlasınlar diye Akhaların başyiğidine hakaret eden

[9] Pervanebiçimliler: "Gözü parlayanlar". Biraz daha aşağıda bunlardan "hareketligözlüler" sıfatıyla bahsedilmektedir.

[10] İnsanların ve tanrıların dilleri arasında, isim koymanın farklılık göstermesi İlyada'nın diğer bölümlerinde de rastlanan bir durumdur.

Atreus'un oğlu, büyük Kral Agamemnon'un körlüğünü.
Troyalılara yardım etmek,
Akhaları gemilerinin dibinde sıkıştırıp sahil çevresinde
büyük bir katliamdan geçirmek istemez mi?"

Yanıtladı onu gözyaşları dökerek Thetis:

"Ah oğlum, niçin böyle kadersiz doğurdum seni?
Kaderin az yaşamak iken,
oturaydın daha iyiydi dertsiz, gözyaşsız gemilerin yanında.
Şimdiyse hem kısa ömürlüsün,
hem herkesten daha mutsuzsun
-evde seni doğurduğum vakit kötü bir vakit olmalı.
Senin bu sözlerini karlı Olympos'a gidip,
belki ikna olur diye Zeus'un kendisine söyleyeceğim.
Fakat sen şimdi burada gemilerde otur.
Öfkeni tutup sakın hiçbir yere savaşmaya gitme.
Zeus dün, diğer bütün tanrılarla birlikte Aithiop'lar[11]
tarafından verilen şölen için davetli olarak Okeanos'a[12]
gitti. On güne kadar
Olympos'a geri dönecek; o zaman koşacağım
onun ayaklarına kapanmak için tunç döşeli saraylarına;
ve sanıyorum ki ikna edeceğim onu."

Bunları söyledi ve gitti. Elinden güzel kadını zorla alınmış
Akhilleis'u orada çok kızgın halde bıraktı.
Bu arada Odysseus kutsal yüz sığır
kurbanıyla Khryse'ye ulaştı. Derin limana girdiklerinde
yelkenleri toplayıp kara geminin içinde bıraktılar.
Daha sonra hızla ön halatları çözerek iskarmoza[13] koydular.
Daha sonra gemiyi küreklerle koya kadar getirdiler
ve demir atıp bağladılar pupa palamarlarını.
Onlar da karaya inmeye başladılar. Apollon'un yüz sığır
kurbanını çıkardılar; son olarak da Khryses'in kızı çıktı.
Hünerli Odysseus onu sunağa götürüp
sevgili babasının ellerine, ona şunları söyleyerek teslim etti:

[11] Antik Yunan mitolojisinde Aithioplar yeryüzünün kıyısında oturan dindar bir halktır.
[12] Okeanos: Dünyayı çevreleyen büyük nehir; suları yöneten tanrı. [Ed. notu]
[13] Iskarmoz: Gemide ihtiyaç yokken Gemi direğini dayamak için kullanılan çatal.

"Ey Khryses! Beni Kral Agamemnon adına,
sana kızını getirmek ve tanrının kendilerine
felaketler gönderdiği ve çok acılar çekmiş
Danaolar adına merhamet dilemek için Phoibos'a
kutsal yüz sığır kurbanını kesmek üzere gönderdiler."

Bunları söyledi ve kızı teslim etti ellerine. O da sevinçle
kabul etti kıymetli kızını. Onlar da kutsal yüz sığır
kurbanını hemen sıraladılar iyi inşa edilmiş sunağın
çevresine. Daha sonra yıkayıp ellerini, aldılar arpaları[14].

O zaman Khryses ellerini kaldırarak yüksek sesle
duasını etti onlar için:

"Dinle beni ey gümüş yaylı, ey Khryse'nin ve kutsal
Killa'nın koruyucusu, ey Tenedos'un güçlü kralı:
Başka zamanlar dinlediğin gibi dualarımı,
beni sayıp Akhalara bunca eziyet ettiğin gibi,
şimdi de bu arzumu yerine getir:
Uzaklaştır artık Danaolardan korkunç hastalığı!"

Böyle söyledi yalvararak. Phoibos Apollon da dinledi onu.
Bu arada dualarını edip arpa serptiler.
Önce öküzlerin kafalarını kaldırıp kestiler onları;
derilerini yüzdüler, sonra da
butlarını kesip yağla örttüler onları.
İki kere sardıktan sonra çiğ etler koydular üstlerine.
İhtiyar da onları odunların üzerinde kara şarap serperek
kızartıyordu. Gençlerse, onun yanında beş dişli çatal[15]
tutuyorlardı. Butlar kızarınca, sakatatları da yiyorlardı.
Geri kalanları da küçük parçalara
ayırıp şişlere geçirerek, hünerle pişirdiler
ve çektiler ateşten. İşleri bitince sofrayı serdiler ve uzun
uzun yediler. Gönüllerinin çektiği hiçbir şeyden mahrum
değildiler; yemeye ve içmeye doyduktan sonra,

[14] Kurban töreninden önce hayvanların boynuzları arasından saçılan arpanın duayı güçlendireceğine inanılırdı.

[15] Beş tane dişi olan çatal, bunlarla devamında yiyecek oldukları iç organları, kızarsın diye ateşe tutuyorlardı.

gençler, ağzına kadar doldurup
şarap testilerini, sundular etraftaki herkese.
Bütün gün Akhaların yiğitleri marşlar söyleyerek Tanrı'yı
yatıştırdılar; bir savaş marşını duyduğunda
neşeyle doldu kalbi onun da.

Güneş batıp karanlık çöktüğünde, uzandılar palamarların
yanına.
Sabahleyin gül parmaklı Şafak göründüğünde,
Apollon'un onlara gönderdiği alize rüzgârlarıyla birlikte,
Akhaların geniş ordugâhına geri dönmek üzere kalktılar.
Direği dikip, bembeyaz yelkenleri gerdiler.
Rüzgâr da şişirdi ana yelkeni.
Gemi denize açılıp da dalgaları yırtarak yol aldığı sırada
köpüklü dalga çınlıyordu gürül gürül.

Akhaların geniş ordugâhına
vardıklarında kara gemiyi kıyıya, kumun üzerine
sürüklediler;
her taraftan destekler koyduktan sonra barakalara ve
gemilere dağıldılar. Fakat Peleus'un soylu oğlu Akhilleus,
hızlı gemilerin yanında öfkeyle oturmaya devam ediyordu.
Ne yiğitlere ün veren toplantıya gidiyordu ne de savaşa;
tek başına orada duruyor, savaşın ve savaşçıların
çığlıklarını duymak isteyen kalbi eriyordu. On ikinci günün
şafağı ağarınca ölümsüz tanrılar, hep birlikte, önlerinde
Zeus olduğu halde, Olympos'a döndüler. Thetis de
oğlunun isteğini unutmamıştı.
Denizin dalgaları arasından çıkarak sabah sabah ulu
gökyüzüne, Olympos'a yükseldi. Kronos'un gür sesli
oğlunu çok zirveli Olympos'un en yüksek tepesinde,
diğer tanrılardan uzakta oturur halde buldu.
Hemen önünde diz çöküp sol eliyle onun dizlerine sarıldı;
sağ eliyle de çenesine dokundu.
Bu şekilde yakarırken Kronosoğlu Kral Zeus'a, dedi ki:

"Baba Zeus, bir gün olsun ölümsüzler arasında sözümle
ya da işimle bir iyiliğim dokunduysa sana, şu iyiliği yap bana:

Şeref ver oğluma, yalnızca diğerlerinden daha kısa ömürlü olduğu için değil,
aynı zamanda Kral Agamemnon ona hakaret ettiği için.
Elinden hediyesini aldı ve şimdi hediyeye kendisi sahip.
Olympos'lu derin düşünceli Zeus,
en azından sen hak ver ona ve
Akhalar hoşnut olup alması gereken onuru ona geri verene dek
Troyalılara güçle zafer ver."

Ona bunları söyledi. Ancak Zeus ona yanıt vermedi ve uzun süre tek kelime etmeden durdu.
Onun dizlerine sarılmış olarak oturan Thetis
daha bir sıkı sarılıyordu şimdi ve en baştan onunla tekrar konuşmaya başladı:

"Sen ki hiç kimseden korkmayansın,
gerçek bir söz ver bana; ya kabul et ya da reddet
ki öğreneyim ben de diğer tanrılar arasında ne kadar hiçe sayılmış olduğumu."

O zaman bulut devşiren Zeus, kızgın bir sesle yanıtladı onu:

"Kötü, çok kötü bu; çünkü Hera yine beni alaycı
sözleriyle tahrik etmeye başladığında takışacak noktaya getirecek -o ki sebepsiz yere daima kavga eder benimle ve
diğer ölümsüz tanrıların önünde sürekli
Troyalılara savaşta yardım ettiğimi söyler.
Git şimdi buradan da burada olduğunu hissetmesin Hera.
Ben de bütün bunların olması için özen göstereceğim.
Eğer istersen dediklerime inanman için eğeyim başımı.
Ölümsüzler arasında sahip olduğum en büyük nişan budur.
Çünkü
başımı eğerek verdiğim her söz gerçekleşir; ne geri alınır ne hilesi vardır, ne de gerçekleşmeden kalır."

Bunları söyledi ve kapkara kaşlarıyla razı oldu
Kronos'un oğlu. O zaman tanrısal saçları
hafifçe dalgalandı ölümsüz başının üzerinde; sarsıldı ihtişamlı Olympos.

Bunları konuşup ayrıldılar. Thetis, ışıltılı Olympos'tan
atladı derin denize; Zeus da saraylarına gitti.
Tüm tanrılar hep birlikte babalarının önünde kalktılar tahtlarından.
Kimse ilerlemedi,
yalnızca hepsi önünde ayakta durdular.

O zaman Zeus oturdu tahtına.
Hera, onu görüp onun denizlerin ihtiyarının kızı
gümüş ayaklı Thetis'le konuştuğunu anladı ve ona
alaycı sözler etmeye başladı:

"Hangi tanrıçayla konuşuyordun yine, hinoğluhin?
Hep benden gizli kararlar vermeye ve gizli gizli
yargılamaya bayılırsın. Şimdiye dek canın hiç çekmedi
bana herhangi bir düşünceni istekle belli etmeyi."

O zaman onu yanıtladı tanrıların ve insanların babası:

"Hera, benim bütün düşüncelerimi öğrenmeyi umma.
Karım bile olsan zor şeydir bu.
Ancak duyman gereken bir şey olursa,
senden önce ne tanrılardan, ne insanlardan biri öğrenebilir.
Bunun için beni sıkboğaz etme ve diğer tanrılardan ayrı,
tek başıma düşünmek istediğim zaman da çok fazla soru
sorma."
Kara gözlü[16] hanımefendi Hera, ona karşılık verdi:

"Bu dediklerin nasıl sözler, zalimlerin zalimi Kronosoğlu?
Şimdi sana ne soru soruyorum, ne de sorguya çekiyorum;
istediğini düşün diye seni rahat bırakıyorum.
Ancak denizlerin ihtiyarının kızı
gümüş ayaklı Thetis'in seni kandırmış olmasından
korkarım;
onun şafakla birlikte gelip yanına oturduğunu ve dizlerine
sarıldığını gördüm. Sanırım Akhilleus'a yardım edeceğine
ve gemilerin orada tüm Akhaları yok edeceğine dair
söz verdin ona."

O zaman bulut devşiren Zeus yanıt verdi:

[16] Homerik sıfatı "öküz gözlü"; metnin devamında "büyük gözlü" olarak geçmektedir.

"Ey kurnaz, daima bir şeyler anlarsın ve seni kandıramam.
Ancak bütün bunlarla beni kendinden daha fazla
soğutmaktan başka bir şey elde edemezsin;
bu da sana daha pahalıya patlayacak.
Eğer bütün bunlar olmuş olsaydı bu,
benim istediğimin gerçekleştiği anlamına gelecekti.
Otur uslu uslu yerinde.
Eğer karşı konulamayan ellerimle yakalarsam seni,
Olympostaki tanrıların hiçbiri kurtaramaz."

Ona bunları söyledi ve büyük gözlü hanımefendi Hera da
korkup oturdu yüreğini sıkarak.
Ancak Zeus'un sarayındaki tüm gök tanrıları üzüldüler.
İlk önce anlı şanlı usta Hephaistos, sevgili annesi ak kollu
Hera'nın yüreğini hoş etmek için, başladı konuşmaya:

"Ölümlü insanlar için ikinizin daha fazla kavga etmesi
artık çekilmez oldu; rahatsız ediyorsunuz tanrıları da.
Siz böyle her fırsatta birbirinizi yerken
bu güzel şölenden kimse memnun ayrılmayacak.
Zaten kendisi bilse de
sevgili anacığıma sevgili babam Zeus'la iyi geçinmesini
ve tekrar ağız dalaşlarına
başlayıp şöleni ve bizi altüst etmemesini
söylemek isterdim. Şimşek gibi parlayan Olymposlu
eğer isterse, hepimizi atabilir tahtlarımızdan.
Herkesten daha güçlüdür O.
Sen de yaranmaya çalış ona tatlı sözlerle. Olymposlu da o
zaman hemen merhamet edecektir bize."

Bunları söyledi ve ayağa fırlayıp değerli
iki kulplu maşrapayı,[17] şunları söyleyerek annesinin
ellerine tutuşturdu:

"Anacığım, sabret ve içinde tut tüm acını. Ben seni bu
kadar severken, gözlerimle onun seni dövdüğünü görmek
istemem. Her ne kadar üzülsem ve yardım etmek istesem

[17] İki kulplu maşrapa: bilinmeyen bir amaçla yapılmış eşya. (Minos Girit'inde de iki kulplu maşrapa buluntuları elde edilmiştir.) İki kulp da tabandan başlıyordu.

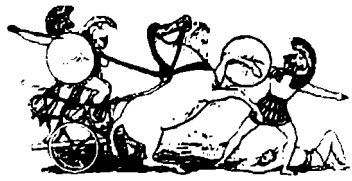
de beceremem. Çünkü herhangi birinin
Olymposlu'ya karşı çıkması çok ağır ve zordur.
Bir gün sana yardım etmek için koşup gelmiştim de
O, beni bacağımdan yakalayıp fırlatmıştı gökyüzünün
eşiğinden. Bütün gün yuvarlanıp durmuştum ve güneşin
batışıyla yüreğim ağzımda Lemnos'a düşmüştüm.
Oraya düşer düşmez Sintiler[18] alıp bakmışlardı bana."

Bunları söyledi. Tanrıça Hera gülümsedi
ve aldı oğlundan maşrapayı ellerine.
O zaman da sağdan başlayarak, o çok lezzetli içkiyi şarap
testisinden boşaltarak diğer tanrılara da ikram
etmeye başladı. Zevkten dört köşe olan tanrıları bitmek
tükenmek bilmeyen bir gülme tuttu, aksak
Hephaistos'un taraçalar arasında nefes nefese gidip
geldiğini
gördükleri vakit. Bütün bir gün,
güneş hükmünü sürdüğü sürece, bu şekilde yiyip içtiler.
Hiçbir şey eksik değildi şölende. Ne Apollon'un çaldığı
güzel çalgı eksikti ne de sırayla şarkı söyleyen
Musaların[19] tatlı sesleri.

Sonunda güneşin parlak ışığı batınca, diğerlerinin her biri
anlı şanlı topal Hephaistos'un ince ustalığıyla inşa etmiş
olduğu kendilerine ait taraçalara uyumaya gittiler.
Şimşek gibi parlayan Olymposlu Zeus da her seferinde
tatlı uyku geldiğinde gidip uyuduğu yatağına gitti.
Uzandı ve uykuya daldı;
altın tahtlı Hera da onun yanına uzandı.

[18] Hephaistos'un başlıca tapınma yerinin olduğu Lemhos'ta oturanlar böyle adlandırılıyorlardı.

[19] Musa: Yunan mitolojisinde, yüce sanatların perisi olan dokuz tanrıçadan biri. (Ed. notu)



RAPSODİ 2

[Düş - Felaket (Sınav)- Kanun ya da Gençlerin Listesi]

Diğer tanrı ve kumandanlar bütün gece uyudular.
Ancak, tatlı uyku tutmadı Zeus'u.
Akhilleus'u nasıl onurlandıracağını ve gemilerinde
Akhaları nasıl yok edeceğini düşünüyordu. Şu düşünce
diğerlerinden daha iyi gibi göründü gözüne: Agamemnon'a
baştan çıkarıcı Düş'ü göndermek.
Bunun için, çağırıp şunları söyledi ona:

"Ey baştan çıkarıcı Düş,
doğruca Akhaların hızlı gemilerine git.
Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasına vardığında,
sana emredeceklerimin hepsini söyle ona.
Gür saçlı Akhaları bir an önce silahlandırmasını sağla.

Hazır artık Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılar
arasında ikilik yokken, Troyalıların geniş yollu kentine
hükmedebilir. Hera yakarışlarıyla ikna etti hepsini; büyük
felaketler bekliyor Troyalıları."

Bunları söyledi. Düş de onun sözlerini duyar duymaz,
harekete geçerek Akhaların hızlı gemilerine hemen vardı ve
Atreus'un oğlu Agamemnon'u aramaya başladı.
Barakasında uyur buldu onu.
Ölümsüz uyku, saçılmıştı dört yanına.
Agamemnon'un, ihtiyarlar arasında
en çok saygı duyduğu, Neleus'un oğlu Nestor'un
şeklini alarak,
başının üzerinde durdu. Tanrısal Düş, ona benzeyerek dedi ki:

"Ey kumandan Atreus'un oğlu, ey at terbiyecisi,
uyuyor musun?
Uyumamalı bütün bir halkın güvendiği ve bunca
sorumluluğu olan bir komutan.
Şimdi dinle beni hemen.

Zeus tarafından gönderildim sana ben. O uzakta da olsa,
senin için endişelenip acı çeker. Sana derhal tüm gür saçlı
Akhaları silahlandırmanı buyuruyor. Hazır artık
Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılar arasında ikilik yokken,
Troyalıların geniş yollu kentine hükmedebilirsin.
Hera, yakarışlarıyla ikna etti hepsini.
Troyalıları Zeus'tan gelecek büyük felaketler bekliyor.
İyi tut bunları aklında ve tatlı uyku seni bıraktığında sakın
unutma."

Bunları söyledi ve gitti.
Bu olmayacak şeyleri düşünsün diye
Agamemnon'u orada bıraktı.
Çünkü o kör, hemen aynı gün Priamos'un kentini
fethedebileceğini zannediyordu. Zeus'un aklında neler
olduğunu da bilmiyordu. Çünkü O, Troyalılara ve
Danaolılara korkunç çatışmalarla birlikte daha nice
üzüntüler ve iniltiler gönderecekti.
Uyandığında tanrısal ses kaplamıştı etrafını.
Kalkıp oturdu. Güzel, yeni ve yumuşak gömleğini giydi,
büyük bir pelerine sarınarak,
iri ayaklarına güzel sandaletlerini geçirdi ve
omuzlarına gümüş kakmalı kılıcını astı.
Ata mirası, ölümsüz asasını alarak,
tunç zırhlı Akhaların gemilerine doğru yola çıktı.

O zaman Tanrıça Eos[1], Zeus'a ve diğer ölümsüz tanrılara
gün ışığını haber vermek için yüksek Olympos'a çıktı.
Agamemnon gür sesli tellallara, gür saçlı Akhaları
toplantıya çağırmalarını buyurdu.
Onlar da bunu duyurunca, kalabalık koşup toplandı.

Yüce ruhlu ihtiyar meclisini önce,
Pylos'un kralı Nestor'un gemisinin orada topladı.
Onları çağırıp mantıklı fikrini söyledi:

"Dinleyin dostlarım!
Tanrı Düş, ölümsüz gecenin içinde uykuma geldi.

[1] Şafak tanrıçası [Ed. notu]

Yüzüyle, yaşıyla Tanrı Nestor'a çok benziyordu.
Başımın üzerinde durup bana dedi ki:

"Ey kumandan Atreus'un oğlu,
ey at terbiyecisi uyuyor musun?
Uyumamalı bütün bir halkın güvendiği, bunca
sorumluluğu olan bir komutan. Şimdi dinle beni hemen.
Zeus tarafından gönderildim sana ben;
O uzakta da olsa senin için endişelenip acı çeker.
Sana derhal tüm gür saçlı Akhaları derhal silahlandırmanı
buyuruyor. Hazır artık Olympos'ta oturan ölümsüz
tanrılar arasında ikilik yokken,
Troyalıların geniş yollu kentine hükmedebilirsin.
Çünkü Hera yakarışlarıyla ikna etti hepsini,
Troyalıları Zeus'tan gelecek büyük felaketler bekliyor.
İyi tut bunları aklında ve sakın unutma."

"Bunları söyledikten sonra fırladı gitti.
Tatlı uyku da bıraktı beni.
Gelin Akhaların oğullarını silahlandırmanın bir yolunu
bulalım. Ben öncelikle sınayacağım bunları;
çok kürekli gemilerle geri dönmelerini sağlamaya
çalışacağım; en uygunu bu. Ancak siz de diğer taraftan,
sözlerinizle alıkoyun onları."

Bunları söyledi ve oturdu. O zaman kumsal Pylos'un kralı
Nestor kalktı ayağa. Sakin sakin konuşarak dedi ki onlara:

"Dostlarım, Argosluların kralları ve komutanları!
Eğer Akhalardan başka biri söylemiş olsaydı bize bu düşü,
yalan olduğunu söyler ve inanmayabilirdik ona.
Ancak herkesten üstün olmakla övünen bu kişi gördü onu.
Gelin, Akhaların oğullarını savaş için silahlandıralım."

Bunları söyleyip ilk o çıktı meclisten. Asa
tutan diğer krallar da onun öğütlerini dinleyerek kalktılar
yerlerinden.
Büyük bir kalabalık geliyordu toplantıya.
Tıpkı oyuk bir taşın içinden durmaksızın

çıkan oğul arılar gibi, bahar çiçeklerine asılan üzümler
ya da oradan oraya uçan bir sürü gibi;
kalabalık da işte öyle gemilerden ve barakalardan çıkıp
doğru toplantıya gitmek için kıyıya koşuyordu.

Tam ortada Zeus'un habercisi Ulak Tanrıça,
onları koşmaları için kışkırtıyordu.
Onlar da toplanıyorlardı hızla. Toplantının olduğu mekân
uğulduyor,
toprak inliyor, kalabalık, yerine otururken büyük gürültü
çıkarıyordu. Dokuz tellal, gürültüyü kesip kralları
dinlemeleri için gür sesleriyle bağırıyorlardı. Sonunda,
hepsi yerlerine oturup seslerini kestiler.

O zaman Kral Agamemnon
Hephaistos'un yapmış olduğu asasını tutarak kalktı
aralarından. Kronos'un oğlu Zeus'a asayı Hephaistos
vermişti, Zeus da onu Argos'un katili kılavuz Hermes'e,
Hermes de at terbiyecisi Pelops'a,
Pelops da sonunda pek çok halkın
kralı olan Atreus'a vermişti; Atreus ise ölürken koyundan
yana zengin
Thyestes'e bırakmıştı; Thyestes de asaya sahip olup
pek çok adaya ve bütün Argos'a hükmetsin diye
Agamemnon'a bırakmıştı. Bu asaya dayanarak nutuk verdi
ve onlara dedi ki:

"Yiğit Danaolarım, Ares'in silahlı yaverleri! Kronos'un
oğlu Zeus
beni fena halde kör edip, başımı belaya soktu! O zalim,
önce bana, geri dönmeden evvel sağlam surlu İlyon'da
hüküm süreceğimi vaat etti; şimdiyse fena hâlde dalga geçti
benimle. Bunca kayıp vermişken, talihsiz bir şekilde,
Argos'a geri dönmemi buyuruyor. Görünen o ki,
şimdiye dek pek çok kentin kıyısını yıkan ve daha
başkalarını da yıkacak olan,
her şeyi bilen Zeus böyle istiyor.
Çünkü büyüktür gücü.

Ancak, Akhaların böylesi kalabalık ve seçkin halkının,
henüz savaşın sonu
belli olmamışken çok daha az sayıdaki düşmanla böylesi nafile
savaştığını çocuklarımızın duyması, bizim için utanç verici olur. Eğer biz Akhalar ve Troyalılar uzlaşmayı isteyip, iki tarafı da hesapladıktan sonra ayrılsak
ve her bir onluk grup için size ikramda bulunsun diye Troyalılardan birini alsak bile,
kendilerine şarap sunacak biri düşmemiş daha pek çok onluk grup açıkta kalacaktır. Ben Akhaların oğullarının, kentte yaşayan Troyalılardan bu kadar fazla olduğunu söylüyorum. Amacıma ulaşıp çok nüfuslu İlyon'u fethetmemi engellemek için
pek çok ülkeden müttefik savaşçılar geldi.
Büyük Zeus'un dokuz yılı geçti, çürüdü artık gemilerin tahtaları ve çözüldü halatları; karılarımızla
küçük çocuklarımız, evlerimizde oturup bizi bekliyor.
Yine de bizim ta buralara gelmemizin nedeni olan işimiz yarım kaldı. Gelin şimdi, hepiniz dinleyin sözlerimi.
Haydi gemilerle sevgili vatanımıza gidelim,
çünkü fethedemeyeceğiz genişyollu Troya'yı."

Onlara bunları söyleyerek, bu kararı duymamış olanların hepsinin, göğüslerinin içinde kalplerinin aynı şeyi istemelerini sağladı. Toplantıdaki tüm kalabalık
Euros ile Notos'un, baba Zeus'un bulutlarından hücum edercesine kaldırdıkları İkaros Denizi'nin büyük dalgaları gibi harekete geçti. Tıpkı onların şiddetle esmeye geldiğinde derin bir ekili ovayı sarsıp tüm başakları eğdiği zamanki gibi, sarsıldı toplantı alanı da.
Kuvvetli haykırışlarla
gemilere koşuyor ve ayaklarının altından tozları kaldırıyorlardı.
Birbirlerine, gemilere binip tanrısal denize çekelim onları diyorlardı. Hendekleri temizlerlerken dönüş yolunu iple ekenlerin çığlıkları göklere yükseliyordu.

Gemilerin kızaklarını da çekiyorlardı.[2]

Eğer Hera, Athene'ye şunları söylemeseydi, Argoslular
henüz kaderlerinde gitmek yazılı değilken gideceklerdi:

"Yazıklar olsun sana kalkan taşıyan Zeus'un uslanmaz kızı.
Argoslular, denizin geniş sırtı üzerinde sevgili
memleketlerine geri mi dönecekler?
Argoslu Helene'yi, Priamos'la Troyalılara iftihar vesilesi
diye mi bırakacaklar? Pek çok Akha Troya'da,
sevgili memleketlerinden uzakta onun uğruna kaybolup
gitmemiş miydi? Şimdi derhâl tunç gömlekli Akha halkının
arasına giderek her birini tatlı sözlerle
engelleyip gürleyen gemilerini denize atmalarına
izin verme."

Bunları söyledi ona. Mavi gözlü Tanrıça Athene de sözlerini
dinleyerek Olympos'un tepelerinden atılıp hemen ulaştı
Akhaların gemilerine. Sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'u,
henüz sağlam
döşemeli kara gemisine ayak basmamış haldeyken buldu.
Derin acılar vardı yüreğinde.
Mavi gözlü Athene yanında durup dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, Zeus'un evladı[3] hünerli Odysseus,
iyi döşenmiş gemilerinize binip böylece mi gideceksiniz
evlerinize ve vatanlarınıza? Argoslu Helene'yi Priamos'la
Troyalılara iftihar vesilesi diye mi bırakacaksınız?
Pek çok Akha, Troya'da sevgili vatanlarından uzakta
onun uğruna kaybolup gitmedi mi? Şimdi derhâl tunç
gömlekli Akha halkı arasına gidip her birini
tatlı sözlerle engelleyerek gürleyen gemilerini denize
atmalarını önle."

Bunları söyleyince, o da onunla konuşan bu sesin, Tanrıça'nın
sesi olduğunu anladı. Koşarak gitti. Sırtındaki pelerini attı;
onu izlemekte olan İthakeli haberci Eurybates aldı pelerini.
Atreus'un oğlu Agamemnon'a ulaştığında,

[2] Yani gemileri denize indirmek üzere hazırlanıyorlardı.
[3] Yüksek bir soydan geldiğini, iki soylu olduğunu belirten cümle.

ondan atadan kalma ölümsüz asasını aldı ve asayla birlikte
tunç gömlekli Akhaların gemilerine doğru yola çıktı.
Hangi krala ya da seçkin komutana rastlarsa rastlasın,
yanına yaklaşarak şu tatlı sözlerle alıkoyuyordu:

"Ey şanslı kişi, bir ödlek gibi korkmak yakışmıyor sana!
Dur, ben de yatıştırayım diğerlerini.
Henüz Agamemnon'un gerçek niyetinin ne olduğunu
bilmiyoruz. Şimdi deniyor bizi, ancak
yakın zamanda cezalandıracaktır Akha oğullarını.
Hepimiz duymadık mı mecliste dediklerini?
Aman dikkat edelim de kızıp zarar vermesin bize.
Çünkü her şeyi bilen Zeus'un sayıp sevdiği tanrısal
kralın öfkesi korkunçtur."

Halktan kimi bağırırken gördüyse asasıyla vuruyor ve şu
sözlerle korkutuyordu:

"Ey melun; sessizce otur ve senden daha üstün olanların
sözlerini dinle!
Çünkü sen savaşta işe yaramaz ve korkağın tekisin;
ne çatışmada hesaba katılırsın ne de mecliste.
Burada tüm Akhalar hükümdarlık etmeyeceğiz!
İyi değildir çok başlılık. Bırak yalnız bir kişi lider olsun,
bir kral olsun. Hinoğluhin Kronos'un oğlu,
hükmetmesi için asayı ona verdi
ve yine o, yargılaması için yasaları verdi.

İşte böyle buyurdu kral onlara.
Onlar da gürültüyle kıyıya vurup denizde
yankılar yaratan fırtınalı deniz dalgaları gibi
toplantıdan, barakalardan ve gemilerden çıkarak
bağıra çağıra koşuşturdular.

Herkes oturup yerlerini tuttu. Yalnızca çok şey bilen
geveze Thersites gürültü yapıyordu; Argosluları
güldürmek için, bir budala gibi uygunsuz ve saygısızca boş
yere ağız dalaşına giriyordu tanrılarla.

İlyon'a gelmiş olanların en çirkiniydi o. Şaşıydı, tek ayağı

topal, göğsüne doğru düşen omuzları eğri ve üzerinde
bulunan çok az saçın kapattığı başı sivriydi.
Odysseus ve Akhilleus, sürekli kendileriyle ağız dalaşına
girdiği için herkesten çok ona düşmanlık güdüyorlardı.
Yine o zaman da tanrısal Agamemnon'a yüksek sesle
hakaret etmekteydi. Akhalar da ona çok kızgındılar ve
yeriyorlardı onu. Ancak O, yüksek sesle hakaret ederek
Agamemnon'a şöyle söylüyordu:

"Atreus'un oğlu, ne gibi bir kötülük yaptık sana?
Neyin eksik? Barakaların tunçla dolu, pek çok seçkin
kadının var; biz Akhalar bir kenti fethettiğimizde
önce sana veririz bunları. Acaba İlyon'dan,
benim ya da Akhalardan başka birinin, buraya
beraberinde getirdiği
at terbiyecisi Troyalılardan birinin, oğluna fidye olarak,
sana daha fazla altın getirmesini mi istersin?
Yoksa, bunların dışında, yanına uzanıp tek başına tadını
çıkarmak için bir kız mı istersin? Bir komutan olarak
yakışmıyor sana Akhaların oğullarına felaketler getirmek.

"Ah aptallar, dünyanın yüz karaları, kadınlar diyorum size
erkekler değil. Gelin gemilerimizle dönelim, diğerlerinin
ödüllerine de konsun diye onu burada, Troya'da bırakalım.
Anlasın o zaman, ona bizim de yardım edip etmediğimizi.
O ki, en iyi adamı Akhilleus'a bile hakaret etti;
elinden ödülünü aldı ve şimdi sahip ona.
Fakat Akhilleus, kızsa bile görmezden geldi;
aksi halde bu senin yaptığın son haksızlık olurdu."

Bunları söyledi Thersites;
böyle hakaret etti halkların kralı Agamemnon'a.
Ancak Tanrı Odysseus hızla yaklaştı ona;
vahşice bakarak şu sert sözlerle azarladı onu:

"Ey geveze Thersites kes. Her ne kadar, bağırmayı iyi
biliyorsan da sürekli krallarla ağız dalaşı yapmak isteme.
Ben, Atreusoğulları'yla birlikte İlyon'a gelenler arasında
senden daha beterinin olmadığını söylüyorum.

Ağzına sürekli kralların lafını
almamalı, onları yermemeli, ne zaman dönüş saati gelecek
diye gözünü yollara dikmemelisin.
Henüz bu işlerin nasıl biteceğini ve biz Akhaların iyi mi
yoksa kötü mü döneceğimizi bilmiyoruz.
Sen de oturmuş, güya kahraman Danaolar ona daha çok
şey veriyorlar diye,
Atreus'un oğlu büyük Kral Agamemnon'u yeriyor ve kötü
sözlerinle nutuklar çekiyorsun. Sana olacağı söyleyeyim:
Eğer bir daha, şimdi olduğu gibi, saçma sapan laflar
ettiğine denk gelirsem,
durmasın artık omuzlarının üzerinde
Odysseus'un başı ve Telemakhos'un babası demesinler
bana,
seni yakalayıp da şöyle bir defa sıkıca patakladıktan sonra,
gizli yerlerini örten elbiselerini, pelerinini ve gömleğini
çıkartıp ağlatarak hızlı gemilere kovalamazsam!"

Bunları söyleyip asayla vurdu sırtına ve omuzlarına.
O da iki büklüm oldu ve gözlerinden sıcak gözyaşları
yuvarlandı. Altın asa darbesinden kanla dolu bir şiş belirdi
sırtında; korkup oturdu ağrıyı hissederek.
Vahşice baktı ona ve kuruladı gözyaşlarını.
Akhalar üzgün görünseler bile güldüler içlerinden;
her biri yanındakine bakarak şöyle diyordu:

"Aklı başında öğütler veren ve çatışma için bizi
silahlandıran Odysseus her zaman ne çok iyilik yapıyor!
Şimdi
yine şu büyük iyiliği yapıp Argoslulara,
o küstah ve geveze adamın nutuk vermesini engelledi.
Artık bir daha cesaret edemeyecektir krallarla böyle
hakaretvari sözlerle ağız dalaşına girmeye."

Bunları söylüyordu kalabalık.
O zaman, kentler fatihi Odysseus asasını elinde tutarak
kalktı. Mavi gözlü Athene de
onun yanında bir haberci gibi halkı susturmaya ve

birincisinden sonuncusuna Akhaların, onun sözleriyle öğütlerini dinlemelerini sağlamaya çalışıyordu:

O da aklı başında sözlerle topluluğa konuşup dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, ey Kral. Şimdi Akhalar seni faniler arasında en onursuzu yapmak istiyor ve sana at besleyen Argos'tan buraya doğru yola çıkarken iyi inşa edilmiş İlyon'u fethetmeden dönmeyeceklerine dair vermiş oldukları sözü tutmuyorlar. Memlekete geri dönmek için küçük çocuklar ya da dul kadınlar gibi ağlayıp durur biri diğerine. Onca felakete bulanmışken nasıl geri dönmeyi istemesinler ki? Burada, eğer biri, kış kasırgalarının ve azgın denizin dövdüğü gemisinin içinde karısından bir ay uzak kalırsa, büyük bir üzüntü hisseder. Biz de buralarda kalmaya başladığımızdan bu yana dokuz yıl oldu. Bu yüzden suçlamıyorum sivri burunlu gemilerinin yanında gitmek için sabırsızlanan Akhaları. Ancak tüm bunlara rağmen, burada bunca zaman kalıp da başarısız geri dönmek utanç olur bizim için.

"Sabredin dostlarım, kalın biraz daha. Görelim bakalım Kalkhas'ın kehanetlerinin doğru çıkıp çıkmayacağını. Siz ölümden kurtulmuş olanlar, hepiniz iyi hatırlarsınız ve hepiniz şahitsiniz, Akhalar gemileri Priamos'a yıkımlar getirmek için Aulis'te toplandıktan bir gün önce ya da daha önceki gün, biz de kutsal sunakların üzerlerinde, güzel bir çınar ağacının altında, temiz suyun aktığı çeşmenin etrafında tanrılara nefis yüzlük kurbanlar kesiyorduk; orada göründüydü büyük belirti: Olymposlu Zeus'un gün ışığına çıkarmış olduğu, kıpkırmızı sırtı olan korkunç bir yılan, dev sunağın altından fırlayıp saldırdı çınara doğru. Orada, en yüksek dalın üzerinde,

bir serçenin yeni doğan yavruları yuva yapmıştı.
Sekiz tanelerdi; onları doğuran anneleri ile dokuz.
O zaman dev, onlar hüzünle cıvıldarken, çiğnemeden
yuttu onları. Anneleri de sevgili yavrularının matemini
tutarak dört dönerek uçuyordu. Dev, etrafında dönüp,
o öyle inlerken onu küçücük kanadından yakaladı.
Daha sonra onu ve yavrularını yemeyi bitirince, devi
gönderen Tanrı, gösterdi mucizesini.
Evet, hinoğluhin Kronos'un oğlu taş etti onu!

"Biz ses çıkarmadan durduk ve olup bitene hayran kaldık!
Çünkü tanrıların bu korkunç belirtisi,
kurban vaktinde gerçekleşmişti; Kalkhas hemen bir
kehanette bulunarak bize dedi ki: 'Neden sessiz kaldınız
gürsaçlı Akhalar? Ünü hiçbir zaman kaybolmayacak olan
Zeus bizim için gösterdi bu koca canavarı.
Sonra, çok sonra da olsa gösterdi bize olacağı.
Tıpkı bu devin sekiz küçük serçe yavrusunu,
onları doğuran anneleriyle birlikte dokuzunu da yuttuğu
gibi, biz de burada bu kadar yıl savaşıp onuncu yıl
fethedeceğiz geniş yollu kenti.'
Bunları söylemişti bize o zaman
ve doğru çıkıyor şimdi hepsi.
Ey güzel dizlikli Akhalar, gelin Priamos'un büyük kentini
fethedene dek burada kalın hepiniz."

Bunları söyledi. Argoslular da sesleriyle onayladılar onu.
Yankılandı çevredeki gemiler seslerinden.
Hepsi övdü tanrısal Odysseus'un sözlerini. Daha sonra
at sürücüsü Nestor, ayağa kalkarak onlara dedi ki:

"Yazıklar olsun! Tıpkı savaşla hiç ilgisi olmayan küçücük
çocuklar gibi konuşuyorsunuz. Antlaşmalar ve
yeminlerimiz, yerlere serptiğimiz halis şaraplar ve el
sıkışmalar ne olacak peki?
Ateşlerde yansın öğütleri
ve düşünceleri insanların!
Çünkü boş yere ağız dalaşı yapıyoruz; bunca zamandır

burada olsak da herhangi bir çözüm bulamadık.
Sen, Atreus'un oğlu, başta olduğu gibi,
şimdi de, sarsılmaz iradenle
korkunç çatışmalarda Argosluların komutanı ol ve
kalkan taşıyan Zeus'un verdiği sözün gerçek mi yalan mı
olduğunu görmeden önce, diğerlerinden ayrı gitmek
isteyen varsa, bırak defolup gitsin
-başarılı olamazlar nasıl olsa-.
Ben diyorum ki Kronos'un her şeyi bilen oğlu,
Argoslular hızlı gemilerine bindiği sırada
zaferimize razı oldu ve hünerle şimşekler çaktırıp
Troyalılara katliam ve ölüm getirmek için iyi belirtiler
ortaya çıkardı. Bunun için kimse bir Troyalının karısıyla
yatmadan ve Helene'nin[4] çektiği acı ve işkencelerin
intikamını almadan,
memlekete dönmek için acele etmesin.
Ancak her kimin sabrı yoksa, yalnızca gitmek istiyorsa
bırak eğer ölümün onu herkesten önce bulmasını istiyorsa
binsin kara ve iyi döşenmiş gemisine!

"Sen Kral, iyice düşün ve dinle diğerlerini.
Ey Agamemnon, ayır adamları soylara ve ırklara,
yardım etsin
her bir soy ya da her bir ırk diğerine.
Böyle yaparsan ve Akhalar sana itaat ederlerse, o zaman
ayrı ayrı savaşacakları için, komutanlardan ve askerlerden
hangisinin kötü olup hangisinin olmadığını görürsün.
Öğrenirsin o zaman, kenti fethedememenin Tanrı'nın
isteği mi olduğunu,
yoksa adamlarının savaştaki deneyimsizliği
ve korkaklığından mı kaynaklandığını."

O zaman yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki ona:

"Akhaların oğullarının hiçbiri senden
daha iyi öğütler veremez ihtiyar.

[4] Troya Kralı Priamos'un oğlu Paris, Spartalı Helene'yi kaçırmış, bu da Akhaların Troya'ya savaş açmasına neden olmuşu [Ed. notu]

Ey baba Zeus, ey Athene ve ey Apollon,
keşke Akhalar içinde Nestor gibi on danışmanım olaydı!
O zaman kral Priamos'un kenti, yok edilmiş olarak
hemencecik düşerdi ellerimize! Ancak Kronos'un oğlu,
kalkan taşıyan Zeus, kızdı bana ve ağız dalaşlarıyla
boş düşmanlıklara sardı beni. Akhilleus'la ben bir kız
için birbirimizle düşmanca sözlerle dalaştık;
önce de ben başladıydım. Ancak günün birinde yine
birbirimizi sevmeye başlarsak,
Troyalıları bekleyen büyük felaketin gerçekleşmesi
gecikmeyecektir.
Haydi şimdi, savaşa hazırlanmak için akşam yemeğinizi
yemeye gidin. Herkes iyice bileylesin mızrağını; kalkanını
onarsın ve hızlı atlarına bir güzel yiyecek versin;
bu arada savaş arabasına da iyice baksın ve onu da
hazırlasın savaşa.
Çatışma bütün bir gün boyunca, bir an bile durmayacak;
gece geldiğinde duracak yiğitlerin saldırısı.
Ter içinde kalacak göğsünüzü saran yuvarlak kalkanın
kayışı; bitkin düşecek mızrak taşımaktan elleriniz.
Atlar da iyi tornalanmış savaş arabalarını sürüklemekten
ter içinde kalacak.
Her kimi çatışmadan uzakta sivri burunlu gemilerinin
yanında otururken yakalarsam,
o bir daha kurtulamayacak kurdun kuşun elinden."

Bunları söyledi. Argoslular da Notos'un[5] kâh oradan
kâh buradan estiğinde yüksek kıyıda dalgayı gürletip
dalgaların rüzgarlarla dövdüğü
denizden çıkan bir kayanın üzerine attığı gibi
büyük haykırışlarla övgüler yağdırdılar sözlerine.

Kalkıp yayıldılar gemilere.
Barakaların içinde ateşler yakıp akşam yemeğine
oturdular. Her biri,
savaşın gürültü ve yıkımından kurtarsın diye
ölümsüz tanrılardan birine adaklar adadı.

[5] Notos: Güney rüzgârı, lodos [Ed. notu]

Kral Agamemnon, Kronos'un oğluna beş yaşında
yağlı bir öküz adadı ve tüm Akhaların içinde en sağlam
ve seçkin olanlarını çağırdı.
Herkesten önce de Nestor ve Kral İdomeneus'u,
sonra Aias ile Tydeus'un iki oğlunu;
en son da sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'u çağırdı.
Savaş düşkünü Menelaos kendi başına geldi.
Çünkü kardeşinin ne çok sorumluluğu olduğunu biliyordu.
Ellerine arpaları alıp, öküzün etrafında durdular.
Kral Agamemnon da şu dileklerde bulunarak dedi ki:

"Şanlı, büyük, karabulutlu, gök katında oturan Zeus,
Priamos'un sarayını yıkmadan, kentin geniş kapılarında
korkunç bir ateş yakmadan, kılıcımla
Hektor'un göğsünün üzerindeki gömleğini
yırtıp tunç zırhını sıyırmadan ve etrafındaki ölü
yoldaşları yüzükoyun dişleriyle toprağı ısırmadan önce
batmasın güneş ve düşmesin karanlık."

Böyle söyledi. Ancak Kronos'un oğlu hemen
kabul etmedi duasını. Yalnızca
kurbanı kabul ederek daha da büyüttü felaketini.

Bu arada, dualarını ettiler, arpaları serptiler,
kurbanın boynunu kırıp kestiler, derisini yüzdüler,
butlarını keserek yağla örttüler, iki kere sardıktan
sonra çiğ etler koydular üstlerine. Onları yapraksız
dalların üzerinde yakıyorlardı.
Daha sonra iç organları şişlere geçirip, tuttular ateşin
üzerinde.
Butlar kızarınca sakatatları da yiyorlardı.
Geri kalanları da küçük parçalara ayırıp şişlere geçirdiler;
hünerle pişirdikten sonra ateşten çektiler.
Bütün bu işler bitince akşam yemeğini hazırladılar.
Oturdular ve yiyip içtiler. Gönüllerinin bir akşam
yemeği için çektiği
hiçbir şeyden mahrum değildiler.

Sonunda, yemeye ve içmeye doyduklarında,

at sürücüsü Nestor, konuşmaya başladı.
Şunları söylüyordu:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı kral Agamemnon,
vaktimizi sohbetle kaybedip de Tanrı'nın bize verdiği
görevi ertelemeyelim.
Haberciler tunç zırhlı Akhaların ordusunu savaşa
çağırsınlar. Biz de hep birlikte, olduğumuz gibi, gidelim
savaşın hiddetinin göğsündeki geniş ordugâha bir an
önce yayılmak için."

Bunları söyledi. Erlerin kralı Agamemnon da sözünü
dinlememezlik etmeyerek hemen gür sesli habercilerle
haber uçurup, gür saçlı Akhaları savaşa çağırmalarını
buyurdu. Onlar da haberi duyurdular. Herkes koşturup
geliyordu, bir araya toplandılar.
Atreusoğlu'nun etrafındaki krallar, falanjları[6]
hemencecik safta topladılar.
Mavigözlü Athene de çok ünlü, yıpranmaz ve ölümsüz,
hepsi de iyi örülmüş, her biri yüz öküz değerinde yüz
tane som altından püskülün asılı olduğu kalkanıyla
birlikte onların yanındaydı.
O kalkanla Akhaların ordugâhını boydan boya gezip
her birinin kalbine kesintisiz savaşmaları için cesaret
işliyordu.

O zaman savaş onlara, koca karınlı gemileriyle sevgili
vatanlarına dönmekten daha tatlı göründü.

Doymak bilmez bir ateş dağın tepesindeki büyük
ormanı yaktığında uzaklardan nasıl
görünürse parlaklığı, silahlar da öyle parlıyor ve ışıltıları
göğün en yüksek katına yükseliyordu.

Kuş sürülerindeki sayısız kaz,
turna kuşu ve uzun boyunlu kuğu, Asya ovasının içinde,
Kaystros'un[7] su arklarının etrafında,
kanatlarını kibirle çırparak oradan oraya uçtuktan sonra,

[6] Falanj: Eski Yunan'da mızraklı alay. (Ç.N.)
[7] Bir nehir ismi.

nasıl yeniden yere inerler de tüm çayır sesleriyle
yankılanırsa; onlar da barakalardan ve gemilerden
çıkarak, büyük kalabalıklarıyla Skamandros ovasında
öyle saldırdılar.
Gümbür gümbür inliyordu yeryüzü
onların ve atlarının ayaklarının altında. İlkbahar çiçekleri
ve yaprakları gibi sayılması güç insan sürüsü,
çiçeklerle bezeli Skamandros ovasında durdu.

Akhalar,
tıpkı bahar vakti tahta süt kovalarını doldurup taşıran
süt zamanlarında, ağılda toplanan sineklerin oluşturduğu
büyük bir bulut sürüsü gibi, ovada duruyor ve tutkuyla
Troyalıları ortadan kaldıracakları anı bekliyorlardı.

Çobanlar otlakta diğerlerine karıştıklarında nasıl ayırt
edilebilirse büyük keçi sürülerini, kral da çatışma için
bir o yandan bir diğer yandan öyle safta topladı onları.
Kral Agamemnon ortadaydı; şimşek gibi gözleriyle kafası
Zeus'unkilere, kuşağı Ares'inkine ve göğsü
Poseidon'unkine benziyordu.

Bir öküz, sürünün içinde
toplaşmış ineklerin arasından geçerken nasıl ayrılırsa,
Zeus da, o gün öyle ayırdı
Atreusoğlu'nu komutanlar topluluğu arasında.

Ey Olympos'un saraylarında oturan Musalar,
söyleyin şimdi bana, Akhaların krallarının ve
komutanlarının kimler olduğunu! Tanrıçalarsınız sizler;
her yerdesinizdir
ve bilirsiniz her şeyi. Bizse yalnızca söylentilerini duyar
ve hiçbir şey bilmeyiz. Kalkan taşıyan Zeus'un kızları
olan Olymposlu Musalar hatırlatmasalardı bana,
on tane dilim, on tane ağzım,
kısılmaz sesim ve tunçtan bir göğsüm olsa bile;
ne anlatabilirdim, ne de söyleyebilirdim İlyon'a gelen
kalabalığın isimlerini. Ancak şimdi isimleriyle
söyleyeceğim komutanları ve tüm gemileri:

Boiotalıların komutanları Penelaos, Leitos, Arkesilaos,
Prothoenor ve Klonios'du. Bunların bazıları Hyrie'de,
taşlık Aulis'te, Skhainos'ta, Skolos'ta, dağlık Eteonos'ta,
Thespeia'da, Graia'da ve geniş Erytra'da otururlardı.
Yine bazıları
Eleon'a, Hyle'ye, Peteon'a, Okalee'ye, Medeon'a,
iyi inşa edilmiş kent Kopail'e, Eutreis'e, çok güvercinli
Thisbe'ye hükmederlerdi. Bazıları da Koroneia'da,
bol çimenli Haliartos'ta otururlardı.
Ve yine bazıları Platia'da otururlardı.
Diğerleri Glisas'ta otururlardı. Kimileri de
iyi inşa edilmiş kent olan Aşağı Thebai'ye ve
Poseidon'un kutsal koruluğunun olduğu Onkheston'a
sahiptiler. Bazıları bol üzümlü Arne'ye, Midea'ya,
çok kutsal Nisa'ya, uzak kent Athedon'a sahiptiler.
Bunlar Troya'ya her birinde yüz yirmi genç Boiotalı olan
yüz gemiyle gelmişlerdi.

Aspledon'da ve Minyonların kenti Orkhomenos'ta
oturanların komutanları Ares'in oğulları Askalaphos ve
İalmenos'tu. Astyokhe, onları Ares'ten,
Azeusoğlu Aktoros'un taraçasında doğurmuştu.
(Utangaç bakire güçlü Ares için üst kata çıktığında,
gizlice sevişmişti onunla.)
Onların donanmasında otuz tane gemileri vardı.

Phokislerin komutanları,
Naubolos'un oğlu olan yüce ruhlu İphitos'un oğulları
Skhedios ve Episthrophos'du. Bunların bazıları
Kypharissos'ta,
taşlık Pytho'da, kutsal Krisa'da, Davlis'te ve Panopeus'ta
oturuyorlardı.
Bazıları Anemoeria'ya ve Hyampolis'e hükmediyorlardı.
Ve yine bazıları kutsal nehir Kephisos'un yakınlarında
Lialia'da oturuyorlardı.
Onlarla birlikte kırk kara gemi geldi.
Görevleri gereği Phokis halkını
Boiotalıların sol taraflarında safta topladılar.

Lokrislilerin komutanı,
boy bakımından Aias'tan daha ufak olan Telamonoğlu
Oileus'un oğlu çevik Aias'dı.
Ketenden yapılma zırh yeleğiyle boyu kısaydı
ancak mızrakta yenerdi tüm Akhaları.
Lokrisliler Kynos'un, Opoeis'in, Kalliaros'un, Bessa'nın,
Skarpho'nun, güzel Augeiai'nin,
Tarphe'nin ve Boagrios nehrinin yakınındaki
Thronios'un nimetlerinden faydalanırlar.
Bunlarla birlikte, kutsal Euboie'nin karşısında oturan
Lokrislilerin kırk gemisi geldi.

Euboie'de, Khalkis'te, Eiretria'da, bol üzümlü Histaia'da,
denize nazır Kerinthos'ta, yüksek kent Dion'da
ve kimi Karysos'ta kimi de Styra'da oturan
Abantların komutanı, Khalkodon'un oğlu, korkunç
savaşçı Elephenor'du.
Onun peşinden uzun saçları omuzlarına ulaşan Abantlar
(uzun mızraklarıyla düşmanlarının
göğüslerindeki zırh yelekleri yırtmaya hazır iyi savaşçılar)
kırk gemiyle birlikte hızla gidiyordu.

İyi inşa edilmiş şehirde oturan Atinalıların,
yüce ruhlu Erektheus'un halkının komutanı,
Zeus'un kızı Athene'nin beslemiş olduğu
Peteos'un oğlu Menestheus'du. Ancak onu verimli
Toprak doğurmuş ve Atina'da her yıl Zeus'u
boğa ve koyun kurbanlarıyla yatıştırdıkları zengin
tapınağının içine
koymuştu. Atların ve kalkanlı erlerin sıraya dizilmesinde,
fani insanların hiçbiri ona denk değildir.
Yalnızca ondan yaşça daha büyük olduğu için
Nestor bu yetkinlikte olduğuna dair hak iddia edebilir.
Menestheus'u elli kara gemi izliyordu.

Aias Salamis'ten on iki gemi getirmişti; onları Atinalıların
falanjlarının bulunduğu yere sürükledi.

Argos'ta, sağlam surlu Tiryns'te, Hermione'de,

derin körfezli Asine'de, Troizen'de oturanların,
Eionialıların,
bol bağlı Epidauros'ta, Aigina ve Mases'te oturan
Akhaların oğullarının komutanı, gür sesli Diomedes ile
şanlı Kapaneus'un sevgili oğlu Sthenelos'du.
Bunlarla birlikte üçüncü komutan olarak Talas'ın oğlu
olan kral Mekisteus'un oğlu,
tanrıya denk Eurylaos geldi.
Tüm bunların komutanı gür sesli Diomedes'di ve onları
seksen tane kara gemi izlemekteydi.

İyi inşa edilmiş şehirde oturan Mykenelilerin,
zengin Korinthos'ta, iyi inşa edilmiş Kelonialıların,
Orneai'de ve güzel Areithyree'de,
Adrastos'un ilk hüküm sürdüğü Sikyon'da, Hypereste'de,
yüksek Gonoessa'da, Pellene'de, Aigion'da,
tüm Aigialos'ta ve geniş Helike'de
oturanların komutanı, yüz gemiyle Atreus'un oğlu
Agamemnon'du.
Onları çok sayıda yiğit delikanlı takip ediyordu;
o da onların ortalarında,
tüm kahramanların yanında,
daha fazla adam getirmiş olduğu için üstün geldiğinden
dolayı mağrur duruyordu.
Parlak tunçtan bir zırh giymişti.

Lakedaimon'un derin alanlarında, Pharis'te, Sparta'da,
çok güvercinli Messe'de, Brysai'da, güzel Augeia'da,
Amyklai'de, kıyı kenti Helos'ta, Laas'ta,
Oitylos yakınlarında oturanların komutanı,
altmış gemiyle birlikte gür sesli Menelaos'du.
Bunlar ayrı ayrı silahlanıyorlardı. Menelaos da
ortalarında onları harekete geçirip savaşa sürüklüyordu.
Kalbinde Helene'nin gözyaşları ve iç çekişlerinin öcünü
alma tutkusu yanıyordu.

Pylos'ta, güzel Arene'de, Alpheios boğazı yakınlarındaki
Thryos'ta, iyi inşa edilmiş Aipy'de, Kyparesseis'te,

Amphigeneia'da, Pteleos'ta, Helos'ta,
Oikhala'dan gelen ve Dorion'da oturanların komutanları
doksan koca karınlı gemiyle at sürücüsü Nestor'du.
Dorion'da Oikhaliya'dan, Oikhaliyalı Erytros'un
yanından gelen
Trakyalı Thamyris, böbürlenerek,
şarkı söylerlerse Musaları yenebileceğini söylüyordu.
Bu yüzden de kalkan taşıyan Zeus'un kızları Musalar
öfkelenip, onu kör ederek elinden tanrı lütfu
şarkıyı aldılar ve ona çalgı sanatını unutturdular.

Arkadia'da yüksek Kyllene dağının eteklerinde,
Aipytos'un mezarı yakınında, göğüs göğüse dövüşen
savaşçıların yaşadığı Pheneos'ta, bol sürülü
Orkhomenos'ta,
Ripe'de, Stratie'de, rüzgârların dövdüğü Enispe'de,
Tegee'de, güzel Mantinee'de,
Stymphelos'ta ve Parrasie'de oturanların komutanı
altmış gemiyle Ankhaios'un oğlu Agapenor'du.
Her bir geminin içinde, savaşmayı bilen çok sayıda
Arkadialı vardı.
Büyük Kral Atreusoğlu Agamemnon, denizci
olmadıklarından, onlara kara denizi geçebilmeleri için
fırtınaya dayanıklı gemiler vermişti.

Buprasion'da, kutsal Elis'te, Hyrmine'nin
ve Myrsinos'un çevrelediği yerlerde, bunlardan çok
uzaktaki kayalık Olenie'de
ve Alesion'da oturanların dört komutanı vardı. Her birini
içinde pek çok Epeolu bulunan on hızlı gemi izliyordu.
Bunların komutanları, ikisi de Aktoroğlu olan,
biri Kteatos'un diğeri de Erytros'un oğulları
Amphimakhos ile Thaltios'du.
Diğerlerinin komutanı Amorynkheus'un oğlu
cesur Diores'di. Dördüncü komutan Augeiasoğlu,
tanrıya denk kral Agathenes'in oğlu Polyksenos'du.

Dulikhionluların, Elis'in karşısındaki

denizaşırı kutsal adalarda oturan Ekhinaililerin komutanı,
Zeus'un pek sevdiği,
Phyleus'un oğlu Ares'e denk Meges'di.
Bir zamanlar babasına kızıp Dulikhion'a gitmişti.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Odysseus İthake'de, ormanlık Neriton'da,
Krokyleia'da ve sarp Aigilips'te oturan yüce ruhlu Kephallenler'i yönlendiriyordu.
Zakynthos'ta, Samos'un çevresinde, kıyılarda,
adaların etrafında oturanların komutanı da
sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'du.
Onu, on iki kırmızı pruvalı gemi izliyordu.

Pleuron'da, Olenos'ta, Pylene'de,
denize nazır Khalkis'te ve taşlık Kalydon'da oturan Aitolialıların komutanı,
yüce kalpli Oineus'un oğulları artık yaşamadığından
Andraimon'un oğlu Thoas'dı. Kendisi de yaşamıyordu.
Sarışın Meleagros da ölmüştü.
Aitolialıların krallığı ona miras kalmıştı.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Giritlilerin komutanı, mızrağıyla ünlü İdomeneus'du.
Knossos'ta, iyi inşa edilmiş Gortyn'da, Lyktos'ta,
Miletos'ta, ak topraklı Lykastos'ta, iyi inşa edilmiş şehirler olan Phaistos ve Rythios'ta ve yüz kentli Girit'te oturan diğerleri de var.
Onların komutanları, mızrağıyla ünlü İdomeneus ve
insan katili Ares'e denk
Meriones'di. Onları seksen kara gemi izliyordu.

Herakles'in oğlu, yiğit ve büyük Tlepolemos,
Lindos, İelysos ve ak topraklı Kamerios'a Rodos'tan
adada üç bölüme dağılmış ola
mağrur Rodosluların dokuz gemisini getirdi.
Onların komutanı, Astyokhe'nin Herakles'ten doğurmuş olduğu mızrağıyla ünlü Tlepolemos'du. Herakles onu,

kahramanların pek çok kentini fethettiği sırada Selleis
rmağı yakınındaki Ephyre'den getirmişti.
Ama Tlepolemos büyüyünce, bir gün güzel konakta
babasının çok sevdiği dayısı, Ares'in filizi olan ve artık
yaşlanmaya başlamış Likymnos'u öldürdü.
Derhal gemiler yapıp, pek çok asker toplayarak
denize açıldı. Çünkü Herakles'in torunlarıyla
diğer oğulları tehdit ediyorlardı onu.
Çok fazla dolandıktan ve talihsizlikler yüzünden bolca
acı çektikten sonra, ulaştılar Rodos'a.
Rodos'ta üç soya ve üç ülkeye dağılmış şekilde oturdular;
tanrıların ve insanların kralı Zeus tarafından sevildiler.
Kronos'un oğlu üstlerine sonsuz zenginlik döktü.

Kral Kharpos ve Aglee'nin oğlu Nireas Syme'den üç
dengeli gemi getirdi. Nireas Peleusoğlu kusursuz
Akhilleus'tan sonra İlyon'a o güne kadar gelmiş olanların
ve diğer tüm Danaoluların en güzeliydi.
Ancak gücü yoktu. Onu çok az asker izliyordu.

Nisyros'ta, Krapathos'ta, Kasos'ta, Eurypylos'un kenti
Kos'ta ve Kalyndai adalarında oturanların komutanları
Heraklisoğlu Thessallos'un iki oğlu
Pheidippos ile Anthiphos'du.
Onları otuz çukur gemi izliyordu.

Pelasgların Argos'unda, Alos'ta, Alope'de, Treknis'te,
Phthie'de, güzel kadınlı Hellas'ta oturan ve kendilerine
Myrmidonlar, Hellenler ve Akhalar denenlerin
komutanı elli gemisiyle Akhilleus'du.
Ancak onlar kendilerini safta toplayacak kimse
olmadığından sıkıcı ve bitmek bilmeyen savaşta yer
almadılar. Çünkü ayağı tez Akhilleus, Lyrnessos'tan
Lyrnessos'u ve Thebai'nin surlarını fethedip,
Mynes'i ve Episthrophos'u, kral Selepisoğlu
kral Euhenos'un savaşçı oğullarını öldürüp onca
zahmetle getirmiş olduğu güzel saçlı Briseis yüzünden,
kızgın halde gemilerin yanında oturuyordu. O kız için
üzgün halde oturuyordu. Ancak bir süre sonra kalkacaktı...

Phylake'de,
Demeter'in tapınağının bulunduğu çiçekli Phryassos'ta,
koyunların anası İton'da, denize nazır Antron'da, bol
çimenli Pteleos'ta oturanların
komutanı, yaşadığı sürece yiğit Protesilaos'du.
Ancak artık kara toprak aldı onu kucağına.
Üzüntüsü yüzünü yırtan karısı Pyhlakee'ye bir yarım
kalmış ev bıraktı.
Bir Dardanoslu, diğer Akhalardan önce hücum etmek
için gemiden atlayınca öldürmüştü onu.
Onlar, komutansız kalmamış olsalar da çok üzülüyor
ve onu çok özlüyorlardı.
Safta topladı onları Ares'in tohumu, Podarkes.
Yüce ruhlu Protesilaos'un en küçük kardeşi olan
pek çok koyun sürüsünün sahibi İphiklos'un oğluydu.
Ancak Protesilaos daha yiğitti.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Boibeis gölünün yakınında Pherai'de, Glaphyrai'de,
iyi inşa edilmiş İolkos'ta oturanlar,
komutan olarak on bir gemiyle,
Admetos ile Pelias'ın kızlarının en güzeli Alkistis'in oğlu
Eumelos'a sahiptiler.

Metheone'de, Thaumakie'de,
Meliboia'da ve sarp Olizon'da oturanların komutanı,
yedi gemiyle işinin ehli okçu Philoktetes'di.
Her bir geminin içinde okla dövüşmeyi bilen elli
kürekçi vardı. Ancak Philoktetes, amansız acılar çektiği
için bir adada sırtüstü yatıyordu. Akhaların oğullarının
kendisini bırakmış oldukları tanrısal Lemnos'ta,
bir su yılanının zehirli ısırığı yüzünden çile çekerek,
acılar içinde yatıyordu.
(Ancak Argoslular az sonra hatırlayacaklardı gemilerin
yanında, kral Philoktetes'i).
Yine de komutansız kalmadı onlar
(fakat özlüyorlardı onu):

Kentler fatihi Oileus ile Rene'nin gayrimeşru oğlu Medon
safta dizdi onları.

Trikke'de ve uçurum İthome'de oturanların ve Okhalie'li
Eurytros'un kentinde
hüküm sürenlerin komutanları
otuz koca karınlı gemiyle görkemli doktorlar olan
Asklepios'un iki oğlu Podaleiros ile Makhaon'du.

Ormenion'da, pınarlı Hyperia'da oturanların,
Asterion'da ve
Titanos'un ak doruklarında hüküm sürenlerin komutanı
Euaimon'un görkemli oğlu
Eurypolos'du. Onu kırk kara gemi izliyordu.

Argissa'da, Gyrtone'de, Orthe'de, Eleone'de
ve ak topraklı Oloosson'da oturanların komutanı
Peirithoos ile Zeus'un oğlu,
yiğit Polypoites'di. Polypoites, Hippodamea'nın kıllı atlı
adamları cezalandırıp onları Pelion'dan Aitikhelere doğru
kovarak gitmeye mecbur ettiği gün, Peirithoos'tan ve
adı sanlı Hippodamea'dan doğdu. Yalnız değildi;
Kaineus ile yüce ruhlu Koronos'un oğlu, Ares'in filizi
Leonteus da onunla birlikteydi.
Onları kırk kara gemi izliyordu.

Kyphos'lu Guneus yirmi iki gemiyi yönlendiriyordu.
Onu soğuk Dodone'de oturan, Ainienlerle yiğit savaşçı
Peraibolar izliyorlardı.
Bunlar güzel Titaressis'in çevresinden istifade ederlerdi.
Peneios'un suları onun gümüş anaforlarına karışmadan,
oradan neşeyle akar. Yalnızca üzerinden yağ gibi akar;
çünkü korkunç antların tanığı Styks'in sularından
gelmektedirler.

Tenthredon'un oğlu Protheos,
kırk gemiyle Peneios çevresinde ve yaprakları hışırdayan
Pelion'da oturanların komutanıydı.

Bunlardı Danaoların kralları ve komutanları.

Ancak şimdi söyle bana ey Musa,
Atreusoğullarını izleyen kahramanların hangisiydi
en iyisi ve hangileriydi atların en iyileri?

En iyi kısraklar Eumeios'un kuşlar gibi hızlı sürdüğü
Pheresoğlunun atlarıydı.
Aynı boyda, aynı yaşta ve aynı kıllara sahiptiler.
Onları gümüş yaylı Apollon Piede'de yetiştirmişti;
korkunçtular çatışmalarda.

Erlerin en iyisi, Akhilleus'un öfkeli olduğu süre boyunca
Telamon'un oğlu Aias'dı.
O, Peleus'un kusursuz oğlunu getiren atların üzerinde
eşsizdi.
Ancak sivri burunlu gemilerinde Atreus'un oğlu büyük
kral Agamemnon'a kızgın olarak kaldı. Erleri de deniz
kenarında disk, cirit ve ok atarak eğleniyorlardı.
Atlarsa, savaş arabalarının yanında durup bataklık
kerevizi ile yumuşak yonca yiyorlardı.
Komutanların görkemli savaş arabaları da üstleri örtülü
olarak barakalarında duruyordu.
Yiğit krallarını özleyen erler, ordugâhta, savaştan uzakta
oradan oraya dört dönüyorlardı.

Onlar, ta aşağılardan inlemesi duyulan yeryüzünü ateşe
verir gibi ilerliyorlardı.
Tıpkı Zeus'un, Typheus'un[8] etrafındaki toprakta,
dediklerine göre nehrin yatağının bulunduğu Arimos
ülkesinde toprağı kırbaçladığı zamanki gibi.
Yola çıkıp da ovayı hızla geçtikleri sırada
yeryüzü ayaklarının altında inim inim inliyordu.

O zaman, kalkan taşıyan Zeus tarafından, üzücü bir
haberle gönderilmiş olan ve ayaklarının altında rüzgâr
taşıyan süratli İris, Troyalılara haberci geldi. Genç yaşlı
hepsi Priamos kapıları önünde toplanmışlardı.
Ayağı tez İris yakınlarında durarak konuştu onlara.
Sesi, çevik ayaklarına güvenen ve ihtiyar Aisyetes'in

[8] Typheus: Zeus tarafından Arima ülkesinde yer altına hapsedilen canavar [Ed. Notu]

yüksek mezarı üzerinde Akhaların, gemilerinden
ne zaman saldıracaklarını görmek için
Troyalılara nöbetçi olarak oturan Priamos'un oğlu
Polites'inkine benziyordu.
İşte ayağı tez İris ona benzeyerek, Priamos'a dönüp
dedi ki:

"İhtiyar, tıpkı barış zamanlarında olduğu gibi bitmez
tükenmez laflar etmek hoşuna gider. Ancak şimdi
kesintisiz savaşın zamanı gelip çattı. Çok kez
çatışmalarda bulundum; ama hiç böyle kalabalık bir ordu
görmedim. Onların, yapraklar ya da kumlar gibi,
ovanın içinden savaşmak için kente doğru geldiklerini
görüyorum.
Hektor, önce senin dinlemeni istiyorum şu sözlerimi:
Priamos'un kentinde farklı diller konuşan çok sayıda
müttefiğimiz olduğundan,
her bir komutan kendi vatandaşlarına buyurarak onları
savaşa sürsün."

Bunları söyledi. Hektor da Tanrıça'nın sesini hissedip
toplantıyı derhal dağıttı. O zaman hepsi koşup
silahlandılar ve tüm kapıları açtılar.
Kalabalık, kuvvetli haykırışlarla yaya ve atlı olarak
saldırdı.

Kentin önünde, ovanın kenarında her yerden ulaşılabilen
yüksek bir tepe vardır. Bu tepeye insanlar Batieia,
tanrılar da çevik Amazon Myrrhi'nenin mezarı der.
İşte orada ayrıldı Troyalılar ile müttefikleri.

Troyalıların komutanı, Priamos'un büyük oğlu,
yiğit Hektor'du. Onunla birlikte, postlar giymiş ve
savaş için yanıp tutuşan bir sürü yiğit geliyordu.

Dardanielilerin komutanı, Tanrıça Afrodite'nin
İda Dağı'nın eteklerinde bir Tanrıça olsa da bir faniyle
sevişerek
Ankhisses'ten doğurmuş olduğu, Ankhisses'in yiğit oğlu
Aineas'dı. Ancak tek komutanları o değildi;

onunla birlikte Anthenor'un her tür çatışmada deneyimli
iki oğlu Arkelokhos ile Akamas da vardı.

İda Dağı'nın en uçtaki eteklerinde, Zeleia'da oturanları
(Aisepos'un derin suyunu içen Troyalıları)
Apollon'un kendi elleriyle yayını vermiş olduğu,
Lykaon'un görkemli oğlu Pandaros yönlendiriyordu.

Adrasteia'da, Apaisos'ta, Pityeia'da ve Tereie'nin yüksek
dağında oturanların komutanları,
kehanette bulunmayı herkesten daha iyi bilen Perkoteli
Mereops'un oğulları olan
Andrestos ve keten zırhlı Amphios'du.
Babaları oğullarının insan öldüren savaşa gitmelerine
izin vermemişti. Ancak oğulları onu dinlemediler;
çünkü kara talihleri ölüme sürüklüyordu onları.

Yine Perkote'nin çevresinde,
Praktios'ta oturan ve Sestos'un, Abydos'un, tanrısal
Arisbe'nin hemşerileri olanların komutanı
büyük ve görkemli atların Selleis nehri kıyılarındaki
Arisbe'den getirmiş olduğu Hyrtakes'in oğlu Asios'du.

Hippothoos, postlarla savaşan
ve bereketli Larissa'da oturan Pelasg soylarına
komuta ediyordu. Onların komutanları Teutamos'un
oğlu Pelasglı Lethos'un iki oğlu olan Hippothoos ile
yiğit Pylaias'dı.

Akamas ile kahraman Peiroos
sınır olarak hızlı akan Hellespontos'un çevrelediği
Trakyalılara komuta ediyorlardı.

Savaşçı Kikonların komutanı Kaedesoğlu tanrı
Troizenos'un oğlu Euphemos'du.

Pyraikhmes,
Amydon ve güzel suları olan geniş Aksios ırmağından
gelmiş okçu Paionlar'a
uzaklardan komuta ediyordu.

Paphlagonialıların komutanı, yaban katırlar besleyen
Enet'lerin ülkesinden Pylaimenes'di.
Paphlogonialılar Kytoros, Sesamos
ve Parthenos ırmağı yakınlarında, Koromna ve
Aigialos'ta
oturuyorlardı ve yüksek Erythinoi'de güzel evleri vardı.

Odios ve Episthrophos, gümüşün çıktığı uzak Alybe'den
gelmiş olan Alizonların komutanlarıydılar.

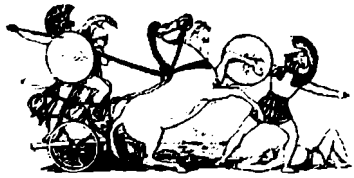
Mysialıların komutanları Khromos ile kâhin Ennomos'di.
Ancak tüm kehanetlerine rağmen kurtulamadı
kara ölümden.
Ayağı tez Akhilleus başka Troyalıları da yok ettiği
nehrin kıyısında hemen öldürdü onu.

Phorkys ile tanrısal Askanios,
savaşmak için sabırsızlanan ve çok uzaklardan,
Askania'dan gelmiş olan Frigyalılara komuta ediyorlardı.

Maionialıların komutanları,
Tmolos Dağı eteklerinde Gygie gölü perisinin
doğurmuş olduğu
Talaimenes'in oğulları Misthles ile Antiphos'du.

Nastes, kaba konuşan, Miletos'ta,
Phthiron'un ormanlık dağında, Maiandros ırmağı
kıyılarında ve Mykale'nin yüksek zirvelerinde oturan
Karialıların komutanıydı. Onların
komutanları, Nomion'un anlı şanlı oğulları Nastes ile
Amphimakhos'du.
Amphimakhos, altın takılarla bir kız gibi süslenmiş olarak
gelmişti savaşmaya. Ancak bu takılar,
onu çirkin bir ölümden kurtarmaya yaramadı.
Ayağı tez Akhilleus, onu nehrin yakınında öldürüp aldı
altın süslerini.

Son olarak, Sarpedon ile kusursuz Glaukos, hızlı akan
Ksanthos nehrinden, Lykia'nın ötesinden gelmiş olan
Lykialıların komutanlarıydılar.



RAPSODİ 3

[Surların Üstü - Aleksandros ile Menelaos'un Düellosu]

Hepsi komutanlarıyla birlikte safta toplanıp uğultu
ve çığlıklarla, tıpkı ağır kıştan ve kesintisiz yağmurdan
kurtulmak için, gün henüz ağarmışken Okeanos
akıntılarına doğru, beraberlerinde aralarında kötü bir
düşmanlık başlayan
Pygmelere yıkım ve ölüm getirerek uçup
gökyüzünde yükseklerden bağıran turna kuşları gibi,
Troyalılar hücum ediyorlardı. Ancak Akhalar birbirlerine
yardım etmek için sessizce, cesaretle ve kararlı ilerliyorlardı.

Notos'un bir dağın zirvelerini çobanlar için ne
kadar kötüyse, bir hırsız için geceden bile daha iyi olan
sisle örttüğü zaman, ilerlerlerken ve ovayı hızla
geçerlerken ayaklarının altından, birinin yalnızca, bir taşın
atıldığında gidebileceği mesafeyi görebildiği; yoğun tozdan
bir kasırga yükseliyordu.

Askerler hücuma geçip çok yakına geldiğinde,
omuzlarında bir leopar postu, eğri bir yay ve bir kılıçla
tanrı biçimli Paris[1], Troyalıların başı olarak dövüşmek
üzere ortaya çıktı. Akhaların tüm delikanlılarına, tunç uçlu
iki mızrağını sallayarak karşısına çıkıp
korkunç bir düelloda onunla mücadele etmeleri için
meydan okuyordu. Ancak savaş sever Menelaos, onun,
büyük adımlarla kalabalığın önünde yürüdüğünü
gördüğünde; aç bir arslanın ister boynuzlu bir geyik olsun,
ister bir dağ keçisi olsun, büyük bir avla karşılaştığı anda
duyduğuna benzer bir sevinç doldu içine.
Hızlı köpekler, peşlerinden zinde gençler koşsa bile
çiğnemeden yutar hani onu.
Menelaos, tanrı biçimli Paris'i gözleriyle gördüğünde
böylesine sevindi. Kendi kendine, şimdi onu yakalayıp öcünü

[1] Aleksandros: Buradaki özgün adıyla Paris.

alabileceğini söyledi. Derhal savaş arabasından
silahıyla birlikte aşağı atladı.

Tanrı biçimli Paris, onun savaşçıların ön sırasında
geldiğini gördüğünde, korkup ölümden kurtulmak
için, hemen yoldaşlarının arasına sığındı. Biri,
bir dağın geniş vadisinde büyük bir yılana
rastladığında nasıl geriye doğru atlar ve
oradan tir tir titreyerek geri çekilip giderse sapsarı,
işte tanrı biçimli Paris de mağrur Troyalıların kalabalığı
arasında öyle kayboldu. Çünkü Atreus'un oğlundan
korktu.

Hektor, onun bu halini gördüğünde onu şu acı sözlerle
azarlamaya başladı:

"Ey alçak Paris, çok yakışıklısın, ama güzel kadınlara
deli olursun. Keşke doğmaz olaydın ya da ölene dek bekar
kalaydın. Daha çok isterdim böyle olmasını. Şimdi
olduğun gibi şerefsiz olmandan ve diğerleri tarafından
küçümsenmendense böylesi daha iyi olurdu.
Seni böyle yakışıklı gördüklerinde yiğit
komutanlarımızdan biri olduğunu sanmış olan gür
saçlı Akhalar, şimdi alay ediyorlar seninle.
Ancak sen, ne güçlüsün ne de mert.

İnançlı yoldaşlar toplayıp seyyah gemilerle denize
açıldığında, yabancılarla arkadaşlık edip sonra da çok
uzak bir ülkeden o güzel kadını, yiğit savaşçıların
gelinini, babana, kentine ve tüm halkına bunca felaketi
getirmek, tüm düşmanlarına maskara olmak
ve kendini rezil kepaze etmek için mi, yoksa savaş
düşkünü Menelaos'u beklemediğin için mi kapıp geldin?
Yakında, hangi yiğit savaşçının dinç karısını aldığını
öğreneceksin. O seni toprağın içinde yuvarlayacağı sırada
ne lirinin faydası dokunacak ne Afrodite'nin
hediyelerinin ne de kıvırcık saçların ve yakışıklılığının.
Ancak Troyalılar çok korkaktırlar;
başka türlü olsaydı, yapmış olduğun tüm kötülükler için

taştan gömleği çoktan giymiş olurdun."

O zaman tanrı biçimli Paris yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hektor, beni böyle haklı yere azarlıyorken (daima serttir kalbin; bir baltanın, ustanın elinde bir ağacın gövdesini, hünerle yontup da gemi için tahta haline getirmek amacıyla yardığı zaman, bu işi yaparken hırsının çoğalması gibi, merhametsizdir senin kalbin göğsünün içinde) altın Afrodite'nin herkesin arzu ettiği armağanları için yerme beni. Çünkü hiçbirimizin kendi başına elde edemeyeceği görkemli hediyeleri tanrıların bize lütfetmeleri nefret edilecek bir şey değildir. Şimdi eğer savaşmamı ve mücadele etmemi istiyorsan, söyle onlara, tüm Troyalılar ve tüm Akhalar yerlerinde otursunlar; benim karşıma da Helene ve tüm servet için düello yapmak üzere savaş düşkünü Menelaos'u çıkarın. Kim kazanırsa ve kim üstün gelirse, bütün servetle kadını alıp geri dönsün ülkesine. Siz diğerleriniz de barışıp sadakat ve dostluk yemini ederek tadını çıkarın bereketli Troya'nın. Onlar da Akhaların güzel kadınlarla birlikte at yetiştirdikleri Argos'a geri dönsünler.

Bunları söyledi. Hektor da bu sözleri duyduğuna çok memnun oldu. Derhâl iki ordunun arasına girip mızrağını tam ortada tutarak, Troya falanjlarının ilerlemelerini engelledi. Hepsi durdu. Ancak Akhalar nişan alarak ok ve taş atmaya başladılar.

O zaman Kral Agamemnon yüksek sesle bağırarak dedi ki:

"Durun Argoslular! Vurmayın Akha delikanlılarını. Sanırım tepeli miğfer giymiş Hektor bize bir şeyler söylemek istiyor."

Bunları söyledi. Onlar da hemen çatışmayı keserek sustular.

O zaman Hektor iki ordunun ortasında durup dedi ki:

"Dinleyin beni, Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar. Dinleyin de size, düşmanlığımızın sebebi olan Paris'in

dediklerini söyleyeyim. Tüm Troyalıları ve
Akhaları güzel silahlarını besleyici toprağın
üzerine bırakmaya çağırıyor;
kendisi de savaş düşkünü Menelaos ile ortaya çıkıp
tüm servet ve Helene için teke tek dövüşelim diyor.
Her kim kazanırsa ve üstün gelirse bütün servetle
kadını alıp ülkesine geri dönsün. Biz diğerlerimiz de
barışıp sadakat ve dostluk yemini edelim."

Bunları söyledi; hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Ancak gür sesli Menelaos kalkıp onlara dedi ki:

"Şimdi bir de beni dinleyin. Çünkü benim kalbim daha
çok parçalanır acıdan. Sanıyorum ki, siz Argoslular ve
Troyalılar, artık sona erdireceksiniz aranızdaki ayrılıkları.
Tüm bunlara öncelikle neden olan Paris'e güttüğüm
düşmanlık yüzünden çok işkence çektiniz. İkimizden
hangisinin kaderinde ölmek yazılıysa, varsın ölsün!..
Siz diğerleriniz de ayrılıp Toprak ve Güneş tanrıları için
bir tanesi beyaz ve erkek, diğeri kara ve dişi olan iki
koyun getirin.
Biz de Zeus için başka bir tane getireceğiz.
Priamos'u da getirin de (çünkü onun oğulları yolsuz ve
güvenilmezdir) o da kimsenin Zeus'un yeminlerini
çiğnemeyeceğine dair ant versin. Gençler her zaman
değişkendir; ancak onlarla birlikte bir ihtiyar olduğunda,
ihtiyar öncesini ve sonrasını görüp bilir
her ikisi için de işin nasıl daha iyiye gideceğini."

Bunları söyledi. Akhalar ve Troyalılar da memnun
oldular. Çünkü felaket dolu savaşın duracağını
umuyorlardı. Atları hizalayıp atladılar yere ve silahlarını
çıkarıp ikisine de yakın olan bir yere bıraktılar. Zaten
az bir mesafe ayırıyordu onları. Sonra Hektor hemen
koyunları getirmeleri ve Priamos'u çağırmaları için
kente iki haberci yolladı.
Agamemnon gönderdi koca karınlı gemilere Talthybios'u,
ve ona bir tane koç getirmesini buyurdu.
O da hemen buyruğuna uydu tanrısal Agamemnon'un.

O zaman ak kollu Helene'ye, haberci olarak, Antenor'un
oğlu kral Helikaon'un karısı ve kocasının kız kardeşi,
Priamos'un kızlarının en güzel olanı olan Laodike'nin
kılığında İris geldi.
Onu büyük bir kumaş dokurken buldu;
iki yüzlü bir dokumanın üzerinde, tunç zırhlı Akhaların ve
atlarını terbiye eden Troyalıların, Ares'in güçlü şiddetinin
başının altından çıkan ve onun uğruna yapılan, pek çok
çatışmasını canlandırıyordu. Ayağı tez İris onun yanında
durup dedi ki:

"Gel kıymetli gelinim, gel de tunç zırhlı
Akhalar ile at yetiştiren
Troyalıların yaptıklarını görüp hayretler içinde kal.
Önce ovada vuruşmak için saldıranlar, şimdi kalkanlarına
dayanmış sessizce oturuyorlar. Çünkü durdu artık savaş ve
uzun mızrakları yere çakıldılar.
Paris ile savaş sever Menelaos,
uzun mızraklarıyla senin için düello yapacaklar.
Kim kazanırsa sen onun kıymetli karısı olacaksın."

Tanrıça, bu sözleriyle onun kalbine,
ilk kocası, vatanı ve akrabaları için
tatlı bir keder attı. Parlak örtülere sarınıp, sıcak gözyaşları
dökerek odasından çıktı. Yalnız değildi; onu iki hizmetçisi,
Pittheus'un kızı Aithie ile koca gözlü Klymene izliyordu.
Çabucak vardılar Batı Kapıları'na.

Priamos'un çevresinde, Ponthroos, Thymoites, Lampros,
Klytos, Ares'in filizi Hiketaon oturuyordu. Oukalegon,
Antenor ve aklıbaşında iki yaşlı da Batı Kapıları'nın orada,
savaştan uzakta oturuyorlardı.
Artık yaşlanmışlardı, ancak yine de iyi hatiplerdi;
ormanın içinde, bir ağacın üzerinde çevrelerine
zambaklar gibi tatlı seslerini yayan ağustos
böceklerine benzerlerdi. Kulenin üzerinde
oturan Troyalıların komutanları bu hâldeydi. Helene'nin
kendi bulundukları tarafa doğru geldiğini gördüklerinde

biri diğerine alçak sesle şu kanatlı sözleri söylemeye başladı:

"Troyalıların ve güzel dizlikli Akhaların bunca
zamandır böylesi bir kadın için acı ve işkenceler
çekmeleri suç değildir! Ama tüm güzelliğine karşın
gemilerle ülkesine dönsün; buralarda kalıp bize
ve daha sonra çocuklarımıza felaketler getirmesin."

Bunları söylediler. Priamos Helene'ye
seslenerek ona dedi ki:

"Gel yanıma sevgili yavrum. Otur da ilk kocanı, akraba
ve arkadaşlarını gör. Bana göre senin suçun yok; tek
neden Akhalara bol gözyaşlı savaşını getiren tanrılardır.
Ama gel de söyle bana,
kimdir bu gördüğüm akıl almaz adam?
Söyle bana kimdir bu yakışıklı ve büyük Akha?
Gerçekte ondan daha uzun boylular var, ama
gözlerim şimdiye dek böyle azametli bir adam görmedi;
krala benziyor bu adam!"

O zaman bütün kadınlar içinde en güzeli olan
Helene, onu şu sözlerle yanıtladı:

"Sevgili kayınpederim, senden ne kadar çekinirsem,
bir o kadar da sayarım. Evimi, akrabalarımı, çok değerli
kızımı ve sevgili arkadaşlarımı bırakıp, oğlunla birlikte
buralara geldiğimde keşke bulsaydı beni kötü ölüm.
Ama bulmadı ve bunun için eriyip bitiyorum döktüğüm
gözyaşlarından. Sana bu sorduklarını ve öğrenmeyi arzu
ettiklerini söyleyeceğim: Bu gördüğün adam, hem adil
bir kral hem de mızrakçı bir yiğit olan,
Atreus'un oğlu büyük kral Agamemnon'dur.
Bir zamanlar benim gibi köpek gözlü birinin, benim,
kocamın kardeşiydi."

Bunları söyledi. İhtiyar da şaşırıp bağırdı:

"Ey Atreus'un iyi talihli, tanrılar tarafından sevilen pek
bahtiyar oğlu; ne çok Akha delikanlısı gücüne boyun
eğmiş böyle!.. Bir zamanlar bol bağlı Frigya'ya düşmüştü

yolum da orada, at terbiyeciliğinde usta pek çok Frigyalı adam görmüştüm. Onlar o zamanlar Sakarya ırmağı kıyısına barakalarını kurmuş
olan Otreos'un ve tanrıya denk Mygdon'un ordusuydular. Yiğitlere denk Amazonların geldiği gün, ben de onların müttefiki olduğum için, onlarla bir araya geldiydim. Yine de onlar, canlı gözlü Akhalar kadar çok sayıda değillerdi."

Daha sonra ihtiyar, Odysseus'u gördüğünde sorusunu tekrar ederek dedi ki:

"Gel söyle bana canım evladım; şuradaki adam kimdir? Atreus'un oğlu Agamemnon'dan boy bakımından daha kısadır; ancak bana öyle geliyor ki omuzları ve göğsü daha geniştir ondan. Silahlarını besleyici toprağa bırakmış, kendisi de bir koç gibi dört dönüyor yiğitlerin safları arasında -ben onu bembeyaz koyunlardan oluşan büyük bir sürünün arasından geçen bol yünlü bir koça benzetiyorum."

O zaman Zeus'un kızı Helene yanıtladı onu:

"O, İthake yöresinde, taşlık adada yetişmiş olan ve her tür kurnazlıkla akıllı düşünceyi bilen,
Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus'tur."

Akıllı Antenor o zaman yanıtladı onu:

"Ey kadın, gerçekten de doğru bu söylediğin!
Çünkü tanrısal Odysseus, bir keresinde buraya savaş düşkünü Menelaos ile birlikte senin için gönderilmiş olarak gelmişti. Onları yabancı olarak kabul edip evimde ağırladım; ikisinin de karakterini ve aklı başında düşüncelerini tanıdım. Troyalıların toplantısına gittikleri vakit, ayakta durduklarında Menelaos geniş omuzlarıyla boyca geçiyordu diğerini; ancak her ikisi de
oturduklarında daha saygıdeğer olanı Odysseus'du. Herkesin önünde konuşmaya başladıklarında, o zamanlar Menelaos az ama öz sözlerle hızlı konuşuyordu.

Her ne kadar daha genç olsa bile
ne geveze bir hatipti o ne de sıradan bir konuşucu.
Ancak hünerli Odysseus ayağa kalktığında, gözleri
yere çivilenmiş olarak hareketsiz duruyordu.
Asasını ne öne ne geriye sallıyor, yalnızca hareketsiz
elinde tutuyordu onu; toy bir delikanlıya hatta aptal
ya da deli birine benziyordu.
Ancak gür sesi ve sözleri, tipi şeklinde
yağan kar taneleri gibi göğsünden çıktığında, hiçbir
fani Odysseus'la laf yarıştıramazdı. Artık ona
başta olduğu gibi küçümseyerek bakmıyorduk."

Üçüncü kez, Aias'ı gördüğünde yeniden sordu ona ihtiyar:

"Kim ola ki şu aşağıda gördüğüm, geniş omuzlarıyla
tüm diğer Akhaların boyunu aşan yakışıklı ve
uzun boylu Akha?"

Uzun örtü giymiş, tüm kadınlardan daha güzel
Helene yanıtladı onu:

"Akhaların siperi, muhteşem Aias'tır o. Öte
yanda da İdomeneus, Giritlilerin arasında, bir tanrı
gibi ayakta durur; etrafında da Giritlilerin tüm
komutanları toplanmış. Girit'ten geldiği zamanlar, savaş
düşkünü Menelaos onu çok kez sarayımızda misafir etti.
Şimdi hepsini tek tek tanıdığım tüm kızgın gözlü Akhaları
görüyorum. Hepsinin isimlerini söyleyebilirim.
Ancak iki önderi görmüyorum aralarında:
Bir anadan doğduğumuz kardeşlerim, at sürücüsü
Kastor'u ve iyi boksör Polydeukes'i. Ya sevgili
Lakedaimon'dan gelmediler ya da seyyah gemilerle
buraya gelip, benim rezaletimden ve
terbiyesizliğimden ötürü utanç içinde olduklarından
şimdi savaşa karışmıyorlar."

Bunları söylüyordu. Ama hayat veren toprak,
Lakedaimon'da, tatlı vatanlarında artık kucağına
almıştı onları.

Haberciler kentten antları için gerekli kurbanları,
iki koyunu, sonra kalbe ferahlık veren şarabı
ve bir keçi tulumu içinde, toprağın ürünlerini getirdiler.
Haberci İdaios da görkemli bir şarap testisi ile altın
maşrapalar getirdi. İhtiyara yaklaşarak onu şu sözlerle
kışkırttı:

"Kalk ayağa Laomedon'un oğlu!
At yetiştiren Troyalılar ile tunç zırhlı Akhaların en hasları
ovaya inip sadakat ve dostluk yemini etmeniz için seni
çağırıyor. Paris ile savaş düşkünü Menelaos, kadın için
uzun mızraklarıyla düello yapacaklar.
Kazanan alacak kadınla serveti; diğerleri de
uzlaştıktan sonra sadakat ve dostluk yemini edecek, sahibi
biz olacağız bereketli Troya'nın; onlar da at besleyen
Argos'a, güzel kadınlı Akha toprakların dönecekler."

Bunları söyledi. İhtiyar da korktu. Hemen yoldaşlarına
atları koşmalarını buyurdu; onlar da itaat ettiler ona.
O zaman Priamos binip çekti dizginleri geriye.
Görkemli savaş arabasında, onun yanına Antenor bindi.
İkisi birden hızlı atları Batı Kapısından ovaya doğru
sürdüler. Troyalıların ve Akhaların yanına vardıklarında,
savaş arabalarından
besleyici toprağın üzerine inip iki ordunun ortasında
durdular. O zaman Kral Agamemnon, hünerli Odysseus
gibi hemen ayağa kalktı. Asil haberciler yemin töreni için
kurbanları getirdiler; şarabı şarap
testisi içinde incelterek, kralların ellerine su döktüler.
Agamemnon da her zaman büyük kılıcının kınının
yanında asılı duran bıçağını çekerek koyunların
başlarından yünler kesti; haberciler de onları Troyalıların
ve Akhaların komutanlarına paylaştırdılar. Atreusoğlu
onlar için ellerini kaldırarak
yüksek sesle dua etmeye başladı:

"Ey İda Dağı'nın tepesinden hükmeden, pek şanlı, en
büyük tanrı Zeus Baba ve sen her şeyi gören ve her şeyi

duyan Helios ve ırmaklar ve yer ve siz Hades'teki
yeminlerini bozmuş ölüleri cezalandıran tanrılar,
şahidi ve bekçisi olun sadakat yeminlerimizin:
Eğer Paris, Menelaos'u öldürürse
alsın Helene'yi ve tüm serveti; biz de seyyah
gemilerimizle memleketimize geri dönelim.
Ancak, eğer sarışın Menelaos Paris'i öldürürse
Troyalılar geri versinler Helene ile tüm serveti
ve Argoslulara onlara yakışan öyle bir tazminat
ödesinler ki, örnek olsun gelecek olan tüm nesillere.
Ama eğer, Priamos ve Priamos'un oğulları, Paris'in
ölümünden sonra tazminatı vermeye yanaşmazlarsa,
o zaman ben buralarda kalıp
ödeme için savaşın sonunu bulana dek dövüşeceğim."

Böyle söyleyip acımasız bıçakla koyunların boğazını
kesti; sonra nefessiz debelenirlerken onları yere doğru
bıraktı. Bıçak canlarını almıştı onların. Daha sonra,
şarap testisinden maşrapalarıyla şarabı alıp onu yerlere
dökerek ölümsüz tanrılara yalvardılar. Akhaların ve
Troyalıların her biri şu sözleri söylüyorlardı:

"Ey, pek şanlı, en büyük Zeus ve siz diğer ölümsüz
Tanrılar! İçimizden hangisi önce çiğnerse yemini, hem
kendi hem de çocuklarının beyni
bu şarap gibi yere aksın.
Ve başkaları çıkarsın onların karılarının tadını."

Bunları söylediler. Ancak Kronosoğlu kabul etmeyecekti
henüz dualarını. O zaman Dardanosoğlu Priamos
konuşup onlara şu sözleri söyledi:

"Dinleyin beni Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar.
Ben rüzgârlı İlyon'a döneceğim;
çünkü çocuğumun savaş düşkünü Menelaos'la
dövüştüğünü gözlerimle görmeye kalbim dayanmaz.
Zeus da, diğer ölümsüz tanrılar da ölmenin kimin
alnında yazılı olduğunu biliyor elbet."

Tanrıya denk ihtiyar, bunları söyleyip bindi savaş
arabasına; sonra çekti dizginleri geri. Yanına, görkemli
savaş arabasına Antenor da atladı; ikisi birden döndüler
gerisin geri İlyon'a. O zaman Priamos'un oğlu Hektor ile
Odysseus önce mesafeyi ölçtüler. Daha sonra kura çekip,
ilk kimin tunç burunlu mızrağını atacağını görmek için
kuraları bakır miğferin içinde karıştırdılar.
Bütün askerler ellerini tanrılara doğru kaldırıp dua etmeye
başladılar. Akhaların ve Troyalıların her biri şu sözleri
söylüyordu:

"Ey, İda Dağı'nın tepesinden hükmeden, pek şanlı,
en büyük tanrı Zeus Baba!
Her kim iki halkı bulan bunca felaketin sebebiyse,
bırak ölsün ve insin Hades'e. Biz de barışıp sadakat ve
dostluk yemini edelim."

Bunları söylediler. Tepeli miğferli büyük Hektor,
arkasına doğru bakarak, karıştırdı kuraları[2].
Birden Paris'in kurası fırladı içeriden.
O zaman, diğerleri hızlı atlarının ve
çeşit çeşit silahlarının bulunduğu yere oturdular.
Güzel saçlı Helene'nin kocası, tanrısal Paris,
omuzlarına güzel silahlarını astı.
Önce, bacaklarına gümüş tokalı güzel dizliklerini doladı
ve göğsünün üzerine kardeşi Lykaon'un zırhını yerleştirdi;
sonra da omuzlarının etrafına gümüş kakmalı bakır kılıcını
astı, daha sonra da büyük ve dayanıklı kalkanını aldı.
Levent kafasının üzerine at tüyünden yapılmış iyi
miğferini giydi. Tepenin üzerinde korkutucu bir
görüntü sergileyerek kımıldanıyordu. Savaş
düşkünü Menelaos da aynı şekilde kuşandı silahlarını.

Her biri kendi ordusunun önünde silahlandıktan sonra
gelip, birbirlerine korku salan bakışlar atarak
Troyalılarla Akhaların arasında durdular.
Ölçülmüş alanın yanında,

[2] Mumla işaretlenmiş olan taşlar, antik vazo parçaları ve tahta parçaları kuraları oluşturuyordu.

birbirlerine karşı düşmanlıkla dolu kalpleriyle mızraklarını
sallayarak duruyorlardı. O zaman, Paris uzun gölgeli
mızrağını fırlatıp Atreusoğlu'nun yuvarlak kalkanı
üzerinde iz bıraktı. Ancak delinmedi tunç; yalnız,
mızrağın ucu sağlam kalkanın üzerinde eğildi.
İkinci olarak, Atreusoğlu Menelaos,
Zeus Baba'ya yalvararak saldırdı mızrağıyla:

"Ey Zeus, izin ver, elime geçirip bana ilk zararı veren
tanrısal Paris'ten öcümü alayım. Bundan sonra gelecek
olanlar korkudan titreyerek kendisini ağırlayıp ikramda
bulunan birine zarar vermeye cesaret edemesinler diye,
ellerimle öldüreyim onu."

Söyledi ve uzun gölgeli kılıcını savurarak fırlatınca,
Priamos'un oğlunun yuvarlak kalkanında iz bıraktı.
Ağır mızrak, parlak miğferi deldi ve iyi işlenmiş zırha
saplanarak içindeki gömleği bir uçtan diğer uca yırttı.
Ancak o, eğilip kurtuldu kara talihten.
O zaman Atreusoğlu gümüş kakmalı kılıcını çekerek
kaldırdı ve var gücüyle miğferin üzerine vurdu.
Ama kılıç üç dört parçaya ayrılıp kaçtı elinden.
Atreusoğlu da engin gökyüzüne acıyla bakarak
inliyordu. Sonra şu sözleri söyledi:

"Ey Zeus baba, tanrıların hiçbiri senin kadar tehlikeli
değil. Sözde Paris'i yaptığı haksızlık için cezalandıracaktım.
Ama kılıcım ellerimin içinde paramparça oldu ve daha onu
saplayamadan yok yere fırladı mızrak avuçlarımdan."

Bunları söyledi ve fırlayıp yakaladı miğferini
gür kıllarından. Onu çevirdikten sonra,
güzel dizlikli Akhaların olduğu tarafa sürükledi.
Çenesinin altında miğferi tutan kayış gerildi,
narin boynunu sıktı. Eğer Zeus'un kızı
Afrodite onu keskin gözleriyle görüp de
zor kesilen sığır derisinden yapılma kayışı kesmeseydi,
onu sürükleyecek ve hayal bile edilemeyecek
bir ün kazanacaktı. Boş miğfer kaldı kuvvetli ellerinde.

Kahraman, onu çevirdikten sonra,
güzel dizlikli Akhalara doğru attı; inançlı yoldaşları onu
oradan aldı. Daha sonra, onu tunç mızrağıyla öldürmek
için, kudurmuş gibi tekrar saldırdı üzerine. Ancak
Afrodite, Tanrıça olduğu için kolayca yakaladı onu.
Üzerini yoğun bir karanlıkla örtüp,
oradan aldı ve mis kokulu yatak odasına bıraktı.
Daha sonra kendisi de Helene'yi çağırmaya gitti. Onu
kulenin tepesinde, dört bir yanı Troya kadınlarıyla
çevrelenmiş halde buldu. Onu tül gibi duvağından çekip
konuştu. Ama önce, güzel
saçlarına takması için ona yün eğirmiş olan ve Helene'nin,
bir zamanlar, Lakedaimon'da otururken herkesten çok
sevdiği yaşlı bir kadının biçimini aldı.
Tanrıça Afrodite ona benzeyerek dedi ki:

"Gel, Paris eve çağırıyor seni.
Odasında, özenle işlenmiş ayakları olan yatağına uzanmış;
her taraf elbiselerinin güzelliğinden pırıl pırıl parlıyor.
İnanamazsın dövüşten geldiğine; dansa gitmek için hazır ya
da burada azıcık soluklanıp az sonra dans edecek sanırsın."

Bunları söyledi ve hoplattı göğsünün içinde yüreğini.
Ancak o, Tanrıça'nın muhteşem güzellikteki boynunu,
dolgun göğüslerini ve parlak gözlerini gördüğünde ürküp
ona şu sözleri söylemek için açtı ağzını:

"Ey kurnazların kurnazı,
beni sürekli kandırmak çok mu hoşuna gidiyor?
Yoksa beni uzaklara, Frigya'nın ya da
Melonia'nın mesut bir şehrine mi götürmek istersin?
Orada, aşağılarda çok sevdiğin biri mi var?
Menelaos alt etti Tanrı Paris'i ve
talihsiz beni, yine evine almak istiyor.
Bunun için; beni bulup övgüler almak için geldin değil mi?
Git haydi ve otur yanına. İnkâr et tanrıları ve ayakların bir
daha seni getirmesin Olympos'a; hep ağla ve alıp seni karısı
ya da kölesi yapana kadar bakıp besle onu. Ben oraya,

onun yanına uzanmaya asla gitmiyorum;
benim için utanç olur bu.
Bütün Troyalı kadınlar yermeye başlarlar beni.
Yeter artık kalbimi parçalayan acılar."

O zaman Tanrıça Afrodite sinirlenip dedi ki ona:

"Üstüme varma ey talihsiz kadın.
Beni, öfkemden seni terketmeye,
sana bunca sevgim varken senden onca nefret etmeye,
iki halk arasına, Troya ve Akha halkları arasına
düşmanlık tohumları ekmeye ve seni
kötü ölümün ellerine teslim etmeye mecbur etme!"

Bunları söyledi ona. Helene de korkup parlak
beyaz duvağına sarınarak, hiçbir Troya kadını
gittiğini anlayamadan, gizlice Tanrıça'nın peşinden gitti.

Paris'in güzel taraçasına ulaştıklarında, hizmetçiler
yeniden koyuldular işlerine[3]; tüm kadınların
en güzeli olan o da yüksek çatılı odanın yolunu tuttu.
Orada güleryüzlü Afrodite onun için bir tabure getirip
Paris'in tam karşısına bıraktı.
Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Helene,
gözleri aşağıda oturdu ve kocasını şu sözlerle
azarlamaya başladı:

"Döndün mü savaştan? Keşke yok olaydın orada,
can vereydin ilk kocamın ellerinde.
Bir zamanlar bilek kuvvetinle ve mızrağınla,
savaş düşkünü Menelaos'tan daha üstün olduğunu
söyleyerek övünüp dururdun. Defol şimdi!
Çağır Menelaos'u onunla göğüs göğüse düello yapmak için!
İyiliğin için bir de öğüt vereyim sana:
Sarışın Menelaos'un etrafında, onunla savaşmak için
böyle düşüncesizce dönüp durmayı kes artık
ki mızrağıyla ölü olarak sermesin seni yere."

Paris, onu şu sözlerle yanıtlayarak dedi ki ona:

[3] Yani bıraktılar aylaklığı.

"Ey kadın, yüreğimi acı sözlerinle dağlamayı bırak.
Eğer şimdi Menelaos Athene'nin yardımıyla yendiyse de
beni, bir dahaki sefere ben kazanacağım.
Çünkü tanrılar bizden yana.
Gel, şimdi yan yana uzanıp tadını çıkaralım aşkın.
Şimdiye kadar yüreğimin içinde
hiç böylesi bir cinsel arzu hissetmedim. Seni güzel
Lakedaimon'da kolundan tutarak seyyah gemilere koyup
kayalık adada yanına uzandığımda bile, şu anda sana
hissettiğim kadar bir sevgi ve beni zapt eden tatlı arzu
hissetmemiştim."

Bunları söyledi. Önce o gitti yatağa ve karısı da izledi onu.

İkisi güzel işlemeli yatağa uzandılar. Atreus'un oğlu,
kalabalığın içinde vahşi bir hayvan gibi,
acaba tanrı biçimli Paris'i görebilir miyim diye
dönüp duruyordu. Ama Troyalıların ve şanlı
müttefiklerinin hiçbiri, Paris'i savaş düşkünü
Menelaos'a gösteremezdi. Sevdiklerinden değildi onu
gizlemeleri; çünkü herkes, tıpkı kara ölümden nefret
ettikleri gibi nefret ediyordu ondan.

O zaman Kral Agamemnon onlara dedi ki:

"Dinleyin beni, Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri:
Görünen o ki, zafer savaş düşkünü Menelaos'a ait. Öyleyse
Argoslu Helene'yi tüm servetle birlikte verin bize ve
gelecek nesillere de örnek olarak kalsın diye,
gerekli tazminatı ödeyin."

Bunları söyledi Atreus'un oğlu ve diğer Akhalar
onayladılar onun sözlerini.



RAPSODİ 4

[Yeminlerin Bozulması - Agamemnon'un Orduları Teftişi]

Tanrılar, altın döşeli taraçada Zeus'un etrafında,
toplanmışlardı. Saygıdeğer Hebe, aralarında çok lezzetli
içkiyle ikram yapıyordu. Onlar da Troyalıların kentine
bakarak, altın maşrapalarla sağlıklarına içiyorlardı.

Kronos'un oğlu, Hera'yı şu alaycı sözlerle kışkırtmaya başladı:

"Menelaos'u koruyan, Tanrılardan ikisidir:
Argoslu Hera ile yiğitleri koruyan Athene.
Ancak bunlar bir kenarda otururlar; ona uzaktan
bakmak hoşlarına gider. Fakat,
güler yüzlü Afrodite her zaman diğerinin yanındadır
ve onu ölümden korur. Hatta şimdi, öleceğini
sandığı anda kurtardı onu. Zafer, savaş düşkünü
Menelaos'a ait elbet. Gelin şimdi biz bu işlerin
nasıl sonlanacağını düşünelim: Kötü savaşı ve
vahşi çatışmayı yeniden ayaklandıralım mı,
yoksa iki tarafı barıştıralım mı?
Eğer bu ikincisi hoşunuza giderse, zarar
görmeden kalsın Priamos'un kenti ve
Menelaos Helene'yi yanına alıp götürsün Argos'a."

Bunları söyledi. Athene ve Helene hoşnutsuzca bir şeyler
fısıldaştılar. Yan yana oturmuş, Troyalılar için yıkımlar
düşünüyorlardı.
Athene her ne kadar Zeus babaya karşı vahşi bir
öfkeye tutulduysa da tek kelime etmiyordu.
Ancak Hera'nın öfkesi göğsünden dolup
taşıyordu ve şu sözleri söyledi:

"Nedir bu söylediklerin Kronos'un korkunç oğlu?
Priamos'a ve çocuklarına felaketler getirecek olan orduyu
toplamak için onca ter dökmüşken, atlarım yollarda telef
olmuşken, emeklerimi boşa çıkarmayı nasıl istersin?

Ne istiyorsan yap. Ancak biz diğer tanrılar,
seninle aynı fikirde değiliz."

Bulut devşiren Zeus, kızgınlıkla onlara dedi ki:

"Ey zavallı, İlyon'un iyi inşa edilmiş kentini mahvetmeyi
böylesine arzu etmen için Priamos ve oğulları ne kötülük
etti sana? Eğer kapıları ve surları geçmeyi becerebilseydin,
öfkeni doyurabilmek için Priamos'u, oğullarını ve diğer
Troyalıları diri diri yerdin!..
Nasıl istersen öyle yap.
Yalnız dikkat et, bu nifak sonra ikimiz arasında ağız
dalaşlarına neden olmasın. Sana başka bir şey daha
söyleyeceğim. İyice sok şunu kafana: Bir gün ben de
öfkemden, senin tarafından sevilen
insanların oturduğu herhangi bir kenti mahvetmek
istersem, öfkemi engellemeye kalkma. Yalnızca,
tıpkı benim şimdi seni, yüreğim istemese de istediğini
yapman için bıraktığım gibi bırak beni. Güneşin ve
yıldızlar içindeki gökyüzünün altında bulunan,
fani insanların oturduğu kentler içinde, yüreğim
en çok kutsal Troya'yı, Priamos'u ve halkını severdi.
Sunağım, hiçbir zaman ortak ziyafetten, yere serpilen
şaraptan, kurbanlardan yükselen et kokusundan, yani bize
ait olan şereflerden mahrum olmamıştı."

Daha sonra yanıt verdi ona büyük gözlü ve saygıdeğer Hera:

"Ben diğerleri arasında en çok üç kenti seviyorum:
Argos, Sparta ve geniş yollu Mykene. İstersen,
gün olur da yüreğin nefret duyarsa, mahvet bunları.
Artık korumuyorum bunları; umurumda da olmaz.
Çünkü, eğer seninle laf dalaşına girsem ve
oraları mahvetmen için seni bırakmak istemesem bile,
sen benden bunca güçlüyken, sana sataşarak
hiçbir şey elde edemem. Ancak şimdi, benim emeklerimi
sonuçsuz bırakmamalısın. Çünkü ben de
Tanrıçayım ve seninle aynı soydan geliyorum. Kurnaz
Kronos'tan doğdum, onun ilk doğan çocuğu olduğum

ve tüm ölümsüzlere hükmeden senin karın olduğum için
herkesten daha saygıdeğerim. Gel şimdi, tüm bunlar için
birbirimize taviz verelim; ben sana taviz vereyim ve
sen de bana; diğer tanrılar da hemfikir olacaktır bizimle.
Haydi gönder hemen Athene'yi;
Troyalıların ve Akhaların çatışma alanına giderek
önce Troyalıların yeminlerini çiğneyip
zaferleri için kibirlenip duran Akhalarla savaşmaya
başlamalarını sağlamaya çalışsın."

Bunları söyledi; insanların ve tanrıların babası da
dinledi onu. Hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hemen aşağıya savaş alanına, Troyalılara ve
Akhalara giderek önce Troyalıların yeminlerini
çiğneyerek, zaferleri ile kibirlenip duran Akhalarla
savaşmaya başlamalarını sağlamaya çalış."

Bunları söyledi ve zaten çok zamandır bunun olmasını
arzu eden Athene'yi harekete geçirdi. Olympos'un
zirvelerinden fırlayarak gitti. Tıpkı Kronos'un oğlunun,
denizcilere ve erlerin uçsuz bucaksız ordugâhlarına
mucizevi belirti olarak fırlattığı,
kıvılcımları parlayarak giden o parlak akan yıldız gibi
aktı yeryüzüne Pallas Athene de ve düştü ortalarına.
At terbiye eden Troyalılar ve güzel dizlikli
Akhalar donup kaldılar.
Birbirlerine şunları söylüyorlardı:

"Ya kötü savaş ve vahşi çatışma yeniden başlayacak ya da
insanların savaşını istediği gibi yöneten Zeus iki
halk arasına sevgi ve barış getiriyor."

Akhaların ve Troyalıların her biri böyle söylüyordu.
O, Anthenor'un oğlu, yiğit savaşçı Laodokos'a
benzeyip Troyalıların kalabalığının içine sokuldu.
Bir yerlerde tanrıya denk Pandaros'u bulur muyum diye
aranıp duruyordu. Lykaon'un kusursuz ve yiğit oğlunu,
Aisepos akıntıları arasından peşlerinden gelmiş olan

sağlam kalkan taşıyan falanjların arasında dururken buldu.
Yaklaşıp, ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Lykaon'un aklı başında oğlu, sana söyleyeceklerimi
dinleyecek misin? Menelaos'a hızlı bir ok atıp, böylece
itibar kazanarak, tüm Troyalıların ve hepsinden çok da
Kral Paris'in sana minnet borcu duymasını sağlamaya
cesaretin olacak mı? Atreus'un oğlu, savaş düşkünü
Menelaos'u, senin okunun ucunda hazin hazin yanan
ateşin üzerinde ölü halde uzanmış olarak gördüğü zaman,
ondan, her şeyden önce zengin hediyeler alacaksın.
Haydi gel nişan al yayınla şanlı Menelaos'a
ve adak yap okçu Apollon'a; ülkene, Zeleie'nin kutsal
kentine geri döndüğün zaman kesmek için ona, yeni doğan
koyunlardan oluşan bir görkemli yüzlük kurban ada."

Bunları söyledi Athene ve aklını çeldi o budalanın.
O da hemen aldı dağ keçisi boynuzundan yapılma yayını.
Bir zamanlar, kendisi tuzağa düşürmüştü hayvanı.
Onu, bir kayanın arkasında gördüğü sırada göğsünün
biraz aşağısından vurmuştu. O zaman dağ keçisi sırt
üstü düşmüştü kayanın üzerine. Başının üzerindeki
boynuzları on altı tane on santim uzunluğundaydı.
Bunları işinin erbabı bir usta işledi; birleştirdi ve
güzelce parlattı; sonra ucuna da altın bir halka taktı.
İşte bu yayı gerdi, sıkıca yere dayayıp. Bu arada, yiğit
yoldaşları olur da Atreus'un oğlu Menelaos yaralanmadan
Akhaların yiğit oğulları hücuma geçerlerse diye, korkarak
önde durup ona kalkanlarını tutuyorlardı. Daha sonra,
Pandaros, okluğunu açıp daha önce atmamış olduğu,
kanatlı ve kara acıların kaynağı olan bir ok
çıkardı. Hemen hünerle dayadı yayın kirişine acı
oku ve okçu Apollon'a, vatanı kutsal
Zeleia'ya dönüşünden sonra kurban etmek için
yeni doğan koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük
kurban adadı. Onu kirişle ve okların kanatlarıyla birlikte
çekip, göğsüne getirdi kirişi. Daha sonra yayın metal
burnundan gerince, koca yuvarlak yayın sesi çınladı.

Kiriş sertçe gümbürderken okun ucu da
kalabalığın içine düşmek istercesine fırladı.

Ey Menelaos, çok mutlu ölümsüz tanrılar ve
hepsinden de önce Zeus'un kızı, yağmacı Athene
unutmadı seni. Önüne geçerek seni acı oktan kurtardı.
Onu senin bedeninden, tıpkı bir annenin bir sineği,
tatlı tatlı uyuyan çocuğunun üzerinden kovduğu gibi
kovdu. Ve yine O, oku zırhın kavuşarak katlandığı ve
kemerin altın tokalarının birleştiği yere yöneltti. Acı ok
iyice sıkılmış kemerin üzerine düşüp deldi onu.
Sonra, iyi işlenmiş zırhı ve çok işine yarayan, bedenini
kargılardan korumak için sarındığı enli kuşağı[1] geçti.
Okun ucu kuşağı da geçince, biraz yırttı derisini
ve hemen yaradan akmaya başladı kara kan.
Tıpkı bir Maionalı ya da Karyalı[2] kadının, atlara
dizgin yapmak için lal rengine boyadığı, saklı kalan bir
hazineymişçesine odanın içinde korunan, pek çok
atlının atına giydirmek istediği, ama yalnızca bir kralın
atının süsü, güzelliği ve atlının gururu olan fildişi gibi,
ey görkemli Menelaos, senin butların,
baldırların ve ayak bileklerin de böyle boyandı kanla.

Erlerin kralı Agamemnon, yaradan akan
kara kanı görünce korktu. Savaş düşkünü Menelaos'un
kendisi de korktu. Ancak okun damarını ve
kanatlarının dışarıda olduğunu gördüğünde,
yüreği göğsünün içinde tekrar yerine geldi. O zaman
Agamemnon, ağır ağır inleyip Menelaos'u elinden tutarak,
etrafında ağıtlar yakan yoldaşlarının arasında dedi ki:

"Ey sevgili kardeşim senin ölümün için mi,
antlaşmalar yapıp sadakat ve dostluk yeminleri vererek,
Troyalılarla savaşasın diye Akhaların önüne tek başına
koydum seni? Bu arada Troyalılar şimdi seni vurarak
sadakat ve dostluk yeminlerini çiğnediler. Ancak ne
yeminler ne koyunların kanları ne yere serpilen

[1] Zırhı destekleyen ve maden bir levhadan oluşan, dışta duran enli kemer.
[2] Lidya ve Karya'da yaşayan.

halis şaraplar ne de inandığımız değerler uğruna sağ
elimizle verdiğimiz vaatler boşuna değildir. Çünkü
Olympos'lu Zeus şu anda bunların cezasını vermese bile,
daha sonra mutlaka verecektir.
Onlar günahlarının bedelini ağır ödeyecekler.
Ruhum bana açıkça söylüyor ki, bir gün gelecek kutsal
Troya, Priamos ve halkı kaybolacak. Gökyüzünün
içinde oturan Kronos'un oğlu Zeus, bu entrika için
herkesin önünde, öfkeyle sallayacak karanlık kalkanını.
Bütün bunlar olacak! Ancak olur da ölürsen ve böylece
kaderinin sana biçmiş olduğu ömrünü bitirirsen diye
senin için çok üzülüyorum ey Menelaos.
O zaman utançla dönerim ben koruluk Argos'a.
Çünkü Akhalar o zaman vatanlarını hatırlayacaklar ve
Helene'yi övünç vesilesi olarak Priamos'a ve
Troyalılara bırakacaklardır. Sen burada, Troya
topraklarında hiçbir kazanç elde etmemiş olarak
gömülmüş olacaksın; toprak kemiklerini eritecek.
O zaman, kibirli Troyalılardan biri, anlı şanlı
Menelaos'un mezarını ayaklarıyla çiğneyerek diyecek ki:
'Keşke Agamemnon hep şimdi olduğu gibi tatmin etse
öfkesini. Akhaların ordusunu buralara boş yere O getirdi;
sonra da evine ve sevgili ülkesine boş gemilerle,
ardında yiğit Menelaos'u bırakarak
geri döndü' Böyle diyecekler ve ben o zaman yer yarılsın
da beni yutsun isteyeceğim."

Sarışın Menelaos onu yüreklendirerek dedi ki:

"Cesur ol ve Akha halkını korkutma.
Ok derinden yaralamadı beni;
önce yumuşak kemer ve sonra da
zırhın altında tunç ustalarının benim için
büyük emekle yapmış oldukları enli kuşak korudu beni."

O zaman yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki ona:

"Keşke gerçek olsa senin dediklerin sevgili Menelaos.
Yarana şimdi bir hekim bakacak

ve üzerine kara acıları durduracak olan ilaçlar sürecek.

Bunları söyledi ve büyük haberci Thaltybios'a döndü:

"Ey Thaltybios, elinden geldiğince çabuk Troyalılardan
ya da Lykialılardan hünerle yay kuran birinin yaraladığı,
Akhaların hükümdarı Menelaos'a bakması için,
Askpelios'un oğlu, ünlü hekim, kahraman Makhaon'u
çağır buraya. Bu, şereftir onu yaralayan için,
ancak büyük yastır bizim için."

Bunları söyledi. Haberci de onun sözlerine itaat ederek
hemen gidip tunç zırhlı Akha ordusu içinde,
dört bir yanda kahraman Menelaos'u aramaya başladı.
Onu, peşinden kalkıp at besleyen kent Trike'den
buralara gelmiş olan kalkan taşıyan yiğit falanjların
arasında dikilirken gördü. Yanında durup ona şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Durma ey Asklepios'un oğlu.
Hemen gel; çünkü kral Agamemnon,
Akhaların hükümdarı savaş düşkünü Menelaos'u
görmen için seni çağırıyor. Troyalılardan ya da
Lykialılardan hünerle yay kuran biri yaraladı onu.
Bu şereftir onu yaralayan için, ancak büyük yastır
bizim için."

Bunları söyledi ve oynattı yüreğini göğsünün içinde.
Hemen harekete geçip, kalabalığın arasından,
Akhaların uçsuz bucaksız ordugâhını geçerek yola çıktılar.
Sarışın Menelaos'un yaralı olduğu yere vardıklarında,
tüm komutanlar onun etrafında toplanmışlardı;
tanrıya denk savaşçı da onların arasındaydı.
Makhaon hemen iyice sıkılmış kemerinden çekti oku;
ok çıktığı sırada sivri kanatları kırıldı.
Yumuşak kemeri ve zırhın altından
tunç ustalarının yapmış oldukları enli kuşağı çözdü.
Tecrübeli hekim, daha sonra, üzerine acı okun
saplanmış olduğu yarayı gördüğünde, kanı emip

üzerine bir zamanlar çok sevdiği için Kherion'un
babasına vermiş olduğu acı dindirici ilaçlar serpti.

Onlar gür sesli Menelaos'la ilgilenirlerken, kalkan
taşıyan Troyalıların taburları saldırıyordu.
Diğerleri de hemen silahlanıp çatışmak istedi.
tanrısal Agamemnon'un uykusunun geldiğini ve
korkudan saklanıp savaşmak istemediğini
göremezsin; onu yalnızca yiğitlere
itibar kazandıran çatışmaya koşarken görebilirsin.
Atını ve tunçla süslü silahını, hizmetçisi Peirasoğlu
Ptolemaios'un oğlu Eurymedon'a bıraktı; hizmetçi onları
arkada soluk soluğa tutuyordu. Ona, derhâl silahlarını
yanına getirmesini buyurdu. Uzuvlarının yorgunluktan
ağırlaştığını görene kadar, orduyu o yönetecek ve
kalabalığın arasında o komut verecekti.
Erlerin taburlarını yaya olarak geçiyor,
hızlı atlarıyla çatışmaya koşan Akhaları gördükçe
yanlarına gidip, onlara, şu sözlerle cesaret veriyordu:

"Argoslular! Kaybetmeyin mağrur yiğitliğinizi.
Çünkü Zeus, yalancılara yardım etmez.
Hele de ilk önce haksızlık edip yeminlerini çiğneyenlere
hiç yardım etmez. Akbabalar yiyecek yumuşak
bedenlerini onların. Biz de kentlerini fethettiğimizde,
sevgili karıları ve çocuklarını gemilerimize alacağız."

Korkutucu savaştan geri çekildiklerini gördüğünde,
onları sert ve kızgın sözlerle azarladı:

"Argoslular, yalnızca oklarla savaşırsınız;
sizi korkaklar, utanmıyor musunuz?
Büyük bir ovanın içinde koşmaktan yorulduklarında
duran ve ruhlarında bir damla güç hissetmeyen
korkak geyik yavruları gibi ne duruyorsunuz böyle?
Siz de aynı onlar gibi korkak korkak duruyor ve
savaşmıyorsunuz. Yoksa Troyalıların güzel pruvalı
gemilerinin çekili durdukları yere, köpük beyazı denizin
sahiline geldiğinde, Kronos'un oğlunun elini üzerinize

uzatıp sizi kurtarıp kurtarmayacağını görmeyi mi
bekliyorsunuz?"

Bu şekilde, buyruklarla boydan boya
geçti savaşçıların taburlarını.
Kalabalığı geçtikten sonra Giritlilerin önlerine ulaştı.
Onlar, kumandan İdomeneus'un etrafında
silahlanıyorlardı. İdomeneus en ön safta savaşanların
aralarındaydı; bir yaban domuzuyla eş güçteydi. Bu arada
sürücü Merinoes, son falanjları harekete geçiriyordu. Kral
Agamemnon onları gördüğüne memnun oldu
ve İdomeneus'a şu tatlı sözleri söyledi:

"Ey İdomeneus, hızlı atları olan Danaolar içinde,
savaşta da, başka işlerde de hatta en üstün Argosluların
ateşli ve hükümdarlara layık şarabı, şarap testisinin içinde
karıştırdıkları ziyafetlerde bile en çok seni sayarım.
Çünkü diğer Akhalar şarabı, olması gerektiği kadar
içerlerken, senin maşrapan, gönlünün çektiği kadar
içesin diye tıpkı benimki gibi daima doludur.
Kalk şimdi ve savaşa gidip şimdiye kadar nasıl
övünüyorsan öyle göster kendini."

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, başta söz verdiğim gibi, senin
inançlı yoldaşın olacağım. Haydi şimdi gidip Troyalılar
yeminlerini çiğnemişken, hemen çatışmaya başlamak
için gür saçlı diğer Akhaları harekete geçirmeye çalışalım.
Kuralları önce onlar ihlal ettikleri için
ölüm ve felaketler bekliyor onları."

Bunları söyledi Atreusoğlu. Kalbinde sevinçle,
savaşçıların taburlarının içinden geçerek iki
Atreusoğluna doğru gitti. O ikisi silahlanırlarken,
onları yayalardan oluşan bir bulut izliyordu.
Nasıl bir çoban, nöbet yerinden Batı Rüzgârı'nın
esintisiyle gelen ve uzaktan vahşi bir kasırga getirirken,
katrandan daha da kara görünen bir bulutun

denizden geçtiğini gördüğünde, korkarak
davarlarını mağaranın içine sokmaya mecbur kalırsa,
iki Aiasoğlu'nun etrafında yiğit gençlerden oluşan,
kalkanları ve mızrakları nedeniyle kara dalgalar gibi
görünen kalabalık falanjlar da öyle gidiyorlardı savaşa.
Kral Agamemnon onları gördüğüne çok sevinerek şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Tunç zırhlı Akhaların hükümdarları Aiasoğulları,
siz kendi başınıza bir orduyu yiğitçe çatışmak için
harekete geçiriyorken, ikinize de buyruklar vermem
yakışık almaz. Keşke ey Zeus, Athene ve Apollon,
hepsinin göğsünün içinde sizinki gibi bir yürek olsaydı!
O zaman Priamos'un kenti, çabucak fethedilip yıkılmış
olarak ellerimize düşerdi."

Bunları söyledi ve onları orada bırakıp diğerlerine doğru
gitti. Orada, yoldaşlarını safta toplayıp, büyük
Pelagon, Alastor, Khromios, Kral Haimon ve halkların
hükümdarı Bias'ın çevresinde savaşmalarını buyuran
Pylos'un tatlı hatibi Nestor'a rastladı. Öncelikle
arabalarıyla birlikte at sürücülerini safa dizmişti; onların
arkasına da savaşta sur görevi görmeleri için çok sayıda iyi
yaya koymuştu; korkakları da isteseler de istemeseler de
mecburen savaşsınlar diye ortaya koydu.
Atlılara konuşup onlara, atlarına hâkim olup
çatışma zamanı sıralarından düzensiz olarak çıkmalarına
izin vermemelerini söyledi:

"Hiç kimse yiğitliğine ya da binicilikteki ustalığına
güvenerek Troyalılara karşı diğerlerinin önüne geçip tek
başına savaşmaya kalkmasın; geri de çekilmeyin sakın;
çünkü bu şekilde daha güçsüz olursunuz.
Her kim savaş arabasıyla bir diğerine yaklaşıp onu savaş
arabasından atlamadan mızrağıyla vurursa, en iyisidir bu.
Eskilerimiz kentleri ve surları bu şekilde fethediyorlardı.
Onlar da böyle düşüncelere ve göğüslerinin içinde böyle
bir kalbe sahiptiler."

Çok zaman öncesinden savaş tecrübesi olan ihtiyar,
onları bu sözlerle harekete geçiriyordu.
Kral Agamemnon onu gördüğüne çok memnun
olarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey ihtiyar! Keşke dizlerin de göğsünün içindeki
kalbin gibi izleyebilseydi seni; keşke böylece bütün
olsaydı yiğitliğin. Ancak hepimiz için
kaçınılmaz olan ihtiyarlık ele geçirmiş seni.
Keşke senin yerine başka biri ihtiyar olsa da
sen de delikanlıların arasında olabilsen."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, ben de isterdim tanrısal
Eurythalion'u[3] öldürdüğüm zamanki gibi olmayı.
Ancak tanrılar her şeyi birden vermez fanilere.
O zamanlar genç olsam da şimdi ihtiyarlık ağırlaştırıyor
beni. Ama yine de bu halimle, atlıların arasında kalıp
öğütlerim ve sözlerimle yönlendireceğim onları
(budur çünkü ihtiyarların ayrıcalığı.)
Güçlerine güvenen ve benim kadar yaşı olmayan
gençler de mızraklarla çarpışacaklar."

Bunları söyledi. Atreusoğlu da mutlu bir yürekle geçti
yanından. Daha sonra savaşta korkunç olan
Atinalıların arasında Peteus'un oğlu at terbiyecisi
Menestheus'u ve onun yanında da Kephallenialı
yiğitlerin taburları arasında, hünerli Odysseus'u buldu.
Onlar, henüz duymamışlardı çatışmanın gürültüsünü;
yalnızca Troya ve Akha falanjlarının hareketlerine
bakıyor ve Akhalardan herhangi bir bedenin Troyalılar'a
saldırmak için gelip çatışmayı başlatmasını bekliyorlardı.
Kral Agamemnon onları gördüğünde, şu kanatlı sözlerle
azarlamaya başladı:

"Ey Zeus'un yetiştirdiği Kral Peteus'un oğlu ve sen ey
kurnazlıkla dalaverede birinci Odysseus; neden saklanıp
bir köşede dikilerek diğerlerinin gelmelerini bekliyorsunuz?

[3] Nestor'un çok genç yaştayken alt etmeyi başardığı Arkadyalıların dev gövdeli kahramanı.

İlk sırada toplanmış olmanız ve
herkesten önce sizin atlamanız gerek savaşın ateşi içine.
Önce sizler kabul edersiniz biz Akhaların komutanlarına
bir akşam yemeği hazırladığımızda, ziyafetler için
davetimi. O zaman, burada kızarmış etleri yiyip
tatlı şaraptan içmek maşrapalarla istediğiniz kadar,
hoşunuza gider. Ancak şimdi hiç umursamadan, sizden
önce amansız silahlarıyla Akhaların on taburunun
savaşmasını seyredecek gibisiniz."

O zaman hünerli Odysseus ona vahşice baktı ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, dişlerinin arasından
çıkan bu sözler nasıl sözler?
Savaştan kaçtığımı nasıl söylersin?
Biz Akhalar Troyalılarla vahşice çatışmaya başladığımız
vakit, (istersen ve arzu edersen) Telemakhos'un sevgili
babasının Troyalıların en ön saflarındaki
at terbiyecileriyle nasıl göğüs göğüse savaştığını
göreceksin. Söylediğin tüm bu sözler boş sözler."

Kral Agamemnon onun kızdığını görünce sözlerini geri
alarak gülümsedi ve dedi ki:

"Ey Zeus'un yetiştirdiği, Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus!
İsteğim ne azarlamaktır seni, ne de sana buyurmak.
Göğsünün içindeki kalbinde bana karşı dostça hisler
sakladığını ve benimle aynı fikirde olduğunu bilirim.
Yalnız gel şimdi, söylenmiş kötü sözler varsa da eğer,
onları daha sonra düzeltiriz ve dilerim tanrılar
unuttururlar bize tüm bunları."

Bunları söyledi ve onları bırakıp diğerlerine doğru gitti.
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes'i, sağlam savaş
arabaları ile atlarının arasında dururken buldu.
Onun yanında Kapaneus'un oğlu Sthenelos duruyordu.
Kral Agamemnon onu görünce azarladı ve ona şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Ey at terbiyecisi kumandan Tydeus'un zavallı oğlu!

Niçin korkuyor ve gözünle iki ordunun ne kadar
uzakta olduğunu hesaplayıp duruyorsun?
Tydeus böylesi bir korkaklığı asla kabullenemezdi;
onun tehlikeye atılarak savaştığını görenlerin
dediklerine göre, yalnızca sevgili yoldaşlarının en önünde
düşmanla savaşırdı o. Ben rastlamadım hiç ona, görmedim
de; ancak görenler bir benzeri olmadığını söylerler.
Bir seferinde savaş zamanı değilken,
Thebai'nin kutsal surlarına doğru sefere çıktıkları sırada,
taraftar toplamak amacıyla tanrıya denk Polyneikes
ile birlikte bir yabancı olarak Mykenelilere gitmişler;
onlardan kendilerine seçkin müttefikler verilmesini rica
ediyorlarmış. Mykeneliler önerilerini kabul edip
onlara askeri destek vermek istemişler. Ancak Zeus,
kötü alametler göstererek engellemiş onları.
Onlar da o zaman, giderken epeyce ilerleyip çimenlik ve
uzun sakız ağaçlarının olduğu Asopos ırmağına
ulaşmışlar. Oradan Akhalar, Thebaililere elçi olarak
Tydeus'u göndermişler, o da gidip Eteokles'in
sarayında ziyafet yapan pek çok Thebaili bulmuş.
At terbiyecisi Tydeus, burada olduğu gibi, orada da
yabancı olsa bile hiç korkmuyormuş. Çok sayıda
Thebailinin arasında yalnızmış; hepsini tek başına
kendisiyle dövüşmeye çağırıp kolayca yeniyormuş onları.
İşte bu kadar çok yardım ediyormuş Athene ona!..
O zaman at terbiyecisi Thebaililer kızıp
Haimon'un oğlu, tanrıya denk Maion'un ve
Autophonos'un oğlu olan ve çatışmalarda yiğitliğiyle
tanınan Polyphontes'in komutanlığını
yaptığı elli delikanlıyla, yolda ona bir tuzak kurmuşlar.
Ancak Tydeus, hepsini insafsızca öldürmüş. Tanrıların
işaretlerine itaat ederek, yalnızca bir tanesini,
Maion'u bırakmış geri dönmesi için. Böyle biriydi
Aitolialı Tydeus!.. Ama dünyaya kendisinden
lafta üstün, savaşta aşağı bir oğlan getirdi."

Bunları söyledi. Yiğit Diomedes de hiç karşılık vermedi,

kralın azarlarına saygı duydu. Şanlı Kapaneus'un oğlu, Sthenelos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, neyin doğru olduğunu
biliyorken yalanlar söylememelisin. Biz,
babalarımızdan üstün olmakla böbürleniriz.
Sağlam surlarına daha az asker getirmiş olsak da
yedi kapılı Thebai'yi biz fethettik; çünkü tanrıların
belirtileri ve Zeus'un yardımı bizimle birlikteydi. Oysa
onlar, yaptıkları hatalar yüzünden kaybolup gittiler.
Bundan dolayı bizi babalarımızla kıyaslayıp da
onlara bize verdiğin değeri vermeyesin."

Yiğit Diomedes ona vahşice bakıp dedi ki:

"Dostum, sus ve dinle sözlerimi. Güzel dizlikli
Akhaları savaşa götüren, halkların kralı Agamemnon'a
kızmam ben. Eğer Akhalar Troyalıları yok edip de kutsal
İlyon'u fethederlerse, bu ün olur; ancak
eğer Akhalar yenilirlerse, bu onlar için yıkım olur.
Gel haydi, biz de girişelim bu insafsız savaşa."

Bunları söyleyip silahlarıyla savaş arabasından aşağı atladı. Kumandanın, saldırdığı sırada gürleyen tunç silahları en cesur adamı bile korkuturdu. Nasıl çalkantılı sahilde Batı Rüzgârı'nın yürüttüğü dalgalar durmaksızın saldırırsa önce açık denizde kalkıp sonra da şiddetle karayı döverler ve kayaların dört yanında savurarak denizin köpüğünü şişirirlerse, Danaoların falanjları da öyle, durmaksızın saldırıyorlardı birbiri ardına. Her bir komutan, kendi askerlerine buyuruyordu. Onlar da ses etmeden ilerliyordu. Onları gören, komutanlarından korktuklarını, onu izleyen böylesi bir ordunun, göğüslerinin içinden çıkacak seslerinin olmadığını söyleyebilirdi. İlerlerken hepsinin iyi işlenmiş silahları parlıyordu. Zengin bir adamın ağılındaki sayısız koyun, beyaz sütleri sağıldığı sırada kuzuların seslerini duyunca nasıl durmaksızın melerse öyle yükseldi Troyalıların

haykırışları da uçsuz bucaksız savaş alanında.
Pek çok yerden gelmiş bir ordu olduğu için hepsi farklıydı;
aynı değildi sesleri, aynı değildi dilleri. Troyalıları Ares
kışkırtıyordu; Akhaları da gök gözlü Athene, Bozgun,
Korku ve ayağa kalktığında başlangıçta küçük görünüp
sonra başını göğe dayayarak yeryüzünde yürüyen
insan katili Ares'in kız kardeşi ve yoldaşı azgın Kavga
kışkırtıyordu. O zaman da erlerin oluşturduğu kalabalığın
arasında yürüyüp felaketlerini büyüterek O ortaya
atmıştı bu vahşi nefreti. Ordular birbirlerine yaklaşıp
karşılaştıklarında, birbirleriyle kuvvetle çarpışıyorlardı.
Kalkanlar, mızraklar, tunç zırhlı göğüsleri ve göbekli
kalkanlar birbirlerine çarpıyordu. Büyük bir kargaşa
yükseldi. Öldürenlerin zafer çığlıkları ile ölenlerin iniltileri
yankılanıyordu her yanda; yeryüzü sel olup taştı kandan.
Nasıl kışın, dağların tepelerinden iki sel yatağı şiddetle
akarsa, yağmur suları nasıl uzak dağlardan gelip bir
boğazda kavuşur ve bir çoban duyarsa uğultularını
onların, işte onların haykırış ve kaçış
gürültüleri de savaştıkları sırada öyle karıştı birbirine.
İlk önce Antilokhos, Troyalıların ön saflarında savaşan,
iyi silahlanmış erlerden biri olan Thalysios'un oğlu
Ekhepolos'u öldürdü. Önce miğferinin püskülünün
altındaki şişliğe vurdu ve mızrağını alnına soktu;
mızrağın tunç ucu kemiği geçip içeri girdiğinde,
karanlıkla örtüldü gözleri ve vahşi çatışmada yerle bir
olan bir kule gibi düştü yere. O yere düştüğü zaman yüce
ruhlu Abantların komutanı, Khaltodon'un oğlu kral
Elephenor, onu ayaklarından yakalayıp silahlarını
soymak için ok atışlarından uzak bir yere sürükledi.
Ama bu çabası uzun sürmedi. Çünkü yüce ruhlu
Agenor, onun ölüyü sürüklediğini gördüğünde, eğildiği
sırada kalkanın arkasından ortaya çıkan kaburga
kemiğinden tunç mızrağıyla yaraladı onu; dağıldı
oracıkta organları. O, böyle can verdi işte. O zaman
onun üzerinde başladı Troyalılar ve Akhalar arasında

korkunç bir katliam. Kurtlar gibi birbirlerinin üzerine saldırıyorlar, bir er diğerini öldürüyordu.

Telamonoğlu Aias, Antemion'un oğlu olan dinç ve tanrıya denk genç Simoeisli'yi öldürdü. Annesi bir gün, anne babasının peşinden koyunlara bakmak için İda'dan inip Simoeis nehrinin kıyısında doğurmuştu onu;
bu nedenle Simoeisli deniyordu ona.
Ancak hayrını göremedi ana babası; yüce ruhlu Aias'ın mızrağıyla canını verdiği için ömrü kısa oldu. O saldırdığı sırada, Aias onu göğsünden, sağ memesinin dibinden
vurdu. Mızrak, omzunun öbür tarafından çıktı
ve tozun dumanın içine, tıpkı geniş ve balta girmemiş ovada biten, parıltılı ve düz dallarıyla yükseklere uzanan
ve bir araba yapıcısının güzel bir savaş arabasına tekerlek olsun diye, bileylenmiş baltasıyla kestiği, ırmağın kenarında uykuya dalmış gibi uzanan kavak ağacı gibi düştü. Bu şekilde öldürdü tanrısal Aias da Antemion'un oğlu Simoeisli'yi. Ancak o sırada, Priamos'un oğlu
allı pullu zırhlı Antiphos kalabalığın içinden Aias'a doğru fırlattı mızrağını. İsabet ettiremedi ama ölüyü başka bir yere sürüklediği sırada, Odysseus'un görkemli yoldaşı Leukos'u kasığından vurdu; o da ellerinden kayıp giden ölünün üzerine yığıldı.
O zaman Odysseus, Leukos'un ölümüne çok sinirlenerek silahları baştan aşağı parlar halde,
ön saflardaki savaşçıların önüne atladı.
Epey ilerledikten sonra, onun yakınında durdu. Bu arada etrafına bir bakınıp görkemli mızrağını fırlattı. O mızrak atarken, Troyalılar dağıldı. Mızrak boş düşmedi yere; hızlı kısrakların beslendiği yer olan Abydos'tan gelmiş Priamos'un gayrimeşru oğlu Demokoon'u vurdu.
Yoldaşının ölümüne kızmış olan Odysseus şakağından vurdu onu; Mızrağının tunç ucu diğer şakaktan çıktı ve karanlık örttü gözlerini; yere yığılırken üzerindeki silahlar gümbürdedi. O zaman, Troyalıların ön saflarında dövüşenlerle görkemli Hektor geri çekildi.

Argoslular güçlü çığlıklar atarak çektiler ölüleri.
Daha sonra öne doğru biraz daha ilerlediler. Apollon,
Pergamos'un tepesinden onları gördüğünde sinirlendi ve
Troyalılara bağırıp şu sözleri söyleyerek kışkırttı onları:

"İleri at terbiyecisi Troyalılar! Sakın savaş zamanı
Argosluların önünden geri çekilmeyin. Onların
bedenleri, et kesen silahlar tarafından vurulduklarında
dayanacak kadar etten ve demirden yapılmış değiller.
Güzel saçlı Thetis'in oğlu Akhilleus bile onlarla birlikte
dövüşmüyor; kalbini dağlayan öfkesini doyurmak için
gemilerin yanında oturuyor."

Korkunç Tanrı kentin üzerinden bunları söyledi.
Öte yandan, Zeus'un kızı,
pek şanlı Athene, kalabalığın arasından geçerken
korkanları gördükçe Akhalara cesaret veriyordu.

O zaman kader, Amarynkeus'un oğlu Diores'i buldu;
Ainos'tan gelmiş olan İmbrasos'un oğlu,
Trakyalıların komutanı Peiros tarafından atılan
sivri bir taşla aşık kemiğinden vuruldu.
O büyük ve merhametsiz taş, bir uçtan öbür uca
tendon bağlarını keserek
kemiklerini kırdı; o da tozun dumanın içine yüzükoyun
kapaklanıp sevgili yoldaşlarına doğru ellerini uzatarak
canını teslim etti. Onu vuran
Peiros da koşup mızrağını göbek deliğine sapladı;
bağırsakları boşalırken söndü ışığı.

Peiros geri dönerken, Aitoliali Thoas onu mızrağıyla
göğsünden, memesinin üzerinden vurdu.
Mızrağın tunç ucu akciğerine saplandı.
Thoas, yanına gidip göğsünden ağır mızrağını çekti;
kılıcını kınından çıkarıp karnının ortasına saplayarak
aldı onun ruhunu. Yine de onu silahlarından soyamadı;
çünkü sadece kafalarının tepe kısmında saçları ve
ellerinde uzun mızrakları olan Troyalı yoldaşları
ölünün etrafını çevirip her ne kadar büyük, görkemli ve

yiğit olsa da geri püskürttüler onu.
O da geri çekilip gitti.
Öylece kaldı ikisi de tozun dumanın içinde yan yana uzanmış olarak; iki komutan, biri Trakyalıların diğeri de tunç zırhlı Epeoluların komutanı. Diğer pek çok er de dört bir yanına ölü olarak düştü. O zaman bu vahşi çatışmada sivri burunlu mızraklar tarafından
yaralanmadan ve vurulmadan kalmış biri,
onların arasından geçerken, hayran kalabilirdi; eğer Pallas Athene onu elinden tutup bir taraftan, yakınından geçen okları kovup onu yönlendirseydi. Çünkü Troyalıların ve Akhaların pek çoğu, o gün yan yana yüzükoyun tozun dumanın içinde yatıyordu.



RAPSODİ 5

[Diomedes'in Kahramanlıkları[1]]

O zaman Pallas Athene, Tydeus'un oğlu Diomedes'e
tüm Argoslular arasında ününün büyümesi ve
büyük bir şan kazanması için güç ve cesaret verdi.
Kalkanının ve miğferinin üzerinde
tıpkı tüm diğer yıldızlardan daha çok parlayıp
Okeanus'u parlaklığıyla yıkayan sonbahar yıldızı gibi
sönmez bir ateşin parlamasını sağladı. Böyleydi
Tanrıça'nın, onun başının ve omuzlarının üzerinde
yanmasını sağladığı parlaklık. Daha sonra onu,
pek çok erin savaşmakta olduğu yerin ortasına atılması
için kışkırttı.

Troyalılar arasında, Hephaistos'un duacısı, zengin ve
kusursuz Dares vardı. Dares'in her tür savaşta
deneyimli Phegeus ve İdaios adında iki oğlu vardı.
Bu ikisi, diğerlerinden ayrılıp onun üzerine saldırdılar.
Onlar savaş arabasının üzerinde, Diomedes ise yaya
olarak, onlara aşağıdan saldırıyordu. Birbirlerine
saldıra saldıra iyice yaklaştılar.
Önce Phegeus fırlattı uzun gölgeli mızrağını;
mızrağın ucu Tydeusoğlu'nun sol omzunun
üzerinden geçti; ama onu vuramadı.

O zaman Tydeusoğlu mızrağıyla saldırdı. Boş yere
çıkmadı elinden mızrağı; onu göğsünden, sol memesinin
üzerinden vurup atının üzerinden yıktı. İdaios hemen
aşağıya atlayarak görkemli savaş arabasını terketti.
Ölü kardeşini savunmaya cesaret bile edemedi;
çünkü o zaman, o da kurtulamayacaktı kara talihten.
Ancak Hephaistos, ihtiyar babası tesellisiz kalmasın diye,
onu yoğun bir karanlıkla örterek koruyup kurtardı.

O zaman Tydeus'un yüce ruhlu oğlu, atların koşumlarını

[1] Diomedes'in yiğitlik ve mükemmel yüce gönüllülüğünün ortaya çıkışı.

çıkartarak, onları koca karınlı gemilerine götürmeleri
için yoldaşlarına verdi. Yüce ruhlu Troyalılar Dares'in
oğullarından birinin kaçıp diğerinin savaş arabasının
yanında ölü olarak yattığını gördüklerinde yüreklerinin
dağlandıklarını hissettiler. Gök gözlü Tanrıça Athene,
saldırgan Ares'in elinden tutup ona şu sözleri söyledi:

"İnsanların baş belası, cinayetlerden elleri kana
bulanmış, surların yıkıcısı Ares; Troyalılarla Akhaları
yalnız başlarına savaşmaları için bırakmamızı istemiyor
musun? Kim olurlarsa olsunlar, bırak Zeus kime isterse
versin zaferi. Biz de aradan çekilsek ve Zeus bize
kızmasa fena mı?"

Bu sözlerle saldırgan Ares'i savaştan çekip,
onu Skamandros'un kumlu kıyılarına oturttu. O zaman,
Troyalılar, Danaolardan kaçmak zorunda kaldılar. Her
bir komutan erlerden birini öldürdü.

İlk önce büyük Kral Agamemnon, Alizonların komutanı
büyük Odios'u savaş arabasının üzerinden yıktı. O,
kaçmaya çalışmıştı; o zaman da Agamemnon mızrağını
omuzlarının arasına saplayıp göğsünün arasından
geçirdi, o da hızla savaş arabasından düşerken
gümbürdedi silahları.

İdomeneus, bereketli Tarne'den gelmiş olan Maionlu
Boros'un oğlu Phaistos'u öldürdü. Adlı sanlı İdomeneus
onu savaş arabasına çıktığı sırada uzun mızrağıyla sağ
omzundan yere çiviledi.
O da yere düştü ve iğrenç karanlık kapattı gözlerini.

İdomeneus'un adamları onu silahlarından soyuyorlardı.
Atreusoğlu Menelaos da Strophios'un oğlu, usta avcı
Skamandrios'u mızrağının ucuyla yere çiviledi. Artemis,
dağların üstünde ormanın beslediği
her tür yaban hayvanını avlamayı öğretmişti ona.
Ancak o zaman, ne okçu Artemis yardım edebildi ona
ne de herkesten fazla sahip olduğu uzaklardan ok

fırlatma becerisi. Mızrağıyla ünlü Menelaos,
önünden kaçarken onu, omuzlarının arasından vurup
mızrağını bir uçtan bir uca geçirmişti göğsünden.
O da yüzükoyun düşmüştü ve gürlemişti üzerindeki
silahları.

Pallas Athene'nin abartılı bir biçimde sevdiği Meriones,
elleriyle her tür ağaç işlemesi yapmayı bilen
Harmanidesoğlu Tekton'un oğlu Phereklos'u öldürdü.
Kötülüğün nedeni olan Paris'in, hem Troyalılara hem de
tanrıların öngörülerine aldırmadığı için kendisine bunca
felaket getiren iyi tartılmış gemilerini o yapmıştı.
İşte Meriones onu, yanına yaklaştığında sağ kalçasından
vurdu; mızrağın ucu kemiği geçerek sidik torbasından
çıktı. O da inleyerek diz çöktü ve ölüm örttü üzerini.

Meges, soylu Theano'nun[2] kocasının hatırına,
sevgili evlatları gibi özenle besleyip büyütmüş olduğu,
Antenor'un gayrimeşru oğlu Pedeaios'u,
mızrağının ucuyla art kafasından vurdu; bu arada
silahları dişlerine geçerek dilini kesti.
Soğuk tuncu ısırarak tozun dumanın içine düştü.
Euhaimon'un oğlu Eurypylos, halk tarafından bir
tanrı kadar saygı gören Skamandrios'un duacısı,
yüce ruhlu Dolopion'un oğlu, tanrısal Hypsenor'u
öldürdü. Euhaimon'un görkemli oğlu Euryplos'un,
o hızla önünden kaçarken üzerine saldırıp
omzuna bir kılıç darbesi indirerek ağır elini kesti;
hemen kanlar içinde yere kapaklandı ve kızıl ölümle
kaçınılmaz kader kapladı gözlerini.

İşte diğerleri savaşın sert mücadeleleri içinde böyle
savaşıyorlardı. Kimse Tydeus'un oğlu Diomedes'in
kiminle birlikte olduğunu ayırt edemezdi. Troyalılarla
mı yoksa Akhalarla mı? Çünkü şiddetle dökülüp
köprüleri yıkan, ne dayanıklı köprülerin ne de yemyeşil
bağların çevresindeki engellerin zapt edemediği,
aniden vardığında çiftçilerin pek çok güzel işini

[2] Athene'nin Troya'daki duacısı.

mahveden Zeus'un sağanak yağmurundan oluşan taşkın
bir sel yatağı gibi koşup duruyordu ovada. İşte
Tydeusoğlu gücüyle, çok sayıda olsalar bile karşı
duramayan Troya falanjlarını böyle silip süpürüyordu.

Lykaon'un görkemli oğlu, onun ovanın içinde saldırarak
koşturduğunu ve falanjlara karşı ezici zafer kazandığını
gördüğünde, hemen yayını gerip onun saldırdığı
yöne doğru nişan alarak onu sağ omzundan,
zırhının kabarık yerinden vurup yaraladı.
Okun ucu, öbür tarafa geçti ve zırhı kanla boyandı.
Lykaon'un görkemli oğlu bunu başardığı sırada yüksek
sesle bağırdı:

"Buyurun, yüce ruhlu Troyalılar, mükemmel atlılar,
Akhaların en yiğit eri yaralı şimdi ve sizi temin
ederim ki eğer Zeus'un oğlu Phobios Apollon'un beni
Lykia'dan gelmem için teşvik ettiği doğruysa,
çok fazla dayanamayacak benim kuvvetli okuma."

Bunları söylüyordu böbürlenerek. Ancak sivri ok
Tydeus'un oğlunu alt edemedi. Geri çekilip atlarının ve
savaş arabasının önünde durarak, Kapaneus'un oğlu
Sthenelos'a dedi ki:

"Gel ey sevgili Kapaneusoğlu, savaş arabandan in de
çıkar omzumdan acı oku."

Böyle söyledi. Sthenelos da atından atlayıp onun yanına
gelerek omzundan sivri oku çıkardı. Sık dokunmuş
gömlekten kan fışkırdı.

O zaman gür sesli Diomedes şu sözlerle dua etmeye
başladı:

"Dinle beni kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez[3] kızı.
Eğer bir zamanlar savaşta babama yardım ettiysen, şimdi
beni de sev ey Athene! Mızrağıyla saldırıp beni vurmayı
başardığı için az sonra güneşin parlak ışıklarını bir daha
görmemek üzere ortadan kaybolacağımı

[3] Athene'nin sıfatı.

söyleyerek övünüp duran şu adamı öldüreyim."

Bunları söyledi dua ederek. Pallas Athene de
onun duasını kabul ederek ellerinin, ayaklarının,
tüm uzuvlarının hafiflemesini sağladı. Yanına
yaklaşarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Şimdi cesaretle savaş Troyalılarla.
Çünkü, göğsünün içine, daha önceleri kalkan
taşıyan atlı Tydeus'un sahip olduğu,
korkusuz babanın gücünü koydum. Tanrılarla
insanları açık olarak seçebilmen için, daha
önceleri gözlerinde var olan sis perdesini de
kaldırdım. Şimdi eğer herhangi bir tanrı
buralara seni denemek için gelirse,
sakın ola savaşayım deme ölümsüz tanrılarla.
Yalnız, eğer Zeus'un kızı Afrodite savaşmaya
gelirse, savaş onunla. Onu sivri mızrağınla yarala."

Gök gözlü Athene bu sözleri söyledikten sonra
gitti. Tydeusoğlu da ilerleyip tekrar ön saflarda
savaşan erlerin arasına karıştı.
Zaten başlangıçta da Troyalılarla
savaşmayı istiyordu ama artık üçe katlandı öfkesi.
Yiğit Diomedes, tıpkı kırda bir çobanın yünlü
koyunlarının yanında, ağılın üzerinden atlarken
vurup yaraladığı ama öldürmediği ve böylece de
gücünü artırdığı, daha sonra çobanı avlamayıp
yalnız ağılın derinliklerine saklanan,
başsız kalan koyunların korkarak kaçışıp sonra
birbirlerinin üzerine yığıldıkları sırada
zincirden boşanmışçasına yüksek ağıldan dışarı
atılan bir aslan gibi düştü Troyalıların arasına.

İşte o zaman Astynoos'u ve kumandan
Hyperion'u öldürdü. Birini memesinin
üzerinden tunç mızrağıyla vurduktan sonra,
diğerini uzun kılıcıyla omzunun yanından,
omzunu boynundan ve sırtından ayıran

köprücük kemiğinden vurdu. Onları orada bırakıp
yola çıktıkları sırada, düşlerini yorumlamamış olan
ihtiyar düş yorumcusu Eurydamas'ın iki oğlu
olan Abas ile Polydos'a saldıran güçlü Diomedes,
öldürdü onları. Daha sonra kötü yaşlılığın pençesinde
acı çeken ve mirasını bırakacak daha başka bir oğul
dünyaya getirmemiş olan Phainops'un, anasının kuzusu
iki oğlu Ksanthos ve Thoon'a doğru saldırıya geçti.
Diomedes ikisini de öldürüp tatlı hayatı onlardan alarak
soydu onları ve babalarına ağıtlarla gözyaşları bıraktı.
Çünkü savaştan dönecekleri zaman onları kanlı canlı
karşılaması mümkün değildi artık; yabancı mirasçılar
paylaşacaklardı mal varlığını.

Daha sonra bir savaş arabasının içinde Dardanoslu
Priamos'un iki oğlu Ekhemmon ile Khromios'u buldu.
Bir aslan kırda otlayan bir öküz sürüsünün üzerine
saldırarak bir dananın ya da bir ineğin boynunu
nasıl paralarsa, Tydeus'un oğlu da ikisini de
aman vermeden savaş arabalarının üzerinden
aynı öyle yıktı ve daha sonra da soydu onları
savaş arabalarında; atlarını da gemilere doğru
sürmeleri için yoldaşlarına verdi.

Aineas, onun ordunun saflarını ortadan kaldırdığını
gördüğünde, gözleriyle bir yerlerde tanrıya denk
Pandaros'u bulur muyum acaba diye arayarak,
mızrakların havada uçuştuğu savaşın içine attı kendini.
Lykaon'un kusursuz ve güçlü oğlunu bulduğunda
da önünde durup dedi ki:

"Ey Pandaros, yayın, kanatlı okların ve
Lykia'da kimsenin seninle boy ölçüşemeyeceği,
senden daha üstün olduğunu söyleyerek
böbürlenemeyeceği ünün nerede? Gel kaldır
ellerini Zeus'a doğru ve şu zafer kazanan ve
Troyalılara bunca felaket getiren adama
bir ok at; çünkü pek çok yiğidin dizlerinin bağını

çözdü. Yoksa kurbanlar yüzünden Troyalılara
saldıran bir tanrının işi olmasın bu? Çünkü tanrıların
öfkesi çok beterdir.

O zaman Lykaon'un görkemli oğlu onu yanıtlayarak
dedi ki:

"Ey Aineas, tunç gömlekli Troyalıların en önde geleni,
ben bu eri her şeyiyle Tydeusoğlu'na benzetiyorum.
Ben onu kalkanından, tepeli miğferinden ve
atlarından tanırım; ama yine de tanrılardan biri olup
olmadığını iyi bilmiyorum. Ama eğer bu, benim
dediğim gibi Tydeus'un savaşçı oğluysa, onun
yardımsız böylesi bir işi yapma tutkusu yoktur,
ölümsüzlerden biri, yanında bulutlarla örtülü olarak
durup ona giden hızlı oku döndürmüş olmalı.
Çünkü ben biraz önce burada, zırhını geçip öbür
taraftan çıkan bir ok atıp onu sağ omzundan vurdum.
O zaman onu Hades'e gönderdim demiştim;
ancak bütün bunlara rağmen öldürememişim onu.
Demek ki tanrılardan biri kızmış. Ama burada
ne atlarım var, ne de üzerine binip saldırmak
için savaş arabalarım. Lykaon'un sarayında
on bir tane güzel ve yeni savaş arabası durur,
örtülerle örtülüdürler; her birinin yanında da
beyaz arpa ile burçak yiyen bir çift at durur.
Gerçekten de yaşlı savaşçı Lykaon, buraya gelmek
için harekete geçtiğim sırada, bana güzel sarayında
pek çok öğüt verip atlarımın ve savaş arabalarımın
üzerinde Troyalılara korkunç çatışmalarda önderlik
etmemi söylemişti. Ama ben dinlemedim onu;
öylesi daha iyi olurdu elbet. O zamanlar erlerin
birbirlerini öldürdüğü sırada, iyi beslenmeye alışmış
atlarımın yemsiz kalacağına üzülüyordum. İşte böylece
bıraktım onları ve yayıma güvenerek yaya olarak
geldim İlyon'a. Ama görünen o ki, faydası dokunmadı
yayımın bana. Çünkü şimdiye dek iki komutana,
Tydeusoğlu'na ve Atreusoğlu'na attım okumu;

ikisinin de yaralarından kanlar akmasını sağladım
okumla; ama onları daha fazla kışkırtmaktan başka
hiçbir şey elde edemedim. Şimdi görüyorum ki,
tanrısal Hektor'a yardım etmek için
Troyalılarla birlikte sevimli İlyon'a gelirken,
kıvrık yayımı askısından indirdiğim gün
uğursuz bir günmüş. Ancak eğer dönüp de
gözlerimle görürsem vatanımı, karımı ve yüksek
çatılı sarayımı, boş yere yanımda taşımaktansa
onu, ellerimle kırıp da yayımı parlayan ateşe atmazsam
hemen kessin bir düşman kafamı."

O zaman Troyalıların komutanı Aineias yanıtladı onu:

"Böyle ağlayıp durma. Eğer ikimiz mızraklarımızla savaş
arabalarına binip gitmezsek, talihsizliğimiz değişmeyecek.
Gel şimdi çık savaş arabamın üzerine de ovada oraya
buraya hızla koşup avlanmayı ve daha sonra da
doğrudan geri dönmeyi bilen Troya atlarının
ne tür atlar olduklarını gör. Eğer Zeus
zaferi tekrar Tydeus'un oğlu Diomedes'e bağışlarsa,
bizi kurtaracak ve kente geri döndüreceklerdir. Gel
şimdi kamçıyla parlak dizginleri al; ben de savaş
arabasında ayakta durup savaşayım. Ya da eğer istersen
onu sen bekle ve ben ilgileneyim atlarla."

Ona yanıt verdi Lykaon'un görkemli oğlu ve dedi ki:

"Aineias, sen kendin tut atların dizginlerini.
Atların yayvan savaş arabalarının alışkın oldukları
sürücüleri tarafından yönlendirilmesi daha iyi olur.
Eğer Tydeus'un oğlu bizi tekrar avlarsa, belki
korkularından gemi azıya alıp senin sesini duymak
isteyerek bizi savaştan uzağa sürmek istemezler;
o zaman da yüce ruhlu Tydeus'un oğlu, saldırıp bizi
öldürerek hızlı atları alabilir. Sen savaş arabasını yönet
ve ben de üzerimize sivri mızrağıyla saldırdığında karşı
koyacağım ona."

Bu sözleri söyledikten sonra ikisi de iyi süslenmiş
savaş arabasına binip hızla hızlı atları
Tydeusoğlunun üzerine sürdüler. Ancak
Kapaneus'un görkemli oğlu Stenelos, onları görüp
hemen Tydeusoğlu'na şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey sevgili Diomedes, büyük güç sahibi iki yiğidin
seni tepelemek üzere şiddetle geldiklerini
görüyorum. Bunlardan biri Lykaon'un oğlu
olmakla övünen deneyimli yaycı Pandaros,
diğeri de Afrodite'nin annesi olmasıyla
ve yiğit Ankhises'in oğlu olmakla övünen
Aineias'tır. Gel şimdi binelim savaş arabalarımıza
ve sakın düşüncesizce ön saftakilerin arasına koşup
canından olma."

Yiğit Diomedes ona tuhaf tuhaf bakıp dedi ki:

"Bana kaçma lafı etme; çünkü ikna edemeyeceksin
beni. Ben anamdan babamdan kaçak savaşmayı ve
korkmayı öğrenmedim. Cesaretim hâlâ yerinde ve
arabaya binmek için
bir an bile tereddüt etmedim.
Ancak böyle, yaya olarak saldıracağım üstlerine;
Pallas Athene izin vermez korkmama. Elimizden
bir tanesi kurtulmadığı sürece, hızlı atları ikisini de
geri götüremeyecek. Sana başka bir şey daha
söyleyeyim ve iyice sok bunu kafana: Eğer çok kararlı
Athene benden ikisini de öldürmemi talep ederse,
sen hızlı atlarını dizginlerini savaş arabasına
bağlayarak durdur; sonra aşağı atla ve Aineias'ın
atlarına saldırıp onları Troyalılardan uzağa, güzel
dizlikli Akhalara doğru götürmeyi unutma. Çünkü onlar
gür sesli Zeus'un Ganymedes'in oğluna karşılık olarak
Tros'a verdiği atların soyundandır. Bu yüzden de
güneşin ışığı altında var olan tüm atların en iyileridirler.
Kral Ankhises bu soydan çalmıştı onları. Laomedon'dan
gizli, saraylarında kısraklarla çiftleşsinler diye koymuştu

aralarına, altı tane doğurmuşlardı. Bunlardan
dördünü, kendisi için tutup yemliğinde besledi;
düşmanların korkmasına neden olup onları kaçmaya
zorlayan ikisini de Aineias'a bağışladı. Eğer bunları
alabilirsek büyük bir ün kazanırız."

Bunları konuşuyorlardı ikisi. Diğerleri de az
sonra hızlı atlarını kırbaçlayarak yaklaştılar.
O zaman Lykaon'un görkemli oğlu ona seslenip dedi ki:

"Görkemli Tydeus'un oğlu, taş kalpli savaşçı! Belli ki
öldürmemiş seni hızlı ve acı veren okum. Ancak şimdi
seni mızrağımla vurmayı deneyeceğim."

Böyle söyledi ve uzun gövdeli mızrağını sallayarak
fırlatıp Tydeusoğlu'nu kalkanından vurdu.
Mızrağın tunç ucu kalkanı geçip zırha kadar ulaştı.
Lykaon'un görkemli oğlu, o zaman sevincinden yüksek
sesle bağırdı:

"Seni bağrından mıhladım işte. Sanırım çok uzun süre
dayanamayacaksın.
Büyük bir kıvanç kaynağı verdin bana!.."

Yiğit Diomedes sakin sakin yanıtladı onu:

"Iskaladın, isabet ettiremedin! Sanırım birinizden biriniz
yere düşüp de nüfuzlu savaşçı Ares'i kana doyurmadan
önce, ikiniz de kesemeyeceksiniz mücadeleyi."

Böyle söyledi ve attı mızrağını.
Athene de onu Lykaon'un oğlunun burnuna doğru
çevirip, gözünün yanından geçirerek beyaz dişlerine
sapladı. Bükülmez tunç, dilini kökünden kesti ve ucu,
çenesinin altından çıktı. O zaman yere, savaş arabasının
dibine yığılıverdi ve üzerindeki süslü ve pırıl pırıl
silahları gümbürdedi. Atlar korkup geriliediler; o da
orada kaybetti tüm gücünü ve nefesini.

Aineias, o sırada Akhaların ölüsünü almak
için gelmelerinden korktuğundan kalkanıyla

ve uzun mızrağıyla saldırdı. Tıpkı gücüne
dayanarak cüretle dolanan bir aslan gibi
mızrağını ve yuvarlak kalkanını ileri sürerek
adımlıyordu çevresini. Karşısına çıkacak olanı korkunç
çığlıklar atarak öldürmeye hazırdı. O zaman Tydeus'un
oğlu eline, günümüz insanlarından ikisinin bile
kaldıramayacağı kadar iri bir taş aldı ve onu tek
başına atıp Aineias'ı kalçasından, butun eklemle
birleşip döndüğü yerden vurdu.
Kırıldı eklemi ve iki tendon bağı da kesildi,
ayrıca pürüzlü taş derisini yüzdü. O zaman kahraman
dizüstü çökerek kuvvetli elleriyle yere dayandı
ve kara gece örttü gözlerini.

Eğer onu sığırları otlattığı sırada Ahkhises'ten doğurmuş
olan annesi, Zeus'un kızı Afrodite onu hemen
görmeseydi, Kral Aineias o zaman yok olup gidebilirdi.
Ak kollarıyla sevgili oğlunu kucaklayıp hızlı atlarıyla
Danaolardan birinin göğsünün üzerine mızrak atarak
öldürmemesi için, onu oklardan korumak üzere
üzerini pırıltılı giysisinin kıvrımlarından biriyle örttü.

İşte o, sevgili oğlunu savaştan uzağa götürdü.
Kapaneus'un oğlu gür sesli Diomedes'in vermiş
olduğu öğütleri unutmadı;
kargaşadan uzakta tek tırnaklı atlarını durdurdu
ve Aineias'ın güzel yeleli atlarına saldırıp
onları Troyalılardan alarak güzel dizlikli
Akhalara doğru götürdü.
Onları koca karınlı gemilerin yanına sürmesi için,
her zaman aynı fikirde olduğu ve tüm yoldaşları
içinde en çok saydığı sevgili yoldaşı Despulos'a
verdi. Hemen tekrar savaş arabasına binip parlak
dizginleri tutarak hızla sert tırnaklı atları
Tydeusoğlu'na doğru sürdü.

O, merhametsiz mızrağıyla Kıbrıslı Tanrıça Afrodite'yi
kovalıyordu. Onun Athene ya da kentler fetheden Enyo

gibi savaş yöneten tanrıçalardan olmadığını, korkak bir
tanrıça olduğunu biliyordu. Tydeus'un yüce gönüllü
oğlu kalabalığın içinde, ona iyice yaklaştığında,
bir atlayışla üzerine saldırıp
mızrağının ucuyla onu yumuşak elinin kenarından
yaraladı. Mızrak Kharitlerin dokumuş olduğu ölümsüz
elbiseyi yırtarak onun avcunun kenarından yaraladı.
Tanrıça'nın ölümsüz kanı, ölümsüz tanrıçalardan akan
öz[4] akmaya başladı
-onlar buğday yiyip şarap içmediklerinden
kanları yoktur ve bundan dolayı ölümsüz denir onlara.
O zaman O, büyük bir çığlıkla attı oğlunu aşağı. Ancak
Phoibos Apollon onu kucağına alarak, hızlı atları olan
Akhalardan herhangi biri onu mızrağıyla vurup
öldürmesin diye bir kara bulutun içine çekti. O zaman
gür sesli Diomedes yüksek sesle Tanrıça'ya bağırdı:

"Ey Zeus'un kızı; çek git katliamdan ve çatışmadan.
Korkak kadınların aklını çelmek yetmez mi sana?
Ama eğer iyi savaşlar da istiyorsan,
sanırım çok vakte kalmadan, uzaktan savaşanların
seslerini duyduğunda tüylerin diken diken olacak."

Bunları söyledi ona. Tanrıça da içinde dayanılmaz
acılar hissettiği için, bir deli gibi çekip gitti.
O zaman rüzgâr ayaklı İris, güzel bedeni
çürümeye başlamışken, onu kalabalığın içinden
çekip aldı. Daha sonra mızrağını ve hızlı atlarını
bir sis bulutuyla örtmüş olan saldırgan Ares'i,
savaş alanının sonunda otururken buldu. Önünde diz
çöküp yalvararak kıymetli kardeşinden altın alınlıklı
atlarını istemeye başladı:

"Sevgili kardeşim, yardım et bana ve ölümsüzlerin
yerleşik olduğu Olympos'a gitmem için atlarını ver bana.
Zeus babayla bile savaşabilecek olan bir faninin,
Tydeus'un oğlunun, bende açmış olduğu yaradan
dolayı büyük acılar çekmekteyim."

[4] Antik Yunan inancına göre tanrıların damarlarından aktığına inanılan tanrısal sıvı (Ç.N.)

Bunları söyledi. Ares de ona altın alınlıklı atlarını verdi.
Kalbinde üzüntüyle bindi arabaya; İris de bindi yanına ve
dizginleri ellerine alıp, iki atı da koşmaları için kırbaçladı;
onlar da uçtular seve seve ve hemen ulaştılar
tanrıların yerleşik olduğu yüksek Olympos'a."

Orada hızlı ve rüzgâr ayaklı İris onları durdurup
arabadan çözdü ve önlerine tanrıların besininden koydu.
Tanrıça Afrodite kendisini kucaklayıp okşayan annesi
Dione'nin ayaklarına kapandı. Annesi ona dedi ki:

"Göksel tanrılardan hangisi, sanki göz göre göre
bir kötülük yapmışsın gibi seni bu hale getirdi
sevgili yavrum?"

O zaman onu yanıtladı güler yüzlü Aphrodite:

"Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes, tüm diğerleri
arasında herkesten çok sevdiğim, canım oğlum
Aineias'ı savaştan uzaklara götürdüğüm için,
yaraladı beni. Bu yalnızca Akhaların ve Troyalıların
korkunç savaşı olmaktan çıktı; şimdi artık
Danaolar da savaşıyorlar ölümsüz tanrılarla."

Saygıdeğer Tanrıça Dione yanıtladı onu:

"Sabret kızım ve ne kadar üzgün olursan ol dayan.
Olympos'un taraçalarında oturan bizlerin
pek çoğu daima birbirimize kötülük etmek
istediğimiz için, çok çektik insanlardan.
Ares de Aoleus'un oğulları yiğit Ephialtes ile Otos
kendisini sıkı zincirlerle bağlayınca,
on üç ay boyunca tunç bir kazanın içinde kaldığında
çok çekti. Belki de savaşa doymak bilmez Ares, eğer
güzel üvey annesi Eeriboia Hermes'e haber vermeseydi,
oralarda yok olup geberecekti. İşte o zaman
Hermes de gelip Ares'i sıkı bağlarının içinde acılar
çekip inlerken kaçırdı. Hera da Amphitryon'un
yiğit oğlu Herakles, kendisini üç çatallı bir okla
sağ memesinden yaraladığında iflah olmaz acılar çekti.

Hatta büyüleyici Hades bile, kendisini kalkan taşıyan
Zeus'un oğlu Pylos'la ölüler arasında vurduğunda
acılarla mahvoldu; o zaman o da güçlü omzundan geçip
gitmiş olan okun verdiği acılar ve buruk kalbiyle, kalkan
taşıyan Zeus'un saraylarına, yüksek Olympos'a çıktı.
Ancak Apollon[5] acı dindiren ilaçlarla tedavi etti onu.
Fanilerden değildi o.

Yayını kötüye kullanmaktan korkmayıp,
Olympos'ta oturan tanrılara zarar veren bu adam
nasıl gaddar nasıl cüretkâr bir adam böyle!..
Onu senin üzerine gök gözlü Athene yolladı.
O salağı! Ancak Tydeus'un oğlu bilmiyor ki, tanrılarla
savaşan adam uzun yıllar yaşamaz; çocukları bile, o
korkunç çatışmalardan döndüğünde, dizlerinin üzerine
oturup baba diye çağırmazlar onu.
Tydeusoğlu, ne kadar yiğit olsa da dikkat etsin,
çatışmada kendisinden daha güçlü biriyle
karşılaşmamaya. O zaman da korkunç Diomedes'in
büyüleyici karısı, Adrastos'un kızı uysal
Aigialeia, Akhaların en iyisi olan kocasını ararken,
bir gece sevgili akrabalarını feryatlarıyla uyandırmasın."

Bunları söyledi ve sildi iki eliyle Aphrodite'nin elinden
akan özü; yara iyileşiyor, amansız acılar diniyordu.

Ancak Athene ile Hera bunu
görüp alaycı sözlerle kışkırttılar Kronos'un oğlu Zeus'u.
Önce parlak gözlü Athene başladı ve dedi ki:

"Zeus baba, sana bir şey desem kızar mısın acaba bana?
Sanırım Kıbrıslı Tanrıça, Argoslu kadınlardan birinin
aklını çelip, çok sevdiği Troyalıların ardından sürüklüyor;
bu parlak elbiseli sevimli gelinlerden birini okşarken,
yumuşacık eli altın bir broşa takılıp yırtılacak."

Bunları söyledi. İnsanların ve tanrıların babası da
gülümseyip altın Afrodite'yi yanına çağırdı ve ona dedi ki:

[5] Homeros metninde "Paian" olarak geçen bu tanrıların hekimi, daha sonraları Apollon ile özdeşleştirilmiştir.

"Kızım, savaşlar sana göre değil.
Sen evliliğin sevimli işlerini yapmaya bak.
Diğer işlerle hızlı Ares ile Athene ilgilenirler."

Tanrılar aralarında bunları konuşuyorlardı.

Gür sesli Diomedes Apollon'un koruduğunu biliyor
olsa da Aineias'ın üzerine saldırdı. Büyük Tanrı'yı bile
saymıyordu, yalnızca Aineias'ı öldürüp onu görkemli
silahlarından soymak için saldırıp duruyordu.
Üç kez saldırdı onu öldürmek için; üç
seferinde de Apollon geri döndürdü parlak kalkanını[6].
Bir şeytan gibi atıldığı dördüncü seferde, Apollon
korkunç bir çığlık atarak ona bağırdı:

"Aklını başına al Diomedes ve geri çekil!
Tanrılarla bir ve denk olmaya kalkışma!
Yeryüzünde yürüyen insanlarla ölümsüz
tanrıların soyu aynı değildir."

Bunları söyledi. Tydeusoğlu, uzaklardan yay çeken
Apollon'un öfkesinden uzaklaşmak için biraz geri çekildi;
Apollo, Aineias'ı kalabalıktan uzağa, tapınağının
olduğu kutsal Pergamos'a götürdü. Leto ile ok saçan
Artemis, büyük tapınağın içinde tedavi edip bıraktılar
onu. Ancak gümüş yaylı Apollon, tıpkı Aineias'a
benzeyen, onun silahlarını kuşanmış bir hayalet yaptı;
bu hayaletin etrafında Troyalılar ile ünlü Akhalar
vuruşuyorlar; birbirlerinin üzerine yuvarlak
kalkanları ve hafif siperleriyle kaplı göğüslerinin
üzerine saldırıyorlardı.

"İnsan katili, cinayetlerinden elleri kana bulanmış,
kaleler yıkan Ares, Zeus'la bile savaşmaya cüret
eden şu adamı savaştan çekmeye gidecek misin?
Önce Kıbrıslı Tanrıça'yı yaraladı elinden ve daha sonra
da beni vurmak için bir şeytan gibi üzerime saldırdı!"

Bunları söyledi ve Pergamos'un zirvesine oturdu.

[6] Yani geri püskürttü onu.

Felaketle dolu Ares de Trakyalıların hükümdarı hızlı
Akamas'ın kılığına girip Troya saflarını kışkırtmaya gitti.
Zeus'un filizleri olan Priamos'un oğullarını şu sözlerle
harekete geçiriyordu:

"Kralın yetiştirdiği Priamos'un oğulları,
halkınızın Akhalar tarafından yok edilmesine
ne zamana kadar böyle seyirci kalacaksınız?
Yoksa savaşa savaşa iyi inşa edilmiş kentinizin
kapılarına varana dek mi? Tanrısal Hektor'la aynı itibarı
verdikleri yüce gönüllü Ankhises'in oğlu Aineias yıkıldı
artık. Gelin şimdi kıymetli yoldaşlarımızı savaşın
kargaşasından kurtaralım."

Bunları söyleyerek
her birinin göğsüne cesaretle güç verdi.

Ancak o zaman Sarpedon, tanrısal Hektor'u fena
azarladı:

"Hektor, nerede baştaki gücün? Bir zamanlar ordularla
yalnız başına, kayınların ve kardeşlerinle birlikte,
yoldaşların olmadan kenti koruyacağını söyler dururdun.
Ancak şimdi bunların hiçbirini göremiyorum,
hepsi aslanın etrafındaki köpekler gibi saklanıyorlar.
Biz, sizin yoldaşlarınız da savaşıyoruz! Ama ben sahip
olmayanların elde etmek için yanıp tutuştukları
servetimi, küçük oğlumu ve sevgili karımı bırakıp
çok uzaklardan, anaforlu Ksanthos'un
yanındaki Lykia'dan geldim müttefik olarak.
Tüm bunlara rağmen Lykialıları harekete geçiriyor,
buralarda Akhaların benden alacağı hiçbir şeyim olmasa
da bizzat savaşa koşuyorum. Sen de öylece dikiliyor
ve karşı koyup karılarını savunmaları için diğerlerini
harekete geçirmiyorsun. Düşmanlarınızın ağlarına
yakalanıp ellerine düşmemeye bakın. Çünkü o zaman
sizin mutlu kentinizi hemen fethedecekler. Sen şimdi
gece gündüz bunlara yormalısın kafanı

ve uzaklardan gelmiş olan müttefiklerinin
komutanlarına sağlamlıklarını korumaları için yalvarmalı,
amansız korkularını bir kenara bırakmalısın."

Bunları söyledi Sarpedon. Sözleri Hektor'u
göğsünden ısırdı. Hemen silahlarıyla savaş
arabasından aşağı atlayıp iki sivri mızrağını
savurarak oradan oraya koşuşturup durdu
ordunun içinde ve böylece kışkırttı vahşi çatışmayı.
O zaman Troyalılar da dönüp durdular Akhaların
karşısında. Argoslular da birbirlerine sımsıkı kenetlenmiş
olarak karşı koydular. Korkmuyorlardı, kaçmaya
niyetleri yoktu. Kutsal harman yerlerinde köylüler
harman savururlarken, rüzgâr nasıl alırsa samanları,
sarışın Demeter de rüzgârlar eserken ve yığınlar
etrafı beyazlatırken nasıl ayırırsa samandan ürünü,
işte Akhalar da öyle bembeyaz oluyorlardı bir uçtan
bir uca yükselen ve tekrar vuruşmaya başladıkları
sırada atların tunç gibi sağlam ayaklarından yükselen
toz bulutundan. Geri döndürdü
onları arabacılar ve iki ordu sarıldı tekrar savaşa.
Saldırgan Ares, Troyalılara yardım etmek için
karanlıkla örttü savaşı. Oraya buraya koşuyor ve
Danaoların koruyucusu olan Pallas Athene'nin gittiğini
gördüğünde, Troyalılara cesaret vermek için
onu harekete geçiren altın kılıçlı Phoibos Apollon'un
buyruklarını yerine getiriyordu.

Apollon komutanın göğsüne güç koyduktan sonra
Aineias'ı da zengin iç tapınaktan çıkarıp gönderdi.
Aineias, yoldaşlarının yanına geri döndü.
Onlar da onun cesaretle dolu, zarar
görmemiş olarak ve kanlı canlı geldiğini gördüklerine
çok sevindiler. Ona hiçbir şey sormadılar; çünkü
gümüş yaylı Tanrı'nın, Ares'in ve azgın Eris'in
ayaklandırmış olduğu başka bir savaş, onların soru
sormalarına fırsat bırakmadı.

Aiaslar, Odysseus ve Diomedes, Danaoları
savaşmaları için kışkırtıyorlardı. Onlarla birlikte,
ne yalnız başlarına, ne delikanlılardan ve Troyalıların
saldırılarından korkuyorlardı. Kronos'un oğlunun,
güçlü Boreas'ın uyuduğu süre boyunca, sütliman
havada, yüksek dağlara hareketsizce diktiği bulutlar
ve gürültülü soluklarıyla esip gölgeli bulutları
süpüren diğer güçlü rüzgârlar gibi duruyorlardı.
Danaolar da böyle hareketsiz bekliyorlardı Troyalıları
ve hiçbir yere gitmiyorlardı. Atreusoğlu da ordunun
içinde dört dönerek kalabalığa buyruklar veriyordu:

"Dostlarım, ortaya koyun delikanlılığınızı ve
gösterin erkekliğinizi! Çetin ve vahşi
çatışmaların içinde her biriniz diğerini utandırsın.
Onurlu erlerden çoğu kurtulur ve ölmez. Geri dönüp
kaçanlar içinse ne güç vardır ne de ün."

Bunları söyledi. Hemen mızrağını atıp her zaman ilk
savaşanların arasına karışarak, Troyalıların, seve seve
dövüştüğü için Priamos'un oğulları kadar saydığı, yüce
ruhlu Aineias'ın yoldaşı, Pergasos'un oğlu,
ön saflarda savaşan erlerden biri olan Deikoon'u vurdu.
Kalkan, uzun süre dayanamadı mızrağa ve mızrak
kemerin içinden geçerek karnının alt tarafını deldi.
O da külçe gibi düşerken
gümbürdedi silahları.

Diğer taraftan Aineias, mal mülk bakımından zengin
olan ve iyi inşa edilmiş kent Phere'de oturan
Diokles'in iki oğlu ve Danaoların en iyilerinden olan
Kreton ile Ortilokhos'un ikisini birden öldürdü.
Babalarının soyu, Pyloslıların ülkesinin içinden
upuzun akıp giden Alpheios ırmağından gelmeydi.
Pek çok erin kralı Ortilokhos'u da o dünyaya getirtmişti.
Ortilokhos da yüce ruhlu Diokles'i dünyaya getirtmişti.
Diokles'ten de her tür çatışmada deneyimli savaşçılar
olan ikizler Krethon ile Orsilokhos dünyaya gelmişlerdi.

Büyüdüklerinde,
ikisi de kara gemili Argosluların peşine takılıp
Troyalılardan, Atreus'un oğulları Agamemnon'un
ve yiğit Menelaos'un öcünü almak üzere,
güzel atların yetiştiği Troya'ya geldiler.
Ancak orada, her ikisinin de üzerini örttü karanlık
ölüm. Sık ormanın içinde anneleri tarafından
dağın tepelerinde beslenen iki aslan,
köylülerin yaptığı ağıllarda öküzlerini ve yağlı
koyunlarını avlayarak sonunda onların sivri
mızraklarıyla öldürülene kadar
nasıl taş üstünde taş bırakmazlarsa o ikisi de
Aineias'ın ellerinde işte öyle can verip yıkıldılar,
yüksek köknarlar gibi.

Ancak savaş düşkünü Menelaos, onları öyle yere
düşmüş halde görünce üzüldü hallerine ve tunç
silahlarından ışıltılar saçıp mızrağını savurarak
ön saflarda savaşan erlerin içine saldırdı.
Ares de onun Aineias tarafından öldürülmesini
sağlamak için öfkesini kışkırtıyordu.
Ancak yüce gönüllü Nestor'un oğlu Antilokhos,
onu görüp ön saflarda savaşan erler arasından çıktı.
Menelaos'un başına bir şey gelip emeklerinin
boşa çıkması fikri korkutuyordu onu. İşte ikisi,
ellerinde sivri mızraklarına tutuyor ve savaşmaya
hazır birbirlerinin karşısında dikiliyorlardı.
Antilokhos koşup kralın yanında durdu.
Aineias, iki yiğidin birbirinin karşısında dikildiğini
gördüğünde, her ne kadar kendisi de bir delikanlı olsa
da orada kalmadı. Onlar ölüleri Akhaların ordusuna
doğru çektikten sonra, iki talihsizi yoldaşlarının
ellerine bıraktılar. Daha sonra da tekrar dönüp
en ön saftaki erlerle savaşmaya başladılar.

O zaman, kalkan taşıyan yiğit Paphlogonialıların
komutanı, Ares kadar değerli Pylaimenes'i öldürdüler.

Onun orada durduğunu görünce, mızrağıyla ünlü
Menelaos onu mızrağıyla vurup kürek kemiğine isabet
ettirdi. Yine Ahtilokhos, bir taşla Atymnis'in oğlu,
sürücü, yiğit Mydon'u kaçmak için tek tırnaklı atlarını
geri döndürdüğü sırada vurdu. Attığı taşı dirseğinin
ortasına isabet ettirdi. Fildişi süslemeli dizginler anında
ellerinden aşağı tozun dumanın içine düştü. O zaman
Antilokhos kılıcıyla saldırıp mıhladı onu şakağından.
O da can çekişirken, iyi yapılmış savaş
arabasından tozun dumanın içine tepetaklak düştü.
Uzun süre kafası ve omuzları aşağıda dik durdu orada
(çünkü derin bir kum yığınına denk gelmişti düşerken),
ta ki Antilokhos'un Akhaların ordusuna doğru koşmaları
için kamçıladığı atlar, onun üzerinden geçip onu yere
yatırana kadar.

O zaman Hektor, onları safların arasında görüp,
çığlıklar atarak üstlerine saldırdı.
Arkadan da onu Troyalıların vahşi falanjları izliyordu.
Önlerinde Ares ile zalim katliamları yöneten Enyo
koşuyordu. Ares de savunuyordu koskocaman
mızrağıyla. Hektor'un zaman zaman
önünden zaman zaman arkasından gidiyorlardı.

Gür sesli Diomedes onu gördüğünde korktu.
Tydeus'un oğlu, tıpkı büyük bir ovayı
geçerken gürültüyle köpüklerini denize
doğru hızla akıtan bir nehrin kıyılarında
durup sonra geri çekilen tecrübesiz bir adam gibi
geri çekilip orduya doğru şunları söyledi:

"Kardeşlerim, cesur savaşçı ve mızraklı tanrısal Hektor'u
önlerde gördüğümüzde neden şaşırıyoruz? O, onu
ölümden kurtaran tanrılarla her zaman sıkı ilişkiler
içindedir. Şimdi de yine fani bir insana benzeyen
Ares'in dibinde duruyor. Şimdi yüzleriniz
Troyalılara dönük olarak geri çekilin ve sakın ola
yiğitlik yapıp da tanrılarla savaşmaya kalkışmayın."

Bunları söyledi. Troyalılar da iyice yakınlarına
geldiler onların. Hektor, o zaman aynı savaş
arabasına binmiş olan iki iyi savaşçıyı,
Menesthes ile Ankialos'u öldürdü. Telamon'un oğlu
büyük Aias, onların böyle düştüklerini gördüğünde
üzüldü ve hemen koşup, yanlarında durarak
görkemli mızrağını fırlatıp çok ekili tarlasının ve
mülkünün bulunduğu Apaisos'ta oturan
Selagos'un oğlu Amphios'u vurdu. Kader onu
Priamos'a ve oğullarına yardım etmek için getirmişti.
Telamonoğlu Aias, onu kemerinden vurdu; uzun gölgeli
mızrağı karnının altına saplandı. O da balyoz gibi düştü.
Görkemli Aias, o zaman silahlarını almak için koştu.
Ancak Troyalılar, üzerine pek çoğu kalkanına çarpıp
düşen sivri burunlu ve parlak mızraklarını
fırlatıyorlardı. Bununla birlikte, o ayağını ölünün
üzerine koyarak tunç mızrağını bedeninden çekti.
Atışlarıyla onu sıkıştırdıklarından, omzundan güzel
silahlarını alamadı. Gururlu Troyalıların, etrafını
sarmalarından korktu. Pek çok yiğit mızraklarla
yaklaşmış ve onu geriye itiyorlardı.
Her ne kadar uzun gövdeli, güçlü ve yiğit olsa da
gerileyip gitti.

Onlar böyle savaşıyorlardı vahşi çatışmada.
Ancak kötü kader, tanrıya denk Sarpedon'a
Herakles'in oğlu, büyük, yiğit Tlepolemos'u gönderdi.

Bulut devşiren Zeus'un oğlu ile
torunu, birbirlerinin üzerine saldırıp yaklaştıklarında,
önce Tlepolemos konuştu ve dedi ki:

"Ey Sarpedon, Lykialıların komutanı, nedir böyle seni
savaştan uzak, işsiz güçsüz oturtan ve burada kalıp
korkmaya zorlayan? Senin kalkan taşıyan Zeus'un
oğlu olduğunu söyleyenler yalan söylemiş olurlar.
Sen aslan yürekli cesur babam Herakles gibi güçlü
değilsin, geçmiş yıllarda Zeus'tan doğmuş olanların en

beterisin. O bir zamanlar Laomedon'un atları
için buralara sadece altı gemi ve çok az erle geldiğinde,
İlyon'u fethetmiş ve sokaklarını viraneye çevirmişti[7].
Ancak sen, korkak bir ruha sahipsin ve senin ordun
değersiz bir ordu. Sanırım her ne kadar yiğit olsan ve
kalkıp Lykia'dan gelmiş olsan da, hiç yardımın
dokunmayacak Troyalılara. Çünkü silahlarımın altında
can verecek ve Hades'in kapılarını boylayacaksın."

O zaman Lykialıların komutanı Sarpedon onu
yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Tlepolemos, evet o adam Laomedon'un budalaca
gururu yüzünden mahvetti kutsal İlyon'u. Bu arada da
ona kötü sözler etmekle ve onca uzaktan atlar için
gelmiş olsa da ona atları vermemekle o kadar iyi etti ki.
Ancak şimdi sanırım, sen mızrağımla öldürdüğüm
zaman amansız ölümü ve kara talihini elimden
bulacaksın. Bu arada bana büyük bir gurur vesilesi
olurken, canını da ünlü at sürücüsü Hades'e
vereceksin."

Bunları söyledi Sarpedon. Tlepolemos da kaldırdı
dişbudak ağacından yapılma mızrağını fırlatmak için.
Ancak ikisinin de uzun mızrakları aynı anda fırladı
ellerinden. Sarpedon boynunun ortasından vurdu onu;
acı veren mızrak bir uçtan bir uca yardı boynunu, kara
bir gece inip örttü gözlerini.
Tlepolemos da onu sol baldırından yaraladı;
mızrağının ucu da şiddetle derine, kemiğe kadar geçti;
ancak babası onu yine ölümden kurtardı.

Sarpedon'un şanlı yoldaşları, onu savaştan çektiler.
Uzun mızrak sürükledikçe ağır geliyordu ona. Telaşın

[7] Troya'nın ilk fethi: Troya'nın kralı Laomedon, Poseidon'u yatıştırmak üzere o vakte kadar hep kentin sakinlerini yiyen deniz tanrısı tarafından gönderilmiş canavarın yemesi için kızı Hesione'yi, bir kayaya bağlamayı kabul etmişti. Herakles, Hesione'yi serbest bırakmak için, karşılık olarak Laomedon'un atlarını istedi. Deniz canavarının yok edilmesinden sonra, Troya'nın kralı sözünü tutmayınca, Herakles de bir sefer düzenleyip kenti fethetti.

arasında, içlerinden hiçbiri rahat rahat basabilsin diye
dişbudak ağacından yapılma mızrağı baldırından çekip
çıkarması gerektiğini akıl edememişti. Böylesi zor bir
durumda almaya çalışıyorlardı onu savaştan!

Diğer yandan güzel dizlikli Akhalar da Tlepolemos'u
çatışmadan uzağa taşıyorlardı. Sabırlı ruha sahip
tanrısal Odysseus onu görünce içi cız etti. O
zaman şu ikisinden hangisini yapsa diye düşündü:
Uzaklardan gürleyen Zeus'un oğlunun
peşine mi düşseydi, yoksa geri kalan Lykialıların
bir sürüsünün canını mı alsaydı? Ancak yüce
gönüllü Odysseus'un kaderinde, sivri
mızrağıyla Zeus'un yiğit oğlunu öldürmek yazılı değildi.
Bu yüzden Athene, öfkesini Lykialıların
kalabalığına çevirdi.

O zaman Koironos'u, Alastor'u, Khromios'u,
Alkandros'u, Halios'u ve Prytanis'i öldürdü. Eğer
ön safta savaşan erlerin arasından parlak silahlarıyla
fırlayıp saldıran ve Danaoları korkudan titreten
tepeli miğferli Hektor hemencecik görmeseydi onu,
Odysseus pek çok Lykialıyı daha öldürecekti.
Zeus'un oğlu Sarpedon onu gördüğüne çok sevindi;
onu yakalayıp gözyaşlarıyla şu sözleri söyledi:

"Ey Priamos'un oğlu, bırakma beni.
Yerlerde sürünmeme, Akhaların beni
parçalamasına izin verme; yardım et bana ve sonra
mademki kaderimde sevgili vatanıma dönüp
kıymetli karımı ve küçük yavrumu sevindirmek yok,
bırak son nefesimi sizin kentinizde vereyim."

Bunları söyledi. Ancak tepeli miğferli Hektor
ona hiç yanıt vermedi; yalnızca önünden Argosluları
önüne katmak ve pek çoğunun canını almak isteyerek
şimşek gibi geçti. Sarpedon'un şanlı yoldaşları onu,
kalkan taşıyan Zeus'un güzel meşe ağacının altına
oturttular. Sevgili yoldaşı yiğit Pelagon hemen orada

baldırından dişbudak ağacından yapılma mızrağı çekti.
O da hemen orada kendinden geçti ve karanlık yayıldı
gözlerine. Ancak daha sonra tekrar nefes aldı;
esmekte olan Boreas[8] tekrar hayata döndürdü onu.

Akhalar, Ares'in ve tunç silahlar kuşanmış Hektor'un
önünden ne geri dönüp kara gemilere kaçabiliyorlardı,
ne de çatışmaya doğru ilerleyebiliyorlardı.
Ares'in Troyalılarla birlikte olduğunu anladıklarında,
geri geri gitmeye başladılar.

Priamos'un oğlu Hektor ile tunç silahlar kuşanmış Ares,
kimi önce kimi sonra öldürdü? Tanrıya denk Teuthras'ı,
daha sonra hünerli binici Orestes'i, Aitolialı savaşçı
Trekhos'u, Oinomaos'u, Oinops'un oğlu Helenos'u,
süslü kemeri olan ve yakınında zengin topraklarda diğer
Boiotalıların oturduğu, zamanını servetiyle uğraşarak
geçiren, Kephisos gölünün yanında Hyle'de oturan
Orespios'u öldürdüler.

Ak kollu Tanrıça Hera, onların bu korkunç çatışmada
Akhaları ortadan kaldırdıklarını görünce, hemen
Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah! Kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Eğer tehlikeli Ares'in böyle kudurmasına göz yumarsak,
Menelaos'a İlyon'un iyi surlu kentini fethetmeden
ülkesine geri dönmeyeceğine dair vermiş olduğumuz
söz boşa çıkacak. Gel de biz de girelim savaşın içine."

Bunları söyledi. Parlak gözlü Tanrıça Athene de
dinledi onu.

O zaman büyük Kronos'un kızı, saygıdeğer Tanrıça
Hera koşup altın alınlıklı atlarını hazırladı.
Hebe hemen demir dingillerin iki ucundan, sekiz
tekerlek çubuğu olan yuvarlak ve tunç tekerlekleri
geçirdi. Bu tekerleklerin altın ve yıpranmaz çemberleri,
üstlerinde de iyi eklenmiş tunç

[8] Boreas: Kuzey Rüzgârı [Ed. notu]

kenarlıkları vardı; bir mucize gibi görünüyordu!
Dingilin dört bir tarafı ve iki dingil başlığı gümüştendi;
atlar savaş arabasına altın ve gümüş dizginlerle
bağlanmıştı ve çifte bir parmaklık arabayı çepeçevre
dolanıyordu. Daha sonra gümüş sırık yerleştirip,
kenarına güzel altın boyunduruğu bağladı ve
onu som altından dizginlerin üzerine geçirdi,
ondan sonra da savaşa ve savaş çığlıklarına susamış
Hera da hızlı atlarını getirip boyunduruğa vurdu.

Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Athene,
babasının taraçasında elleriyle işlemiş olduğu
seyrek dokunmuş nakışlı örtüsünü çıkardı
ve üzerine bulut devşiren Zeus'un gömleğini geçirerek
bol gözyaşlı savaş için onun silahlarını kuşanmaya
başladı. Önce omuzlarına, Korku'nun çepeçevre
döndüğü, içinde Kavga'nın, Savunma'nın, tüm kalpleri
donduran Saldırış'ın olduğu, üzerinde Zeus'un sembolü
olan iğrenç ve vahşi canavar Gorgo'nun başı bulunan
korkutucu püsküllü kalkanı attı. Daha sonra başına,
yüz tane yaya savaşçıyı örtebilen, iki tepeli ve dört
siperli altın miğferi geçirdi. Alev alev yanan
savaş arabasına binip korkunç babanın kızı,
kızdığı zaman delikanlıların saflarını ehlileştirdiği
büyük ve kuvvetli mızrağını aldı.

Hera hızla vurdu atlara kırbaçla. Saatler'in
koruduğu, Olympos'un ve sınırsız gökyüzünün
emanet edildiği, yoğun bulutları kâh eğip kâh
kaldıran, gökyüzünün kapıları, gürleyerek açıldılar[9].
Oradan içeriden sürdüler onları, bu arada
vuruyorlardı atlarına. Kronos'un oğlunu, çok
tepeli Olympos'un en yüksek tepesinde diğer
tanrılardan ayrı otururken buldular.
Ak kollu Tanrıça Hera orada durdurdu atları
ve başladı en yüce Kronosoğlu Zeus'a sormaya.
Ona şöyle diyordu:

[9] Bulutlar gökyüzünün kapılarıydılar.

"Ey baba Zeus, Ares'e bu çetin işler için nasıl
kızmazsın? Bana acı çektirmek için bir sürü
Akhalıyı nasıl düşüncesizce ve haksız yere ortadan
kaldırdığını görmüyor musun? Afrodite ile gümüş yaylı
Apollon da şimdi bu yasayı ve adaleti hiçe sayan akılsız
adamı salmışken, sakin sakin durup zevk alıyorlar.
Ey Zeus baba, eğer Ares'i kötü bir şekilde vurup onu
çatışmadan kovarsam, kızar mısın bana?

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:

"İleri öyleyse! Sal onun üzerine çekilmez dertleri ve
herkesten çok ona eziyet etmeye alışkın yağmacı
Athene'yi."

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da duyup
sözlerini, yerle gök arasında şimşekler saçarak
seve seve uçan atlarını kamçıladı. Biri yüksek bir
tepede şarap rengi denize bakarak oturduğunda, ne
kadar uzağı görürse tanrıların atları da tanrısal
kişnemelerle o kadar uzağa sıçrıyorlardı. Simoeis ile
Skamandros'un sularının birbirine karıştığı nehirlerin
suyunun aktığı yere, Troya'ya ulaştıklarında, ak kollu
tanrıça Hera atları durdurup onları arabadan
çözdü ve etraflarına yoğun ve karanlık bir sis yaydı.
Simoeis de onlar otlasınlar diye, solmayan otlar
filizlendirdi. Daha sonra iki ürkek güvercin gibi
sabırsızca, Argoslulara yardım etmek için gitmeye
başladılar. Çok sayıda yiğit delikanlı, etobur aslanlar ya
da ehlileştirilemez bir güce sahip yaban domuzları gibi,
yiğit Diomedes'in dört bir yandan sardığı yere
vardığında, ak kollu Tanrıça Hera orada durup yüce
gönüllü Stentor'a benzeyerek tok sesle seslendi. O kadar
güçlü bağırıyordu ki sesi elli adamın sesine bedeldi:

"Utanın Argoslular! Sadece her şey yolundayken
hayranlık vericisiniz! Tanrısal Akhilleus ne zaman savaş
çıkarsa, Troyalılar Dardanos kapılarından öteye asla

çıkamazlardı; çünkü korkarlardı korkunç mızraktan.
Ancak şimdi, burada koca karınlı
gemilerin yanında, kentlerinden uzakta savaşıyorlar.

Bunları söyleyerek göğüslerinin içinde güç ve cesaret
ateşini yaktı.

O zaman gök gözlü Athene Tydeus'un oğluna
doğru koşup Kral Diomedes'i atların ve savaş
arabalarının yanında, Pandaros'un okuyla açmış
olduğu yarayı üflerken buldu. Yuvarlak kalkanın
geniş kayışının altından akan ter, canını yakıyordu
ve ağırlaşıyordu eli. Kayışı kaldırıp kara kanı siliyordu.

O zaman Tanrıça iki atın boyunduruğunu
tutarak dedi ki ona:

"Gerçek o ki, Tydeus kendisine
çok az benzeyen bir oğlan getirmiş dünyaya.
O, kısa boylu olsa bile yiğit bir delikanlıydı"
Hatta bir gün onu savaşması ve tehlikeye atılması için
bırakmamıştım, o zaman Akhalardan ayrı haberci
gitmişti Thebai'ye pek çok Kadmoslunun arasına[10].
Ben ona saraylarında sakin sakin yiyip içmesini
öğütlüyordum. Ancak o yiğit adam, Kadmosluların
en baş delikanlılarına meydan okuyor ve her birini
kolayca yeniyordu. Ben onu böyle koruyor ve yardım
ediyordum. İleri şimdi! Ben senin yanında duruyor,
senin için dua ediyor ve Troyalılarla
korkusuzca savaşman için cesaret veriyorum sana.
Ama sanırım tüm diğer savaşlardan edindiğin
yorgunluk ağırlaştırıyor uzuvlarını ya da alçak bir
korku seni eline geçirmiş durumda ve sen artık yiğit
Oineus oğlu Tydeus'un çocuğu değilsin."

Yiğit Diomedes yanıtladı onu ve dedi ki:

"Tanıdım seni, uslanmaz Tanrıça, kalkan taşıyan
Zeus'un kızı. Bunun için de sana, hiç tereddüt

[10] Thebai Seferi'ne değiniyor.

etmeden bir şey söyleyeceğim. Bunları senden saklamak
istemiyorum. Ne alçak korku ele geçirdi, ne de
zahmetler uyuşturdu beni; bana verdiğin öğütleri
hâlâ hatırlıyorum. Sen söylememiş miydin bana,
diğer ölümsüz tanrılarla savaşmayıp
yalnızca Zeus'un kızı Afrodite ile savaşmamı ve
savaşa geldiklerinde onu sivri mızrağımla yaralamamı?
Bundan dolayı şimdi geri çekiliyor ve Argoslulara
burada toplanmalarını emrediyorum. Çünkü gördüm ki
çatışmayı Ares yönetiyor."

Gök gözlü Tanrıça Athene yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Diomedes, Tydeus'un oğlu, sevgili çocuğum. Ne
Ares'ten kork, ne de diğer ölümsüz tanrılardan. Çünkü
senin koruyucun benim! Gel şimdi ve atlarını Ares'in
üzerine sürüp vur acımadan onu yakından.
Vur bu kötü, bu değişken, bu kudurmuş adama.
O önce bana ve Hera'ya yemin edip Troyalılarla
savaşacağını ve Argoslulara yardım edeceğine söz
vermişti. Şimdi de tüm bunları unutup Troyalılarla
birlikte hareket ediyor."

Bunları söyledi ve Sthenelos'u elinden kavrayarak
onu savaş arabasının altına itti.
O da hemen indi. Saldırgan Tanrıça da savaş arabasına,
tanrısal Diomedes'in yanına çıktı; meşeden dingil
ağırlıktan inledi. Çünkü korkunç bir tanrıça ile cesur bir
delikanlı taşıyordu.

O zaman Pallas Athene kamayı ve dizginleri tutup
ve hemen tek tırnaklı atları önce Ares'in üzerine sürdü.
O, Aitolialıların en has delikanlısı, Okhessios'un
görkemli oğlu olan dev Periphas'ı o an silahlarından
soyuyordu. İşte eli kanlı Ares onu soydu. Athene de
Ares'in kendisini görmemesi için Hades'in miğferini giydi.

Ama insan katili Ares tanrısal Diomedes'i görüp daha
önce öldürüp canını almış olduğu dev Periphas'ı orada

yatar halde bırakarak, dosdoğru yiğit Diomedes'in
üzerine atıldı. İkisi de ilerleyerek birbirlerine
yaklaştıklarında, önce Ares fırlattı tunç mızrağını
boyunduruğun ve atların dizginlerinin üzerinden,
canını almak için. Ancak Tanrıça Athene,
mızrağı eliyle yakalayarak, gidip boş bir yere
düşsün diye savaş arabasından uzağa fırlattı. O
zaman gür sesli Diomedes fırlattı tunç mızrağını;
Pallas Athene de onu, Ares'in kuşandığı enli şeridin
altına, göbeğinin kenarına sapladı. Orada onu
yaralamayı başardı ve güzel etini yırttı. Daha
sonra da mızrağı geriye doğru çekti.
Tunç silahlar kuşanmış Ares de dokuz ya da on bin
delikanlı savaşta vuruşurken nasıl inlerse, öyle inledi.
O zaman, Akhalar ve Troyalılar korkularından
koşuşturmaya başladılar. O kadar güçlü bağırmıştı
savaşlara doymayan Ares.

Aşırı sıcaktan yükselen azgın bir
rüzgâr eserken, bulutlardan nasıl kararırsa gökyüzü[11],
tunç kuşanmış Ares de Tydeus'un oğlu Diomedes'e,
bulutların içinde uçsuz bucaksız gökyüzüne doğru
yükselirken öyle görünüyordu. Tanrıların oturduğu
yüksek Olympos'a hemen ulaştı ve mahsun mahsun
oturdu Kronos'un oğlu Zeus'un yanına. Ona
yarasından akan ölümsüz kanı gösterdi ve inleyerek
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Zeus Baba, bu iğrenç işleri görünce kızmıyor musun?
Biz diğer tanrılar, her zaman insanlar yüzünden
birbirimize büyük acılar çektiririz. Hepimiz seninle
birlikte üzülürüz. Çünkü sen, dünyaya,
her zaman kötülük yapmanın peşinde koşan
felaket dolu bir kız getirdin. Biz Olympos'ta bulunan
tüm diğer tanrılar, senin sözünü dinler ve hep boyun
eğeriz sana. Ama sen onu hiç cezalandırmazsın ne
sözlerinle, ne işinle; yalnızca özgür bırakırsın onu,

[11] Kavurucu sıcak nedeniyle ortaya çıkan fırtına patlaması.

çünkü sen dünyaya getirdin bu felaket dolu kızı!
Şimdi de Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes'i, ölümsüz
tanrılarla savaştırıyor. Önce Afrodite'yi elinin yanından
avucunun üzerinden yaraladı. Daha sonra da bir
şeytan gibi, benim üzerime saldırdı. Ancak çevik
ayaklarım kurtardı beni; aksi halde kim bilir ne
kadar zaman inleyecektim acılar içinde, orada, aşağıda,
ölülerin korkunç yığınının arasında ya da canlı canlı
vücudumdaki yaralar yüzünden kaybedecektim
gücümü."

O zaman bulut devşiren Zeus ona vahşice
bakarak dedi ki:

"Oturma yanımda seni delibozuk ve yakınıp durma
bana! Olympos'ta oturan tüm tanrılar içinde yalnız sana
düşmanlık besler yüreğim. Çünkü senin
hoşuna giden hep düşmanlıklar, savaşlar ve çatışmalar.
Benim sözümü zor geçirdiğim annen Hera'nın
ele avuca sığmayan, ehlileştirilemez saldırganlığını
almışsın. Sanırım onun öğütlerinden geldi
bunlar başına. Böyle bile olsa
acıların yüzünden çok fazla çile çekmeni istemem.
Çünkü sen de benim evladımsın; anan benden doğurdu
seni. Yoksa çoktan beri cehennemde, Uranos'un
oğullarının bile aşağısında olurdun."

Bunları söyledi ve Apollon'a onu iyileştirmesini emretti.
Paion da yarasının üzerine yatıştırıcı şifalı
otlar koyarak iyileştirdi onu; çünkü o bir fani değildi.
Mayanın karıştırılırken beyaz sütü çabucak
koyulaştırdığı gibi, şifalı otlar da öyle çabucak
iyileştirdi saldırgan Ares'i.
Hebe de onu yıkayıp, görkemli giysiler giydirdi.
O da gidip, bu görkemli haliyle gurur duyarak
Kronos'un oğlu Zeus'un yanına oturdu. Argoslu Hera ile
Alakomeneli Athene, tekrar büyük Zeus'un saraylarına
döndüler. Ares'in cinayetlerini durdurmuşlardı.



RAPSODİ 6

[Hektor ile Andromakhe'nin Konuşması]

Troyalılarla Akhalar korkunç savaşlarında yalnız
başlarına kaldılar. Mücadele, Simoeis ve Ksahthos'un
akıntıları arasından tunç mızraklarını birbirlerine
fırlatırlarken, ovanın kâh bir yanına kâh diğer yanına
yayılıyordu.

Önce Telamon'un oğlu, Akhaların kalesi Aias,
Trakyalılar arasında en yiğit adamlardan biri olan
Eussyros'un oğlu, güzel ve uzun boylu Akamas'ı
vurduğu sırada,
Troyalıların bir falanjını kırarak yoldaşlarını sevindirdi.
Onu sık yeleli miğferinden vurup mızrağını alnına
sapladı. Tunç uç bir
uçtan bir uca kemiği de geçerek içeri kadar sokuldu
ve karanlık örttü gözlerini.

Gür sesli Diomedes, iyi inşa edilmiş Arisbe'de oturan,
zengin bir serveti olan, yol üzerindeki evinde
otururken hepsini evinde ağırladığı için insanlar
tarafından çok sevilen Teuthras'ın oğlu Aksylos'u
öldürdü. Ancak o zaman bu insanlardan hiçbiri
onu felaket dolu ölümden kurtarmak için öne atılmadı.
Diomedes, ikisinin de canlarını aldı; hem onun
hem de o sırada atların dizginlerini tutmakta olan
seyisi Kalesios'un canını. İkisi de yere sokuldular.

Euryolos, Dresos'u ve Opheltios'u öldürdükten sonra,
su perisi Abarbaree'nin kusursuz Bukolion'dan
doğurmuş olduğu Aisepos ile Pedasos'a saldırdı.
Bukolion şanlı Laomedon'un en büyük oğluydu;
annesi onu gizlice doğurmuştu;
Laomedon koyunlarını otlatırken onunla sevişmiş
o da hamile kalıp bir ikiz doğurmuştu.

Mekisteus'un oğlu, onların güçlerini ve ruhlarını alıp omuzlarından silahlarını çıkardı.

Yiğit Polypoites, Astyalos'u öldürdü;
Odysseus da bakır mızrağıyla, Perkoteli Pdytes'i,
Teukros da tanrısal Aretaon'u öldürdü.
Nestor'un oğlu Antilokhos, görkemli mızrağıyla
Ableros'u öldürdü, erlerin kralı Agamemnon da güzel
suları olan Satnioeis ırmağının kıyılarının yanında,
yüksek Pedasos'ta oturan Elasos'u öldürdü.
Pylakos'u kahraman Leithos kaçarken öldürdü
ve Melanthios'u da Eurypylos öldürdü.

Daha sonra gürsesli Menelaos, Andrestos'u sağ olarak
ele geçirdi; gemi azıya almış atlarıyla ovanın içinde
koşarlarken bir demirhindi dalına takılıp,
kavisli savaş arabasının kenarını kırmışlardı;
diğer korkmuş insanların kaçmış olduğu kente doğru
kaçıyorlardı. O, savaş arabasından yuvarlanıp tozun
dumanın içine yüzüstü kapaklandı. Atreusoğlu
Menelaos elinde uzun gölgeli mızrağını tutarak hemen
yanında bitti. O zaman Andrestos, dizlerine
sarılıp ona şunları söyleyerek yalvarmaya başladı:

"Canlı canlı al beni ey Atreus'un oğlu; böylelikle değerli
fidyeler alabilirsin. Babamın sonsuz hazineleri ve
zenginliği var; hem tunç, hem altın, hem iyi işlenmiş
demir[1]; babam bunlar içinden eğer Akha
gemilerinin içinde benim hâlâ sağ olduğumu öğrenirse
sana sınırsız bir fidye bağışlayabilir."

Böyle söyledi ve kandırdı onun göğsünün içinde
yüreğini. Menelaos, Agamemnon koşarak yanına gelip
ona bağırarak şu sözleri söylerken, onu hizmetçisine
verip Akhaların gemilerine göndermeye hazırdı:

"Sevgili Menelaos, niçin bunların hayatlarını dert
ediyorsun? Yoksa evinde Troyalılardan en iyi saygıyı mı

[1] Burada, o dönemde tuncun bol olduğu, demirin ise henüz nadir olarak bulunduğu ve çok değerli olduğu gözler önüne seriliyor.

gördün? Hiçbiri kurtulmasın felaket dolu ölümden
ve ellerimizden. Hatta annelerinin karnındaki erkek
çocukları bile kurtulmasın elimizden. Tüm İlyon
halkı yok olsun ve ortada kalsın; ne yas tutulsun
ne de gömülsünler."

Bunları söyledi kahraman ve bu sözleriyle
kardeşinin fikrini değiştirdi; çünkü doğru söylüyordu.
O da eliyle kahraman Andrestos'u itti; o zaman
güçlü Agamemnon böğründen yaraladı onu,
o da sırtüstü düştü yere.
Atreus'un oğlu göğsüne basarak, dişbudak ağacından
yapılma mızrağını çıkarttı.

Nestor, güçlü bir sesle şunları söyleyerek kışkırtıyordu
Argosluları:

"Kardeşlerim, yiğit Danaolar, Ares'in delikanlıları!
Şimdi kimse hızlı gemilere ne kadar çok ganimet
götürebilirsem o kadar iyidir diyerek geride kalmasın.
Yalnızca erleri öldürelim. Daha sonra, ovanın
içinde ölülerden ganimetleri sakin sakin alabilirsiniz."

Bunları söyleyip hepsinin yüreğinde
yiğitlik ve cesaret ateşi yaktı. O zaman,
eğer kâhinlerden en hası, Priamos'un oğlu Helenos,
Hektor ile Aineias'a şu sözleri söylemeye gitmeseydi,
savaş düşkünü Ahkalar zafer kazanıp korkak
Troyalıları önlerine katarak İlyon'a çıkacaklardı:

"Aineias ve Hektor! Troyalıların ve Lykialıların
savaşlarının yükü sizin üzerinizde. Çünkü siz, ister
savaşta olsun, ister mecliste her tür durumda en iyisiniz.
Burada durup her yere koşturarak
orduyu geri dönüp de yine karılarının kucaklarına
düşmeden ve düşmanlarımızın karşısında gülünç
duruma düşmeden önce, kapıların önünde durdurun.
Tüm falanjlara cesaret verirseniz, biz burada kalıp
her ne kadar savaşmaktan bitkin düşmüş olsak da

Danaolarla savaşırız. Çünkü zorunluluk bizi acele ettiriyor.
Hektor, sen kentin içine girip
annemize saygın yaşlı kadınları akropole, gök gözlü
Athene'nin tapınağına götürmesini söyle. Kutsal
tapınak, kilidiyle birlikte açılınca, güzel saçlı
Athene'nin dizlerinin üzerine, evlerimizde bulunan
en güzel, en büyük ve çok seveceği örtüyü bıraksın.
Eğer kente, Troya kadınlarına ve çocuklarına acıyıp
kutsal İlyon'dan herkesi kaçmak zorunda bırakan ve
tüm Akhalar içinde en yiğit olduğunu söyleyen
vahşi savaşçı Tydeus'un oğlunu uzaklaştırırsa,
tapınağında on iki tane vahşi ve bir yaşında inek
kurban edeceğine söz versin. Hayatımız boyunca,
tanrıçanın oğlu olduğu söylenen adlı sanlı Akhilleus'tan
korktuğumuz kadar hiç kimseden korkmadık.
Ancak Diomedes, vahşi bir hayvan gibi savaşıyor
ve kimse boy ölçüşemiyor onunla."

Bunları söyledi. Hektor da kardeşinin sözlerini dinledi.
Hemen savaş arabasından silahlarıyla aşağı atlayıp sivri
mızrağını oraya buraya savurarak koşmaya başladı.
Ordunun içinde her yere koşuyor, herkese savaşması
için bağırıyordu. Korkunç savaşı tekrar canlandırıyordu.
Onlar da dönüp Akhalara karşı durdular.
Argoslular geri çekilip katliamı durdurdular; çünkü
ölümsüzlerden birinin gökyüzünden Troyalılara yardım
etmek için indiğini sanıyorlardı. Böylece hepsi geri
döndüler!

O zaman Hektor, yüksek sesle Troyalılara bağırdı:

"Yüce gönüllü Troyalılar ve uzaklardan gelmiş
müttefikleri! Gösterin yiğitliğinizi dostlarım ve hatırlayın
mağrur yiğitliğinizi. Ben de İlyon'a çıkıp kurultaydaki
yaşlılara ve karılarımıza bizim için dua edip
tanrılara yüzlük kurbanlar adamalarını söyleyeyim.

Tepeli miğferli Hektor bunları söyleyip gitti. Göbekli
kalkanını çepeçevre saran siyah kayış, aşık kemiğinin iki

tarafına ve boynuna çarpıyordu[2]. Hippolokhos'un oğlu
Glaukos ile Tydeus'un oğlu, iki ordunun
ortasında dövüşmek için birbirlerine saldırdılar.
İlerleyip de biri diğerinin tam karşısına geldiğinde
gür sesli Diomedes ona dedi ki:

"Ey herkesi şaşırtan adam, fanilerden hangisisin sen?
Şimdiye dek erlere şan veren savaşta hiç görmedim
seni. Şimdi de diğerlerini geçip karşımda
uzun gölgeli mızrağınla cesaretinle dikiliyorsun.
Benim öfkeme karşı duranın ana babası talihsiz olur.
Eğer gökyüzünden indiysen ve tanrılardan biriysen,
öyleyse benim göksel tanrılarla savaşmayacağımı öğren.
Dryas'ın oğlu güçlü Lykurgos'un bile
göksel tanrılarla ağız dalaşına girdikten sonra
uzun süre yaşamadığını bilirim. O, bir gün tanrısal
Nysa dağından kovduydu çılgın Dionysos'un süt
annelerini. Hepsi de insan katili Lykurgos onları
kırbaçlarıyla döverken attılar yere kamış değneklerini[3].
Dionysos da korkmuş bir şekilde kendini denizin
dalgaları arasına attı. Thetis bu korkmuş adamı
kabul etti kollarının arasına; o ise hâlâ Lykurgos'un
yaptığı zalimlikten dolayı titriyordu. Ancak rahat
yaşayan tanrılar hiddetlendiler ona; Kronos'un oğlu
kör etti onu. Ondan sonra tüm ölümsüz tanrılar
ondan nefret ettiklerinden, daha fazla yaşamadı.
Şimdi ben de ölümsüz tanrılarla savaşmak istemiyorum.
Eğer toprağın ürünlerini yiyen fanilerden biriysen,
yanıma gel de seni daha çabuk ulaştırayım
felaketin son kertesine."

Yine Hippolokhos'un oğlu görkemli adam yanıtladı onu:

"Ey Tydeus'un yüce gönüllü oğlu, neden soyumu
soruyorsun?
İnsanların soyu da yaprakların soyu gibidir;

[2] Hektor'un giderken arkasına astığı, bütün vücudu kaplayan kalkanından bahsediliyor.
[3] Asma ya da sarmaşık yapraklarıyla bezeli değnek, aynı zamanda Baküs'ün sembolüdür. [Ç.N.]

rüzgâr kimi zaman onları yere saçar ve kimi
zaman da bahar onları yeşil ağaçların üzerinde
filizlendirir. İnsanların soyu da böyledir işte: Bir
taraftan filizlenir, diğer taraftan silinip gider. Ancak eğer
insanların çok yakından tanıdığı soyumuzu daha
yakından tanımak için
bunu ille de öğrenmek istiyorsan; insanların
en kurnazı olan Sisyphos'un oturduğu, adına
Ephyre denen, at besleyen Argos'un derinliklerinde
bir yerdedir benim soyum. Aiolos'un oğlu
Sisyphos'un Glaukos adında bir oğlu oldu; Glaukos da
tanrıların kendisine güzellik ve yiğitlik bahşettikleri
kusursuz Bellerophontes'in babası oldu. Ancak
Proitos aklından kötü şeyler geçirdiği için onu
Argosluların ülkesinden kovdular; herkesten daha
güçlüydü ve Zeus'un yardımıyla kral olmuştu.
Proitos'un karısı, tanrısal Anteia onun için deli oluyor,
onunla gizlice sevişmek istiyordu.
Ancak namuslu ve aklı başında Bellerophontes'i
kandıramadı. O zaman Anteia da bir yalan
uydurarak, o yalanı kral Proitos'a söyledi:
"Ya sen ölürsün ey Proitos ya da benim
isteğim olmaksızın benimle sevişmek isteyen
Bellerophontes'i öldürürsün."
Bunları söyledi ve kral da duyduğu bu sözlere kızdı.
Ama öldürmedi onu. Çünkü kalbi dayanmıyordu
buna. Onu Lykia'ya gönderdi ve ölümün,
katlanmış[4] bir levhaya çizmiş olduğu felaket
dolu bir sürü işaretini verdi ona ve levhayı onun
canını o alsın diye kayınpederine göstermesini buyurdu.
O zaman o, Lykia'ya gitmek için yola koyuldu;
tanrıların kılavuzluğu yol gösteriyordu ona. Lykia'ya,
Ksanthos ırmağının akıntılarına ulaştığında, Lykia'nın
kralı, onu iyi niyetiyle saydı. Onu bir yabancı gibi dokuz
gün ağırladı ve dokuz tane öküz kurban etti.

[4] Yani mühürle kapatılmış.

Ancak onuncu gün gül parmaklı Eos[5] ortaya çıkınca,
o zaman damadı tarafından gönderilen işaretleri
görmek istediğini söyledi. Damadının gönderdiği
felaket dolu işareti gördüğünde önce ona insan
değil, tanrı soyundan gelen, ön taraftan
aslan, arka taraftan da ejderha, ortasıysa bir keçi olan,
nefesinden alevler ve ateşler çıkaran iğrenç Khimaira'yı
öldürmesini buyurdu. O da onu tanrıların işaretlerine
itaat ederek öldürdü. İkinci olarak, ünlü Solymolar'la
savaştı; o güne kadar girmiş olduğu çatışmaların en
büyüğünün bu olduğunu söylüyordu. Daha sonra,
üçüncü olarak erkek gibi savaşan Amazonları öldürdü.
Ancak geri dönerken ona, kral, uçsuz bucaksız
Lykia'dan en iyi savaşçıları seçip korkunç bir tuzak
kurdu. Ama savaşçılar tekrar dönmediler evlerine;
görkemli Bellerophontes öldürdü hepsini.
Onun tanrıların iyi soyundan geldiğini anladığında,
kral, onu orada tutup, kızını ve tüm krallığının yarısını
verdi. O zaman Lykialılar onu memnun etmek için,
ona diğerlerinin arasında en iyisi olan, güzel,
bağlık ve tarlaları olan bir krallık çiftliği ayırdılar. Yiğit
Bellerophontes'in karısı ona üç tane çocuk doğurdu:
İsandros, Hippolokhos ve Laodameia. Her şeyi bilen
Zeus, Laodameia'yla sevişti ve o tanrıya denk savaşçı
Sarpedon'u dünyaya getirdi. Ama Bellerophontes tüm
tanrılar tarafından nefret edilen biri haline gelince,
Aleion Ovası'nda[6] içi içini yiyerek ve insanlardan
uzakta durarak tek başına çile doldurmaya
başladı. Yine savaşa doymaz Ares, bir gün oğlu
İsandros'u adlı sanlı Solymo'larla savaşırken,
öldürdü. Daha sonra da kızı Laodameia'ya
kızıp öldürdü onu altın dizginli Artemis.
Hippolokhos baba oldu bana ve o yolladı Troya'ya.
Benden özellikle her zaman birinci gelmemi ve

[5] Şafak Tanrıçası [Ç.N.]
[6] "Ekilmemiş Ova" anlamına geldiği düşünülen bir yer adı.

herkesten üstün olmamı, Ephyre'de ve en geniş
Lykia'da oturan babalarımın soyunu
utandırmamamı istedi. Ben de ait olduğum
soydan ve bu kandan dolayı gurur duyuyorum!"

Bunları söyledi. Gür sesli Diomedes de memnun oldu,
mızrağını bol besinli toprağa sapladı ve daha sonra da
kral Glaukos'a tatlı sözlerle şunları söyledi:

"Demek sen babamın eski dostusun.
Tanrısal Oineus bir zamanlar saraylarında ağırlamış
kusursuz Bellerophontes'i. Onu orada yirmi gün tutmuş
ve birbirlerine güzel hediyeler vermişler. Oineus ona
görkemli, erguvani bir silah kayışı vermiş;
Bellerophontes de buraya gelmeden önce hâlâ evimde
saklı duran iki kulplu bir altın maşrapa vermiş. Ancak
Tydeus'u hatırlamıyorum; çünkü beni Akha ordusunun
Thebai'de yok olduğu zaman, henüz küçükken bırakıp
gitmiş. İşte bu yüzden, ben sana Argos'taki sevgili ev
sahibi ve dost olacağım ve bir gün olup da bu
ülkeye gelirsem, Lykia'da sen de benim için öylesin
Şimdi gel ikimiz de mızraklarımızı ve hatta
çatışmayı bırakalım. Çünkü benim daha
öldüreceğim pek çok Troyalı ve onların anlı şanlı
müttefiki var. Benim, Tanrı'nın yoluma çıkaracağı
erleri mızrağımla alt etmem ve senin için de yine pek
çok Akha'nın olabildiği kadarını öldürebilmen için
bırakalım birbirimizi. Haydi bizim atalarımızın
arkadaş olduğumuzla övündüğümüzü öğrenmeleri için
değişelim şimdi silahlarımızı."

Bunları söylediler. Savaş arabalarından inip birbirlerinin
ellerini sıkarak sadakat ve dostluk yemini ettiler. O
zaman Kronos'un oğlu Zeus, Diomedes'le savaş
arabalarını değişen Glaukos'un aklını başından aldı:
Yüz öküze denk altın ve tunç silahla
yalnızca dokuz öküze denk silahları değişti.

Hektor Batı Kapılarına ve büyük meşe ağacına
vardığında Troya kadınları çocuklarını,
kardeşlerini, arkadaşlarını ve kocalarını sormak
için koşup çevresinde toplandı. O da hepsine,
onları pek çok felaket bulduğu için
tanrılara dua etmelerini söylüyordu. Priamos'un
görkemli sarayına vardığında (ki bu saray derin
dehlizlerle inşa edilmişti, her birinde elli tane
yontulmuş taştan oda vardı, tüm odalar birbirine
bitişikti; Priamos'un oğulları
bu odalarda tapılacak karılarıyla birlikte uyurlardı;
öte yandan da kızları için yontulmuş taştan her biri
birbirine bitişik on iki tane büyük oda vardı,
buralarda Priamos'un görkemli damatları saygın
karılarıyla birlikte uyurlardı onu, kızlarının
en güzeli Laodike'ye gitmekte olan annesi karşıladı ve
elinden tutarak ona şöyle dedi:

"Evladım, niçin vahşi savaşı bırakıp buraya geldin?
Akha oğulları gerçekten size surların etrafında çok
zulmettiler. Buraya geldin; çünkü kalbin seni buraya,
akropolden ellerini kaldırıp Zeus'a yakarman için
gönderdi. Bekle de önce sana Zeus ve diğer ölümsüz
tanrılar adına yere şarap serpebilmen için tatlı şarap
ikram edeyim.
Daha sonra da sen içip kendine gelirsin.
Çünkü şarap, tıpkı senin gibi yoldaşlarına yardım
etmekten yorgun düşmüş olanları güçlendirir."

Onu yanıtladı tepeli miğferli büyük Hektor:

"Saygıdeğer ana; bana tatlı şarap getirme, beni yolumdan
uzaklaştırıp cesaretimi ve yiğitliğimi kaybettirme.
Arınmamış ellerimle Zeus'a şarap serpmekten korkarım.
Kimse böyle kanla çamurla kirliyken, kara bulutlu Zeus'a
dua etmemeli. Ancak sen, şimdi yaşlı kadınları yanına alıp
tütsülerle birlikte yağmacı Athene'nin tapınağına git
ve yanına saraylarımızda bulunan en güzel, en büyük ve en

sevdiğin örtüyü alıp güzel saçlı Athene'nin dizlerine bırak.
Eğer Troyalıların kentine, çocuklarına ve karılarına acır
da kutsal İlyon'dan yiğit Tydeus'un oğlu olan azgın
savaşçıyı uzaklaştırırsa, tapınağının içinde on iki tane
ehlileştirilmemiş bir yaşında inek kurban et. Haydi sen
yağmacı Athene'nin tapınağına git. Ben de
Paris'i beni dinlemek isterse savaşa çağırmaya gideyim.
Keşke yer yarılsa da yutsa onu. Çünkü Olymposlu
Zeus onu, Troyalılara, yüce gönüllü Priamos'a ve
oğullarına felaketler getirmesi için besleyip büyüttü.
Olur da onun Hades'e indiğini görürsem,
o zaman ruhumun huzur bulduğunu
ve acılarından kurtulduğunu söyleyebileceğim."

Bunları söyledi. Annesi de saraya gidip hizmetçilerine,
kentten saygın ihtiyar kadınları toplamalarını buyurdu.
Kendisi de tanrı biçimli Paris'in, parlak Helene'yi de
getirmek için okyanusa açıldığı sırada Sidon'dan getirmiş
olduğu ve Sidonlu kadınların elleriyle
yapmış oldukları değişik örtülerin bulunduğu
mis kokulu odasına indi. Hekabe, bu örtülerin
arasından, en güzeli olan, fevkalade nakış
işlemeleriyle dolu, en büyük, hepsinin altında
duran ve bir yıldız gibi parlayanını seçti.
Daha sonra tapınağa doğru yola çıktı;
çok sayıda ihtiyar kadın da onu izliyordu. Akropole
Athene'nin tapınağına vardığında, at terbiyecisi
Antenor'un karısı, Kisses'in kızı güzel yanaklı Theano
kapıları açtı. Troyalılar
onu oraya Athene'ye duacı olarak koymuşlardı.
Tüm kadınlar feryatlarla ellerini Athene'ye doğru
kaldırdılar; güzel yanaklı Theano da örtüyü alıp onu güzel
saçlı Athene'nin dizlerine koydu. Dua ederek büyük
Zeus'un kızına yalvarıyordu:

"Kentlerin koruyucusu, tanrıçalar tanrıçası
saygıdeğer Athene, Diomedes'in mızrağını

kırıp Batı Kapıları önünde yüzüstü düşmesini sağla.
Biz de eğer Troyalıların kentine,
karılarına ve çocuklarına acırsan, hemen sana
on iki tane bir yaşında ehlileştirilmemiş inek sunalım."

Bunları söyledi dua ederek. Ancak kabul etmedi
Pallas Athene. Onlar böyle dua ediyorlardı işte
Büyük Zeus'un kızına. Hektor da Paris'in kendi
başına, Troya'da bulunan ustaların en
işinin ehli olanlarıyla birlikte inşa etmiş olduğu,
akropolün üzerindeki, tunç Priamos'un ve Hektor'un
taraçasına yakın bir oda, bir taraça ve bir avlu olan
görkemli sarayına gitti. Zeus'un sevdiği Hektor, elinde
altın bir halkayla bağlanmış, tunç ucu parlayan on bir
arşınlık mızrağını tutarak girdi içeri. Paris'i, odasında
güzel silahlarını, kalkanını, zırhını derleyip toplarken
ve kıvrak yayını denerken buldu. Argoslu Helene,
hizmetçilerinin arasında oturuyor ve onlara güzel el işleri
yaptırıyordu.

Hektor, onu gördüğünde şu acı sözlerle azarladı:

"Seni zavallı, böyle kızmakla iyi etmedin.
Ordumuz kentin çevresinde ve yüksek surda
yok oluyor ve kentin çevresinden yükselen bu savaş
çığlıklarının nedeni sensin! Senin, vahşi çatışmadan
kaçtığını gördüğün kişileri azarlaman gerekirdi.
Gel şimdi, kalk ayağa; yoksa az sonra ateşlerin tüm
kenti sardığını göreceksin."

O zaman tanrı biçimli Paris yanıtladı onu:

"Hektor, beni haklı yere azarlıyorsun; haksız olduğunu
söyleyemem sana. Bu yüzden sana bir şeyler
söyleyeceğim, dikkatle dinle beni. Burada, odamda
Troyalılara öfkeli olduğum için oturmuyorum,
yalnızca büyük acılarım için teselli bulmak istedim.
Ancak karım Helene, tatlı sözleriyle beni savaşa
geri dönmem için ikna etti. Sanırım

benim için en iyisi budur. Çünkü zafer kimi zaman
birine, kimi zaman diğerine gider.
Dur da silahlarımı kuşanayım ya da istersen sen git
ben de arkandan geleyim; sanırım hemen sana
yetişebilirim."

Bunları söyledi. Tepeli miğferli Hektor hiç cevap vermedi
ona. Ancak Helene tatlı sözlerle konuşup ona şunları
söyledi:

"Kaynım, cani bir köpeğim ben ve bu kara belanın
nedeni benim! Keşke annemin beni doğurduğu gün,
azgın bir kasırga alaydı da dağların üstüne
ya da bütün bunlar olmadan beni boğacak fırtınalı denizin
dalgalarının üzerine bırakaydı beni. Tanrılar bize tüm bu
belaları getirmişken, keşke insanların ayıplamalarını ve
suçlamalarını dikkate alacak olan
daha iyi bir adamın karısı olsaydım.
Ancak onun ne şimdi aklı başında ne de bundan
sonra gelecek aklı başına. Sanırım bu yüzden hak
ettiğini çekecek. Yalnız, şimdi gel gir içeri
kaynım ve al şu tabureye otur. Benim gibi bir
köpek ve Paris'in çılgınlıkları yüzünden çok yoruldun.
Zeus'un kötü bir kader çizmiş olduğu bizler, gelecek
nesiller için kötü ün salmış örnekler olacağız."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor yanıtladı onu:

"Helene, eğer beni seviyorsan, beni burada
alıkoymaya çalışma.
Beni burada kalmaya ikna edemeyeceksin.
Dönüşümü dört gözle bekleyen Troyalıların yardımına
koşmak için acele ediyorum. Ancak sen onu dürt ki gelip
kentte bana yetişsin. Ben şimdi evime, benimkileri,
sevgili karımı ve küçük çocuğumu görmeye gideceğim.
Beni bir daha yanlarında görüp göremeyeceklerini ya da
tanrıların beni Akhaların elleriyle öldürüp
öldürmeyeceğini kim bilebilir ki ..."

Tepeli miğferli Hektor bunları söyleyip gitti.
Çabucak ulaştı görkemli taraçalarına.
Ama saraylarında ak kollu Andromakhe'yi bulamadı.
Çocuğu ve güzel hizmetçisiyle birlikte kuleye
çıkmıştı ve orada dertle iç çekip ağıt yakıyordu.
Hektor, kusursuz karısını içeride bulamayınca ilerleyip
eşikte durdu ve hizmetçilere dedi ki:

"Hizmetçiler gelin gerçeği söyleyin bana: Ak kollu
Andromakhe, saraydan çıkıp nereye gitti? Bir
görümcesine ya da eltisine mi, yoksa diğer güzel örgülü
Troya kadınlarının korkunç tanrıçayı yatıştırmak için
gittiği Athene'nin tapınağına mı gitti?"

O zaman zeki kahya ona şu sözleri söyledi:

"Hektor, bana gerçeği söylememi buyurmuşken,
sana söyleyeyim. Ne herhangi bir görümcesine,
ne eltilerine, ne de güzel örgülü diğer Troyalı
kadınların korkunç tanrıçayı yatıştırmak için gittiği
Athene'nin tapınağına gitti.
İlyon'un büyük kulesine koşup gitti;
çünkü ona Akhaların büyük bir gücünün
olduğunu ve Troyalıların yenildiğini söylediler.
Hemen deli gibi sura doğru koştu; yanına da çocuğu
tutsun diye dadıyı aldı."

Bunları söyledi kâhya, Hektor da hemen
fırlayıp çıktı taraçadan.
Tekrar aynı yoldan, düzgün sokaklardan geçti.
Büyük kenti geçerek Batı Kapılarına ulaşınca, ovaya
çıkmak için yola koyulduğu sırada ona koşarak yetişip
karşısına çıktı bol çeyizli karısı, yüce gönüllü Eetion'un
kızı, ormanlık Plakos'un aşağısında bir zamanlar
Kilikialıların hüküm sürdüğü Thebai'de oturan
Andromakhe. Tunç silahlar kuşanmış savaşçı Hektor,
Eetion'un kızını, karısı yapmıştı. İşte Andromakhe
karşısına çıktı onun; yanında dadısı, kucağında masum
ve henüz bir bebek olan çocuğu, Hektor'un biricik,

çok sevgili ve bir yıldız gibi parlayan oğlunu
tutuyordu; Hektor ona Skamandroslu derdi, Troyalılarsa
Asytanaks derlerdi. Tek başına korurdu Troya'yı. O
zaman o, çocuğunu görünce sessizce gülümsedi.
Andromakhe de yanına gelip elini tutarak ve gözyaşları
dökerek dedi ki ona:

"Ey talihli adam cesaretin yok edecek seni! Küçük
çocuğuna ve Danaolar seni öldürmek için
saldıracaklarından yakın zamanda dul ve kimsesiz
bırakacağın talihsiz bana hiç acımıyor musun? Eğer seni
kaybedersem en iyisi kara toprağa girmek olur benim için.
Çünkü sen ölürsen gözyaşları ve kederden başka hiçbir
avuntum olmayacak. Artık ne anam ne de babam var.
Babamı tanrısal Akhilleus, Kilikialıların iyi inşa
edilmiş kenti yüksek kapılı Thebai'yi yerle bir ettiği sırada
öldürdü. Eetion'u öldürdü, ama soymadı onu. Çünkü
sayıyordu onu. Onu parlak ve iyi işlemeli silahlarıyla
gömdü. Zeus'un kızları, dağ perileri de onun için bir anıt
dikip dört bir yanına karaağaçlar diktiler.
Sarayımızda, yedi kardeşim de vardı;
bir gün hepsi birden Hades'e indi; tanrısal Akhilleus,
öküzleri ve bembeyaz koyunları otlatırlarken öldürdü
onları. Ormanlık Plakos'un
aşağısında, Thebai'nin kraliçesi olan annemi de alıp
diğer ganimetlerle birlikte yanında köle olarak getirdi;
daha sonra pek çok zengin fidye alıp serbest bıraktı onu.
Ancak onu, okçu Artemis ata sarayında öldürdü.
Hektor, sen şimdi benim hem babam, hem anam, hem
kardeşim, hem de sevecen kocamsın. Acı bana; burada
kulede kal ve çocuğunu yetim, karını dul bırakma.
Erlerini yaban incirlerinin yanında durdur.
Oradan çok daha kolay saldırılır kente ve çok
daha kolay fethedilir surlar. İki Aias, anlı şanlı
İdomeneus ve Atreusoğulları ve Tydeus'un yiğit oğlu
oradan üç kere gelip içeri girmeyi denedi. Tanrılardan
ilham alan bir kâhin bunu onlara söylemiş olacak ya da

kendi başlarına anlayıverdiler."

Tepeli miğferli Hektor yanıtladı onu:

"Karıcığım, tüm bunları ben de düşünüp duruyorum.
Ancak Troyalı adamlar ve kadınlar beni bir
korkak gibi savaştan çekilirken görürlerse utanırım.
Hem ben de istemem böyle bir şey yapmayı.
Babam ve kendim için büyük bir şan kazanmak uğruna
yiğit olmayı ve daima tüm Troyalıların önünde
savaşmayı öğrendim. İçim rahat. Bir gün gelecek yok
olacak kutsal Troya, Priamos ve şanlı halkı.
Troyalıların, Hekabe'nin, kral Priamos'un hatta
kardeşlerimin başına gelen bunca bela, pek çok
yiğidin düşman elinden yere ölü olarak düşeceği zaman,
tunç zırhlı Akhalardan birinin, sen acı gözyaşlarına
boğulurken seni köle olarak alacağında başına gelecek
belanın kanatacağı gibi kanatmaz yüreğimi.
Biri gelip, sana dokuma yaptırtacak;
Messeis'ten ya da Hyperie'den su getirtecek sana,
senin isteğin olmadan. Ama mecbur kalacaksın
bunları yapmaya. Seni gözyaşlarına boğulmuş halde
önlerinden geçerken görenler diyecekler ki:
'İşte Troya'da savaştığımız sırada at besleyen
Troyalılar arasındaki en has adam Hektor'un karısı'.
Bunları söyleyecekler; an gelecek ve senin de yaraların
tekrar depreşecek. Seni kurtaracak benim gibi bir
erkeğinin olmadığını göreceksin. Senin ağıtlarını
duymaktan ve köle oluşunu görmektense, en iyisi ölü
toprağın üstümü örtmesidir."

Yiğit Hektor bunları söyledi ve ellerini çocuğuna
uzattı. Ancak çocuk dadısının kucağında hıçkırıklara
boğuldu. Silahlarının parlaklığını, miğferinin üzerinde
sallanan at püskülünü ve sert çehresini görünce sevgili
babasının görünüşünden korkmuştu.
O zaman kıymetli babası ve saygıdeğer annesi güldüler.
Görkemli Hektor da hemen miğferi kafasından çıkarıp

parıltılar saçar hâlde yere dayadı. Daha sonra da öperek
ellerinin arasında zıplattı çocuğunu.
Zeus'a ve diğer tanrılara dua ederek şunları söyledi:

"Zeus baba ve siz diğer göksel tanrılar; lütfedin bu oğlum
da tıpkı benim Troyalılar arasında olduğum gibi ün
kazansın; daima yiğit olsun ve Troya'ya güçle
hükmedecek kadar değeri olsun ve bırakın bir gün,
onu savaştan dönerken ve öldürdüğü düşmandan ele
geçirdiği kanlı ganimetleri getirirken gördüklerinde,
onun için "Bu babasından daha iyi!" desinler; böyle görsün
onu annesi de ve kalbi uçsun sevinçten."

Bunları söyledi ve oğlunu kıymetli karısının ellerine
bıraktı. O da çocuğu mis kokulu kucağına alıp gözlerinde
yaşlarla gülümsedi. Kocası onun ağladığını görünce
üzülüp eliyle okşarken ona şöyle dedi:

"Zavallım, çok fazla üzülme. Eğer alnımda yazılı
değilse kimse gönderemez beni Hades'e. Bir
kere dünyaya gelmiş olan kimse, ister korkak olsun,
ister yiğit kurtulamaz kaderinden. Git şimdi
eve de işlerinle, dokuma tezgâhınla, mekiğinle ilgilen.
Hizmetçilerine de işlerinin başına dönmelerini buyur.
Savaşa gelince, o İlyon'da doğmuş olan erlerin işi ve ben
bunların birincisiyim."

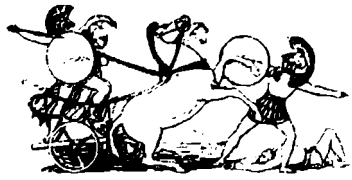
Görkemli Hektor bunları söyleyip uzun püsküllü
miğferini aldı.
Kıymetli karısı da eve doğru yola çıktı.
İkide bir onu görmek için geri dönüyor ve kara gözyaşları
döküyordu. Çabucak vardı erleri öldüren Hektor'un
görkemli sarayına. İçeride pek çok hizmetçiyi toplanmış
hâlde buldu.
Hep birlikte gözyaşları döküp ağıtlar yaktılar.
Argosluların elinden ve şiddetinden kurtulup savaştan
dönemeyeceğini sandıklarından, evin içinde henüz sağ olan
Hektor için ağıt yakıyorlardı.

Paris de yüksek taraçalarında fazla oyalanmadı.
Meşhur tunç işlemeli silahlarını kuşandı ve
çevik ayaklarında cesaretle kentin yolunu tuttu.
Günlerce yemlikte beslenmiş bir at, nasıl bağlarını
koparır da vadiye doğru ayaklarını yere sertçe
vura vura saldırır, temiz ırmaklarda yelelerini yıkarsa,
öyle gururla dimdik, nasıl tutarsa kafasını ve bir rüzgâr
estirirse yeleleri omuzlarının üzerinde ve
bu görkemli güzelliğinden memnun, hızlı hızlı atların
otladığı çayırlara koşarsa; işte Priamos'un oğlu
Paris de öyle gururla iniyordu Pergamos kalesinden
aşağı; çevik ayakları onu taşırken silahları
güneş gibi parlıyordu. Az sonra,
kıymetli karısıyla konuşup ayrıldığı o yerde
kardeşi tanrısal Hektor'la karşılaştı. Önce tanrı
biçimli Paris ona dedi ki:

"Sevgili kardeşim, sen bu kadar acele ederken seni
oyalayıp bana emrettiğin gibi erken gelmedim."

Yanıtladı onu tepeli miğferli Hektor ve dedi ki:

"Hiçbir adil insan seni küçümseyemeyecek savaşta.
Çünkü sen bir delikanlısın. Savaşı bırakıp savaşmak
istemediğin zaman, bunca çileler çeken Troyalıların sana
beddua ettiklerini duyduğumda benim yüreğim dağlanır.
Ancak şimdi gidiyoruz.
Bırak; eğer Zeus, Troya'dan güzel dizlikli Akhaları
kovmayı ve saraylarımıza özgürce ölümsüz göksel
tanrılar için şarap testilerimizi dikmemizi kısmet ederse,
bütün bunları sonra düzeltiriz."



RAPSODİ 7

[Hektor ile Aias'ın Düellosu-Ölülerin Kaldırılması]

Görkemli Hektor bunları söyleyip kapılardan dışarı fırladı. Onunla birlikte kardeşi Paris de gidiyordu. İkisinin kalbi de savaş için yanıp tutuşuyordu. Tanrı, iyi yontulmuş kürekleriyle denizi dövmekten yorgun düştüklerinde ve artık uzuvları yorgunluktan pes ettiğinde özledikleri alize rüzgârlarını nasıl verirse denizcilere, onlar da kendilerini dört gözle bekleyen Troyalılara öyle göründüler.

O zaman Paris, savaş topuzlu Areithoos'a büyük gözlü Phylomedusa'nın doğurmuş olduğu, Arne'de oturan, Kral Areithoos'un oğlu Menesthios'u öldürdü. Hektor da sivri mızrağıyla, Einoeus'u ensesinden tunç miğferinin altından vurup uzuvlarını hareketsiz bıraktı. Hippolokhos'un oğlu ve Lykialıların komutanı Glaukos, vahşi çatışmada Deksios'un oğlu İphinos'u hızlı arabalarına çıkmaya yeltendiği sırada omzundan vurdu; o da arabadan yere düşüp ruhunu teslim etti.

Ama gök gözlü Tanrıça Athene onların çatışmada Argosluları ortadan kaldırdıklarını görünce, Olympos'un zirvelerinden fırlayıp İlyon'un kutsal kentine indi. Apollon onu Pergamos Kalesi'nden görünce Troyalıların kazanmasını istediği için, karşısına çıkmak için fırladı. Meşe ağaçlarının yanında karşılaştılar. Önce Zeus'un oğlu Apollon dedi ki:

"Ey büyük Zeus'un kızı, neden böyle apar topar geldin Olympos'tan;
niçin böyle öfkeli getirdi buraya kalbin seni?
Yalnızca bir tarafa ün verecek olan zaferi Danaolara getirmek için mi? Zerre kadar acımazsın sen savaşta ölüp giden Troyalılara. En iyisi sen benim sözlerimi dinle. Gel

şimdi bugünlük savaşa ve katliama ara verelim.
Daha sonra[1] siz iki tanrıçanın bu
kenti yerle bir etmek bu kadar hoşunuza gidiyorsa,
onlar yine İlyon'un sonunu getirene dek savaşsınlar."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Tanrıça Athene:

"Dilediğin olsun ey okçu tanrı. Ben de Olympos'tan
Troyalıların ve Akhaların arasına bu amaçla indim.
Gel şimdi söyle bana
insanların savaşını nasıl durduracağını?"

Zeus'un oğlu Apollon yanıtladı onu:

"At terbiyecisi Hektor'un hiddetini, Danaolardan birini
ölümüne bir düelloya çağırması için ayaklandıralım. Tunç
dizlikli Akhalar da fedakârlık yapıp
tanrısal Hektorla vuruşması için bir savaşçı
göndereceklerdir."

Bunları söyledi. Gök gözlü Tanrıça Athene de dinledi
sözlerini.

Priamos'un sevgili oğlu Helenos,
iki tanrının konuşarak almış olduğu kararı hissetti.
Hektor'a yaklaşıp dedi ki:

"Ey Priamos'un sağduyuda Zeus'a denk oğlu Hektor, sana
söyleyeceklerimi dinler misin? Ben de senin kardeşinim!
Diğer Troyalıları ve tüm Akhaları yerlerine oturt;
sen de Akhaların en yiğidini, seninle korkunç bir
düelloya çağır. Çünkü henüz kaderinde yazılı değil
ölmek (böyle söylerlerken duydum ölümsüz tanrılar)."

Bunları söyledi, Hektor da bunu duyduğuna sevindi.
Troyalıların arasına koşup, ortalarında mızrağını
tutarak durduruyordu falanjları;
hepsi birden durdular.
Agamemnon da diğer taraftan güzel dizlikli Akhaları
oturttu. Athene ile gümüş yaylı Apollon, akbabalar gibi

[1] Bir başka zaman, yarın.

kalkan taşıyan Zeus'un yüksek meşe ağacının üzerine oturdular. Erlerin düzgün bir sıra halinde oturduklarını ve kalkanlarından, miğferlerinden, mızraklarından saçılan parıltıları görüp mutlu oluyorlardı. Zephyros'un[2] hafif soluğu esmeye başladığında, nasıl hafifçe dalgalandırır ve karartırsa dalgaları, Akhaların ve Troyalıların safları da öyle oturuyorlardı ovada.

O zaman Hektor, iki ordunun arasına geçip dedi ki:

"Dinleyin beni Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar; dinleyin de size göğsümün içinde yüreğimin bana ne anlattığını söyleyeyim. Kronos'un en yüce oğlu birlikte verdiğimiz sözleri tutmadı. Felaketler düşünüp durur her ikimiz için de. Ya iyi inşa edilmiş Troya'yı fethedeceksiniz ya da denizler aşan gemilerinizin yanında yok olup gideceksiniz. Yanınızda Akha erlerinin en iyilerini getirmişsiniz. Kimin kalbi dayanırsa benimle birlikte savaşmaya öne çıkıp boy ölçüşsün tanrısal Hektor'la. Budur diyeceğim. Zeus da şahidimiz olsun: Eğer o öldürürse beni mızrağıyla ve silahlarımdan soyarsa beni, alıp götürsün koca karınlı gemilere; ama Troyalı erkekler ve kadınların cesedimi yakmaları için bedenimi evime geri versin. Eğer olur da Apollon bana bu şerefi verirse ve ben onu öldürürsem, o zaman ben soyacağım onu silahlarından ve okçu Apollon'un tapınağına asmak için kutsal İlyon'a götüreceğim. Sonra gür saçlı Akhalar onu gömsünler ve geniş Hellespontos'un tepesinde adına toprak yığınından bir gömüt diksinler diye bedenini kürekli gemilere geri vereceğim. Belki de birgün bundan sonra gelecek nesillerden biri, şarap rengi denizin üzerinden kürekli gemisiyle geçerken diyecek ki:

"İşte her ne kadar yiğit olsa da bir gün görkemli Hektor'un öldürdüğü

[2] Zephyros: Batı Rüzgârı [Ed. notu]

çok eskilerden bir savaşçının anıtı."

"Bir gün belki bunları söyleyecek biri ve benim ünüm hiç unutulmayacak."

Bunları söyledi. Hepsi öyle sessiz sedasız kalakaldılar. Bunu reddetmekten utanıyor, ama kabul etmeye korkuyorlardı. Ancak sonunda, aradan epey zaman geçtikten sonra Menelaos, ayağa kalktı ve yüreği sızlayarak, onlara ağır sövgülerle dolu şu sözleri söyledi:

"Zavallı, kendini beğenmiş Akha karıları;
Akha erkekleri denmez size. Eğer şimdi Danaolardan biri Hektor'un karşısına çıkmazsa, bu bizim için en ağır ve en büyük hakaret olacak. Böyle ünsüz, böyle yüreksiz oturmanızdansa hepiniz su olun, toprak olun!
Ben kendim silahlanacağım onunla savaşmak için.
Artık zafer ölümsüz tanrıların elinde."

Bunları söyledi ve hemen güzel silahlarını kuşandı. Ancak ey Menelaos, eğer Akhaların kralları seni tutmasalardı, hayatının sonu Hektor'un ellerinden gelecekti (çünkü o senden daha üstündü).

Büyük kral Agamemnon onu sağ elinden tutup dedi ki:

"Aklını mı kaybettin Menelaos? Kimse bu şekilde aklını kaybetmemeli. Ne kadar yansa da kalbin sabret ve senden daha iyi biriyle, herkesin önünde tir tir titrediği Priamos'un oğlu Hektor'la savaşmaya kalkma. Onunla erlere ün veren çatışmada karşı karşıya gelmekten Akhilleus bile korkuyor (ki o senden daha delikanlıdır). Haydi şimdi git otur yoldaşlarının arasına; Akhalar da onunla savaşmak için başka birini çıkarsınlar. Ne kadar cesur ve savaşa doymaz olsa da sanırım bu felaket dolu savaştan ve vahşi katliamdan kurtulursa onun dizlerinin bağı da çözülecek."

Kahraman bu sözlerle değiştirdi kardeşinin fikrini. Çünkü söyledikleri aklı başında sözlerdi.

O da boyun eğdi bu sözlere, yoldaşları sevinçle aldılar omuzlarından silahlarını.

O zaman Nestor, Argosluların arasından kalkıp onlara dedi ki:

"Zavallılar! Ne büyük bir bela bulmuş ülkeyi! Bir zamanlar, bana saraylarında tüm Argosluların çocuklarıyla ilgili sorular soran ve kalbi aydınlanan, Myrmidonların danışmanı ve sözcüsü atlı savaşçı ihtiyar Peleus, şimdi hepsinin Hektor'un karşısında korkudan titrediklerini duyarsa, çok büyük ağıtlar yakabilir. Çok kez bedeninden canını ayırıp Hades'e inmeyi dileyerek ellerini ölümsüz tanrılara kaldıracaktır. Ey Zeus baba, Athene ve Apollon, keşke, tıpkı gürül gürül çağlayan Keladon'da Pyloslular ile mızrakçı Arkadialıların Pheia surlarının yanında, İordanos kıyılarında toplanıp savaştıkları zamanki gibi genç olsaydım. İlk savaşçı olarak, tanrıya denk Ereuthalion, omuzlarına tanrısal Areithoos'un silahlarını kuşanmış olarak öne çıkmıştı. Erler ve güzel kemerli kadınlar ona savaş topuzu taşıyan adam derlerdi; çünkü o yay ve büyük bir mızrakla savaşmazdı; falanjların gücünü yalnızca demir topuzuyla kırardı. Lykurgos, onu güç ile değil, düzen ile öldürdü. Dar bir sokakta olduğu için demir topuzu kurtaramadı onu ölümden. Lykurgos ona yetişip mıhladı onu orta yerinden mızrakla, o da sırtüstü düşüverdi yere. O zaman ona Ares'in vermiş olduğu tunç silahlarını aldı. Bu silahları daha sonra vahşi çatışmalarda kuşandı. Lykurgos sarayları içinde yaşlandığında da bu silahları kuşansın diye sevgili hizmetçisi Ereuthalion'a verdi. İşte tüm yiğit savaşçılara bunlarla meydan okuyordu. Onlar da korkup tir tir titriyorlardı; hiçbiri ona karşı durmaya cesaret edemiyordu. Ama her ne kadar diğerlerinden daha küçük yaşta olsam da yüreğim

onu vurmamı söyledi bana. Savaştım onunla ve
Athene de zaferi verdi bana. O, öldürmüş olduğum
erlerin en büyüğü, en güçlüsüydü. Bir uçtan bir
uca serildi koca bedeniyle cansız halde toprağın üzerine.
Keşke şimdi de hâlâ öyle genç olsam ve gücüm
tam olsa! İşte o zaman tepeli miğferli Hektor,
kendine denk bir rakip bulurdu. Ama şimdi,
siz Akhaların en has delikanlıları içinden
kimse Hektor'un karşısına seve seve çıkmayı istemiyor."

İhtiyar bu sözlerle azarladı onları. Bunun üzerine
dokuzu birden atıldı ortaya. Hepsinden önce büyük
Kral Agamemnon ayağa kalktı; daha sonra da
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes, sonra vahşi
yiğitlikleriyle Aiaslar, ardından İdomeneus ile
yoldaşı, güçte erleri öldüren Enyalios'a denk Merinoes,
daha sonra bunların arasından Euhaimon'un görkemli
oğlu Euryplos ile Andraimon'un oğlu Thoas ile tanrısal
Odysseus. Hepsi Hektor ile savaşmak istiyorlardı.
Ancak ihtiyar atlı savaşçı Nestor yine dedi ki onlara:

"Şimdi sırayla çekin de görelim kime çıkacak. Bu kişi,
eğer felaket dolu savaştan ve vahşi çatışmadan kurtulursa,
güzel dizlikli Akhaların kalbini ferahlatacak."

Bunları söyledi ve her biri de kurasını işaretledi.
Hepsi onları Atreusoğlu Agamemnon'un miğferinin
içine attılar. Askerler ellerini tanrılara kaldırıp dua
ettiler. Her biri uçsuz bucaksız gökyüzüne bakarak
şu sözleri söylüyorlardı:

"Baba Zeus, inşallah kura Aias'a, Tydeus'un oğluna
ya da bol altınlı Mykenelilerin kralına çıkar."

Bunları söylediler. İhtiyar atlı savaşçı Nestor da
kuraları karıştırdı; miğferin içinden istedikleri
kura fırladı: Aias'ın kurası. O zaman haberci
onu kalabalığın ortasına getirip tüm Akhaların
krallarına sağdan başlayarak gösterdi. Onlar sırayla

bakıp kendilerininki olmadığını gördüler.
Ancak onu kalabalığın arasında gezdirdikten sonra
işaretleyip miğferin içine atan görkemli Aias'ın yanına
geldiğinde, o elini uzattı, diğeri de kurayı ona verdi.
Kendi işaretini görünce sevindi.
Onu ayaklarının önüne atıp bağırdı:

"Benim kuramdır bu kardeşler! Kalbimin ta derinlerinden
mutluyum; çünkü tanrısal Hektor'u alt edeceğimi
sanıyorum. Gelin, ben savaş silahlarımı kuşandığım
sırada, Kronos'un oğlu Zeus'a dua edin. Yavaş yavaş,
içinizden dua edin ki duyup anlamasınlar Troyalılar...
Ya da daha da yüksek sesle edin duanızı; korkum yok
kimseden!.. Kimse ne gücüyle, ne hüneriyle
korkutamayacak beni; çünkü ben Salamis'te korkak
doğup büyümedim!"

Bunları söyledi. Onlar da Kronos'un oğlu
Zeus'a dua ettiler. Her biri uçsuz
bucaksız gökyüzüne bakarak şu sözleri söylüyordu:

"Zeus Baba, sen ki İda Dağı'nın tepesinde[3] hüküm sürersin.
Ey çok şanlı en büyük Zeus, zaferi Aias'a ver ve onun
ihtişamlı bir şan kazanmasını sağla. Ama eğer Hektor'u
seviyor ve onun için endişeleniyorsan
o zaman her ikisine de eşit güç ve ün ver."

Bunları söylediler. Aias da şimşekler saçan tunç
silahlarını kuşandı. Daha sonra da vücudunu
çepeçevre saran tek parça zırhını giyip, tıpkı savaşa
giden ve Kronos'un oğlunun, herkesi yok etmesi
için felaket dolu bir düşmanlığı yüreğine serptiği
Ares gibi fırladı delikanlıların arasından.
İşte böyle fırladı Akhaların kalesi iri yarı Aias;
vahşi yüzünde gülümsemeyle ve büyük adımlarla uzun
gölgeli mızrağını savura savura ilerliyordu.

Akhalar onu gördüklerinde sevinçle doldu yürekleri. Ama

[3] Zeus'un oturduğu yer. Antik Yunanlar Troya'da bulunan tüm yüksek dağların İda olduğunu sanırlardı.

onu gören Troyalılar büyük bir titreme hissettiler.
Hektor'un bile yüreği hızla çarptı göğsünün içinde.
Ama artık, ne kaçabilir, ne de kalabalığın arasına
sokulabilirdi; çünkü o yapmıştı çağrıyı düelloya.

Aias Hyle'de oturan en iyi deri ustası olan
Tykhios'un ustalıkla yapmış olduğu, yedi tane boğa
postundan tunç kalkanını bir kale gibi tutarak yaklaştı.
Bu güzel kalkanı ona Tykhios iyi beslenmiş yedi boğanın
postundan yapmış ve yedincinin üzerine de bir kat tunç
geçirmişti. Telamon'un oğlu Aias, göğsünün önünde
Hektor'un önünde bu kalkanı tutarak durup
onu şu sözlerle korkuttu:

"Hektor, şimdi teke tek dövüştüğümüzde,
falanjların gücünü kıran aslan yürekli Akhilleus'tan
sonra burada Danaoların içinde de ne yiğit delikanlılar
bulunduğunu göreceksin. Şimdi Akhilleus denizler
aşan kanca burunlu gemilerinde
halkların kralı Agamemnon'a kızgın vaziyette oturuyor.
Ancak biz de sana karşı duracak kadar çok sayıda ve
değerli erleriz. İleri! İlk önce sen başla savaşa."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor yanıtladı onu:

"Telamon'un oğlu, savaşçıların komutanı Aias, güçsüz bir
çocukmuşum ya da savaştan habersiz bir kadınmışım gibi
korkutmaya çalışma beni. Ben insan öldürmeyi ve
savaşmayı çok iyi bilirim. Kurutulmuş boğa derilerinden
yapılma ağır kalkanımı, yeri gelince sağa, yeri gelince sola
savurmayı bilirim. Bu kalkanla yara almadan savaşabilirim.
Ayrıca at üzerinde savaşmayı bildiğim gibi
yaya olarak savaşmayı da bilirim. Gör bak ne olduğumu!
Önce seni gözleyip sonra sana vurmak istemem; karşında
durup savuracağım mızrağımı, bakalım isabet
ettirebilecek miyim sana."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını savurarak
fırlatıp Aias'i yedi kat posttan yapılmış ve yedincisi

tunçtan korkunç kalkanının üzerinden vurdu.
Baş eğdirilemez mızrak altı katı da geçip
hepsini yırttıktan sonra, yedinci katta durdu. İkinci
olarak, Aias uzun gölgeli mızrağını fırlatıp
Priamos'un oğlunun yuvarlak kalkanından vurdu.
Ağır mızrak ışıklı kalkanı geçerek iyi işlenmiş zırha
saplandı ve gömleği, boynuna yakın yerden bir uçtan bir
uca yırtıp geçti. Ancak o eğilerek kurtuldu kara ölümden.
O zaman ikisi de ikinci uzun mızraklarını çekip
çiğ et yiyen aslanlar ya da güçleri hiç de az sayılmayacak
yabani domuzlar gibi saldırdılar. Priamos'un oğlu
mızrağıyla kalkanın ortasına vurdu; ancak sıyrılmadı
tunç, çünkü büküldü mızrağın ucu. O zaman Aias, bir
sıçramayla sapladı mızrağını onun kalkanına.
Mızrak bir uçtan bir uca kalkanı yırtıp
Hektor'u saldırırken durdurdu ve yırta yırta gırtlağına
kadar ulaştı, o zaman kara kan fışkırmaya başladı.

Tepeli miğferli Hektor da bırakmadı savaşı.
Yalnız, biraz geri çekilip sağlam eliyle, yerde
duran sert, sivri ve kara bir taşı aldı.
Bu taşla Aias'ın yedi kat kalkanının ortasından,
göbeğinin üzerinden vurdu ve çınladı etrafındaki
çepeçevre tunç. İkinci olarak Aias, daha büyük, değirmen
taşı gibi bir taşı kaldırdı ve onu vahşi bir güçle fırlattı.
Kalkanı ta içine kadar yamulttu
ve Hektor'un dizlerinin bağı çözülüp sırtüstü devrildi
kalkanının üzerine. Ancak Apollon hemen kaldırdı onu
ayağa.

Eğer iki aklı başında tellal, insanların ve Zeus'un
habercileri, biri Troyalıların biri de tunç
zırhlı Akhaların aralarından çıkan İdaios ile Thaltybios
gelmemiş olsaydı daha da yaralanacaklardı kılıçlarıyla.
İkisinin arasında kaldırdılar asalarını ve tellal İdaios
aydınlık düşünceleriyle şu sözleri söyledi:

"Artık savaşmayın evlatlarım ve vuruşmayın;

bulut devşiren Zeus sever ikinizi de.
İkiniz de yiğitsiniz. Bunu artık hepimiz biliyoruz.
Artık gece olmaya başladı ve geceyi dinlemek iyidir."

O zaman yanıtladı onu Telamonoğlu Aias ve dedi ki:

"Ey İdaios, tüm bunları Hektor'a söyle;
çünkü tüm has erleri savaşa o çağırdı.
O öncülük yapsın; ben de ne karar verirse versin
dinleyeyim."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor dedi ki:

"Ey Aias, Tanrı sana boy bos, yiğitlik ve akıl
vermiş ve sen mızrağınla tüm Akhaların birincisisin.
Gel bugünlük ara verelim çatışmaya.
Daha sonra Tanrı bizi ayırıp ikimizden birine zaferi
verene dek yine savaşırız. Şimdi gece oluyor ve geceyi
dinlemek iyidir. Git şimdi gemilere de sevindir Akhaları
ve daha çok da sahip olduğun yoldaşlarını ve akrabalarını.
Ben de kral Priamos'un büyük kentine gidip
sevindireyim Troyalı erkekleri ve benim için
tanrılara dua eden uzun örtülü Troyalı kadınları.
Gel birbirimize,
Akhalar ve Troyalılar şunu desinler diye,
unutulmaz hediyeler verelim: 'Önce ikisi de kalplerini
yiyip bitiren bir düşmanlıkla savaştı ve sonra tekrar
dost gibi sevgiyle ayrıldılar'."

Bunları söyledi ve ona kınıyla birlikte gümüş kakmalı
kılıcıyla iyi işlenmiş kayışını verdi. Aias da yine
ona görkemli erguvani silah kayışını verdi.

İkisi de orada ayrıldılar, biri Akhaların kalabalığına
doğru yola çıktı, diğeri de bir sürü Troyalıya doğru.
Troyalılar onun sağ ve savaştan yara almadan geldiğini ve
Aias'in elinden, öfkesinden kurtulduğunu gördüklerine
çok sevindiler. Hemen onu kente götürdüler. Aslında
kalplerinde onun canlı dönebileceğine dair umutları yoktu.
Diğer yandan yine güzel dizlikli Akhalar Aias'ı büyük

Agamemnon'a götürüyorlardı. Aias, zaferinden dolayı
mutluluktan uçuyordu. Atreusoğlu'nun barakasına
vardıklarında, büyük kral Agamemnon, onlar için
Kronos'un her zaman güçlü oğluna
bir tane beş yaşında öküz kurban etti.
Derisini yüzüp hazırladılar ve daha sonra hünerle
küçük parçalara bölerek şişlere geçirip dikkatle
pişirdiler. Daha sonra çektiler ateşten. İşlerini bitirince
akşam yemeğini hazırladılar. Masada gönüllerinin
çektiği hiçbir şey eksik olmaksızın yediler yemeklerini.
Atreus'un yiğit oğlu Agamemnon, Aias'a saygı göstererek
uzun parçalar ve bütün bütün koyun böbrekleri sundu.

Hepsi yemeye ve içmeye doyduğunda, hepsinden önce,
eskiden beri en iyi fikirlere sahip olan
yaşlı Nestor başladı onlara konuşmaya.
İşte o, aklı başında sözlerle söylev verip onlara dedi ki:

"Atreus'un oğulları ve siz Akhaların tüm diğer yöneticileri!
Gür saçlı Akhaların pek çoğu öldü. Saldırgan Ares güzel
suları olan Skamandros'un dört bir yanını kara kanla suladı.
Onların ruhları da Hades'e indi. Bu nedenle
derhal şafak vakti durdurmalısın Akhaların savaşını.
Biz de ölüleri toplayıp öküzlerle ve katırlarla
buraya getirelim; daha sonra onları gemilerin
ötesinde yakalım ki her birimiz ülkemize döndüğümüzde
çocukları için evine kemiklerini götürebilsin.
Ocağın etrafına da hepsi için ortak bir anıt dikelim,
bunun etrafına da hemen bizi ve gemilerimizi korumaları
için yüksek kuleler inşa edelim. Bu kulelere içinden savaş
arabalarımızın geçebileceği sıkı sıkı kapanan kapılar
yapalım. Olur da gün gelir vahşi Troyalılar bize savaş
açarsa diye, dışarıya da atları ve orduyu kurtarması için
derin bir hendek kazalım."

Bunları söyledi ve tüm krallar onayladılar onu.

Troyalılar, Priamos'un kapılarının dibinde akropolün
üzerinde

büyük ve patırtılı bir toplantı yapıyorlardı.
Önce aklı başında Antenor başladı konuşmaya ve
dedi ki onlara:

"Dinleyin beni Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri.
Dinleyin de size göğsümün içinde kalbimden geçenleri
söyleyeyim. Gelin Argoslu Helene'yi[4] tüm servetle
birlikte Atreus'un oğullarına verelim;
çünkü şimdi onlarla yeminimizi bozarak savaşıyoruz.
Bundan dolayı da eğer size dediklerimi yapmazsak
iyi şeyler olacağına dair umudum yok."

Bunları söyledi ve oturdu. Ancak güzel saçlı
Helene'nin kocası tanrısal Paris hemen ayağa kalktı
ve onu yanıtlayarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Antenor, bu söylediklerin hiç hoşuma gitmedi. Bundan
daha iyi bir görüş beyan edebilirsin. Bu söylediklerinde
ciddiysen; bu, tanrıların senin aklını aldığını gösterir.
Ancak ben, at besleyen Troyalıların önünde açık ve seçik
konuşup karımı vermeyeceğimi söyleyeceğim! Yine de
Argos'tan saraylarımıza getirdiğim tüm serveti seve seve
geri vermeye hazırım; hatta kendiminkilerden bile
eklerim bunun üzerine."

Bunları söyledi ve oturdu.
O zaman danışmanlıkta tanrılarla denk olan
Dandanosoğlu Priamos onlara dedi ki:

"Dinleyin beni Troyalılar, Dandanoslular ve
müttefikleri. Dinleyin de size göğsümün içinde
kalbimden geçenleri söyleyeyim.
Şimdi gidin akşam yemeğinizi yemeye.
Ama her şeyden önce, kentin içinde başınızda
tutun aklınızı. Nöbetçileriniz korusun sizi ve hepiniz
uyanık kalın. Şafak vakti İdaios, Atreus'un oğulları
Agamemnon ve Menelaos'a savaşın ve düşmanlığın

[4] Kağıt üzerinde geçerli olan bu sıfat "Helen (Yunan)" sözcüğünün eş anlamlısıdır. Helene Argoslu değil, Spartalı idi. Argoslu Hera da "kentin koruyucusu" anlamında kullanılmaktadır.

nedeni olan Paris'in dediklerini söylemek için koca
karınlı gemilere gitsin. Şu aklı başında sözleri de söylesin:
Acaba biz ölülerimizi yakana kadar bu uğursuz savaşa ara
vermeyi isterler mi? Sonra yine, Tanrı bizi ayırıp da
ikimizden birine zaferi verene dek savaşırız."

Bunları söyledi. Hepsi onu dinleyip ikna oldu; daha
sonra da ordugâhta saflar halinde akşam yemeği yediler.

Şafak vakti İdaios derin gemilere gidip, yiğit Danaoları
Agamemnon'un gemisinin yanında toplanmış halde buldu.
Gür sesli tellal ortada durup onlara dedi ki:

"Atreus'un oğlu ve siz Akhaların diğer yöneticileri!
Priamos ve diğer görkemli Troyalılar beni, size savaşın ve
düşmanlığın nedeni olan Paris'in sözlerinin hoşunuza gidip
gitmeyeceğini sormak için gönderdiler.
Paris koca karınlı gemisiyle Troya'ya getirdiği tüm
servetini (keşke en başta yok olup gitseydi o servet!)
veriyor ve üzerine kendininkilerden de koymaya hazır.
Ancak şanlı Menelaos'un karısını vermek istemiyor; oysa
Troyalılar onu vermesini istiyorlar. Bir de size şu sözleri
iletmemi buyurdular: Acaba
ölülerimizi yakana dek savaşa ara vermek ister misiniz?
Daha sonra tekrar Tanrı bizi ayırıp ikimizden birine zaferi
verene dek savaşırız."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Sonunda, epey zaman geçtikten sonra, gür sesli
Diomedes onlara dedi ki:

"Şimdi kimse ne Paris'in servetini kabul etsin
ne Helene'yi. Küçücük bebeklerin bile anlayacağı kadar
açık ki Troyalıların yok olma zamanı geldi."

Bunları söyledi. Akhaların oğulları da hep
birlikte alkışlayıp at yetiştiren Diomedes'in
bu sözlerine hayran kaldılar.
O zaman Kral Agamemnon, İdaios'a doğru şunları söyledi:

"Ey İdaios, Akhaların sana nasıl yanıt verdiklerini
duyuyorsun. Ben de aynı fikirdeyim. Ölülerin

yakılmasına gelince, herhangi bir engel koymayacağım
önünüze. Birinin ölülere ateşin avuntusunu
vermesi için her zaman vakit vardır. Bu
yeminimin şahidi olsun Hera'nın kocası gür sesli Zeus."

Bunları söyledi ve asasını tanrılara doğru kaldırdı.
İdaios geri döndü ve kutsal İlyon'a doğru çıkmaya başladı.

Troyalılar ve Dardanoslular toplantıda hep birlikte
oturuyor ve İdaios'un dönmesini bekliyorlardı.
Gelip ortalarında durdu ve onlara Akhaların ne yanıt
verdiğini söyledi. Bir kısmı hemen ölüleri getirmek için,
diğerleri de odun kesmek için hazırlanmaya başladı.
Öte yandan yine Argosluların bir kısmı sağlam tekneli
gemilerinin yanından ölüleri getirmek,
diğerleri de odun kesmek için hazırlandılar.

Güneş henüz tarlaları aydınlatmaya ve sakin suları ve
derin akıntısı olan Okeanos'tan gökyüzüne yükselmeye
başlar başlamaz, ordular yine karşılaştı. Ölü erlerin
içinden, kimin kendilerinin olduğunu ayırmak zordu.
Sıcak gözyaşları dökerek,
kanlı yaraları suyla yıkıyor
ve onları arabalara yüklüyorlardı. Ancak büyük
Priamos Troyalıların ağlamasına izin vermedi.
Onlar da sessizce ve üzüntülü ölüleri ocağın üzerine
yığdılar; onları ateşle yakınca kutsal İlyon'a döndüler.
Diğer yandan aynı şekilde güzel dizlikli Akhalar da
ölüleri üzüntüyle yığdılar ocağın üzerine,
ve onları ateşle yakınca koca karınlı gemilere döndüler.

Ve vakit henüz ne gece ne de gündüz iken, gün ağarmaya
yeni başlamışken, seçkin Akhalar ocağın çevresinde
toplanıp ovadaki toprakla, ortak bir anıt yükselttiler.
Hemen yanına da gemiler ve erler için koruma görevi
görmesi için yüksek burçları olan bir sur inşa ettiler.

Daha sonra savaş arabalarının geçmesi için burçların içine
sağlam kapılar açtılar. Dışarıdan da surun önüne derin,
geniş bir hendek kazıp kıyısına kazıklar diktiler.

Bunları yaptı gür saçlı Akhalar. Şimşek savuran Zeus'un
yanında oturan tanrılar hayran kaldılar tunç zırhlı
Akhaların bu büyük işine. O zaman onların
ortalarında yeri sallayan Poseidon konuşmaya başladı
ve dedi ki:

"Zeus baba, acaba uçsuz bucaksız yeryüzünün üzerinde
düşüncesini ve fikrini ölümsüzlere söyleyecek olan bir fani
var mı ki? Görmüyor musun, gür saçlı Akhalar gemilerin
önüne bir sur inşa ettiler ve etrafına da tanrılara
görkemli yüzlük kurban kesmeden bir hendek kazdılar.
Şafak ne kadar uzağa yayılırsa bu işin ünü de o kadar uzağa
yayılacak ve unutacaklar benim ve Phoibos Apollon'un
kahraman Laomedon'a, büyük emeklerle inşa ettiğimiz
suru[5]."

O zaman bulut devşiren Zeus, derin bir iç çekişle
ona dedi ki:

"Ey zavallı! Her zaman güçlü ve dünyayı sarsan biri olarak,
bu söylediklerin ne biçim sözler? Elleriyle ve
gücüyle senden çok daha aşağı başka bir tanrıya yakışırdı
bu korku[6]. Evet bu işin ünü şafak ne kadar uzağa
yayılırsa o kadar uzağa yayılacak. Ancak ne önemi
var ki bunun? Gür saçlı Akhalar gemileriyle sevgili
vatanlarına döndüklerinde,
yık suru ve süpür artıklarını denizin içine.
Daha sonra da Akhaların büyük suru kaybolsun diye,
üzerini uçsuz bucaksız sahilin kumuyla ört."

Güneş batarken bunları konuşuyorlardı aralarında;
Akhaların işi de bitmişti.
Öküzler kesip barakalarında akşam yemeği yiyorlardı.

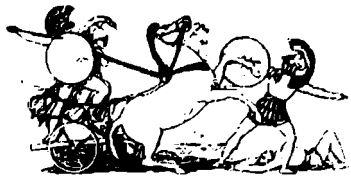
[5] Zeus'un ceza olarak Laomedon'un emrine verdiği iki tanrının, Laomedon'un emriyle inşa ettikleri surları kastediyor.

[6] Yani daha az akıl ve duygusal yüreklilik.

Lemnos'tan Hypsyle'nin, Kral İason'dan doğurduğu
Euneos'un göndermiş olduğu şarapla pek çok gemi
gelmişti. İason'un oğlu Atreus'un oğulları Agamemnon
ile Menelaos'a ayrıca bin ölçü[7] seçkin şarap gönderdi.

Gür saçlı Akhalar şaraplarını, kimi tunç karşılığı,
kimi parlak demir karşılığı, kimi post, kimi inek
kimi de tutsaklar karşılığında oradan satın alıyorlardı.
Daha sonra, gür saçlı Akhalar
görkemli bir akşam yemeği serip,
tüm gece cümbüş yaptılar. Diğer taraftan Troyalılar da
kentin içinde müttefikleriyle aynı şeyi yaptılar. Her şeyi
bilen Zeus, tüm gece boyunca onlar için yıkımlar düşünüp
korkunç şekilde gürletiyordu göğü. O zaman sardı onları
beniz attıran korku. Hepsi maşrapalarından şaraplarını
yere döküyorlardı. Hiçbiri öncelikle her zaman
güçlü Kronos'un oğlu için yere şarap serpmeden
içmeye cesaret edemiyordu. Daha sonra uykuya dalıp
uykunun armağanını aldılar.

[7] O dönemin ölçü birimiyle çokluk gösteren tanımlama. Bu ölçüyü kaplar belirliyordu.



RAPSODİ 8

[Tanrıların Toplantısı]

Safran rengi örtülü Eos[1], tüm yeryüzüne yayılıyordu. Gök gürleten Zeus, tanrıları çok zirveli Olympos'un en yüksek tepesinde toplantıya çağırdı. O topluluğun önünde konuşuyor; tüm tanrılar da onu dinliyorlardı.

"Dinleyin beni tüm tanrı ve tanrıçalar;
dinleyin de göğsümün içinde, kalbimin bana ne dediğini söyleyeyim size. Tanrı olsun, tanrıça olsun, hiç kimse sözümü kesmeye yeltenmesin,
hepiniz kabul edin de bitireyim şu işi.
Ovaya Troyalılara ya da Danaolara yardım etmek için indiğini sezdiğim Tanrı, fena hâlde çarpılmış olarak dönecek Olympos'a ya da onu yakalayıp kara Tartaros'a, yerin altındaki derin uçuruma atacağım.
Orada demir kapılar ve tunç bir eşik vardır;
gökyüzü yeryüzünden ne kadar uzaksa, orası da Hades'ten o kadar derindedir. O zaman, benim hepinizden ne kadar güçlü olduğumu göreceksiniz. Eğer isterseniz gelin siz tanrılar da bunu görmek için deneyin. Göğe altın
bir halat asıp tüm tanrılar ve tanrıçalar olarak tutun bunu:
Ne kadar yorulsanız da bilge Zeus'u çekemeyeceksiniz gökyüzünden yere. Ama bunu sürüklemek için ben tutarsam, hepinizi yeryüzü ve denizle birlikte yukarı çekebilirim.
Daha sonra halatı Olympos'un zirvesine bağlarım;
o zaman her şey havada asılı kalır. İşte bu kadar güçlüyüm ben tanrılardan ve insanlardan."

Bunları söyledi. Tanrıların hepsi de onun bu sözlerine şaşakalarak sustular. Ancak epey bir zaman geçtikten sonra, sonunda
gök gözlü Tanrıça Athene ona dedi ki:

[1] Şafak Tanrıçası [Ç.N.]

"Ey babamız Kronosoğlu; tanrıların en üstünü. Biz
senin sarsılmaz gücünü çok iyi biliriz. Ancak kötü ve
haksız bir ölümle yok olup gidecek yiğit Danaolara
acıyoruz. Buyurduğun gibi çekileceğiz savaştan;
ancak sen böyle öfkelendin diye, hepsinin birden
yok olup gitmemeleri için
Argoslulara iyi bir öğüt vereceğiz."

O zaman bulut devşiren Zeus, onu gülerek yanıtladı:

"Merak etme sevgili yavrum Tritogeneia[2], duymuş
olduğun bu sözleri çok da içimden gelerek söylemedim.
Bil ki seninle her zaman iyi geçinmek isterim."

Bunları söyledi ve altın yeleli, tunç ayaklı, hızlı atlarını
arabaya koştu. Daha sonra da som altından silahlarını
kuşanıp iyi işlenmiş ve yine som altından kırbacını
alarak savaş arabasına bindi. Atları harekete geçmeleri
için kırbaçladı; onlar da
yerle yıldızlı gök arasında seve seve uçuyorlardı.
Av hayvanlarının otladığı bol kaynaklı İda'ya ve
kendi adına bir tapınak ile kurbanlar için bir
sunağın bulunduğu Gargaron'a vardı. Tanrıların
ve insanların babası atları orada durdurup bağladı
ve üzerlerine çok karanlık bir sis yaydı.
Kendisi de ünüyle kibirli halde, kâh Troyalıların kentine,
kâh Akhaların gemisine doğru bakarak oturdu zirveye.

Gür saçlı Akhalar, barakalarında hızlıca
kahvaltılarını ediyor ve silahlarını kuşanıyorlardı.
Diğer yandan, Troyalılar da silahlanıyorlardı.
Kentin içinde az sayıda olsalar da savaşmayı
arzuluyorlardı. Zaten karıları ve çocukları için bunu
yapmaya mecburdular. Tüm kapılar açıldı ve tüm bir ordu
yaya ve atlı olarak saldırdı. Büyük bir gürültü yükseldi.

İki ordu da hücuma geçtikten sonra aynı yerde karşılaştılar.

[2] Athene'nin sıfatlarından biri. Bir söylentiye göre, doğuş sırasına göre üçüncü olduğu için, diğer bir söylentiye göre de Antik Yunan lehçelerinden biri olan Aiol lehçesinde bu kelime "kafa" anlamına geldiği ve Athene de Zeus'un kafasından doğduğu için bu sıfatı almıştır.

Kalkanlarını ve mızraklarını savuruyor,
tunç zırhlarla delikanlılar gibi çarpışıyorlardı; göbekli
kalkanlar gürültüyle çarpıyordu bir birine, bir diğerine.
Orada, öldürülenlerin ve
ölenlerin ağıt ve zafer çığlıkları yankılanıyor
ve yer sel olup taşıyordu kandan.

Henüz şafak vakti iken ve gün ilerliyorken, iki
taraftan gelen oklar ardı ardına düşüp erleri yok
ediyordu. Ancak Güneş gökyüzünün tam ortasına
ulaşınca, Zeus altın terazisini aldı
ve içine acı ölümün iki kaderini koydu:
Birine at besleyen Troyalıların, diğerine de
Akhalarınkini; daha sonra da tam ortasından
tutup yükseğe kaldırdı. Hemen ağır bastı Akhaların
kaderi. Akhaların kaderi, bol ürünlü toprağa değerken,
Troyalılarınki yükseldi geniş gökyüzüne doğru.
O zaman Zeus, İda'nın tepesinden gürleyip Akhaların
yiğit kalabalığına doğru yanan bir şimşek fırlattı.
Onlar da bunu gördüklerinde dehşete düştüler ve hepsini
solgun bir korku sardı.

O zaman, ne İdomeneus cesaret edebildi kalmaya ne
Agamemnon ne de Ares'in delikanlıları olan iki Aias.
Yalnızca Akhaların önderi ihtiyar Nestor kaldı.
Kalmak istediği için değil, ama güzel saçlı
Helene'nin kocası tanrısal Paris'in, yelelerin çıktığı en
tehlikeli yer olan, kafasının tepesinden bir okla
vurduğu atı, acı içinde kıvrandığı için kaldı.
Ok beynine kadar sokulmuş olduğu için
acısından şaha kalktı at. Acı ok kafasına saplanmış
hâlde yuvarlanırken diğer atları da ürküttü. İhtiyar,
atın koşumlarını kılıcıyla kesmek için hamle yaptı.
Hektor'un hızlı atları, savaş alanına, üstlerinde
korkusuz binicilerini getirerek ulaştılar.
Eğer gür sesli Diomedes onu hemen görmeseydi,
o zaman öldürülebilirdi ihtiyar. Diomedes
korkunç bir çığlık atıp Odysseus'u kışkırtarak dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, kalabalığın
ortasında korkak gibi sırtını çevirerek nereye
kaçıyorsun böyle? Dikkat et de kaçarken
biri seni mızrağıyla sırtından mıhlamasın!
Dur da kovalım ihtiyarın başından şu vahşi adamı!"

Bunları söyledi ama Akhaların koca karınlı gemilerine
doğru koşan tanrısal Odysseus dinlemedi onu.

O zaman Tydeusoğlu, tek başına olsa da,
ön saflardaki erlerle birlikte saldırdı
ve ihtiyar Neleusoğlunun atlarının önünde durup
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"İhtiyar, delikanlılar avlıyor seni; çünkü artık kesildi
gücün ve sana ihtiyarlığın kötülükleri yük oluyor;
seyisin korkak ve atların yavaş.
Gel bin benim savaş arabama
da gör burada, ormanın içinde hızla düşmanın
peşinden koşup sonra geri dönen, bir zamanlar
savaşta korkunç Aineias'tan almış olduğum Troya
atlarının nasıl hayvanlar olduklarını. Bunlarla da
hizmetçilerin ilgilensin.
Sen gel de bu atları sürelim Troyalılara doğru;
ki Hektor mızrağımın elimde nasıl savrulduğunu görsün."

Bunları söyledi. İhtiyar atlı savaşçı Nestor da
dinlememezlik etmedi onu. Nestor'un atlarıyla hizmetçileri
yiğit Sthenelos ile zeki Eurymedon ilgileniyordu.
İkisi de Diomedes'in savaş arabasına bindiler.
Nestor, lal rengine boyanmış dizginleri eline alıp,
kırbaçladı atları ve hemen vardılar Hektor'un yanına.
O atları üzerlerine sürerken Tydeus'un oğlu ona
mızrağını fırlattı; ancak isabet ettiremedi.
Yalnızca dizginleri tutmakta olan yüce gönüllü
Thebaios'un oğlu sürücü Eniopeus'u
göğsünden, memesinin yanından vurdu. O da savaş
arabasından düşüp ruhunu teslim etti; çevik ayaklı
atlar da geri çekildiler. Hektor, kalbinin, sürücüsü için

duyduğu acıdan kanadığını hissetti. Onu
orada büyük bir üzüntüyle toprakta yatar hâlde bırakmış,
başka bir cesur sürücü arıyordu. Atları uzun süre
sürücüsüz kalmadı; çünkü hemen İphitos'un oğlu cesur
Arkheptolemos'u buldu. Onu savaş arabasına bindirip
ellerine dizginleri verdi.

Eğer insanların ve tanrıların babası onları hemen
görmeseydi,
o zaman büyük ve tehlike dolu bir bela bulabilirdi onları;
Troyalılar onları İlyon'un içinde koyunlar gibi ağıla
kapatabilirlerdi. İnsanların ve tanrıların babası, korkunç
bir şekilde gürleyip alevli bir yıldırım fırlatıp onu yere
Diomedes'in atlarına doğru attı.
Yanmış kükürtten korkunç bir alev yükseldi;
arabada sinmiş atlar korktular, parlak dizginler ödü
kopmuş Nestor'un elinden kaçtı ve Diomedes'e dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, gel geri döndür tek tırnaklı atları.
Anlamıyor musun Zeus'un her zaman galip gelen
gücünün artık seninle birlikte olmadığını?
Kronos'un oğlu, bugün için ünü Hektor'a bağışladı.
Yarın eğer isterse bunu yine bize verebilir. Ne kadar güçlü
olursa olsun insanların hiçbiri, Zeus'un kararını
değiştiremez; çünkü o hepimizden üstündür."

O zaman gür sesli Diomedes yanıtladı onu:

"Evet ihtiyar, tüm bu dediklerin iyi güzel. Ama bu
vahşi keder acıtıyor kalbimi. Çünkü bir gün gelecek ve
Hektor, Troyalılara nutuk verirken şöyle diyecek:
'Diomedes'i ele geçirip onu gemilere kadar kaçırdım.'
Belki bu şekilde övünecek ve o zaman
benim için en iyisi, yerin yarılıp beni yutması olacak."

İhtiyar atlı savaşçı Nestor yanıtladı onu:

"Aman Tydeus'un yiğit oğlu, dudaklarından çıkan bu
sözler nasıl sözler böyle? Eğer Hektor senin için korkak
ve namert derse, Troyalılar ile Danaoların buna

inanacaklarını mı sanıyorsun? Tozun toprağın içinde,
genç kocalarını sürüklemiş olduğun, yüce gönüllü ve
kalkan taşıyan Troyalıların karılarının
buna inanacaklar mı sanıyorsun?"

Bunları söyledi. Kalabalığın içinde, tek tırnaklı atları
dönüş için çevirip gitti. Hektor ile Troyalılar, onlara,
haykırarak acı oklar atıyorlardı.
Tepeli miğferli Hektor güçlü bir sesle bağırıp dedi ki:

"Tydeus'un oğlu, hızlı atlı Danaolar herkesten çok seni
sayardı; seni etler ve dolu maşrapalarla başköşeye
oturturlardı. Ancak şimdi seni bir kadın gibi hor
görecekler. Kaybol! Çünkü ben gitmiyorum;
kulelerimize çıkıp karılarımızı gemilere götürmene izin
vermeyeceğim. Senin için adak adadım; acı ölümü
önce benden bulacaksın."

Bunları söyledi. Tydeus'un oğlu da şu ikisinden
hangisini yapsın diye düşünüyordu: Atlarını geri
çevirip üzerine saldırsa mıydı, saldırmasa mıydı?
Bunu üç kere tarttı aklıyla.
Her şeyi bilen Zeus da İda Dağı'ndan Troyalılara
zaferleri için işaret göndererek üç kere gürledi.

O zaman Hektor, güçlü bir çığlık koparark onları kışkırttı:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından dövüşen
Dardanoslular! Gösterin erkekliğinizi dostlarım ve
hatırlayın mağrur yiğitliğinizi. Görüyorum ki
Kronos'un oğlu benim için zafer ile büyük bir üne,
Akhalar için de felakete rıza gösterdi.
Bu güçsüz ve nafile surları inşa edenler deli olmalı;
hiçbiri dayanamayacak öfkemize. Atlar kazılmış
hendeğin üzerinden kolayca atlayacaklar. Ancak
koca karınlı gemilere ulaştığımda gemilerini yakıp ve
onları dumandan kör olmuş vaziyette olacak
Argosların yanında öldürmem için
yıkıcı bir ateş getirmeyi unutmayın."

Bunları söyledi ve kışkırttı atları onlara bağırarak:

"Ksanthos ve sen Podargas, Aithon ve tanrısal Lampros,
şimdi sizden bana emeklerin ve yüce gönüllü Eetion'un
kızı Andromakhe'nin kaygılarının karşılığını ödemenizi
istiyorum. O ki, tatlı arpayı ve tatlı şarabı, onun
genç kocası olmakla övünen benden bile önce, size verdi.
İleri şimdi! Hemen hücuma geçin; Nestor'un, kendisi de
kabzası da som altından olan ve ünü göklere kadar ulaşan
kalkanını almak için. Daha sonra da at besleyen
Diomedes'in omuzlarından, Hephaistos'un binbir emekle
yapmış olduğu iyi işlenmiş zırhını alalım.
Eğer bu ikisini ele geçirirsek,
bu gece Akhaların hızlı gemilerine bineceklerini
umuyorum."

Bunları söyledi kibirle. Saygıdeğer Hera öfkelendi ve
tahtının üzerinde kımıldarken büyük Olympos sarsıldı.
Daha sonra büyük tanrı Poseidon'a doğru dönüp dedi ki:

"Yazıklar olsun! Her şeyi bilen, yeryüzünü sallayan
sen bile yok olup giden Danaolara acımıyor musun?
Oysa onlar sana Helike'den ve Aigai'den pek çok ve
görkemli hediye getirir. Haydi, onların
kazanmasını sağla! Eğer hepimiz birden
Akhalara yardım etmek, Troyalıları avlamak
ve Zeus'u durdurmak istersek, Zeus, İda'nın aşağısında
kederli bir şekilde yalnız başına kalacaktır."

Derin bir iç çekişle yanıtladı onu, her zaman güçlü yer
sarsan tanrı:

"Boşboğaz Hera, ne biçim sözler bu söylediklerin?
Ben, diğer tanrıların Kronos'un oğlu Zeus'la savaşmasına
izin vermeyeceğim; o hepimizden üstündür."

Aralarında bunları konuşuyorlardı. Bu arada, surun
hendekten ayrılan ve gemilere kadar olan bölümü
kıstırılan atlarla ve kalkan taşıyan erlerle doluyordu.
Priamos'un hızlı Ares'e denk oğlu Hektor dürtüyordu

onları. Zeus ün vermişti ona. Eğer saygıdeğer Hera,
Agamemnon'un aklında, oraya buraya koşup Akhalara
cesaret verme fikrini yakmasaydı dengeli gemiler,
felaket bir ateşle yanabilirdi. O da barakaların
önünde ve gemilerde, bükülmez elinde
büyük erguvani harmaniyi tutarak koşmaya başladı.
Tam ortada duran Odysseus'un büyük koca karınlı
gemisinin üzerinde, sesi iki taraftan da, hem
Telamon'un oğlu Aias'ın, hem de Akhilleus'un
barakalarından duyulabilsin diye dimdik durdu.
Çünkü bu iki kumandan, yiğitliklerine ve bileklerinin
kuvvetine güvendikleri için
dengeli gemilerini her iki uca çekmişlerdi.
Agamemnon, tüm Danaoların duyabileceği kadar
yüksek bir sesle bağırarak dedi ki onlara:

"Utanın ey Argoslular! Yalnızca güzel zamanlarda
hayranlık uyandırırsınız! Nereye gitti herkesten daha
iyi olmakla övünmeleriniz? Lemnos'ta, bol bol düz
boynuzlu öküzlerin etlerini yiyip silme dolu
maşrapalardan şarap içerken; her biriniz yüz, ikiyüz
Troyalı ile savaşacağını
söylemiyor muydunuz boş yere?
şimdi bir tek Hektor'a karşı koyacak kadar bile
değerimiz yok. O, yakın zamanda korkunç bir
ateşle yakacak gemileri.
Zeus baba, daha önce beni kör ettiğin gibi
bir başka kralı da büyük ününü alarak kör ettin mi?
Oysa hiçbir zaman, çok kürekli gemilerimle iyi surlu
Troya'yı fethetmek dileğiyle buralara gelip giderken
(kendi felaketim için)
öküzlerin yağlarını ve butlarını yakmaksızın
geçmedim senin görkemli tapınağının yanından.
Ey Zeus, yerine getir dileğimi benim: Akhaların kurtulup
kaçmalarını sağla ve Troyalılar tarafından böylece ortadan
kaldırılmalarına izin verme."

Bunları söyledi gözyaşları dökerek. Zeus baba da merhamet ederek,
halkının yok olmayıp kurtulmasına rıza gösterdi.
Hemen alametleri içinde en gerçeği olan, tırnakları arasında küçük bir karaca tutan bir kartal gönderip onu Akhaların her şeyi bilen büyük tanrılarına kurbanlar kestiği, Zeus'un görkemli sunağının yanına attı.
Alametin Zeus'tan geldiğini gördüklerinde büyük bir cesaretle Troyalıların üzerine saldırmaya başladılar. Yeniden hatırladılar savaşı ve çatışmayı.

O zaman, çok sayıda olsalar bile, Danaolardan hiçbiri hızlı atlarıyla Diomedes'ten önce hücum etmeye,
hendeği geçip karşı tarafta savaşmaya kalkışmadı.
Diomedes, hepsinden önce, Troyalılar arasından atlarını kaçmak için çeviren Phradmon'un oğlu Agelaos'u öldürdü.
Mızrağını omuzlarının arasına çivileyip göğsünün arasından çıkardı. O da savaş arabasından düştü ve
üzerinde gümbürdedi silahları.

Daha sonra, Atreus'un oğulları Agamemnon ile Menelaos ve onlardan sonra yiğitlikleriyle mağrur Aiaslar; onlardan sonra İdomeneus ve
yoldaşı insan katili Ares'in dengi Meriones,
daha sonra Euhaimon'un görkemli oğlu Eurypylos hücuma geçti ve en son Teukros çıktı yayını gererek.
Ardından Telamon'un oğlu Aias'ın kalkanının arkasına gizlendi; yiğit Teukros nişan alıyor ve okuyla kalabalıktan birini vurup ölüsünü bırakıyordu; sonra geri dönüp yeniden tıpkı annesinin arkasına saklanan bir çocuk gibi
Aias'ın kalkanının arkasına saklanıyordu,
Aias da örtüyordu onu parlak kalkanıyla.

O zaman kusursuz Teukros ilk kimleri öldürdü? İlk önce Orsilokhos'u, Ormenos'u, Ophelestes'i, Daidos'u, Khromos'u, tanrıya denk Lykophontes'i,
Polyhaimon'un oğlu Amapaon'u ve Melanippos'u vurdu. Hepsinin ölülerini birbiri ardına çok besinli

toprağın üzerine yığdı. Erlerin kralı Agamemnon,
onun güçlü yayıyla Troya falanjlarını yok ettiğini
gördüğünde çok sevindi.
Gidip yanında durarak şu sözleri söyledi:

"Ey sevgili Teukros, Telamon'un oğlu,
yiğit komutan! Sen küçük bir çocukken,
gayrimeşru çocuğu olsan bile, seni evinde besleyip
sevip okşayan baban Telamon'a ün kazandırmak için
Danaolar'a böyle atışlar yapmaya devam et.
Ne kadar uzağa atabilirsen at ve onun adına ün kazandır.
Ancak sana bu söyleyeceğimi dinle; bir gün gerçek
olduğunu göreceksin: Zeus ile Athene eğer bana iyi
inşa edilmiş İlyon'u fethetmeyi nasip ederlerse,
benden sonra ve herkesten önce sana ödül vereceğim:
Ya bir sacayağı ya savaş arabalarıyla iki at
ya da yatakta seninle birlikte uzanacak bir kadın."

Yanıtladı onu görkemli Teukros ve dedi ki:

"Ey Atreus'un pek şanlı oğlu, yayımla seve seve
fırlatmaya bu kadar istekli olan beni niçin
kışkırtıyorsun? Onları İlyon'a doğru yürüttüğümüz
andan beri bir an olsun kesilmedi gücüm;
o zamandan beri oklarımla onlara nişan alıyorum.
Sekiz tane kancalı ok attım ve hepsi de yiğit Troyalıların
bedenlerine saplandı. Ancak bu kudurmuş köpeği
vuramıyorum."

Dedi ve yayının kirişinden, kalbinde onu vurma
tutkusuyla, Hektor'a doğru başka bir ok daha attı.
Ancak ona isabet ettiremedi, ama Priamos'un oğlu
kusursuz Gorgytion'un göğsünden vurdu; onu,
Aisyme'den gelin gelmiş, güzellikte tanrıçalara denk,
güzel Kastieniera doğurmuştu.
Bahçenin içinde, bahar esintisi
ve yemişinin ağırlığından başını öne eğen bir gelincik
çiçeği gibi eğildi kafası miğferinin ağırlığından.

Teukros, kirişinden kalbinde
onu vurma tutkusuyla Hektor'a doğru bir ok daha fırlattı.
Bu sefer de ona isabet ettiremedi; çünkü Apollon
geri çekilip yol açtı oka, ok da Hektor'un korkusuz
sürücüsü Arkheptolemos'u savaşın içine atıldığı
sırada göğsünden, memesinin yanından vurdu.
Düştü savaş arabasından
ve hızlı atları döndüler gerisin geri; o da can verdi oracıkta.

Sürücüsü için derin bir üzüntü sardı Hektor'u.
Ancak onu orada, yüreği kan ağlayarak bıraktı ve
atların dizginlerini alması için yanında duran kardeşi
Kebriones'i çağırdı. O da onu dinleyip koştu hemen.
Hektor şimşekler saçan savaş arabasından
vahşi çığlıklar atarak aşağı atladı ve eliyle bir taşı
kaldırarak Teukros'u vurmak için saldırdı. Ancak o,
okluğundan acı bir ok çıkarıp onu kirişe yerleştirdi.
Yayı gerdiği sırada, tepeli miğferli Hektor,
onu boynuyla göğsünü ayıran en tehlikeli yerden,
omzunun oradan sivri taşla vurup kırdı kirişi. O zaman,
eli bileğin oradan uyuştu ve yığıldı dizlerinin üzerine;
oku da fırladı gitti elinden.
Aias, düşen kardeşini ihmal etmedi;
koşup yanına gelerek üzerini kalkanıyla örttü. Daha sonra
iki inançlı yoldaşı Ekhios'un oğlu Mekisteus ile tanrısal
Alastor, onu omuzlarının üzerine kaldırdılar ve o acı acı
inlerken alıp koca karınlı gemilere doğru taşıdılar.

Olymposlu tekrar cesaret verdi Troyalılara.
Onlar da Akhaları hendeğe kadar sürdüler. Hektor da
gücüyle gurur duyarak ön sırada koşuyordu. Bir köpek
bir yaban domuzunu ya da bir aslanı, çevik ayaklarıyla
peşine düştüğü sırada nasıl ısırırsa arkadan,
Hektor da gür saçlı Akhaların peşine öyle düşüyordu;
en sonuncuyu öldürüyordu, diğerleri de kaçıyordu.
Direkleri ve hendeği koşarak geçtiklerinde (bunların pek
çoğu da Troyalılar tarafından öldürülmüştü)

durdular ve orada gemilerin yanında kaldılar.
Birbirlerine cesaret veriyor, ellerini tüm tanrılara doğru
kaldırıyorlar ve yüksek sesle dua ediyorlardı. Hektor,
Gorgo[3] ya da insan katili Ares gibi güzel yeleli atlarıyla
hendeğin etrafında dönüp duruyordu.

Ak kollu Tanrıça Hera onları görüp hallerine acıyarak
hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un kızı! Yok olmakta olan
Akhalarla son bir kez ilgilenmeyecek miyiz? Kötü kaderleri
buldu onları sanırım ve yalnızca bir erin, Priamos'un
oğlu Hektor'un cesareti yüzünden yok olup gidecekler.
Hektor'un azgınlığı artık dayanılmaz bir hal aldı;
bunca belayı o getirdi Akhalara."

Yanıtladı onu gök gözlü Tanrıça Athene ve dedi ki:

"Gerçekten de keşke canını kaybetse ve
Argosluların elleriyle burada vatanında yok olsa!
Ancak benim babam inat etti,
o ki her zaman adaletsizdir
ve engeller koyar hep benim yapmayı istediğim şeylere.
Çok kez oğlu Herakles'i, Eurystheus'un ona yüklediği
işlerden benim kurtardığımı hatırlamıyor hiç.
O zamanlar o, gökyüzüne bakıp bakıp ağlıyordu;
Zeus da ona yardım etmem için beni göndermişti.
Eğer tüm bunları o zaman bilseydim, Eurystheus
onu sağlam kapılı Hades'e, Erebos'tan köpeğini
getirmesi için yolladığında Styks'in sularının
derin akıntılarından kurtulamazdı.
şimdi bana düşmanlık besleyip
Thetis'in isteğini yerine getiriyor. O, dizlerini öpüp
eliyle çenesinin altını okşadı ve kentler fatihi Akhilleus'u
şereflendirmesi için yalvarıp durdu. Ancak beni

[3] Gorgo'lar: Saçları yılanlarla örtülü alınlarında yaban domuzu dişleri fışkıran, tunç elleri ve uçmak için altın kanatları bulunan canavar kızlar; bu yaratıkların başlıca niteliği korku salmaktı. Bakışlarıyla bir insanı taşa çevirebilirlerdi. Ayrıca Zeus'un kalkanının ortasında yer alan bu şekildeki süs [Ed. notu]

tekrar 'sevgili gök gözlü kızım!' diye çağıracağı zaman
da gelecek. Sen şimdi, ben savaş için kalkan
taşıyan Zeus'un taraçasına girip silahlarımı kuşanana kadar,
hazırla tek tırnaklı atlarımızı. Görelim bakalım
Priamos'un oğlu, tepeli miğferli Hektor, bizi savaşın içinde
görünce sevinecek mi, yoksa Troyalılardan biri onu
Akha gemilerinin yanına atarak
etiyle buduyla köpeklere ve akbabalara yem mi yapacak?"

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da onu
dinleyip hemen gidip hazırladı altın alınlıklı atları;
saygı değer tanrıça Hera, büyük Kronus'un kızı.
Kalkanlı Zeus'un kızı Athene de elleriyle
işlemiş olduğu ince ve baştan aşağı işlemeli örtüsünü
bıraktı babasının taraçasında. Daha sonra bulut
devşiren Zeus'un gömleğini giyip çok gözyaşlı savaş için
silahlandı. Korkunç babanın kızı olan Tanrıça, alevler
saçan savaş arabasına binerek ellerinde ağır, büyük ve
sağlam mızrağını tuttu; bu mızrakla, kızdığı
zaman delikanlıların falanjlarını ortadan kaldırırdı.
Hera, daha sonra kırbacıyla vurdu hızlı atlara.
Gümbürdeyerek kendi kendine açıldı Saatler'in koruduğu
gökyüzünün kapıları. O kapılar, uçsuz bucaksız
gökyüzüyle ve Olympos'la ilgilenirler;
kâh indirirler yoğun bulutları, kâh kaldırırlar.
Bunların içinden sürdüler hızlı atlarını.

Zeus baba, onları İda'dan gördüğünde, çok sinirlendi ve
onlara bir haber taşıması için altın kanatlı İris'i gönderdi:

"Koş git hızlı İris, geri çevir onları; izin verme
bana karşı gelmelerine. Yoksa sonunda savaşta
kötü şekilde karşı karşıya geliriz.
Onlara bir şeyler söyleyeceğim ve dediğim olacak:
Savaş arabalarında boyunduruktaki hızlı atlarını
sakatlayacağım; onları da yerle bir edip, savaş arabasını
haşat edeceğim ve on yıl geçmeden de iyileşmeyecek
yıldırımımın onlarda açacağı yaralar.

Bunları yapacağım ki gök gözlü öğrensin
babasıyla savaşmanın ne demek olduğunu. Hera'ya
gelince, ondan o kadar sıtkım sıyrılmadı ve o kadar
kızmıyorum ona; çünkü o, ben her ne dersem bana karşı
gelmeye alışkın."

Bunları söyledi. Rüzgâr ayaklı İris onlara bu haberi
götürmek için gitti. İda Dağı'ndan yüksek Olympos'a
doğru yola koyuldu. Onlarla, çok
zirveli Olympos'un ilk kapılarında karşılaştığında,
onları durdurup Zeus'un sözlerini söyledi:

"Nereye gidiyorsunuz? Neden deli gibi davranıyorsunuz?
Kronos'un oğlu, Argoslulara yardım etmenize izin
vermiyor. Şu korkunç şeyleri söyledi ve gerçekleştirir de
bunları: Savaş arabalarında boyunduruktaki hızlı atları
sakatlayacak, sizi yerle bir edip savaş arabanızı haşat
edecek ve on yıl geçmeden de yıldırımının açtığı yaralar
iyileşmeyecek; sen gök gözlü, babanla savaşmanın ne
olduğunu öğrenesin diye.
Hera'ya gelince, ondan o kadar sıtkı sıyrılmadı
ve o kadar öfkeli değil ona; çünkü o her ne derse,
ona karşı gelmesine alışkın. Ancak eğer gerçekten
korkunç mızrağını Zeus'a kaldırmaya cesaret edersen
sana bütün bunları yapacak arsız tunçtan dişi köpek."

Bunları söyledi ayağı tez İris ve gitti.
O zaman Hera Athene'ye dönüp dedi ki:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un kızı, ben izin
vermiyorum artık faniler için Zeus'a karşı savaşmamıza.
Kim yok olursa olsun kim yaşarsa yaşasın, kader kime
denk gelirse. O da istediği gibi
yargılayıp yönlendirsin Troyalılarla Danaoları."

Bunları söyledi ve geri döndürdü tek tırnaklı atları.
Saatler de koşumlarını çıkardılar güzel yeleli atların ve
onları ölümsüz yemliklere bağladılar;
savaş arabasını da girişteki görkemli duvarlara dayadılar.

Tanrıçalar da diğer tanrılarla birlikte, buruk bir yürekle
oturdular altın tahtlara.

O zaman Zeus baba, İda'dan güzel tekerlekli savaş
arabasını ve atlarını Olympos'a doğru sürdü ve tanrıların
oturduğu yere vardı. Orada, anlı şanlı, yer sarsan Poseidon,
atları çözüp savaş arabasını yerine koydu,
ve üzerini bir örtüyle örttü. Gür sesli Zeus altın tahtına
oturdu; koca Olympos sarsılıyordu adımlarından. Athene
ile Hera, Zeus'tan uzakta oturdular;
ne konuşuyorlardı onunla, ne de birşey soruyorlardı.
Ancak o, neleri olduğunu anladı ve dedi ki onlara:

"Athene ve Hera niçin böyle kederlisiniz? Yoksa bunca
düşmanlık beslediğiniz Troyalıları ortadan kaldırarak,
yiğitlere şan veren savaştan mı yoruldunuz? Yazıklar olsun
size! Öyle büyük ki gücüm, öyle sarsılmaz ki ellerim,
Olympos'taki bütün tanrılar bir olsalar bile yenemezler
beni. Daha savaşı ve belalarını görmeden, tatlı uzuvlarınız
nasıl da titremeye başladı. Dinleyin o zaman, size sizi
bekleyen şeyi söyleyeyim: Savaş arabanızın üzerine
yıldırımım düştüğünde, bir daha Olympos'a,
tanrıların oturduğu yere geri dönemeyecektiniz."

Bunları söyledi. Athene ile Hera birbirlerinin
yanında oturmuş halde, kendi aralarında mırıldandılar.
Troyalılar için belalar tasarlıyorlardı. Athene
susuyor ve vahşi öfke onu sardığı sırada hiçbir şey
söylemiyordu, Zeus'a, babasına küsmüştü. Ancak
Hera'nın öfkesi dolup taştı göğsünden ve dedi ki ona:

"Kronos'un taş kalpli oğlu, bu dediklerin nasıl
sözler öyle? Biz gücünün hiç de az olmadığını
iyi biliriz. Ama kötü kaderleri yüzünden yok olup
gidecek yiğit Danaolar için çok yanıyoruz.
Buyurduğun gibi savaştan çekileceğiz.
Ancak önce, Argoslulara, iyilikleri için, hepsinin birden
sen bunca öfkeliyken yok olup gitmemeleri için bir öğüt
vereceğiz."

Bulut devşiren Zeus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Koca gözlü Tanrıça, saygıdeğer Hera,
şafakla birlikte eğer istersen,
Kronos'un her zaman güçlü oğlunun daha çok sayıda
Argoslu mızrakçıdan oluşan büyük orduyu
ortadan kaldırdığını göreceksin. Korkunç Hektor,
Peleus'un ayağı tez oğlu Patroklos'un, ölünün etrafında
pupalara yakın gemilerin dar yanında ayağa kalkıp
gemilerden savaşacağı güne kadar,
durduramayacak savaşı; çünkü böyle yazılı kaderinde.
Sana gelince, kızmış olman umrumda değil,
hatta İapetos ile Kronos'un oturduğu,
Hyperion Güneş'inin dahi ışığından
ve serin rüzgârlardan nasibini almayan yeryüzünün
ve denizin ta ucuna gitsen bile, umrumda değil;
oranın dört yanında uzanır derin Tartaros.
Dört döndükten sonra oralara gitsen bile umrumda
olmaz yine öfken. Senden daha alçağı yok."

Bunları söyledi ve ak kollu Hera hiç yanıtlamadı onu.
O zaman, güneşin parlak ışığı,
kara geceyi buğdaylar bağışlayan toprağın üzerine
sürükleyerek Okeanos'a düştü. Troyalılar hiç
istemeseler de battı güneş; sonrasında Akhalara,
her şeyden çok istedikleri karanlık gece geldi.

O zaman görkemli Hektor, Troyalıları gemilerden uzakta,
gürül gürül akan ve ölülerin bulunmadığı nehrin yanında
toplantıya çağırdı. Onlar da üzerinde altın halkayla
bağlanmış tunç ucu parlayan on bir dirsek boyunda
mızrağını tutan,
Zeus'un sevdiği Hektor'un sözlerini dinleyerek
atlarından indiler. Bu mızrağa dayanarak onlara şu
kanatlı sözleri söyledi:

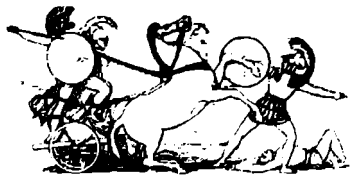
"Dinleyin beni Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri!
Gemileri ve tüm Akhaları ortadan kaldırıp, daha sonra da
rüzgârlı İlyon'a döneceğimi sanıyordum.

Ancak karanlık gelip Akhaları ve gemilerini kurtardı.
şimdi gelin boyun eğelim kara geceye
ve akşam yemeğini hazırlayalım. Savaş arabalarından
güzel yeleli atları çözün ve yem koyun önlerine.
Daha sonra hemen kentten öküzler, yağlı koyunlar,
evlerinizden de tatlı şarap ve ekmek getirin. Gidip tüm
gece boyunca, şafak sökene dek ateş yakmak için,
bulabildiğiniz kadar odun da getirin;
gür saçlı Akhaların geceden yararlanıp geniş denizin
üzerinde kaçmaya yeltenmemeleri için
ateşlerin parlaklığı ulaşsın gökyüzüne. Ülkelerine
vardıklarında bile, bizim oklarımızla vücutlarında açılan
yaralarını tedavi edememeleri için
gemilerine atladıkları sırada ok ve keskin mızrağımızla
gemilere sakin sakin ve zahmetsizce girmelerine sakın izin
vermeyelim. Böyle yapın ki herkes at besleyen Troyalılara
savaşın çok gözyaşlı belalarını getirmeye korksun. Zeus
tarafından sevilen haberciler tüm kente ergenlerin ve ak
saçlı ihtiyarların surların etrafında, tanrılar tarafından inşa
edilmiş kulelerin üzerinde toplanmalarını duyursunlar.
Kadınların da her biri evinde büyük bir ateş yakıp
uyanık kalarak, kocalarının yanlarında olmadığı süre
boyunca, düşmanın kente girmesini engellesinler.
Tüm bunlar dediğim gibi olsun yüce gönüllü Troyalılar.
Size söylemem gereken her şeyi söyledim.
Şafak vakti tekrar konuşacağım at besleyen Troyalılarla.
Zeus'tan ve diğer tanrılardan bize kara gemilerle kötü
kaderi getiren bu köpekleri buradan kovmayı diler ve
umarım. Şimdi geceden sakınalım kendimizi;
şafak vakti erkenden silahlarımızı kuşanıp
yeniden koca karınlı gemilerin yanında vahşi savaşa
başlayalım. O zaman, Tydeus'un oğlu yiğit
Diomedes'in mi beni gemilerden sura doğru
kovalayacağını, yoksa benim mi onu tunç mızrağımla
öldürüp kanlı silahlarını alacağımı göreceğim. Eğer, yarın
karşı koyarsa gösterecek yiğitliğini. Ama sanırım güneşin

çıktığı saatlerde, dört bir yanında yoldaşlarıyla birlikte
yaralı olarak ilk düşenlerin arasında olacak.
Keşke ben de yarının Argoslulara getireceği kötülük
kadar; böylesi ölümsüz ve yaşlanmaz olsaydım ve keşke
Athene ve Apollon kadar fazla
ün kazansaydım."

Bunları söyledi. Hektor ve Troyalılar alkışladı onu.
Hemen terli atların koşumlarını çıkarıp her birini
kayışlarla, savaş arabalarının yanına bağladılar.
Kentten öküzler ve besili koyunlar,
evlerinden de tatlı şarap ile ekmek getirdiler. Bir sürü
odun toplayıp ölümsüz tanrılara fevkalade kurbanlar
kurban ettiler. Rüzgârlar da ovanın derinliklerinden
gökyüzüne doğru taşıyorlardı kebap kokularını.
Ancak, bundan memnun değildi tanrılar, istemiyorlardı da;
çünkü kutsal Troya'dan, Priamos'tan ve halkından nefret
ediyorlardı.

Troyalılar mağrur halde oturup bütün bir gece
tetikte durdular. Dört bir yanda tıpkı gökyüzünde,
ışıklı ayın etrafında parlayan yıldızlar gibi
büyük ateşler yakıyorlardı. Gökyüzünde rüzgâr estiği
zaman, dağların zirvelerindeki çayırlarda tüm kayalar nasıl
parlarsa, yıldızlı gökyüzü açılır da nasıl sevinirse çoban,
Troyalıların ateşleri de gemilerin içinde,
Ksahthos'un sularında ve İlyon'un önünde öyle
parlıyordu. Ovanın içinde binlerce ateş yaktılar;
her biri ateşin etrafında da ellişer er oturuyordu.
Atlar da burçak ve ak arpa yiyerek, savaş arabalarının
yanında duruyor ve güzel tahtlı Eos'u bekliyorlardı.



RAPSODİ 9

[Akhilleus'a Gönderilen Elçi - Ricalar]

Böylece, nöbete durdu Troyalılar. Ancak Akhaları,
dondurucu korkunun yoldaşı olan korkunç panik sarmıştı.
Tüm komutanlar, yüreklerinde derin bir keder
hissediyorlardı. Troya'dan eserek aniden gelen iki rüzgâr
olan Boreas[1] ile Zephyros[2] balıklı denizi nasıl döver
ve kara dalgayı bir hamlede kaldırıp
kıyıdaki deniz yosunlarını nasıl süpürüp geçerse, Akhaların
ruhları da göğüslerinin içinde öyle çalkalanıyordu.

Atreus'un oğlu, büyük kederinden kan ağlayan yüreğiyle
dört dönüyor ve gür sesli tellallara, her bir komutanı
bağırmaksızın tek tek toplantıya çağırmalarını buyuruyordu.
O da ilk gelenlerle bizzat meşgul oluyordu[3]. Gidip kederle
oturdular toplantıda. Agamemnon, yüksek bir kayadan
karanlık sularını döken bulanık
sulu bir çeşme gibi, gözyaşları dökerek ayağa kalktı.
Akhaların önünde derin derin iç çekerek gözyaşları içinde
dedi ki:

"Dostlarım, Argosluların yönetici ve komutanları!
Kronos'un oğlu Zeus, başıma büyük bir bela sardı. O taş
kalpli, bir zamanlar, benim önce iyi surlu İlyon'u fethedip
öyle geri dönmeme rıza göstermişti;
şimdi ise aklından, beni fena halde aldatmayı geçiriyor
ve bana, bunca halkı kaybetmiş olsam da ünsüz hâlde
Argos'a geri dönmemi buyuruyor... Görünen o ki,
pek çok akropolü yerle bir eden ve gücü büyük
olduğundan dolayı pek çoğunu da yerle bir edecek;
her zaman güçlü Zeus'un hoşuna böylesi gidiyor.
Şimdi gelin dinleyin hepiniz, size söyleyeceklerimi:

---

[1] Poyraz [Ç.N.]
[2] Karayel [Ç.N.]
[3] Davet için çalışıyordu.

Haydi gidelim gemilere sevgili vatanımıza; çünkü artık
fethedemeyeceğiz geniş yollu Troya'yı."

Bunları söyledi. Hepsi öylece sessiz sedasız kalakaldılar.
Uzun süre kederle sustu Akhaların oğulları.
Sonunda gür sesli Diomedes dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, önce sana itirazım olacak. Sen aklını
kaybetmişsin. Ey kral, sakın kızma bana; çünkü bu
toplantıda böyle bir hakkım var benim.
Önce Akhaların önünde benim erkekliğime sövüp
benim savaşta namert ve cahil olduğumu söyledin.
Benim böyle olup olmadığımı genç yaşlı herkes bilir.
Sana gelince, Kronos'un hinoğluhin oğlu, hediyelerden
yalnızca şunları bağışladı: Sana herkesten çok ün alıp
sevinmeni sağlamak ve buyurman için bir asa verdi;
ama en büyük değer olan yiğitliği bağışlamadı. Zavallı,
Akhaların oğullarının senin dediğin
kadar savaşta namert ve cahil olduklarını mı sanıyorsun?
Eğer seni kalkıp gitme tutkusu sardıysa, yolun açık olsun!
Yol önünde açık; Mykene'den seninle birlikte gelen bir
sürü gemin de kıyıda işte! Ancak biz diğer gür saçlı Akhalar
Troya'yı yerle bir edene dek burada kalacağız.
Eğer onlar yine de gitmek isterlerse, gemileriyle sevgili
vatanlarına doğru yola düşsünler. Ama biz ikimiz, ben ve
Sthenelos, Troya'nın sonunu bulana dek savaşacağız;
çünkü Tanrı tarafından gönderilmiş olarak geldik buraya."

Bunları söyledi.
Akhaların oğulları hep birlikte alkışladılar
ve hayran kaldılar yiğit Diomedes'in sözlerine.

Daha sonra ihtiyar Nestor, tam ortada ayağa kalkıp
ona dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu sen, senin yaşıtların arasında hem
savaşta en yiğitsin hem de en iyi fikirlere sahipsin. Tüm
Akhalar içinde kimse ne hiçe sayar sözlerini, ne de itiraz eder.
Ancak bitirmedin sözünü.

Henüz savaş için genç olsan da, benim oğullarım
arasında yaşı en küçük olan kadar olsan da
Akha krallarına aklı başında sözler ediyorsun.
Tüm bu söylediklerin doğru ve haklı sözlerdi.
Gel şimdi bırak, senden daha yaşlı olduğum için
tüm bunları ben konuşup tane tane açıklayayım.
Kral Agamemnon bile itiraz edemesin sözüme.
Onun ne soyu, ne yasası, ne yurdu var;
tek sevdiği vahşi kardeş kavgası ve fikir ayrılıklarıdır.

"Gelin şimdi karanlık geceye itaat edip
akşam yemeğini hazırlayalım. Nöbetçiler de surun dışında,
derin hendeğin yanında uyanık kalsınlar. Bunları
tembihlemiştim delikanlılara. Sen de Atreus'un oğlu, tüm
yöneticilerin en büyüğü olduğun için, önderlik et
ve ihtiyarları akşam yemeğine davet et.
Bu iş sana düşer; çünkü barakaların, Akhaların her gün
gemileriyle denizden, Troya'nın karşısından getirdikleri
şarapla doludur. Onları kabul edecek kadar nüfuzun ve
malzemen var ve en büyük halkın kralı sensin. Hepimiz
orada toplandığımızda, bize en iyi öğüdü verecek olanın
fikrini alalım. Düşmanlar gemilerin yanında bir sürü ateş
yakmakta olduklarından, Akhalar
olarak iyi ve aklı başında bir görüşe gereksinimimiz var...
Tüm bunlardan kim memnun olabilir ki? Bu gece, ya yok
edecek orduyu ya da kurtaracak."

Bunları söyledi ve hepsi hemen dinleyip ikna oldular
sözlerine. Nöbetçiler de silahlarıyla
Nestor'un oğlu kral Thrasymedes'in,
Ares'in oğulları olan Askalaphos'un ve İalmenos'un,
Merinoes'in, Aphareus'un, Deipyros'un ve
Kreion'un oğlu tanrısal Lykomedes'in etrafına koştular.
Gece bekçilerinin komutanlarının sayısı yedi idi;
her birini de ellerinde uzun mızraklarıyla
yüz delikanlı izliyordu. İlerleyip sur ile hendeğin arasında
oturdular; orada her biri ateşler yakıp akşam yemeğini
hazırladı.

Atreusoğlu Akhaların tüm ihtiyarlarını
hep birlikte barakasına götürüp
onlara görkemli bir yemek sundu.
Onlar da önlerinde duran hazır yemeklere uzattılar
ellerini. Yemeye ve içmeye doyduklarında, ilk önce,
görüşü herkesinkinden üstün olan ve en iyisi görülen
ihtiyar Nestor başladı konuşmaya. O da
kafasında tartılmış düşüncelerle konuştu topluluk önünde
ve dedi ki:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı Agamemnon, seninle başlayıp
seninle bitireceğim sözlerimi. Çünkü sen bir sürü insanın
kralısın ve Zeus, yasaları belirleyip onların refahlarıyla
ilgilenmen için asayı sana verdi.
Bundan dolayı, senin herkesten çok konuşurken,
öte yandan kalbinin içinden iyilikle konuşacak bir
başkasının fikrine de kulak vererek kabul etmen gerekir.
Senin kârına olacak ortaya her ne çıkarsa. Şimdi ben sana,
en doğru olduğunu sandığım şeyi söyleyeceğim ve
inanıyorum ki bu düşündüğümden daha iyisini düşünen
başka kimse çıkmayacak. Ey kral, uzun zamandan
bu yana, yani kızgınlığının başladığı günden beri,
Akhilleus'un barakasına gidip güzel Briseis'i
bizim fikrimizi almadan getirdiğinden bu yana geçen bu
uzun süre içinde, seni engellemek için az mı dil döktüm?
Ancak sen vahşi öfkene boyun eğdin ve ödülünü aldığın,
tüm ölümsüz tanrıların saygı gösterdiği
ve tüm erlerin en mükemmeli olan eri, hiçe saydın.
Gel şimdi onu görkemli hediyeler ve bal gibi tatlı
sözlerle nasıl memnun edebileceğimizi düşünelim."

O zaman erlerin kralı Agamemnon yanıtladı ve dedi ki:

"İhtiyar, yalan değil tüm belalarım için söylediklerin.
Suçluyum! Bunu ben de inkâr etmiyorum. Evet,
Zeus'un sayıp Akha ordusunu yok ettiği ve kalbinin
seveceği bu adam koca bir orduya bedeldir.
Ancak suçlu olduğum ve burnumun dikine gittiğim için,

onu yeniden memnun etmek ve sınırsız hediyelerle
ödüllendirmek istiyorum.
Şimdi önünüzde değineceğim bu görkemli hediyelere:
Ona yedi yepyeni sacayağı, on külçe altın, yirmi parlak
kazan ve yollarda pek çok ödül kazanmış olan oniki
sağlam at vereceğim.
Bunca serveti alacak olan adam fakir sayılmaz;
ne değerli altınlardan mahrum kalır, ne de tek tırnaklı
atlarımın kazandığı ödüllerimden. Ayrıca ona
Akhilleus iyi inşa edilmiş Lesbos'u fethettiğinde,
tüm kadınların en güzelleri oldukları için kendim
için seçmiş olduğum, kıyaslanamayacak kadar güzel
elişi yapan yedi Lesboslu kadın da vereceğim; bu
kadınlarla birlikte ondan aldığım Briseis'i de vereceğim ona
ve büyük bir yemin edeceğim: Asla insanlar,
tüm kadınlar ve erkekler arasında âdet olduğu gibi,
döşeğine çıkıp yatmadım onunla. İşte tüm bunları,
alacak hemen. Ayrıca eğer tanrılar
bize Priamos'un büyük kentini fethetme fırsatı verirlerse,
o da, biz Akhalar ganimeti paylaşacağımız sırada,
gemisine girip ağzına kadar altın ve tunçla yüklesin onu.
Ve Argoslu Helene'den sonra en güzel Troya
kadınlarından yirmisini bizzat seçsin. Eğer Akhaların
Argos'una, yeryüzünün en bereketli yerine tekrar ulaşırsak,
damadım yapacağım onu. Onu zenginlik ve şefkat içinde
büyüyen oğlum Orestes'i sevdiğim gibi seveceğim.
Güzelce inşa edilmiş saraylarımda üç de kızım var:
Khrysothemis, Laodike ve İphianassa.
Bunlardan istediği birini de hediyeler vermeksizin karısı
yapsın ve alıp götürsün onu Peleus'un saraylarına.
Ben de onun için şimdiye kadar kimsenin kızı için
vermemiş olduğu kadar büyük bir çeyiz vereyim.
Ona yedi tane bakımlı kent vereyim, Kardomyle'yi,
Enope'yi, yemyeşil ovalarıyla Hire'yi,
kutsal Pherai'yi, bol çimenli Antheia'yı, güzel Aipeia'yı,
bol bağlı Pedasos'u. Bunların hepsi de denize yakındır,
kumluk Pylos'un biraz aşağısındadır. Buralarda

koyundan ve öküzlerden yana zengin insanlar oturur;
hepsi de armağanlarıyla Tanrı gibi sayacaklar onu
ve onun asasının altında hak ettiklerini vermek için
koşturacaklardır. Eğer öfkesini bir kenara bırakırsa
bütün bunları vereceğim ona. Yumuşasın artık! Bir tek
Hades var sert ve yumuşamayan; bu yüzden de insanlar
tüm diğer tanrılardan daha çok ona düşmanlık güderler.
Boyun eğsin en büyük kral olan bana;
sanırım ben yaşça da ondan daha büyüğüm."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, erlerin pek şanlı kralı Agamemnon!
Şimdi kral Akhilleus'a verdiğin hediyeleri hiç kimse
kınayamaz.
Gelin şimdi birkaç seçkin kişiyi
hemen Peleus'un oğlu Akhilleus'un barakasına
gönderelim. Kimi seçersem o dinlesin beni. Önce
Zeus'un pek sevdiği Phoiniks önden koyulsun yola,
arkasından da büyük Aias ile tanrısal Odysseus.
Tellallardan da Odios ile Eurybates izlesin onları.
Ellerimizi temizlemek için su getirin;
buyruk verin, herkes saygılı bir şekilde dursun da bize
merhamet etmesi için Kronos'un oğlu Zeus'a dua edelim."

Bunları söyledi ve herkesin hoşuna gitti sözleri. Haberciler
ellerini temizlesinler diye su döktüler. Gençler de
herkese sunmak için içkiyle doldurdular şarap testilerini.
Ama önce, maşrapalarla yere serptiler şarabı. Tanrılara
şarap serpme töreninden sonra, gönüllerinin çektiği kadar
içtiler ve Agamemnon'un barakasından çıkıp yola düştüler.
Bu arada ihtiyar atlı savaşçı Nestor, her şeyi dikkatle
gözden geçirip onlara bir sürü öğüt veriyordu. Herkesten
önce de Odysseus'a, Peleus'un hata yapmayan oğluna
her yolu deneyip ikna etmesini öğütledi.

Onlar çalkantılı denizin kumlu sahili boyunca
yürüdüler ve Aiakos'un yüce ruhlu oğlunu kolayca
kandırmalarını sağlaması için, yeryüzünü elinde tutup

sarsan Poseidon'a yakardılar. Nihayet Myrmidonların
185 barakalarına ve gemilerine vardıklarında,
onu tatlı liriyle eğlenirken buldular. Liri güzel ve iyi
işlenmişti; üzerinde gümüşten bir köprü vardı. Bu liri
Eetion'un kentini yakıp yıktığı zaman ganimet olarak
seçmişti. Bu lirle savaş komutanlarının şanlı başarılarının
türküsünü söyleyerek geçiriyordu vaktini. Tam
190 karşısında Patroklos yalnız başına sessizce oturuyor
ve Aiakos'un oğlunun türküyü bitirmesini bekliyordu.
Ancak Odysseus önde, elçiler ulaşıp önünde
durduklarında, Akhilleus liriyle oturduğu kürsüden
şaşkınlıkla fırladı ayağa.
195 Onları gördüğünde Patroklos da kalktı ayağa.
Ayağı tez Akhilleus onlara şöyle söyleyerek, buyur etti:

"Buyurun, hoş geldiniz! Sizi büyük bir zorunluluk getirmiş
olmalı buraya... Diğerlerine kızsam da daima severim sizi."

Bunları söyledi tanrısal Akhilleus. Hemen onları
barakanın içine götürüp sedirlerin ve erguvani halıların
üzerine oturttu. Bir yandan da
200 yanında duran Patroklos'a şu sözleri söylüyordu:

"Ey Menoitios'un oğlu, önümüze en büyük şarap
testilerinden birini koy, şarabı biraz koyu bırak[4] ve
herkese maşrapa ver. Barakama en sevdiğim dostlarım
geldi."

Bunları söyledi, Patroklos da kıymetli yoldaşını dinledi.
205 Ateşin parlaklığıyla döşedi
büyük bir et parçasını; üstüne de bir koyunun, bir keçinin
ve besili bir domuzun yağlı sırtını koydu. Bu arada
Automedon tutuyor, tanrısal Akhilleus da kesiyordu etleri.
210 Daha sonra onları şişlere geçirdi.
Menoitios'un tanrıya denk oğlu da büyük bir ateş yaktı;
odunlar iyice yanıp alevleri dinince, üzerlerine şişler
koyup onların üzerine de kutsal tuz[5] serpti.

[4] Daha az sulandır.
[5] Bir ihtimal kutsal denizlerden elde edildiği için kutsal olarak adlandırılan tuz.

Patroklos bunları pişirdikten sonra tepsilere boşalttı;
ekmeği alıp masadaki güzel sepetlerin içine paylaştırdı.
Akhilleus da etleri paylaştırdı ve sonra tanrısal
Odysseus'un karşısındaki duvarın dibine oturdu ve
tanrılara adak yapsın diye yoldaşı Patroklos'u çağırdı.
O da ateşin üzerine attı sunuları[6]. Daha sonra
hepsi önlerinde duran hazır yemeklere uzattılar ellerini;
yemeye ve içmeye doyduklarında Aias Phoiniks'e
işaret verdi. Onu tanrısal Odysseus gördü; maşrapasını
şarapla doldurduktan sonra Akhilleus'u selamlayıp dedi ki:

"Yaşa Akhilleus!
Ne aşağıda Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasında,
ne de şimdi burada zengin bir masadan mahrum olmadık.
İşte bir sürü güzel yemek tadını çıkarmamız için
önümüzde duruyor. Ama derdimiz eğlence ve şölen değil;
tir tir titriyoruz. Ey Zeus'un sevdiği, büyük belalar
görüyoruz. Kim bilir kurtulacak mı tekneli gemilerimiz,
yoksa kaybedecek miyiz onları.
Sen yine savaşa girersen değişir belki her şey.
Yüce gönüllü Troyalılar ve ünlü müttefikleri gemilerin
ve surun yanında karargâh kurmuş durumdalar.
Ovada büyük ateşler yakıp kara
gemilerine düşmeden durmayacaklarını söylüyorlar.
Kronos'un oğlu Zeus da sağdan başlayarak şimşekler
çaktırıp onlara iyi belirtiler gösteriyordu. Hektor,
Zeus'tan cesaret alarak, vahşi bir güçle,
çılgına dönmüş gibi saldırıyordu. İğrenç bir kuduza
yakalanmış gibi tanrıları ve insanları küçümsüyor ve
tanrısal şafağın ne zaman çıkacağına bakıyordu.
Gemilerin boynuzlarını kesmek ve onları sönmeyen bir
ateşle yakmakla ve Argosluları dumanın kargaşası içinde
yok etmekle tehdit ediyor. İşte tüm bunlar yüzünden,
olur da tanrılar bu tehditlerini gerçekleştirirlerse ve
kaderimizde burada, Troya'da Argos'tan uzakta yok
olup gitmek varsa diye tir tir titriyorum.

[6] Hasat sırasında ilk alınan ürünler için tanrılara verilen teşekkür kurbanı.

"Gel şimdi istersen yavaş yavaş kalk ve Akhaların
oğullarını Troyalıların işkence ve zulmünden kurtar. Sonra
sen kendin de üzülürsün. Ama o zaman artık gerçekleşmiş
olacak bu kötülükleri onarmanın yolu olmaz.
Öncelikle Danaoları bu kötü günden nasıl kurtaracağını
düşün. Sevgili dostum! Baban Peleus seni Phthie'den
Agamemnon'a yolladığında neler diyordu:

" 'Oğlum, Athene ve Hera
eğer isterlerse sana kazanma gücü versinler.
Ancak sen, göğsünün içindeki yüce ruhlu yüreğine
dikkat et; çünkü odur en iyi iltifat. Bir kenara bırak kötü
düşmanlıkları. O zaman daha çok sayar seni Akhaların
genç ve yaşlıları.'

"Sana bunları söylüyordu ihtiyar. Ama sen unuttun
bunları. Şimdi bile hâlâ vakit var.
Gel durdur ve bırak yüreğini yiyip bitiren bu inadı.
Eğer öfkeni bir kenara bırakırsan Agamemnon sana yine
değerli armağanlar verir.

"Gel dinle beni, ben de sana tek tek sayayım
Agamemnon'un sana vaat ettiği armağanları: Sana yedi
tane yepyeni sacayağı, on külçe altın,
yirmi parlak kazan ve yollarda pek çok ödül kazanmış olan
on iki sağlam at verecek. Bunca serveti alacak olan adam
fakir sayılmaz; ne değerli altınlardan mahrum olur ne de
Agamemnon'un tek tırnaklı atlarının kazandığı
ödüllerden. Ayrıca sana, sen iyi inşa edilmiş Lesbos'u
fethettiğinde tüm kadınların en güzelleri oldukları için
kendisi için seçmiş olduğu, kıyaslanamayacak kadar güzel
elişi yapan yedi Lesbos'lu kadın da verecek. İşte bu
kadınlarla birlikte o zaman senden aldığı Briseis'i de
verecek sana ve büyük bir yemin edecek ey Kral; insanlar,
tüm kadınlar ve erkekler arasında âdet olduğu gibi,
asla döşeğine çıkıp onunla yatmadığına dair.
İşte tüm bunları verecek sana hemen.
Ayrıca eğer tanrılar bize Priamos'un büyük kentini
fethetme fırsatı verirlerse, sen de

biz Akhalar ganimeti paylaşacağımız sırada,
gemine girip ağzına kadar altın ve tunçla yükle onu ve
Argoslu Helene'den sonra en güzel Troya kadınlarından
yirmisini bizzat seç. Eğer tekrar dönersek
yeryüzünün en bereketli yerine, Akhaların Argos'una,
damadı olacaksın. Seni zenginlik ve şefkat içinde
büyüyen oğlu Orestes'i sevdiği gibi sevecek.
Güzelce inşa edilmiş saraylarında üç de kızı var:
Khrysotemis, Laodike ve İphinassa. Bunlardan
istediğin birini de hediyeler vermeksizin karın yap ve
alıp götür onu Peleus'un saraylarına. O da onun için
şimdiye kadar kimsenin, kızı için vermemiş olduğu
kadar büyük bir çeyiz verecek.
Sana yedi tane bakımlı kent bağışlayacak:
Kardamyle'yi, Enope'yi, yemyeşil ovalarıyla Hire'yi,
kutsal Pherai'yi, bol çimenli Antheia'yı, güzel Aipeia'yı,
bol bağlı Pedasos'u. Bunların hepsi de denize yakındır,
kumluk Pylos'un biraz aşağısındadır. Buralarda
koyundan ve öküzlerden yana zengin insanlar oturur;
hepsi de armağanlarıyla tanrı gibi sayacaklar seni ve senin
asanın altında hak ettiklerini vermek için koşturacaklar.

"Eğer öfkeni bir kenara bırakırsan sana tüm bunları verecek.
Ama eğer yüreğin Atreus'un oğluna düşmanlık besliyorsa
(hem ona hem de hediyelerine), o zaman seni Tanrı gibi
sayan ve düşmanın yok etmekte olduğu diğer
Akhalara acı. Çünkü şimdi vahşi bir kudurganlıkla çok
yakına, buralara, gemilere kadar gelmiş olan
ve hiçbir Akhalının kendisinin dengi olmadığını söyleyen
Hektor'u öldürdüğün zaman, sana büyük bir ün
bağışlayacağını vaat ediyorum."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki ona:

"Ey Laertes'in oğlu, çok hünerli Odysseus! Size son olarak,
ne biriniz, ne de öbürünüz buraya gelip de ağlaşmayın
diye, ne yapmayı amaçladığımı hemen açık seçik
söylemeliyim. Hades'in kapıları gibi, kalbinde sakladığı

başka olan, ama dudaklarından çıkan söz
başka olan birine düşmanlık beslerim. Ben size
bana neyin iyi göründüğünü söyleyeceğim. Sanıyorum
ne Atreus'un oğlu Agamemnon, ne de diğer Danaolar
ikna edemeyecek beni. Çünkü onlar bir kere bile olsun
durmaksızın Troyalılarla savaşan birine değer vermediler.
Arkada kalanla, yiğitlikle dövüşene aynı değeri veriyorlar;
aynı ünü alıyor korkakla delikanlı ve aynı şekilde ölüyor
geride kalanla delikanlılığıyla parlayan kişi.
Bunca işkence çekmekten ve hayatımı daima tehlikeye
atmaktan dolayı ne kazandım?
Bir yudum yemek bulmak için dolanıp duran, bulunca
kanatlanmamış yavrularına götürüp sonra da kendisi
açlıktan ölen bir kuş gibi, ben de
pek çok gecemi ve gündüzümü kanlar içinde ordularla
onların karıları için[7] savaşarak
uykusuz geçirdim. Şimdiye kadar gemilerimle on iki kent
ve yaya olarak da bereketli Troya'nın çevresinde on bir
tane kent daha fethettim. Tüm bunlardan bir sürü güzel ve
değerli ganimet aldım;
hepsini de götürüp Atreus'un oğlu Agamemnon'a verdim.
O da hızlı gemilerin arkasında kalıp bunları alırdı ve
azıcığını paylaştırır çoğunu da kendine saklardı;
bir kısmını da birincilere ve krallara ödül olarak verirdi.
Tüm Akhalar içinde yalnızca benim ödülüme el koydu
ve gönlümün çektiği kız şimdi yanında uzanarak tadını
çıkarsın diye onun elinde!.. Peki, ama sonra neden savaşsın
Argoslular Troyalılarla? Hangi zorunluluktu Atreus'un
oğlunu orduyu toplayıp buraya getiren?
Güzel Helene değil miydi buna sebep? Tüm Akhalar
içinde yalnız Atreus'un oğulları mı sever karılarını?
Her iyi ve aklı başında insanın, karısını sevip istediği gibi
ben de onu, mızrağımla kazanmış olsam bile tüm kalbimle
seviyordum.

"Ama şimdi beni kandırıp aldı onu elimden. Bir daha beni

[7] Düşmanın karısı ganimet içinde çok önemli yere sahipti.

kandırmaya kalkmasın... Onu iyi tanıyorum ve
inandıramıyor beni kendisine.
Sana söylüyorum Odysseus,
diğer krallarla birlikte gemileri ateşin alevlerinden
kurtarmaya baksın. Evet! Hem bensiz de bunca iş yapmış.
Hatta bir duvar inşa edip dört bir yanına derin ve
geniş bir hendek kazarak kazıklar çakmış. Ama
böyle de zaptedemiyor insan katili Hektor'un gücünü.
Ben Akhalarla savaştığım süre boyunca, Hektor yüksek
surlardan çıkmaya cesaret edemedi. Yalnızca Batı
Kapılarına ve meşe ağacına kadar gelebildi. Orada bir kez
bekledi beni ve zor kurtuldu öfkemden. Ama şimdi bir
kere daha çarpışmak istemiyorum tanrısal Hektor'la.
Yarın Zeus'a ve diğer tanrılara kurban keseceğim; daha
sonra da güzelce yükleyip gemilerimi, denize indireceğim.
O zaman eğer istersen ve umursarsan sabah sabah
Hellespontos'un üzerinde pupa yelken gittiklerini
ve içlerinde de neşeyle kürek çeken denizcileri göreceksin.
Eğer Poseidon yolculuğun iyi gitmesini sağlarsa,
üçüncü gün bereketli Phthie'ye ulaşacağım. Orada, buraya
gelirken hepsini orada bıraktığım bir sürü servetim var;
buradan da altın, kırmızı tunç ve boz demir ve
hatta paylaşmada payıma düşen güzel kemerli kadınlar
götüreceğim... Ancak Atreus'un oğlu Kral Agamemnon
bana vermiş olduğu kızı[8] beni saymaksızın geri aldı.

"Bunları tıpkı benim söylediğim gibi herkesin önünde
anlat ona; olur da o yüzsüzlüğe bulanmış adam,
Danaolardan başka birini daha kandırmaya kalkışırsa
onunla birlikte hatırlasın diğer Akhalar.
Sanıyorum ne kadar arsız olursa olsun bir daha gözlerimin
içine bakmaya cüret edemeyecek. Artık ona kurullarda da,
çatışmalarda da yoldaşlık etmek istemiyorum. Çünkü
beni aldattı ve zarar verdi bana. Ama bu kadarı yeter ona!
Bundan böyle sözleriyle kandıramayacak beni.
Cehennemin dibine gitsin! Her şeyi bilen Zeus aklını

[8] Briseis ödül olarak alınan diğer kadınlardan ayrı tutuluyor.

başından almış onun. Ödüllerinden tiksiniyorum ve
dikkate bile almıyorum. Bana, şimdi
sahip olduklarından ve başka yerlerden alacaklarından,
on kat yirmi kat fazla hediye verse de, Orkhomenos'a
evlerin içinde büyük servetlerin bulunduğu Mısır'ın
Thebai'sindeki malları verse (ki Mısır'daki Thebaililer
yirmi tane kapıya sahipler ve bunların her birinden iki
yüz er atlarıyla ve savaş arabalarıyla geçebilir) ve
kum gibi, toz gibi armağanlar verse de, bana ettiği
tüm hakaretlerin bedelini ödemeden önce,
ikna edemeyecek kalbimi Agamemnon.
Atreus'un oğlu Agamemnon'un kızını da,
güzellikte Altın Aphrodite'yi kat kat geçse ve
el işlerinde gök gözlü Athene ile denk olsa da
yine de almıyorum onu karım olarak. Gitsin kendisi
Akhalardan ona layık olacak ve benden büyük bir kral
olacak başka birini seçsin. Eğer tanrıların yardımıyla
ülkeme sağlam dönersem, babam Peleus bana bizzat bir
gelin bulacaktır. Hellas'ta ve Phthie'de büyük kentlerin
sahibi hükümdarların kızları olan
pek çok Akha kadını vardır;
bunlardan istediğim birini karım yapabilirim.
Hep oralardan biriyle evlenmek ve bana uyan
bir kadın alıp ihtiyar Peleus'un elde ettiği
servetin tadını çıkarmak isterdi kalbim.
Çünkü hiçbiri benim hayatıma eşdeğer değildir;
ne daha önceleri, barış zamanı, Akha oğulları gelmeden
önce, İlyon'un iyi inşa edilmiş kentinin sahip olduğu
söylenen onca servet, ne kayalık Pytho'da Phoibos
Apollon'un taş eşiğinin içinde saklı olanlar[9].
Biri öküzler ve besili koyunlar yakalayabilir,
yeni sacayakları ile sarı yeleli atlar edinebilir; ama artık
dişlerinin engelinden geçtikten sonra, insan ruhunu
yakalayıp geri getiremez.

[9] Delfi Kâhinleri'ni kastediyor. Delfi Kâhinleri antik dönemde "Yeryüzünün Merkezi" olarak adlandırılıyorlar ve Apollon'un ünlü bilicilik kürsüsünü oluşturuyorlardı. [Ç.N.]

Annem, gümüş ayaklı Thetis
bana ölümün sonunu getirecek olan iki tür kaderden
bahseder: Eğer burada kalır ve Troyalıların kentinin
çevresinde savaşırsam, benim için geri dönüş olmayacak,
ama ünüm ölümsüz kalacak; ancak eğer sevgili ülkeme
dönersem, görkemli ünümü kaybedeceğim;
ama uzun yıllar yaşayacağım
ve ölümün sonu beni kolay kolay bulamayacak.

"Evet, ben sizlere ülkenize doğru yelken açmanızı
öğütlerdim; çünkü artık yüksek Troya'nın sonunu
bulamayacaksınız.
Gür sesli Zeus, bir kere uzattı ellerini onun üzerine
ve ordusu cesaret aldı.

"Şimdi gidip Akhaların komutanlarına şu olumsuz
haberi götürün (çünkü onlara layıktır bu onur);
Akhaların ordusunu ve gemilerini kurtaracak olan
en iyi yolu düşünsünler. Çünkü düşünmüş oldukları
yollar benim öfkemden vazgeçmem için başarılı olamadı.
Phoiniks kalsın burada uyusun bizimle; yarın da bizi
izleyip, gemisiyle tatlı ülkesine gider. Tabii eğer isterse;
çünkü onu zorla alıkoymam burada."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız, onun sözlerinden
dolayı şaşkınlık içinde kalakaldılar. Çünkü çok sert bir
şekilde geri çevirmişti onları. Ancak sonunda, epey zaman
geçtikten sonra, Akhaların gemileri için endişelenen
ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks gözlerinde yaşlarla dedi ki:

"Görkemli Akhilleus'um, eğer dönmeyi kafana koymuşsan
ve eğer hızlı gemileri felaket dolu ateşten kurtarmak
istemiyorsan, bir kere öfkene yenik düştüyse
kalbin, ben yalnız başıma buralarda senden nasıl uzak
kalabilirim sevgili evladım? İhtiyar atlı savaşçı
Peleus seni Phthie'den Agamemnon'a gönderdiği zaman,
senin için gönderdi beni. Gençtin henüz,
erlere ün veren savaş ve kurultay[10] konusunda cahildin.

[10] Görüşmeler, müzakereler.

İşte bunun için gönderdi beni: Sana tüm bunları öğreteyim,
hem söylev verebilesin, hem de başarılara imza atasın
diye. İşte bu yüzden Tanrı, bana güzel kadınlı
Hellas'tan ayrıldığım günkü gibi bir delikanlı olmayı ve
yaşlılıktan kurtulmayı vaat etse bile, senden uzak kalamam
sevgili yavrum. O zaman oradan kaçmak için ayrılmıştım.
Çünkü bana güzel bir kölesi yüzünden kızmıştı; onu
seviyor ve hiçe sayıyordu karısını, annemi.
Annem bana, ihtiyar ondan nefret etsin diye, köleyle
yatmam için yalvarıyordu. Ben de onun sözünü dinleyip
yattım onunla. Ancak babam bunu öğrendi ve hemen ağır
lanetler okumaya başladı. Korkunç Erinys'lerden benden
doğacak çocuğun asla dizlerine oturmamasını diledi.
Tanrılar da sinsi Zeus ile korkunç Persephone, kulak
verdiler onun beddualarına.

"O zaman onu keskin tunçla onu kesmeyi düşündüm.
Ancak ölümsüzlerden biri yatıştırdı öfkemi ve
Akhaların bana baba katili dememeleri için
aklıma dünyanın ne söyleyeceğini, insanların küfürlerini
soktu.

"Ama yine de yüreğim, bana kızgın olan babamla
bir evin içinde yaşamaya dayanmıyordu. Çevremdeki
akrabalarım, kuzenlerim kalmam için çok yalvardılar
ve beni saraylarımızda zapt etmeye çalıştılar;
bir sürü burgulu boynuzlu ve ayaklarını sürüyen
öküzlerle besili koyunlar kestiler. Çok sayıda iyi
besili domuz yatırıp ateşin alevinde pişirdiler ve
doyasıya içtik şarabı ihtiyarın küplerinden.
Dokuz gece etrafımda yatıp sırayla korudular beni;
dokuz gün sönmedi ateş. Biri iyi surlu avlunun
dehlizinde, biri odamın kapılarının önündeki iç avluda
oturdu. Ama onuncu kara gece geldiğinde,
o zaman ben odanın iyi yapılmış kapılarını kırıp
çıktım ve beni bekleyen erler ve köleler farkına
varmadan, kolayca atladım avlunun duvarlarından.
Ardından uzaklara gidip, uçsuz bucaksız Hellas'ı

geçerek koyun besleyen bereketli Phthie'ye,
Kral Peleus'un yanına vardım. O da bir babanın
zenginlik içinde doğmuş olan kıymetli oğlunu sevdiği gibi
iyilikle kabul edip sevdi beni. Beni zengin edip
bir sürü halk bağışladı; ben de Phthie'nin kıyısında
Dolopların hükümdarı olarak oturdum.
İşte tanrı biçimli Akhilleus böyle besleyip büyüttüm seni.
Tüm ruhumla sevdim seni; senin yemek yemek için
saraylara bile, seni dizlerime oturtup sana et keserek ve
içmen için şarap vererek doyurmadan önce, gitmek
istemezdin. Çok kez göğsümde gömleğimi şarapla ıslattın;
küçücüktün daha o zamanlar. Tanrıların bana bir çocuk
bağışlamayacakları düşüncesiyle, ne çileler, ne zahmetler
çektim senin için.
Bir gün gelip beni felaket dolu ölümden kurtarasın diye,
yalnızca seni evlat bildim kendime, ey tanrı biçimli
Akhilleus!

"Gel Akhilleus sakinleştir yüreğini! Merhametsiz
olmamalı yüreğin! Daha büyük bir ün ve güç sahibi
olsalar bile tanrılar da ödün verirler. İnsanlar içlerinden
biri onların sözünü dinlemeyip günaha girdiği zaman
onları kurbanlarla, görkemli adaklarla, yere serptikleri
şaraplarla, kebap kokularıyla ve dualarıyla yatıştırır. Çünkü
Yalvarı'lar[11] büyük Zeus'un kızlarıdırlar; topal, kırışık
suratlı ve şaşıdırlar, büyük dertlere sahip Suç'un peşinden
giderler. Ancak Suç, güçlüdür ve sağlam ayakları vardır,
bunun için yolda onların hepsini geçer
ve daha sonra arkasından gelip tedavi edecekleri insanlara
zarar vermek için her yere önceden o varır. Her kim ki
yanlarına geldiğinde Zeus'un kızlarına saygı duyarsa, o
zaman onlar da onun dileklerinin duyulmasına yardım
ederler. Ancak her kim onları inatla kovar ve geri çevirirse,
onlar da o zaman Kronos'un oğlu Zeus'a gidip
cezalandırılması için, ona zarar vermek üzere Suç'u
göndermesini rica ederler. Gel Akhilleus! Bir sürü

[11] Yalvarı'lar insan hareketlerindeki huysuzluk ve yavaşlığın istek dışı gerçekleştirilen kararlılık ve hızla karşılaştırıp ayırt ederler.

insanın yüreğinden ödün vermesini sağlayan
Zeus'un kızlarına saygı göster. Eğer Atreus'un oğlu
sana hediyeler vermeseydi ve sana
daha sonra başka hediyeler de vereceğini vaat etmeseydi,
yalnızca sonuna dek öfkeli kalsaydı; o zaman ben de
öfkeni bir kenara bırakman ve Akhaları koruman için seni
teşvik etmezdim. O şimdi bir sürü hediye veriyor sana ve
sonrası için başkalarını da vaat etti; ordudan
senden ricada bulunmaları için en iyi erlerini gönderdi.
Bu kişiler onun ve senin Akha ordusunda en sevdiğiniz
kişilerdir. Görmezden gelme onların sözlerini ve
emeklerini.

"Daha önceleri öfken kınanacak bir şey değildi.
Böylelikle öğrendik eski kahramanların ünlü başarılarını
böylesi vahşi bir öfkeye tutuldukları sırada gerçekleştirmiş
olduklarını: Ama onlar hediyeleri görmezden gelmiyorlar
ve sözlerle sakinleşiyorlardı. Yeni değil eski yıllarda geçen
buna benzer bir hikâye hatırlıyorum; seve seve
söyleyeceğim hepinizin önünde dostlarım, dinleyin de
görün:

"Bir zaman Kuretler ile cesur Aitollar Kalydon çevresinde
savaşıyor ve birbirlerini ortadan kaldırıyorlardı.
Aitollar güzel Kalydon'u savunuyorlar, saldırgan
Kuretler de çatışmalarla onu almaya çalışıyorlardı.
Oineus'un kendisine tarlalarının ilk ürünlerini
sunmamasına öfkelenmiş olan altın tahtlı Artemis,
onlara bir bela göndermişti. Bu arada diğer tanrılar,
onun yüzlük kurbanlarının tadını çıkarıyorlardı.
Ya unuttuğu ya da savsakladığı için büyük Zeus'un
kızına hiçbir şey sunmayarak büyük bir günah işledi.
O zaman, okçu tanrıça ona kızıp
Oineus'un mülklerini talan eden
ve bir sürü ağacı kökünden, çiçekleri ve
yemişleriyle birlikte yerle bir eden, görülmeye
değer beyaz dişli bir yabandomuzu gönderdi.
Ancak Oineus'un oğlu Meleagros, bir sürü kentten

avcılarla köpekler topladı ve onu öldürdü;
az sayıda insan başa çıkamazdı onunla
-böylesi görülmeye değerdi yani, öyle ki pek çok bedeni
atmış felaket dolu ateşin üzerine. O zaman Artemis,
yabandomuzunun başı ve sık kıllı postu için Kuretler ile
yiğit Aitollar arasında büyük bir yaygara kopardı.
Güçlü Meneaos savaştıkça belalar ortadan kaldırıyordu
Kuretleri; çok sayıda olsalar da surların dışında bile
duramıyorlardı. Ancak daha sonra,
annesi Althia'ya öfkelendiğinde,
pek çok yiğit insanın kalbini göğsünün içinde şişiren öfke
Menelaos'u da sardığında, savaştan uzakta; karısının,
güzel ayak bilekleri olan Marpessa'nın kızı güzel
Kleopatra'nın yanında oturuyordu. Marpessa o zamanlar
dünyanın en yiğit adamı olan İdes'in kızıydı. Menelaos
güzel ayak bilekleri olan gelin uğruna Phoibos Apollon'u
vurmak için yayını almıştı. Uzaktan nişan alan Phoibos
Apollon onu yakaladığı zaman, annesine yaşlar içinde
denizlerdeki bir yalıçapkını gibi içli içli ağladığı için,
kızın babası ile saygıdeğer annesi onu Alkyone diye
çağırırlardı. İşte onun yanında uzanmıştı Menelaos ve
sindiriyordu kalbini kemiren öfkesini, annesinin
lanetleri yüzünden. Annesi kardeşinin ölümüne
kederlenmişti ve tüm tanrılara pek çok kez diz çökmüş
halde yalvarıyor ve göğsü gözyaşlarına boğulmuş
olarak ağır elleriyle bol besinli yeryüzünü dövüyordu.
Hades'e ve korkunç Persephone'ye oğlunu öldürmeleri
için yalvar yakar oluyordu. Onu Erebos'tan kara ve
taş kalpli Erinys duydu. Aniden kapıların dört bir
yanından uğultu ve haykırışlar duyuldu; çünkü kulelere
vuruyordu. O zaman Aitolların yaşlıları, tanrıların
duacılarının en iyilerini gönderdiler; Meleagros'a,
çıkıp da onları kurtarması için yalvarıyorlardı.
Ona büyük bir de hediye vaat ediyorlardı:
Güzel Kalydon ovasının en bereketli yerinden ona elli
dönümden oluşan yarısı bağ için, öbür yarısı da ekin için
güzel bir mülk seçmesini söylüyorlardı.

İhtiyar atlı savaşçı Oineus da
yüksek çatılı odasının eşiğinin önünde sağlam kapıyı
sarsıyor ve oğluna yalvarıyordu. Kız kardeşleri ve
saygıdeğer annesi de yalvar yakar oluyorlardı ona.
Ancak onun inadı daha da artıyordu. Ona herkesten daha
çok da sevgili ve yakın yoldaşları yalvar yakar oluyorlardı.
Ancak böyle de göğsünün içinde kalbini yatıştırmayı
beceremediler. Ta ki bir gün kapının vurulma sesi
odasında yankılanana dek; Kuretler kulelere çıkıp
ihtişamlı kenti ateşe vermeye başlamışlardı. O zaman
güzel kemerli karısı Meleagros'a dövünerek yalvarıyor;
birbiri ardına kentlerinde baş gösterecek olan belaları
anlatıyordu: Erler öldürülüyor, ateş kenti yakıp yıkıyor ve
çocuklar ile güzel kadınlar esir düşüyor.
Bu belaları duyunca kalbi altüst oldu;
hemen fırlayıp parıl parıl parlayan silahlarını kuşandı.
Böylece kalbi yumuşadı ve Aitolları kötü günden kurtardı.
Ancak onlar ona, her ne kadar o, bunları almaksızın onları
kara beladan kurtarmış olsa da, çok sayıda güzel hediye
vermediler.

"Ama sen yavrum (ruhun seni yolundan saptırmasın!)
sakın aklına getirme bunun gibi bir düşünceyi. Eğer
çıkıp da gemileri yanarken kurtarırsan ne faydası olur?
Gel şimdi sana bunca hediye veriyorlarken al kararını.
Akhalar seni bir tanrı gibi sayacaklar. Eğer yine de
hediyesiz olarak çıkarsan erliği ünlendiren vahşi savaşa,
onları savaştan kurtarsan bile, bunca üne
kavuşamayacaksın."

Ayağına çabuk Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey benim yaşlı babam Phoiniks, ben böylesi bir ün
istemiyorum! Sanırım, Zeus'un ona gönderdiği adil
kaderden dolayı ünlendim ben. O beni, kancalı
gemilerin yanında, göğsümün içinde nefesim olduğu
sürece ve dizlerim sağlam olarak beni ayakta tuttukları
sürece koruyacaktır. Ancak sana birşey söyleyeceğim, iyi

sok bunu kafana: Atreus'un yiğit oğlu için kalbimi ağıtlar
ve iç çekişlerle altüst etme. Onu sevmeye de kalkışma ve
seni bunca severken sana düşman etme beni. Senin
iyiliğinedir benim nefret ettiğim kişiye düşman olmak.
Kendini benim yerime koy, benimle aynı kral değerinde
ol ve bölüş ünümün yarısını. Onlar da gidip ona cevabımı
söylesinler; ama sen burada kal, uyu yumuşak döşekte.
Şafak görününce de ülkemize mi dönelim, yoksa
burada mı kalalım diye düşünürüz."

Bunları söyledi ve kaşlarıyla Patroklos'a
Phoiniks için yumuşak bir döşek sermesini ve diğerlerinin
barakasından daha erken ayrılmalarını işaret etti.
O zaman, Telamon'un oğlu, tanrıya denk Aias, aralarına
geçip şu sözleri söyledi:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, gidiyoruz!
Sanırım buralara gelmemizin bir faydası yok.
İyi olmasalar da hemen, oturup bizi dört gözle bekleyen
Danaolara gidip söyleyeyim sözlerini. Akhilleus, taş kalpli,
göğsünün içinde sakinleşmez yüreğiyle vahşilik ediyor ve
umurunda bile değil yoldaşlarının sevgisi.
Gemilerin yanında ona, diğerlerinden fazladır verdiğimiz
ün, ciğersiz! Ancak biri kardeşinin ya da oğlunun
katilinden kan bedelini alır; kat be kat kan bedelini
alır ve katil kentte kalmaya devam eder. Eğer biri adil
bir kan bedeli alırsa, o zaman yatışır yüreği. Tanrılar
senin göğsüne kötü ve ehlileştirilemez bir öfke koymuşlar,
hem de yalnızca bir kız için! Ama biz şimdi sana
hepsinden güzel yedisini veriyoruz; bunlarla birlikte daha
başka bir sürü şey! Haydi ruhun biraz merhamet etsin!
Yurdunu da say azıcık; buralara hepimiz onun
çatısının altından geldik. Biz ki
tüm Akhalar içinde senin en yakın ve sevgili yoldaşlarınız."

Ayağı tez Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey Aias, Telamon'un oğlu, kral, tüm bu söylediklerin
sanırım tam istediğim şeyler. Ama

tüm olanları hatırladıkça yüreğim kabarıyor öfkemden.
Atreus'un oğlu bana Argosluların önünde sanki
zavallı bir serseriymişim gibi ihanet etti. Gidin
şimdi ve söyleyin benim olumsuz cevabımı. Çünkü artık,
Priamos'un oğlu tanrısal Hektor
Argosluları ortadan kaldıra kaldıra Myrmidonların
gemilerine ve barakalarına ulaşana ve gemileri ateşe verene
kadar, savaşın kanları umrumda değil. Barakamın ve kara
gemimin yanına varınca,
ne kadar öfkeli olursa olsun duracak yiğit Hektor.

Bunları söyledi, onların da her biri, çift kulplu
maşrapalarını alarak yerlere şarap serptiler ve
tekrar gemilerine doğru yola koyuldular.
En önde de Odysseus gidiyordu. O zaman Patroklos
yoldaşlarına ve kölelerine derhal Phoiniks için yumuşak
bir döşek sermelerini buyurdu. Onlar da onu dinleyip
tıpkı onlara buyurulduğu gibi bir döşek serdiler;
koyun yünleri, halılar ve ince keten çarşaflar da serdiler.
İşte ihtiyar, oraya uzanıp bekledi tanrısal Şafak'ı. Akhilleus
da, iyi yapılmış barakasının daha içerisinde uyuyordu.
Onun yanında da Lesbos'tan getirmiş olduğu Phorbas'ın
kızı güzel yanaklı Diomede uzanmış yatıyordu.
Öbür tarafta Patroklos
ve yanında da tanrısal Akhilleus'un Enyeus'un kenti
yüksek Skyros'u fethettiği zaman ona bağışlamış olduğu
güzel kemerli İphis yatıyordu.

Diğerleri de Atreus'un oğlunun barakasına vardıklarında,
Akhaların oğulları ayağa kalkıp
bir taraftan öbür tarafa, altın maşrapalarla
selamlıyordu onları. Hepsi de öğrenmek istiyorlardı.
Önce Kral Agamemnon sordu onlara:

"Gel de söyle bana, Akhaların büyük şerefi, şanlı
Odysseus, gemileri felaket dolu ateşten kurtarmak mı
istiyor, yoksa reddetti
ve hâlâ yüreği koruyor mu öfkesini?"

Yanıtladı onu çok çekmiş Tanrı Odysseus:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon, öfkesini
söndürmek istemiyor; daha fazla arttı öfkesi. Seni de,
hediyelerini de geri çeviriyor. Diyor ki, yalnız başına
düşünecekmişsin Argosluların arasında
Akhaların ordusunu ve gemilerini nasıl kurtaracağını.
Kendisi de bizi, şafak görünür görünmez iyi gövdeli
gemilerini denize sürmekle tehdit ediyor.
Bize başka şeyler de söyledi; diğerlerine de ülkelerine
gitmek için yelkenlerini açmalarını öğütlüyor;
çünkü yüksek İlyon'un sonunu göremeyecekmişsiniz.
Bir kere uzatmış gür sesli Zeus elini onun üzerine ve
cesaret almış ordusu. Bunları söyledi, benimle birlikte
orada olanlar da Aias ve iki haberci de buyursunlar
söylesinler sözlerini. Ancak ihtiyar Phoiniks, ona
söylediği gibi, tabii eğer isterse (çünkü zorla alıkoymuyor
onu orada), yarın tatlı vatanına
doğru yola çıktıklarında, onu gemileriyle izlemek için
orada kaldı."

Bunları söyledi. Hepsi de sözlerine şaşırmış
olarak sessiz sedasız kalakaldılar. Çok sert bir
şekilde geri çevirmişti onları. Uzun
zaman sessiz ve acılı halde kaldılar Akhaların oğulları.
Sonunda, epey zaman sonra gür sesli Diomedes
onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon, keşke
kusursuz Akhilleus'a yalvarmasa ve sınırsız hediyeler vaat
etmeseydi. O, bunlar olmasa da kibirlidir.
Şimdi sen daha da büyüttün burnunu.
Bırak, ister kalsın, ister gitsin. Göğsünün içinde kalbi
onun canını çektirince ya da bir tanrı onun kalbinde
savaşın ateşini yakınca tekrar savaşacaktır. Gelin şimdi
size söyleyeceklerimi yapalım biz. Şimdi gidip yatın;
ama önce yiyecek ve şarapla ferahlatın kalbinizi.
Çünkü bu, güç ve cesaret verir adama. Ama ey

Atreus'un oğlu, gül parmaklı Eos göründüğünde, yayaları
ve savaş arabalarını, ön saflarda savaşıp kışkırtarak hemen
gemilerin önünde topla."

710 Bunları söyledi. Tüm krallar da beğenip hayran oldular
yiğit Diomedes'in sözlerine. Daha sonra da şarap serptiler
ve her biri kendi barakasına gitti. Orada yatıp uykunun
hediyesini aldılar.



RAPSODİ 10

[Dolon[1]]

Akhaların diğer tüm hükümranları, gemilerin yanında
tüm gece boyunca derin uykuya dalmış uyuyorlardı.
Ancak, Atreus'un oğlu Kral Agamemnon'u tatlı
uyku tutmadı; çünkü pek çok derdiyle eziyet çekiyordu.
Güzel saçlı Hera'nın kocası nasıl şimşekler çaktırıp
yağmur, kuvvetli bir dolu ya da bembeyaz ovaları
örten kar yağdırır ya da bir yerlerde savaşın yırtıcı ağzını
açarsa; işte Agamemnon'un böyle inliyordu göğsünün
içi ve kalbinin derinlikleri; içinde titriyordu ruhu.
Ne zaman Troya ovasına baksa,
İlyon'un önünde yanan sayısız ateşleri görüp
avlulardan ve insanların kargaşasından çıkan sesleri
duyuyordu. Ne zaman gemilere ve Akha ordusuna
baksa, tutam tutam yoluyordu saçlarını
göksel Zeus'un adına ve dertli dertli inliyordu
mağrur kalbi. Şu fikir ona diğerlerinden daha iyi
göründü: Önce Neleus'un oğlu Nestor'a gidip birlikte
bu beladan tüm Danaoları kurtaracak iyi bir yol bulmak.
Kalktı ve göğsünün çevresine gömleğini giyip
görkemli ayaklarının altına güzel sandaletlerini bağladı;
sonra bir aslanın ayaklarına kadar uzanan sarı kırmızı
postunu giyip aldı mızrağını da.

Aynı korku Menelaos'u da sarmıştı.
Onun gözkapaklarını da ağırlaştırmamıştı uyku.
Sakın vahşi çatışmalara akmak için geniş denizi
geçerek onun hatırına Troya'ya gelen
Argosluların başına bir iş gelmesindi. Önce geniş
omuzlarını alacalı bir leopar postuyla örttü
ve sonra alıp tunçtan miğferi kafasına yerleştirdi;
sarsılmaz eliyle mızrağı kavrayarak tüm Argoslulara
hükmeden ve halk tarafından tanrı gibi sayılan kardeşini

[1] Dolon'la çatışma.

uyandırmaya gitti. Onu, gemisinin pupasının yanında
omuzlarına güzel silahlarını geçirirken buldu.
O da onun gelişinden memnuniyet duydu.
Önce gür sesli Menelaos ona dedi ki:

"Niçin böyle silahlanıyorsun kardeşim? Yoksa
yoldaşlarından birini Troyalılara casusluk yapsın diye
göndermek mi istiyorsun? Korkarım kimse böylesi bir işi,
tek başına kara gecenin içinde düşmanların arasında
casusluk yapmayı üstlenmez.
Cesur bir yüreğe sahip olmalı bunu yapacak olan."

Yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Ey Menelaos, senin ve benim Argosluları ve gemileri
kurtaracak ve felaketi savacak yararlı bir fikre ihtiyacımız
var. Çünkü artık değişti Zeus:
Hektor'un kurbanları çok daha fazla hoşuna gidiyor.
Hayatım boyunca, şimdiye dek, bir gün içerisinde bir
insanın, bir tanrının
ya da tanrıçanın kıymetli oğlu olmayan bir adam olsa da
Zeus'un sevdiği Hektor'un, yalnız başına Akha oğullarına
getirdiği kadar belayı yaptığını ne gördüm, ne duydum.
Sanırım tüm bu yaptıklarını Argoslular yıllarca
hatırlayacaktır; bu kadar çok bela getirdi o Akhalara!
Gel şimdi, hemen gemilere koşup Aias ile İdomeneus'u
çağır. Ben de tanrısal Nestor'a gidip ona kalkmasını
söyleyeyim ve sorayım acaba nöbetçilerin
kutsal taburlarına gidip onlara buyruklar vermeyi
ister mi diye. Çünkü onu yanında İdomeneus'un yoldaşı
Meriones ile birlikte kendi oğlu daha iyi dinleyeceklerdir.
Biz onları belirlemiştik onlara komutan olarak."

Gür sesli Menelaos yanıtladı onu:

"Kesin olarak açıkla bana hangisidir buyruğun: Onlarla
birlikte aşağıda kalıp gelmeni mi bekleyeyim, yoksa bir
koşu gidip onlara gelmelerini söyledikten sonra tekrar
senin yanına mı döneyim?"

Yanıtladı tekrar Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Orada, aşağıda kal da yolda birbirimizi kaybetmeyelim;
bir sürü yol var ordugâhta.
Geçtiğin her yerde, onlara tetikte durmalarını söyle.
Her bir ere babasının ve soyunun adıyla hitap edip
hepsine saygı göster. Kibirli gösterme kendini.
Biz şimdi emek verelim; Zeus
doğduğumuz günden beri hep bize acı ve dert gönderir."

Bunları söyledi. Önce her şeyi iyice açıkladıktan sonra
gönderdi kardeşini. Kendisi de halkların çobanı
Nestor'a gitmek üzere yola koyuldu.
Onu barakasının ve kara gemisinin yanında,
yumuşak bir döşeğin üzerinde otururken buldu.
Güzel süslemeli silahları yanında, yerdeydi.
Kalkanı, iki tane mızrağı ve görkemli miğferi ve nakışlı
kemeri yakınında duruyordu. İhtiyar, savaş için silahlarını
kuşanırken o kemeri giyerdi; ihtiyarlığın getirdiği
kötülükler boyun eğdirememişti ona. Dirseğini
doğrultup başını kaldırarak Atreus'un oğluna sordu:

"Kimsin sen ki, böyle tüm diğer faniler uyurlarken,
karanlık gecenin içinde gemilerin önüne ve ordugâha
tek başına gelirsin? Katırlardan birini ya da bir
yoldaşını mı ararsın?
Konuş; böyle sessiz yanaşma yanıma! Ne istiyorsun?"

Yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Ey Neleus'un oğlu, Akhaların büyük şerefi Nestor! Ben,
Zeus'un herkesten çok işkence ettiği, göğsümün içinde
nefesim var olduğu ve dizlerim tuttuğu sürece de edeceği
Atreus'un oğlu Agamemnon'um. İşte böyle dönüp
durmaktayım; çünkü tatlı uyku tutmuyor gözlerimi.
Savaşı ve Akhaların başına gelen belaları düşünüp
duruyorum. Akhaların başına gelecekleri düşünmekten
korkuyorum. Artık aklım başımda değil, kalbim
göğsümün içinden fırlıyor ve tir tir titriyor dizlerim.

Ama eğer sen de bir şeyler yapmak istersen gel; bilirim seni
de tutmaz uyku! Aşağı, nöbetçilerin yanına gidip
görevlerini unutup uyumuşlar mı diye bakalım.
Çünkü düşman yakınımızda ve henüz gece de
bizimle savaşmak isteyip istemediklerini bilmiyoruz."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon! Bilge
Zeus'un Hektor'un aklından geçen her türlü umudu
gerçekleştireceğini sanma. Bana öyle geliyor ki, eğer
Akhilleus vahşi öfkesini kalbinden kovarsa
onu, daha büyük belalar bulacak.
Ben seninle birlikte gelmeyi yeğlerim.
Daha sonra uyandırırız diğerlerini de Tydeus'un oğlu,
mızrağıyla ünlü Diomedes'i, Odysseus'u, hızlı Aias'ı,
Oileus'un oğlu yiğit Phyleus'u, Meges'i.
Birisi de gidip tanrıya denk kral İdomeneus'u çağırsın.
O yakında değil, uzaktadır gemileriyle.
Menelaos'a gelince, her ne kadar saygıdeğer olsa da
sen bana kızsan bile onunla bozuşacağım açık;
çünkü kayıtsız uyuyor ve tüm zahmetlere tek başına
girmen için seni yalnız bırakıyor. Şimdi onun da tüm
komutanların yanında koşturuyor olması ve onlara
yalvarması gerekirdi. Çünkü bizi saran bu durum
dayanılmaz bir durum."

Kral Agamemnon onu yanıtladı ve dedi ki:

"İhtiyar, bir zamanlar ben kendim sana onun iyiliği için
onunla kavga etmeni, onu azarlamanı söylerdim.
Çünkü çok sefer kayıtsız kalır o ve zahmete girmez.
Bunu tembellikten ya da budalalıktan yapmaz;
hep benden ona ne yapacağını söylememi bekler.
Ama şimdi, benden çok daha önce kalkıp beni bulmaya
geldi. Ben de istediklerini çağırması için gönderdim onu.
Şimdi onları kapıların önünde nöbetçilerin arasında
karşılamaya gidelim; toplanmalarını söyledim onlara."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Argoslulardan hiçbiri
kimi çağırırsa çağırsın, kime buyurursa buyursun,
ne mırnırzlanacak, ne de dediğinden çıkacak."

Bunları söyledi. Göğsünün etrafına gömleğini giyinip
görkemli ayaklarına güzel sandaletlerini bağladı. Dört bir
yandan kancalarını ilikledi erguvani harmanisinin.
Bu harmani iki kat kalın yündendi ve çok genişti.
Sivri tunç uçlu mızrağını alarak
tunç zırhlı Akhaların gemilerine doğru yola koyuldu.
Önce ihtiyar atlı savaşçı Nestor, kuvvetli bir bağırışla,
sağduyuda Zeus'a denk Odysses'u uykudan kaldırdı.
Bu çığlık hemen ulaştı onun kulaklarına;
o da barakasından çıkıp şu sözleri söyledi onlara:

"Ölümsüz gecenin içinde, gemilerin önünde ve
ordugâhta ne dönüp duruyorsunuz böyle?
Sizi böylesi büyük bir zorunluluk mu acele ettiriyor?"

İhtiyar atlı savaşçı Nestor yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, kızmayasın!
Büyük bir bela buldu Akhaları.
Gel bizimle de diğerlerini de uyandırarak,
gidip kaçmalı mıyız, yoksa savaşmalı mıyız diye bakalım."

Bunları söyledi. Hünerli Odysseus da barakasına gidip
omuzlarına süslemeli kalkanını geçirdikten sonra,
onların yanına geri döndü.

O zaman Tydeus'un oğlu Diomedes'e gittiler.
Onu, barakasının dışında silahlarıyla buldular.
Yoldaşları, etrafında, kalkanlarını yastık yapmış
uyuyorlardı. Mızrakları uçlarından yere saplanmış
duruyor, uzaktan tunçları baba Zeus'un şimşeği gibi
parlıyordu. Yiğit Diomedes de uyuyordu;
altında bir yaban domuzunun postu seriliydi,
başının altında da parıl parıl parlayan bir kilim yayılıydı.

İhtiyar atlı savaşçı Nestor ona yaklaşıp ayağının ucuyla
dürterek uyandırdı ve azarlayarak dedi ki:

"Uyan ey Tydeus'un oğlu! Ne diye uyursun bütün gece?
Duymuyor musun
ovadaki tepede, gemilerin yanında duran
ve dibimize kadar gelmiş Troyalıları?"

Bunları söyledi. O da hemen uykudan fırlayıp yanıtladı
onu şu kanatlı sözlerle:

"Tuhaf adamsın ihtiyar! Hiç sakin sakin oturduğun yok;
işin gücün didinip durmak. Akhaların
gidip krallardan birini uyandıracak
senden daha genç oğulları yok mu? Yorulmaz
adamsın sen ihtiyar!.."

İhtiyar atlı savaşçı Nestor tekrar ona dedi ki:

"Evet dostum, tüm bu dediklerin doğru. Gidip onları
çağıracak yiğit oğullarım da çok sayıda delikanlım da var.
Ancak şimdi, büyük bir dert, Akhaların iki ayağını bir
pabuca soktu. Şansımız bir pamuk ipliğine bağlı ya yok
olacağız ya yaşayacağız. Şimdi çabuk gidip
daha genç olduğun için sen
uyandır Aias ile Phyleus'un oğlunu."

Bunları söyledi. O da omuzlarına sarı ve büyük bir aslanın
ayaklarına kadar uzanan postunu giydi; daha sonra savaşçı,
mızrağını aldı ve gidip onları uyandırarak ve oraya getirdi.

Bir araya toplanmış nöbetçilerin olduğu yere vardıklarında
onların komutanlarını uyur halde bulmadılar.
Hepsi de uyanıktı ve silahlarıyla birlikte oturuyorlardı.
Köpekler, ağılda, herhangi vahşi bir hayvanın dağdan,
sık ormandan indiğini sezdiklerinde,
çobanlardan büyük bir kargaşa ayaklandığında,
koyunları koruyarak nasıl kaybederler de uykularını,
uyanık kalırlarsa; işte onların da kötü geceyi
gözetledikleri sırada tatlı uyku girmemişti gözlerine.

Çünkü sesleri duymak ve Troyalıların bir anda
saldırmalarından kaçınmak için akılları ovadaydı.
İhtiyar onları gördüğüne çok sevindi ve
onlara şu kanatlı sözlerle cesaret verdi:

"İşte böyle tetikte durun sevgili evlatlarım!
Hiçbiriniz uykuya yenik düşmeyin ki düşmanlarımızın
eline düşmeyelim."

Bunları söyleyip hemen geçti hendeği. Argosluların
kurultaya çağrılı olan krallarının hepsi de izlediler onu.
Meriones ile Nestor'un görkemli oğlu da onlarla birlikte
gitti. Onlar da konuşmak için çağrılmışlardı.
Kazılmış hendeği geçince
ölülerin olmadığı, temiz bir yerde oturdular;
orada korkunç Hektor, Argosluları ortadan kaldırırken,
gece etrafı karanlık örttüğü için geri dönmüştü.
İşte oraya oturup konuşmaya başladılar. İlk sözü ihtiyar
atlı savaşçı Nestor aldı ve onlara dedi ki:

"Dostlarım, yok mu yüce ruhlu Troyalıların oraya gidip
diğerlerinden daha uzakta kalan bir düşmanı yakalayacak
ya da onların konuşmalarını dinleyip ne planladıklarını
öğrenecek cesur yürekli biri? Niyetleri orada gemilerin
yanında, surlardan uzakta kalmak mı, yoksa şimdi
Akhaları alt etmişken kente dönmek mi? Eğer tüm
bunları öğrenebilir ve tekrar buraya sağ salim dönerse,
ünü tüm dünya içinde çok büyük olacak ve güzel hediyeler
alacaktır. Gemileri yöneten hükümdarların her biri ona
kara koyunlarından biri ele yeni doğmuş kuzusunu
bağışlayacaklardır. Bundan daha iyi bir armağan yoktur.
Ayrıca akşam yemeklerinde de daima ayrı olacaktır yeri."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Daha sonra gür sesli Diomedes onlara dedi ki:

"Nestor, cesur yüreğim bana yakında bulunan
düşmanımızın, Troya ordusunun arasına karışmamı
söylüyor. Eğer benimle bir başkası daha gelirse daha güvenli

ve cesaret verici olur: İki kişi birlikte gittiğinde, biri, neyin daha gerekli olduğunu diğerinden daha iyi anlayabilir;
yalnız başına kişinin aklı bir şeyleri sezse bile hep daha yavaştır ve daha güçsüz olur düşüncesi."

Bunları söyledi. Pek çoğu Diomedes'in peşinden gitmek istedi. Ares'in delikanlıları iki Aias da,
Meriones de ve daha çok Nestor'un oğlu da
Atreus'un mızrağıyla ünlü oğlu Menelaos da
çok görüp geçirmiş Odysseus da Troyalıların kalabalığı arasına karışmak istedi; çünkü Odysseus'un ruhu her zaman cesurdu.

O zaman erlerin kralı Agamemnon ona dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, sevgili Diomedes, hangisini yoldaş olarak istiyorsan seç; seç
burada en iyi olduğuna inandığın kişiyi,
seninle gelmek isteyenler pek çok. Sakın en iyisini bırakıp da hatır için en kötüsünü seçme; ne soyuna bak ne senden büyük bir kral olmasına."

Bunları söyledi;
ancak sarışın Menelaos'u seçecek diye ödü kopuyordu.

Gürsesli Diomedes ona tekrar şu sözleri söyledi:

"Bana yoldaşımı kendim seçmemi söylemişken
tanrısal Odysseus'u nasıl unutabilirim?
Onun cesur yüreği her türlü zahmete seve seve girmeye hazırdır; Pallas Athene de sever onu.
Onunla birlikte, alevlerin ateşleri içinden bile gider geliriz.
Çünkü o, herkesten daha uyanıktır."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, bırak şimdi övgüleri de yergileri de.
Tüm bu söylediklerini bilir Argoslular.
Gel gidelim; çünkü gece dediğin, hemen gider ve çabucak gelir şafak: Yıldızların üçte ikisi geçip gitti geceyi, geriye kalansa yalnızca üçte biri."

Bunları konuştular ve korkutucu silahlarını kuşandılar.
Yiğit savaşçı Thrasymedes, Tydeus'un oğluna iki ağızlı
kılıcını verdi; çünkü o kendininkini kalkanıyla birlikte
gemide bırakmıştı. Başına da boğa derisinden miğferini
geçirdi. Püsküllü olmayan bu miğfere "takke" diyorlardı,
bu miğfer korurdu delikanlıların başını. Yine
Meriones, Odysseus'a bir yay, bir okluk ve bir kılıç verdi.
O da başına öküz derisinden yapılma miğferini geçirdi;
miğfer pek çok kayışla içinden sağlam bir şekilde
bağlanmıştı ve dışında bir yaban domuzunun
beyaz dişleri iyi bir işçilikle dizilmişti;
içine de sık bir yün yerleştirilmişti[2].
Bu miğferi bir zamanlar Autolykos Ormenosoğlu
Amyntor'dan, Eleon'dan saraylarını yağmaladığı
sırada almış ve onu, Skandeia'da Kythereli Amphidamas'a
vermişti. Amphidamas da onu konukluk hediyesi olarak
Molos'a bağışlamıştı,
o da yine giymesi için Meriones'e vermişti.
Şimdi de miğfer Odysseus'un başını örtüyordu.

İkisi de korkutucu silahlarını kuşanınca harekete
geçtiler ve orada bıraktılar tüm komutanları.
Pallas Athene de onlara sağda, yolun yanında duran
bir kara balıkçıl kuşu gönderdi. Ama onlar,
gecenin karanlığı içinde gözleriyle görmediler onu;
yalnızca sesini işittiler. Odysseus, bu alamete çok
sevindi ve Athene'ye şu sözlerle dua etti:

"Duamı kabul et kalkan taşıyan Zeus'un kızı!
Sen ki daima başıma gelen tüm felaketlerde destek
olursun bana! Daima bir şey yapmaya kalkıştığımda
görürsün beni! Ey Athene, şimdi de her zamankinden
çok sev beni ve tüm Troyalıları altüst edecek büyük
bir başarı elde etmemizi sağlayarak
gemilere şanla şerefle dönmemizi sağla."

Daha sonra, ikinci olarak gür sesli Diomedes dua etti:

[2] Eski tip miğferin tanımı.

"Şimdi benim duamı da kabul et ey Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Thebai'ye Akhaların elçisi olarak gittiği zaman,
babam tanrısal Tydeus'la birlikte nasıl gittiysen,
şimdi de benimle birlikte gel. Tunç zırhlı Akhaları
Asopos ırmağının orada bırakmış ve Kadmoslulara barış
haberi götürmüştü. Ancak dönüşünde, aklına onlar için
büyük felaketler gelmişti; ancak ey ölümsüz Tanrıça,
sen destek oldun ona, bunları atlatması için.
Şimdi de rızanla yardım et bana ve koru beni!
Ben de sana, bir yaşında geniş alınlı şimdiye dek kimsenin
boyunduruğa almadığı kadar vahşi bir buzağı kurban
edeyim. Onu, önce boynuzlarını altınla kaplayıp öyle
kurban edeyim sana."

Bunları konuştular. Pallas Athene de kulak verdi dualarına.
Büyük Zeus'un kızına dua ettikten sonra, karanlığın
içinde, ölülerin, silahların ve kara kanın arasından
ilerleyerek iki aslan gibi harekete geçtiler.

Hektor da Troyalıların uyumasına izin vermedi.
Tüm seçkin komutanları ve ileri gelenleri çağırdı.
Onları çağırıp enine boyuna düşünülmüş şu fikrini söyledi:

"Kim bana büyük bir armağan kazanmak için
aklımdan geçen şu başarıyı gerçekleştirmeyi
vadederse, ödülü de ona layık olacak. Ona
bir savaş arabası ve hızlı Akha gemilerinin orada duran,
en görkemli atların içinden seçilmiş iki yüksek gövdeli at
vereceğim. Hızlı gemilerin yanına kadar gidip başta olduğu
gibi her yeri koruma altına almışlar mı yoksa Akhalar,
biz onları yenmişken akıllarından kaçmayı mı geçiriyorlar,
tüm emekleri sonucunda, yorgun düşmüş olarak artık
geceye boyun eğmekten vaz mı geçmişler? Bunları
öğrenmeye cesaret edene vereceğim bunları; ünü de çok
büyük olacak."

Bunları söyledi. Hepsi de sessiz sedasız kalakaldılar.
Ancak Troyalıların arasında Dolon diye biri vardı;

tanrısal haberci Eumedes'in oğluydu, tunçtan ve altından yana zengindi, görüntüde çirkindi ama ayağına çabuktu. Beş kız kardeşin arasında tek erkek çocuktu. İşte o Troyalıların önünde Hektor'a dedi ki:

"Hektor, cesur yüreğim bana hızlı gemilerin yanına gidip bakmamı söylüyor. Gel şimdi asanı kaldır ve Peleus'un kusursuz oğlu Akhilleus'un atlarını ve tunç süslemeli savaş arabasını vereceğine dair yemin et bana. Ben de yararsız bir casus olmayacağım, seni aldatmayacağım da. Agamemnon'un barakalarına ulaşana kadar geçeceğim ordunun içinden; orada komutanlar kurultayı toplamış ve gitmeleri mi savaşmaları mı gerektiğini tartışıyor olacaklar."

Bunları söyledi ve Hektor da eline asasını alıp yemin etti:

"Hera'nın şimşekler yollayan kocası Zeus şahidim olsun ki, senden başka, Troyalıların hiçbiri çıkmayacak o atların üzerine; vaat ediyorum ki yalnızca sen sahip olacaksın onlara!"

Ona cesaret vermek için bir yeminle bunları söyledi; ama boş yere bir yemindi bu. O da hemen omuzlarına kıvrık yayını astı ve üzerine boz bir kurt postu giydi; kafasına da gelincik derisinden yapılma miğferini geçirdi. Sivri mızrağını eline alıp ordugâhın içinden, gemilere giden yola koyuldu. Ancak gemilerden geri dönüp Hektor'a herhangi bir mesaj getiremeyecekti.

Arkasında erlerin ve atların kalabalığını bırakarak hemen yola koştu. Tanrısal Odysseus onun yaklaştığını sezerek Diomedes'e dedi ki:

"Bak Diomedes, ordugâhtan biri gelmekte. Ya gemilerimizi gözetlemek için geliyor ya da ölülerden birini soymak için. Bırakalım önce ovanın içine ilerlesin, sonra da üzerine saldırıp yakalayalım. Eğer olur da koşarak bizi geçerse sen mızrağınla saldırarak, elimizden kaçıp da kente

doğru gitmesin diye, onu ordusundan uzağa, gemilere doğru kovala."

Bunları söyledi; yolun dışında ölülerin arasında bir süre çömeldiler. O da
hiçbir şeyden haberi olmaksızın önlerinden koşarak geçti. Katırların tarla sürerken kat ettiği kadar bir mesafe kat ettiğinde (çünkü katırlar derin bir nadaslı tarla boyunca sabanı çekmekte öküzlerden daha iyidirler) o zaman ikisi birden atıldılar üzerine. O da gürültüyü duyup durdu;
çünkü içinde Hektor'un buyruğuyla onu geri döndürmek için Troyalılardan yoldaşlarının gelmesi umudu vardı. Ama bir mızrak atımı mesafe kadar, hatta biraz daha az mesafe kadar yakınına yaklaştıklarında, onların düşman olduğunu anlayıp çevik ayaklarıyla kaçmayı diledi. Ama onlar hemen saldırıp peşine düştüler onun.
Sivri dişli iki av köpeği bir karacayı
ya da bir tavşanı ormanlık yerde nasıl ısrarla kovalarsa ve vahşi hayvan nasıl bağırarak önde koşarsa, Tydeus'un oğlu da kentler fatihi Odysseus ile birlikte onu ordudan uzaklaştırmışlarken, öyle ısrarla kovalıyorlardı onu.
Ancak gemilere doğru kaçarken, tam nöbetçilere yaklaşacağı sırada; Athene, Tydeus'un oğluna, tunç zırhlı Akhalardan biri önceden yetişerek onu vurup sonradan ilk önce kendisinin vurduğunu ve Diomedes'in arkadan geldiğini söyleyerek böbürlenmesin diye güç verdi. Güçlü Diomedes, mızrağıyla saldırarak bağırdı ona:

"Dur, aksi halde mızrağımla mıhlayacağım seni
ve elimden bulacağın vahşi ölümden kurtulamayacaksın!"

Bunları söyledi. Uzun mızrağını onu vurma niyeti taşımaksızın fırlattı. Mızrağın sivri burnu sağ omzunun üzerinden geçip yere saplandı. O da şaşkın halde durdu ve titremeye başladı. Korkudan yemyeşil olmuştu,
ağzının içinde dişleri birbirine vuruyordu.
O zaman diğer ikisi nefes nefese yanına yaklaşıp onu ellerinden yakaladılar. O da ağlayarak onlara dedi ki:

"Esir olarak alın beni; ben de size kurtuluşum için
fidye vereyim. Evimde altın, tunç ve binbir emekle
işlenmiş demir var. Babam
eğer Akhaların gemisinde sağ olduğumu öğrenirse,
bunlar içinden sınırsız bir fidye verir size."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Cesur ol! Aklına ölümü getirme. Yalnız, şimdi gerçeği
söyle bana:
Ordugâhtan uzakta, kara gecenin içinde
diğer tüm faniler uyurlarken, böyle yalnız başına,
gemilere doğru nereye gidiyorsun böyle? Ölülerden
birini mi soymak niyetin? Ya da gemilerin yanına gidip
olup biteni gözetlemen için, yoksa Hektor mu yolladı
seni? Ya da tüm bunlara tek başına mı karar verdin?"

O zaman Dolon, tir tir titreyerek cevapladı onu:

"Hektor yalan yeminlerle aklımı çeldi! Bana Peleus'un
görkemli oğlunun tek tırnaklı atlarıyla, tunç süslemeli
savaş arabasını vereceğini vaat ederek, benim, hızlı ve
kara gecenin içinde, düşmanın yanına gelmem ve
Akhaların elimizden yenilgiyi bulmuş olsalar da
hâlâ hızlı gemileri koruyup korumadıklarını;
akıllarından büyük emeklerden yorgun düşmüşken
kaçmanın geçip geçmediğini görmem için yola çıkmamı
sağladı."

Gülümseyerek yanıtladı onu Odysseus:

"Gerçekten de büyük hediyeler istemiş canın: Yiğit
Aiakos'un torununun atları! Onları, ölümsüz bir ananın
doğurmuş olduğu Akhilleus'tan başka bir faninin
ehlileştirmesi ve sürmesi zordur! Şimdi gel söyle tek tek
gerçeği: Buraya gelmek için yola çıkarken,
Kral Hektor'u nerede bıraktın?
Nerede duruyor savaş arabalarıyla atları?
Ne durumda nöbetçiler? Uyuyor mu diğer Troyalılar?
Ne planlıyorlar? Burada gemilerin yanında kalmak mı

niyetleri yoksa
Akhalar onları alt etmişlerken kente geri mi dönecekler?

Yanıtladı onu Eumedon'un oğlu Dolon ve dedi ki:

"Seve seve söyleyeceğim size tüm gerçeği: Hektor,
kurultaya gidenlerle birlikte, ordugâhın kargaşasından
uzakta, tanrısal İlios'un mezarı yanında kararlar alıyor.
Ey kahraman, bana sormuş olduğun nöbetçilere gelince,
uyanık kalıp orduyu gözetlemesi için belirlenmiş herhangi
bir nöbetçi yok. Troyalıların arasında yanan ateşlerse,
uyanık kalıp birbirlerini korumaya teşvik etme
gereksiniminden yanıyor. Ancak, her yerden gelen
müttefikleri, korumayı Troyalıları bırakıp uyumaktalar;
çünkü ne karıları ne de çocukları yanlarında değil."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Nasıl uyuyorlar şimdi müttefikler? At besleyen
Troyalıların arasına karışmış halde mi
yoksa ayrı bir yerde mi? Söyle bana da bileyim."

Eumedes'in oğlu Dolon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Bunu da açık olarak tüm gerçekliğiyle açıklayacağım
sana. Deniz tarafında Karialılar, kıvrık yaylı
Paionlar, Lelefler, Karialılar ve tanrısal Pelasglar var.
Thymbre tarafında Lykialılar, mağrur Mysialılar,
at besleyen Phrygialılar ve yiğit Maionialılar var.
Peki tüm bunları neden soruyorsunuz bana? Troya
ordusunun içine sızmak mı istiyorsunuz. İşte orada da,
kıyıda diğerlerinden ayrı duran yeni gelmiş Trakyalılar var.
Aralarında, kralları Eioneus'un oğlu Rhesos durur.
Hayatımda onunkilerden daha güzel ve iri atlar
görmedim ben! Kardan beyazlar ve rüzgâr gibi koşarlar.
Savaş arabası da altın ve gümüşle bir güzel süslenmiştir!
Öyle görkemli, öyle som altından silahlarla geldi ki
görsen şaşarsın! Hiçbir faninin böyle silahları yoktur;
olsa olsa ölümsüzlerin ve tanrıların vardır bunlardan!..
Şimdi ya götürün beni hızlı gemilerin yanına ya da sıkıca

bağlayın beni buraya ve size
söylediklerimin doğru olup olmadığına gidip bakın."

Ancak o zaman vahşice baktı güçlü Diomedes ve ona dedi ki:

"Kurtulmayı umma Dolon; bize güzel şeyler söylemiş
olsan da düştün bir kere elime. Eğer şimdi seni azat
eder ve gitmene izin verirsek, daha sonra ya casusluk etmek
için ya da savaşmak için Akhaların hızlı gemilerine tekrar
döneceksin. Ama eğer seni ellerimle öldürürsem, hayatını
kaybedecek, bir daha Argoslulara zarar veremeyeceksin."

Bunları söyledi. Diğeri de güçlü elleriyle, onun
çenesine dokunarak yalvar yakar olmak istedi.
Ancak Diomedes onun üzerine çullanıp
kılıcını gırtlağının orta yerine sokup
iki tendonunu kesti. O zaman, kafasından gelincik
derisinden yapılma miğferini, daha sonra da kurt
postunu, esnek yayını ve uzun mızrağını aldılar.
Tanrısal Odysseus, onu elleriyle yükseğe kaldırıp,
yağmacı Athene'ye şu sözlerle dua etti:

"Sevin Tanrıça bu ganimetlere! Çünkü Olympos'un tüm
ölümsüz tanrılarının içinde önce senin adını andık.
Şimdi yol göster bize ve Trakyalıların uyudukları
barakaları ile atlarının nerede olduklarını göster."

Bunları söyleyip yükseğe kaldırdı ganimetleri;
karanlık gecenin içinde dönerken görebilsinler diye, bir
ılgının uzun dallarını sazlarla birleştirerek üzerine
koydu onları.

Daha sonra ikisi birlikte çıktılar yola.
Savaş arabalarının, kara kanın arasından geçip hemen
ulaştılar Trakyalıların bölüklerine.
Onlar yorgunluğa yenik düşmüş uyuyorlardı.
Güzel silahları yanlarında duruyordu. Onları boylu
boyunca yere uzatmışlardı. Silahlardan üç sıra yapmışlardı
ve her birinin yanında da iki at vardı. Rhesos, tam
ortalarında uyuyordu; yanında da

savaş arabalarının etrafında
kayışlarla bağlanmış hızlı atları duruyordu.

Önce Odysseus gördü onu ve Diomedes'e gösterdi:

"Diomedes, kral bu işte. Biraz önce öldürdüğümüz
Dolon'un bize söylediği atlar da işte şunlar. Gel şimdi
göster erkekliğini; böyle boş durma silahlarınla, git çöz
atları! Ya da sen erleri öldür, ben ilgileneyim atlarla."

Bunları söyledi, gök gözlü Athene de güç verdi
Diomedes'e. Diomedes dört bir yandakileri öldürüyordu.
Trakyalılar da o, kılıcıyla onları öldürürken, korkunç
sesler çıkarıyorlardı. Yer kandan kıpkırmızı olmaktaydı.
Çobansız bir keçi ya da koyun sürüsüne rastlayan aslan,
nasıl kana ve öldürmeye susamış halde ortalarına atlarsa,
işte Tydeus'un oğlu da öyle saldırıyordu Trakyalıların
üzerine. On ikisini öldürmüştü. Bu arada, hünerli
Odysseus, Diomedes kime yaklaşır da kılıcıyla vurursa
güzel yeleli atlar daha kolay geçebilsinler
ve ölülerin üstüne basıp da ürkmesinler diye,
arkadan gelip ölüyü bacaklarından tutuyor ve bir
kenara çekiyordu; çünkü atlar henüz alışmamışlardı
bu duruma. Tydeus'un oğlu, kralla karşılaştığında,
aldı onun da canını onüçüncü can olarak.
Tam derin derin nefes alırken aldı onun tatlı canını.
O gece kötü bir rüya görmekteydi; Athene'nin
isteğiyle, Oineus'un torunu Diomedes'i görüyordu
rüyasında. O sırada hünerli Odysseus, tek tırnaklı
atları çözüyor ve kayışlarla bağlayarak, yayıyla
vurarak kalabalığın uzağına çekiyordu. Güzel süslenmiş
savaş arabasından görkemli kırbacını almayı unutmuştu.
Daha sonra da yiğit Diomedes'e ıslık çaldı.

Ancak o durmuş hangisinin daha cesurca olduğunu
düşünüyordu: Savaş arabasını tüm iyi işlenmiş silahlarla
birlikte sırığından sürükleyerek almak mı
yoksa Trakyalılardan birkaçını daha öldürmek mi?
O, aklından bunları geçirirken, Athene yanına gidip

tanrısal Diomedes'e dedi ki:

"Ey yüce ruhlu Tydeus'un oğlu, şimdi koca karınlı
gemilere dönme zamanıdır;
olur ya bir başka tanrı Troyalıları ayaklandırırsa
avlanmış olarak kaçmak zorunda kalırsın."

Bunları söyledi. O da onunla konuşmakta olan
Tanrıça'nın sesini sezip hemen atların üzerine atladı.
O zaman Odysseus, onlara yayıyla vurdu; atlar da
Akha gemilerine doğru hızla atıldılar.

Gümüş yaylı Apollon da kör değildi.
Athene'nin Tydeus'un oğluna yol gösterdiğini
gördüğünde, ona olan öfkesinden kudurarak Troya
kalabalığının arasına dalıp Rhesos'un kuzeni ve
Trakyalıların danışmanlarından biri olan
Hippokoon'u uyandırdı. O da uykudan uyanıp
daha önceleri atların durduğu yerin ıssız olduğunu,
erlerin korkunç yaraları yüzünden çırpındıklarını
görünce derin derin iç çekip dövünmeye ve sevgili
yoldaşlarının adını haykırmaya başladı.
O zaman, hep birlikte koşup sonrasında
koca karınlı gemilerine dönmüş olan düşmanların
yapmış oldukları iğrenç katliamı gören Troyalılar
arasında büyük bir uğultu ve kargaşa koptu.

O ikisi, Hektor'un casusunu öldürmüş oldukları yere
ulaştıklarında, Zeus'un sevdiği Odysseus hızlı atları
durdurdu; Tydeus'un oğlu da yere atlayıp kanlı ganimeti
diğerinin ellerine verdikten sonra,
tekrar savaş arabasının üzerine çıkıp atları kamçıladı.
Onlar da seve seve atıldılar, koca karınlı gemilere doğru.

Önce Nestor duydu onların ayak seslerini ve bağırdı:

"Dostlarım, Argosluların kral ve hükümdarları!
Söyleyeceğimin yalan mı gerçek mi olduğunu
bilmiyorum. Yine de kalbim, konuşmam için dürtüyor
beni. Sanırım kulaklarım, hızlı atların ayak seslerini duydu.

Umarım bunlar Troyalılardan
aldıkları tek tırnaklı atları böylesine hızlı getiren
Odysseus ile yiğit Diomedes'tir. Ancak yine de titriyor
kalbim; Troya'nın kargaşası içinde Argosluların en iyi
komutanlarının başına bir şey gelecek diye."

Daha henüz sözlerini bitirmemişti ki geldiler.
Onlar atlardan aşağı iner inmez diğerleri, elleriyle ve tatlı
sözleriyle selamlamaya başladılar onları. Öncelikle ihtiyar
atlı savaşçı Nestor sordu onlara ve dedi ki:

"Gel söyle bana Argosluların büyük gururu, şanlı
Odysseus, nasıl aldınız bu atları?
Troya ordusunun arasına mı karıştınız, yoksa
yolda karşılaştığınız bir tanrı mı verdi bunları size?
Güneşin ışıklarına benziyor bu atlar! Daima Troyalılarla
savaştım ve ihtiyar olsam da gemilerin yanında geride
kalmadığım için gurur duydum.
Ancak ömrümde böyle büyüleyici atlar görmedim!
Bunun için sanırım yolda karşılaştığınız bir tanrı verdi
size bunları. Çünkü sizler bulut devşiren Zeus'un
sevdiklerisiniz; kalkan taşıyan Zeus'un kızı gök gözlü
Athene de ikinizi sever."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Ey Nestor, Neleus'un oğlu, Argosluların büyük gururu!
Bir tanrının, istediği zaman bize bunlardan daha güzel atlar
bağışlaması kolay iştir, çünkü tanrılar çok üstündür
bizden! Ancak ihtiyar, bize sorduğun bu atlar Trakya'dan
yeni gelmişlerdir. Yiğit Diomedes, onların sahibini diğer
on iki yoldaşıyla birlikte öldürdü,
On üçüncü olarak gemilerin yanında, Hektor'un ve diğer
Troyalıların ordumuzu gözetlemek için göndermiş olduğu
bir casusu öldürdük."

Bunları söyledi ve neşeyle atlattı atları hendekten.
Diğer Akhalar da memnuniyetle izlediler onları.
Tydeus'un oğlunun iyi yapılmış barakasına vardıklarında,

atları, Diomedes'in hızlı atlarının durduğu ve tatlı
arpaları yediği yemliğe bağladılar. Odysseus Athene'ye
bir kurban hazırlanırken Dolon'un kanlı silahlarını
geminin kıçına yerleştirdi. Daha sonra ikisi de denize
girip ayaklarındaki, boyunlarındaki ve baldırlarındaki
sonsuz terden arındılar. Denizin dalgası vücutlarındaki
terleri alıp götürünce, serinledi kalpleri de;
sonra sıcak banyoya girip rahatladılar.
Yıkandıktan sonra yağlarını sürünüp yemeğe oturdular.
Dolu maşrapalardan tatlı şarabı alarak, Athene'ye
sunmak için yere serptiler.



RAPSODİ 11

[Agamemnon'un Başarıları]

Eos, ölümsüzlere ve fanilere ışığı getirmek için güzel
Tithonos'un kucağından kalkıyordu. Zeus da
Akhaların hızlı gemilerine, ellerinde savaşın sembolünü
tutmakta olan Kavga'yı yolladı.
Odysseus'un koca karınlı kara gemisinin üzerinde durdu.
Gemi iki taraftan da sesi duyulabilsin diye ordunun tam
ortasında duruyordu. Yani hem Telamon'un oğlu Aias'ın
barakalarından, hem de dengeli gemilerini savaş alanından
uzağa çekmiş olan Akhilleus'un barakalarından duyulması
için tam orta bulunuyordu. Onların erkekliklerine ve
erlerinin gücüne olan güvenleri tam olduğundan uzağa
çekmişlerdi. Tanrıça orada durup
korkunç bir şekilde bağırıp haykırmaya başladı.
Ve Akhaların her birinin yüreğinin içine savaşmak ve
durmaksızın çatışmak için büyük bir güç koydu. Savaş da
koca karınlı gemileriyle sevgili vatanlarına dönmekten
daha tatlı geldi onlara.

Atreus'un oğlu yüksek sesle bağırarak
Argoslulara silahlanmalarını buyuruyordu. O da kuşandı
parıl parıl parlayan tunç silahlarını. Öncelikle, ayaklarına
gümüş halkalı güzel dizliklerini geçirdi; daha sonra da
göğsünün etrafına, bir zamanlar Akhaların silahlanmakta
oldukları ve Troya'ya doğru yola çıkacakları haberi
Kıbrıs'a kadar ulaştığında, Kinyres'in hediye olarak vermiş
olduğu zırhını geçirdi. Kralı memnun etmek için vermişti
zırhı ona. Bu zırhın on sırası kara çelik, on iki sırası altın,
yirmi sırası da kalaydı; boyuna yakın kısmında,
zırhın her tarafına üç tane çelikten ejderha uzanıyordu.
Kronos'un oğlunun insanlara belirti olsun diye buluta
dayadığı gökkuşaklarına benziyordu. Daha sonra omzuna,
üzerinde altın kakmaların parladığı,
gümüşten bir kını olan ve altın kayışlarla asılı duran

kılıcını geçirdi. İnsanları tamamen örten, iyi işlenmiş,
çevresinde on yuvarlak tunç ve yirmi tane kalaydan
göbek bulunan ve
tam ortasında yine bir başka çelikten göbek olan
güzel ve sağlam kalkanını aldı. Bu kalkanın üzerinde,
iğrenç bakışlarıyla vahşi gözlü Gorgo uzanıyordu;
onun etrafında da Bozgun ile Korku vardı:
Bir de onu çepeçevre saran aynı boyundan
çıkan üç tane kafaya sahip çelikten bir ejderha olan
gümüşten omuz kayışı vardı üzerinde. Başının üzerine,
atkuyruğu püsküllü, iki tepeli ve dört siperli
miğferini geçirdi; püskül korkutucu bir şekilde
sallanıyordu tepeden. Parıltısı yükseğe,
göklere varan tunç uçlu sağlam iki mızrağını aldı.
O zaman, Athene ile Hera Mykenelilerin bol altınlı
kralına şeref vermek için gümbürtüler çıkardılar.

Daha sonra, her biri, kendi sürücüsüne atları hendeğin
yanında, sırada tutmalarını söyledi. Onlar da yaya ve
silahlanmış halde saldırdılar. Şafaktan önce, durdurak
bilmez bir kargaşa koptu.
Hendeği geçip atlıların önünde saf tuttular.
Sonra diğerleri de arkalarından geldiler. O zaman,
Kronos'un oğlu, aralarında felaket dolu bir heyecan
yükseltti; gökyüzünden, kanla karışık çiğ taneleri fırlattı.
Çünkü pek çok yiğit bedeni Hades'e gönderecekti.

Diğer taraftan, Troyalılar ovanın yükseklerinde, büyük
Hektor'un, kusursuz Polydmas'ın, Troya ordusunda
tanrı gibi tapınılan Aineias'ın, Antenor'un üç oğlu
Polyboos'un, tanrısal Agenor'un ve ölümsüz tanrılara
benzeyen genç Akamas'ın çevresinde silahlandılar.
Hektor da yuvarlak kalkanını tutarak ön saflardaki
erlerin arasında koşuyordu. Bulutların arasından
parlak ve uğursuz bir yıldız nasıl görünür ve sonra tekrar
bulutun gölgesinde kaybolursa, Hektor da öyle, bir ön
saflardaki erlerin arasında görünüyordu bir sondakilerin;
ve oraya buraya buyruklar veriyordu.

Tunç silahları nedeniyle kalkan taşıyan Zeus'un
şimşeği gibi parlıyordu.

Birbirleriyle karşılıklı duran orakçılar, zengin bir
adamın tarlasında arpayı ya da buğdayı nasıl
biçerler ve ekinler üst üste düşerlerse, Troyalılar ile
Akhalar da birbirlerinin üzerine atılarak,
hiçbiri kaçmayı aklından geçirmeksizin
azgınlıkla öldürüyorlardı birbirlerini; çatışma onların
içinde bir ateş yakıyor ve kurtlar gibi saldırıyorlardı[1].
Bunca hıçkırığı getirmiş olan Kavga'nın yüreği, onları
gördükçe mutlulukla doluyordu. Tanrılardan bir tek o,
onların yakınlarındaydı;
diğer tanrılar onlara yardım etmiyorlardı.
Yalnızca, her biri için Olympos'un kıvrımlarında
inşa edilmiş güzel taraçaları olan saraylarında,
sakin sakin oturuyorlardı. Hepsi de kara bulutları
kaldıran Kronos'un oğlunu suçluyordu; çünkü o,
ünü Troyalılara bağışlamak istemişti.
Ancak Zeus baba onları umursamıyordu.
Kendini, diğerlerinden uzakta inzivaya çekmişti.
Görkemiyle mağrur, Troyalıların kentine,
Akhaların gemilerine ve ölenlerle öldürülenlerin
parlayan silahlarına bakarak oturuyordu. Henüz
şafak vakti iken ve gün ilerlemekteyken, onlar iki
tarafa da düşüyordu ve erler ölüyorlardı. Bir oduncunun,
dağın yamaçlarında yemeğini hazırladığı zaman,
artık elleri ihtişamlı ağaçları kesmekten yorulduğunda,
kalbi doyup tatlı yemek için iştahı kabardığı vakitte
olduğu gibi Danaolar da yiğitçe sesleriyle, bir bölükten
diğerine, tüm yoldaşlarına cesaret vererek
düşman falanjlarını kırıyorlardı.
İlk olarak Agamemnon saldırıp Kral Bienor'u ve ardından
da Oileus'un sürücü yoldaşını öldürdü. Çünkü o,
arabasından atlamış ve onu vurmak için durmuştu. Ancak
o, diğeri saldırırken alnından sivri mızrağıyla çiviledi;

[1] Çatışma bir tarafın ya da diğerinin önde olması gerçekleşmeden öylece gelişiyordu.

sürücünün miğferinin tunç tacı karşı koyamadı.
Mızrak kemiğe kadar geçti ve beyni aktı. İşte onu,
o saldırdığı sırada öldürdü. Agamemnon onları orada,
önceden tunç zırhlarını soymuş olduğu için
öylece, çıplak göğüsleriyle bıraktı.

Daha sonra da Priamos'un oğulları İsos ile Antiphos'u
öldürmek için üzerlerine atıldı. Biri gayrimeşru, diğeri
ise öz oğlu idi; her ikisi de aynı savaş arabasının
üzerindeydiler. Gayrimeşru olan dizginlere asılıyor
anlı şanlı, Antiphos da yanında duruyordu.
Bir zamanlar Akhilleus onları
İda'nın yamaçlarında koyunlarını otlatırlarken yakalayıp
söğüt ağacının dallarıyla bağlamıştı; sonrasında da serbest
bırakmak için fidye almıştı. Atreus'un oğlu Kral
Agamemnon, onlardan birini mızrağıyla göğsünden,
memesinin üzerinden vurdu. Daha sonra da Antiphos'u
kılıcıyla, kulağının yanından vurarak savaş arabasından
yere yıktı.
Hemen koşup güzel silahlarını soydu.
O zaman tanıdı onları. Daha önce onları, ayağı tez
Akhilleus İda'dan getirdiği zaman hızlı gemilerin yanında
görmüştü. Bir aslan hızlı bir geyiğin yavrularını,
önce yuvalarına saldırıp nasıl kolayca boğar ve
onları güçlü dişleriyle yakalayarak nefeslerini söndürürse
ve anneleri yakında olsa bile korkusundan tir tir
titremekte olduğundan yavrularına yardım edemez de
hızla sık çalı ormanlarının arasına atılarak
ölümden kurtulmak için kan ter içinde kaçarsa;
işte Troyalılar da tıpkı onun gibi koşup kaçıyorlardı
Argosluların önünde.

Agamemnon daha sonra öldürdü Peisandros ile
cesur savaşçı Hippolokhos'un hükümdar Antimakhos'un
iki oğlunu. Hippolokhos Paris'ten, herkesten çok
altın ve görkemli hediyeler almış ve Helene'nin
sarışın Menelaos'a iade edilmesine izin vermemişti.

İşte kral Agamemnon onun iki oğlunu, ikisi de aynı savaş arabasının üzerindeyken yakaladı; hızlı atlarını kaçmak için geri döndürüyorlardı. Ama görkemli dizginler kaçıverdi ellerinden ve atlar korktu. O zaman Atreus'un oğlu bir aslan gibi saldırdı. Onlar da, ikisi
130 birden arabanın üzerinden ona yalvarmaya başladı:

"Ey Atreus'un oğlu, bizi esir al ve sana layık bir fidye al. Antimakhos'un saraylarında, altından, tunçtan ve emekle işlenmiş demirden oluşan büyük hazineler var. Eğer bizim
135 Akhaların gemilerinde sağ olduğumuzu öğrenirse, babamız sana bunların arasından sınırsız fidyeler bağışlayacaktır."

İkisi de ağlayarak krala tatlı sözlerle bunları söylüyorlardı. Onun haşin sesini duydular:

"Bir seferinde diyordu ki; Menelaos ile tanrıya denk
140 Odysseus Troyalıların meclisinde elçi olarak gittiğinde, Antimakhos, Menelaos'u oracıkta öldürmelerini ve Akhaların yanına geri dönmesine izin vermemelerini söylemişti. Eğer siz hükümdar Antimakhos'un oğullarıysanız, şimdi siz ödeyeceksiniz babanızın yaptığı bu haksızlığı."

Bunları söyledi ve Peisandros'u, arabasının üzerinden mızrağıyla göğsüne vurarak yıktı yere. O da tepetaklak düştü toprağa. O zaman Hippolokhos atladı arabadan; ancak onu da öldürdü orada yerde,
145 kılıcıyla hem ellerini hem de kafasını keserek; ve onu kalabalığın içine yuvarlayarak bir taş parçası gibi fırlattı.

Daha sonra onları orada bırakıp bir sürü falanjın savaşmakta olduğu yere saldırdı. Onunla birlikte diğer güzel dizlikli Akhalar da saldırdılar. Yayalar
150 kaçmakta olan yayaları yok ediyorlardı, atlılar da atlıları, (ve ayaklarının altında atların adımlarından yükselen toz duman ovaya yükseliyordu) tunç savaş arabalarıyla. Kral

Agamemnon da onları avlıyor, öldürüyor ve
Akhalara cesaret veriyordu. Balta girmemiş
bir ormana alevler nasıl düşer,
rüzgar dört bir yana dağıtırsa alevleri,
ateş tüm şiddetiyle üstlerinden geçip giderken çalılar
kökleriyle birlikte nasıl düşerlerse; işte Atreus'un oğlu
Agamemnon da kaçmak için koşan Troyalıların
kafalarını öyle atıyordu. Uzun boyunlu atların çoğu
kargaşada boş savaş arabalarını çekiyorlar ve
savaş alanının içinde yiğit binicilerini arıyorlardı;
ama onlar boylu boyunca yerde yatıyorlar ve o sırada
akbabalar tarafından, karıları tarafından arzu
edildiklerinden daha çok arzu ediliyorlardı.

Zeus Hektor'u ok atışlarından, tozdan dumandan,
katliamdan, kandan ve kargaşadan uzağa çekti.
Ancak Atreus'un oğlu sürekli öne gidiyor ve
Danaolara cesaret veriyordu.
Troyalılar da kaçışarak koşuyorlardı.
Artık ovanın ortasında, yaban incirlerinin yakınındaki
Dardanos'un oğlu İlos'un anıtının oraya varmışlardı. Kente
gitmek istiyorlardı. Atreus'un oğlu onları sürekli çığlıklar
atarak kovalıyordu; yenilmez elleri kanla boyanmıştı.
Batı Kapılarına ve meşe ağacının oraya vardıklarında,
durup diğerlerini beklediler. Kimileri hâlâ koşuyorlar ve
kaçıyorlardı, akşam sağılacakları vakitte, bir aslanın
hepsini önüne kattığı ovadaki inekler gibi.
Aslan yalnızca sona kalanı yakalar güçlü
dişleriyle boynundan ve daha sonra da çiğnemeden yutar
iç organlarını ve de kanını. İşte Atreus'un oğlu
Kral Agamemnon da onları böyle kovalıyor ve
hep arkada kalanı öldürüyordu. Onlar da kaçışıyorlardı;
pek çoğu da savaş arabalarından sırtüstü ya da
yüzükoyun düştüler Agamemnon'un elleriyle.
Mızrağıyla kudurmuş gibi dört bir yana koşuyordu.

Ancak biraz sonra kentin aşağısına ve yüksek sura
vardığında, o zaman tanrıların ve insanların babası,

gökyüzünden inip, şimşeğini elinde tutarak bol kaynaklı
İda'nın zirvelerine oturdu. Altın
kanatlı İris'i aşağıya bir haber götürmek üzere gönderdi:

"Çevik İris, hemen koşup Hektor'a söyle bu sözleri:
Kral Agamemnon'un kudurmuş gibi ön saflardaki erlerin
önünde saldırdığını ve erlerin bölüklerini yok ettiğini
gördüğü sürece, geri çekilsin ve orduya vahşi çatışmanın
içinde düşmanlarla savaşmalarını buyursun.
Ancak daha sonra Agamemnon bir mızrak
tarafından vurulup ya da bir okla yaralanıp
savaş arabasına bindiğinde, o zaman artık ona,
dengeli gemilerin yanına varıncaya,
güneş batıp da kutsal karanlık gelinceye dek
yok etmesi için güç vereceğim,"

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgar olan çevik İris de onu
dinleyerek İda Dağı'ndan kutsal İlyon'a indi. Priamos'un
oğlu tanrısal Hektor'u, dengeli savaş arabasının içinde
dururken buldu. Ayağına çabuk İris onun yanına gidip
dedi ki:

"Ey Priamos'un oğlu, sağduyuda Zeus'a denk,
Hektor. Beni baba Zeus, sana, kral Agamemnon'un
kudurmuş gibi ön saflardaki erlerin önünde saldırdığını ve
erlerin bölüklerini yok ettiğini gördüğün sürece geri
çekilip, orduya, vahşi çatışmanın içinde düşmanlarla
savaşmalarını buyurmanı söylemem için yolladı. Ancak
daha sonra, Agamemnon bir mızrak tarafından vurulup
ya da bir okla yaralanıp savaş arabasına bindiğinde, o
zaman artık güç verecek sana dengeli gemilerin yanına
varıncaya, güneş batıp da kutsal karanlık gelinceye dek
yok etmen için."

Ayağına çabuk İris bunları söyleyip gitti.
Hektor da silahlarıyla savaş arabasından atlayıp sivri
mızrağını savurarak ordunun içinde koşmaya başladı.
Onlara savaşmaları için bağırıyor, böylece de vahşi
çatışmayı ayaklandırıyordu. O zaman Troyalılar geri

dönüp karşı durdular Akhalara. Argoslular da
güçlendirdiler falanjlarını.
Karşı karşıya geldiklerinde başladı çatışma.
İlk önce Agamemnon saldırdı; çünkü herkesten çok daha
önde çatışmayı arzu ediyordu.

Söyleyin şimdi bana Olympos'un saraylarında oturan
Musa'lar, kim saldırdı önce Kral Agamemnon'un üzerine;
Troyalılardan ya da ünlü müttefiklerinden kim önce yaptı
bunu?

Koyunların annesi bereketli Trakya'da büyüyüp yetişmiş
olan, Antenor'un oğlu ulu ve levent İphidamas.
O daha küçükken, güzel yanaklı Theano'nun doğurmuş
olduğu annesinin babası Kisses beslemişti onu.
Daha sonra, ünlü leventliğinin çağına varınca
onu orada tuttu ve ona kızını verdi. Ancak
düğünden hemen sonra gerdek odasını bırakarak,
on iki kanca burunlu gemiyle Akhaların olduğunu
duyduğu yere gitti. Bu dengeli gemileri daha sonra
Perkote'de bırakıp yaya olarak gitti İlyon'a. İşte
önce o saldırdı Atreus'un oğlu Agamemnon'un üzerine.

Saldırdıktan sonra, birbirlerine yaklaştılar. Atreus'un
oğlu isabet ettiremedi; mızrak kaydı gitti. Ancak
İphidamas onu kemerinden, zırhın altından vurup
mızrağı, güçle ağır eliyle itti.
Ama iyi süslenmiş kemeri delemedi; mızrağın ucu
daha önce gümüş şeritle karşılaştı ve kurşun gibi büküldü.

O zaman büyük Kral Agamemnon mızrağı bir aslanın
hiddetiyle yakalayarak elleriyle kırdı. Ve hemen kılıcıyla,
onu gırtlağından vurdu ve dağılıp gitti organları.
İşte yurttaşlarına yardım ederken, yeni evlendiği ve
tadını çıkaramadığı karısından uzakta,
böyle düşüp tunçtan bir uykuya daldı zavallı.
Hâlbuki karısı için ne armağanlar vermişti:
İlk önce yüz öküz, daha sonra da
koyunlar ve sonsuz sürüsüyle birlikte

bin keçi vaat etmişti. Atreus'un oğlu Agamemnon, onu soydu ve güzel silahlarını elinde tutarak Akha kalabalığının arasına geri döndü.

Ama Antenor'un büyük oğlu adlı sanlı Koon onu gördüğünde, ölü kardeşinin derin üzüntüsünden gözleri karardı. Tanrısal Agamemnon'dan saklanarak bir kenarda durdu mızrağıyla ve onu, elinin ortasından, dirseğinin biraz altından vurdu; görkemli mızrağın ucu, bir uçtan bir uca deşti kolunu. O zaman Kral Agamemnon korktu; ama o halde bile bırakmadı savaşı ve çatışmayı. Rüzgârla beslenmiş mızrağını tutarak Koon'un üzerine saldırdı. Ancak o, bir babadan doğdukları kardeşi İphidamas'ı cesaretle ayağından çekmeye çalışıyor ve tüm komutanlara bağırıyordu. O kalabalığa doğru kardeşini çektiği sırada, Agamemnon onu tunç mızrağıyla göbekli kalkanının altından vurdu; daha sonra da İphidamas'ın bedeninin üzerinde kesti kafasını. İşte böylece Antenor'un iki oğlunu, kaderlerinde yazılı olduğu gibi, Kral Agamemnon gönderdi Hades'e.

Daha sonra tekrar koşup her ne kadar hâlâ yarasından sıcak sıcak kanlar akmakta olsa da diğer savaşçı bölüklerini mızrağı, kılıcı ve büyük taşlarla kovalamaya başladı. Yara kuruyup kan durduğu zaman, Atreus'un yiğit oğlunu çetin acılar tuttu. Doğuma hazır bir kadın, doğumlara acı ağrılar getiren Hera'nın kızları Eilethiuaların attıkları sivri okları nasıl tutarsa; işte sivri acılar da Atreus'un yiğit oğlunu öyle tutuyordu. O zaman arabasının üzerine binip sürücüsüne koca karınlı gemilere doğru gitmesini buyurdu. Çok ağrıyordu kalbi. Tüm Akhalar tarafından duyulan keskin bir sesle bağırdı:

"Kardeşler, Argosluların kralları ve hükümdarları. Gelin şimdi, denizler aşan gemilerden uzağa, vahşi çatışmaya sizler yayılın. Zeus benim tüm gün Troyalılarla savaşmama izin vermedi."

Bunları söyledi. Sürücü de güzel yeleli atları gemilere
doğru gitmeleri için kırbaçladı. Onlar da atıldılar seve seve.
Köpükler çıkıyordu göğüslerinden; yaralı kralı çatışmadan
uzağa götürdükleri sırada tozdan bembeyaz olmuşlardı.

Hektor, Agamemnon'un geri çekildiğini görünce
yüksek sesle Troyalılara ve Lykialılara bağırdı:

"Göğüs göğüse savaşan Troyalılar, Lykialılar ve
Dardanoslular; kardeşlerim! Gösterin
delikanlılığınızı ve hatırlayın tükenmez
erkekliğinizi. Artık düşmanın arasından, en ulusu gitti.
Kronos'un oğlu Zeus da büyük bir ün verdi bana.
Döndürün yiğit Danaolara karşı tek tırnaklı atlarınızı,
büyük bir zaferle ünlenmek için."

Bunları söyleyerek hepsine güç ve cesaret verdi.

Bir avcı, sivri dişli köpeklerini yaban domuzunun ya da
bir aslanın üzerine nasıl salarsa, işte Priamos'un oğlu,
insan katili Ares'e benzeyen Hektor da, yüce ruhlu
Troyalıları Akhaların üzerine öyle salıyordu. O da mağrur
bir şekilde ön saflarda savaşan erlerin arasında yol alıyordu.
Menekşe rengi denizin üzerinde patlayıverip onu altüst
eden vahşi bir fırtına gibi düştü çatışmanın içine.

Peki, Zeus ona ün verdiğinde,
Priamos'un oğlu Hektor kimi önce, kimi sonra öldürdü?
Önce Asaios'u, Autonoos'u, Opites'i, Klytosoğlu
Dolops'u, Opheltios'u, Agelaos'u, Aisymnos'u ve
Oros ile savaşçı Hipponoos'u öldürdü. Danaoların
komutanlarından bunları öldürdü; sonra kalabalıkta
başkalarını da öldürdü. Nasıl
Zephyros saldırgan Notos'un bulutlarını, onlara azgın
bir kasırgayla vurarak süpürür ve
dalganın şişirdiği köpük kocaman kocaman yuvarlanır ve
yükseklerden durmaksızın esen rüzgâr tarafından
nasıl savrulursa, Hektor da öyle vuruyordu Akha
delikanlılarını.

Eğer Odysseus, Tydeus'un oğlu Diomedes'e
Akhalar gemilere sığınmak için kaçtıkları sırada
şöyle bağırmamış olsaydı, büyük bir tehlikeyle büyük
belalar gelebilirdi başlarına:

"Ey Tydeusun oğlu, ne oldu bize böyle de, unutuverdik
mağrur yiğitliğimizi? Şimdi gel canım, gel de dur yanımda!
Çünkü eğer
şimdi tepeli miğferli Hektor gemileri ele geçirirse
bizim için utanç olacak."

Yanıtladı onu yiğit Diomedes ve dedi ki:

"Evet, ben de kalıp savaşacağım. Ancak kısa süre sonra,
sevinen biz olmayacağız; çünkü bulut devşiren Zeus, zaferi
bize değil, Troyalılara vermek istiyor."

Bunları söyledi ve Thymbraios'u, mızrağıyla sol
memesinin üzerinden vurarak savaş arabasından aşağı yıktı.
Odysseus, kralın seyisi tanrıya denk Molion'u öldürdü.
Daha sonra, onları orada ölü olarak bırakmışlarken, ikisi
de kalabalığın arasına dalıp ortalığı karıştırdılar.
İki yaban domuzu, av köpeklerinin üzerine nasıl saldırırsa,
onlar da öyle saldırarak Troyalıları yok etmeye başladılar.
O zaman, tanrısal Hektor'dan kurtulmuş olan Akhalar
rahat bir soluk aldılar.

O sırada, bir savaş arabasıyla, ordunun en iyilerinden iki
eri yakaladılar; bunlar Perkoteli Merops'un oğullarıydılar.
Babaları kehaneti herkesten daha iyi bilirdi ve oğullarının
insan öldüren savaşa gitmelerine izin vermemişti.
Ancak onlar, babalarını dinlemediler; çünkü kara ölümün
kader tanrıçaları, onları kendilerine çekmekteydi.
Tydeus'un oğlu, ünlü Diomedes, mızrağıyla canlarını alıp
onları güzel silahlarından soydu. Yine
Odysseus, Hippodamos ile Hypeirokhos'u öldürüp soydu.

O zaman Kronos'un oğlu, İda Dağı'nın tepesinden bakarak,
çatışma alanına tam bir eşitlik yaydı. Onlar da aşağıda,
birbirlerini ortadan kaldırmaya başladılar. Tydeus'un oğlu,

mızrağıyla Paion'un oğlu kahraman Agastrophos'u
kalçasından vurdu. Kendini kaybedip
onları uzakta tutmaları için seyislerine vermiş olduğu için,
yakında üzerine atlayıp kaçabileceği savaş arabası da
yoktu. Kendisi de yaya olarak, kudurmuş gibi ön
saflarda savaşan erlerin arasında, canını kaybedene dek
saldırıp durdu. Ancak Hektor, safların arasında hemen
bunu görüp vahşi çığlıklarla üzerlerine saldırdı;
arkasından da Troya falanjları koşuyorlardı.

Gür sesli Diomedes onu gördüğünde korktu
ve hemen yanında duran Odysseus'a dedi ki:

"Üzerimize doğru yine büyük bir bela geliyor:
Korkunç Hektorun ta kendisi bu! Gel gücümüzü
kaybetmeyip ona karşı koyalım."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını savurarak fırlattı.
Iskalamadı; onu miğferinin tepesinden, kafasından vurdu.
Ama tunç uç, kayıverdi tuncun üzerinden ve güzel etine
geçemedi. Mızrağı, Phoibos Apollon'un vermiş olduğu
yüksek tepeli ve üç katlı miğfer engelledi. O zaman
Hektor, hızla geriye doğru koşarak kalabalığa karıştı.
Orada dizlerinin üzerine yığıldı.
Bükülmez elini yere dayayınca, kara gece örttü gözlerini.
Bu sırada, Tydeus'un oğlu, mızrağını almak için, ön
saflardaki erlerin bulunduğu ve Hektor'un düşmüş
olduğu yöne doğru koşuyordu. Hektor da kendine
gelip tekrar savaş arabasına atlayarak, kalabalığa doğru
saldırdı ve bu şekilde kurtuldu kara talihinden.
Yiğit Diomedes, ona mızrağını sallayarak bağırdı:

"Ey köpek! Yine kurtuldun ölümden! Ama çok
yakınından geçti bu sefer! Yine Phoibos Apollon
kurtardı seni. Bir daha okların çarpıştığı çatışmaya
gelirken, yine ona dua edersin. Seninle olan işime
gelince onu, seni bulduğum zaman, olur da bir
tanrı da benim yardımıma gelirse
bir dahaki sefere bitireceğim.

Şimdi, senden başka kime denk gelirsem onun üzerine atılacağım!"

Bunları söyledi ve mızrağıyla ünlü Paionoğlu'nu silahlarından soymaya başladı. Ancak o zaman, güzel saçlı Helene'nin kocası Paris, insanlar tarafından, Troya'nın halkı tarafından sevilen eski bir ihtiyarı olan Dardanosoğlu İlios için yapılmış
370 mezarın üzerindeki bir sütuna dayanmış hâlde, Kral Diomedes'i vurmak için yayını gerdi. Diomedes, o sırada yiğit Agastrophos'un göğsünden zırhını ve omuzlarından her yanı süslemeli kalkanı ile ağır miğferini çıkarmakla meşguldü.
375 Paris, yayını geri doğru çekti.
Ok boş yere çıkmadı elinden; onu, sağ ayağının topuk kemiğinden vurdu. Ok ayağı geçip yere saplandı. Paris o zaman neşeyle gülümsedi ve olduğu yerden atlayarak övünçle şu sözleri söyledi:

380 "Yaraladım seni! Boşa gitmedi okum!
Keşke karnından vursaydı da öldürseydi seni! Böylece, senin karşında, tıpkı bir aslanın karşısında korkudan titreyen keçiler gibi titreyen Troyalılar, bunca belanın arasında biraz rahat nefes alırlardı."

Yiğit Diomedes, hiç korkmadan yanıtladı onu:

"Seni gidi küfürbaz, yalnızca yayıyla övünen okçu!
Sen, ancak bakireleri avlarsın!
385 Eğer karşıma olduğun gibi çıksaydın,
ne yayın işine yarardı, ne de yanında taşıdığın bir sürü ok. Şimdi ufak bir sıyrık açtın bedenimde; boşunadır şişinmen. Hiç yanmadı canım.
Beni sanki bir kadın ya da bir çocuk vurmuş gibi hissediyorum. Adi bir adamın oku güçsüz olur.
390 Eğer o oku ben atsam, tam tersi olur.
Çünkü, benim şiddetli okum, azıcık bile değse derine saplanır ve kimi vurursa öldürür. O zaman, vurduğum adamın karısının iki yanağını da parçalar ve çocukları

yetim kalır; o da baştan başa kıpkırmızı boyar yeri ve
çürür bedeni. Dört bir yanına toplanan akbabaların sayısı,
kadınların sayısından çok daha fazla olur."

Bunları söyledi. Mızrağıyla ünlü Odysseus da koşup
durdu önünde. Arkaya oturup ayağından çekti hızlı oku.
İğrenç bir ağrı, geçip gitti bedeninden.
Kalbi acılarından dolayı parçalandığı için
savaş arabasının üzerine atlayıp sürücüsüne, onu koca
karınlı gemilere götürmesini buyurdu. O zaman,
mızrağıyla ünlü Odysseus yalnız kaldı. Hepsini korku
sarmış olduğundan, Argoslulardan hiçbiri yanında değildi.
Kalbinin ta derinlerinden iç çekerek dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Ne yapacağım şimdi? Kalabalığın
önünde bir korkak gibi geri dönmek utanç olur.
Ancak daha da beteri, Kronos'un oğlunun,
tüm Danaoları korkutup kaçmalarını sağlaması
durumunda, beni burada yapayalnızken yakalamaları
olur. Ama niçin düşünüp durur bunları yüreğim?
Bildiğim tek şey, yalnızca korkakların savaştan kaçtığı
ve bir delikanlının, vursa da vurulsa da
her zaman cesurca ayakta kalması gerektiğidir."

O, ruhunun ve yüreğinin içinde tüm bunları karıştırıp
dururken kalkan taşıyan Troya bölükleri yetişip
beraberlerinde felaket getirerek etrafını kuşattılar.
Köpekler ve delikanlılar, kıvrık çenelerinde beyaz
dişlerini bileyerek ormanın derinliklerinden fırlayıp
nasıl bir yaban domuzunun dört bir yanından saldırırlar
ve oraya buraya koşarlarsa, dişlerinin birbirine vuruş
sesi duyulursa, diğerleri de ne kadar korkmuş olsalar da
dört gözle ortaya çıkmasını beklerlerse işte o zaman
Troyalılar da Zeus'un sevgilisi Odysseus'un çevresinde
toplanıp ona öyle saldırmışlardı. Ancak o, öncelikle
sivri mızrağıyla Deipites'i yakından, omzunun üzerinden
yaraladı, sonra Thoon ile Ennomos'u öldürdü, daha
sonra da Khersidamas'ı, arabasından atlarken göbekli

kalkanının altından vurdu;
o da tozun dumanın içine düşerken avuçladı toprağı.

Onları orada bırakıp, hemen mızrağıyla, hükümdar
Sokos'un kardeşi, Hippasos'un oğlu Kharops'u vurdu.
Tanrıya denk Sokos da ona yardım etmek için hemen
onun yanına gelip Odysseus'a saldırırken dedi ki:

"Ey işte ve çatışmada kimseyle kıyaslanamayacak şanlı
Odysseus; bugün ya Hippasos'un iki oğluyla, böylesi
delikanlıları öldürüp onları silahlarından soymakla
övüneceksin ya da benim mızrağımla vurularak hayatını
kaybedeceksin!"

Bunları söyledi ve onu yuvarlak kalkanından vurdu.
Sağlam mızrak, parlak kalkanı geçerek iyi işlenmiş zırha
ulaştı ve deriyi bir uçtan bir uca yırttı. Ancak, Pallas
Athene, mızrağın, yiğidin ciğerlerine dek girmesine izin
vermedi. Odysseus da yarasının ağır olmadığını anladığında,
Sokos'a şu sözleri söyleyerek geriledi:

"A talihsiz adam! Şimdi bulacak seni kara bela!
Evet, beni artık Troyalılarla savaşamayacak hale getirdin.
Ancak, sanırım ölüm ve kara talih seni burada bulacak ve
sen de mızrağımla vurularak bana gurur vesilesi verirken,
atlarıyla ünlü Hades'e de ruhunu vereceksin!"

Bunları söyledi. Sokos da kaçmak için gerisin geri döndü.
Ancak, o kaçarken, Odysseus onu mızrağıyla olduğu yere,
iki omzunun arasından çiviledi; mızrak göğsünün içinden
geçti. O zaman Sokos küt diye düştü; tanrısal Odysseus da
böbürlenerek, ona dedi ki:

"Ey Sokos, yiğit Hippasos'un oğlu!
Kurtulamadın; yetişip buldu seni ölümün sonu.
A talihsiz adam! Şimdi sen öldüğünde ne annen ne de
baban kapayacaklar gözlerini. Yalnızca leş yiyen yırtıcı
kuşlar, çevrende kanat çırparak parçalayacaklar seni.
Bana gelince, ben öldüğümde,
beni süsleyip püsleyip öyle gömecek Akhalar!"

Bunları söyledi. Bedeninden ve göbekli kalkanından Yiğit
Sokos'un güçlü mızrağını çekti. Mızrak çıkar çıkmaz
kanlar fışkırdı; kalbi acıdan yırtılıyormuşcasına acıdı. Yüce
ruhlu Troyalılar da Odysseus'u kanlar içinde görünce,
cesaret almak için bölükten bölüğe seslenerek atıldılar
üzerine. Ancak o geri çekiliyor ve yoldaşlarını
çağırıyordu. Bir delikanlının göğsüne sığabilecek
ses kadar bir sesle üç kez bağırdı; onun sesini, üç
seferinde de savaş düşkünü Menelaos duydu ve derhal
yanında duran Aias'a dedi ki:

"Ey Telamonoğlu Kral Aias!
Sanırım kulaklarıma gelen bu ses yiğit Odysseus'un
sesidir. Sesi, Troyalılar onun etrafını kuşatmışlar ve
tek başına verdiği amansız mücadelede onu bitkin
düşürmüşler gibi çıkıyor. Haydi ileri! Koşalım kalabalığın
içine! Çünkü en iyisi şimdi ona yardım etmemiz.
Her ne kadar yiğit olsa da Troyalıların arasında yalnızken
başına bir şey gelmesinden ve Akhaları büyük bir belanın
bulmasından korkuyorum."

Bunları söyledi ve öne çıktı; onu yiğit ve tanrıya denk
Aias da izledi. Troyalılar, Zeus'un sevdiği Odysseus'u,
tıpkı kana susamış çakalların,
dağda birinin okuyla vurularak yaralanmış,
ancak kanı sıcak kaldığı ve dizleri tuttuğu sürece
kaçarak kurtulmuş olan boynuzlu bir geyiğin
etrafını kuşattığı gibi etrafını sararlarken buldular.
Sivri mızrak artık gücünü tüketince, çakallar onu
dağın üzerinde gölgeli ormanda parçalarlar. Ama olur da
tanrılardan biri aniden oraya doğru bir aslan gönderirse,
çakallar korkarak kaçarlar ve aslana kalır onu yemek.
İşte bir sürü yiğit Troyalı, o zaman öyle kuşatmaktaydı
yiğit ve kurnaz Odysseus'u. Ama kahraman mızrağıyla
saldırıyor ve kovuyordu bu kötü günü.
O zaman Aias kalkanını bir kule gibi tutarak yanına gidip
hemen dibinde durdu. Troyalılar da korkup toz oldular
etrafından. Yiğit Menelaos, onu elinden tutup seyisler

atlarını yanına getirene kadar kalabalıktan uzağa çekti.

Aias da Troyalıların üzerine saldırıp Priamos'un
gayrimeşru oğlu Doryklos'u öldürdü.
Daha sonra da Pandokos'u vurdu;
ondan sonra da Lysandros'u, Pyrasos'u ve Pylartes'i
vurdu. Taşkın bir nehir, dağlardan ovaya nasıl
şiddetle akarak inerse, Zeus'un yağdırdığı yağmurdan
dolup taşar ve bir sürü meşe ve çam ağacını önüne katıp
sürükleyerek, denizin bulanık sularına atarsa, yiğit
Aias da erleri ve atları öldürdüğü sırada onları işte öyle
önüne katmış kovalıyor ve ovanın içinde süpürüyordu.
Ancak Hektor, henüz onun farkına varmamıştı.
Çünkü o, Skamandros ırmağının kıyılarında, büyük
Nestor ile savaşçı İdomeneus'un etrafından
kendisinden başka tüm kafaların düşüp gittiği,
bitmek tükenmek bilmez bir uğultunun yükselmekte
olduğu çatışma sahasının sol kanadında savaşıyordu. İşte,
Hektor orada, mızrağıyla ve savaş arabasıyla mucizeler
yaratarak savaşıyor ve delikanlı falanjları ortadan
kaldırıyordu. Eğer güzel saçlı Helene'nin
kocası Paris, yiğitçe davranan Kral Makhaon'u
üç taraflı okuyla sağ omzundan vurarak durdurmasaydı,
tanrısal Akhalar yine de geri çekilmeyeceklerdi. O zaman,
yiğit Akhalar, savaşın yönünün değişmesinden ve
düşmanların onu esir almalarından korktular.
İdomeneus derhal Nestor'a seslendi:

"Ey, Neleus'un oğlu, Akhaların büyük ünü Nestor, hemen
savaş arabana çık. Yanına Makhaon'u alıp hemen tek
tırnaklı atlarınla hızlı gemilerin oraya git. Oku yaranın
içinden çıkarıp üzerine ağrı dindiren otlar sürmekte
bir hekim, pek çok ere bedeldir."

Bunları söyledi ve dinledi onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor.
Hemen savaş arabasına bindi; yanına da kusursuz hekim
Asklepios'un oğlu Makhaon bindi. Kırbacıyla vurdu atlara;
onlar da seve seve uçarcasına fırladılar yerlerinden koca

karınlı gemilere doğru;
oraya gitmeyi onlar da çok istiyorlardı.

Savaş arabasının üzerinde Hektor'un yanında duran
Kebriones, süpürülüp giden Troyalıları görünce
şu sözleri söyledi:

"Hektor, biz burada Danaolarla kötü sesli savaşın
ucunda savaşıyoruz. Ancak diğer Troyalılar ve atları
altüst olmuş vaziyette geri çekiliyorlar.
Telamonoğlu Aias hırpalıyor onları,
ben omuzlarındaki kalkanın sırtından tanıdım onu.
Bizim de, her bir savaş arabasının ve her bir yayanın,
kötü bir düşmanlıkla yok edilmekte olduğu
ve dinmek bilmez bir uğultunun yükseldiği tarafa doğru
sürmemiz gerek savaş arabamızla atlarımızı."

Bunları söyledi ve ses getiren kamçısıyla güzel yeleli
atlara vurdu. Onlar da canları yanıp savaş arabasını,
Troyalılara ve Akhalara doğru, ölülerin ve kalkanların
üzerine basa basa hızla sürdüler. Savaş arabasının altında
tüm dingiller, hatta savaş arabasının dört bir yanı atların
toynaklarından ve tekerleklerden sıçrayan damlalardan
kana boyandı. Hektor da kalabalığın arasına dalıp
onları hırpalamayı ve Danaolara mızrağıyla vururken
felaket dolu bir kargaşa getirmeyi arzuluyordu.
Diğerlerinin safları arasında
mızrağı, kılıcı ve kocaman taşlarla koşmaya başladı.
Ancak Telamon'un oğlu Aias ile çarpışmaktan kaçındı;
çünkü Zeus, eğer en iyi delikanlısıyla savaşsaydı çok kızardı.

O zaman yüksek tahtlı Zeus, Aias'ın içine bir korku saldı.
O da korkup durdu ve kendini
yedi öküzün postundan yapılma kalkanının arkasına
attı; kalabalığın arasında dört bir yanına baka baka,
yabani bir hayvan gibi ve her dönüp bakışında adım
adım gerileyerek kaçıyordu. Köylüler ve köpekler
öküzlerin ağılından sarışın bir aslanı nasıl kovalarsa
tüm bir gece uyumadan nöbet tutarlar ve onun

besili öküzleri yakalamasına izin vermezlerse, o da et
yemek isteyerek, diğerleri ona, ne kadar saldırgan olsa da
güçlü elleriyle onu korkutan bir sürü ok ve yanmakta olan
meşaleler attıkları için, nafile saldırırsa ve sabah geldiğinde
de yüreği yanarak geri çekilirse; işte, o zaman da
Aias istemeye istemeye Troyalıların önünde geri çekildi
buruk bir yürekle. Akha gemileri için endişeleniyordu.
Nasıl bir eşek, tarlanın yanından geçerken ona bakan
çocuklar tarafından zorla yürütülürse sırtında ne kadar
çok değnek kırarlarsa kırsınlar, tarlaya dalıp yalayıp
yutarsa ekinleri ve sonra
çocuklar da bir gıdım güçleriyle onu değneklerle döverler
ve o artık doymuşken kovarlarsa onu; işte o zaman da
Troyalılar öyle kovalıyor ve oklarıyla vuruyorlardı
kalkanının ortasından; onların ünlü müttefikleri de
Telamon'un oğlu Aias'ı kovalıyordu.
Bu hâldeyken Aias mağrur yiğitliğini hatırlayıp
geri dönerek, kâh Troya falanjlarını durdurmakta,
kâh geri dönüp kaçmaktadır. Hepsinin hızlı gemilere
doğru gitmelerini engellerken o da Troyalılar ve Akhalar
arasında kudurmuş gibi oraya buraya koşmaktadır.
Güçlü ellerden ona doğru fırlamakta olan oklar, kâh
saplanmaktadır onun büyük kalkanına kâh iki ordunun
sığabileceği kadar büyük bir mesafe arasında, her ne kadar
onun etini istiyor olsalar da onun beyaz bedenine
değmeden düşmektedirler yere.

Euhaimon'un görkemli oğlu Eurypylos, onun yoğun
ok atışları altında zor durumda olduğunu gördüğünde
gidip yanında durdu. Görkemli mızrağını fırlatarak
Phausios'un oğlu kral Apisaon'u diyaframının biraz altında
karaciğerinden vurdu ve hemen çözüldü dizlerinin bağı.
O zaman Eurypylos fırlayıp omuzlarından silahlarını aldı.
Tanrı biçimli Paris, onun Apisaon'un silahlarını
aldığını görünce, hemen Eurypylos'u vurmak için
yayını gerdi ve onu okuyla sağ kalçasından olduğu
yere çiviledi. O zaman diğeri kötü kaderden

kurtulmak için geri, yoldaşlarının yanına doğru çekildi
ve tüm Akhaların duyması için cırtlak bir sesle bağırdı:

"Kardeşlerim, Argosluların kralları ve hükümranları,
geri dönüp ok atışlarının altında yok olmak üzere olan
Aias'ı bu kötü günden kurtarmaya bakın. Sanırım
sağ çıkamayacak bu vahşi çatışmadan. Şimdi
cesaretle durun Telamon'un oğlu Aias'ın çevresinde!"

Bunları söyledi yaralı Eurypylos. Diğerleri de gelip
durdular onun yanında ve omuzlarının üzerindeki
kalkanlarını eğip mızraklarını kaldırdılar.
Aias da yoldaşlarını karşıladı ve aralarına gidip durdu.

İşte onlar böyle, yanmakta olan bir ateş gibi
savaşıyorlardı. Nestor'u, Neleus'un terli kısrakları
Kral Makhaon'la birlikte savaşın dışına taşıdılar.
Ayağı tez Akhilleus, onu görür görmez tanıdı.
O sırada büyük gemisinin pruvasında duruyor
ve kara belayla çok gözyaşlı kovalamacayı seyrediyordu.
Gemisinin üzerinden bağırarak yoldaşı Patroklos'u
çağırdı. O da onu duyup Ares gibi çıktı barakasından.
Bu hareket felaketinin başlangıcı oldu.

İlk önce Menoitios'un yiğit oğlu ona dedi ki:

"Ne çağırırsın beni Akhilleus? Ne istersin benden?"

Yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Ey tanrısal Menoitiosoğlu, kalbimin sevgili dostu,
sanırım Akhalar bana yalvarmak için ayaklarıma
kapanacaklar. Çünkü artık dayanacak güçleri kalmadı.
Ancak şimdi sen, ey Zeus'un pek sevdiği Patroklos,
gidip Nestor'a savaştan yaralı olarak kimi getirdiğini sor!
Arkadan Asklepios'un oğlu Makhaon'a çok benziyor;
ama kısraklar önümden şimşek gibi geçtikleri için
görmedim yüzünü."

Bunları söyledi. Patroklos da sevgili yoldaşını dinleyip
Akhaların barakalarına ve gemilerine doğru koştu.

Ötekiler de Neleus'un oğlunun barakasına
vardıklarında, indiler bol besinli toprağa.
Eurymedon'un seyisleri atları savaş arabasından çözdü.
Sahil kenarında rüzgâra karşı durup
terden ıslanmış gömleklerini kuruttular; daha sonra da
barakaya gidip sedirlere oturdular. Hekamede, onlara bir
bulamaç hazırladı. İhtiyar, güzel saçlı Hekamede'yi,
Akhilleus Tenedos'u fethettiğinde Tenedos'tan almıştı.
Hekamede, yüce gönüllü Arsinoos'un kızıydı
ve Akhalar öğüt vermekte herkesten üstün olduğu
için, ona bağışlamışlardı Hekabe'yi. İşte o,
öncelikle onların önüne güzel ve iyi tornalanmış,
çelik ayaklı bir masa koydu. Sonra üzerine,
içkiye katık olması için soğanla dolu tunç bir sepet,
taze bal ve yanına kutsal tuz koydu.
Daha sonra da altın kakmalarla süslenmiş
parıl parıl parlayan bir maşrapa koydu. İhtiyar bu
maşrapayı evinden getirmişti, her bir kulpunda
iki altın güvercin bulunan dört tane kulpu vardı.
Bir başkası, bunca doluyken zorlukla kaldırırdı masayı;
ancak ihtiyar Nestor, onu hiç zorlanmadan kaldırdı.
İşte bu maşrapanın içinde, tanrı biçimli kadın onlara
şarapla bir bulamaç[2] hazırlayıp iyice karıştırdı.
Tunç bir rende ile keçi sütünden yapılma peyniri
rendeleyerek üzerine beyaz tuz serpti. Bulamacı
hazırlayınca, içmeleri için onları çağırdı. Onlar da
doyurdular yürek yakan susuzluklarını. Daha sonra da
aniden kapıda tanrıya denk Patroklos görünene dek,
vakitlerini değişik konularda sohbet ederek geçirdiler.
İhtiyar onu görür görmez görkemli tahtından ayağa kalktı
ve onu elinden tutup içeri getirerek oturmasını söyledi.
Ancak Patroklos onu reddedip şu sözleri söyledi:

"Oturmayacağım Zeus'un sevdiği ihtiyar! Sen ne kadar
oturmamı söylesen de oturmanın sırası değildir. Beni

[2] Kekremsi ve güçlü kara şarap, bir ihtimal İkaria'ya ait Pramnis'e ya da Anadolu'ya (Küçük Asya) özgüdür.

buraya, buralara kadar getirdiğiniz yaralının kim olduğunu
sormam için gönderen komutana saygı duyar ve onun
öfkesinden korkarım.
Ama ben kendim de görüyorum ki,
o kişi Kral Makhaon'dur. Şimdi bu haberi Akhilleus'a
vermeye gidiyorum. Sen onun ne kadar korkunç
olduğunu iyi bilirsin Zeus'un sevdiği ihtiyar; hiç suçun
olmasa da yargılar seni."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Akhilleus niçin çatışmada vurulan Akha delikanlılarını
dert ediniyormuş gibi yapar ki? Ordumuzun başına gelen
belayı bilmiyor mu? En iyi erler, vurulmuş ya da
yaralanmış olarak[3] burada gemide yatmakta.
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes vuruldu ve
mızrağıyla ünlü Odysseus ile Agamemnon da yaralandı;
Eurypylos bir okla kalçasından vuruldu. Onu buralara
bir okla yaralanmış haldeyken çatışmanın ortasından
alarak ben getirdim. Ancak Akhilleus, ne kadar iyi
olursa olsun Danaoları umursamıyor, acımıyor onlara.
Argosluların hızlı gemilerinin, deniz kenarında ateşler
içinde yanmasını ve hepimizin sırayla ölmesini mi
bekliyor? Ne yazık ki baştaki gücüm yok artık benim!
Ah! Keşke gücü kuvveti yerinde bir delikanlı olsaydım,
tıpkı Elisliler'le bir sığır paylaşımı için kavga edip,
Hypeirokhos'un Elis'te oturan yiğit oğlu İtymoneus'u
öldürüp öç için büyük bir ganimet aldığım zamanki gibi!
O, orada öküzleriyle uğraşırken elimden fırlayan ilk
oklardan biriyle vuruldu; düşüverdi oraya ve çevresinden
kaçıştı köyüler. O zaman, ovadan sonsuz bir ganimet
kaldırdık: Elli öküz sürüsü ve bir sürü başka, koyun,
domuz ve keçi sürüsü;
elli tane, pek çoğu taylarını beslemekte olan sarışın kısrak.
Tüm bunları, Neleus'un kenti Pylos'a götürüp geceleyin
kente soktuk.[4] Neleus da bu kadar genç olmama karşın,

[3] Uzaktan mızrak, ok, taş vb. ile vurulmuş olanlar ya da yakından kılıç, mızrak vb. ile yaralanmış olanlar. Bu anlamıyla ayrım metnin gerisinde de devam edecektir.

bunca ganimet toplamayı başarmış olmama yürekten
sevindi. Şafak görünür görülmez de tellallar tanrısal
Elis'ten, alacaklı olanlara, gelip paylarını almalarını
duyurdular. Onlar da toplandılar ve Pylosluların
komutanları ganimetleri onlara pay etti. Elisliler
pek çok kişiye borçluydular. Biz az sayıda olsak
da Pylos'ta çok çekmiştik.
Geçmiş yıllarda yiğit Herakles gelmiş
ve bizi yakıp yıkarak en iyilerimizi öldürmüştü. Biz,
kusursuz Neleus'un on iki oğluyduk; geriye yalnızca ben
kaldım, diğerleri kaybolup gittiler. Bunun için de tunç
zırhlı Epeolular[5] bizi küçümsüyor ve bize haksızlık
ediyorlardı. O zaman ihtiyar, her birinden üç yüz tane
seçerek, kendine bir öküz sürüsü ile büyük bir koyun
sürüsü ayırdı; sürülerle birlikte çobanlarını da aldı.

"Tanrısal Elis'te ona çok şey borçlulardı.
Ona, savaş arabalarıyla birlikte yarışmalara ödül için
koşmaya giden dört koşu atı borçlulardı. Ama Kral
Augeias onları aşağıda tuttu ve atları için ağlamakta olan
sürücüsünü kovdu. Bu sözler ve davranışlar nedeniyle
ihtiyar çok kızgın halde, sınırsız mallar ele geçirdi ve geri
kalanını da halkına verdi, paylaşmaları için.
Kimse evine hakkı yenmiş olarak dönmesin diye.
İşte biz bunlarla uğraşıyorduk. Kentin çevresinde de
tanrılara kurbanlar kesiyorduk. Ancak üçüncü gün, tüm
ordu atlarıyla beraber geldi. Onlarla birlikte, henüz
çocuk yaşta olan ve savaştan habersiz olan iki Molion
da silahlandı. Yüksek bir tepede, Alpheios'un yakınında,
kumluk Pylos'un aşağılarında Thyros adı verilen bir kent
vardır. İşte, bu kentin çevresinde kuruyorlardı
karargâhlarını ve bu kenti yakıp yıkmak istiyorlardı. Tüm
bir ovayı geçtiklerinde, geceleyin Athene Olympos'tan
haberci olarak bize silahlanmamızı söylemek için
koşup geldi. Pylos'ta savaşmaya gönülsüz bir ordu

[4] Yani surların içine.
[5] Kuzey Elis'te oturanlar.

toplamadı; yalnızca savaşmaya hazır yiğit delikanlıları
topladı. Neleus benim silahlanmama izin vermedi ve
atlarımı sakladı. Çünkü savaşmayı bilmediğimi söylüyordu.
Ancak ben, yaya halde olsam bile savaş arabalarımızın
arasına karıştım. Çünkü Athene bana büyük bir güç ve
cesaret vermişti. Arene yakınlarında denize dökülen,
Minyeios adı verilen bir ırmak vardır. Biz Pyloslular
savaş arabalarıyla tanrısal Eos'u orada bekliyorduk;
arkamızdan da yayaların kalabalığı yetişiyordu.
Oradan, şafak vakti hep birlikte silahlanıp
Alpheios'un kutsal akıntılarına ulaştık. Orada,
her şeyi bilen Zeus'a güzel kurbanlar kestik; Alpheios'la
Poseidon'a birer boğa ile gök gözlü Athene'ye de
ehlileştirilmemiş bir inek kurban ettik. Daha sonra
ordu olarak, bölük bölük, akşam yemeklerimizi yedik
ve her birimiz ırmak akıntılarının hemen yanında
silahlarımızla birlikte uyuduk. Ancak yüce ruhlu
Epeiolar kenti kuşatıp fethetmek için saldırdılar.
Ancak Ares'in korkunç işi[6] engelledi onları.
Işıklar saçan güneş, yeryüzünden yükselir yükselmez
hep birlikte atıldık çatışmanın içine. Dua ediyorduk
Zeus ile Athene'ye. Epeiolar ile Pyloslular artık
çarpışmaya başladıklarında, önce ben öldürdüm bir
delikanlıyı, yiğit savaşçı Mulion'u ve onun tek tırnaklı
atlarını aldım. O, Augeias'ın damadıydı. Onun en
büyük kızı olan ve toprak üzerinde yetişen tüm
büyülü ve şifalı otları bilen sarışın Agamede'yi almıştı.
Birbirimize yaklaştığımızda onu tunç mızrağımla vurarak
tozun dumanın içine yıktım; atladım savaş arabasına ve ön
saflarda savaşan erlerin arasında durdum. O zaman yüce
ruhlu Epeiolar savaşta tüm delikanlıların en iyisi olan
savaş arabalarının komutanının düştüğünü gördüklerinde
korkup oraya buraya koşuşturarak kaçışmaya başladılar.
Ben de kara bir kasırga gibi saldırıp elli tane savaş
arabasını ele geçirdim. Her bir savaş arabasının etrafında,

[6] Yani savaş.

iki er mızrağımla vuruldu ve yere düşüp dişlediler toprağı.
Eğer yeryüzünü sarsan Tanrı Poseidon, onların gerçek
babası, onları kara bir sisle örtüp savaştan kurtarmasaydı,
Aktor'un çocukları olan iki Mulion'u da öldürebilirdim,.
O zaman Zeus, Pyloslulara büyük
bir zafer bağışladı. Biz onları geniş
ovada kovalıyor ve öldürüp güzel silahlarını alıyorduk.
Sonra atlarımızı buğdayı bol Buprasion ile kayalık
Olenie'ye sürdük. Oradan sonra da öldürmeye devam
ettim; son bir eri de öldürdüm ve bıraktım geride.
Buprasion'dan Akhalar, hızlı atlarını Pylos'a doğru geri
döndürdüler. Hepsi de sözleriyle tanrılardan Zeus'u ve
fanilerden Nestor'u yüceltiyorlardı. Tüm bu söylenen
gerçeklere bakıldığında, ben de öyle bir delikanlıydım[7].
Ancak Akhilleus tek başına çıkarmak ister leventliğinin
tadını. Ama sanırım ordumuz ortadan kaybolunca acı acı
ağlayacak.

"Ancak sana gelince sevgili oğlum,
Menoitios seni Pythie'den Agamemnon'a gönderdiğinde,
tüm bunları öğütlemişti sana. Biz ikimiz,
ben ve tanrısal Odysseus sarayın içindeydik ve her şeyi
dinliyorduk... Mutlu bir halde gelmiştik Peleus'un
sarayına; bol besinli Akhais'ten orduyu topluyorduk.
Orada hükümdar Menoitios'u,
seni ve senin yanında da Akhilleus'u bulduk;
ihtiyar atlı savaşçı Peleus da şimşekler savuran
Zeus'a, avlusunun içinde bir sürü öküz butu
yakıyor ve altın bir maşrapa tutarak yanmakta olan
tütsülerin üzerinden sarı şarapla yere şarap serpiyordu.
Biz ön kapıda durduğumuz sırada, siz ikiniz etlerle
ilgileniyordunuz. O zaman Akhilleus şaşkınlıkla yerinden
fırlayıp, bizi ellerimizden tutarak oturmamızı söyledi ve
her zaman yabancıları nasıl ağırlıyorsa öyle ağırladı bizi.
Yemeklerimizi yiyip içkilerimizi içerken ben konuşmaya
başladım ve ikinizi, bizimle birlikte gelmeniz için harekete

[7] Tüm erlerin arasında en delikanlılardandım.

geçirdim. Siz de seve seve kabul ettiniz. O zaman iki
ihtiyar size binbir çeşit öğüt vermeye başladı.
İhtiyar Peleus, oğlu Akhilleus'a daima önde olmasını
ve diğerlerini geçmesini öğütlüyordu.
Ve sana da Aktor'un oğlu Menoitios, şunu öğütlüyordu:
Evladım, Akhilleus soyca senden üstündür; ancak sen
yaşça ondan daha büyüksün. Güç bakımından da yine
senden üstündür o; ancak sen yine de iyi bir yolla
aklı başında öğütler ver ona; seni dinleyecektir
çünkü bu onun iyiliğinedir.' İşte sana
tüm bunları öğütledi ihtiyar; ancak sen unuttun bunları.
Ama, henüz şimdi de bu aklı başında öğütleri
söyleyebilirsin Akhilleus'a. Belki de dinler seni. Kim bilir
belki de bir tanrının yardımıyla sözlerin onu etkileyecektir.
Her zaman iyidir bir yoldaşın öğütleri. Ancak, olur da
saygıdeğer annesi ve Zeus'un ağzından çıkmış olan
herhangi bir kehanet yüreğinin korkmasına yol açarsa,
o zaman Danaolar için bir kurtuluş yolu aramak üzere,
seni ve seninle birlikte Myrmidonların başka bir
ordusunu göndersin. Sana savaş için kuşanasın diye güzel
silahlarını versin. Belki o zaman Troyalılar senin
o olduğunu zannedip savaştan çekilirler. Böylelikle de
Akhaların yorgun oğulları biraz durup nefes alırlar.
Çünkü herkesin böyle bir savaşta az da olsa dinlenmesi
gerekir. Siz dinlenmiş olanlar da tahrip olmuş Troyalıları
savaştan kentlerine doğru, gemilerden ve barakalardan
uzağa kolaylıkla kovabilirsiniz."

Bunları söyledi ve Patroklos'u, göğsünün içinde yüreğini
gemilerin önünde Akhilleus'a doğru koşması
için heyecanlandırdı. Patroklos da koşarak
toplantının gerçekleştiği yer olan ve
tanrılar için sunaklar inşa etmiş oldukları
tanrısal Odysseus'un gemilerinin yanına vardığında,
orada, savaştan uzakta, Euaimon'un
iyi beslenmiş oğlu Eurypylos
kalçasından bir okla yaralanmış hâlde

topallayarak önüne çıktı. Omuzlarının ve kafasının
üzerinden soğuk soğuk terler boşanıyor, derin yarasından
kara bir kan fışkırıyordu. Ancak yine de dayanıyordu ruhu
acılara. Menoitios'un yiğit oğlu onu gördüğünde, haline
acıdı ve ağıtlar yakarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ah! Danaoların talihsiz hükümdarları ve
komutanları! Dostlarınızdan ve vatanınızdan uzakta,
ak etinizle burada Troya'da çevik köpekleri
doyurmak mı yazılıydı kaderinizde? Ama ey
hükümdar Eurypylos, gel söyle bana, Akhalar'ın hâlâ
korkunç Hektor'u durdurabilecek gücü var mı
yoksa onun mızrağı altında yok olup gidecekler mi?"

Yaralı Eurypylos yanıtladı onu ve dedi ki:

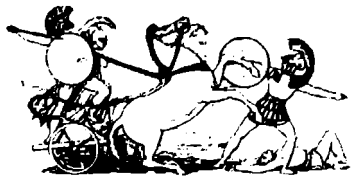
"Ey Patroklos, Akhaların artık hiç ümitleri kalmadı.
Kara gemilerine atacaklar kendilerini. Tüm yiğit
delikanlılar, sürekli güçleri artan Troyalıların
eliyle vurulmuş ya da yaralanmış olarak
serilmiş yatıyor gemilerde.
Sen kurtar onları. Beni de kara gemilere götürüp
kalçamdan oku çıkar; ılık suyla yaramın üzerindeki
kara kanı yıkayarak üzerine Akhilleus'tan
öğrenmiş olduğunu söyledikleri
teskin edici ilaçlar sür.
Bu ilaçları da ona Kentaur'ların en iyisi olan Kheiron
öğretmiş. Sanırım bizim hekimlerimiz, Podaleiros ile
Makhaon bakamayacak bize. Biri (Makhaon) barakasında
yaralı olarak serilip yatmış halde. Onun da iyi bir hekime
gereksinimi var. Diğeriyse (Podaleiros) ovada
Troyalıların saldırgan savaşına karşı koymakla meşgul."

Yanıtladı onu Menoitios'un yiğit oğlu ve dedi ki:

"Nasıl sona erdirelim ki tüm bunları? Ne yapalım
ey hükümdar Eurypylos? Ben aklı başında
Akhilleus'a, bana Akhaların koruyucusu ihtiyar
Nestor'un öğütlediği sözleri söylemeye gidiyorum.

Yine de seni burada acılar içinde bırakmayacağım."

Bunları söyledi ve onu göğsünün altından tutarak kralın barakasına getirdi. Seyisi onları gördüğünde, hemen öküz derisinden yapılma postları serdi. İşte oraya yatırdı onu Patroklos. Kalçasını bıçağıyla yırtarak zehirli oku çıkardı. Daha sonra da yarasının kara kanını ılık suyla yıkadı ve elleriyle yarasının üzerine acılarını dindirecek olar şifalı otları yaydı. Yara kurudu ve kan durdu.



RAPSODİ 12

[Surdaki Çatışma]

Menoitios'un yiğit oğlu Patroklos, yaralı
Eurypylos'u çadırda bu şekilde tedavi etti.
Tüm diğer Argoslularla Troyalılar göğüs göğüse
savaşıyorlardı. Danaoların ne hendeği, ne de
gemileri korumak için hendeğin dışına dört bir yandan
kazarak inşa ettikleri geniş surları artık Troyalıları
durduracak gibi görünmüyordu. Ama onlar, tanrılara,
hızlı gemilerini ve sahip oldukları bir sürü ganimeti
kurtarmaları için görkemli yüzlük kurbanlar sunmadılar.
Hendeği tanrıların istekleri olmaksızın inşa etmişlerdi;
bu yüzden de uzun zaman dayanmadı. Hektor ne kadar
sağ kaldıysa, Akhilleus ne kadar öfkesini koruduysa,
Priamos'un kenti ne kadar fethedilmemiş olarak kaldıysa,
Akhaların heybetli suru da o kadar ayakta kaldı. Ama
Troyalıların en iyileri öldürülüp Argosluların pek çoğu
yok olup gidip çok azı kurtulduğunda, onuncu senede
Priamos'un kenti fethedilip, Argoslular,
gemileriyle sevgili vatanlarına doğru kaçtıklarında;
o zaman, Poseidon ile Apollon suru çökertmeye
koyuldular, İda'nın dağlarından denize doğru akan
Resos'u, Heptaporos'u,
Karesos'u, Rodios'u, Granikos'u,
tanrısal Skamanrdos ile Simoeis'i, şiddetle akan nehrin
içine katarak. Tüm bu nehirlerin sularının içine
bir sürü kalkan, miğfer ve yarı tanrıların soyundan
gelme insanlar düşmüştü. Phoibos Apollon, bu
nehirlerin ağızlarını aynı tarafa çevirdi;
dokuz gün saldı akıntılarını surun üzerine.
Zeus da deniz suru bir an önce sularıyla örtsün diye
sürekli yağmur yağdırdı. Yerleri sarsan Poseidon da
onları ellerinde üç çatallı mızrağını tutarak öne itiyor ve
dalgalara tüm temelleri, ağaçların gövdelerini ve taşları

atıyordu. Akhalar binbir emekle yapmışlardı onları;
hepsini bir hizaya getirdi suları şiddetle akan Hellespontos.
Suru yıkıp da sahili kumla örttükten sonra,
onları tekrar daha önceleri güzel sularını akıtmakta
oldukları yataklarına geri döndürdü.

İşte Poseidon ile Apollon daha sonra bunları yapacaklardı.
Ama o zaman, iyi inşa edilmiş surun çevresinde
çatışma ve kargaşa alevleniyordu; burçların tahtaları,
darbelerden, güçlü seslerle yankılanıyordu. Argoslular da
Zeus'un kırbacı altında ehlileşmiş olarak koca karınlı
gemilerin yanında toplandılar. Onlara kaçış getiren
Hektor'dan korkuyorlardı. O, başlangıçta olduğu gibi
vahşi bir kasırga gibi savaşıyordu.
Köpeklerin, avcıların arasında
bir yaban domuzu ya da bir aslan nasıl korkusuzca dolanır,
onlar da duvar gibi etrafını çevreleyerek bir sürü ok atarlar;
ama onun mağrur yüreği korkup ürkmezse,
onu nasıl yalnızca bu cesareti öldürürse, pek çok kez
avcıların saflarını kırmak için dönüp saldırırsa ve onlar da
gerilerlerse; işte Hektor da öyle koşuyordu sık dizilmiş
falanjların arasında ve yoldaşlarını
hendeği geçmeleri için yüreklendirerek çağırıyordu.
Ancak hızlı atlar atlamaya cesaret edemeyip yalnızca
hendeğin ağzında dikiliyorlar ve kişniyorlardı; çünkü geniş
hendek onları korkutuyordu. Kolayca atlayamıyorlardı
geçmek için hendeğin üzerinden. Çünkü bir uçtan
bir uca yüksek burçlar vardı ve onların üzerlerinde de
büyük ve sık bir şekilde sivri kazıklar dizilmişti.
Onları oraya Akhaoğulları düşmanlardan korunmak için
dikmişlerdi. Bir at oradan güzel tekerlekli savaş arabasını
sürükleyerek kolayca geçemezdi; yayalar da onu
gördüklerinde geçebileceklerine ihtimal vermezlerdi.

O zaman Polydamas cesur Petro'un yanında durup dedi ki:

"Hektor ve siz Troyalıların müttefikleri ile diğer
komutanları! Atlarla hendeği geçmek istememiz delilik.

Çok zor bir şey bu. Çünkü orada sivri kazıklar
dikili ve üstlerinde de Akhaların suru var.
Alan çok dar olduğundan
süvariler oradan inip savaşamazlar;
sanırım o zaman yaralanırlar. Eğer yükseklerden
şimşekler saçan Zeus, Akhalara düşmanlık güder de
Troyalılara yardım ederse, -ki ben bunun olmasını
arzu ederim- Akhalar buralarda, Argos'tan uzakta
şimdi hemen kaybolsunlar ünsüz olarak. Yine de
olur ya, gemilerden geri dönüp yine bizi kovalarlarsa;
biz de o zaman tekrar kazılmış hendeğe düşersek, o zaman
Akhalar bizi yendikleri zaman tekrar kente dönecek bir
haberci bile kalmayacaktır geriye.
Gelin şimdi de dinleyin size tüm söyleyeceklerimi:
Seyisler atları hendeğin yanında durdursunlar;
biz yayalar da silahlarımızla, hep birlikte sık saflar
oluşturarak Hektor'u takip edelim. Akhalar da
felaketlerinin vakti geldiğinde fazla dayanamayacaklardır."

Bunları söyledi Polydamas. Kusursuz sözleri hoşuna gitti
Hektor'un.
Hemen silahlanmış olarak atladı savaş arabasından.
O zaman diğer Troyalılar da durmadılar savaş arabalarının
üzerinde; hepsi tanrısal Hektor'u gördüklerinde atladılar
aşağı. Daha sonra her biri sürücüsüne
atları hendeğin kenarında sırada tutmalarını öğütledi,
onlar da ayrılıp hazırlandılar. Daha sonra beş bölüğe
ayrılıp komutanlarını izlediler.

Suru devirmek ve derin gemilerin yanında savaşmak
isteyen en iyi erlerin çoğu Hektor'la ve kusursuz
Polydamas ile birlikte gitti. Üçüncü olarak onları
Kebriones de izledi. Hektor savaş arabasında ondan daha
iyi olmayan birini bırakmıştı. Diğerlerinin komutanları da
Paris ile Agenor'du.

Diğerlerinin komutanları Priamos'un iki oğlu olan
Helenos ile tanrı biçimli Deiphobos'du.

Arisbe'den, Selleis ırmağının yakınlarından
görkemli ve büyük atlar getirmiş olan Hyrtakos'un oğlu
hükümdar Asios da onlarla birlikteydi.

Dördüncülerin komutanı Aineias'ın görkemli oğlu
Ankhises'di; onunla birlikte her tür çatışmada deneyimli
olan Antenor'un iyi oğlu Arkhelokhos ile Akamas vardı.

Şanlı müttefiklerin komutanı da Sarpedon'du. Yanında,
kendisi diğerlerinden yiğitlikte ayrıldığı için, kendisinden
sonra diğerlerinden iyi olduklarını düşündüğü Glaukos ile
yiğit Asteropaios vardı.

Deriden yapılma kalkanlarıyla birbirlerine iyice
yaklaştıklarında, şiddetle
dolu olarak doğruca Akhaların üzerine ilerlediler;
kibirle, artık onları durduramayacaklarını ve kara gemilere
düşeceklerini söylüyorlardı.

İşte böyle, Troyalılar ve ünlü müttefikleri
kusursuz Polydamas'ın öğüdünü dinlediler.
Ancak, Hyrtakos'un oğlu, komutan Asios,
atlarını orada sürücüsüne bırakmak istemedi.
Bir tek o deli, atlarıyla gitti hızlı gemilere.
Kötü kaderden kurtulacağa benzemiyordu.
Atlarıyla ne kadar övünse de savaş arabası,
rüzgârların dövdüğü İlyon'a gidemeyecekti;
çünkü Deukalion'un oğlu İdomeneus'un okuyla
ilk onu örttü ölümün kara gecesi. O, Akhaların
ovadan atları ve savaş arabalarıyla dönmekte olduğu
sırada, gemilerin soluna doğru saldırmıştı. Atları
ve savaş arabasını oraya doğru çevirmişti; kapıları kapalı
bulmadı, uzun sürgü bile konulmamıştı kapılara.
Erler savaştan gemilere doğru kaçan yoldaşları girsin diye,
açık bırakmıştı onu. İşte oradan, atlarıyla birlikte kibirle
saldırdı. Keskin sesiyle çığlıklar atıyordu; diğerleri de
arkasından koşuyorlardı. Çünkü o deliler Akhaların artık
dayanamayacaklarını, kara gemilere düşeceklerini
sanıyorlardı. Ancak en iyilerinden iki yüce gönüllü ere

kapılarda rastladılar; biri Peirithoos'un oğlu güçlü
Polypoites ve diğeri insan katili Ares'e
denk Leontes olan Lapithlilerin okçu delikanlılarına.
Onlar, yüksek kapıların önünde, her gün
rüzgârların ve yağmurların karşısında, büyük ve
uzun yayılmış köklerine dayanmış, dimdik duran
ihtişamlı yükseklikte meşeler gibi duruyorlardı.
Onlar da bileklerinden ve güçlerinden cesaret alarak,
orada büyük Asios'u bekliyor ve gitmiyorlardı.
Troyalılar da, Asios'un İamenos'un, Orestes'in,
Asios'un oğlu Adamas'ın, Thoon'un ve Oinomaos'un
etrafında, kurutulmuş öküz derisinden yapılma
kalkanlarını yüksekte tutarak, vahşi çığlıklarla
iyi inşa edilmiş sura doğru ilerliyorlardı.
Ancak diğerleri, güzel dizlikli Akhaları gemiler uğruna
savaşmaları için içeriden kışkırtıyorlardı. Daha sonra da
Troyalıların, surun üzerine saldırdığını ve Danaoların
bağrışarak kaçtıklarını gördüklerinde,
ikisi birden kapıların önünde,
köpeklerden ve avcılardan kaçan, karmaşa içinde bir
kalabalığı dağların üzerinde bekleyen, yan taraftan
kalabalığın arasına karışıp tüm çalıları kökünden sökerek
birine denk gelip de öldürene kadar dişlerini bileyen yaban
domuzları gibi savaşmaya başladılar. İşte parlak tunç
silahlar Troyalılarla çarpışırken
böyle yankılanıyordu delikanlıların göğüslerinin üzerinde.
Surun üzerinde bulunan erlerinden ve yiğitliklerinden
büyük cesaret alarak büyük bir güçle savaşıyorlardı.

Onlar, iyi inşa edilmiş surların yükseklerinde taşlarla
kendilerini, çadırlarını ve hızlı gemilerini kurtarmak
için vuruşuyorlardı. Taşlar yere şiddetle esen bir rüzgârın
bulutları sallayarak bol besinli yeryüzüne döktüğü lapa
lapa kar taneleri gibi düşüyorlardı. İşte Troyalıların
ellerinden taşlar değirmen taşı gibi böyle düşüyordu;
miğferlerin ve göbekli kalkanların gürültüsü
iki taraftan da tok bir sesle yankılanıyordu.

O zaman Hyrtakis'in oğlu Asios derin derin iç çekerek,
dizlerini dövdü ve vahşi halde şu sözleri söyledi:

"Baba Zeus, yalanları seversin sen!
Ben yiğit Akhaların bizim öfkemizi
ve sarsılmaz ellerimizi durduramayacaklarını
sanıyordum. Onlar, kovanlarını bir yolun üzerine yapıp
yavrularını korumak için derin yuvalarını hiç bırakmayan,
yalnızca durup avcıları etraflarına toplayan çevik bedenli
eşekarıları ya da bal arıları gibidirler. Onların ikisi de
böyle ölmeden ya da diğerlerini öldürmeden evvel
kapılardan uzaklaşmayı istemiyorlar."

Bunları söyledi ama sözleriyle Zeus'u ikna edemedi;
çünkü onun gönlü, ünü Hektor'a vermek istiyordu.

Bunlardan kimi başka kapılarda, kimi de yine başka
kapılarda vuruşuyorlardı. Ama, tanrı olmadığımdan
benim için tüm bunları söylemek zor. Taştan surun
her yanında, çatışmanın sönmez ateşleri yandı; Argoslular
acı çekiyor olsalar da kurtarmak istiyorlardı gemilerini.
Danaolara çatışmada yardım etmekte olan tüm tanrılar
yürekten üzülüyordu.

Lapithler çatışmaya ve kıyıma başladılar. Peirithoos'un
oğlu yiğit Polypoites mızrağıyla Damasos'u tunç
miğferinden vurdu; miğfer fazla dayanmadı ve
mızrağın tunç ucu bir uçtan bir uca kemiği geçerek
beynini altüst etti ve onu, o saldırdığı sırada öldürdü.
Daha sonra Pylon ile Ormenos'u soydu. Ondan sonra da
Antimakhos'un oğlu, Ares'in filizi Leonteus, mızrağıyla
Hippomakhos'u vurup mızrağını kuşağına isabet ettirdi.
Daha sonra da sivri kılıcını kınından çekerek kalabalığın
arasında saldırdı. İlk önce yüzükoyun yere düşen
Antiphantes'i yakından vurdu; daha sonra da Menon'u,
İamenos'u ve Orestes'i vurdu. Hepsini birbiri ardına
haklayıp bol besinli toprakta sürükledi.

Lapithler, onların görkemli silahlarını almaktayken ;
Polydamas ve Hektor'la birlikte çok sayıda ve çok iyi olan

ve suru yıkmak ve gemileri ateşe vermek isteyen diğerleri
hâlâ hendeğin yanında duruyor ve düşünüyorlardı.
Yükseklerden uçan bir kartal,
ordunun sol tarafından, pençeleri arasında yeni boğazlamış
olduğu ve henüz gücünü kaybetmemiş olan kan tüküren
bir yılan tutarak bir alamet getirdi onlara. Kartal onu
tutarken, yılan öne doğru kıvrılarak onu göğsünden,
boynunun yakınından ısırdı; kartal da çok büyük acılar
çekerek yılanı uzağa, yere, kalabalığın arasına attı;
daha sonra da bir çığlık atıp rüzgarın
nefesiyle uçtu. Troyalılar, kalkan taşıyan
Zeus'un sembolü olan süslü yılanın kalabalığın
ortasında yattığını gördüklerinde ürktüler.
O zaman Polydamas, cesur Hektor'un yanına gidip dedi ki:

"Hektor, kurultaylarda iyi öğütler versem bile hep
azarlarsın beni. Halktan biri olan benim, seninle zıt
düşünceler içinde olmam uymaz sana; ister kurultayda
olsun, ister savaşta; tek yaptığımız senin gücünü
büyütmek. Ancak şimdi ben sana yine de en iyi olduğunu
sandığım şeyi söyleyeceğim. Gel
gemilerinin etrafında Akhalarla savaşmaya gitmeyelim.
Çünkü sanırım bizim başımıza da yılanın
başına gelen gelecek. Yüksekten uçan kartal,
ordunun sol tarafından, pençelerinin arasında
henüz yaşamakta olan kan tüküren bir yılan tutarak geldi
ve onu aniden henüz yuvasına ulaşmamışken attı; onu
götürüp çocuklarına vermeyi bile başaramadı. Eğer bu
alamet gerçekten hendeği geçmek isteyen Troyalılara
geldiyse biz de eğer böyle kapıların gücünü ve Akhaların
surunu kırarsak, Akhalar düzensiz olarak gerileseler bile,
biz de gemilerden aynı yoldan döneceğiz. Çünkü orada
Akhalıların onları gemilerine sürdüğü
bir sürü Troyalı'yı bırakacağız
ve onları tunç mızraklarıyla öldürecekler. Bunları bize
alametleri çok iyi bilen bir kâhin de söyleyebilirdi;
erler de inanırlardı ona."

Tepeli miğferli Hektor, ona sert sert bakarak dedi ki:

"Polydamas, hiç hoşuma giden sözler etmedin! Söyleyecek
bunlardan daha iyi şeyler de bulabilirsin. Ama eğer tüm
dürüstlüğünle söylediğin bu sözler gerçekse, beni gürleyen
Zeus'un isteklerini unutmam için kışkırttığına göre,
görünen o ki tanrılar aklını başından almışlar.
Çünkü O vaat etmişti ve rıza göstermişti buna.
Sen şimdi bana uzun kanatlı kuşların belirtilerine kulak
vermemi söylüyorsun, ama bunlar benim hiç umrumda
değil. İster şafağa ve güneşe doğru sağa gitsinler,
ister karanlık batıya doğru sola gitsinler.
Bizim, tüm ölümsüzleri ve fanileri yöneten Zeus'un
isteklerine kulak vermemiz gerekir. Yalnızca bir tane iyi
belirti vardır: Vatanın için savaşman! Niçin korkarsın
sen savaştan ve katliamdan?
Akha gemilerinin etrafında biz diğerlerimiz ölsek bile,
sen kaybetmekten korkmazsın. Çünkü çatışmalardan
korkar yüreğin senin. Ancak eğer sen çatışmadan
çekilir ya da bir başkasını sözlerinle savaştan kaçmaya
ikna edersen, o zaman seni mızrağımla ben vuracağım
ve doğrudan kaybedeceksin hayatını."

Bunları söyleyip öne çıktı. Diğerleri de haykırışlarla onun
peşinden gidiyorlardı. Ancak gök gürleten Zeus, İda
Dağları'ndan, tüm tozu dumanı gemilere doğru sürükleyen
bir fırtına kopardı ve kör ederek Akhaları,
Troyalılara ve Hektor'a ün verdi.

Onlar da Zeus'un alametlerinden ve yiğitliğinden cesaret
alarak, hemen Akhaların büyük surunu yıkmak için
çabalamaya başladılar. Kulelerin temellerini çekiyorlar ve
barbataları[1] yerle bir ediyorlardı; kaldıraçlarla
daha önceden Akhaların kuleleri desteklemek için yere
dayamış oldukları taşları kaldırıyorlardı.
İşte Akhaların surunu kırmayı umarak bunları

[1] Kalelerde mazgal ve mazgal siperlerinin oluşturduğu girintili çıkıntılı dış duvarların üst bölümü, kale korkuluğu. [Ç.N.]

yapıyorlardı. Ancak Danaolar, o zaman bile yoldan geri çekilmediler; yalnızca barbataların karşısında kalkanlarıyla set çekiyor ve oradan sura çıkmak için saldırmakta olan düşmanı vuruyorlardı.

O zaman iki Aias kulelerin üzerinde her yana koşuşturdular. Buyruklar vererek, kimini tatlı sözlerle, savaşı bıraktıklarını gördükleriniyse sert bir şekilde azarlayarak Akhaların öfkesini yeniden kışkırtıyorlardı:

"Kardeşlerim, şimdi ister en iyisi olsun, ister vasat olsun, ister güçsüz olsun, Argoslulara büyük iş düşüyor; savaşta hiçbir zaman iki er birbirine eşit olamaz. Bunu kendiniz de görebilirsiniz! Şimdi hiç kimse savaşın korkutucu yanlarından ürküp de gemilere dönmesin. Yalnızca hepiniz öne çıkın ve yürekli olun! Hepiniz birbirinize cesaret verin ki şimşekler saçan Olymposlu Zeus, bizim düşmanın arasına sokulmamıza ve onları önümüze katıp kente kadar kovalamamıza olanak versin."

İkisi de önde böyle bağırıyor ve Akhaların içinde çatışma ateşi yakıyorlardı. Bir kış gününde her şeyi bilen Zeus'un insanlara işaret vermek için kar yağdırarak ayaklandırdığı, rüzgârları uyutarak kesintisiz olarak yüksek dağların zirvelerini, eteklerini, çiçek açmış ovaları ve insanların bol ekinli tarlalarını örtene kadar, hatta limanlara ve köpükten bembeyaz denizlere kadar gönderdiği, lapa lapa yağan kar tanelerinin sıklığıyla düşüyordu taşlar bir taraftan ötekine ve kimi Akhaların, kimi de Troyalıların üzerine düşüyordu. Tüm bir sur kargaşadan yankılanıyordu.
Bir tek dalga sürükleyip eritebilir onu,
ama tüm diğer yerler tepeden tırnağa Zeus'un karıyla örtü kalır.

Eğer Zeus, kendi oğlu Sarpedon'u Argosluların üstüne, kıvrık boynuzlu öküzlerin üzerine atılan bir aslan gibi atılması için ayaklandırmasaydı;
ne Troyalılar ne görkemli Hektor

surun kapılarını ve büyük kol demirini kıracaklardı.
Hemen bir tunç ustasının döverek yapmış olduğu
dövülmüş tunçtan, içine dört bir yanındaki altın
değneklerle bağlanmış bir sürü öküz postu dikili ve her
tarafı kıvrılan yuvarlak kalkanını önünde tuttu. İşte bu
kalkanı önünde tutup iki mızrağını da sallayarak,
dağlarda beslenen, et yemeyeli çok zaman olmuş,
korkusuz yüreği onu, koyunları yakalamak için
sağlam ve korunaklı ağıla girmeye teşvik eden bir aslan gibi
saldırdı. Aslan, orada onları köpeklerle ve mızraklarla
koruyan çobanlara denk gelse bile korkmaz ve ağıldan
bir şey yakalamadan önce kaçmaz; ya atılıp bir şeyler yakalar
ya da çevik bir elden fırlayan bir ok atışıyla vurulur.
İşte tanrıya denk Sarpedon'u, surun üzerine atılması ve
barbataları kırması için böyle dürttü yüreği. Doğrudan
Hippolokhos'un oğlu Glaukos'a şunları söyledi:

"Ey Glaukos, neden bizi her iki Lykia'da da etler ve
dolu maşrapalarla
en baş kürsülere oturtup saydıklarını sanıyorsun?
Neden hepsi birden bize tanrı gibi tapınırlar ve orada
Ksanthos ırmağının kıyılarında, bol ürün veren ağaçların
olduğu ve bol ekinli tarlaların olduğu büyük bir
mülkümüz neden vardır sence? Bunun için işte, şimdi
tunç zırhlı bir Lykialının şunları söylemesi için,
Lykialıların müttefikleriyle birlikte durmamamız
ve vahşi çatışmanın içine atılmamız gerekmez mi?
'Krallarımız bizi Lykia'da ünsüz bırakarak
yönetmezler, yağlı etler yiyerek ve seçkin ve
tatlı şaraptan içerek yönetirler;
onların gücü ihtişamlıdır, çünkü Lykialıların
ön saflarda savaşan erleriyle birlikte savaşırlar.'
Sevgili dostum, eğer bu savaştan kaçıp da sağlam ve
ölümsüz kalırsak, ne ben kendim ön saflardaki
erlerle birlikte savaşmazsam, ne de
seni erlere ün veren çatışmaya göndermesem neye yarar?
Ancak şimdi, ölümün hiçbir faninin kaçıp kurtulamayacağı

sonsuz kaderleri bizi bir kere beklemeye başlamışken,
gidip birine ün verelim ya da kendimiz ünlenelim."

Bunları söyledi. Glaukos da onu dinlememezlik etmedi.
İkisi birden peşlerinden
Lykialıların büyük halkını sürükleyerek öne atıldılar.

Ancak Peteos'un oğlu Menestheus onları gördüğünde
korktu. Beraberlerinde yıkımı getirerek, onun bulunduğu
kuleye doğru geliyorlardı. Gözlerini, acaba yoldaşlarını
bu felaketten kurtaracak komutanlardan birini görür
müyüm diye, Akhaların kulesine doğru çevirdi. Savaşa
doymaz iki Aias'ı orada dururken gördü; onların yanında
da çadırından henüz gelmiş olan Teukros duruyordu.
Ne kadar bağırsa da sesini onlara duyuracak bir yol
bulamadı. O kadar büyüktü kargaşa! Çığlıklar ve çarpışan
kalkanlar ile at yelesinden miğferlerden, kapılardan çıkan
gürültüler göğe kadar ulaşıyorlardı. Tüm kapılar kapalıydı
ve onlar üzerlerine doğru saldırıyor
ve onları şiddetle kırıp içeri girmeye çabalıyorlardı.

Derhal haberci Thootes'i ona şunları söyleyerek Aias'a
gönderdi:

"Git ey tanrısal Thootes. Koş ve Aias'ların birini çağır
ya da ikisini birden çağır! Bu her şeyden daha iyi olur;
çünkü acımasız ölüm, Lykialıların komutanları kudurmuş
gibi saldırdıkları için buraya gelecek.
Onlar eskiden beri öfkeyle sert çatışmalara girerler.
Eğer orada da çatışma başladıysa o zaman yalnızca
Telamon'un yiğit oğlu Aias gelsin;
onunla birlikte hünerli okçu Teukros da gelsin."

Bunları söyledi. Haberci de onun sözlerini dinleyerek tunç
zırhlı Akhaların surunu takip ederek koşmaya başladı.
Daha sonra da Aias'ların yanında durup onlara dedi ki:

"Aiaslar, tunç zırhlı Argosluların komutanları!
Peteus'un oğlu, sizden oraya gidip onlara çatışmada
biraz yardım etmenizi rica ediyor.

İkinizin birden elbette; bu her şeyden daha iyi olur;
çünkü acımasız ölüm, Lykialıların komutanları
kudurmuş gibi saldırdıkları için buraya gelecek.
Onlar eskiden beri öfkeyle sert çatışmalara girerler.
Eğer burada da çatışma başladıysa o zaman yalnızca
Telamon'un oğlu Aias gitsin ve hünerli okçu Teukros da
onun peşinden gitsin."

Bunları söyledi. Telamon'un oğlu büyük Aias,
dinledi onu ve hemen Oileus'un oğlu Aias'a doğru
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Aias, şimdi ikiniz, sen ve güçlü Lykomedes, burada
kalıp Danaolara yiğitçe dövüşmeleri için cesaret verin.
Ben de aşağıya savaşmaya gidecek ve hızla geri döneceğim."

Telamon'un oğlu Aias bunları söyleyip gitti.
Onunla birlikte aynı babadan doğma oldukları kardeşi
Teukros da gitti. Pandion da elinde Teukros'un kıvrık
yayını tutarak onları izliyordu. Yüce gönüllü
Menestheus'un kulesine vardıklarında, onları
orada fena halde sıkışmış halde buldular.
Diğerleri, Lykialıların yiğit kralları ile hükümdarları,
kara bir kasırga gibi barbatalara çıkıyorlar ve onlar da
saldırıp onları vuruyorlardı; kalabalıktan büyük bir
kargaşa yükseliyordu. İlk önce Telamon'un oğlu Aias,
Sarpedon'un yoldaşı yüce gönüllü Epikles'i öldürdü.
Onu, surun içinde yükseklerde yerde barbatanın
yakınında duran büyük beyaz bir taşla
vurdu; bugünkü fanilerden herhangi biri, ne kadar
yiğit olursa olsun, kolay kolay kaldıramazdı o taşı.
Ancak o, onu kaldırıp fırlattı yukarıdan ve dört tepeli
miğferi kırarak kafasındaki tüm kemikleri un ufak etti.
O zaman o da, bir dalgıç gibi yüksek kuleden düştü ve
ruhu bedenini terketti.

Teukros, bir okla Hippolokhos'un oğlu güçlü Glaukos'u,
yüksek sura doğru saldırırken, elinin çıplak olan yerinden
vurarak savaşma gücünü kesti.

O da surun arkasından, Akhalardan biri onu yaralı halde
görüp de böbürlenmesin diye gizlice atladı. Sarpedon,
Glaukos'un kaçtığını görünce içi yandı; ama o, çatışmayı
bırakmadı. Thestor'un oğlu Alkaon'u vurarak yaraladı;
daha sonra tekrar çekti mızrağını;
diğeri de mızrağın ucunda sürüklenerek kafa üstü düştü
ve çevresindeki tunç süslemeli silahları gümbürdedi.
O zaman Sarpedon, sarsılmaz eliyle barbatayı yakalayarak
olduğu gibi çekip koparttı. Tepesi kel kaldı surun ve pek
çoğu için yol açıldı.

Ama o zaman Aias ile Teukros birlikte gidip
onu bir okla, göğsünün etrafında onu korumak için sarılı
olan kalkanının parlak kayışından vurdular; ancak Zeus
gemilerin gerisinde öldürülmemesi için ölümü kovdu
oğlunun üzerinden. Aias saldırarak kalkanına mızrağını
sapladı; ancak mızrak kalkanı boydan boya delmedi.
Yalnızca, onu saldırdığı sırada geri püskürttü. Diğeri de
biraz geri çekildi barbatadan,
ama kaçmadı; çünkü yüreği ünlenmek için yanıp
tutuşuyordu. Dönüp bağırdı tanrıya denk Lykialılara:

"Lykialılar, niçin unuttunuz mağrur yiğitliğinizi?
Ne kadar yiğit olursam olayım
tek başıma suru kırmam ve gemiler için yol açmam zor iş.
Şimdi benimle gelin; çünkü pek çok insanın birlikte
yaptığı bir iş en iyi sonucu verir."

Bunları söyledi. Diğerleri de onun buyruğundan korkarak
aklı başında krallarının etrafına sokuldular.

Diğer taraftan, Argoslular surun içinde falanjlarını
güçlendirdiler. Önlerindeki iş gözlerinde çok büyüyordu.
Ne yiğit Lykialılar Danaoların surunu kırarak gemiler için
bir yol açabiliyorlardı ne de Danaoların okçuları, çok
yaklaşmış olduklarından, Lykialıları surlardan geri
atabiliyorlardı. Dağın üzerinde bir parça toprak için
ellerinde ölçü ile kavga eden iki adam gibi, onları da
yalnızca barbatalar ayırıyordu.

Barbataların üzerinde göğüslerindeki yuvarlak deri
kalkanlar ve küçük siperler yırtılıyordu.
Pek çoğu bedenlerinden acımasız silahlarla
yaralanıyorlardı. Kimileri çatışmada çıplak sırtlarını,
savunmasız halde açıkta bırakarak geri dönerken,
kimileri de kalkanının içinden yaralanıyordu. Surların ve
barbataların her tarafı bir uçtan bir uca hem Troya
hem de Akha erlerinin kanından sırılsıklam olmuştu.
Ama bu şekilde de geri püskürtemiyorlardı bir türlü
Akhaları. Yalnızca tıpkı madeni ağırlıklar ile yünü alıp
çocukları için birazcık da olsa gündelik kazanmak için
iki tarafı da doğru tartan bir kadın işçinin terazisi gibi,
duruyorlardı.
İşte, iki taraf için de öyle dengeleniyordu çatışma,
Zeus en büyük ünü, herkesten önce Akhaların surundan
içeri atlayan ve herkes tarafından duyulsun diye
Troyalılara olanca gücüyle bağırarak şunları söyleyen,
Priamos'un oğlu Hektor'a verdiği zamana kadar:

"İleri yüce gönüllü Troyalılar!
Argosluların surlarını kırın ve gemilerini ateşe verin!"

Onlara cesaret vermek için bunları söyledi.
Onlar da onu, kulaklarını iyice açıp dinlediler ve
sura doğru sık saflar halinde saldırarak, sivri mızraklarını
tutarak barbataların üzerine çıktılar. O zaman
Hektor da kapının önünde durmakta olan,
irice ve üstü sivri
bir taşı yakalayıp getirdi. Bu taşı, günümüzün güçlü
kuvvetli iki fani insan bile, bir araca yüklemek için
kolaylıkla kaldıramazdı yerden. Ancak o, onunla
tek başına ellerinde oynuyordu; çünkü bu taşı hinoğluhin
Kronos'un oğlu, onun için çok hafif hâle getirmişti. Bir
çoban bir tekenin kırpılmış yünlerini nasıl kolayca kaldırır
ve hiç ağır gelmeden tek eliyle tutarsa onu,
Hektor da taşı öyle kaldırıyor ve doğrudan sağlam
kapıları desteklemekte olan tahtaların üzerine getiriyordu.

İki kanatlıydı kapılar, yüksektiler; içeriden iki
tane sürgü birleşmiş halde, tek bir kilitle kapatırdı onları.
İlerleyip yanında durdu. Onları savurabilmek için açık
ayaklarıyla sıkıca basarak, kapılara tam orta yerlerinden
vurdu ve iki menteşeyi de kırdı. Taş ağır olduğu için içeri
düştü ve kapılar ağır ağır açıldı; iki sürgü de dayanmadı ve
oradan buradan aldıkları taş darbeleriyle tahtalar kırıldı.
O zaman, görkemli Hektor hızla vücudunun
üzerine kuşanmış olduğu korkunç tunç silahları
tutarak içeri atladı; bir gece manzarası gibi parladı
elinde iki oku. Tanrılardan başka
kimse geçemezdi onun önüne ve kimse durduramazdı onu.
Kapılardan içeri atlarken gözleri kıvılcımlar saçıyordu.
Kalabalığa doğru dönüp Troyalılara surun üzerinden
geçmelerini buyurdu. Onlar da dinlediler sözlerini. Kimi
surun üzerinden atlıyordu,
kimi de kapıların arasından içeri dalıyordu.
O zaman Danaolar, deliler gibi kaçıştılar koca karınlı
gemilere doğru ve kesintisiz bir kargaşa kapladı ortalığı.



RAPSODİ 13

[Gemilerin Önündeki Çatışma]

Zeus, Troyalılar ile Hektor'u gemilerin yakınına
getirince, onları orada kesintisiz çatışmaları için bıraktı.
Kendisi de ışık saçan gözlerini uzaklara çevirip süvari
Trakyalıların, yakın dövüşçü Mysialılar'ın,
görkemli ve sütle beslenen Hippemolgolar'ın[1]
ve tüm insanların en adilleri olan Abioların topraklarına
bakmaya başladı. Ancak ışık saçan gözlerini,
ölümsüzlerden hiçbirinin Troyalılara ya da Danaolara
yardım etmek için oraya gitmeyeceğini sandığından,
hiç Troya'ya doğru çevirmedi.
Ama, yer titreten Poseidon boşuna pusuya yatmamıştı;
uzakta, ormanlık Semendirek'in en yüksek
zirvesinde oturuyor ve hayretle seyrediyordu
savaşı ve çatışmayı. Oradan tüm İda ve Priamos'un
kenti ile Akhaların gemileri görünüyordu.
İşte Poseidon, denizden çıktığında oraya oturdu;
içi yanıyordu Troyalıların alt ettiği Akhalar için
ve çok kızıyordu Zeus'a. Hemen hızlı adımlarla taşlık
dağdan indi; yüksek dağlar ile ormanlar o ilerlerken,
Poseidon'un ölümsüz ayakları altında titriyorlardı.
Üç adım attı ve dördüncüsünde Aigai'nin sonuna
vardı; orada, denizin derinliklerinde parlak taraçaları
ile ölümsüz ve şimşekler gibi parlayan altın sarayları vardı.
Oraya vardığında savaş arabasına tunç ayaklı ve hızla
uçan, altın yeleli atlarını boyunduruğa vurdu. Kendisi de
bedeninin etrafına som altından silahlarını kuşandı.
Daha sonra, iyi yapılmış ve altın kamçısını alarak
savaş arabasının üzerine çıkıp onu dalgaların üzerinde
sürmeye başladı. Deniz canavarları, onun kralları
olduğunu anladıklarında, dört bir yanda saklandıkları
deliklerden çıkıp onun altında sevinçle hoplamaya

[1] Bu kelime "atları sağan kişiler" anlamına gelir.

başladılar. Deniz de neşeyle açıldı; atlar da oradan hızla,
aşağıda tunç dingili ıslatmayacak kadar yüksekten
uçup ileri atılarak, onu Akhaların gemilerine doğru
götürdüler.

Denizin derinliklerinde, Tenedos ile taşlık İmros arasında,
bir büyük mağara vardır. İşte yer sarsan Poseidon atlarını
orada durdurup çözdü savaş arabasından.
Önlerine yemeleri için ölümsüz besinler attı;
orada gücü sarsılmaz sahipleri dönene kadar beklesinler
diye, ayaklarının etrafından onlara kırılmaz, çözülmez
altın bukağılar bağladı; kendisi de Akha ordugahının
yolunu tuttu.

Troyalılar da birbirlerine sokulmuşlar bir fırtına ya da bir
alev gibi, hiç ses çıkarmadan ve kargaşa yaratmadan
büyük bir öfkeyle, Priamos'un oğlu Hektor'un
peşinden gidiyorlardı. Akha gemilerini ele geçirmeyi ve
gemilerin yanında en iyi erleri öldürmeyi umuyorlardı.

Yer sarsan Poseidon, derin denizden gelip
kendini görüntü ve ses olarak Kalkhas'a benzeterek
Argoslulara cesaret veriyordu. Öncelikle de tek başlarına
çatışmaya hazır iki Aias'a hitaben şunları söylüyordu:

"Aiaslar, eğer aklınızda yiğitliğiniz var ve gizliden gizliye
korku yoksa Akhaların ordusunu siz ikiniz
kurtaracaksınız. Başka yerde olsa hep birlikte büyük
suru geçerek aşağı inen Troyalıların sarsılmaz bileklerinden
korkmam. Çünkü başka bir yerde güzel dizlikli
Akhalar onların hepsini durdurur. Ancak orada,
her şeyi bilen Zeus'un oğlu olmakla övünen azgın
Hektor'un, bir ateş gibi hamleyle yönlendirdiği o yerde,
büyük bir felaketin bizi bulmasından korkarım. Keşke
tanrılardan biri, ikinizin içinde, burada güçle karşı koyacak
ve diğerlerine cesaret verecek bir ateş yaksa. Böylelikle de
ne kadar öfkeli olursa olsun, isterse onu Olymposlunun
kendisi güçlendirsin, onu hızlı gemilerden uzağa
püskürtebilirsiniz."

Bunları söyledi. Yerin hâkimi olan ve onu sarsan Tanrı,
ikisine de asasıyla vurarak, onları büyük bir güçle doldurdu
ve uzuvlarının, ayaklarının ve yukarıda da ellerinin
hafiflemesini sağladı. O da kalkıp sarp ve yüksek bir
kayanın üzerinden yükselip bir başka kuşu avlamak için
ovaya inen çevik kanatlı bir şahin gibi uçtu.
İşte yer sarsan Poseidon da böyle uçtu onlardan uzağa.
İki çevik Aias'tan, ilk önce Oileus'un oğlu olan tanıdı
onu ve hemen Telamon'un oğlu olan Aias'a dedi ki:

"Aias, tanrılardan biri, bizim kâhinimizin kılığına girip
bize gemilerin yanında savaşmamızı söylüyor. Çünkü
o, kuşlara bakarak kehanette bulunan Kalkhas değildi.
O giderken, onu arkada ayaklarının izinden ve
baldırlarından kolaylıkla tanıdım. Tanrılardan biri olduğu
hemen ayırt ediliyor. Bundan dolayı benim göğsümün
içindeki yüreğim, savaş için büyük bir öfke taşımakta
ve artık kimse tutamaz benim ellerimle ayaklarımı."

Yanıtladı onu Telamonoğlu Aias ve dedi ki:

"Benim de mızrağımı tutan sarsılmaz ellerimi artık
kimse tutamaz; içimde yandı öfke. Ayaklarım aşağıdan
kanat takmış gibi davranıyorlar; hâlâ tek başıma,
her ne kadar dizginlenemez ve öfkeli de olsa
Priamos'un oğlu Hektor'la vuruşmak için
cesaretle doluyum!"

Tanrı'nın yüreklerinde yakmış olduğu vahşi güçleri
hakkında neşeyle bunları konuşuyorlardı. O sırada
Poseidon da geride kalmış ve hızlı gemilerin yanında
dinlenmekte olan Akhaları ayaklandırıyordu.
Bedenleri çektikleri zahmetlerden dolayı güçten kesilmişti
ve Troyalıların hep birlikte büyük suru geçtiklerini
gören yürekleri kan ağlıyordu. Onlara bakıp felaketten
kurtulamayacaklarını sanarak acı acı gözyaşları
döküyorlardı. Ancak yer sarsan, kolayca safların
arasında koşuyor ve yiğit falanjlara cesaret veriyordu.
Önce gidip Teukros ile Leitos'a güç verdi;

daha sonra da kahraman Peneleos'a, Thoas'a, Deipyros'a, Meriones'e, kahraman Antilokhos'a ve komutanlara. Onlara cesaret veriyor ve şu kanatlı sözleri söylüyordu:

"Utanın, Argoslu delikanlılar![2] Benim,
sizin savaşarak gemileri kurtaracağınıza güvenim var.
Ama eğer felaket dolu savaşı bırakırsanız,
o zaman Troyalılar tarafından yok edileceğimiz
gün geldi demektir! Yazıklar olsun! Burada hiçbir
zaman gerçekleşmeyeceğini sandığım
büyük ve korkunç bir mucizenin gerçekleştiğini,
Troyalıların bizim gemilerimize ulaştığını gözlerimle
görüyorum. Onlar ki, ilk başta ormanın içinde kurtların,
çakalların paraladığı, ürkerek boş yere kurtulmak için
kaçan, yüreklerinde hiçbir güçleri ve cesaretleri olmayan
ürkek geyiklere benziyorlardı.
Troyalılar da önceleri, bir an bile
Akhaların öfkesinin karşısına dikilmeye cesaret
edemezlerdi. Ancak şimdi, kentlerinden uzakta, haksızlık
eden komutanlarımızın inadı yüzünden, koca karınlı
gemilerin yanında savaşıyorlar. Onlar bozuştu ve artık
hızlı gemileri kurtarmak istemiyorlar;
yalnızca burada öldürülüp duruyorlar.
Eğer Atreus'un oğlu nüfuzlu Agamemnon'un
ayağı tez Peleus'un oğlu Akhilleus'a hakaret ettiği için
suçlu olduğu gerçekse; bu yine de savaşı bırakmamız için
bir neden değildir. Gelin şimdi ne kadar çabuk
becerebilirsek, bu olanı telafi edelim;
kolayca onarılır yiğitlerin yürekleri.
Mağrur yiğitliğinizi bir kenara bırakmakla iyi
yapmıyorsunuz. Bir kere siz ordudaki en iyi erlersiniz. Ben
aslında korkaklık edip de çatışmayı bırakan bir insana karşı
gelmezdim; ancak size öfkelidir yüreğim. Bahtsızlar! Bu
tembelliğinizle pek çabuk büyük bir bela açacaksınız
başımıza! Herkes kafasına utancı ve suçluluk duygusunu
iyice yerleştirsin! Şimdi yine büyük çatışmanın ateşleri

[2] Genç çocuklar.

yandı. Yiğit ve gür sesli Hektor da savaşıyor gemilerin
yanında; kapılar ile sürgüyü kırıp geçti bile."

Yer sarsan Tanrı, Argosluları böyle kışkırtarak ayaklandırdı.
O zaman, yiğit falanjlar iki Aias'ın çevresinde durdu.
Onları ne Ares görseydi suçlayabilirdi, ne de delikanlılara
yürek veren Athene; çünkü en iyileri toplanmış,
mızraklarını ve kalkanlarını siper ederek Troyalıları ve
tanrısal Hektor'u bekliyorlardı:
Bir kalkan diğerine ve bir miğfer diğerine yaslanıyordu;
bir er diğer bir ere yaslanıyordu; eğildiklerinde at
yelesinden püsküllleri olan miğferler birbirine çarpıyordu;
o kadar yaklaşmışlardı birbirlerine! Mızraklar; onlar,
onları sallarlarken kuvvetli ellerinde eğiliyor
ve hepsi çatışmaya dalmak için yanıp tutuşuyordu.

O zaman Troyalılar hep birlikte diğerlerinin üzerine
saldırdılar. Hektor da hepsinin önünde, tıpkı yuvarlak
koca bir taş gibi koşuyordu; taş, kesintisiz yağmurlardan
ağzına kadar dolup taşan bir nehrin, yüksek bir kayasının
tepesinden, önce onu oraya bağlayan güçlü bağları[3]
kırıp sonra koparır,
oradan düşerken çarpmalarından inler orman,
düz ovaya varana kadar yuvarlanır da yuvarlanır; o zaman
başlangıçta artık ne kadar şiddetli olursa olsun
yuvarlanmaz ya işte Hektor da kolayca çadırları ve
Akha gemilerini geçip öldüre öldüre denize gideceğini
söyleyerek, öyle gözdağı veriyordu. Ancak sık
dizilmiş falanjlarla karşılaştığında tökezleyerek durdu.
O zaman da Akhaoğulları onun karşısında, kılıçlarıyla
ve iki uçlu mızraklarıyla vurarak, onu kendilerinden
uzağa püskürttüler. O da fırlayıp geriledi, daha sonra da
Troyalılar onu duysunlar diye kulakları çınlatan bir
çığlıkla bağırdı:

"Troyalılar, Lykialılar ve göğüs göğüse dövüşen
Dardanoslular, dayanın! Çünkü isterlerse bir kule gibi

[3] Taşı kayada tutmakta olan kökler, çalılıklar, toprak gibi şeyler.

dizilmiş olsunlar, Akhalar beni uzun zaman
durduramayacaklar; yalnız eğer beni tanrıların en iyisi olan
Hera'nın gürleyen kocasının ayaklandırdığı gerçekse;
sanırım onlar geri çekilecekler benim mızrağımla."

Bunları söyleyerek yüreklerine cesaret verdi.
Aralarında Priamos'un oğlu Deiphobos yuvarlak kalkanını
önünde tutarak, çalımla ve hafif adımlarla ilerliyor ve
kalkanıyla ayaklarını örtüyordu. Meriones, ona görkemli
mızrağıyla nişan aldı ve attığı zaman da ıskalamadı;
boğa derisinden yapılma yuvarlak kalkanından vurdu.
Ama uzun mızrağı ucunun girdiği yerden kırıldığı için
kalkanı geçemedi. Deiphobos da yiğit Meriones'in
mızrağından korktuğundan, boğa derisinden kalkanını
uzakta tutmuş.
Kahraman yoldaşlarının kalabalığının içine geriledi
ve şu iki şey için çok sinirlendi: Hem kaybettiği zafer için,
hem de kırılan mızrağı için. Çadırında bırakmış olduğu bir
başka uzun mızrağını almak için Akhaların gemilerinin ve
çadırlarının olduğu yere doğru yola koyuldu.

Diğerleri savaşıyor ve bitmek bilmez bir kargaşa
yaratıyorlardı.
İlk önce Telamon'un oğlu Teukros
bir sürü atı olan, Pedaion'da oturan, Akhaların
oğulları gelmeden evvel Priamos'un gayrimeşru kızı
Medesikaste'yi kendisinin karısı yapmış olan,
Mentor'un oğlu İmbrios'u öldürdü. O, Danaoların hızlı
gemileri geldiği zaman tekrar Troya'ya dönmüştü;
Troyalılar arasında hemen görkemiyle ayrılıyordu;
onu çocuğu gibi seven Priamos'la birlikte kalıyordu.
İşte Telamon'un oğlu, uzun mızrağıyla onu kulağının
altından çiviledi; sonra da çekip çıkardı mızrağını.
Bir dağın tepesinde, uzaktan görünen, baltayla kesilmiş bir
dişbudak ağacı, yumuşacık yapraklarını yere nasıl dökerse
işte o da öyle düştü ve gümbürdedi dört bir yanındaki tunç
süslemeli silahları. O zaman Teukros, onu silahlarından
soymak için fırladı; ama Hektor, o ilerlerken ona görkemli

mızrağıyla nişan aldı. Ancak, o bunu görüp geri çekildi.
O kendini tunç mızraktan kurtarınca, mızrak da
gidip çatışmaya atıldığı sırada Aktor'un torunu,
Kteatos'un oğlu Amphimakhos'u
göğsünden vurdu; o da çuval
gibi düştü ve gümbürdedi üzerinde silahları. O zaman
Hektor, yüce gönüllü Amphimakhos'un şakaklarına
tamı tamına uyan miğferini kafasından almak için atıldı.
Ancak, o atıldığı sırada, Aias şimşek saçan mızrağıyla
nişan aldı ona, ama bedeni tepeden tırnağa tunç
silahlarıyla örtülü olduğundan etine isabet ettiremedi;
yalnızca kalkanının göbeğinden vurarak güçle geri
püskürttü; o da Akhaların kendi taraflarına sürüklemiş
oldukları iki ölüsünün yanından geri çekildi. Stikhios,
tanrısal Menestheus ve Atinalıların komutanları
Amphimakhos'u Akha ordusunun oraya doğru
çektiler; İmbros'u da iki yiğit Aias çekti. Bir köpeğin
sivri dişlerinin arasından yakaladıkları bir keçiyi,
çenelerinde, yerden yüksekte tutarak
sık çalılığın içine götüren iki aslan gibi, iki Aias da onu
öyle yüksekte tutuyor ve silahlarını sürüklüyorlardı.
Amphimakhos'un öldürülmesine sinirlenmiş olan
Oileus'un oğlu, onun kafasını yumuşak boynundan
kesip şöyle iyice döndürdükten sonra, top gibi
kalabalığın içine attı. Kafa, tozun dumanın içinde gidip
Hektor'un ayaklarının önüne düştü.

O zaman vahşi çatışmada torunu düşmüş olduğundan,
filizlendi Poseidon'un öfkesi. Onlara cesaret vermek için
Akhaların gemilerine ve çadırlarına doğru yola koyuldu;
Troyalılar için da kara belalar planlıyordu. Yolda mızrağıyla
ünlü İdomeneus'a rastladı. İdomeneus, çatışmaya girer
girmez dizinden mızrakla vurularak yaralanmış
bir yoldaşının yanından dönüyordu. Onu yoldaşları
taşımışlardı; İdomeneus da hekimlere haber vermiş,
hâlâ savaş alanına çıkmayı arzu ettiği için çadırına
dönüyordu. O zaman, yer sarsan Poseidon,

Aitollara, tüm bir Pleuron'a, yüksek Kalydon'a hükmeden
ve halkın tanrı gibi saydığı Andraimon'un oğlu Thoas'un
sesiyle ona dedi ki:

"Giritlilerin danışmanı İdomeneus, Akha delikanlılarının
Troyalılar için verdikleri gözdağları nerede kaldı?"

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Thoas! Sanırım kimse suçlu değil! Hepimiz savaşmayı
biliyoruz. Kimsenin korkup ürktüğü yok; kimsenin
çekinip çatışmayı bıraktığı da yok.
Ancak, görünen o ki, Kronos'un her şeyi bilen oğlunun
hoşuna gidiyor böylesi, yani Akhaların buralarda
Argos'tan uzakta ünsüz bir halde yok olmaları.
Sana gelince Thoas, eğer hâlâ hakikaten başlangıçta
olduğu gibi korkusuz bir delikanlı isen, o zaman
kimin ürktüğünü görürsen kışkırt.
Haydi şimdi durma git, her bir ere cesaret ver."

O zaman, yanıtladı onu yer sarsan Poseidon ve dedi ki:

"Her kim kendi isteğiyle savaştan çekilirse dilerim aynı
gün parçalasın onu köpekler! Yalnız gel şimdi,
al silahlarını ve bir dolan etrafta,
görelim bakalım ikimizin yapabileceği bir şey var mı?
Çünkü korkakların birliğinden bile erkeklik çıkar ortaya.
Biz ikimiz en yiğit delikanlılara karşı bile birlikte
savaşalım."

Bunları söyledi Tanrı ve çatışmanın hareketi olduğu yere
atıldı. İdomeneus da iyi yapılmış çadırına ulaşınca,
bedenine güzel silahlarını kuşandı ve iki tane mızrak
alarak Kronos'un oğlunun, ışıklı Olympos'tan fanilere
bir alamet olarak tutup fırlattığı, parlaklığı göz kamaştıran
bir şimşek gibi fırladı. İşte İdomeneus koşarken böyle
parlıyordu göğsünün çevresindeki silahları.

Henüz daha çadırının yakınında iken, bir tane tunç mızrak
almaya giden yiğit seyisi Meriones'e rastladı. İdomeneus
ona dedi ki:

"Ey Molos'un oğlu ehlileştirilemez, yoldaşlarım arasında
en çok sevdiğim Meriones, niçin çatışmayı bırakıp geldin?
Yoksa sivri bir ok yüzünden yaralandın da acı mı
çekiyorsun? Ya da yoksa bana bir haber vermeye mi
geldin? Ben zaten çadırımda kalmayı hiç istemiyorum;
tek istediğim savaşmak."

Aklı başında Meriones onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey tunç zırhlı Giritlilerin danışmanı İdomeneus;
eğer kalmışsa, senin çadırından bir mızrağını almaya
geldim. Çünkü kendiminkini yiğit Deiphobos'un
kalkanına saplayıp kırdım."

O zaman yanıtladı onu Giritlilerin komutanı
İdomeneus ve dedi ki:

"İstediğin kadar mızrak al, ister bir tane, ister yirmi tane;
barakamın görkemli girişinde, parlayan duvarda asılı duran
öldürdüğüm erlerden aldığım Troya mızrakları bulacaksın.
Ben her zaman, düşmanlarla uzaktan savaşmamakla
övünürüm; işte bundan dolayı da hem mızraklarım,
hem göbekli kalkanlarım, hem miğferlerim hem de
parıl parıl parlayan bir sürü zırhım var!"

Aklı başında Meriones yanıtladı onu ve dedi ki:

"Benim de barakamda ve kara gemimde Troyalılardan
almış olduğum bir sürü ganimet var; ama epey uzaktalar.
Yiğitliğin bende de eksik olmadığını sanıyorum; erlere
ün veren çatışma hararetlendiğinde, ben hep ön saflarda
çatışan erlerle birlikte savaşırım.
Belki tunç zırhlı Akhalardan bunu bilmeyen olabilir,
ama sanırım sen bilirsin bunu!"

Giritlilerin komutanı İdomeneus cevap verdi ona ve
dedi ki: "Senin ne kadar yiğit olduğunu bilirim.
Bütün bunları söylemene ne gerek var? Eğer biz
burada tüm tuzakları bilecek en iyi erleri seçmişsek,
(o zaman ayrılır diğerlerinden erkeklik bakımından
yanlışsız olan ve kimin yiğit kimin korkak olduğu

ortaya çıkar; çünkü korkak olan sık sık renk değiştirir
ve ruhu titremeden duramaz; yalnızca
dizlerinin üzerine düşüp topuklarının üzerinde oturur,
göğsünün içinde güçle çarpar kalbi, korkar ölümün
kara talihinden ve korkudan birbirine vurur dişleri;
ancak bir yiğidin dış görünüşü hiç değişmez,
bir tuzakla karşılaştığında bile korkmaz,
yalnızca vahşi çatışmanın bir an önce başlamasını ister)
kimse laf edemez senin gücüne! Çatışmada yaralansan bile
ok ya da mızrak düşmez senin sırtına ya da ensene, olsa
olsa gelir seni göğsünün üzerinden ya da karnından vurur;
çünkü sen çatışmaya ön saflardaki erlerin arasında atılırsın!
Yalnız gel şimdi bebek gibi burada bu lafları etmeyelim;
bizi biri görüp küçümseyebilir. Haydi git de barakamdan
güçlü bir mızrak al!"

Bunları söyledi. İnsan katili Ares'e denk Meriones de
koşup barakadan tunç bir mızrak aldı ve savaş için yanıp
tutuşarak İdomeneus'un yanına geri döndü. İnsan katili
Ares savaşa nasıl atılırsa ve sevgili oğlu güçlü ve cesur,
en yiğit delikanlıları ürküten
Korku onu nasıl izlerse, ikisi birden silahlanmış olarak
Trakya'dan Ephyrelilerle ya da yüce gönüllü
Phlegyalılarla savaşmaya geldiklerinde, iki tarafa da
kulak vermeyip ünü nasıl ikisinden birine verirlerse;
işte komutan Meriones ile İdomeneus da parıl parıl
parlayan silahlarıyla öyle atılıyorlardı çatışmaya.
Önce Meriones ona dedi ki:

"Ey Deukalionoğlu, çatışmaya ne taraftan karışmak
istersin? Ordunun sağından mı yoksa ortasından mı?
Ya da yoksa soldan mı?
Çünkü, sanırım gür saçlı Akhaların savaşta
buradan daha kötü oldukları başka bir yer yok."

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ortada gemileri kurtarmak için başkaları savaşıyor.
Onlar yay germekte Akhaların en iyileri oldukları gibi

göğüs göğüse mücadelede de olağanüstü olan iki Aias ile
Teukros. Onlar diğerlerini kurtarır ve ne kadar saldırgan
ve yiğit olsa da Priamos'un oğlu Hektor'u tutarlar.
Ne kadar saldırma gücün olursa olsun, Kronos'un
oğlu hızlı gemilerin üzerine yanan bir meşale atmadığı
sürece, onların gücünü ve sarsılmaz bileklerini alt
edip gemileri ateşe vermek güç olur.
Ama Telamonoğlu büyük Aias
Demeter'in ekininden yiyen ve büyük taşlarla ve
bakır silahlarla yaralanan fani bir erin önünde
gerilemeyecektir. Hatta erleri göğüs göğüse mücadelede
haşat eden Akhilleus'un önünde bile gerilemez.
Yalnızca yolları katetmekte boy ölçüşemez onunla.
Gel biz ordunun soluna doğru gidelim, bir an önce
biz mi bir başkasına ün vereceğimizi yoksa başkasının mı
bize ün vereceğini görmek için."

Bunları söyledi. Meriones de ordunun, İdomeneus'un
söylediği tarafına gitmek için hızlı Ares gibi öne atıldı.

Ancak Troyalılar, güçte bir ateş topuna denk İdomeneus ve
parıl parıl parlayan silahlarıyla seyisini görür görmez,
hep birikte, haykırışlarla üzerine saldırdılar.
Gemilerin önünde hararetlendi çatışma. Kasırgalardan
patlayan uğultulu rüzgarlar, nasıl yolları toza bular ve
hep birlikte büyük bir bulut kaldırırlarsa
onlar da öyle atılarak sivri silahlarıyla, birbirlerini
öldürmek için yanıp tutuşarak vuruşmaya başladılar.
İnsanları yıpratan çatışma tir tir titretiyor, onlar
savaştıkları sırada etleri yırtan uzun oklardan,
görkemli kalkanlardan, parıldayan zırhlardan
ve şimşekler saçan miğferlerden çıkan parlaklık
göz kamaştırıyordu. Bu vahşi çatışmayı görüp de
üzülmeyecek, aksine sevinecek biri varsa taş kalplidir.

Kronos'un iki farklı fikre sahip olan iki güçlü oğlu da
delikanlılara felaket dolu yıkımlar hazırlıyorlardı:
Zeus, hızlı Akhilleus'u ünlendirmek için zaferi

Troyalılar ile Hektor'a vermek istiyor, ama Akhaların
tüm bir ordusunun, Troya'nın önünde yok olmasını
istemiyordu; o, yalnızca Thetis'i ve onun yiğit oğlunu
ünlendirmek istiyordu. Yine Poseidon, köpük beyazı
denizden gizlice çıkıp çıkıp Argoslulara cesaret veriyordu;
onların Troyalılar tarafından alt edildiğini gördüğünde içi
sızlıyordu ve Zeus'a kızıyordu. Her ikisi de aynı soydan
aynı kuşaktandı; ancak, Zeus diğerinden yaşça daha
büyüktü ve daha çok şey biliyordu. Bu nedenle de
Poseidon, onlara açık açık yardım etmekten kaçınıyordu,
ama ayaklandırdığı insanlar gibi, hep gizlice ordunun
içinde oraya buraya koşuyordu. Her ikisi de bir sürü
delikanlının dizlerinin bağını çözen vahşi bir düşmanlık
ve savaş için düğümler atıyorlardı.
Bu açılmaz ve kırılmaz düğümü iki tarafa da atıyorlardı.

O zaman saçlarına kır düşmüş olsa da İdomoneus,
Danaoları kışkırtarak saldırıp Troyalıların korkmasını
sağladı. Savaşın haberini yeni alıp henüz Kabesos'tan
gelmiş olan Othryoneus'u öldürdü. Othryoneus
Priamos'un kızlarının en güzeli olan
Kassandra'yı çeyiz vermeden almak istiyordu;
büyük başarılar vaat etmişti: Akhaları Troya'dan zorla
kovacaktı. İhtiyar Priamos da ona kızını vermeyi vaat
etmişti. O da onun sözlerine inanmış olduğu için
savaşıyordu. Ancak İdomeneus, o hendeği aştığı sırada[4],
ona görkemli mızrağıyla nişan alarak onu olduğu yere
çiviledi; giymiş olduğu tunç zırh durduramadı mızrağı;
mızrak gidip karnının ortasına girdi ve o da gürültüyle
düştü. O zaman, o da böbürlenerek ona dedi ki:

"Othryneus, eğer sana kızını vermeye söz veren
Dardanosoğlu Priamos'a vadettiklerini gerçekleştirirsen,
seni tüm diğer insanlardan daha çok överim. Ama eğer iyi
inşa edilmiş kent İlyon'u bizimle birlikte fethedersen, biz
de sana Argos'tan evlenmen için Atreusoğlu'nun en güzel
kızını getireceğimize dair vaatte bulunabiliriz,

[4] Geniş adımlarla ve mağrur ilerlerken.

(ve tutarız da sözümüzü). Gel şimdi benimle
birlikte, düğünü konuşmak için hızlı gemilere gidelim.
Biz her zaman zengin çeyizler veririz."

Bunları söyledi kahraman İdomeneus ve onu,
ayağından vahşi çatışmanın içine sürüklemeye başladı.
O sırada Asios da atlarının önünde, ondan intikam
almak için yaya olarak koşuyordu;
atları onun omuzlarının üzerinde soluyup duruyor,
sürücüsü de tutuyordu onları. İdomeneus'u
vurmak için atıldı. Ancak o, onu yakalayıp
mızrağıyla boynundan, çenesinin altından olduğu
yere çiviledi; tunç uç girdi bir uçtan bir uca. O zaman
marangozların dağda yeni bileylenmiş baltalarıyla gemilere
koymak için kestikleri bir meşe, kavak ya da uzun çam
ağacı gibi düştü. İşte o da öyle yatıyordu, atlarının ve savaş
arabasının önünde, dişlerini gıcırdatarak uzanmış halde.
Ve avuçladı kanlı toprağı. Sürücüsü de aklını kaybetti;
düşmanın elinden kurtulmak için atları geri çevirmeyi akıl
edemedi. O zaman yiğit Antilokhos, onu vurup bedeninin
orta yerinden olduğu yere çiviledi. Tunç zırhı korumadı
onu; mızrak girdi karnına. O da inim inim inleyerek
iyi yapılmış savaş arabasından düştü. Yüce ruhlu
Nestor'un oğlu Antilokhos atları alıp Troyalılardan uzağa,
güzel dizlikli Akhalar'a doğru götürdü.

Deiphobos Asios'a acıyarak İdomeneus'un yanına gidip
görkemli mızrağıyla nişan aldı ona. Ancak, İdomeneus
onu görüp kurtuldu tunç mızraktan. Tutmakta olduğu,
öküz derisinden, şimşekler gibi parlayan tunç
ve iki saplı yuvarlak kalkanının altına
saklandı. İşte bu kalkanın altına toplayıp sığdırdı tüm
vücudunu; tunç mızrak da üzerinden uçup gitti. Mızrak
üzerinden kayıp giderken de tok bir sesle yankılandı
kalkan. Ama ağır elinden boşuna fırlamamıştı mızrak;
gidip Hippasosoğlu Hypsenor'u
karaciğerinden, diyaframının altından vurarak
hemen çözdü dizlerinin bağını. O zaman kibirle dolu

Deiphobos, yüksek sesle bağırarak övünmeye başladı:

"Hayır! Asios öcünü almadan yatmaz.
Sanırım Hades'e inerken ruhu huzur bulacak.
Çünkü ona bir yoldaş gönderdim!"

Bunları söyledi ve Argoslular da onun bu böbürlenmelerine üzüldüler. Ancak hepsinden çok da yiğit Antilokhos öfkelendi. Ancak ne kadar üzgün olursa olsun yoldaşını unutmadı. Hemen yakınına atılıp, üzerini kalkanıyla örttü. O zaman, iki sevgili yoldaşı Ekhios'un oğlu Mekisteus ile tanrısal Alastor, o inim inim inlerken onu sırtlayarak koca karınlı gemilere doğru götürdüler.

Ancak İdomeneus büyük öfkesini durduramıyordu. Tek istediği Troyalılardan birini kara gece ile örtmek ya da Argosluları felaketten kurtararak, bizzat kendisi yere düşmekti. O zaman Poseidon, İdomeneus'un, Aisyetes'in de pek sevdiği, Ankhises'in, saraylarında tüm akranlarını güzellikte ve beceride ve bilgide geride bıraktığı için babası ve saygıdeğer annesi tarafından çok sevilen ve bu nedenle de Troya'nın en iyi eriye evlenmiş olan büyük kızları Hippodamea ile evlenmiş damadı, kahraman Alkothoos'u, öldürmesini sağladı. Onun gözlerini kamaştırarak uzuvlarını hareketsiz bıraktı; ne geri doğru kaçabildiği, ne de saklanabildiği için bir sütun ya da yüksek dallı bir ağaç gibi olduğu yerde dikiliyordu. Kahraman İdomeneus, onu mızrağıyla göğsünün ortasından vurarak, önceleri bedenini ölümden koruyan tunç zırhını yırttı. Zırh, mızrağın altında yırtılırken tok bir ses çıkardı. O da düşerken gürledi ve mızrak kalbine girdi; mızrağın ucu kalbini parçalarken sallandı. Daha sonra güçlü Ares, orada söndürdü onun gücünü[5]. İdomeneus da yüksek sesle bağırarak kibirle dolu böbürlendi:
"Ey Deiphobos! Sence, yalnızca bir adam için üç kişinin

[5] Yani o can çekişirken; mızrağın açıkta kalan ucunun titremesi durduğunda.

ölmesi ödeşmek midir? Vah zavallı! Boşuna övünüp
duruyorsun! Dur şimdi sen de karşımda gör bakalım
buralara gelen Zeus'un tohumunun kim olduğunu.
Zeus, Girit kralı Minos'u getirdi dünyaya,
Minos da Deukalion'un kusursuz oğlunu
ve Deukalion da geniş Girit'te bir sürü erin kralı olan
beni. Şimdi de gemiler beni buraya, senin, babanın ve
diğer Troyalıların başına bela olmam için getirdiler."

Bunları söyledi. Deiphobos'un aklında iki düşünce vardı:
Geri çekilip yüce ruhlu Troyalılardan birini yanına
yoldaş olarak almak ya da yalnız başına savaşmaya
çalışmak. Bu düşünceler içinde ona, ne kadar yiğit olsa da
kendisine değer vermeyen Priamos'a kızgınlığından dolayı,
kalabalığın arkasında dikilip duran Aineias'a gitmek
en iyisi gibi geldi. Onun yanında durup şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Troyalıların danışmanı Aineias, eğer onun için
endişeleniyorsan, eniştene şimdi her zamankinden
çok destek olmalısın. Gel benimle birlikte gidip
sen henüz küçükken, seni saraylarında büyüten
enişten Alkathoos'un öcünü alalım. Çünkü mızrağıyla
ünlü İdomeneus öldürdü onu!"

Bunları söyleyerek kanattı göğsünün içinde yüreğini.
Saldırdı zapt edilemez bir hâlde İdomeneus'a.
Ancak o, şımarık bir çocuk gibi hiç korkmadı.
Yalnızca, gücüne güvenip dağların tepesinde sakin
bir yerde, bir sürü insanın gelmesini bekleyen,
sırtında tüyleri dikilip gözleri alevler saçan, dişlerini
bileyen, insanlar ve köpekler tarafından yakalanmaya
hazır bir yaban domuzu gibi duruyordu yerinde.
İşte mızrağıyla ünlü İdomeneus böyle bekliyor
ve üstüne doğru gelmekte olan Aineias'ın üzerine doğru
ilerlemiyordu. Yoldaşlarına, yiğit delikanlılar olan
Askalaphos'a, Aphareus'a, Deiphyros'a, Meriones'e ve
Antilokhos'a bakarak, seslenerek

onları şu kanatlı sözlerle kışkırttı:

"Gelin dostlarım, gelin de yardım edin bana; tek
başımayım! Üzerime gelen, çatışmada erleri öldürmekte
usta ve güçlü çevik ayaklı Aineias'tan korkuyorum. Henüz
hayatının baharında olduğu için gücü çok büyüktür!
Eğer aynı yaşta olsaydık bu yürekle,
o zaman ya hemen o beni alt ederdi ya da ben onu!"

Bunları söyledi. Hepsi de derhâl seve seve koştular ve
omuzlarındaki kalkanları eğerek yanında durdular.
Aineias da yine, dönüp Troyalıların komutanlarıyla
bir arada olan yoldaşları Deiphobos'a,
Paris'e ve tanrısal Agenor'a seslendi.
Daha sonra da onu izledi kalabalık. Otlaktan dönerken
su içmeye giden koyunların, koçu izlediğini gören
çobanın içini nasıl rahatlık kaplarsa Aineias'ın kalbi de
onu izlemekte olan delikanlı kalabalığını görünce öyle
sevinçle doldu.

İki taraftan da uzun oklarla Alkathoos'un çevresini
sardılar. Vahşi çatışmanın içinde vuruşurlarken,
göğüslerinin üzerindeki tunç silahlarının sesleri, korkutucu
bir şekilde yankılanıyordu. Ancak onların içinde,
Ares'e denk iki yiğit delikanlı olan Aineias ile İdomeneus,
sert tunçla birbirlerinin derisini bir uçtan bir uca yırtmayı
hepsinden çok arzu ediyorlardı. İlk önce Aineias nişan aldı
İdomeneus'a. Ancak o, onu gördü ve bu sayede sallanarak
yere saplanan tunç mızraktan kurtuldu.
Boş yere fırlamıştı mızrak elinden.
O zaman İdomeneus, Oinomaos'u göbeğinin
ortasından vurdu; tunç, onun zırhını yırtarak iç
organlarına kadar sokuldu; o da tozun dumanın
içine düşüp avuçladı toprağı. İdomeneus, ölünün
üzerinden uzun gölgeli mızrağını çekti; ama dört bir
yandan mızraklar çevresini sarmaya başladığından
omuzlarından güzel silahlarını soyamadı.
Artık ayaklarında güç kalmadığını hissediyordu;

mızrağını almak ya da bir başkasının arkasına
saklanmak için atılamıyordu. Kara ölümden
kurtulmak için göğüs göğüse savaşmalıydı; ama
bacaklarında çatışmadan hızla kaçacak gücü bulamıyordu.
O, adım adım gerilerken, Deiphobos ona karşı ezelden
beri düşmanlık beslediği için, fırlattı görkemli mızrağını
ona. Ama isabet ettiremedi ve mızrağıyla Enyalios'un[6]
oğlu Askalophos'u vurdu. Büyük mızrak omzuna
saplanıp öbür tarafından çıktı; o da yere, tozun
dumanın içine düşüp elleriyle toprağı avuçladı.
Korkutucu ve gür sesli Ares
oğlunun vahşi çatışmada düştüğünü henüz öğrenmemişti.
Olympos'un tepesinde, Zeus'un isteğiyle savaştan
uzakta duran diğer tanrıların da oturmakta olduğu
altın bulutların altında oturuyordu.

Askalaphos'un bedeninin etrafındaki erler atılıp
vuruşmaya başladılar. Deiphobos da Askalaphos'un
başından görkemli miğferini kaptı. Ancak çevik
Ares'e denk Meriones, atlayıp onu mızrağıyla elinden
vurdu; tepeli miğferi yere düşerken gümbürdedi.
Daha sonra Meriones, tekrar bir akbaba gibi atılıp
ağır mızrağını onun elinin kıyısından çekip tekrar
yoldaşlarının arasına doğru geriledi. O zaman,
kardeşi Polites, Deiphobos'u belinden kucaklayıp
sürücülerini ve güzel süslemeli savaş arabasını çekerek
getirmiş olan ve çatışmanın gerisinde duran
hızlı atlarının yanına varana kadar
savaş alanından uzağa taşıdı. Atlar, o çektiği acılar
yüzünden ağır ağır inlerken ve yaralı elinden kanlar
akarken, onu kente doğru götürdüler.

Diğerleri de bitmez bir kargaşanın içinde savaşıyorlardı.
Aineias atılıp, üzerine doğru gelmekte olan Kaleteroğlu
Aphareus'u, sivri mızrağıyla boynundan vurdu.
Başı yana devrildi. Başıyla birlikte miğferiyle kalkanı da

[6] "Öldürücü (Kanlı)": Ares'in savaş tanrısı olarak aldığı isimlerden biri.

düşerken ruhları ortadan kaldıran ölüm yayıldı üzerine.
Antilokhos dönmekte olan Thoon'un yolunu gözlüyordu;
üzerine atılarak onu vurdu
ve sırtından başlayıp ensesine kadar uzanan damarını kesti.
O da ellerini sevgili yoldaşlarına doğru uzatarak, tepetaklak
tozun dumanın içine düştü. Antilokhos yine atılıp
dört bir yanına bakarak, omuzlarından silahlarını aldı.
Dört bir yanda durmakta olan Troyalılar da bir o yandan,
bir bu yandan güzel süslemeli kalkanına vurmaya başladılar.
Ama sivri oklarıyla Antilokhos'un yumuşak bedenini
yırtamıyorlardı. Çünkü yer sarsan Poseidon Nestor'un
oğlunu çevresine düşen oklardan koruyordu. Antilokhos
düşmandan uzakta durmuyor, onların yakınında dört
dönüyordu; mızrağıyla da öylece durmuyor, sürekli
mızrağını savurarak, aklından birini mızrağıyla vurmayı
ya da üzerine atılmayı geçiriyordu.

O, kalabalığın içinde nişan alırken, Asios'un oğlu Adamas
gördü onu ve üzerine atılıp sivri mızrağıyla kalkanının
ortasından vurdu. Ama deniz mavisi yeleli Poseidon,
Antilokhos'un canına kıyamadı ve yanmış bir kazık gibi
kalakalan mızrağın ucunu kesti; mızrağın
yarısı kalkanın üzerinde kaldı ve diğer yarısı da yere düştü.
O zaman Adamas, kara talihten kurtulmak için
yoldaşlarının arasına doğru geriledi. Ancak
Meriones, o kaçarken yakaladı onu ve kadersiz faniler
için ölümcül bir yara açabilecek yer olan göbeğiyle
hayalarının arasından vurdu.
İşte oradan sapladı mızrağını;
Adamas da çobanların, isteği olmadan kayışlarla
bağlayıp dağların üzerinde zorla çekiştirdikleri bir
öküz gibi çırpınıyordu. İşte o, öküz gibi, vurulmuş
olarak bir süre çırpındı. Sonra Meriones yanına
gelip bedeninden çıkardı mızrağı ve
kara gece örttü gözlerini.

Helenos, Deipyros'u büyük Trakya kılıcıyla yakından,
şakağından vurup başındaki miğferi fırlattı.

Onu, ayaklarının dibine doğru yuvarlandığı sırada
savaşmakta olan Akhalardan biri aldı.
Onun da gözlerini örttü kara gece.

O zaman Atreus'un oğlu gür sesli Menelaos üzüldü ve
mızrağını savurmak suretiyle yiğit Kral Helenos'u
korkutarak saldırdı. O da gerdi yayını; biri diğerine
sivri mızrağıyla nişan almayı, diğeri de yayını kirişinden
fırlatmayı istiyordu. Priamos'un oğlu okuyla Menelaos'u
göğsünden, zırhının üzerinden vurdu.
Acı ok uzağa fırladı ve tıpkı büyük bir harman yerinde
enli belden, rüzgârın esmesiyle ya da harmancının
savurmasıyla fırlayıp giden bakla ya da nohut taneleri gibi
anlı şanlı Menelaos'un zırhından
fırlayarak uzağa savruldu. O zaman Atreus'un oğlu, gür
sesli Menelaos onu iyi işlenmiş yayı tutan elinden vurdu
ve mızrağın tunç ucu elinin üzerine saplanıp oradan yaya
kadar ulaştı. O zaman Helenos, ölümden kurtulmak
için, eline asılıp kalmış mızrağın dişbudak ağacından
sapını beraberinde sürükleye sürükleye, geriye,
yoldaşlarının arasına doğru çekildi. Yüce gönüllü
Agenor da mızrağı elinden çekip, elini savaşçı
seyisinden aldığı iyi örülmüş yünden sargıyla bağladı.

O zaman Peisandros, doğrudan anlı şanlı Menelaos'un
üzerine saldırdı. Ama kara talih, vahşi boğazlaşmada
senin elinle öldürülmesi için ona ölümün sonunu getirdi
ey Menelaos! Onlar birbirlerinin üzerine atıldıkları sırada
yakınlaştılar; Atreus'un oğlu diğerine isabet ettiremedi
ve mızrağı gidip ileride düzlüğe düştü. O zaman Peisandros
mızrağıyla, anlı şanlı Menelaos'un kalkanını vurdu,
ama onu yırtmayı başaramadı; çünkü geniş kalkan mızrağı
durdurarak ucun girdiği yerden kırdı. Elbette çok sevindi,
çünkü içinde onu yeneceği umudu vardı.
Ancak Atreus'un oğlu gümüş kakmalı kılıcını çekip
Peisandros'un üzerine atıldı. Diğeri, kalkanının altından,
zeytin ağacından yapılma uzun parlak saplı, iyi tunçtan
işlenmiş baltasını aldı. Her ikisi de aynı anda birbirlerinin

üzerine atıldılar. O zaman Peisandros onu, üzerinde
at yelesinden püsküllü olan kabarık miğferinin
tepesinin biraz altından vurdu; Atreus'un oğlu da
onu alnından, burnunun üzerinden vurmayı başardı
ve kemiklerini kırdı; sonra da kanlı gözleri yere,
ayaklarının önüne, tozun dumanın içine aktı; o da çözülüp
yere yığıldı. Menelaos onun göğsüne basıp silahlarını aldı
ve böbürlenerek dedi ki:

"Kendini beğenmiş, vahşi savaşa susamış Troyalılar;
işte böyle bırakacaksınız hızlı atlarınızla Danaoların
gemilerini! Şimşekler saçan Zeus'un korkunç öfkesinden
çekinmeksizin bana yaptığınız haksızlıklar ve
utanmazlıklar yetmedi size. Pis köpekler, konukları
koruyup kollayan Zeus
bir gün yıkacak sizin yüksek kentinizi.
Karımı ve bir sürü servetimi almak yetmedi size.
Oysa o sizi evimde ağırlamıştı. Şimdi gelmiş denizler
aşan gemileri ateşe verip yiğit Danaoları öldürmeyi
arzuluyorsunuz! Ancak tüm bu savaş öfkenizle
yakalanacaksınız bir yerlerde. Ey Zeus Baba! Senin
bilgide hem tüm fanileri hem de tanrıları geride bıraktığını
söylerler, senden kaynaklanır tüm bunlar, neden
bağışlarsın ünü utanmaz, daima haksızlık yapan ve hiçbir
zaman savaşın vahşi azgınlığına doymayan Troyalıları!
Troyalılar herhangi birinin savaştan daha çok doymayı
arzu ettiği uykuya, zevke, tatlı şarkılara, güzel danslara
doyarlar da bir türlü savaşa doymazlar!"

Bunları söyledi kusursuz Menelaos ve
Peisandros'un bedeninden kanlı silahlarını çıkararak
yoldaşlarına verip daha sonra tekrar geri dönüp karıştı ön
saflarda savaşan erlerin arasına.

O zaman savaşmak için babasının izinden giden ve
bir daha sevgili vatanına geri dönmeyecek olan Kral
Pylaimenes'in oğlu Harpalion üzerine saldırdı.
O, Atreus'un oğlunun kalkanının ortasını, yakından

mızrağıyla vurdu, ama onu bir uçtan bir uca delmeyi
başaramadı. Ölümden kurtulmak için acaba birisi güzel
bedenini yaraladı mı diye, kendini kontrol ede ede,
yoldaşlarının kalabalığı arasına geriledi. Ama o kaçarken
Meriones ona tunç uçlu bir ok fırlatıp
onu sağ kalçasından vurdu.
Ok da kemiğin altından geçerek karşıda, sidik
torbasından çıktı. O zaman o, düşüp oturdu;
yoldaşlarının kucağında, yerin üzerinde bir solucan
gibi kıvranıp dururken can çekişti;
kara kanı akıyor ve toprağı suluyordu.
O zaman yüce gönüllü Paphlagonlar onun çevresine
üşüşüp onu bir savaş arabasına bindirerek, kan ağlayan
yüreğiyle kutsal İlyon'a götürdüler. Onunla birlikte kara
gözyaşları dökerek, babası da gidiyordu. Alamadı ölü
oğlunun öcünü.

Paris öldürülen bu kişi, onun bir sürü Paphlagonlu
arasından arkadaşı olduğundan dolayı çok öfkelendi.
Öfkeyle tunç uçlu okunu fırlattı. Eukhenor adında, kahin
Polyidos'un oğlu olan, zengin ve nazik, Korinthos'ta
oturan, gemiye bindiği anda kara talihi bilen biri vardı;
ihtiyar Polyidos pek çok kez
ona evinde amansız bir hastalıktan ya da
Akha gemilerinin yanında Troyalılar tarafından
öldürüleceğini söylemişti.
Ruhu işkence çekmesin diye,
Akhaların ağır para cezasından ve amansız hastalıktan
kaçıyordu. Ancak Paris onu kulağının hemen altından ve
çenesinden vurdu ve uzuvlarını ruhu çabucak terk etti ve
üzerini korkutucu bir karanlık örttü.

İşte böyle yanan bir ateş gibi savaşıyorlardı. Ancak
Zeus'un pek sevdiği Hektor, Argosluların yoldaşlarını
gemilerin sol tarafında yok etmekte olduklarını
(ve belki de zaferi Akhaların kazanmakta olduklarını;
çünkü yer sarsan Tanrı Poseidon Argoslulara cesaret
verdi ve yine kendisi, sahip olduğu güçle kurtarıyordu

onları), henüz öğrenmemişti ve bilmiyordu. İlk atladığı
yer olan sur ve kulelerin orada kalarak
kalkan taşıyan Danaoların sık falanjlarını kırdı.
Aias'ın ve Protesilaos'un gemileri orada, köpük beyazı
denizin kıyısına çekilmiş duruyordu. Sur alçak yapılmıştı
ve atlılar ve yayalar kudurmuş gibi orada savaşıyorlardı.

Orada Boiotalılar, uzun gömlekli İonlar,
Lokrisliler, Phthialılar ve anlı şanlı Epeialılar, gemilere
alev gibi saldırmakta olan tanrısal Hektor'la büyük bir
mücadeleye tutuşmuşlardı. Ama onu kendilerinden
uzaklaştıramıyorlardı. Atinalılar seçkin delikanlılardı;
komutanları Peteos'un oğlu Menestheus idi;
onu Pheidias, Stikhios ve yiğit Bias izlemekteydi.
Epeialıların komutanları da Phyleusoğlu Meges, Alphion
ve Drakos'du. Phthialıların komutanları Medeon ile cesur
savaşçı Podarkes'di. Medeon, tanrısal Oileus'un gayrimeşru
oğlu ve Aias'ın kardeşiydi. Ancak Oileus'un karısı
Eriopis'in erkek kardeşini öldürmüş olduğu için
vatanından uzakta, Phylake'de oturuyordu.
Diğeri ise Phylakosoğlu İphiklos'un çocuğuydu. İşte yüce
gönüllü Phthialıların önünde bunlar silahlanmış olarak,
gemileri kurtarmak için Boiotalılarla savaşıyorlardı.

Oileus'un çevik oğlu Aias, Telamonoğlu Aias'ın
yanından bir adım bile uzaklaşmadı. Tarlada, aynı
güçte iki şarap renginde öküz ağır sabanı birlikte
nasıl çekerler ve boynuzlarının altından bitmek
tükenmek bilmez bir ter fışkırırsa ve onlar bahçenin
içinde sabanı çekerken ve sabanla yeri yararlarken,
onları yalnızca parlak boyunduruk ayırırsa;
işte onlar da böyle birlikte hareket ediyorlardı.
Telamonoğlu'nu, yorgunluk ve
ter dizlerini ağırlaştırdığı zaman kalkanını alıp taşıyan
pek çok yiğit delikanlı izlemekteydi. Ancak Lokrisliler
yüce gönüllü Oileus'u izlemiyorlardı, çünkü tunçtan,
tepeli miğferleri, hatta yuvarlak kalkanları
ve dişbudak ağacından mızrakları olmadığı için,

yürekleri göğüs göğüse mücadeleyi kaldırmıyordu; yalnızca
oklarına ve iyi bükülmüş yünden yaylarına güveniyorlar
ve bu silahlarla kesintisiz vuruşup Troya falanjlarını
kırıyorlardı. Diğerleri önde, görkemli silahlarıyla
tunç silahlar kuşanmış Hektor'a karşı savaşırlarken,
onlar da arkada ortaya çıkmadan vuruşuyorlardı.
Lokrisliler, onları oklarla ortadan kaldırmakta
olduklarından, Troyalılar artık korkmaya başlamışlardı.

O zaman eğer Polydamas
yürekli Hektor'a gidip de şu sözleri söylemeseydi
Troyalılar çadırlardan ve gemilerden çıkıp rüzgârların
dövdüğü İlyon'a doğru kaçacaklardı:

"Hektor, geçimsiz birisin sen; öğütleri dinlemezsin!
Tanrı sana çatışmalarda üstünlük verdiği için,
düşünme işinde de diğerlerini geçmek istersin.
Ama her şeye birden sahip olamazsın.
Çünkü tanrı kimine savaş konusunda bilgi verirken,
kimine dans, kimine çalgı çalma ve kimine de şarkı
söyleme bilgisi verir. Ve gür sesli Zeus, kimine akıl
verir; o kişiden pek çok insan yararlanır, o kurtarır bir
sürü insanı, ilk önce o anlar neyin en iyi olduğunu.
Sana en doğru olduğunu sandığım şeyi söyleyeceğim:
Patlak veren savaş seni her yönden sarıyor. Bir kısmı
surdan inen, bir kısmı da az sayıda olsalar da karşıda
silahlarıyla duran yüce ruhlu Troyalılar gemilerin
arasında sürülmüş pek çok insanla savaşıyorlar.
Geriye doğru yola çıkıp
her tür fikri oturup değerlendirebilmek için tüm
delikanlıları çağır buraya: çok küreklinin üzerine mi
atılmalıyız (eğer Tanrı bize bunu lütfederse) yoksa
sapasağlam kaçmalı mıyız yakınlarından?
Olur da Akhalar bize dünkü borcumuzu ödetirlerse diye
korkuyorum; çünkü gemilerin yanında, çatışmaya
girmekte hiç de gecikmeyeceğini tahmin ettiğim savaşa
doymaz bir er oturmakta."

Bunları söyledi Polydamas. Kusursuz sözleri
Hektor'un hoşuna gitti. Doğrudan, silahlarıyla
savaş arabasından aşağı atlayıp
onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

"Polydamas, sen en has delikanlıları burada tut!
Ben aşağı savaşmaya gideceğim; daha sonra da
onlara yapmaları gerekeni tembihleyip tekrar hızla
geri döneceğim."

Böyle dedi ve saldırdı. Bağırırken ve Troyalılar
ile müttefikleri arasına atılırken karlı bir dağ gibiydi.
Onların hepsi de Hektor'un sesini duyduklarında
Panthoos'un oğlu yiğit Polydamas'ın yanına koştular.
Hektor yine ön saflardaki erlerin arasında koşmaktaydı.
Deiphobos'u, yiğit Kral Helenos'u, Asios'un
oğlu Adamas'ı ve Hyrtakes'in oğlu Asios'u arıyordu.
Ama hiçbirini canlı ya da sağlam halde bulamadı; onların
kimi Argosluların elinden hayatlarını kaybetmiş gemilerin
pruvalarında yatıyor, kimileri de surda yaralı ya da
vurulmuş halde uzanıyorlardı. Biraz sonra,
vahşi çatışmanın sol
kanadında güzel saçlı Helene'nin kocası tanrısal Paris'i
yoldaşlarına cesaret verip onları savaşmaları için
kışkırtırken buldu. Yanına gidip ona şu hakaretleri etti:

"Ey şeytan, yalnızca dış görünüşü güzel, kadın düşkünü,
ayartıcı Paris! Deiphobos, Kral Helenos,
Asios'un oğlu Adamas, Hyrtakes'in oğlu Asios nerede?
Nerede Othryoneus? Şu anda kaybolup gitti yüksek
Troya! Şimdi artık senin için de geldi acımasız ölüm!"

O zaman yanıtladı onu tanrı biçimli Paris ve dedi ki:

"Hektor, bir masumu yargılamak istiyorken
sana bir zamanlar çok daha büyük bir öfkeyle savaşa
karıştığımı söylemek isterim. Beni de yüreksiz doğurmadı
anam. Senin gemilerin yanında çatışmayı ayaklandırdığın
saatten bu yana, biz burada durmaksızın Danaolarla

savaşıyoruz; aradığın tüm yoldaşlarımız da öldüler.
Yalnızca Deiphobos ile yiğit Kral Helenos
ellerinden uzun bir mızrakla yaralanmış olarak kaçtılar.
Kronos'un oğlu kurtardı onları ölümden.
Şimdi, kalbinin istediği kadar öne çık;
biz de olanca hiddetimizle seni izleyelim.
İçimizde gücümüz olduğu sürece yiğitliğimizin eksik
olmayacağını sanıyorum! Ancak hiç kimse, ne kadar
isterse istesin gücünün sınırları ötesinde savaşamaz!"

Kahraman bunları söyleyip kardeşini ikna etti. Çatışmanın
hararetli olduğu yere doğru yola koyuldular. Kebriones'in
çevresindeydiler. Onları izleyenler arasında kusursuz
Polydamas, Phalkes, Orthaios, tanrıya denk Polyphetes,
Palmys, Askanios ve Hippothion'un iki oğlundan biri
olan Morys vardı. Onlar diğerlerinin yerine bereketli
Askanios'tan sabahleyin gelmişlerdi; Zeus da onlara
savaşmaları için cesaret veriyordu.
Saldırıyorlardı onlar; tıpkı Zeus Baba'nın şimşeğinden
yere büyük bir uğultuyla düşüp, denize karışan, dalgalara
kıyıyı dövdüren, kimi önden kimi arkadan denizi kabartıp
köpüklendiren, şiddetli kasırgalar gibiydiler. Troyalılar
kimi ön tarafta, kimi de arka tarafta bir araya toplanmış,
silahlarından parıltılar saçarak komutanlarının peşinden
gidiyorlardı. İnsan katili Ares'e benzeyen Priamos'un
oğlu Hektor da başı çekiyordu. Sağlam postlardan
yapılma, üzerine yayılmış kalın tunç bulunan yuvarlak
kalkanını önünde tutuyor, şakaklarının etrafında
görkemli miğferi sallanıyordu. Kalkanıyla
örtülmüş halde falanjların çevresinde dört bir yana koşup
onları geri püskürtmeye uğraşıyordu. Ama Argosluların
göğüslerinin içinde yürekleri korkmuyordu. İlk önce
Aias büyük adımlarla öne çıkarak, ona seslendi ve dedi ki:

"Ey talihsiz, daha yakına gel!
Oralarda Argosluları korkutacağını mı sanıyorsun?
Biz Akhalar savaş konusunda cahil değiliz.
Yalnızca Zeus'un belalı kamçısı yok etmiş durumda bizi.

Sen gemileri ateşe vereceğini mi sanıyorsun? Bizim de
onları kurtaracak ellerimiz var! Sana söylüyorum,
ellerimizle yok edilmiş olarak
ilk önce sizin kentiniz düşecek!
Sana gelince, sanırım artık senin de kaçarken, seni ovanın
içinde tozu dumana katarak kente götürecek olan
ihtiyar ve güzel yeleli atlarını daha hızlandırmaları için
Zeus Baba'ya ve tüm diğer ölümsüzlere yalvaracağın vakit
geldi!"

Bunları söyledi; aynı anda da sağ tarafından bir kuş uçtu.
Yüksekten uçan bir kartaldı bu. O zaman, Akha ordusu
bu iyi alamet için sevinç çığlıkları attı. Ancak yiğit
Hektor yanıtladı onu:

"Ey deli, ey öküz Aias, ne dediğini sanıyorsun?
Nasıl ki ben her zaman kalkan taşıyan
Zeus'un oğlu olsam, beni saygıdeğer Hera doğurmuş olsa,
Athene ile Apollon gibi ün kazansam dersem,
bugün de tüm Akhalara felaket getireceğini söylerim!
Onların arasında eğer
yumuşak bedenini yarıp geçecek olan uzun mızrağıma
karşı koymaya cesaret edersen sen de öleceksin!
Akhaların gemilerinin yanında ölü olarak boylu boyunca
yatacağın zaman da yağlarınla ve etlerinle Troya'daki
köpekleri ve akbabaları doyuracaksın."

Bunları söyledi ve öne çıktı; Troyalılar da haykırarak
izlemeye başladılar onu. Kalabalık da ardında
haykırıyordu.

Diğer taraftan Argoslular da cesaretle dolu haykırdılar.
Saldırmakta olan ilk Troya delikanlılarını bekliyorlardı.
İki taraftan da uğultu, Zeus'un ışıklı göğüne kadar
yükseliyordu.



RAPSODİ 14

[Zeus'un Aldatılması][1]

Nestor, su içtiği yerden haykırışları duydu ve hemen
Asklepios'un oğluna şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey tanrısal Makhaon, bu işlerin nasıl biteceğini bir düşün!
Şimdi delikanlıların uğultusunun gemilerin yanında
daha da artmakta olduğunu sanıyorum.
Şimdi otur burada;
güzel örgülü Hekamede de banyoyu ısıtıp yarandaki kanı
yıkayana kadar kara şaraptan iç. Ben de bir koşu nöbet
yerine gidip ne olup bittiğini öğreneyim."

Bunları söyledi ve atları iyi süren
oğlu Thrasymedes'in iyi yapılmış kalkanını aldı.
Kalkan, çadırın bir kenarında yerde duruyordu;
her tarafı tunçtan ışıldıyordu. Thrasymedes bu kalkanı
babasından almıştı. Tunç uçlu sağlam bir mızrak da
alarak çadırdan dışarı çıktı; çıkar çıkmaz da korkunç
şeyler olduğunu gördü: Akhaların birbirlerine
kenetlenmiş olduklarını, yüce ruhlu Troyalıların da
onları arkadan vurduklarını gördü.
Ve sur artık yerle bir olmuştu!
Dilsiz bir dalga, uğultulu rüzgârların ani nefeslerini
önceden haber vererek, uçsuz bucaksız okyanusu nasıl
bulandırır ve hiçbir tarafa doğru yuvarlanmaz da Zeus
tarafından gönderilecek bir rüzgârın inmesini beklerse;
ihtiyar da işte şu ikisinden hangisini yapsın diye öyle
düşünüp duruyordu: Hızlı arabalarla Danaoların
kalabalığına doğru mu, yoksa Atreus'un oğlu kral
Agamemnon'a doğru mu gitseydi? Bunları düşünüp
dururken, ona en iyisi Atreusoğlu'na gitmekmiş gibi
geldi. O zamana kadar da, iki ordu savaşmaya ve
birbirlerini ortadan kaldırmaya devam ettiler.

[1] Zeus'un Hera tarafından kandırılması.

Birbirleriyle kılıçlar ve iki uçlu mızraklarla boğuşurlarken
tunç silahları bedenlerinde gümbürdüyordu.

Orada yaralı krallar, gemilerine dönerken Nestor'a rastladılar. Bunlar Tydeus'un oğlu, Odysseus ve Atreus'un oğlu Agamemnon'du. Gemileri çatışma alanından uzağa, köpük beyazı denizin sahili üzerine çekilmişlerdi. Yapmış oldukları gemileri karanın iç taraflarına doğru çekip onların çevresine surları inşa etmişlerdi. Ancak sahil her ne kadar geniş olsa da tüm gemiler oraya sığmıyordu ve ordu kıstırılmış durumdaydı. Bundan dolayı da gemileri kademeli olarak çekip tüm bir sahili,
burunların sahili kapatmakta olduğu yere kadar doldurdular. Orada tüm krallar vahşi çatışmayı görmek için mızraklarına dayanarak gidiyorlar ve yürekleri göğüslerinin içinde kanıyordu. İşte orada da ihtiyar Nestor'la karşılaştılar;
Kral Agamemnon dönüp ona dedi ki:

"Ey Neleus'un oğlu Nestor, Akhaların büyük ünü, niçin insanları öldüren savaşı bırakıp buralara geldin? Yiğit Hektor'un dediklerini yapmasından korkuyorum. Bir gün, Troyalıların arasında konuşurken, bizleri öldürüp gemileri ateşe vermeden İlyon'a geri dönmeyeceğini söyleyerek gözdağı vermişti bize. O bunları söylüyordu; şimdi doğru çıkıyor tüm bu söyledikleri. Yazıklar olsun! Güzel dizlikli diğer Akhalar da
onunla birlikte Akhilleus kadar bana karşı öfke dolular ve artık gemilerin yanında savaşmak istemiyorlar."

İhtiyar at sürücüsü Nestor yanıtladı onu:

"Evet, bu dediklerinin hepsi gerçekleşti; bu bir gerçek. Yükseklerden gürleyen Zeus bile değiştiremeyecektir bunu! Yıkılmadan kalacağını umduğumuz, hem bize hem de gemilere siper olan sur düştü. Troyalılar da hızlı gemilerin yanında durmaksızın savaşıyorlar. İstediğin kadar dikkatli bak, yine de Akhaların hangi tarafta altüst olup boyun eğdiklerini ayırt edemezsin;

o kadar birbirlerine karışmış halde yok olmaktalar;
kargaşaları da göğe dek yükseliyor.
Ama gel şimdi bu işin nasıl biteceğini görelim.
Belki de düşüne düşüne bir şeyler buluruz. Ancak
sanıyorum ki artık savaşa çıkmamız gerekmiyor.
Bir yaralının savaşabileceğini mi sanıyorsun?"

Kral Agamemnon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Nestor, savaş, gemilerimizin burnuna dek gelmişken,
demek ki, ne iyi inşa edilmiş surun ne de hendeğin bir
yararını gördük. Oysaki Danaolar onları inşa edene
kadar ne acılar çektiler. Bunların hem kendileri hem
gemileri için yok olmaz bir siper olacağını umuyorlardı.
Demek ki, böyle hoşuna gidiyor her şeyi bilen Zeus'un,
biz Akhaların ünsüz bir şekilde, Argos'tan uzakta
kaybolup gitmemiz. Ben bunu önceden de, o bir
zamanlar seve seve Danaolara yardım ederken de
biliyordum. Şimdi de biliyorum bunu. O şimdi
Troyalıları zevkten dörtköşe tanrılar gibi ünlendirip
bizim cesaretimizi ve ellerimizi bağlıyor. Gelin şimdi
hep birlikte size söyleyeceklerimi yapalım.
Gelin, başta sahile çekmiş olduğumuz ne kadar gemi varsa
hepsini denize indirelim; tanrısal denize açıldığımızda da
gece gelene kadar taştan çapa atalım. Belki o zaman
Troyalılar savaşa ara verirler. Daha sonra da kalan
gemileri yine geri çekeriz. Gece bile olsa beladan
kurtulmak ayıp değildir.
Birinin başına gelen kötülüklerden kurtulması en iyisidir.

Hünerli Odysseus ona sert sert bakarak dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, dudaklarından çıkan bu sözler ne
biçim sözler öyle? Talihsiz! Keşke sen ödlek bir ordunun
komutanı olsaydın da bize hükmetmeseydin
Kronos'un oğlu bize, gençliğimizden ihtiyarlığımıza dek,
öleceğimiz ana kadar vahşi savaşlara dayanma gücü
verdi. Sen şimdi bu şekilde, uğruna bunca belaya
katlandığımız Troyalıların geniş yollu kentini

bırakmak mı istiyorsun? Kes sesini!
Akhaların hiçbiri duymasın bu sözleri.
Aklı başında konuşmayı bilen, kralın asasına taşıyan,
Argosluların kaderini tayin eden ve bunca halkın
sözünü dinlediği biri bu söylediklerini dile getirmemeli.
Bizi kışkırtmak için sarf ettiğin sözlerden anlaşıldığı
kadarıyla artık aklın başında değil.
Çatışmanın ve katliamın alevlendiği bir zamanda
gemileri denize atmamız, Troyalıların arzu ettiklerinin
daha fazlasını ellerine vermek ve hâlihazırda onlar bizi alt
etmekteyken, üzerimize acımasız ölümün düşmesi demektir.
Gemileri denize indirdikleri zaman
Akhaların artık savaşa tutunmak için akılları başlarında
olmayacak. Oraya buraya bakınıp[2] çatışmadan geri
çekilecekler. O zaman da ey kral, senin bu fikrin bizim
felaketimiz olacak."

Kral Agamemnon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Odysseus, bu merhametsiz sözlerin kalbimi kanattı.
Ancak ben, Akhalar istemedikçe onları hızlı gemileri
denize indirmeye zorlamam. Şimdi bundan daha iyi bir
fikir beyan etmek için genç ya da yaşlı bir başkası
konuşsun; ben de beğenerek dinleyeceğim onun sözlerini."

O zaman gür sesli Diomedes onlara dedi ki:

"Aradığın kişi burada, dışlamayın onu. Beni dinleyin.
Hiçbirinizin hor görmesini istemiyorum;
çünkü ben yaşça hepinizden gencim. Ancak ben de
hükümdar bir babam olmasıyla gurur duyarım. Tydeus'tur
babam; ne yazık ki Thebai'de toprak örttü üzerini.
Portheus, Pleuros'ta ve yüksek Kalydon'da oturan
üç kusursuz oğul getirmişti dünyaya:
Agrios, Melas ve hepsinden daha yiğit olan babamın babası
Onineus'u. Ancak o, aşağıda kaldı; babam da,
Zeus ile diğer tanrılar böyle istedikleri için
oradan gelip Argos'a yerleşti. Orada, Ardastos'un

[2] Kaçış yolu bulmayı isteyerek, çevrelerine (ya da arkalarına) çok korkmuş bakışlar atacaklar.

kızlarından birini karısı yaptı kendine. Büyük ve servetle
dolu, dört tarafı ağaçlarla çevrili bir malikânede otuyorlardı;
buğday yönünden zengin bir sürü tarlası ve sayısız koyun
sürüleri vardı. Mızrak konusunda tüm Akhaları geride
bırakırdı. Bunları sizler de duymuşsunuzdur;
bunların gerçek olup olmadığını bilirsiniz.
Bundan dolayı da bana namert demez ve sözlerimi
küçümsemezsiniz: Gelin, hâlihazırda yaralı bile olsak
içinde bulunduğumuz zorunluluk nedeniyle çatışmaya
gidelim. Orada da kimse yarasının üzerinden bir kere daha
yaralanmasın diye, ok atışlarından uzakta bir yerde duralım.
Daha sonra da şu anda öfkeyle oturup
savaşa girmeyen diğerlerini savaşa girmeleri için harekete
geçirelim."

Bunları söyledi. Hepsi de seve seve sözlerini dinleyip
ikna oldu. Harekete geçtiler; erlerin kralı Agamemnon da
hepsinin önünde koyuldu yola.

Ama yer sarsan Tanrı Poseidon bir kör gibi
boşuna fırsat kollamıyordu.
Kendisini bir ihtiyara benzeterek yanlarına koştu
ve Atreus'un oğlu Agamemnon'un sağ elini tutarak
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Atreus'un oğlu, Akhilleus'un göğsünün
içindeki kötü yüreği, Akhaların katledilip
kaçtıklarını görünce, sevinecek şimdi.
Bir gıdım aklı yok onun;
keşke Tanrı onu kör edip ortadan kaldırsa! Sana gelince,
artık sana o kadar düşmanlık beslemiyor çok mutlu
tanrılar. Troyalıların hem komutanları hem de kralları
herkesi ovanın içinden uzaklara silip süpürecekler.
Sen de onların çadırlarından ve gemilerinden
kente doğru kaçtıklarını göreceksin."

Bunları söyleyip vahşi çığlıklarla ovanın içine atıldı.
Savaşta dokuz on bin delikanlının çıkardığı
kadar ses çıkardı göğsünden yer sarsan Tanrı.

Her bir Akhanın kalbine, durmaksızın savaşıp çatışmaları için güç ve cesaret koydu.

Altın tahtlı Hera da Olympos'un doruklarından birinde oturmakta olduğu yerden tüm bunları gözleriyle gördü ve hemen tanıdı kardeşiyle eniştesi Poseidon'u. Poseidon'u erlere ün veren çatışmanın içinde
bir oraya bir buraya koşarken görünce, mutlu oldu yüreği.
Çok kaynaklı İda Dağı'nın en yüksek tepesinde oturmakta olan, nefret dolu Zeus'u da gördü. O zaman saygıdeğer Tanrıça koca gözlü Hera, kalkan taşıyan Zeus'un aklını çelecek bir yol düşünmeye başladı.
Şu fikir ona diğerleri arasında en iyisi gibi göründü:
Önce bir güzel süslendikten sonra İda'ya gidecekti.
O zaman, belki de Zeus onu görünce, güzelliğinin tadını çıkarmak için onunla sevişmeyi arzu edecekti. O da onun
kirpiklerine ve beynine derin ve tatlı bir uyku dökecekti.

Kıymetli oğlu Hephaistos'un onun için muazzam metal levhalar ve kirişlerle yapmış olduğu odasına gitmek üzere harekete geçti. Odanın kapısında, başka hiçbir tanrının bilmediği gizli bir kilit vardı. Oradan içeri girip kilitledi parıl parıl parlayan kapıyı.
İlk önce, arzulanan bedenini bir merhemle yıkadı;
daha sonra da ölümsüz ve mis kokulu bir yağla ovuşturdu.
Öyle ki o, Zeus'un tunç döşeli saraylarına gitmek üzere hareket ettikçe, tüm yer ve gök kokusuyla doluyordu.
İşte bununla ovdu tüm bedenini;
ve saçlarını taradıktan sonra, onları kendi elleriyle örüp parıl parıl parlayan tanrısal belikler yaptı saçlarına; hepsi ölümsüz kafasının üzerinde sarkıyordu.

Daha sonra üzerine tanrısal bir duvak geçirdi. Bunu ona Athene işlemişti; üzerinde bir sürü güzel süsleme vardı;
onu göğsünün üzerine altın kancalarla sabitledi.
Beline de, yüz tane saçakla süslenmiş olan kemerini sardı, incelikle delinmiş kulaklarına da üç tane taşın işlenmesiyle yapılmış dut kadar küpelerini taktı; küpelerin güzellikleri

göz kamaştırıyordu. Saygıdeğer Tanrıça, güneş
gibi parlayan bembeyaz ve güzel örtüsüyle örtündü.
Güzel sandaletlerini de bağladı parlak ayaklarının altına.

Tüm süslerini takındıktan sonra odasından çıkıp
Afrodite'yi tüm diğer tanrılardan ayrı bir yere çağırarak,
ona dedi ki:

"Canım evladım, beni dinleyip sana söyleyeceklerimi
yapar mısın; yoksa, ben Danaolara sense
Troyalılara yardım ettiğin için
bana içinde kötü duygular beslemeye devam ederek,
ret mi edersin?"

Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Afrodite yanıtladı onu:

"Ey büyük Kronos'un kızı, saygıdeğer Tanrıça,
söyle ne istiyorsun? Eğer elimden gelirse
bana her ne söylersen söyle seve seve yaparım."

Kurnazlıkla yanıtladı onu saygı değer tanrıça Hera:

"Öyleyse bana erotik ve hedonik cazibe ver. Sen tüm
ölümsüzleri ve fanileri hep bu cazibenle alt edersin.
Ben şimdi bol besinli toprağın bir ucuna,
tanrıların atası Okeanos'u ve Thetys anayı görmeye
gidiyorum. Onlar beni Rheia'dan aldıktan sonra
evlerinde besleyip büyüttüler; o zaman gür sesli Zeus,
Kronos'u yerin ve kısır denizin altına indirmişti.
İşte onları görmeye ve bitmek bilmez ağız dalaşlarına
son vermeye gidiyorum. Ruhları öfkeyle dolduğu için
çok zamandır sevişmiyorlar bile. Eğer onların yüreklerini
ikna edersem, onların tekrar birbirlerini sevmelerini ve
sevişmelerini sağlayabilirim;
o zaman da onlar için daima saygıdeğer ve sevgili bir
Tanrıça olarak kalırım."

Gülmeyi seven Afrodite yanıtladı onu ve dedi ki:

"Sen, güçlü Zeus'un koynunda uyuduğundan, sana bu
iyiliği yapmayı reddetmek bana yakışmaz."

Bunları söyledi ve göğsünden çok renkli, güzel
süslemeli ve her tarafından cazibe akan şeridini çözdü.
İşte hedoni oradaydı, erotizm oradaydı; en aklı başında
zihnin bile aklını çelen tatlı sohbet oradaydı. Bu şeridi
onun ellerine verdi ve dedi ki:

"İşte al şimdi bunu ve koy bu güzel süslemeli şeridi
göğsünün üzerine.
İstediklerinin hepsi bunun içine örülmüştür;
sana aklına koyduğunu gerçekleştirmeden geri
dönmeyeceğini temin ederim."

Bunları söyledi. Saygıdeğer Tanrıça koca gözlü Hera da
gülümseyerek bu şeridi göğsünün üzerine koydu.

Zeus'un kızı Afrodite tekrar taraçasına döndü;
Hera da Olympos'un tepesinden atlayıp Pierie'den ve
güzel Emathie'den geçerek gitti; at yetiştiren
Trakyalıların karlı dağların en yüksek tepelerinin
üzerinden, ayaklarıyla yere değmeden koşuyordu.
Daha sonra da Athos'tan çalkantılı denize inerek
tanrısal Thoas'ın adası Lemnos'a ulaştı.
Orada, Ölüm'ün kardeşi Uyku ile karşılaştı. Elinden
tutarak konuştu onunla ve dedi ki:

"Ey Uyku, tüm insanların ve tüm tanrıların kralı, bir
zamanlar nasıl dinlediysen sözlerimi, şimdi de dinle beni.
Ben de sana daima iyilikler bağışlayayım: Yan yana uzanıp
da birbirimize sımsıkı sarılır sarılmaz, Zeus'un
kaşlarının altındaki parlak gözlerinin uyumalarını sağla.
Ben de sana oğlum Hephaistos'un yapmış olduğu, hiçbir
zaman yıpranmayacak olan güzel altın bir taht
bağışlayacağım. Hatta o tahtın altına, çılgınca eğlendiğin
zamanlarda görkemli
ayaklarını uzatman için küçük bir iskemle de koyacak."

Yanıtladı onu tatlı Uyku ve dedi ki:

"Büyük Kronos'un saygıdeğer kızı Hera, benim yüzyıllık
tanrılardan birini uyutmam kolay iş. Ben, hepsinin

yaratıcısı Okeanos'un su arklarını bile uyuturum.
Ancak Kronos'un oğlu Zeus'u uyutamam. O bana
buyurmadan onun yakınına bile yaklaşamam.
Bir zamanlar ben senin buyruklarınla başıma iş almıştım.
Zeus'un yüce gönüllü oğlu Herakles,
Troyalıların medeniyetini altüst ettikten sonra İlyon'dan
ayrılırken silahlanıyordu. O zaman ben, onun dört bir
yanını sardıktan sonra, kalkan taşıyan Zeus'un zihnini
uyutmuştum; sen de onun oğluna denizde saldırgan
rüzgârları ayaklandırarak bir sürü bela göndermiş ve
onu tüm dostlarından uzağa,
iyi inşa edilmiş Kos'a doğru kovalamıştın.
Zeus da uyandığı zaman son derece öfkelenip savurmuştu
tanrıları saraylarında; hepsinden çok da benimle uğraşmıştı.
Ve eğer; hem tanrıları, hem insanları alt eden Gece beni
kurtarmasaydı, beni gökyüzünden denizin dibine fırlatarak
yok edebilirdi. Kaçarak ona gittim ve kurtuldum.
O da Gece'nin tadını kaçırmaktan korkuyordu.
Şimdi gelmiş bana bir başka olmayacak iş yapmamı
söylüyorsun."

O zaman yanıtladı onu saygıdeğer Tanrıça koca gözlü
Hera ve dedi ki:

"Ey Uyku, Tüm bunları aklında tutup da ne diye
hatırlarsın? Zeus'un Troyalıları,
Herakles'in oğlu için hiddetlendiği zamanki kadar
korumak istediğini mi sanıyorsun? Yalnız gel;
şimdi git sen, ben de sana evlenip kendisine karım demen
için bunca zamandır arzuladığın genç Kharitlerden biri
olan Pasithea'yı vereyim."

Bunları söyledi. Uyku da çok sevinip yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Öyleyse gel korkunç akan Styks'in suyu üzerine yemin
et bana ve senin bana, bunca zamandır arzuladığım
Kharitlerin genç kızlarından biri olan Pasithea'yı
vereceğine dair ettiğin yemine Kronos'un etrafında

dört dönen yerin altındaki tüm tanrıların şahit olmaları
için, bir elinle bol besinli toprağa ve diğeriyle de görkemli
denize dokun."

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da razı oldu ve ona
söylediği gibi yemin ederek Titanlar diye anılan
Tartaros'taki tüm tanrıların adını verdi.

Yeminini tamamladıktan sonra gittiler.
İmbros ve Lemnos adalarını geride bırakarak, sisin altına
saklanmış vaziyette bir çırpıda geçtiler yolu. İşte böylece
bol kaynaklı ve çok sayıda avcının beklediği İda'ya
ulaştılar. İlk önce Lektos'ta denizden çıkıp ikisi birden
karanın üzerinde yürümeye başladılar. Ağaçların
tepeleri sallanıyordu ayaklarının altında.
Uyku, Zeus'un gözlerine gitmeden önce orada,
İda'da bulunan diğerlerinden çok daha görülmeye değer ve
dalları ta gökyüzüne kadar ulaşan yüksek bir çam ağacının
üzerinde kaldı. Orada sık dalların arasında saklanarak,
tanrıların Khalkis, insanlarınsa Kymindis dedikleri
dağlarda yaşayan tatlı sesli bir kuş gibi oturdu.

Hera hızla yüksek İda'nın zirvesindeki Gargaros'a çıktı.
Bulut devşiren Zeus onu orada gördü ve içinde
derhal ona karşı, tıpkı onu ilk kez sardığı günkü gibi
derin bir aşk duygusu hissetti.
O gün gidip sevgili ailelerinden gizli sevişmişlerdi.
Yanına gidip durdu ve dedi ki:

"Hera, ne istiyorsun, neden geldin Olympos'tan buralara?
Yanında atlarını ve arabanı göremiyorum!"

Saygıdeğer Tanrıça Hera onu kurnazca yanıtlayıp dedi ki:

"Okeanos'un bol besinli toprağını bir uçtan bir uca geçip
tanrıların atasını ve ana Thetys'i görmeye gidiyorum.
Onlar beni evlerinde besleyip büyüttüler. Onları görmeye
ve bitmek bilmez ağız dalaşlarına son vermeye gidiyorum.
Kalpleri öfkeyle dolu olduğundan, çok zaman oldu onlar
sevişmeyeli. Eğer yüreklerini ikna edip de onların tekrar

birbirlerini sevmelerini sağlayabilirsem beni her
zaman saygıdeğer ve sevgili olarak anacaklardır.
Atlarıma gelince, beni karadan denize götürmek
için aşağıda, İda'nın eteklerinde duruyorlar.
Ancak Olympos'tan şimdi senin için geldim. Çünkü
eğer derin akan Okeanos'un saraylarına sana söylemeden
gidersem daha sonra bana kızmanı istemem."
Bulut devşiren Zeus yanıtladı onu:

"Hera, oraya daha sonra gitmek için de vaktin var.
Gel şimdi yan yana uzanıp aşkın nimetlerini tadalım.
Şimdiye kadar bir tanrıçaya ya da bir kadına
hissettiğim cinsel arzu bu kadar tatlandırmadı yüreğimi.
Ne tanrıya denk danışman Peirithoos'u doğuran İksion'un
karısını, ne insanlar arasında en ünlüsü olan Perseus'u
doğuran Akrision'un kızı güzel ayaklı Danae'yi, ne bana
Minos ile tanrıya denk Rhadamanhys'ü doğuran
anlı şanlı Phoiniks'in kızı Europe'yi,
ne Thebai'de insanlara lütuf olarak Dionyssos'u doğuran
Seleme ile yiğit oğlum Herakles'i doğuran Alkmene'yi,
ne güzel saçlı kraliçe Demeter'i,
ne anlı şanlı Leto'yu gördüğümde; ne de seni sevdiğim
zaman böyle bir tatlılık yayıldı kalbime. Öyle çok
seviyorum seni şimdi ve öyle çok arzuluyorum seni."

O zaman, aklından kurnazca fikirler geçirerek yanıtladı
onu saygıdeğer Tanrıça Hera:

"Bu dediğin sözler nasıl sözler öyle, ey korkunç
Kronosoğlu? Sevişmek için İda'nın tepelerinde yan yana
uzanmamızı nasıl arzularsın? Burada her şey gözler
önünde, olur da bizi yüzyıllık tanrılardan biri görüp de
koşarak gidip diğer tanrılara söylerse ne yaparız? O zaman
artık bir daha kollarından kalkıp dönemem taraçana;
utanç verici bir şey olur bu. Ama eğer bir kere
bunu istediysen ve kalbin arzuladıysa, bildiğim
kadarıyla senin, sevgili oğlun Hephaistos'un
yaptığı sağlam sürgülü kapıları olan bir odan var.

Bu kadar şehvetle yan yana uzanıp sarılmamızı
istiyorsan oraya gidelim."

Bulut devşiren Zeus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hera, bizi herhangi bir tanrının ya da insanın
göreceğinden korkma sakın. Çünkü ortalığı altın
bir bulutla örteceğim. O zaman,
ışığıyla her yere gidebilen Güneş bile göremeyecek bizi."

Kronos'un oğlu bunları söyledi ve kadınını kollarının
arasına aldı. Toprak, onlar için yumuşak bir çimen,
onları topraktan yükseğe kaldıran bir sürü yumuşak ve
serin yonca, safran ve sümbül yeşertti. Güzel, altın
bir buluta örtünmüş olarak onların üzerine uzandılar;
üzerlerine parlak çiy damlaları düşüyordu.

Baba Zeus, Gargaros'un tepesinde, aşktan ve uykudan
uyuşmuş hâlde sakin sakin öylece uyuyordu;
kollarının arasında da karısı vardı. Tatlı
Uyku, o zaman toprağı elinde tutan ve sarsan Poseidon'a
haberi götürmek için Akha gemilerine doğru koşmaya
başladı. Yanına vardığında durup ona şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Ey Poseidon şimdi açık açık yardım et Danaolara; az bir
zaman için de olsa Zeus uyuduğu süre boyunca zaferi
bağışla onlara. Çünkü onu ağır bur uyuşuklukla örttüm;
Hera da onu yan yana uzanıp sarmaş dolaş olmaları için
kandırdı."

Bunları söyledi. Ünlü insan soylarına doğru yola koyuldu.
Poseidon da Danaolara daha istekli yardım etmek için
cesaret aldı. Atladı ön saflardaki erlerin arasına ve bağırdı
onlara:

"Argoslular!
Gemilerimizi kuşatsın ve ün kazansın diye
zaferi Priamos'un oğlu Hektor'a mı bırakacağız?
Niçin şimdi konuşup övünüyor sanıyorsunuz?

Çünkü Akhilleus kalbindeki öfkeyle derin gemilerin
yanında oturuyor. Ama eğer herkes birbirine yardım
ederse, bizim ona ihtiyacımız yok!
Gelin size ne diyorsam yapın!
Ordunun en iyi ve büyük miğferlerini alın; kafalarınızı
şimşekler saçan miğferlerle saklayın, ellerinize de
uzun mızraklarınızı alın ve gidelim! Ben önden
gideceğim; ve Priamos'un oğlu Hektor'un ne kadar
öfkeli olursa olsun dayanamayacağını sanıyorum.
İçinizden her kim yiğitse
ama omuzlarında küçük bir miğferi varsa, o daha
altındakilere versin o miğferi ve kendisi daha büyük
bir tane alsın."

Bunları söyledi ve onlar da onu seve seve dinleyip ikna
oldular sözlerine. Onları, her ne kadar yaralı olsalar da
Tydeus'un oğlu Odysseus ve Atreus'un oğlu Agamemnon
bizzat safta topladılar. Herkesin yanına gidip silahları
değiştiriyorlardı. Yiğitler daha güçlü silahlar
kuşanıyorlardı, daha altlarındakilere de daha kötü
silahlar veriyorlardı. Daha sonra, bedenlerinin üzerine
görkemli silahları kuşandıklarında, harekete geçtiler.
Hepsinin önünde de sarsılmaz elinde,
muazzam genişlikte, şimşek gibi parlayan ve kimsenin
vahşi kırımda yanına bile yaklaşmaya cesaret edemeyeceği,
delikanlıları kokutarak kendisinden uzaklaştıran bir
kılıç tutarak yer sarsan Poseidon gidiyordu.

Öte yandan, görkemli Hektor da Troyalıları aynı safta topladı.
O zaman artık, her ikisi de hem kara yeleli Poseidon
hem de yiğit Hektor en korkunç savaşa hazırdılar.
Hektor Troyalılara, diğeri de Argoslulara yardım ederek
savaşacaktı. Sahil, gemilerin ve çadırların önünde
falanjlardan oluşan kalabalıktan sel olmuş taşıyordu.
İki ordu da büyük haykırışlarla atıldı. Ne denizin dalgası,
okyanusta Boreas'ın[3] korkunç nefesini kaldırdığı zaman
böylesine uğuldar karada ne parlak ateş, vadideki ormanı

[3] Boreas: Kuzey rüzgârı, poyraz [Ed. notu]

yakmaya başladığı zaman böyle çıtır çıtır yanar;
ne de rüzgâr, yüksek meşe ağaçlarının arasında böyle
azgınca ulur vahşi çığlıklarla, birbirlerini öldürmek için
birbirlerinin üzerine atılan Troyalıların ve Argosluların
seslerinin yankılandığı şiddette.

Herkesten önce de görkemli Hektor, o üzerine saldırdığı
sırada nişan aldı mızrağıyla Aias'a. Göğsünün üzerinde
iki kayışın kesiştiği yerden isabet ettirdi. Kayışlardan
biri kalkanın, diğeri de gümüş kakmalı kılıcındı.
İşte onun yumuşak bedenini bu kayışlar kurtardı.
Hektor, hızlı mızrağının elinden boş yere çıkmış
olmasına üzüldü ve ölümden kurtulmak için yoldaşlarının
kalabalığı arasına geri döndü. O kaçarken, Telamon'un
oğlu büyük Aias, elinde tuttuğu büyük bir taşla erlerin
ayaklarının arasında dağınık olarak duran,
hızlı gemilere destek olan pek çok taştan biriyle-
onu göğsünden, kalkanının üzerinden, boynunun
yakınından vurdu; atmadan önce de taşı elinde topaç
gibi döndürüp durdu. Zeus'un şimşeği bir meşe ağacını
kökünden nasıl sökerse dört bir yanı nasıl kükürt kokarsa,
Zeus'un şimşeği korkutucu olduğundan, onu gören her
kim olursa olsun, nasıl tüm cesaretini yitirirse
Hektor da birdenbire yere, tozun dumanın içine
öyle yığıldı. Mızrağı elinden fırlayıp bir yana,
kalkan ve başlığı da öbür yana gitti;
gümbürdedi dört bir yanındaki tunç süslemeli silahları.

O zaman Akha delikanlıları, onu yakalama umuduyla
vahşi seslerle saldırdılar; üzerine oklar yağdırıyorlardı.
Ancak hiçbiri Kral Hektor'u ne mızrağıyla ne de
kılıcıyla vurabildi. Çünkü Troyalıların en yiğit erleri
olar Polydamas,
Aineias, tanrısal Agenor, Lyklialıların komutanı Sarpedon
ve kusursuz Glaukos yetişip etrafını sarmışlardı.
İçlerinden hiçbiri kayıtsız kalmadı; hepsi birden onu
yuvarlak kalkanlarıyla kuşattılar. O zaman yoldaşları,
onu ellerinin üzerinde kaldırıp hızlı atlarının, çatışmanın

ve savaşın gerisinde, sürücüsü ve güzel süslemeli
savaş arabasıyla birlikte durduğu yere ulaşana dek
çatışmadan uzağa taşıdılar. Bu şekilde onu çekip o
inim inim inlerken şehre doğru götürmeye başladılar.
Ancak, ölümsüz Zeus'un yaptığı[4] güzel suları olan
Ksanthos ırmağının geçidine geldiklerinde,
orada onu yere yaslayıp üzerine serin sular döktüler.
O zaman o, nefes alıp gözlerini açtı ve dizlerinin üzerine
oturup kara bir kan kustu. Daha sonra tekrar sırtüstü
toprağın üzerine düştü ve yarası acı veriyordu hâlâ; ona
acı çektirdiğinden kara gece örttü gözlerini.

Ancak Argoslular, Hektor'un çatışmadan
kaçtığını gördüklerinde
Troyalıların üzerine daha büyük bir hırsla saldırdılar;
yeniden buldular cesaretlerini. Hepsinden önce,
Oileus'un oğlu çevik Aias, sivri okuyla birlikte atlayıp
Satnioeis nehrinin kıyılarının yakınında öküzleri
otlatırken kusursuz bir su perisinin Enops'a doğurmuş
olduğu, Enops'un oğlu Satnios'u çiviledi.
İşte, Oileus'un mızrağıyla ünlü oğlu ona yaklaşarak
böğründen çiviledi. O da sırtüstü yuvarlandı yere.
Troyalılar ile Danaolar da onun çevresinde kıyasıya bir
çatışmaya tutuştular. O zaman Panthoos'un oğlu Polydamas
onu kurtarmak için mızrağını savurarak yanına koşup
sağ omzundan Areilykos'un oğlu Prothoenor'u vurdu.
Mızrak diğer tarafa kadar geçti; o da düşüp kucakladı
tozu dumanı. Polydamas yüksek sesle bağırarak şöyle
böbürlendi:

"Sanırım yiğit Polydamas'ın mızrağı elinden boşuna
fırlamadı!
Argoslulardan biri yakaladı onu.
Ben derim ki, onun üzerine yaslanarak inecek Hades'e."

Bunları söyledi ve Argoslular da onun bu
böbürlenmeleriyle kudurdular. Hepsinden çok da

[4] Doğurduğu.

Telamon'un oğlu Aias kızdı.
Çünkü onun yanına düşmüştü Prothoenor.
Diğeri hızla kaçarken ona görkemli mızrağını fırlattı.
Polydamas arka tarafa doğru atlayarak kurtuldu kara ölümden. O zaman da mızrak, tanrılar onun ölmesini istedikleri için Antenor'un oğlu Arkhelokhos'u buldu.
Mızrak onu son omurundan, boynun kafa ile birleştiği yerden vurarak iki tendonunu kesti. Başı, ağzı ve burnu toprağın üzerine baldırlarından ve dizlerinden önce çarptı.
O zaman Aias, kusursuz Polydamas'a seslendi:

"Haydi bir düşün Polydamas ve doğruyu söyle bana:
Ne dersin, bu erin Prothoenor için ölmesine değmez mi?
O'nun kötü bir soydan geldiğini sanmam; yiğit
Antenor'un oğlu ya da kardeşi gibi görünüyor; çok benziyor onun soyuna."

Onu her ne kadar iyi tanıyor olsa da böyle söyledi.
Troyalıların hepsi de üzüldüler. O zaman Akamas, kardeşini kurtarmak için mızrağıyla Boitialı Promakhos'u çiviledi. Onu ayaklarının altına serip sonra da herkesin duyması için haykırarak vahşice böbürlendi:

"Ey Argoslular, okçular, siz ki her zaman
korkunçsunuzdur! Hayır! Tüm çileleri yalnız başımıza biz çekmeyeceğiz!
Siz de bir gün böyle öleceksiniz!
Bakın komutanınız, ölü kardeşimin öcü alınmadan uzun süre kalmasın diye mızrağımla çivilenmiş olarak nasıl da uyuyor! İşte bunun için, her insan ölümünün öcü alınsın diye evinde bir yakınını bırakmak ister."

Bunları söyledi, Argoslular da onun övünmelerine köpürdüler. Ancak hepsinden daha çok da
Akamas'ın üzerine saldıran yiğit Penelaos öfkelendi.
Ama Akamas, Kral Penelaos'un öfkesine yenilmedi.
O da Hermes'in diğer tüm Troyalılardan çok daha sevip büyük bir servet bağışladığı
Phorbas'ın oğlu İlioneus'u vurdu.

Annesi onu İlioneus'un biricik oğlu olarak doğurmuştu.
Onu kaşının altından, gözünün kökünden vurarak,
gözünün akını akıttı. Mızrak gözü geçerek art kafadan
çıktı. O da ellerini yere uzatarak oturdu.
Peneleos keskin kılıcını çekip
boynunun ortasından geçirdi; başı üzerindeki miğferle
birlikte yere yuvarlandı. Bu arada uzun mızrak hâlâ
gözünün içinde duruyordu. O zaman kafayı kaldırıp
onu Troyalılara göstererek, gururla bağırdı onlara:

"Troyalılar, adlı sanlı İlioneus'un annesine babasına
evlerinde ölüleri için ağlamalarını söyleyin. Çünkü
Alegenoroğlu Promakhos'un karısı da Akha
delikanlıları gemileriyle Troya'dan döndükleri zaman
kıymetli kocasının tadına varamayacak."

Bunları söyledi. Hepsi birden korkuyla titremeye başladı;
her biri korkunç ölümden nasıl kurtulacağına bakıyordu.

Ey Olympos'un taraçalarında oturan
Musalar söyleyin şimdi bana; anlı şanlı yerleri
sarsan Tanrı çatışmanın yönünü değiştirdiği zaman,
kanlı ganimetleri Akhaların hangisi önce aldı?

Önce Telamon'un oğlu Aias, yüce gönüllü Mysialıların
komutanı, Gyrtios'un oğlu Hyrtios'u çiviledi.
Yine Antilokhos, Phalkes ile Mermeros'u soydu;
Meriones de Morys ile Hippotion'u öldürdü, Teukros da
Prothoon ile Periphetes'i öldürdü.
Daha sonra Atreus'un oğlu Kral Hyperenor'u böğründen
çiviledi; mızrak çok derinlerden çıkıp bağırsaklarını
deşti ve ruhu açık yarasından çarçabuk uçup gitti;
karanlık örttü gözlerini.
Ancak en çoğunu da Oileus'un çevik oğlu Aias öldürdü.
Çünkü Zeus'un erlerin korkmasını sağladığı sırada,
ovanın içinde kaçışan erleri kovalayacak ona denk kimse
yoktu.



RAPSODİ 15

[Gençler ile Sura Saldırı][1]

Sonunda, Troyalılar artık kaçmak için koşarak kazıkları
ve hendeği geçip pek çoğu Akhaların elleriyle
öldürüldüklerinde; bir araya toplanarak, korkularından
sararıp solmuş bir halde savaş arabalarının yanında
durdular. Zeus da İda'nın doruklarında altın tahtlı
Hera'nın yanı başında aniden uyandı;
ayağa fırlayıp dikilerek
Troyalıların kaçtığını ve arkalarından da Argosluların
onları kovaladıklarını gördü. Onlarla birlikte Kral
Poseidon'u da koşar halde buldu. Hektor'un da ovanın
içinde yerde yattığını ve çevresinde yoldaşlarının
oturduğunu gördü; orada onu vuran Akhaların güçsüz
erlerinden olmadığından
sanki ruhu bedeninden çıkıyormuş gibi
inim inim inleyerek can çekişiyor ve kan kusuyordu.
Tanrıların ve insanların babası onu gördüğünde
yüreğinin en derinlerinden acıdı haline ve hemen
Hera'ya vahşi bir bakış atarak ona şu korkutucu sözleri
söyledi:

"Bu kötü entrikalar senin işin ey inançsız Hera.
Tanrısal Hektor'u çatışmadan uzaklaştırarak orduyu
bozguna uğrattın!
Bilmiyorum acaba gerçekten bu kurnazlıklarının
bedelini amansız dayağımla ilk senin mi ödemen gerek?
Yoksa seni yüksekten asıp ayaklarını iki tane örsle ve
ellerini de altından kırılmaz bir bağla bağladığım ve
gökyüzü ile bulutlar arasında öylece asılı kaldığın
zamanı
hatırlamıyor musun? O zaman büyük Olympos'taki

[1] Gemilere kadar uzaklaştırma.

tanrılar bu durumdan rahatsız olmuşlardı, ama seni
çözmek için yanına gelmeye cesaret edemiyorlardı;
çünkü elime geçirdiğimi bacaklarından tutup eşiğimden
fırlatıyordum ve o da yüreği ağzında yere düşüyordu.
Ama tanrısal Herakles yüzünden derin üzüntümün
yol açtığı öfkem böyle de yatışmıyordu.
Fırtınaların aklını Boreas'la birlikte sen çelmiştin;
onu kötü emellerinle bereketsiz denize saldın ve
sonunda da düzenli Kos'a fırlattın. Ancak ben onu
oradan kurtararak
çektiği bunca çilelerden sonra, at besleyen Argos'a geri
götürdüm.
Kurnazlıklarını bir kenara bırakman ve diğer tanrılardan
gizlice kucağıma gelip bana aşk oyunlarınla ve
cilvelerinle oyun oynamakla hiçbir şey kazanamayacağını
görmen için sana tüm bunları hatırlatırım."

Bunları söyledi ve koca gözlü saygıdeğer Hera da
dehşete kapılıp onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

"Styks'in sularının döküldüğü Gaia[2] ve mutlu tanrılar
için edilen en korkunç ve en büyük yeminleri dinleyen
yukarıdaki Uranos[3], senin ilahi başın ve gerdek
yatağımız şahidim olsun.
Ben asla sebepsiz yere ant içmem bunların üzerine!
Yer sarsan Poseidon,
Troyalılara ve Hektor'a benim yüzümden kötülük
yapmıyor; Argoslulara benim yüzümden yardım etmiyor.
Görünen o ki yüreği öyle istiyor. Gemilerinin yanında
bitap düşmüş Akhaları gördüğünde
hallerine acımış olsa gerek.
Eğer bana sormuş olsaydı, ona senin bize buyurduklarını
yapmasını söylerdim ey kara bulutlu Tanrı."

Bunları söyledi. İnsanların ve tanrıların babası da
gülümseyip onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

[2] Yeryüzü
[3] Gökyüzü

"Saygıdeğer koca gözlü Hera, eğer sen sakin sakin
ölümsüz tanrılarla birlikte oturur
ve benimle aynı fikirde olursan,
o zaman Poseidon da çabucak fikir değiştirecek ve
senin ve benim yüreğimizdekine göre hareket edecektir.
Eğer gerçeği söylüyor ve kurnazlık etmiyorsan, şimdi
diğer tanrıların bulunduğu yere gidip
İris'le sanlı okçu Apollon'u buraya yolla.
İris tunç zırhlı Akhaların ordusuna gidip Poseidon'a,
savaşı bırakıp saraylarına dönmesini söylesin.
Phoibos Apollon da yine,
önce ona güç verip ruhunu yiyip bitiren acılarını tedavi
ettikten sonra,
Hektor'u savaş için kışkırtarak, Akhaların,
Peleusoğlu Akhilleus'un sıra sıra dizilmiş gemilerine
korkmuş bir hâlde düşene dek korkakça
kaçmalarını sağlasın.

"O zaman o, onlara yardım etmesi için yoldaşı
Patroklos'u gönderecek. Ama, görkemli Hektor,
Patroklos birçok delikanlıyı ve diğerlerini öldürdükten
sonra,
İlyon'un önünde mızrağıyla öldürecek onu.
Patroklos'un öldürdükleri arasında benim oğlum tanrısal
Sarpedon da olacak. Ancak tanrısal Akhilleus,
Patroklos için çok öfkelenerek Hektor'u öldürecek.
O zamandan başlayarak senin için Troyalıların,
Akhalar Athene'nin öğütleriyle yüksek İlyon'u
fethedene dek,
durmaksızın gemilerden uzağa kaçmalarını
sağlayacağım. Ancak, her şeyden önce, Peleus'un
oğlunun dileği yerine gelmeden önce, öfkemi
yatıştırmayacak, ölümsüzlerden herhangi bir başkasının
Danaolara yardım etmesine izin vermeyeceğim.
Tanrıça Thetis'in, dizlerime kapanıp kentler fatihi
Akhilleus'u saymam için yalvar yakar olduğu gün
ona vaatte bulunup başımla onaylamıştım."

Bunları söyledi, ak kollu Hera da onu dinleyerek
İda Dağı'ndan büyük Olympos'a indi.
Dünyayı dolaşan bir adamın aklı,
düşünüp düşünüp kendi kendine "şurada mı olsam,
yoksa burada mı" der ve eskileri anımsarken, nasıl oradan
oraya uçarsa saygıdeğer Hera da işte öyle fırlayarak
hızla uçtu. Sarp Olympos'a vardığında da ölümsüz
tanrılarını Zeus'un sarayında toplanmış hâlde buldu.
Onlar da onu gördüklerinde hep birlikte ayağa kalkıp
ellerinde maşrapalarla selamladılar. Ancak o, tüm
diğerlerininkini bir kenara bırakıp, onu karşılamak için
en önce koşup gelmiş olan güzel Thetis'in maşrapasını
kabul etti. Thetis ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hera, niçin geldin? Altüst olmuş bir hâlin var!
Kocan, Kronos'un oğlu seni azarlayıp korkutmuş olmalı."

Ak kollu Tanrıça Hera yanıtladı onu:

"Ey Thetis bunlar hakkında soru sorma bana!
Onun öfkesinin ne denli sert ve vahşi olduğunu
sen de iyi bilirsin! Otur ve ziyafete devam et.
Tüm bunları sen de diğer tüm ölümsüzlerle birlikte
dinleyecek
ve Zeus'un bize ne kadar çirkin işler hazırladığını
göreceksin. Sanırım bunlar, ne bir faniyi ne de şimdi
çılgınca ve neşe içinde eğlenmekte olan bir tanrıyı
sevindirecek."

Bunları söyledi saygıdeğer Hera ve oturdu.
Zeus'un saraylarındaki tüm tanrıların canı sıkıldı.
O zaman Hera, neşeden parlamadan, sadece bir
dudağıyla gülümsedi; kara kaşları altında alnı çatıktı.
Acıyla konuşarak hepsine şunları söyledi:

"Böylesi düşüncesizce Zeus'a kızıp
ona korkutucu planlarla ya da şiddetle karşı gelmek
isteyen bizler
delilik ediyoruz!

O uzaklarda oturur ve aldırıp umursamaz!
Kendisinin tüm ölümsüz tanrılardan daha güçlü
olduğunu söyler. Bundan dolayı da size ne kadar
kötülük gönderirse göndersin sabredin.
Sanırım Ares'i şimdi yeni bir bela buldu; tüm diğer
insanlar arasında en çok sevdiği ve kendi oğlu
olduğunu söylediği Askalaphos
çatışmada öldürüldü."

Bunları söyledi. Ares de elleriyle sarsılmaz baldırlarını
dövüp ağıtlar yakarak haykırdı:

"Eğer şimdi Akhaların gemilerine oğlumun cinayetinin
intikamını almak için gidersem
ben suçlu sayılmam. Kaderimde Zeus'un yıldırımıyla
çarpılarak kanların ve tozun dumanın arasında ölülerle
birlikte yatıp kalmak olsa bile gideceğim!"

Bunları söyledi. Dehşet ile Korku'ya atlarını
boyunduruğa almalarını buyurdu;
o da şimşekler saçan silahlarını kuşandı.

O zaman eğer Athene tüm ölümsüzler için endişelenip
oturduğu tahtı bırakarak eşiğe fırlayarak
başından miğferi, omuzlarından kalkanı çekip almasaydı
tanrıların başına, Zeus'un sert ve vahşi öfkesinden
dolayı çok daha kötü şeyler gelebilirdi. Elinden tunç
mızrağını yakalayıp aldı ve tekrar koydu yerine. Daha
sonra Ares'i şu saldırgan sözlerle azarlamaya başladı:

"Ey deli, ey düşüncesiz, aklını mı yitirdin!
Kulakların işitmiyor mu? Ama görünen o ki sen
kaybetmişsin utancını ve sağduyunu.
Olympos'lu Zeus'un yanından gelen ak kollu Tanrıça
Hera'nın bize söylediklerini duymadın mı?
Yoksa sen de çileler yağdırıp bizim de başımıza büyük
bir felaket açarak kanayan bir yürekle Olympos'a
dönmek mi istiyorsun? Çünkü o zaman, hemen yüce
ruhlu Troyalılar ile Akhaları bırakıp

bizi altüst etmek için buraya Olympos'a gelecek
ve suçlu ile masumu ayırt etmeksizin hepimizi sırayla
yakalayacak. Bunun için dinle şimdi beni,
oğlun için de üzülme. Bilek gücünde üstün
başkaları da öldürüldüler ve öldürülecekler de.
Tüm insan soylarını ve çocuklarını kurtarmak zordur."

Bunları söyleyerek saldırgan Ares'i tahtına oturttu.

O zaman Hera, Apollon ile ölümsüzlerin habercisi İris'i
saraylardan dışarı çağırıp
onlara şu kanatlı sözleri söyledi:

"Zeus size doğrudan İda'ya gitmenizi buyuruyor.
Oraya varıp Zeus'un huzuruna çıktığınızda size
ne derse ve sizden ne isterse seve seve yapın."

Saygıdeğer Hera bunları söyledi.
Daha sonra da dönüp tahtına oturdu.
Onlar da fırlayıp uçarak
vahşi hayvanların anası bol pınarlı İda'ya ulaştılar.
Kronos'un gür sesli oğlunu, Gargaros'un tepesinde,
dört bir yanından taç gibi güzel kokulu bir bulutla
sarılı halde otururken buldular.
Oraya vardıklarında bulut devşiren Zeus'un
önünde durdular.
O da onların, sevgili karısının sözlerine hemen itaat
etmiş olduklarını görünce sevindi.
İlk önce İris'e şu kanatlı sözleri söyledi:

"Çevik İris, koş ve sana söyleyeceklerimin hepsini bir
kelimesini bile değiştirmeden Poseidon'a söylemeye git!
Ona çatışmayı ve savaşı bırakıp
derhâl ya diğer tanrıların yanına ya da ilahi denize
dönmesini söyle. Eğer olur da sözlerimi dinlemez
ve oralı olmazsa o zaman, ne kadar güçlü olursa olsun
onun üzerine saldırdığım zaman bana karşı
koyamayacağını iyice düşünüp taşınsın. Sanırım
ben ondan hem güç olarak üstün hem de yaşça daha
büyüğüm.

Her ne kadar, tüm diğerleri benden korkarken,
o benimle denk olduğunu söylemekten korkmasa da
bunu böyle bilsin!"

Bunları söyledi. Rüzgâr ayaklı İris de onu dinlememezlik
etmedi. Hemen indi İda Dağı'ndan kutsal İlyon'a doğru.
Gökten doğma Boreas estiği zaman bulutlardan kar ve
dolu nasıl düşerse,
İris de işte öyle hızla fırlayıp uçtu. Gidip şanlı yer sarsan
Tanrı'nın yanında durarak ona dedi ki:

"Yeryüzünün mavi yeleli efendisi,
buraya, sana kalkan taşıyan Zeus'tan bir mesaj getirmek
için geldim.
Senden savaşı ve çatışmayı bırakıp derhal ya diğer
tanrıların yanına ya da ilahi denize dönmeni istiyor.
Eğer olur da sözlerini dinlemez ve oralı olmazsan,
buraya gelip seninle savaşmakla seni tehdit ediyor.
Elinden kurtulabilmen için bunları söylüyor.
Çünkü o, senden hem güç olarak üstün, hem de yaşça
senden büyük olduğunu düşünüyor. Sen her ne kadar,
tüm diğerleri ondan korkarken, onunla denk olduğunu
söylemekten korkmasan da bil bunları!"

O zaman fena halde öfkelendi yer sarsan Tanrı ve
dedi ki ona:

"Ey kibirli! Ne kadar güçlü olursa olsun,
onunla aynı değerde olan beni isteğim olmadan bir şey
yapmaya zorlayamaz! Biz Rhea'nın doğurmuş olduğu
Kronos'un oğulları olan üç kardeşiz:
Zeus, ben ve üçüncü olarak da ölülere hükmeden
Hades. Tüm bir evren üçe paylaştırıldı ve her birimiz
kendi payımızı aldık.
Ben kura çektiğimiz sırada sonsuza dek kalmak üzere
köpük beyazı denizi aldım.
Yine Hades, zifiri karanlığı aldı ve Zeus da bulutlar
arasındaki engin gökyüzünü kazandı.
Ancak yeryüzünde, tıpkı sarp Olympos gibi hepimizin

payı var. Bundan dolayı, ne kadar güçlü
olursa olsun, onun buyruklarını dinlemeyeceğim.
Sakin sakin kendi payına düşen yerde otursun
ve sanki ben bir korkakmışım gibi beni bilek gücüyle
korkutmaya kalkmasın.
Bu korkunç sözlerle gidip kendinden doğma olan ve
istemeye istemeye buyruklarına itaat eden kızlarını ve
oğullarını azarlaması daha yerinde olurdu."

O zaman yanıtladı onu rüzgâr ayaklı İris:

"Yeryüzünün mavi yeleli efendisi; senin sert ve vahşi
sözlerini Zeus'a böylece söyleyeyim mi? Yoksa
değiştirmek ister misin sözlerini? Aklı başında insanların
fikirleri değişmez mi? Bilirsin ki Erinysler daima
büyüklerin[4] peşinden giderler.

O zaman yer sarsan Poseidon dedi ki ona:

"Tanrıça İris, çok doğru bir laf ettin!
Bir habercinin sağduyulu olması iyi bir şey. Ancak onun,
ben onunla eşdeğerde ve aynı şansa sahip olsam da
beni böyle kızgın sözlerle azarlamak istemesi yüreğimi
ağır bir kederle sıkıyor. Ama şimdi her ne kadar öfke
hissetsem de taviz vereceğim. Sana başka bir şey daha
diyeceğim. Bu yalnızca korkutucu değil: Eğer bana,
yağmacı Athene'ye, Hera'ya, Hermes'e, Hephaistos'a inat
yüksek Troya'yı yok edip, Argoslulara büyük bir güç
vermek istemezse;
bilsin ki ikimizin öfkesi de sonsuza dek sönmeyecektir!"

Bunları söyledi yer sarsan Tanrı ve Akha ordusunu bırakıp
denize daldı. Tüm delikanılar hissettiler yokluğunu.

Bulut devşiren Zeus, Apollon'a dedi ki:

"Sevgili Phoibos. Şimdi tunç zırhlı Hektor'a git.
Çünkü yeri tutup sallayan Poseidon, vahşi öfkemden
kurtulmak için tekrar girdi ilahi denize. Aksi hâlde

[4] Daha önce doğmuş olanlar. Eirynsler saygı kuralları çerçevesinde onlara destek olurlar.

Kronos'un dört bir yanındaki tüm diğer tanrılar bizim
savaşımızı dinleyeceklerdi.
Bu hem benim hem onun için en iyisiydi; beni sayıp
elimden kurtuldu. Yoksa amansız bir çatışma patlak
verecekti... Şimdi eline püsküllü kalkanımı al ve onu
durmaksızın sallayarak korkut yiğit Akhaları.
Hektor'u da sürekli aklında tut.
Baş edilmez bir öfke yak içinde; öyle ki Akhalar
Hellespontos'a ve gemilere kadar kaçsınlar.
Oradan sonrası, Akhaların bunca mücadele arasında
biraz rahat nefes almaları için
ne yapacağımı söylemek, benim işimdir artık."

Bunları söyledi. Apollon da babasını dinlememezlik
etmedi. İda Dağı'ndan tüm kuşların en hızlısı olan bir
şahin gibi süzüldü. Priamos'un oğlu tanrısal Hektor'u
ovada buldu.
Artık uzanmış hâlde değildi, oturuyordu;
kendine gelmeye ve çevresindeki yoldaşlarını
tanımaya başlamıştı. Derin acıları ve teri durmuştu.
Zeus'un dileği uyandırmıştı onu. Uzaklardan nişan alan
Apollon onun yanında durup dedi ki:

"Priamos'un oğlu Hektor, niçin diğerlerinden uzak,
yarı ölü gibi otursun burada?
Seni bu hale getiren bir derdin mi var?"

Tepeli miğferli Hektor sönük bir sesle dedi ki ona:

"Kimsin sen ey tüm tanrıların en büyüğü;
böyle karşımda dikilip bana sorular sorarsın?
Akha gemilerinin yanında, gür sesli Aias'ın,
yoldaşlarını ortadan kaldırdığım sırada,
bir taşla beni göğsümden vurup savaş dışı bıraktığını
duymadın mı?
O gün bir an için Hades'in enginliklerini ve ölüleri
göreceğimi sanmıştım; göğsümde soluğumu o kadar
sönük hissediyordum."

Uzaklardan nişan alan büyük Apollon yanıtladı onu:

"Şimdi cesur ol. Çünkü Kronos'un oğlu, İda'dan
yanında durup seni kurtarsın diye
benim gibi birini, altın yaylı Phoibos, Apollon gibi bir
koruyucuyu gönderdi. Ben ki şimdiye dek hem seni
hem de yüksek kenti koruyordum. Yalnız şimdi gel,
çok sayıdaki atlıya, hızlı atları koca karınlı gemilere
doğru sürmelerini buyur.
Ben de onların önünden koşarak atlar için yolu
düzetecek
ve yiğit Akhaları geri çevireceğim."

Bunları söyleyerek Troyalıların kralının göğsüne büyük
bir güç koydu. Yemlikte iyice beslenmiş bir at
dizginlerini koparır da yere sağlam adımlarla basarak
nasıl saldırırsa ovaya,
bir kere öğrenmiş olduğu için nasıl temiz nehirlerde
yıkanmadan edemezse,
gururla nasıl yüksekte tutarsa kafasını ve omuzlarının
üzerinde yeleleri nasıl rüzgâr estirirse görkemli
güzelliğinin verdiği neşeyle atların otladığı yere nasıl
hızla koşarsa işte Hektor da Tanrı'nın sesini duyduktan
sonra bacaklarını ve dizlerini öyle hızla hareket ettirmeye
ve atlılara cesaret vermeye başladı.
Ve köylüler ile köpekler boynuzlu bir geyiği ya da bir
dağ keçisini nasıl kovalarlar ve kaderlerinde onu
yakalamak yazılı olmadığından, yüksek bir kaya ya da
derin gölgeli bir orman onu nasıl korursa,
o arada, seslerini duyup yola çıkarak kibirli bir aslan
onların bir anda karşısına nasıl çıkar
ve ne kadar hiddetli olurlarsa olsunlar, nasıl hepsinin
uzağa kaçmasını sağlarsa; işte Akhalar da böyle hep
birlikte, öncelikle önlerine her çıkanı kovalıyorlar ve
kılıçlarıyla, iki ağızlı mızraklarıyla vuruyorlardı. Ancak,
erlerin falanjlarının üzerine saldıran Hektor'u
gördüklerinde korkarak hep birlikte kaybettiler cesaretlerini.

O zaman, Akhaların baş delikanlısı,
nişan almada ve yakın dövüşte usta, gençlerin laf
yarışına girdikleri kurultaylarda pek az kişinin alt
edebildiği, Andraimon'un oğlu Thoas konuştu onlara.
İşte o, aklı başında sözlerle onlara hitap ederek dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Gerçekten de acayip bir şey görüyorum
gözlerimle! Bakın! Hektor ölümden kurtulup yeniden
çatışmaya gelmiş! Hepimiz onun, Telamon'un oğlu
Aias'ın ellerinden ölümü bulduğunu sanıyorduk.
Ama bir sürü Akhayı öldüren bu adamı tanrılardan biri
kurtarmış yine.
Öyle olmalı; çünkü bol gürültülü Zeus'un
yardımı olmaksızın ön saflardaki erlerin arasında böylesi
yiğitlikle dikilemez! Gelin kabul edin size
söyleyeceklerimi: Öncelikle kalabalığı gemilere geri
gönderelim.
Baş delikanlılar olmakla övünen bizler de
kuvvetle karşı durarak mızraklarımızı kaldıralım;
bakalım onları durdurabilecek miyiz. Çünkü ne kadar
hiddetli olursa olsun Akhaların kalabalığının arasına
sokulmaya korkacaktır sanırım."

Bunları söyledi. Hemen onun sözünü dinleyip ikna
oldular söylediklerine.
Aias'ın, Kral İdomeneus'un, Teukros'un, Meriones'in,
Ares'e denk Meges'in çevresinde ne kadar er varsa bir
hizaya gelip Hektor'a ve Troyalılara karşı koymak için
en has delikanlıları çağırmaya başladılar.
Kalabalık da arkalarından, Akha gemilerine dönüyordu.

O zaman Troyalılar yığın yığın saldırdılar. Hektor da
büyük adımlarla önden giderek yönlendiriyordu onları.
Onun önünden Phoibos Apollon gidiyordu;
omuzlarından bir bulutla örtülmüştü, elinde de tunç
ustası Hephaistos'un Zeus'a vermiş olduğu ve
Zeus'un da insanları korkutmak için tuttuğu
korkunç ve parıl parıl parlayan kalkanı tutuyordu.

İşte elinde bu kalkanı tutuyor ve delikanlıların önünden
gidiyordu. Ancak Argoslular, saflarını sıkılaştırmış halde
durdular. İşte o zaman, iki taraftan da korkunç
haykırışlar yükseldi. Oklar kirişlerden uçuyor, yiğit
ellerden kargılar fırlıyordu. Kimi savaşta çevik
delikanlıların etlerine saplanıyor, kimi de
her ne kadar bir bedene saplanmayı isteseler de
delikanlıların ak etlerine değemeden orta yere
saplanıyorlardı.

Phoibos Apollon sarsılmaz ellerinde kalkanı tuttuğu
sürece, iki taraftan da ok atışları yağmaya devam
ediyordu ve erler düşüyordu. Ancak onu, çevik atlı
Danaoların gözleri önünde sallayıp da
vahşi bir çığlık attığında,
o zaman göğüslerinin içinde yüreklerini cansız
bırakıyordu; onlar da mağrur yiğitliklerini unutuyorlardı.
Kara gecenin içinde iki vahşi hayvan, çobanın olmadığı
bir saatte nasıl bir anda aralarına girer de, bir öküz ya da
koyun sürüsünü dört yana dağılırlarsa, işte Akhalar da,
Apollon, Hektor'a ve Troyalılara ün vermek için
yüreklerine korku saldığından,
öyle mertlikten uzak, dağılıyorlardı.
Çatışma yayıldığında bir er diğerini öldürmekteydi.
Hektor, Stikhios'u ve Arkhesilaos'u öldürdü; ikincisi
tunç zırhlı Bioiotialıların komutanıydı;
diğeri de yüce ruhlu Menestheus'un inançlı yoldaşıydı.
Yine Aineias, Medon ile İasos'u öldürdü; Medon,
tanrısal Oileus'un gayrimeşru oğlu ve Aias'ın kardeşiydi,
Oileus'un karısı, analığı Eriopis'in bir akrabasını
öldürmüş olduğundan
vatanından uzakta Phylake'de oturuyordu;
İasos ise Atinalıların komutanıydı; onun, Bukolosoğlu
Sphelos'un oğlu olduğunu söylerlerdi. Polydamas
Mekistes'i ve çatışmanın başında da Polites Ekhios'u
öldürdü; tanrısal Agenor da Klonios'u öldürdü.
Paris Deiokhos'u, ön saflarda savaşan erlerin arasına
kaçtığı sırada

arkasından, omzunun biraz aşağısından vurup
mızrağıyla bir uçtan bir uca olduğu yere çiviledi.

Bu arada onlar diğerlerinin silahlarını soyarken,
Akhalar da hendeğe ve kazıkların üzerine düşüyorlardı,
oraya buraya koşarak kaçışıyorlar ve mecburen surun
içine sığınıyorlardı.
O zaman Hektor, yüksek sesle Troyalılara bağırarak
dedi ki:

"Şimdi kanlı ganimetleri bırakın da gemilere saldırın!
Kimi gemilerden uzakta bir yerde görürsem, orada
öldürürüm onu. Ölü olarak yere serilip yattığında,
hiç kimsesi onun cesedini yakamaz bile;
köpekler getirir ölüsünü kentimize!"

Bunları söyledi ve Troya saflarına cesaret vererek
kırbacıyla atların sırtına vurdu.
Savaş arabalarını çeken atlar da hep bir ağızdan
çığlıklar atarak büyük bir kargaşa başlattılar.
O zaman Phoibos Apollon önlerinde
ayaklarıyla derin hendeğin çitlerini kolayca yıkarak,
onları hendeğin içine attı; bu şekilde uzun ve geniş bir
köprü yaptı. Köprü, bir delikanlının gücünün ne kadar
olduğunu görmek için fırlattığı bir okun gideceği uzaklık
kadar uzundu. Önlerinde, çok değerli kalkanı tutmakta
olan falanjlar Apollon'la birlikte
işte oradan sokuldu.
Akhaların duvarı, bir çocuğun sahilde oyun oynarken
yaptığı, sonra da gidip elleriyle ve ayaklarıyla yerle bir
ettiği kumdan oyuncakların yıkıldığı kadar kolay yıkıldı.
İşte sen de ey Phoibos, Akhaların tüm emeklerini ve
çabalarını mahvedip
onları korkutarak, kaçmalarını sağladın.

Akhalar gemilerin yanına varınca durdular.
Birbirlerini teşvik ediyorlar ve her biri ellerini kaldırarak
yüksek sesle tüm tanrılara dua ediyordu.
Hepsinden çok da Akhaların koruyucusu ihtiyar Nestor

dua ediyordu ellerini kaldırarak yıldızlı gökyüzüne:

"Zeus Baba, eğer bizden birinin, bir zamanlar ülkesine
dönmeyi dileyerek bol buğdaylı Argos'ta bir öküzün
ya da koyunun yağlı butlarını yaktığı ve senin de kabul
edip rıza gösterdiğin doğruysa, hatırla şimdi onu!
Ey Olymposlu kurtar bizi kötü günden
ve Akhaların Troyalılar tarafından böyle yok edilmesine
izin verme."

Bunları söyledi duasında. Her şeyi bilen Zeus da ihtiyar
Neleus'un dualarına kulak vererek güçle gürledi.

Troyalılar, kalkan taşıyan Zeus'un gümbürtüsünü
duyduklarında, büyük bir hiddetle Akhaların üzerine
saldırarak savaşma cesaretlerini hatırladılar.
Engin denizin kocaman bir dalgası, daima tüm dalgaları
şişiren rüzgârın gücüyle itildiği vakit nasıl küpeşteleri
aşarak geminin içine düşerse Troyalılar da atlarıyla
birlikte içeri girdiklerinde büyük bir uğultuyla
iniyorlardı duvardan;
gemilerin yanında iki ağızlı mızraklarıyla yakından
savaşıyorlardı.
Onlar savaş arabalarının üzerinde, diğerleri de daha
önceden çıkmış oldukları kara gemilerin üzerinde
savaşıyorlardı; ellerinde, gemilerinde deniz savaşı için
bulundurdukları ucu tunç kaplamalı uzun kargılar vardı.

Patroklos da, Akhalarla Troyalıların
surun çevresinde, hızlı gemilerden uzakta savaştıkları
süre boyunca, yiğit Eurypylos'un çadırında oturdu.
Onu sözleriyle eğlendiriyor, acı veren yarasının üzerine
kara acıları tedavi eden şifalı otlar sürüyordu.
Troyalıların surun üzerinden saldırdığını görüp
Akhaların kaçışlarının uğultusunu işittiğinde;
iç çekip avuç içleriyle bacaklarını döverek ağıtlar
yakmaya başladı. Şöyle diyordu:

"Ey Eurypylos, bana ne kadar ihtiyacın olursa olsun,

artık senin yanında daha fazla kalamam.
Çünkü büyük bir çatışma baş gösterdi şimdi.
Seninle hizmetçilerin ilgilenedursunlar.
Ben Akhilleus'a koşup, ondan ortaya çıkıp savaşmasını
isteyeceğim. Kim bilir eğer tanrı yardımcım olursa
sözlerimle onu etkilerim...
Bir dostun öğütleri her zaman iyidir."

Bunları söyledi ve dizginlenemez bir halde gitti.
Akhalar da hareketsiz kalıp saldırmakta olan Troyalıları
beklediler. Ama Troyalılar sayıca kendilerinden daha az
olsalar bile, onları gemilerden uzağa püskürtemiyorlardı.
Troyalılar da Danaoların falanjlarını kırıp çadırlara ve
gemilere ulaşamıyorlardı. Athene'nin öğütlerinden tüm
bir sanatı öğrenmiş olan
hünerli bir marangoz, ellerinde bir şakül gemi için
gerekli ahşabı nasıl ayarlarsa
çatışma da iki taraf arasında öylesine dengelenmişti.
Kimileri onların yanında savaşıyorlar,
yine diğerleri de gemilerin etrafında savaşıyorlardı.

Hektor o zaman anlı şanlı Aias'ın üzerine saldırdı.
İkisi de aynı geminin çevresinde savaşıyorlardı; ne biri
diğerini kovup gemiyi ateşe verebiliyordu ne de diğeri
öbürünü uzağa püskürtebiliyordu. Çünkü Tanrı getirmişti
Hektor'u diğerlerinin yanına. O zaman görkemli Aias
mızrağıyla gemileri ateşe vermekte olan Klytios'un oğlu
Kaletor'u göğsünden vurdu,
o da gürültüyle yere düştü ve fırladı elinden meşale.
Hektor, kuzeninin kara geminin önünde yere
kapaklandığını gördüğünde, vahşi bir çığlık attı ve
Troyalılar ile Lykialılara seslendi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından savaşan
Dardanoslular,
böyle sıkışık bir durumdayken sakın çatışmadan
çekilmeyin. Gemilerin yanında düşen Klytios'un oğlunu
kurtarın da Akha delikanlılarından biri gidip silahlarını
almasın!"

Bunları söyleyip görkemli kargısıyla Aias'a nişan aldı.
Ama isabet ettiremedi. Yalnız, kutsal Khytere'de birini
öldürmüş olduğu için Aias'la birlikte kalan
ve onun hizmetçisi olan Mastor'un oğlu Khytereli
Lykophron'u çiviledi.
Onu, o Aias'ın yanında, ayakta durduğu sırada,
sivri mızrağıyla kafasından, kulağının üzerinden vurdu.
O da geminin pruvasından aşağı tozun dumanın içine
düştü ve çözüldü uzuvları.
O zaman Aias korkup kardeşine dedi ki:

"Teukroscuğum, evimizde sevgili anne babamız gibi
saydığımız Khytereli sadık yoldaşımız Mastoroğlu
öldürüldü.
Yüce gönüllü Hektor öldürdü onu!
Hani nerede sana Phoibos Apollon'un vermiş olduğu
yay ile çabucak ölümü getiren acı okların?"

Bunları söyledi. O da hemen anlayıp elinde ince uzun
yayı ile okla dolu kılıfını tutarak koşup geldi ve yanında
durdu. Hemen Troyalıların üzerine doğru atış yapmaya
başladı. O zaman Peisenor'un görkemli oğlu Kleitos'u,
yiğit Panthoosoğlu Polydamas'ın yoldaşını vurdu.
O elinde dizginleri tutuyor ve savaş arabasını Hektor'a
ve Troyalılara yardım götürmek için falanjların daha bir
sıklaştığı yere doğru sürüyordu. Ama bela çok çabuk
buldu onu. Kimse çok istese de kurtaramadı onu;
inim inim inleten ok, ensesinin arkasından gelmişti.
Savaş arabasından düştü; atlar da fırlayıp boş yere
sürüklediler onu gürültüyle. Ancak Kral Polydamas onu
hemen görüp herkesten önce atların oraya koştu.
Atları Protiaos'un oğlu Astynoos'a vererek,
onlara göz kulak olup orada yakında tutmasını sıkı sıkı
tembihledi. O da geri dönerek savaşın içine karıştı.

Teukros tunç silahlar kuşanmış Hektor için bir başka
ok aldı. Eğer onu orada gemilerin orada vurursa
çatışmayı durduracak

ve komutanın ruhunu teslim alacaktı.
Ama bu, Hektor'u koruyup kollayan,
her şeyi bilen Zeus'un gözünden kaçmadı.
Böylece de Telamon'un oğlu Teukros'tan ünü alarak,
yeni örülmüş güzel yayının kirişini Hektor'u vurmak
için gerdiği sırada kırdı. O zaman tunç ok başka bir
yere gitti ve yay da elinden düştü.
Teukros da korkup kardeşine dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Tanrılardan biri çatışmada önümüze
engeller koyuyor. Yayı elimden fırlattı ve yeni örülmüş
kirişi de kırdı. Ben daha sabahtan,
durmaksızın attığım oklarıma dayanabilsin diye
bir güzel bağlamıştım onu."

Telamon'un oğlu büyük Aias, yanıtladı onu:

"Canım benim! Danaoları kıskanan tanrılardan biri
işimizi bozuyorken, bırak yere yayı ve okları.
Eline uzun mızrağını alıp omuzlarına kalkanını atarak,
diğerlerine cesaret vere vere
savaş Troyalılar'la. Mağrur yiğitliğimizi unutmayalım.
Bizi ve hızlı gemilerimizi ortadan kaldırıp kolayca
alt edemesinler bizi."

Bunları söyledi. Teukros da oku çadırına bırakıp
omuzlarına dört katlı bir kalkan attı; başına da tepesinde
vahşice sallanıp duran at tüyünden bir püskülü olan,
iyi yapılmış miğferini geçirerek sivri, tunç uçlu sağlam
mızrağını aldı ve harekete geçti. Hızla koşarak,
gidip Aias'ın yanında durdu.

Ancak Hektor Teukros'un kırılmış yayını gördüğünde,
Troyalılar ile Lykialılara
yüksek sesle bağırarak cesaret verdi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından savaşan
Dardanoslular; kardeşlerim, burada, gemilerin yanında
mağrur yiğitliğinizi hatırlayın ve erkekliğinizi gösterin!
Teukros'un yayının kırıldığını gözlerimle gördüm!

İnsanların Zeus'un gücünü görmeleri kolay.
O kimilerine büyük bir ün verir,
kimilerini de tıpkı şimdi Akhaları ortadan kaldırıp
bize yardım ettiği gibi, onlara yardım etmek
istemeyerek ortadan kaldırır! Burada gemilerin yanında
savaşın hep birlikte.
Kim vurulur da ölümü bulursa, varsın ölsün!
Bu, vatanını kurtarmak için savaşırken düşen biri için
büyük bir ündür! Eğer olur da Akhalar gemilerle
vatanlarına dönerlerse, böylece o karısı ve çocuklarını
kurtarır; kalır evi ile diğer tüm mülkleri dokunulmadan."

Bunları söyledi ve güç verdi yüreklerine.
Aias da diğer taraftan yoldaşlarını kışkırtıyor ve onlara
şöyle sesleniyordu:

"Utanın Argoslular!
Eğer gemileri ateşlerden kurtarabilirsek, bizim için yok
olacağımız ya da kurtulacağımız an geldi!
Yiğit Hektor'un gemilerimizi ele geçirdiğinde
her birinizin elini kolunu sallayarak vatanlarınıza
gideceği umudunu mu taşıyorsunuz yoksa?..
Hektor'un, gemileri ateşe vermek için yanıp tutuşurken
ordusunu nasıl cesaretlendirdiğini duymadınız mı yoksa?
Şunu iyice anlayın ki o, adamlarını dansa değil savaşa
çağırıyor! Bizim için yakınlarında durup, tüm gücümüzle
göğüs göğüse vuruşmaktan daha iyi bir yol yok!
Gemilerin önünde, vahşi boğazlamanın içinde şimdi
olduğu gibi, az sayıda düşmanın elinde boş yere acı çekip
yaşamaktansa, bir hamlede ölmek en iyisidir bizim için!"

Bunları söyledi ve her birinin yüreğine cesaret verdi.
O zaman Hektor, Phokislilerin komutanı,
Perimedeos'un oğlu Skhedios'u öldürdü.
Yine Aias, Antenor'un görkemli oğlu, yayaların
komutanı Laomedon'u öldürdü. Polydamas da
Phyleusoğlu'nun yoldaşı ve yüce gönüllü Epeioların
komutanı Kylleneli Otos'u öldürdü.

Ancak Meges, onu görünce üzerine atladı;
ama Polydamas eğildi ve diğeri de ona isabet ettiremedi.
Çünkü Apollon, ön saflarda savaşan erlerin arasında
bulunan Panthoos'un oğlunun öldürülmesine izin
vermedi. Ancak Meges, mızrağıyla Kroismos'u
göğsünün ortasından vurdu. O da düşerken büyük bir
gürültü çıkardı. Daha sonra Meges, omuzlarından
silahlarını aldı. O an, Laomedon'un oğlu Lampos'un
tam bir delikanlı olarak dünyaya getirmiş olduğu
hünerli okçu Lamposoğlu Dolops saldırdı üzerine.
İşte o, üzerine atılıp kalkanının ortasından vurdu
Phlyeusoğlu'nu. Bedeninin üzerine geçirmiş olduğu
iyice sıkılmış ve sağlam zırhı kurtardı onu.
Bu zırhı ona bir zamanlar Phyleus,
Selleis ırmağı yakınlarındaki Ephyre'den getirmişti.
Sonra da Kral Euphytos onu, savaşta giyip
düşmanlardan korunması için ona bağışlamıştı. İşte o,
o zaman oğlunun bedenini felaketten kurtarmış oldu.
Yine Meges, sivri mızrağıyla onun
tunç miğferinin tepesinden vurarak
daha sonra tozun dumanın içine düşen at yelesinden
yapılma yeni püskülünü kırdı; püskül, yeni boyanmış
erguvan renginden bile daha parlaktı.
Ancak bu arada Dolops yeniden ayağa kalkıp
savaşmaya başladı; hâlâ kazanmayı umuyordu.
Savaşçı Menelaos geldi Meges'e yardım etmeye.
Mızrağıyla birlikte arkasında durdu. Dolops onu
görmedi bile. Onu arkadan omzundan vurdu.
Saldırgan mızrağı omuzu geçip göğsünden dışarı çıktı.
O da yüzükoyun kapaklandı toprağa. O zaman ikisi
birden omuzlarından silahlarını almak için atıldı.
Ancak Hektor tüm kardeşlerini kışkırtıyordu.
Öncelikle de Perkote'de, düşmanlardan uzakta,
paytak yürüyen öküzlerini otlatan Hiketaon'un oğlu
yiğit Melanippos'u azarladı. Danaoların hızlı gemileri
geldiğinde tekrar Troya'ya dönüp, Troyalıların arasında

bir yıldız gibi parlamıştı;
onu oğlu gibi seven Priamos ile birlikte oturuyordu.
İşte Hektor ona seslendi ismiyle ve onu azarlayarak
dedi ki:

"Böylece bırakacak mıyız çatışmayı yani Melanippos?
Yoksa kuzeninin katlinden dolayı kan
ağlamıyor mu yüreğin?
Dolops'un silahlarını kapmaya çalıştıklarını
görmüyor musun?
Gel haydi benimle birlikte! Argoslularla uzaktan
savaşamayız. Ya yok edeceğiz onları ya da bizi İlyon'a
götürüp tüm yurttaşları öldürecekler."

Bunları söyledi ve ilerledi. Tanrıya denk Melanippos da
peşinden gitti onun. Yine Argosluları Telamonoğlu Aias
kışkırtıyor
ve diyordu ki:

"Kardeşlerim, gösterin delikanlılığınızı ve az da olsa
utancı getirin aklınıza! Her biriniz birbirinizi geride
bırakmalısınız vahşi çatışmaların içinde. Onurlu
delikanlıların çoğu kurtulurlar, düşüp kalmazlar. Ancak
kaçanlar için ne bir ün söz konusudur, ne de yiğitlik!"

Bunları söylüyordu. Onlar da düşmanın arkasından
saldırmak için yanıp tutuşuyorlardı.
Sözleri onların ta yüreklerine işliyordu.
O zaman, gemilerin çevresine tunçtan bir duvar ördüler.
Ancak diğer taraftan Zeus, Troyalıları ayaklandırdı.
O zaman, gür sesli Menelaos Antilokhos'u kışkırtarak
ona dedi ki:

"Ey Antilokhos, savaştığın sırada hiçbir Akha ne
senden daha genç, ne senin kadar ayağına tez,
ne de senin kadar yiğit!
Sen bir Troyalı'nın üzerine onu öldürmek için
saldırmayacak mısın?"

Bunları söyledi ve onu kışkırttıktan sonra uzaklaştı.

Diğeri de ön saflarda savaşan erlerin arasında atlayıp
dört bir yanına bakarak görkemli mızrağını fırlattı.
Troyalılar onun mızrağını attığını görünce geri çekildiler.
Boşa gitmedi atışı;
Hiketaon'un oğlu yüce gönüllü Melanippos'u savaşa
koştuğu sırada, göğsünden, memesinin yanından vurdu.
O da düşerken gümbürdedi ve karanlık örttü gözlerini.
O zaman Antilokhos, bir köpek,
bir avcının yuvasından çıktığı sırada
vurduğu yaralı bir geyiğin üzerine nasıl atlarsa
öyle saldırdı onun üzerine. İşte ey Melanippos,
seni silahlarından soymak için yiğit delikanlı Ahtilokhos
da senin üzerine böyle koştu! Ama bu vuruşmak için
savaşa koşan tanrısal Hektor'un gözünden kaçmadı.
Ancak Antilokhos, her ne kadar çevik bir savaşçı
olsa da,
Hektor'u beklemedi; kötülük yapmış vahşi bir hayvan
gibi koşarak kaçtı. Vahşi hayvan bir köpeği ya da
öküzlerinin yanındaki bir çobanı öldürdüğünde,
kalabalık başına toplanmadan nasıl kaçarsa
Nestor'un oğlu da; Troyalılar ve Hektor, ok atışlarından
çıkan vahşi bir uğultuyla üzerine atılırlarken, öyle kaçtı.
Ancak Antilokhos yoldaşlarının bulunduğu yere varınca
geri dönüp durdu.

Troyalılar gemilere yırtıcı aslanlar gibi saldırıyorlardı;
böylelikle de durmaksızın öfkelerini ayaklandıran
Zeus'un buyruklarını yerine getiriyorlardı. Bu arada
Zeus'un ruhu uyuşuyor ve ünü Argoslulardan alıyordu.
Kanca burunlu gemileri feci ve vahşi bir ateşe vermesi
ve böylelikle de Thetis'in duasını yerine getirmesi için
ünü Priamosoğlu Hektor'a vermek istiyordu.
Her şeyi bilen Zeus, yanmakta olan
gemilerden çıkan alevlerin parlaklığını gözleriyle
görmek istiyordu.
O andan itibaren, Troyalıları gemilerden uzağa sürebilir
ve ünü Argoslulara verebilirdi. Koca karınlı gemilerin

yanındaki Priamosoğlu Hektor'un aklında işte bunlar
vardı ve ona güç veriyorlardı. Tek başına büyük bir
saldırma gücü vardı ve kudurmuş durumdaydı.
Tıpkı mızrak savuran Ares
ya da sık ormanın içinde, dağların üzerinde yanan
felaket dolu alevler gibiydi. Ağzından köpükler
fışkırıyordu, korkunç kaşlarının altında gözleri şimşekler
saçıyordu ve miğferi o savaşırken korkutucu şekilde
bir o yana bir bu yana sallanıyordu.
Gökyüzünün yükseklerindeki Zeus'un kendisi
yardımcısıydı onun. Zeus, onu sayıyor ve bunca
delikanlının arasından yalnızca onu ünlendiriyordu.
Böyle yapıyordu, çünkü yaşayacak az vakti vardı;
Pallas Athene, Peleusoğlu'nun elinden onun ölümünü
hazırlıyordu. O, her ne kadar bir sürü eri ve çok iyi
durumda silahı görse de
erlerin sıralarını kırmak istiyordu
ve orada bunun için mücadele ediyordu. Tüm saldırma
gücüne rağmen yine de kıramadı. Çünkü diğerleri,
köpük beyazı denizin yanında bulunan, kuzey
rüzgarlarının saldırısına dayanan,
üzerinde kabarmış dalgaları kıran
büyük bir kaya ya da bir duvar gibi dayanıyordu.
Danaolar da Troyalıları böyle sarsılmaz bir halde
beklediler ve kaçmadılar. O zaman, her yönüyle ateş
gibi parlayan Hektor, kalabalığın arasına atılıp
bulutlardan dökülür dökülmez rüzgârın ittiği,
hızlı bir gemiye düşen vahşi bir dalga gibi aralarına düştü.
Tüm bir gemi köpükle dolar o zaman, rüzgârın vahşi
kasırgası yelkenleri deler ve denizciler titreyerek
korkarlar; çünkü ölüm uzakta değildir. İşte Akhaların da
yürekleri göğüslerinin içinde böyle yarılıyordu.
Tehlikeli bir aslan büyük bir bataklığın çayırlarında
otlamakta olan bir sürü öküzün üzerine nasıl saldırırsa
ve o zaman çoban, bu vahşi hayvanla nasıl savaşacağını
bilemez de, bir öküz sarmal boynuzlarıyla onu paralasın

diye nasıl bakar ve bir ilk baştaki,
bir sondaki öküzlerin yanında nasıl ilerlerse yolunda,
ve aslan atılır da tam orta yere,
nasıl yerse onlardan birini, diğerleri dört bir yana
dağılıp nasıl kaçışırlarsa; işte bütün Akhalar,
o zaman da böyle dağılıyor ve Hektor'dan ve Zeus
babadan kaçıyorlardı. Hektor,
Eurystheus'tan Herakles'e haberci olarak giden
Kopreus'un sevgili oğlu Mykeneli Periphetes'i öldürdü.
Bu aşağı seviyedeki babadan bir oğul olarak,
ister çevik ayak konusunda olsun, ister yiğitlikte,
ister akılda, en iyilerden biri ve o nedenle de en has
Mykeneli olan Periphetes dünyaya geldi.
İşte o, Hektor'a ihtişamlı bir ün verdi.
Çünkü geri dönerken, elinde tutmakta olduğu,
onu atışlardan korumak için taşıdığı ve ayaklarına
kadar uzanan kalkanının kenarına takıldı.
İşte ona takılarak tepetaklak düştü ve şakaklarının
çevresindeki miğferi korkunç bir şekilde gümbürdedi.
Ancak Hektor, onu hemen görüp
yoldaşlarının yanında öldürdü.
Yoldaşları da tüm üzüntülerine rağmen onu kurtarmak
için hiçbir şey yapamadılar; çünkü onlar da
korkularından titriyorlardı tanrısal Hektor'un karşısında.

O zaman Troyalılar,
daha önceden denizden çekilmiş olan gemilerin yanına,
en uç kısma gelerek etraflarını çevirdiler.
İçlerinden bazıları da atıldılar gemilerin içlerine.
Argoslular gemilerden çekilmeye mecbur kaldılar.
Ancak yine de çadırların etrafında çember halinde
durdular ve savaş alanının içinde dağılmadılar.
İçlerindeki korku ile utanç onları alıkoyuyordu ve
durmaksızın birbirlerine cesaret veriyorlardı.
Ancak ihtiyar atlı savaşçı, Akhaların koruyucusu Nestor
yalvarıyordu her bir ere babalarının adına:

"Kardeşlerim! Gösterin delikanlılığınızı ve biraz olsun
başkalarının utancını yerleştirin aklınıza!
Hatırlayın çocuklarınızı, karılarınızı, mülklerinizi,
ister yaşıyor olsunlar ister ölmüş olsunlar ana babanızı.
İşte şu anda burada olmayan bu saydıklarım adına,
şimdi size yalvarıyorum; dayanın ve geri dönüp
kaçmayın."

Bunları söyledi ve her birinin kalbine güç verdi.
O zaman Athene de dağıttı gözlerindeki kara sis
bulutunu ve her iki tarafı; ve çatışmanın ayaklandığı
gemilerin tarafını da gördüler net olarak.
Gördüler gür sesli Hektor ile yoldaşlarını.
Onlar da orada arka tarafta ayakta duruyor ve
savaşmıyorlardı. Yine hızlı gemilerin yanında
vuruşmakta olanları da gördüler.

Ancak yüce ruhlu Aias'ın artık yüreği dayanmıyordu
diğer Akhaların gerilediği o yerde dikilip durmaya;
geniş adımlarla gemilerin güvertesine çıkarak elindeki
büyük ve deniz savaşlarında kullanılan mızrağını
sallamaya başladı. Yirmi iki arşın uzunluğundaydı
mızrağın boyu; sağlamdı ve çemberlerle bağlanmıştı.
Hünerli bir sürücü, bir sürü arasından dört tane at seçer
ve onları boyunduruğa vurduktan sonra nasıl sürerse
ovanın derinliklerine ve geniş bir yoldan büyük kente
doğru koşarsa ve ister kadın olsun ister erkek, bir sürü
insan hayran kalırsa ona; o da onlar uçarcasına
giderlerken sürekli sıçraya sıçraya hünerle çıkarsa
kâh bir atın kâh diğerinin üzerine; işte Aias da öyle
koşuyordu geniş adımlarla gemilerin güvertelerinde
ve sesi göğe dek yükseliyordu;
durmaksızın bağırıyordu yüksek sesle ve gemileri ve
çadırları kurtarmaları için harekete geçiriyordu Danaoları.
Hektor da kalmadı sağlam zırhlarla silahlanmış
Troya kalabalığının arasında. Kara bir kartalın
kaz, turna kuşları ya da uzun boyunlu kuğulardan
oluşan ve bir nehrin kenarında yiyecek arayan bir kuş

sürüsü üzerine süzülüşü gibi, saldırdı doğrudan kara burunlu bir gemiye.
Zeus da sarsılmaz eliyle itiyordu onu arkasından;
onunla birlikte ayaklanıyordu tüm ordu da.

O zaman gemilerin yanında tekrar alevlendi vahşi çatışma. Görsen delikanlıların yorulmadan ve doymaksızın savaştıklarını söylerdin; öylesi bir azgınlıkla düşüyor ve birbirlerini öldürüyorlardı. Bu arada, onlar savaşırlarken akıllarında şu fikir vardı:
Akhalar felaketten kurtulamayıp yok olup gideceklerini söylüyorlardı;
yine Troyalıların her birinin yüreğinde gemileri ateşe verip yiğit Akhaları öldürme umudu vardı.
İşte akıllarından bunları geçirerek saldırıp vuruşuyorlardı. O zaman Hektor,
Protesilaos'un Troya'dan getirmiş olduğu, ancak vatanına geri götüremediği denizler aşan güzel ve hızlı bir geminin burnunu yakaladı. Gemisinin etrafında Akhalarla Troyalılar yakından savaşarak birbirlerini öldürüyorlardı. Artık bir tarafta ya da diğer tarafta durup yaylardan atışların gelmesini beklemiyorlardı; yalnız tek bir yürek olmuş yan yana duruyor
ve keskin baltalarla, kazmalarla, büyük kılıçlarla, iki ağızlı mızraklarla çatışıyorlardı.
Güzel siyah kınlarından pek çok güzel kılıcın kimi, savaşmakta olan delikanlıların ellerinden,
kimi de omuzlarından düşüyordu yere.
Kara toprak kandan sel olup taşıyordu.
Ancak Hektor, gemiyi burnundan tuttuğundan beri onu bırakmıyor,
onu en ucundan elleriyle tutarak Troyalılara buyuruyordu:

"Ateş getirin! Ve hep birlikte, böyle birbirinize sokulmuş olarak kuvvetle haykırın! Şimdi Zeus bize
tanrıların isteği olmaksızın buraya gelmiş olan
ve bize, ben gemilerin burunlarının yanında savaşmak

istediğim zaman korkaklıklarından beni engelleyip
orduyu bırakmayan ihtiyarlar yüzünden bunca felaket
getiren gemileri fethetmemiz için tüm diğer günlerin
hepsine denk bir gün veriyor!
Zeus o zaman bizi nasıl kör ettiyse
şimdi yine kendisi bizi ayaklandırıp savaşa itiyor!"

Bunları söyledi, diğerleri de büyük bir hiddetle atıldılar
Danaoların üzerine.
O zaman Aias dayanamadı daha fazla; çünkü ok atışları
yok etmekteydi onu, yalnızca öleceği korkusuyla
biraz geri, yedi adım boyunda kürekçilerin bulunduğu
yere doğru geminin burnundan çekildi.
Orada durup bekliyor
ve mızrağıyla ateş getiren Troyalıları gemiden
uzaklaştırıyor ve durmaksızın vahşice bağırıp
Argoslulara cesaret veriyordu:

"Kardeşlerim! Yiğit Danaolar! Ares'in delikanlıları!
Gösterin erkekliğinizi kardeşlerim ve hatırlayın mağrur
yiğitliğinizi. Arkamızda bize yardım getiren başka bir
ordu mu var sanıyorsunuz?
Ya da bizi felaketten kurtaracak daha sağlam bir
duvar mı var sanıyorsunuz?
Burada, yakınımızda bizi kurtaracak sağlam kuleleri olan
ve halkından yardım alarak savaşabileceğimiz bir kent yok.
Burada, sağlam zırhlı Troyalıların ovalarında,
denizlerle çevrilmiş durumda yalnız başımızayız
ve vatanlarımızdan uzaktayız.
İşte bunun için bizim kurtarıcılarımız kendi ellerimizdir;
savaşın bağışlamasında değil."

Bunları söyledi. Tam bir yiğit gibi savaşıyordu sivri
mızrağıyla. Aias, Troyalılardan kendilerini kışkırtmakta
olan Hektor'a kendini beğendirmek için koca karınlı
gemilere ateşle koşan her kimi görürse, bekleyip sivri
mızrağıyla olduğu yere çiviliyordu.
İşte bu şekilde gemilerin önünde on iki kişiyi
olduğu yere çiviledi.



RAPSODİ 16

[Patroklos Destanı]

Onlar sağlam gövdeli gemi için bu şekilde savaşıyorlardı.
Patroklos ise halkların hükümdarı Akhilleus'un önünde
duruyor ve sarp bir kayanın üzerinden bulanık sularını
akıtan bir kaynak gibi sıcak gözyaşları döküyordu.
Ayağına çabuk tanrısal Akhilleus onu gördüğünde haline
acıdı ve onunla konuşarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Patroklos, niçin annesinin eteğini çekiştiren, onu
kucağına alana kadar ona ağlaya ağlaya bakan, birlikte
koşarlarken annesinin kendisini kucağına almasını isteyen
küçük bir kız çocuğu gibi ağlayıp duruyorsun?
Sen de böyle bir kız çocuğu gibi ey Patroklos,
tatlı tatlı gözyaşı döküyorsun. Yoksa Myrmidonlara
ya da bana kötü bir haber mi vermek istiyorsun?
Ya da Pythie'den bir haber mi aldın? Denilene göre
Aktor'un oğlu Menoitios da
Aiakosoğlu Peleus da Myrmidonlar'la birlikte yaşıyormuş.
Eğer ölmüş olsalardı, bu ikisi için acı gözyaşları dökerdik!
Ya da yoksa koca karınlı gemilerin yanında kendi hataları
yüzünden yok olup giden Argoslulara mı ağlıyorsun?
Açık konuş benimle, saklama ki bilelim ikimiz de."

O zaman derin derin iç çekerek söyledi ona atlı Patroklos:

"Ey Akhilleus, Peleus'un oğlu, tüm Argosluların
en güçlüsü, bağışla beni! Büyük bir bela buldu
Akhaları. Önceleri en iyi delikanlılar olan onca er,
yaralı olarak yatıyor şimdi gemilerde. Tydeus'un
oğlu yiğit Diomedes de yaralandı. Mızrağıyla ünlü
Odysseus ile Agamemnon da yaralandı.
Eurypylos bacağından bir okla vuruldu.
Şimdi onlarla ilaçlardan anlayan hekimler ilgilenip
yaralarını tedavi ediyorlar. Ancak sen Akhilleus,

kalpsiz bir adam olmuşsun! İstemem asla beni bulmasın
senin şu anda göğsünün içinde taşıdığın öfke!
Ama eğer Argosluları bu yıkıcı beladan kurtarmazsan
daha sonra gelenlerin hangisi hayrını görecek? Ey zalim!
Senin baban değil atlı savaşçı Peleus ve annen değil Thetis!
Böylesi ehlileşmez bir yüreğe sahipken, seni gök mavisi
deniz ile sarp dağlar dünyaya getirmiş olmalı!
Eğer bir kehanetten kurtulmak istiyorsan
ya da eğer annen sana Zeus'tan bir haber getirdiyse, en
azından beni gönder; yanıma da Myrmidonların bir
başka ordusunu ver. Belki ben kurtarıcı olurum
Danaolara. Ver silahlarını ben kuşanayım omuzlarıma.
Belki de Troyalılar benim sen olduğumu sanarak
çekilirler savaştan ve bu sayede azıcık rahat nefes alır
yok olmakta olan Akha delikanlıları. Çatışmada azıcık
da olsa rahat nefes almak iyi gelir. Yorulmak nedir
bilmeyen bizler de bitkin düşmüş Troyalıları gemilerden
ve çadırlardan uzağa kente doğru püskürtürüz."

Bunları söylüyordu yalvararak. Deli! Çünkü bu arada
kendi kötü ölümü ve kara talihinin onu bulmasına az
kalmıştı.

O zaman ayağına çabuk Akhilleus derin derin iç çekip
ona dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Ey Patroklos! Ne diyorsun sen?
Ne bildiğim herhangi bir kehaneti umursuyorum,
ne de saygıdeğer annem bana Zeus'tan bir haber getirdi.
Yalnızca daha güçlü bir adam kendi denginden
onurunu ve ödülünü aldığından beri, kederim
kalbimi kanatıp ve ruhuma işkence ediyor.
İşte bu sızı parçalıyor yüreğimi.
Çünkü Akha oğullarının benim için seçip bana
ödül olarak verdikleri, benim de mızrağımın gücüyle
önce kenti yağmaladıktan ve çevreye hâkim surları
yıktıktan sonra kazanmış olduğum kızı, Atreus'un

oğlu Kral Agamemnon sanki ben sıradan bir
gurbetçiymişim[1] gibi tekrar elimden aldı! Ama
bunlar geride kaldı, şimdi bırakalım biz bunları...
Ruhumun sonsuza dek böyle öfkeli kalması mümkün
değil. Her ne kadar ben, savaş ve kargaşa kente
ulaşana dek öfkemi yatıştırmayacağımı söylüyor
olsam bile, sen giy omuzlarına benim ünlü silahlarımı
ve yönet yiğit Myrmidonları.
Troyalıların oluşturduğu bir kara bulut gemileri
zaferleriyle kuşattı; diğer Argoslular da sahilde avuç
kadar bir toprak parçasının üzerinde kıstırılmış
durumdalar. Troyalıların tüm bir kenti, yakınlarda
benim parlayan miğferimin alınlığını görmedikleri için
gözü pek halde indiler aşağı. Ama eğer Kral Agamemnon
bana iyi davranmış olsaydı, o zaman kaçarken tüm
hendekleri ölülerle doldurmuş olacaklardı. Ama
şimdi de burada savaş alanında savaşıyorlar. Çünkü
artık Tydeusoğlu Diomedes'in mızrağı
Danaoları felaketten kurtarmak için
ellerinin içinde savrulmuyor; Agamemnon'un da nefret
dolu ağzını açıp tek kelime ettiğini duymadım! Tek
duyduğum insan katili Hektor'un Troyalılara cesaret
veren sesi. Hektor'un sesi yankılanıyor dört bir yanda,
diğerleri de çatışmada Akhaları alt ederek haykırışlarla
tutmuş durumdalar tüm bir ovayı. Ama ey Patroklos;
sen tüm bu silahlarla atıl üstlerine tüm gücünle
ve kurtar gemileri.
Sakın ola ki yakmasınlar onları ve vatanımıza
döneceğimiz o güzel günü yok etmesinler. Şimdi
iyi dinle sana söyleyeceklerimi, dinle ki tüm
Danaolar arasında benim için sonsuz bir ün
kazanabilesin. Böylece
de güzel kızı bana geri verip
bunların da üstüne zengin hediyeler bağışlasınlar bana.
Onları gemilerden kovduğun zaman tekrar geri dön.

[1] Başka kentten biri, atadan kalma haklara sahip olmayan bir adam.

Eğer Hera'nın bol gürlemeli kocası zaferi sana verirse,
benim şanımı lekelememek için,
sakın ola savaş düşkünü Troyalılarla bensiz savaşmaya
kalkma. Sakın ola Troyalıları öldürürken çatışmada ve
boğazlamalar sırasında zafer sarhoşluğuna kapılma;
orduyu kente kadar çekmeye kalkışma. Olur ki,
Olympos'un asırlık tanrılarından biri ortalık
yerde araya giriverir. Çünkü uzaklardan nişan
alan Apollon çok sever Troyalıları!
Gemileri kurtardığın zaman geri dön.
Diğerlerini bırak savaşsınlar ovanın içinde. Ne
Zeus baba, ne Athene ve Apollon, kurtarmayın
hiç kimseyi ölümden; kaç kişi olurlarsa olsunlar,
ne Troyalıları ne de Argosluları kurtarın. Yalnızca
bizim kurtulmamızı sağlayın felaketten ki tek
başımıza yerle bir edelim Troya'nın kutsal surlarını!"

İşte böyle konuşuyordu ikisi de. Aias, daha fazla duramadı.
Ok atışları onu mahvetmiş durumdaydı. Onu zapt eden
şey Zeus'un dileğiyle ona vurmakta olan mağrur
Troyalılardı. Şakaklarının etrafındaki şimşekler gibi
parlayan miğferi korkunç şekilde gümbürdüyordu,
sürekli vuruyorlardı görkemli siperlerinin üzerinden.
Sürekli güzel süslemeli kalkanını taşımaktan yoruldu
sol omzu. Ancak yine de dört bir yanından atış yapan
düşman onu sarsmayı başarmıyordu. Bir de ağır bir
nefes darlığı çekmeye başlamıştı; bitmek bilmez
bir ter akıyordu kol ve bacaklarından
ve artık nefes alamıyordu.
Dört bir yandan kötülüklerin biri bitiyor
ardından biri geliyordu.

Söyleyin şimdi bana ey Olympos'un taraçalarında
oturan Musalar, nasıl düştü Akha gemilerine ilk ateş?

Hektor, Aias'ın yanına giderek onun dişbudak ağacından
mızrağına, kılıcıyla, ucunun biraz arkasından vurarak,

mızrağı bir uçtan bir uca kesti. Telamonoğlu Aias da
güdük mızrağını boşuna savurup duruyordu; çünkü tunç
ucu çoktan uzaklara düşüp yankılanmıştı sesi. O zaman
tanrıların bu işlerini sezip korktu. Çünkü, yükseklerden
gürleyen Zeus, savaş için yaptığı her şeyi engelliyor,
Troyalıların kazanmasını istiyordu.
Bu yüzden atışlardan korunmak için geriledi. O zaman
diğerleri, hızlı geminin içine sönmez ateşler attılar; felaket
dolu bir alev yayıldı derhal geminin üzerine.

İşte ateş geminin burnunu böyle kucakladı. O zaman
Akhilleus iki dizine birden vurarak Patroklos'a dedi ki:

"Kalk, yiğit at sürücüsü Patroklos! Şimdi gemilerin
yanında felaket dolu bir yangının alevlerini görüyorum!
Koş ki yakmasınlar tüm gemileri ve biz de kaçamayacak
duruma düşmeyelim. Çabuk kuşan silahları. Ben de
orduyu toplamaya gidiyorum."

Bunları söyledi, Patroklos da kuşandı tunçtan
yapılma parlak silahlarını.
Önce de bacaklarının etrafına gümüş topukluklu güzel
dizliklerini geçirdi; daha sonra göğsüne çevik Akhilleus'un
yıldızlarla süslenmiş güzel zırhını kuşandı;
ondan sonra da omuzlarının etrafına gümüş kakmalı tunç
kılıcını kuşanıp son olarak da ağır ve büyük kalkanını astı.
Yiğit başına, üzerinden korkutucu şekilde sallanan at
yelesinden püskülü olan iyi yapılmış miğferini geçirdi.
Ellerine tam uyan iki tane sağlam mızrağı aldı.
Ama Aiakosoğlu'nun ağır, yenilmez ve güçlü mızrağını
almadı. Çünkü Akhalardan, Akhilleus'tan başka hiç kimse
onu elinde sallayamazdı. Bu mızrak Pelion dağındaki bir
ıhlamur ağacından yapılmaydı. Kheiron onu, Pelion'un
zirvesinden getirip bu mızrakla delikanlıları öldürmesi için
sevgili babasına vermişti. Patroklos, Automedon'a atları
çabucak koşmasını emretti. Automedonun, yiğit
Akhilleus'tan sonra, diğerleri arasında en sevdiği kişiydi.

Savaşta onun en sadık yandaşıydı ve hiç ses etmeden
dinlerdi emirlerini. Automedon, hızlı atlar olan ve
rüzgâr gibi uçan, Zephyros yeline, Kasırga Podarge'nin[2]
otlarken bir çayırda, Okeanus ırmağı kıyısında
doğurmuş olduğu
Ksanthos ile Balios'u boyunduruğa vurmak için getirdi.
Boyunduruğun yanına da Akhilleus'un, kutsal kent
Eetion'den, kenti fethettiği sırada getirmiş olduğu
kusursuz atı koydu. Bu at ölümlülerden olsa da
ölümsüz atlarla birlikte koşardı.

O zaman Akhilleus, Myrmidonların çadırının yolunu
tutup hepsine silahlanmalarını emretti. Onlar da derhal
hayal bile edilemeyecek bir güce sahip çiğ et yiyen
kurtlar gibi koştular çadırlarından dışarı; ve onlar
dağlarda büyük, boynuzlu bir geyiği nasıl parçalarlarsa
ve hepsinin alt çeneleri nasıl kırmızı olursa kandan
ve daha sonra hep birlikte
dillerinin ucuyla su içmek için,
bir kaynağın kara sularının yolunu tutarlar da suyun
üzerine nasıl püskürtürlerse ölüm kanını; bu arada
yürekleri göğüslerinin içinde korkusuz kalır da
hâlâ ve karınları şişkin olursa;
işte Myrmidonların komutanları ve hükümdarları da
öyle saldırıyor ve toplanıyorlardı
çevik Aiakosoğlu'nun yiğit seyisinin etrafında. Ortada
yine Ares'e denk Akhilleus duruyor ve atlılarla kalkan
taşıyan erleri kışkırtıyordu.

Zeus'un sevdiği Akhileus'un Troya'dan getirdiği
gemiler elli taneydi.
Her birinin ıskarmozlarının başında da elli kürekçi vardı.
Beş de sadık komutan belirlemişti diğerlerine komuta
etmeleri için; o da en yüksek iktidara sahip olarak
hepsine hükmediyordu.

Birinci taburun komutanı tanrısal ırmak Spherkheios'un

[2] Kelime olarak "ayağına çabuk" anlamına gelmektedir.

oğlu, güzel zırhlı Menesthios'du;
onu Peleus'un kızı güzel Polydere doğurmuştu.
Bu fani kadın onu yorulmaz Spherkheios ile, yani
bir tanrı ile birlikte yattığı zaman doğurmuştu.
Ancak onun, Perieres'in oğlu Boros'un oğlu olarak
doğduğunu söylüyorlardı. Boros onunla, herkesin
gözü önünde evlenmişti; sonsuz hediyeler almak
için vermiş de vermişti. Diğer taburun komutanı
bir bakirenin[3] oğlu yiğit Eudoros'du;
onu Phylas'ın kızı, dansta bir numara olan Polymele
doğurmuştu. Argos'u öldüren güçlü Tanrı Hermes,
onu altın oklu Artemis'in av kutlamasında, şarkı
söyleyen ve dans eden diğer kızlarla birlikteyken
gördüğünde sevmişti. İyi yürekli Hermes, hemen
taraçaya çıkıp onunla gizlice yatmış ve ona görkemli
bir oğul olan Eudoros'u vermişti.
Eudoros koşuda tüm diğerlerinden daha hızlı
ve aynı zamanda da yiğit bir delikanlıydı. Doğum
sancılarını getiren Eileithiua onu gün ışığına çıkardığında,
güneşin ışıklarını gördüğü zaman Aktoroğlu yiğit
Ekhekles, karısı Polymele'yi alıp önce ona sınırsız
hediyeler verdikten sonra evine götürdü.
Yaşlı Pylas, onu kendi oğluymuş gibi sevip okşayarak
besledi. Üçüncü taburun komutanı da atışta yoldaşı
Peleusoğlundan sonra tüm Myrmidonları geride bırakan
Maimalosoğlu yiğit Peisandros'du. Dördüncü taburun
komutanı ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks ve beşincisininki
ise Laerkes'in kusursuz oğlu Alkimedon'du.

Akhilleus, onları ayırdıktan ve komutanlarıyla
birlikte saflara dizdikten sonra, onlara sert bir
şekilde buyurarak dedi ki:

"Myrmidonlar! Hiçbiriniz benim öfkeli olduğum
süre boyunca Troyalılara nasıl meydan
okuduğunuzu unutmayın sakın.

[3] Evlenmemiş kız.

Her biriniz beni suçluyor ve diyordunuz ki:
'Peleus'un kötü oğlu, annen seni safrayla mı besledi?
Merhametsizsin ve yoldaşlarını burada gemilerin
yanında rızaları olmadan tutuyorsun! O zaman senin
yüreğine böylesi kötü bir öfke girmişken, denizler aşan
gemilerimizle vatana geri dönelim!' Her biriniz bir
araya toplanıp toplanıp her fırsatta böyle diyordunuz.
İşte buyurun, önceden böylesi arzu ettiğiniz savaşın
büyük işi şimdi belirdi önünüzde! Gidin şimdi, hep
birlikte cesur yüreklerinizle Troyalılarla savaşmaya!"

Bunları söyleyerek her birinin yüreğine cesaret verdi.
O zaman, kralın sözlerini duyduklarında daha
sıklaştılar taburlarda. Bir adamın rüzgârların
şiddetinden korunmak için yüksek bir evin duvarını
sık taşlardan inşa ettiği gibi, sıklaştı miğferler ve
kalkanlar. Her bir miğfer diğerine yaslanıyordu,
her bir kalkan diğer kalkana, her bir er de diğerine.
At kılından yapılma püsküllleri olan miğferler, eğildikleri
zaman görkemli siperleriyle birbirlerine karışıyordu.
Öyle yakın duruyorlardı birbirlerine. Hepsinin
önünde de iki silahlı delikanlı duruyordu: Patroklos
ile Automedon. İkisi de Myrmidonların önünde
savaşmak için tek bir yürek olmuşlardı.

O zaman Akhilleus çadırına dönüp
güzel sandığın örtüsünü açtı. O sandığı, Akhilleus
yanına alsın diye gemisine, gümüş ayaklı Thetis
koymuş ve sandığı ağzına kadar, rüzgârlardan
koruması için gömleklerle, kaputlarla ve kalın
halılarla doldurmuştu. Sandığın içinde bir de
kendinin iyi yapılmış maşrapası vardı.
Bu maşrapayla, parlak şaraptan, başka hiç kimse içemezdi;
başka hiç kimse bu maşrapayla Zeus baba dışındaki
hiçbir tanrı için yere şarap serpemezdi. O zaman işte
sandıktan o maşrapayı aldı; onu önce kükürtle
temizledikten sonra, elleriyle ovarak temiz suyla yıkadı

ve parlak şarap doldurdu içine.
Daha sonra da çadırının dışında, avlusunun ortasında
durup gözlerini gökyüzüne kaldırarak döktü şarabı.
Şimşek saçan Zeus da onu şunları söylerken dinledi:

"Uzaklarda oturan, çevresinde ayaklarını yıkamayan ve
yerde yatan kâhin Sellislerin oturduğu, çetin kışları olan
Dodona'ya hükmeden Dodonalı Zeus Baba, ey Pelasglı...
Bir zamanlar sana dua ettiğimde sözüme kulak verip
bana saygı göstererek, Akhaların koca ordusunu
mahvetmiştin. Şimdi de dinle beni ve yerine getir
şu arzumu: Ben şimdi burada gemilerin yanında
kalacağım. Ama Myrmidonlarla birlikte savaşmaya
yoldaşımı göndereceğim.
Yücelt onu ey gür sesli Zeus
ve cesaret ver yüreğine ki; Hektor, seyisimin kendi
başına savaşmayı bilip bilmediğini, sarsılmaz ellerinin
yalnızca ben de onunla birlikte Ares'in kargaşasına
karıştığımda azıp azmadığını öğrensin.
Daha sonra da savaş gemilerden uzağa püskürünce
tüm silahlarla ve göğüs göğüse savaşan tüm
yoldaşlarıyla birlikte sağ salim ve yaralanmamış
olarak buraya, hızlı gemilere dönmesini sağla!"

Bunları söyledi duasında. Her şeyi bilen Zeus da
dinledi onu. Ancak Baba Zeus, istediklerinden
birini verdi ona, diğerini reddetti.
Gemilerden savaşın ve çatışmanın püskürtülmesi isteğine
olumlu yanıt verirken, yoldaşının çatışmadan sağ
dönmesini reddetti.

Akhilleus da yere şarap serpip Zeus babaya dua ettikten
sonra, tekrar çadırına girip maşrapayı sandığa yerleştirdi.
Daha sonra da çadırdan tekrar çıkıp
bir süre çadırın önünde durdu. Troyalılarla Akhaların
vahşi çatışmasını görmek arzusundaydı.

Myrmidonlar, silahlanmış olarak cesur bir yürekle yiğit

Patroklos ile Troyalıların arasına dalana kadar ilerlediler.
Derhal yuvaları yol kenarında olan eşekarıları gibi
üşüştüler. Akılsız çocuklar alışıktır onları rahatsız etmeye;
onlar da korkusuz bir yürekle, yoldan geçen herhangi
bir yolcu istemeden da olsa onları rahatsız ettiğinde,
yavrularını kurtarmak için öne atılırlar.
İşte Myrmidonlar da böyle atıldılar gemilerden ve
büyük bir kargaşa baş gösterdi. O zaman Patroklos
yüksek sesle bağırarak cesaret verdi yoldaşlarına:

"Myrmidonlar! Peleusoğlu Akhilleus'un yoldaşları!
Kardeşlerim! Burada, Argosluların gemilerinde,
tıpkı delikanlıları gibi en iyilerden olan
Akhilleus'a ün vermek için gösterin delikanlılığınızı
ve unutmayın mağrur yiğitliğinizi!
Kral Agamemnon da Akhaların içindeki en yiğit
eri saymamakla yaptığı haksızlığı görsün."

Bunları söyleyerek her birinin yüreğine
cesaret ve güç verdi.
Hepsi birden saldırdılar Troyalıların üzerine.
Akhaların çığlıkları gemilerin dört bir yanında
yankılandı korkutucu bir şekilde. Troyalılar da
Meneitos'un yiğit oğlunun ve seyisinin savaş
arabalarının üzerinde şimşekler saçtıklarını gördüklerinde
korktular; falanjların huzuru kaçtı.
Çünkü gemilerin yanında duran Akhilleus'un öfkesini
bir kenara bıraktığını ve diğerleriyle yeniden dost
olduğunu sanıyorlardı. Her biri çevresine bakınıp acımasız
ölümden nasıl kurtulabileceklerini görmeye çalışıyordu.

İlk önce Patroklos, görkemli mızrağını,
bir sürü erin savaştığı yerin ortasına,
yüce gönüllü Protesilaos'un gemisinin burnuna doğru
dümdüz öne fırlatıp Aksios ırmağının yanındaki
Amydon'dan at sürücüsü Paionları beraberinde
getirmiş olan Pyraikhmes'i vurdu. İşte onu,

sağ omzundan vurdu.
O da inleyerek yüzüstü düştü tozun dumanın içine.
Yoldaşları Paionlar da kaçıştılar etrafından.
Çünkü çatışmalarda daima en iyi olan Patroklos,
komutanlarını öldürerek onların korkmasını
sağlamıştı. Onları gemilerden uzağa püskürtüp
ateşin alevlerini söndürdü. Gemi orada öyle, yarı
yanmış halde kaldı. Troyalılar da dönüp,
Danaolar onları koca karınlı gemilerin arasında
kovalarlarken korkunç bir uğultuyla kaçmaya başladılar;
o zaman da durdurulamaz bir kargaşa baş gösterdi.

Şimşek taşıyan Zeus, yoğun bir bulutu koskoca
bir dağın yüksek zirvesinden nasıl uzağa kovar
ve o zaman nasıl dağın her tarafı, yüksek
zirveleri, çayırlar görülür de
temizlenirse uçsuz bucaksız gökyüzü;
Danaolar da işte öyle, felaket dolu ateşi gemilerden
uzağa kovarak biraz rahat nefes aldılar. Ancak savaş
henüz durmamıştı. Çünkü Troyalılar, Ares tarafından
sevilen Akhaların önünden kaçmıyorlardı; kara
gemilerin uzağında dağınık bir şekilde durarak
savaşmaya devam ediyorlardı
ve henüz geri çekilmiyorlardı.

Çatışma yayıldığında, komutanlardan her biri bir
er öldürdü. İlk önce de Menoitos'un yiğit oğlu,
kaçmak için döndüğü anda Areilykos'u sivri mızrağıyla
uyluğundan çiviledi. Tunç ucu kalçasına saplayıp
bir uçtan bir uca geçirerek
kemiğini kırdı. O da tepe üstü yere düştü.

Savaşçı Menelaos daha sonra, kalkanını çıkarmış olan
Thoas'ı göğsünden vurdu ve çözdü kol ve bacaklarını.

Phyleusoğlu da saldırmakta olan Amphiklos'un
karşısında fırsat kollayarak onu yakaladı ve bacağının
kalçaya eklemlendiği yerin kenarından, insanın

kaslarının en sık olduğu yerden vurdu.
Mızrağın ucunun çevresinde sinirler yırtıldı ve
karanlık kapladı gözlerini.

Nestor'un oğullarından Antilokhos, sivri
mızrağıyla Atymnios'u vurdu. Tunç uç onu
böğründen çiviledi, o da düştü öne doğru.
O zaman kardeşinin ölümüne sinirlenen Maris,
mızrağıyla Antilokhos'un üzerine atılıp ölüsünün
önünde durdu. Ancak onu tanrıya denk Thrasymedes
yakalayarak, atışını omzundan isabet ettirdi. Mızrağın ucu
kolunun üzerindeki kasları kesip tüm kemiğini de kırdı.
O da yere düşerken gümbürdedi ve karanlık örttü
gözlerini. Sarpedon'un, insanlara bunca bela getiren
Khimaira'nın besleyip büyüttüğü, Amisadaros'un
yiğit oğulları olan yoldaşları, işte böyle, iki kardeş
tarafından öldürülüp indiler Erebos'a[4].

Yine, Oileus'un oğlu Aias saldırarak
çatışmanın kargaşasından kaçamamış Kleobulos'u
sağ olarak yakaladı. Kandan sımsıcak olmuş keskin
kılıcını, ensesine saplaya saplaya doğrudan öldürdü onu.
O zaman, acımasız ölüm ile kara talih örttü gözlerini.

Daha sonra Penelaos ile Lykon birbirlerinin
üzerine koşarak vuruşmaya başladılar.
Ancak yaptıkları atışlarla bir türlü birbirlerini
vuramayınca, birbirlerine kılıçlarıyla saldırdılar.
Lykon, Penelaos'u miğferinin at yelesinden yapılma
püskülünden vurdu; ancak sapından kırıldı kılıcı. Bu
sefer Penelaos onu, ensesinden, kulağının altından vurdu.
Kılıç olduğu gibi girdi içeri;
başı boynunun bir tarafından sallandı ve kesildi tüm gücü.

Meriones de Akamas'a, savaş arabasına çıkmaya gittiği
sırada, hızlı ayaklarıyla yetişerek, onu sağ omzundan
çiviledi. O da savaş arabasının üzerinden yere yıkıldı
ve karanlık örttü gözlerini.

[4] Erebos: Yer altı karanlığını simgeler. [Ed. Notu]

Yine İdomeneus, acımasız mızrağıyla
Erymas'ı ağzından vurdu.
Tunç uç ağzının bir ucundan diğer tarafına beyninin
altına kadar girerek beyaz kemiklerini kırdı ve dişlerini
kökünden söktü. İki gözü de kanla doldu ve son nefesini
verirken ağzından burnundan kanlar fışkırdı
ve ölümün kara bulutu örttü üzerini.

İşte Danaoların her bir komutanı, bir eri bu şekilde
öldürdü. Vahşi kurtlar çobanın boş bulunmasından
yararlanarak, nasıl dağın üzerine yayılmış koyun ya da
oğlak sürüsünün arasına dalar ve onları görür görmez,
göğüslerinin içindeki yüreklerinde güç olmadığı için
nasıl hemencecik yakalarlarsa Akhalar da mağrur
yiğitliklerini unutup kaçmaya başlayan Troyalıların
üzerine işte öyle saldırıyorlardı.

Aslında Yüce Aias hep, mızrağıyla yiğit Hektor'u
çivilemeyi arzuluyordu. Ancak savaşta deneyimli olan
Hektor, geniş omuzlarını kalkanıyla örtmüş durumdaydı;
ayrıca okların sesine ve atışların gürültüsüne dikkat
ediyordu. Bu arada her ne kadar hâlâ ayakta dursa
ve yoldaşlarını kurtarmaya devam etse bile, çatışmanın
artık diğer tarafın lehine döndüğünü biliyordu.
Zeus'un, iyi bir havanın ardından bir kasırga
ayaklandırdığında, bir bulutun Olympos'tan
gökyüzünün orta yerine gelmesi gibi,
Troyalılar da kara gemilerden korkmuş çığlıklarla
öyle dağınık bir halde kaçışıyorlardı. Hızlı atları
Hektor'u uzaklara götürüyor ve Troya ordusunu
arkasında bırakıyordu; o, istemese de kazılmış hendek
onu orada tutuyordu. Savaş arabalarını çeken bir
sürü hızlı at, sırıkları kırıldıktan sonra,
arabaları orada hendeğin içinde bırakıyordu.
Patroklos da aklından, kaçışırlarken tüm yolları
korkularından attıkları çığlıklarla dolduran Troyalılar
için kara belalar geçirerek, onların arkalarından geliyor

ve Danaoları elinden geldiğince kışkırtıyordu.
Bir toz bulutu yükseldi gökyüzüne.
Tek tırnaklı atlar da gemilerden ve çadırlardan uzakta
hızla koşarak kente dönüyorlardı.
Patroklos ordunun nerede daha çok zorlandığını
görürse, vahşi çığlıklar atarak oraya saldırıyordu.

Delikanlılar tepetaklak dingillerin altına düşüyorlardı ve
savaş arabaları devriliyordu. Tanrıların görkemli hediyeler
olarak Peleus'a verdikleri hızlı ve ölümsüz atlar da
öne atılarak hendeğin üzerinden atladılar.
Patroklos'un yüreği, hızlı atlarının çatışma dışı
bıraktıkları Hektor'u vurmayı arzuluyordu.
Zeus, tanrıların öcünden korkmaksızın
adaleti yok sayıp kendi kurultaylarını eleştiren insanlara
kızarak, bir sonbahar günü kesintisiz bir yağmur
yağdırdığında, tüm nehirlerin taşıp sırtları kesmesi,
taşkının büyük bir uğultuyla dağların zirvelerinden
erguvani denize dökülmesi, insanların yaptıkları işlerin
yok olup yeryüzünün kasırgadan kapkara olması gibi;
Troya kısrakları da koşarlarken öyle uğulduyorlardı.

Patroklos da önce ilk falanjları kırdıktan sonra,
geri dönerek diğerlerini de gemilerin yakınında
çember içine almaya çalışıyordu. Her ne kadar
kentlerine geri dönmek isteseler de
bırakmıyordu onları.
Gemilerle, nehir ve yüksek surun arasında üzerlerine
saldırarak, onları öldürüyor; böylece de pek çok ölünün
intikamını alıyordu. İşte orada, ilk önce görkemli
mızrağıyla, kalkanını üzerinden aldığı Pronoos'u
göğsünden vurarak onun kollarını ve bacaklarını çözdü.
O da düşerken gümbürdedi.
Daha sonra atılıp Enops'un oğlu Thestor'u yakaladı.
Thestor, parlak savaş arabasının üzerinde korkudan
tostoparlak olmuş oturuyordu; dizginler elinden
kaçıp gitmişti. Onu, sağ çene kemiğinden vurdu.

Mızrak dişlere kadar geçti. Daha sonra da onu
savaş arabasının üzerinden
mızrakla birlikte çekip havaya kaldırdı.
O ağzı açık savaş arabasından bakarken, onu,
ünlü mızrağıyla, sanki deniz kenarında bir
kayada oturup olta iğnesiyle bir balığı denizden
çıkaran bir insan gibi çekip
ruhunu teslim etmesi için yüzüstü yere fırlattı.
Daha sonra da bir taşla kafasının ortasından Erylaos'u
vurdu. Kafası güçlü miğferinin içinde ikiye ayrıldı;
o da yüzükoyun yere düştü ve ölüm üzerini örttü.
Ondan sonra Erymas'ı, Amphoteros'u, Epaltes'i,
Damastaroğlu Tlepolemos'u,
Ekhios'u, Pyris'i, İpheus'u, Euhippos'u, Argeusoğlu
Polymelos'u arka arkaya yere, bol besinli toprağın
üzerine yığdı. Sarpedon, zırhlıları
ve Patroklos tarafından yok edilmiş cansız
yoldaşlarını gördüğünde,
tanrıya denk Lykialılara çıkışarak dedi ki:

"Utanın Lykialılar! Nereye kaçıyorsunuz? Şimdi
delikanlılığınızı göstermenin zamanıdır. Ben bizi alt
edip Troyalılara bunca belayı getiren adamın kim
olduğunu öğrenmek için, karşı koyacağım bu ere.
O, bir sürü yiğidi ölü olarak yığdı üst üste."

Bunları söyleyip silahlarıyla birlikte savaş arabasından
aşağı atladı. Onu gördüğünde, Patroklos da atladı savaş
arabasından aşağı. İkisi birlikte tıpkı yüksek bir kayanın
üzerinde vahşi çığlıklarla birbirine giren iki kıvrık pençeli
ve kambur gagalı akbaba gibi çığlıklar atarak
saldırdılar birbirlerinin üzerine.

Ancak kurnaz Kronos'un oğlu onları gördüğünde
hallerine acıyarak kız kardeşi ve karısı Hera'ya dedi ki:

"Çok yazık! Tüm insanlar arasında en çok sevdiğim
Sarpedon'un kaderinde Menoitios'un oğlu Patroklos

tarafından öldürülmek yazılı. Bunu düşündüğüm zaman,
yüreğim iki düşünce arasında gidip geliyor:
Onu sağ salim vahşi çatışmadan alıp bereketli
Lykia'ya mı bıraksam, yoksa Menoitios'un
oğlunun ellerinde ölüme mi terketsem?"

O zaman yanıtladı onu koca gözlü saygıdeğer Hera:

"Kronos'un korkunç oğlu, bu söylediklerin ne biçim
sözler öyle? Kaderi çok önceden yazılmış fani bir
insanı kötü ölümden kurtarmak mı istiyorsun?
Haydi yap yapacağını!.. Ancak biz diğer tanrılar
seninle hemfikir değiliz! Sana bir şey daha söyleyeceğim;
iyice yerleştir bunu aklına:
Eğer Sarpedon'u sağ olarak tekrar evine gönderirsen,
iyice düşün, acaba sonra bir başka tanrı daha oğlunu
vahşi çatışmanın içinden çıkarmak ister mi diye. Çünkü,
ölümsüzlerin pek çok evladı, Priamos'un kentinin
çevresinde savaşmakta. Sen böyle yaparsan, onları
azdıracaksın. Eğer onu seviyorsan ve ruhun sızlıyorsa,
bırak ölsün Menoitios'un oğlu Patroklos'un elinde.
Ruhu ve hayatı bedenini terkettiğinde Ölüm'ü
ve tatlı Uyku'yu gönder;
onu kaldırıp geniş Lykia'ya götürsünler;
orada da kardeşleri ile akrabaları, onun anısına
dikecekleri bir sütunla ölüsünü süslerler. Bu ölenler
için en büyük ödüldür."

Bunları söyledi. Tanrıların ve insanların
babası da onu dinlememezlik etmedi.
Vatanından uzakta, bereketli Troya'da
Patroklos'un öldüreceği kıymetli oğluna
saygısını göstermek için, yeryüzüne kanlı
damlalar yağdırmaya başladı.

Saldırdıktan sonra birbirlerine iyice yaklaştılar.
O zaman Patroklos, Kral Sarpedon'un yiğit
seyisi anlı şanlı Thrasymelos'u

karnının altından vurarak elini ayağını çözdü.
Daha sonra Sarpedon da saldırdı. Ancak görkemli
mızrağıyla Patroklos'un kendisine isabet ettiremedi;
ama atı Pedasos'u sağ omzundan yaraladı. O da can
çekişirken kişnedi ve böğürerek düştü tozun dumanın
içine; ruhu da uçup gitti. Diğer iki at, arkadaşlarını
toprakta yatarken gördüklerinde ayrıldılar;
boyunduruk çatırdarken dizginlere dolandılar.
Ancak mızrağıyla ün yapmış Automedon buna derhal
bir çare buldu. Geniş kılıcını çabucak baldırının oradan
çekip bir an bile kaybetmeden atılarak, düşmüş olan
uçtaki atın kayışlarını kesti.
Böylece diğer iki atı kurtararak onları tekrar dizginledi.
O zaman atların ikisi de ölüm getiren çatışmaya
tekrar atıldı.

Sarpedon, görkemli mızrağını bir daha isabet ettirmeyi
beceremedi. Mızrağın ucu Patroklos'u vuramadan sol
omzunun üzerinden geçip gitti. İkinci olarak, Patroklos
saldırdı atışını yaparak. Atışı elinden boş yere çıkmadı;
onu diyaframının kalbine bağlandığı yerden vurdu.
O da, marangozların yeni bileylenmiş baltalarıyla
gemilere koymak için kestikleri meşe, çam ya da
heybetli bir kavak ağacı gibi düştü. İşte o da öylece
serilmiş yatıyordu atların ve savaş arabasının önünde.
İnleyerek sıktı elleriyle kanlı toprağı.
Bir aslan, paytak boğa sürüsüne saldırıp görkemli
bir öküzü öldürerek çenesinin altına koyup nasıl
böğüre böğüre parçalarsa; Patroklos onu çivilediğinde
kalkan taşıyan Lykialıların komutanı da öyle can çekişiyor
ve isimleriyle çağırıyordu yoldaşlarını:

"Glaukos'um, canım yoldaşım! Tüm yiğitler içinde
en sarsılmaz olan! Şimdi nasıl bir er olduğunu ve atışta
ne kadar üstün olduğunu göstermen gerek! Şimdi
eğer cesur bir yüreğin varsa, kötü savaşı istemelisin!

Her tarafa koşarak Lykiaların komutanlarını,
Sarpedon'un çevresinde savaşmaları için kışkırt.
Daha sonra da sen kendin mızrağınla benim çevremde
mücadele et. Eğer ben buraya, gemilerin yanına
düşmüşken Akhalar benim silahlarımı soyarlarsa,
bu senin için daima bir utanç ve suç olarak kalacaktır.
Şimdi yiğitliğini koru ve tüm orduya cesaret ver!"

O, bu sözlerini bitirir bitirmez ölümün sonu onu
gözlerinden burun deliklerine inerek örttü. Patroklos,
onun göğsünün üzerine basarak mızrağını bedeninden
çekti. Mızrakla birlikte kalbinin zarı da çıktı. Böylece
kargının ucuyla birlikte ruhu da çıkmış oldu bedeninden.
Daha sonra Myrmidonlar, nefes nefese kalmış atları
durdurdular. Atlar efendileri arabayı
terk etmişken kaçmak istiyorlardı.

Glaukos da onun sözlerini duyunca ona
yardım edemediği için kalbi kan ağladı ve
altüst oldu. Eliyle tutup kolunu sıktı.
Yüksek sura tırmanmak için atıldığı sırada
Teukros'un, yoldaşını kurtarmak için bir ok atışıyla
kolunda açmış olduğu yara canını yakıyordu. Bu şekilde
uzaklardan ok atan Apollon'a dua ederek dedi ki ona:

"Dinle beni ey Tanrım. Sen ki ya Lykia'nın
zengin ülkesinde bir yerlerdesindir ya da
burada Troya'nın yakınlarında. Sen, tıpkı şimdi
benim gibi kalbi dağlanan ve acı çekenleri duyabilirsin.
Feci bir yaram var kolumun üzerinde; çekilmez
acılar çektiriyor bana. Kan bir türlü dinmek
bilmiyor ve ağır geliyor omuzlarım.
Sıkı sıkı tutamıyorum mızrağımı;
düşmanların üzerine saldırıp savaşamıyorum da.
Şimdi herkesten daha iyi olan Zeus'un oğlu Sarpedon
yok olup gitti; Zeus azıcık da olsa yardım etmedi ona.
Ancak Tanrım, sen tedavi et bu feci yaramı.

Durdur acılarımı ve güç ver bana
ki savaşmaları için yoldaşım Lykialıları kışkırtayım
ve güç ver ki savaşayım ben de bu ölünün çevresinde!"

Bunları söylüyordu duasında. Phoibos Apollon da dinledi onu. Derhal kesti acılarını; kötü yarasından akan kara kanı da durdurarak ruhunun içine güç koydu. Glaukos da bunu hissetti. Güçlü Tanrı'nın çabucak onu dinlemesine sevindi. Öncelikle her tarafa koşmaya ve Lykialıların komutanlarını Sarpedon uğruna savaşmaları için kışkırtmaya başladı. Daha sonra da, büyük adımlarla ulaştı Troyalılara, Panthoosoğlu Polydamas'a, tanrısal Agenor'a, hatta Aineias ile tunç silahlar kuşanmış Hektor'a. Onların yanında durduğunda, onlara şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hektor, sen, senin uğruna dostlarından ve sevgili vatanlarından uzakta ölen müttefiklerini büsbütün unuttun artık! Artık onlara yardım etmek istemiyorsun! Lykia'yı adaleti ve gücüyle koruyup kollayan, kalkan taşıyan Lykialıların komutanı Sarpedon ölü olarak yatıyor yerde! Onu tunç Ares, Patroklos'un elleriyle öldürdü. İleri dostlarım! Durun hepiniz onun yanında ve tüm Danaolara öfkeli olan, mızraklarımızla hızlı gemilerin yanında öldürdüğümüz Myrmidonların, silahlarını alıp da ölüyü utandırmasına izin vermeyin."

Bunları söyledi. Tüm Troyalılar da yüreklerinin dayanılmaz ağır bir acıyla yırtıldığını hissettiler. Çünkü Sarpedon, yabancı bile olsa kentlerin dayanağıydı; onu bir sürü delikanlı izliyordu. O, savaşa çıktığında hepsini geride bırakırdı. Öç almayı arzulayarak derhal koştular Danaoların üzerine. Hepsinden önce de Sarpedon için, içindeki öfkeyle Hektor düştü yola

Cesur yürekli Patroklos da Danaolara cesaret verdi
ve çatışma için yanıp tutuşan iki Aias'a dedi ki:

"Aiaslar! Başlangıçta olduğu gibi hatta daha da fazla
gösterin şimdi delikanlılığınızı! Burada, yerde Akhaların
surlarını aşan ilk er olan Sarpedon yatıyor! Gelin, ölüsünü
alıp omuzlarından silahlarını soyarak utandıralım onu.
Ona yardım etmek için koşan yoldaşlarını da amansız
tunçla öldürelim."

Bunları söyledi. Diğerleri de ona yardım etmeyi arzu
ediyorlardı. Bu arada iki taraftan da Troyalılar ve
Lykialılar, Myrmidonlar ve Akhalar falanjlarını
güçlendirip vahşi haykırışlarla saldırarak ölünün
etrafında vuruşmaya başladılar.
Delikanlıların silahları vuruşlardan gümbürdüyordu.
O zaman da Zeus, sevgili oğlunun etrafında zorlu
bir mücadele olsun diye, çatışma alanına felaket
dolu bir karanlık yaydı.

İlk önce Troyalılar arkadan püskürttüler canlı gözlü
Akhaları. Myrmidonların en yiğit eri, yüce gönüllü
Agakleos'un oğlu, tanrısal Epiegeus vuruldu; önceleri
düzenli Budeion'a hükmederdi; ancak daha sonra,
anlı şanlı kuzenini öldürdüğünde gidip yalvararak
Peleus ile gümüş ayaklı Thetis'in dizlerine kapanmıştı.
Onlar da, onu yiğit Akhilleus'la birlikte, güzel atlı
Troya'ya Troyalılarla savaşmaya göndermişlerdi.
İşte o, Sarpedon'un ölüsünü almaya giderken, görkemli
Hektor, onu ağır miğferini ikiye ayıran bir taşla
kafasından vurdu. Ölünün üzerine yüzüstü düştü
ve ruhları hasat eden ölüm yayıldı etrafına.
Patroklos da yoldaşının ölümü için acı çekerek,
karakargaları ve sığırcıkları korkutan çevik bir şahin
gibi ön saflarda savaşan erlerin arasına atıldı. Ey
Patroklos, işte öyle atıldın, atlarınla
yoldaşının ölümüne öfkeli bir yürekle

Lykialıların ve Troyalıların üzerine. Bir taşla
İthaimenus'un sevgili oğlu Sthenelos'u ensesinden
vurarak tendonlarını kopardı. O zaman yiğit
Hektor ile ön saflarda savaşan erler onun önünde
geri çekildiler. İster bir yarışmada, ister bir savaşta,
düşmanı vurmak için bir delikanlı tarafından
fırlatılan bir mızrak ne kadar uzağa giderse, Troyalılar
da onları püskürten Akhaların arkasından o kadar
uzağa geriledi. İlk önce kalkan taşıyan Lykialıların
komutanı Glaukos dönüp mutluluk ve zenginlikte
tüm Myrmidonları geride bırakan,
Hellas'ta bir sarayda oturan, Khalkon'un sevgili oğlu
yüce gönüllü Bathykles'i öldürdü. İşte Glaukos,
onu yakalamak için aniden geri döndüğü anda,
mızrağıyla göğsünün ortasından vurdu. O da
düşerken gümbürdedi. O yiğit delikanlı düştüğünde,
tüm Akhaları ağır bir keder kapladı. Ancak
Troyalılar çok sevindiler
ve hep birlikte küme küme koşuştular ölünün
çevresine. Ama Akhalar güçlerini kaybetmemişlerdi;
saldırdılar onların üzerine.

O zaman Meriones, Troyalılardan yiğit bir savaşçıyı,
halkı tarafından tanrı gibi saygı gören İdalı Zeus'un
duacısı, Onetor'un cesur oğlu Laogonos'u öldürdü.
Onu, çenesinin ve kulağının altından vurdu.
Doğrudan bıraktı ruhu bedenini ve korkunç
karanlık örttü onu. O zaman Aineias tunç mızrağını
Meriones'i vurmak için attı. O, adım adım kalkanının
arkasında ilerlerken, onu çivileyeceği umudunu taşıyordu.
Ancak diğeri onu görüp öne eğilerek tunç mızraktan
kurtuldu. Mızrak da arkaya düşüp yere saplandı.
Korkunç Ares gücünü söndürene kadar da
sallandı diğer ucu. Aineias'ın mızrağı yere
işte böyle saplanarak sallandı.
Sarsılmaz elinden boş yere fırlamıştı.

O zaman Aineias öfkelenerek bağırdı ona:

"Meriones, ne kadar iyi dansçı olursan ol, eğer mızrağım
sana isabet etseydi olduğun yerde bırakırdı seni!"

Mızrağıyla ünlü Meriones yanıtladı onu:

"Aineias, ne kadar yiğit olursan ol,
önüne çıkacak her delikanlının hayatını almak zordur.
Sen de ölümlü geldin dünyaya. Eğer ben sana nişan
alsaydım ve seni belinden sivri mızrağımla çivileseydim,
ne kadar güçlü olursan ol ne kadar bükülmez bir
bileğin olursa olsun, bana övünme vesilesi olur
ve ruhunu da Hades'e çabucak verirdin!".

Bunları söyledi. Ancak Menoitios'un yiğit
oğlu onu azarlayarak dedi ki:

"Meriones, bu kadar yiğit bir er olduğun halde neden
böyle şeyler söylersin? Dostum, böyle hakaretvari
sözlerle, hiçbir Troyalı, toprağa düşüp de onu
dişlemeden önce çekilmez ölünün etrafından.
Savaşta kolların değeri vardır; sözlerinse meclislerde!
Bunun için de gevezeliği bırakıp yalnızca savaşalım!"

Bunları söyleyip öne çıktı. Diğeri de, tanrıya denk
savaşçı da onun peşinden gitti. Dağların yamaçlarında
odun kesenlerin uzaklardan duyulan vuruşları geniş
topraklarda nasıl yükselirse, iki uçlu mızraklarla ve
kılıçlarla vuruşurlarken
silahlardan ve kalkanlardan
da öyle yükseldi kargaşa. Tanrısal Sarpedon'u
diğerlerinden bir tanıdığı bile ayırt edemezdi;
atılan oklarla, mızraklarla, kan ve tozla tepeden
tırnağa kaplanmış durumdaydı.
Onlar ölünün etrafında savaşıyorlardı.
Kapları ağzına kadar sütle dolduran ilkbaharda, bir
ağılda sütle dolu tahta kovaların etrafında
vızıldayan sinekler gibi çatışıyorlardı ölünün etrafında.

Zeus, gözünü bir an olsun
ateşli çatışmadan başka yere çevirmedi;
sürekli onlara bakıyor ve ruhunun derinliklerinde
kararsız bir şekilde Patroklos'un ölümünü ölçüp
biçiyordu: Onu şimdi, vahşi çatışmanın içinde yiğit
Hektor'un mızrağıyla, tanrıya denk Sarpedon'un
üzerinde öldürüp omuzlarından silahlarını mı alsın;
yoksa gücü daha pek çoklarına felaket getirsin diye
bıraksın mı? O bunları düşünüp dururken, ona
en iyisinin Peleusoğlu Akhilleus'un yiğit seyisinin,
Troyalılara Hektor'u tekrar kente geri püskürtüp
bir sürü yiğidin daha canını alması göründü.
Öncelikle Hektor'un ruhunun içine namertçe
kaçma fikrini koydu. O da savaş arabasına atlayarak
kaçtı. Zeus'un kutsal kararını anladığı için,
diğerlerine de kaçmalarını söylüyordu. O zaman
yiğit Lykialılar da daha fazla kalmadılar.
Krallarının ölü olarak, bir sürü ölünün arasında yattığını
gördüklerinde, hep birlikte kaçtılar. Kronos'un oğlu
savaşı alevlendirdiğinde pek çok er düşmüştü etrafına.
Akhalar Sarpedon'un omzundan, şimşekler saçan tunç
silahlarını aldılar. Menoitios'un yiğit oğlu, onları aşağıya,
koca karınlı gemilere götürmeleri için yoldaşlarına verdi.

O zaman bulut devşiren Zeus, Apollon'a dönüp dedi ki:

"Phoibos'um şimdi Sarpedon'u savaştan çıkarmaya git.
Onu kara kanlardan temizledikten sonra da uzağa götürüp
nehrin sularında yıkayarak tanrıların merheminden sür
ve üzerine ölümsüz kıyafetler giydir.
Daha sonra da onu kaldırıp çabucak geniş Lykia'nın
zengin ülkesine götürmeleri için, çevik rehberler olan ikiz
kardeşler Uyku ve Ölüm'ü çağır. Orada kardeşleri ve
akrabaları ölüsünü süsler ve adına bir anıt dikerler.
Bu ölenler için ödüldür."

Bunları söyledi. Apollon da dinledi babasını.

İda Dağları'ndan vahşi çatışmaya inerek, tanrısal
Sarpedon'u ok atışlarından uzak bir yere derhal
kaldırıp onu çok uzağa taşıdı. Onu nehrin sularında
yıkadı, tanrıların merheminden sürdü
ve ölümsüz kıyafetler giydirdi.
Daha sonra da çevik rehberler olan ikiz kardeşler
Uyku ve Ölüm'ü gönderdi. Onlar da onu kaldırarak
çabucak Lykia'nın zengin ülkesine götürüp bıraktılar.

Patroklos Automedon'un atlarını kışkırtarak
Troyalıların ve Lykialıların üzerine saldırdı.
Deli adam! Çünkü eğer Akhilleus'un sözlerini
unutmamış olsaydı, kara talihten ve acımasız ölümden
kurtulacaktı. Ancak her zaman Zeus'un aklı galip
gelir, insanlarınki değil. Zeus, yiğit erleri kolayca
korkutup onları çatışmanın
içine bizzat sokmuş olsa bile,
alır ellerinden zaferi. İşte Zeus o zaman da
Patroklos'un göğsünün içinde yüreğini ayağa kaldırdı.

Ey Patroklos, tanrılar seni artık Hades'e çağırdığı
zaman kimi önce, kimi sonra öldürdün? Önce
öldürdün Adrestos'u, Autonoos'u, Ekheklos'u,
Megasoğlu Perimos'u, Epistor'u ve Melanippos'u;
daha sonra da Elasos'u, Mulios'u ve Pylartes'i.
Hepsini öldürdün, onlar korkup kaçarlarken.

O zaman da Akha delikanlıları, eğer Phoibos Apollon,
iyi inşa edilmiş surun üzerinde felaketler araştırarak
ve Troyalılara yardım ederek dikilmeseydi; yüksek
kapılı Troya'yı, önden koşup mızrağıyla kudurmuş
gibi saldıran Patroklos'un elleriyle fethedebilirlerdi.
Patroklos üç kez saldırıp yüksek surun üzerine çıktı;
üç seferinde de Apollon ölümsüz elleriyle ışıklı
kalkanıyla ona vurarak geri püskürttü.
Ancak dördüncü kez insanüstü bir şey gibi saldırdığında,
Apollon vahşi bir çığlık atarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Geri çekil ey Patroklos! Kaderde mağrur Troyalıların
kentinin, ne senin mızrağının marifetiyle ne de senden
daha yiğit olan Akhilleus'unkiyle fethedilmesi yazılı değil!"

Bunları söyledi. Patroklos da okçu Apollon'un öfkesinden
kurtulmak için geri, uzaklara çekildi.

Hektor, tek tırnaklı atlarını Batı Kapılarının yakınında
tutuyordu. Çatışmanın içine atılarak savaşmak ya da
orduyu surun içinde toplanmaları için çağırmak
konusunda tereddüt içindeydi. O bunları düşünürken,
Phoibos Apollon gelip önünde durdu;
dinç bir er olan, yiğit Hektor'un dayısı, Hekabe'nin
kardeşi, Sangarios nehri yakınlarında, Frigya'da oturan
Dymas'ın oğlu Asios'a benzeyerek.
İşte Zeus'un oğlu Apollon ona benzeyerek dedi ki:

"Hektor, neden bıraktın çatışmayı? Bu sana hiç
yakışmıyor! Keşke eskiden senin üzerinde olduğum
kadar aşağında olsaydım. O zaman çatışmanın nasıl
bırakıldığını gösterirdim sana! İleri! Sal hızlı atlarını
Patroklos'un üzerine. Belki çiviler onu mızrağın
ve ün verir Apollon sana!"

Bunları söyledi Tanrı ve tekrar çatışmanın kargaşası içine
döndü. O zaman görkemli Hektor, yiğit Kebriones'e atları
tekrar savaşa dönmeleri için kamçılamasını buyurdu.

Apollon da gidip sokuldu kalabalığın arasına.
Argosluların arasında, Troyalılara ve Hektor'a
ün vererek, felaket dolu bir kargaşa saldı.
Hektor bırakıyordu diğer Danaoları;
onları öldürmüyor, yalnızca hızlı atlarını Patroklos'un
üzerine sürüyordu. Patroklos, mızrağını sol elinde
tutarak savaş arabasından yere atladı. Diğer eliyle iri,
tüm avcunu dolduran sert bir taş yakaladı.
Onu iyice kavradıktan sonra fırlattı.
Atışı boşa gitmedi; sivri taşla Hektor'un sürücüsü,

anlı şanlı Priamos'ın gayrimeşru oğlu Kebriones'i,
o atların dizginlerini tutarken alnından vurdu.
Taş, yardı iki kaşını da, kemik de dayanmadı.
Gözleri ayaklarının önüne, tozun dumanın içine
düştü. O da iyi işlenmiş savaş arabasından bir
dalgıç gibi düşerek ruhunu teslim etti.

Ey atlı Patroklos, o zaman da ona dedin ki:

"Vay canına, ne kadar da hafif! Ne kadar kolay dalıyor!..
Eğer denize denk gelseydi, gemiden istiridye bulmak
için atlayıp pek çok adamı doyururdu; tıpkı şimdi
ovada savaş arabasından bu kadar kolay toprağa
daldığı gibi, azgın dalgalara bile dalardı.
Demek ki Troyalıların hünerli dalgıçları var!"

Bunları söyledi. Göğsünden vurulup, cesareti yüzünden
ortadan kaybolana dek ağılarda taş üstünde taş
bırakmayan bir aslanın hızıyla, doğrudan kahraman
Kebriones'in üzerine atıldı. Ey Patroklos işte sen de
şiddetle atıldın Kebriones'in üzerine. Ama Hektor da
diğer taraftan, savaş arabasından aşağı atladı.
O zaman da, ikisi Kebriones'in çevresinde bir dağın
tepesinde ölü bir geyiğin çevresinde, birbirlerini
parçalayan aç aslanlar gibi vuruşmaya başladı. İşte
Kebriones'in çevresinde iki yiğit savaşçı da
Menoitiosoğlu Patroklos ve görkemli Hektor,
acımasız tunçlarla birbirlerinin bedenlerini parçalamak
için yanıp tutuşuyorlardı. Hektor Kebriones'i
kafasından yakalamışken bırakmıyordu. Ama diğer
taraftan Patroklos da onu ayağından çekiyordu.
Diğerleri de Troyalılar ile Danaolar da saldırıp
vahşi çatışmada vuruşmaya başladılar.
Euros ile Notos'un, bir dağın eteklerinde
uzun dalları birbirlerine çarpan, çarpma seslerinden
ve kırılan dalların seslerinden vadinin yankılandığı,
dişbudak ağaçları, meşe ağaçları ve ince kabuklu

ağaçların bulunduğu derin ormanı kim daha
çok sarsacak diye kavga etmeleri gibi;
işte Troyalılar ile Danaolar da öyle atılarak, teker teker
yok olmaya başladılar. İçlerinden hiçbirinin aklında
artık yoktu felaket dolu ölüm. Bir sürü sivri mızrak
ve yayların kirişlerinden atılan bir sürü kanatlı ok
saplanmıştı Kebriones'in çevresinde yeryüzüne.
Onun etrafında savaşan delikanlıların kalkanlarına
bir sürü büyük taş da çarptı.
Diğeri de toz kasırgasının içinde
atlarını ve savaş arabasını unutmuş
boylu boyunca yatıyordu.

Güneş gökyüzünün ortasında parladığı süre
boyunca, iki taraftan da atışlar vurmaya devam etti;
ordu teker teker düşüyordu. Ancak Güneş artık
batarken ve öküzlerin sabandan çözülme vakti geldiğinde,
kaderin isteği dışında, Akhalar kazanmaktaydı.
Kahraman Kebriones'i, Troyalıların çığlıklarıyla
atışlarından uzağa çekip omuzlarından silahlarını
çıkardılar.

Daha sonra, Patroklos Troyalıları vahşi bir şekilde
ortadan kaldırmak için tekrar saldırdı. Üç kez
çevik Ares gibi korkutucu çığlıklarla atıldı;
ve üç seferde de dokuz delikanlı öldürdü.
Ama dördüncü kez insanüstü bir şey gibi atıldığı
sırada, o zaman ey Patroklos; artık yaşamının sonu
göründü. Çünkü vahşi çatışmanın içinde korkunç
Apollon belirdi önünde. Ancak o, savaşın
kargaşası içinde onun geldiğini görmedi.
Yoğun bir bulutla örtünmüştü.
Onun arkasında durarak açık avucuyla geniş
omuzlarına ve sırtına vurdu ve karanlık örttü
gözlerini. Phoibos Apollon da onun başından
püsküllü ve dört tepeli miğferini fırlattı; miğfer
atların ayaklarının altında yuvarlanırken sesi yankılandı;

püskülü de toz ve kanla lekelendi.
At yelesinden yapılma püskülü olan miğfer, o zamana
dek, tozla bile lekelenmemişti; çünkü tanrısal bir delikanlı
olan Akhilleus'un güzel alnını koruyordu. Ancak o
zaman Zeus, miğferi kafasına giymesi için Hektor'a verdi;
artık kara gün gelmişti onun için.

Patroklos'un ellerinde kırıldı uzun gölgeli mızrağı;
omuzlarından kayışıyla birlikte yere düştü geniş
kalkanı. Zeus'un oğlu, Kral Apollon çözdü zırhını da.
O zaman şaştı kaldı Patroklos;
güçlü elleri ayakları çözüldü, şaşkın bir halde durakaldı.
Yaşıtlarını mızrakta, binicilikte ve koşuda geride bırakan
Panthoos'un oğlu Euphorbos, onu hemen arkadan,
sırtının yakınından sivri mızrağıyla vurdu. Gerçekten de
Euphorbos bir gün, nasıl savaşıldığını öğrenmek için
ilk kez savaş arabasının üzerine çıktığında,
yirmi delikanlıyı yere yıkmıştı.
Ey yiğit Patroklos, işte ilk o çiviledi seni mızrağıyla.
Ama senden ruhunu teslim alamadı; yalnızca
dişbudak ağacından yapılma mızrağını senin bedeninden
çekerek koşup uzaklaştı ve kalabalığın arasına karıştı.
Silahlarından soyulmuş durumda olsa da Patroklos'la
dövüşmek için orada kalmadı.

O zaman tanrının mızrak vuruşuyla ehlileşmiş olan
Patroklos, ölümden kurtulmak için yoldaşlarının
kalabalığı arasına geriledi. Ancak Hektor onu mızrakla
yaralanmış hâlde geri çekilirken görüp hemen safların
arasından fırlayarak yanında durdu ve onu mızrağıyla
karnının kenarından çivileyerek,
tuncu bir uçtan bir uca soktu.
Diğeri düşerken gümbürdedi ve tüm Akhaları derin
bir üzüntüye saldı. Bir aslan, bir dağın tepesinde,
ikisi de aynı yerden su içmek istedikleri için
küçük bir pınar uğruna kibirle dövüştükleri sırada,
korkusuz bir yaban domuzunu nasıl yola getirir ve

nefes nefese kalmış yaban domuzunu nasıl geri
püskürtürse işte Priamosoğlu Hektor da bir sürü
delikanlıyı ortadan kaldırmış olan Menoitios'un yiğit
oğlunu yakından mızrağıyla öyle öldürdü.

Hektor da o zaman gururla bağırıp ona şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Ey Patroklos! Kentimizi yakıp yıkıp kadınlarımızı da
köle olarak vatanına götüreceğini mi zannediyordun?
Seni deli! Hektor'un atları onların önünde seve
seve koşar çatışmaya. Ben de acımasız mızrağımla
savaş sever Troyalılar arasındaki,
kadınları kölelikten kurtaracak olan en has delikanlıyım.
Ama sana gelince, seni şimdi burada akbabalar
parçalayacak. Ey talihsiz! Yiğit Akhilleus'un bile
iyiliğini göremedin. Sen yola çıkarken aşağıda kalıp
sana şunları öğütlüyordu herhalde: 'Ey atlı savaşçı
Patroklos, sakın insan katili Hektor'un göğsünün
üzerindeki kanlı gömleğini parçalamadan geri dönme!'
Sana bunları söylemiş olmalı o.
Sen de ey deli adam dinledin onun sözünü!"

Ey Patroklos, o zaman yüreğin ağzında yanıtladın onu:

"Hektor, şimdi artık ne kadar böbürlenebilirsen
böbürlen. Çünkü Kronos'un oğlu Zeus ile Apollon,
zaferi sana verip beni de kolayca öldürdüler.
Bizzat onlar aldılar silahlarımı omuzlarımdan!
Başka türlü, senin gibi yirmi adam çıksaydı önüme,
hepsi mızrağımla burada yere yığılırdı! Ama kara
talihim ve Leto'nun oğlu Apollon ile fanilerden de
Euphorbos öldürdü beni; üçüncü olarak da sen
silahlarımdan soydun beni.[5]
Ancak şimdi sana söyleyeceklerimi dinle
ve iyice yerleştir aklına: Sen de uzun süre
yaşayamayacaksın. Her zaman güçlü kader ile
ölüm zamanı, artık senin de yanında dikiliyor.

[5] Zaferin ününü alarak zırhımı çıkardın.

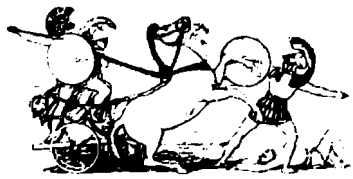
Sen de yiğit Akhilleus'un elleriyle öldürüleceksin."

Bu sözlerle örttü onu ölümün sonu.
Ruhu Hades'e gitmek için organlarından
uzağa uçtu. Yiğitliği ile gençliğini geride bırakan
kara talihine ağlıyordu.

Ama yiğit Hektor ölüsüne bile seslenerek dedi ki:

"Ey Patroklos, neden gaddar ölümü
önceden söylersin bana?
Güzel saçlı Thetis'in oğlu Akhilleus'un
daha önce benim mızrağımla ölmeyeceğini kim bilir?"

Bunları söyledi ve üzerine basarak yarasından tunç
mızrağını çekip onu sırtüstü uzağa yuvarladı.
Hemen de o mızrakla, hızlı Akhilleus'un seyisi tanrıya
denk Automedon'u vurmak için saldırdı. Ama
tanrıların Peleus'a bağışlamış oldukları ölümsüz ve
hızlı atlar onu çatışmadan uzağa çıkarıyorlardı.



RAPSODİ 17

[Menelaos'un Kahramanlıkları]

Atreus'un savaş düşkünü oğlu Menelaos, Patroklos'un
Troyalılar tarafından öldürüldüğünü hemen gördü.
Parıl parıl parlayan tunç silahlarıyla ön saflarda savaşan
erlerin arasından atılıp başlangıçta doğum konusunda
cahil olan ve ilk kez doğum yapmış bir anne ineğin,
küçük buzağısının etrafında dolanması gibi, sarışın
Menelaos da karşısına çıkanı çivilemeye hazır bir halde,
yuvarlak kalkanını ve mızrağını önünde tutarak
Patroklos'un etrafında böyle dört dönüyordu.

İyi bir atıcı olan Panthoos'un oğlu da
Patroklos çatışmada düştüğünde ilgisiz kalmadı.
Onun yanına gelip savaş düşkünü Menelaos'a dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu Menelaos, ey komutan,
geri çekil! Ölüyü ve kanlı ganimetleri bırak!
Çünkü Troyalılardan ve şanlı müttefiklerinden hiçbiri
vahşi çatışmanın içinde Patroklos'u benden önce
mızrağıyla vuramadı.
Bundan dolayı bırak da seni vurup tatlı canını senden
almadan, Troyalılar arasında sonsuz bir ünün tadını
ben çıkarayım."

O zaman sarışın Menelaos çok kızdı ve dedi ki:

"Zeus Baba, birinin böyle, olmaması gerektiği gibi
kendini kibre kaptırması kötü bir şey!
Böylesi ne leopar küstahtır ne aslan,
ne göğsünün içi gücüne olan gururuyla dolu olan bir
yaban domuzu,
Panthoos'un kendini beğenmiş oğulları kadar!
Yiğit Hyperenor bile
beni hor görüp karşıma geçerek,
benim Danaoların en kötü delikanlısı olduğumu

söylediğinde, daha fazla tadını çıkaramadı gençliğinin.
Kıymetli karısıyla saygıdeğer ana babasının yüreklerini
ferahlatmak için ayaklarıyla geri dönebildiğini sanmam.
Eğer durup bana karşı koyarsan,
işte böyle alacağım senin de canını.
Senin iyiliğin için geri çekilip yoldaşlarının arasına geri dönmeni söylüyorum.
Belanı bulmamak için önümde dikilme!
Kötü bir şey olacağını bir deli bile anlar!"

Bunları söyledi ama onu ikna edemedi.
Öbürü de onu yanıtlayarak dedi ki:

"Menelaos şimdi artık, öldürmekle böbürlendiğin,
yeni odasının içinde karısını dul bıraktığın,
ana babasının bunca acılar çekerek ağıtlar yakmasını
sağladığın kardeşimin bedelini pahalıya ödeyeceksin.
Eğer senin başını ve silahlarını götürüp
Panthoos'un ve tanrısal Phrontis'in ellerine atarsam,
belki o zaman bu bahtsızların gözyaşlarını ve ağıtlarını
dindirebilirim. Savaş bize kimin burada kalıp kimin
kaçacağını göstermekte gecikmeyecektir!"

Bunları söyledi ve vurdu yusyuvarlak kalkanı.
Ama tunç, kalkanı yırtmadı; yalnız sağlam kalkanın
üzerinde mızrağının ucu büküldü.
O zaman ikinci olarak mızrağıyla
Atreus'un oğlu Menelaos, Baba Zeus'a dua ederek atıldı.
Geri çekilirken onu boynunun dibinden çivileyip
mızrağı ağır eliyle itebildiği kadar içeri soktu;
öyle ki tunç uç, bir uçtan bir uca geçip yumuşak
ensesinden çıktı. O da pat diye düştü yere
ve üzerinde gümbürdedi silahları.
Kharitlerin[1] saçlarıyla aynı olan, altın ve gümüşle
örülmüş bukleli saçları kanla ıslandı.
Bir köylü bir zeytinin çelimsiz sürgününü nasıl
diğerlerinden ayrı besler de, sonra bir gün,

[1] Kharitler: Göze hoş olanı simgeleyen tanrıçalar [Ed. Notu]

her rüzgârın okşadığı güzel, yemyeşil, beyaz
çiçeklerin süslediği ağacı
bitmek bilmez bir suyun fışkırdığı yerde,
aniden vahşi bir kasırga gelir de dikilmiş olduğu
çukurdan kökleriyle söker ve yere yatırırsa;
işte Atreus'un oğlu Menelaos da Panthoos'un oğlu
Euphorbos'u öyle yatırdı yere;
daha sonra onu silahlarından soymak için atıldı.
Gücüne güvenen ve dağlarda beslenen bir aslan,
otlayan sürünün arasından nasıl en iyi ineği yakalar da,
onu sert dişlerinin arasında tutarak,
önce boynunu kırıp sonra da parçalayarak
açgözlülükle nasıl tüm iç organlarını kanlı kanlı
yer ve çevresinde köpeklerle çobanlar uzaktan
vahşi çığlıklar atıp hepsi beniz attıran bir korkuya
tutulduğundan
yanına gitmeye cesaret edemezlerse;
işte Troyalılardan hiçbirinin de göğsünün içinde yüreği,
şanlı Menelaos'un önüne çıkmayı kaldırmıyordu.
Eğer Kikonların kralı Mentes kılığına girip tıpkı
çevik Ares gibi Hektor'u ayaklandırmış olan Apollon
onu kıskanmasaydı;
o zaman Atreusoğlu, Panthoos'un oğlunun silahlarını
kolayca alabilirdi.
Apollon, Hektor'a şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hektor, şimdi sen, yiğit Akhilleus'un ele geçirilemez
atlarını kovalamakla iyi bir şey yapmıyorsun.
O atları, ölümsüz bir annenin doğurmuş olduğu
Akhilleus'tan başka bir fani zor ehlileştirir ve zor
boyunduruğa koşar onları savaş arabasına.
Bununla birlikte, Patroklos'un önünde duran,
Atreus'un savaş düşkünü oğlu Menelaos,
Troyalılar arasında en iyi erlerden biri olan
Euphorbos'u öldürüp mağrur yiğitliğini söndürdü."
Tanrı bunları söyleyip tekrar delikanlıların çatışmasına
gitti. O zaman Hektor'un yüreği kederden kanadı ve

falanjlara baktı. Hemen birinin ünlü silahları aldığını
ve diğerinin de toprağın üzerinde yatarken açık
yarasından kanın fışkırdığını
gördü. Parlak tunç silahlarıyla, Hephaistos'un sönmek
bilmez alevleri gibi vahşi çığlıklar atarak,
ön saflarda savaşan erlerin arasına gitti.
Atreus'un oğlu da onun vahşi çığlıklarını duyup
kalbinin derinliklerinden derin derin iç çekerek dedi ki:

"Eyvah! Eğer benim ünüm uğruna yerde yatan
Patroklos'u ve güzel silahlarını burada bırakırsam,
korkarım Danaolardan biri görürse kınayacaktır beni.
Ama eğer onurumla tek başıma Hektor'un ve
Troyalıların karşısına dursam,
o zaman da hepsinin birden etrafımı saracaklarından
korkarım.
Çünkü tepeli miğferli Hektor hepsini buraya getiriyor.
Ama aklım tüm bunları neden düşünüp duruyor ki?
Her kim ki Tanrı'nın isteği olmadan, onun koruduğu bir
delikanlının karşısına onunla savaşmak için çıkarsa
hemen bulur onu büyük bir bela.
Bunun için de hiçbir Danaolu beni
tanrının gücüyle savaşan Hektor'un önünden geri
çekilirken
görse de suçlayamaz. Bununla birlikte,
eğer bir yerlerde gür sesli Aias'a rastlarsam, o zaman
ikimiz birlikte tekrar dönüp tanrının isteği olmasa bile
çatışmaya başlarız. Belki de böylelikle ölüyü,
Peleusoğlu Akhilleus'a götürmek için kurtarabiliriz.
Bu da tüm bu felaketler arasında tek avuntumuz olur."

Ancak orada tüm bunları düşünedursun, Troya falanjları
önde Hektor olduğu halde onun yanına vardılar.
O zaman geri çekilip bıraktı ölüyü. İkide bir,
köpeklerin dişlerini göstererek, çobanların de sesleriyle
ağıldan kovaladıkları güzel yeleli bir aslan gibi dönüp
arkasına bakıyordu. Hani o zaman göğsünün içindeki yiğit
ruhu korkar ve istemeyerek de olsa ağıldan geri çekilir ya,

işte sarışın Menelaos da Patroklos'un yanından uzağa
böyle kaçtı. Yoldaşlarının kalabalığının yanına
vardığında da durup
Telamon'un oğlu büyük Aias'ı görmek için dört bir
yana baktı.
Onu, çatışmanın sol tarafında, yoldaşlarına cesaret
verirken gördü. Phoibos Apollon hepsinin korkmalarını
sağlamış olduğu için, onları savaşmaya kışkırtıyordu.
Koşarak yanına vardığında durup dedi ki:

"Aias, tatlı dostum, gel benimle!
Haydi koşup öldürülen Patroklos'u kurtaralım.
Belki de silahlarını tepeli miğferli Hektor aldığı için,
Akhilleus'a onun çıplak ölüsünü götürebiliriz!"

Bunları söyleyerek yiğit Aias'ın yüreğini kanattı.
O da fırladı ön saflarda savaşan erlerin arasından.
Onunla birlikte sarışın Menelaos da fırladı.
Hektor da Patroklos'un ünlü silahlarını çıkarmışken,
keskin kılıcıyla onun başını kesip
sonra da bedenini Troya köpeklerine atmak için
oradan alıyordu. O zaman o atılıp kalkanını bir kule
gibi tutarak yanında durdu. Hektor da hemen
yoldaşlarının kalabalığın arasına gerileyerek savaş
arabasının üzerine atladı. Daha sonra da güzel silahları
ünü sonsuz olsun diye, kente götürmeleri için
Troyalılara verdi.
Aias da geniş kalkanıyla Patroklos'un üzerini örtüp
tıpkı ormandan geçerken avcılara rastlayan dişi bir
aslanın yavrularının yanında durduğu gibi,
durdu yanında.
Hani o zaman gücüyle mağrur o dişi aslan gözlerini
örterek kaşlarını indirir ya,
Aias da işte öyle duruyordu yiğit Patroklos'un yanında.
Diğer taraftan, Atreus'un oğlu savaş düşkünü Menelaos
da göğsünün içinde derin bir kederle duruyordu.
Hippolokhos'un oğlu, Lykialıların komutanı Glaukos,
Hektor'a sert sert bakarak

onu şu acımasız sözlerle azarladı:

"Hektor, güzellikte olduğu kadar çatışmadaki
korkaklığınla da bir eşin yok. Boşuna tadını çıkarıyorsun
yiğitliğin ününün; çünkü sen bir delikanlı değilsin!..
Şimdi tek başına Troya halkıyla birlikte kentinizi ve
evlerinizi nasıl kurtaracağını düşün bakalım.
Çünkü ne kadar yiğit olursa olsun, en ufak bir lütufta
bile bulunmadığınız
Lykialıların hiçbiri Danaoların kenti için savaşmaya
gitmeyecek artık.
Sen, konuğun ve yoldaşın olan kadersiz Sarpedon'u
Argoslulara ganimet ve oyuncak olsun diye bırakmış
biri olarak,
kalabalıktan daha aşağı bir delikanlıyı nasıl
kurtarabilirdin ki?
Sarpedon yaşadığı süre boyunca senin ve kentin
en büyük dayanağı değil miydi? Ancak şimdi onu
köpeklerden kurtarmaya cesaret edemiyorsun.
Bu yüzden de eğer Lykialılar şimdi beni dinlerlerse
geri döneriz kentimize ve Troya'ya da felaket dolu
bir yıkım düşer. Zira,
eğer Troyalıların göğüslerinin içinde,
düşmanlarıyla vatanları için yorulmak bilmeden savaşan
delikanlıların yüreklerindeki gibi korkusuz bir saldırma
gücü olsaydı, Patrokos'u çabucak sürüklerdik
İlyon'un içine.
Eğer onun ölüsünü Kral Priamos'un büyük kentinin içine
götürebilseydik
ve eğer onu çatışmadan uzağa çekebilseydik; Argoslular,
derhal bize Sarpedon'un güzel silahlarını ganimet olarak
verirlerdi; hatta İlyon'un içlerine götürmemiz için
Sarpedon'un kendisini bile verirlerdi bize.
Çünkü bu öldürülen er, tüm Argosluların içinde ve hatta
göğüs göğüse savaşan yoldaşları arasında
en güçlü erin seyisiydi.
Ancak sen, ne yüce gönüllü Aias'ın önüne çıkıp

çatışmada gözlerinin içine bakmaya cesaret edebildin,
ne de onunla savaşmaya;
çünkü çok daha iyidir o senden."

O zaman, tepeli miğferli Hektor ona vahşi vahşi bakıp
dedi ki:

"Ey Glaukos, niçin bana böyle haksız sözler ediyorsun?
Sevgili dostum, senin bereketli Lykia'da oturanlar
arasında sağduyunla diğerlerini geride bıraktığını
sanırdım. Ancak bu söylediklerinden,
senin doğru değerlendirme yapamadığını anladım.
Nasıl benim muazzam Aias'ın karşısına çıkmaya
cesaret edemediğimi söylersin?
Ben çatışmadan da atların kargaşasından da korkmam!..
Ama çatışmanın içine savaşması için kendisi itmiş bile
olsa, yiğit bir delikanlıyı kolayca korkutup elinden
zaferi alan, kalkan taşıyan Zeus'un isteği daima galip
gelir. Ancak gel şimdi dostum ve dur yanımda;
dur da gör nasıl savaştığımı. Bütün bir gün söyleyip
durduğun gibi korkak mıyım,
yoksa her ne kadar yiğit olursa olsun
Patroklos'un ölüsünü kurtarmak isteyen Danaolardan
birini yere mi yıkacağım, gör bakalım."

Bunları söyledi ve yüksek sesle bağırarak Troyalılara
cesaret verdi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından dövüşen
Dardanoslular! Kardeşlerim! Ben Patroklos'u öldürerek
almış olduğum yiğit Akhilleus'un silahlarını kuşanmış
olduğum süre boyunca,
gösterin delikanlılığınızı ve unutmayın mağrur
yiğitliğinizi."

Tepeli miğferli Hektor, felaket dolu savaştan bunları
söyleyerek gitti ve koşarak çevik ayaklarıyla
kentten Peleusoğlu Akhilleus'un ünlü silahlarını
getiren yoldaşlarına

yetişti. Bol gözyaşlı savaşın uzağında durarak silahlarını
değiştirdi. Kendininkileri İlyon'un kutsal kentine
götürmeleri için savaş düşkünü Troyalılara vererek,
Peleusoğlu Akhilleus'un ölümsüz silahlarını kuşandı.
Bu silahları göksel tanrılar onun sevgili babasına
bağışlamışlardı;
o da yaşlandığında onları oğluna vermişti.
Ama oğlu babasının silahlarıyla birlikte yaşlanamadı.
Yüksekten onun, tanrısal Akhilleus'un silahlarını
kuşandığını gören bulut devşiren Zeus kafasını sallayarak
kalbinin içinden dedi ki:

"Kadersiz! Hiç ölümün yanına geldiği geçmiyor aklından.
Yalnızca herkesin korkudan titrediği anlı şanlı bir
delikanlının ölümsüz silahlarını kuşanıyorsun.
Sen onun yiğit yoldaşını öldürüp
densizce aldın silahlarını başından ve omuzlarından...
Sana şimdi büyük bir zafer bağışlayacağım.
Ancak bu, bundan sonra eve dönebileceğin ve
Andromakhe'nin senden Akhilleus'un güzel silahlarını
alacağı anlamına gelmiyor."

Kronos'un oğlu bunları söyledi ve kara kaşlarıyla işaret
ederek, silahları Hektor'un vücuduna uydurdu
ve Ares onu çatışma için baştan aşağı vahşi bir güçle
doldurdu.
O da güçlü çığlıklar atarak ünlü
müttefiklerine doğru koştu. O, silahlarından dolayı
ışıldarken, herkese, yiğit Akhilleus gibi göründü!
Yanlarından geçerken her birine cesaret veriyordu:
Mesthles'e, Glaukos'a, Medon'a,
Thersilokhos'a, Asteropaios'a, Deisanor'a, Hippothoos'a,
Phorkys'e, Khromios'a ve kâhin Ennomos'a.
İşte bunların yanına koşuyor ve şunları söyleyerek
kışkırtıyordu:

"Dinleyin beni, sayısız kabileler olan komşu
müttefikler!

Sizleri, her birinizi kentlerinizden buralara,
Troya kadınlarını ve çocuklarını savaş düşkünü
Akhalardan seve seve kurtarmanızdan başka bir şey
için toplamadım; çünkü halkın buna ihtiyacı var.
Bundan dolayı da sizlere armağanlar ve yiyecek
verebilmek için halkıma acı çektiriyor,
gönlünüzü hoş tutmak için didiniyorum.
Bu yüzden de her biriniz göğsünü düşmana doğru
çevirsin; ya ölür ya kurtulursunuz, budur savaşın
doğası. Her kim artık ölmüş olan Patroklos'u
at besleyen Troyalılara götürür ve Aias'ın geri
çekilmesini sağlarsa
ona ganimetimin yarısını vereceğim;
diğer yarısını da ben alacağım.
Ünü de benimki kadar sonsuz olacak."

Bunları söyledi. Diğerleri de mızraklarını kaldırıp
dosdoğru atıldılar Danaoların üzerine. Gönülleri
Telamon'un oğlu Aias'tan ölüyü ele geçirmeyi
arzuluyordu.
Deliler! Pek çoğu onun elleriyle düşecekler ölünün
üzerine.

O zaman Aias, gür sesli Menelaos'a dedi ki:

"Sevgili Menelaos, artık bizim de savaştan geri
dönebileceğimize dair umudum kalmadı.
Patroklos'un biraz sonra Troya köpeklerini ve
akbabalarını doyuracak olan ölüsünden,
kendi başıma bir şey geleceğinden korktuğum
kadar korkmuyorum. Hektor dört bir yanı savaşın
bulutuyla örttü; artık daha açık görünüyor bizim için
merhametsiz ölüm. Gel şimdi!
Bağır, belki duyar Danaolardan bir savaşçı."

Bunları söyledi.
Dinledi onu gür sesli Menelaos da ve Danaolar tarafından
duyulabilsin diye keskin bir çığlık attı:

"Kardeşlerim! Argosluların hükümran ve komutanları
ve Atreus'un oğlu Agamemnon ile Menelaos'un yanında
bulunan herkes! Her biriniz ortak ziyafetlerle beslenir
ve kendi halkınızın geleceğini tayin edersiniz.
Zeus da ünü ve saygıyı bağışlar size! Benim,
savaşın alevi artık kocaman olduğundan,
kalabalığın arasında her birinizi ayırt etmem çok zor!
Şimdi her bir komutan kendi başına koşup
Patroklos'un Troya köpeklerinin oyuncağı olmasını
engellesin!"

Bunları söyledi. Oileus'un oğlu Aias hemen dinledi onu.
İlk o vardı boğazlamanın arasından koşarak onların
yanına. Daha sonra da İdomeneus ile İdomeneus'un
insan katili Ares'e denk seyisi Meriones geldi.
Ve Akhalardan çatışmaya atılan bir sürü başkası daha;
kim isimleriyle çağırabilir ki hepsini?

Troyalılar Hektor önlerinde olduğu halde hep birlikte
atıldılar. Bir sel yatağının ağızlarında, yüksek kayalar,
deniz dalgayı dışarı attığında, düşen büyük bir dalga
nasıl inler ve uğuldarsa dört yanda;
işte Troyalılar da öyle bir uğultuyla saldırıyordu.
Ama Akhalar da Menoitios'un oğlunun etrafında tunç
kalkanlarıyla örtünmüş hâlde,
tek bir yürek olmuş duruyorlardı.
Kronos'un oğlu, parlak miğferlerinin dört bir yanına
yoğun bir sis bulutu döktü.
Yaşadığı süre boyunca Aiakosoğlu Akhilleus'un
seyisi olan
Menoitiosoğlu'na baştan beri kin gütmemişti.
Ölüsünün Troya köpekleri tarafından parçalanmasına
izin vermedi. Bundan dolayı da onu kurtarmaları
için yoldaşlarını kışkırttı. Önce Troyalılar, ölüyü bırakıp
çekilen canlı gözlü Akhaları arkadan püskürttüler.
Ama yüce gönüllü Troyalılar, ne kadar arzu etseler de
hiçbirini öldüremediler; yalnızca ölüyü çekebiliyorlardı.
Akhalar kısa bir süre ölünün uzağında kalacaklardı.

Çünkü yiğitlikte ve güzellikte Peleus'un anlı şanlı
oğlu Akhilleus dışındaki tüm Danaoları geride
bırakan Aias, hemen onlara doğru dönmüştü.
İşte o, ön saflarda savaşan erlerin arasından atıldı.
Telamonoğlu görkemli Aias, dağların üzerinde,
geri döndüğü zaman dört bir yanındaki avcıları ve
köpekleri dağıtarak ovanın içine püskürten bir
yaban domuzunun gücüyle saldırdı ve geri dönerek
Patroklos'un çevresinde durup
onu, ölümsüz bir ün elde etmek amacıyla kente
götürmek için yanıp tutuşan Troya falanjlarını
kolayca dağıttı. O zaman Pelasglı Lethoos'un
yiğit oğlu Hippothoos,
Hektor'a ve Troyalılar'a yaranmaya çalıştığından,
onu, vahşi çatışmanın içinden önce ayak
bileklerinden ve tendonlarından bir kayışla
bağladıktan sonra sürükledi. Ama bela hemen buldu
onu; ne kadar isteseler de hiç kimse kurtaramadı onu.
Telamon'un oğlu, kalabalığın arasından atılıp onu
tunç yanaklı miğferinin yanından vurdu.
Güçlü bir elin fırlattığı büyük mızrağın ucuyla delindi
miğfer;
beyni kanlı yarasından mızrağın tahtasına kadar aktı.
Hemen söndü gücü ve ellerinden yüce gönüllü
Patroklos'un ayağını bırakarak tozun dumanın
içine düşürdü.
Kendisi de bereketli Larissa'dan uzakta yüzükoyun
ölünün üzerine düştü.
Kıymetli ana babasına bakamayacaktı;
yüce gönüllü Aias'ın mızrağıyla sönen hayatı kısa
ömürlü olmuştu. Hektor, Aias'ı vurmak için
görkemli mızrağını tekrar fırlattı.
Ancak diğeri onu karşıdan görüp kurtuldu mızraktan.
Mızrak, bir sürü insana hükmederek ünlü Penope'de
bir sarayda oturan ve Phokislilerin en iyisi olan
yüce gönüllü İphitos'un oğlu Skhedios'u vurdu.

İşte onu, köprücük kemiğinin ortasından vurdu.
Mızrağın tunç ucu onu bir uçtan öbür uca çivileyip
omzunun altından çıktı.
O da pat diye düşerken üzerinde gümbürdedi silahları.
Yine Aias, Hippothoos'un yanında duran,
Phainops'un yiğit oğlu Phorkys'ü karnının
ortasından çiviledi. Onun mızrağını ve zırhını deldi;
içeri giren mızrak da bağırsaklarını parçaladı. O da
tozun dumanın içine düşerek elleriyle toprağı avuçladı.
O zaman ön saflarda savaşan erler ile görkemli Hektor
geri çekildi.
Argoslular da haykırarak ölüleri; Phorkys'ü ve
Hippothoos'u çekip omuzlarından silahlarını aldılar.
Troyalılar, yiğit Akhalar tarafından avlanmış halde
mertliklerini bir kenar bırakarak tekrar çıkacaklardı
İlyon'a doğru.
Argoslular da Zeus'un isteği olmaksızın,
güçleri ve cesaretleriyle onları alt edeceklerdi.
Ama Apollon, Epytos'un oğlu haberci Periphas'ın
kılığına girerek ayaklandırdı Aias'ı. Periphas,
Aineias'ın ihtiyar babasının yanında yaşlanıyordu;
onun haberciliğini yapıyor
ve her zaman onun iyiliğini istiyordu.
İşte Zeus'un oğlu Apollon ona benzeyerek dedi ki:

"Aineias, Tanrı'nın isteği olmaksızın nasıl
kurtarabilecektiniz ki yüksek İlyon'u? Güçlerine,
cesaretlerine, yiğitliklerine ve az sayıda olsalar da
halklarına güvenen ve kendilerini kurtaran başka
pek çoklarını daha gördüm.
Zeus zaferi size vermek istiyor, Danaolara değil.
Ama siz namertçe kaçıyor ve savaşmıyorsunuz!"

Bunları söyledi. Aineias da uzaklardan nişan alan
Apollon'un yüzüne bakarak tanıdı onu.
Yüksek sesle Hektor'a bağırıp dedi ki:

"Hektor ve siz Troyalıların diğer komutanları

ile müttefikleri! Şimdi yiğit Danaolar tarafından
avlanıp namertliğimiz yüzünden yenilmiş bir halde
İlyon'a çıkmak utançtır!
Ancak tanrılardan biri yanıma gelip bana en
yüksekteki yöneticinin, Zeus'un, çatışmada
bizim yardımcımız olduğunu söyledi. Bundan dolayı
gelin hep birlikte saldıralım Danaoların üzerine
ki Patroklos'un ölüsünü gemilere savaşmadan
götüremesinler."

Bunları söyledi. Uzağa, ön saflarda savaşan erlerin
dışına atıldı. Hepsi de dönüp Akhalara karşı koydular.
Aineias, mızrağıyla Arisbas'ın oğlu,
Lykomedes'in yiğit yoldaşı Leokritos'u vurdu.
Savaş düşkünü Lykomedes onun düştüğünü
gördüğünde
çok üzülüp koşarak onun yanında durdu ve görkemli
mızrağını fırlatıp Hippasos'un oğlu Kral Apisaon'u
ciğerinden, diyaframının altından vurdu.
Bereketli Paionia'dan gelmiş olan
ve Asteropaios'tan sonra en iyi delikanlı olan
savaşçının dizlerinin bağı çözüldü.
Onu düşerken gören yiğit Asteropaios'un içi sızladı ve
Danaolarla savaşmak için atıldı.
Ama artık bunu başaramazdı;
Patroklos'un çevresinde durup,
onu dört bir yandan kalkanlarıyla örtmüşlerdi,
mızraklarını da sallıyorlardı.
Aias, hepsinin yanına koşuyor ve onlara cesaret vererek
hiç kimsenin ölünün yanından ayrılmaması için,
onları kışkırtıyordu. Onlara, kimsenin diğer
Akhalardan uzakta savaşmamasını söylüyordu.
Hepsine, yalnızca ölünün çevresinde durmalarını
ve göğüs göğüse savaşmalarını söylüyordu.
Koca Aias, bunları tembihliyordu.
Yeryüzü de ıslanıyordu erguvani kandan.
Kâh Troyalılardan ya da yiğit müttefiklerinden, kâh

Danaolardan ölüler birbirlerinin üzerine düşüp
duruyorlardı. Danaolar da kanlarını dökmeden
savaşmıyorlardı ama çok daha azı öldürülüyordu.
Birbirlerini kalabalığın içinde feci ölümden
kurtarıyorlardı.
İşte böyle ateş gibi savaşıyorlardı.
Görsen ne güneş kaldı derdin yerinde, ne de ay;
Patroklos'un ölüsünün dört bir yanında duran en has
delikanlılar, kara bir sisle örtülüydüler. Bununla birlikte
diğer Troyalılar ile güzel dizlikli Akhalar güneşin parlak
ışığı altında özgürce savaşıyorlardı;
yeryüzünde de, dağların üzerinde de tek bir bulut bile
görünmüyordu. Uzaktan kendilerini inim inim inleten
atışlardan kurtararak, dinlene dinlene savaşıyorlardı.
Ancak ortadakiler, savaştan ve kara sisten dolayı acı
çekiyorlardı.
Merhametsiz tunç tarafından en has delikanlılar bile
ortadan kaldırılmıştı. Öte yandan, iki şanlı delikanlı,
Thrasymedes ile Antilokhos, henüz kusursuz
Patroklos'un ölümünü öğrenmemişlerdi.
Onun yaşadığını ve ön saflardaki erlerle birlikte
Troyalılarla savaştığını sanıyorlardı.
İkisi de yoldaşlarının ölmesinden ve kaçmalarından
endişelenerek
uzaktan savaşıyorlardı. Nestor, onları kara gemilerden
uzağa savaşa gönderirken, öyle öğütlemişti onlara.
Patroklosun etrafında savaşan diğerleri de bütün gün
sürdürdüler vahşi çatışmayı.
Çevik Akhilleus'un kıymetli seyisinin çevresinde
savaşırlarken, yorgunluktan ve bitmek tükenmek
bilmez terden dizleri, dizlikleri,
ayakları, kollarının altı ve gözleri sırılsıklam olmuştu.
Bir adam, büyük bir boğanın yağa batırılmış postunu
gençlere germeleri için verdiğinde,
onlar nasıl boğanın etrafında çember olup onu
çekiştirirler de

postun nemi gider ve onlar onu gerdikçe her tarafı
yağı emerse; diğerleri de ölüyü küçük bir yerde,
iki taraftan bir oraya bir buraya işte öyle çekiştiriyorlardı.
Troyalılar onu İlyon'a, Akhalar da kara gemilere
sürüklemeyi umuyorlardı.
Öylesi bir hırsla savaşıyorlardı ki,
onlar da her ne kadar öfkeli olsalar bile;
ne insan katili Ares ne de Athene,
eğer onları görmüş olsalardı hafife alamazlardı.
O gün Zeus atların ve delikanlıların vahşi savaşını
öylesine ayaklandırmıştı!
Ancak Akha surlarının altında,
koca karınlı gemilerden çok uzakta savaştıkları
için tanrısal Akhilleus, Patroklos'un ölümünü hâlâ
öğrenmemişti. Hiçbir zaman da çatışmada
düşeceğine inanmıyordu.
Kapılara vardıklarında sağ olarak geri döneceğine
inanıyordu.
O olmaksızın, hatta o olsa bile kenti yakıp
yıkabileceğini sanmıyordu.
Pek çok kez annesinden gizlice büyük
Zeus'un isteğini dinlemişti.
Ama o zaman annesi ona, onu bulacak büyük belayı,
yani en değerli yoldaşının yok olup gideceğini
söylememişti. Diğerleri sivri mızraklarını tutarak
durmaksızın vuruşuyor, birbirlerini öldürüyorlardı.
Tunç zırhlı Akhaların her biri diğerine şöyle söylüyordu:

"Kardeşler! Utanç olur bizim için eğer derin gemilerin
arkasına çekilirsek.
Burada kara toprağın bizi yutması daha iyidir!
Bu ölüyü, atları ehlileştiren Troyalıların ellerine
bırakıp da kendi kentlerine götürüp ünün tadını
çıkarmalarına izin vermektense,
bu daha iyi olur bizim için!"

Yine yüce gönüllü Troyalıların her biri diğerine
şöyle diyordu:

"Kardeşler! Kaderimiz burada hep birlikte,
Patroklos'un yanında ölmek bile olsa,
yine de kimse çatışmadan çekilmesin!"

Böyle diyordu her biri ve yoldaşının cesaretini
ateşliyordu. Durmaksızın savaşıyorlardı;
demir bir kargaşa yükseliyordu
tunç gökyüzüne kadar.
Akhilleus'un atları, binicilerinin insan katili Hektor'un
darbeleriyle tozun dumanın içine düştüğünü
sezdiklerinde, çatışmadan uzakta bir yerde ağlamaya
başladılar. Diores'in kıymetli oğlu Automedon,
ha bire uzun kamçısıyla onlara vurmak için
her kadar ter dökse
ve ne kadar tatlı sözler, kimi zaman da korkutucu
sözler söylese de;
atlar ne gemilere ne geniş Hellespontos'a,
ne de Akhalar arasından savaşa gitmek istiyorlardı.
Bir kadının ya da bir erin mezarının üzerinde yükselen
hareketsiz bir sütun gibi, güzel savaş arabasını başları
yere dayalı olduğu yerde tutarak,
öyle hareketsiz duruyorlardı ve sıcak gözyaşları
dökülüyordu kirpiklerinden. Sevgili sürücülerinin
kayboluşuna ağlıyorlardı.
Güzel yeleleri boyunduruğun iki tarafından düşerken
topraktan lekeleniyordu.
Kronos'un oğlu ikisinin böyle gözyaşları içinde
ağladığını gördüğünde, onlar için içi sızladı ve kafasını
sallayarak kalbinin derinliklerinden dedi ki:

"Talihsizler! Siz yaşlanmaz ve ölümsüz atlarken
neden size fani bir kral olan Peleus'u verdik ki?
Siz de zavallı fanilerle birlikte acı çekesiniz diye mi?
Çünkü şu dünyada nefes alıp veren ve gezinen yaratıklar
içinde, insandan daha korkuncu yok!
Bununla birlikte, Priamosoğlu Hektor'un sizin ve
güzel savaş arabanızın üzerine çıkmasına asla izin
vermeyeceğim. Yetmez mi silahları alarak

boşu boşuna onlarla övünüp durması?
Sizin dizlerinize ve ruhunuza
Automedon'u savaştan kurtarıp koca karınlı gemilere
geri götürmeniz için güç koyacağım.
Tekrar iyi yapılmış gemilere varana,
güneş batıp da kutsal karanlık gelene kadar
ben diğerlerine[2] karşılarındakileri ortadan
kaldırmaları için ün vereceğim."

Bunları söyleyerek atlara ehlileştirilemez bir güç üfledi.
Onlar da yelelerindeki tozu yere savurarak,
güzel savaş arabasını Troyalılar ile Akhalara doğru
hızla sürmeye başladılar. O zaman Automedon,
her ne kadar yoldaşının yasını tutuyorsa da
kazların üzerine saldıran bir akbaba gibi
savaşıyordu atların üzerinde.
Kolayca Troyalıların kargaşasından uzağa kaçıyor
ve yine kolayca onları püskürtmek için kalabalığın
arasına atılıyordu. Ama onu avlamak için atılan
delikanlıları öldüremiyordu. Çünkü savaş arabasının
üzerinde tek başına,
hem hızlı atları tutup hem de mızrağıyla saldıramıyordu.
Ancak sonunda, epey bir zaman geçtikten sonra
yoldaşlarından biri olan Haimonoğlu Laerkes'in
oğlu Alkimedon gördü onu. Savaş arabasının
arkasında durup Automedon'a dedi ki:

"Automedon, tanrılardan hangisi senin göğsüne
böylesi felaket dolu bir fikri koyarak senin
mantığını kaybetmeni sağladı?
Tek başına en ön safta savaşıyorsun Troyalılarla!
Bu arada Hektor, senin yoldaşını öldürdü;
omuzlarına Akhilleus'un silahlarını kuşanıp
zevkle dolanıyor etrafta!"

Diores'in oğlu Automedon yanıtladı onu:

"Alkimedon, Akhaların içinde hiç kimse

[2] Troyalılara.

ölümsüz atları tutup onları sürmekte senin kadar yetkin
değil. Bir tek yaşadığı süre boyunca tanrıya denk
Patroklos senin kadar iyiydi! Ama şimdi ölüm ve kara
talih buldu onu. Gel şimdi al kırbacı ve güzel dizginleri;
ben de savaşmak için ineyim savaş arabasından."

Bunları söyledi. Alkimedon da hemen savaş arabasına
atlayıp dizginleri ve kırbacı aldı ellerine.
Automedon da yere atladı.
Görkemli Hektor hemen onları görüp
yanında duran Aineias'a dedi ki:

"Ey Aineias, tunç zırhlı Troyalıların danışmanı!
Hızlı Akhilleus'un atlarının, beceriksiz binicilerle tekrar
savaş alanında ortaya çıktıklarını gördüm. Eğer sen de
canı gönülden istersen, onları alabileceğimi umuyorum.
Eğer biz onların üzerine saldırırsak,
bize karşı koyup savaşmaya cesaret edemeyeceklerini
sanıyorum."

Bunları söyledi. Ankhises'in yiğit oğlu da dinledi onu.
İkisi birden omuzları, üzeri bir sürü tunçla kaplı
kuru ve sağlam öküz postundan yapılma
kalkanlarıyla örtülü halde atıldılar.
Khromios ile tanrı biçimli Aretos da onlarla
birlikte gidiyordu.
İkisi de diğerlerini öldürüp ölümsüz atları almayı
umuyorlardı. Deliler! Zeus Baba'ya dua etmiş olan,
güç ve yiğitlik dolu Automedon tarafından
kanları dökülmeden geri dönemeyeceklerdi.
Sadık yoldaşı hemen Alkimedon'a dedi ki:

"Alkimedon, sakın atları benden uzakta tutma;
onların nefeslerini arkamda hissedeyim.
Sanırım Priamosoğlu Hektor,
Akhilleus'un güzel yeleli atlarının üzerine binmeden
kesmeyecek çatışmayı. Bu arada da ya
önce ikimizi öldürüp Argosluların falanjlarını
avlayacak

ya da kendisi ön saflarda savaşan erlerin
arasına ölü olarak düşecek."

Bunları söyleyip iki Aias ile Meneaos'a seslendi:

"Aiaslar ve Menelaos, Argosluların hükümranları!
Bırakın ön saflardaki delikanlılar ölünün yanında durup
Troya falanjlarını geri püskürtsünler;
siz de bu kötü günde hâlâ canlı kalmış olan
bizleri kurtarmaya gelin! Troyalıların en iyi erlerinden
olan Hektor ile Aineias, bol gözyaşlı mücadelenin içinde
fena sıkıştırıyorlar bizi. Tüm bunlar tanrıların isteği...
Bununla birlikte, Zeus'un isteği gerçekleşecek olsa da,
olmasa da ben saldıracağım!"

Bunları söyledi. Uzun gölgeli mızrağını savurarak
fırlatıp Aretos'un yuvarlak kalkanını vurdu.
Kalkan mızrağı tutamadı; tunç uç,
bir uçtan bir uca geçip kuşağın içinden karnına girdi.
Yiğit bir delikanlının, keskin baltayı tutarak
vahşi bir öküzün boynuzlarına arkadan vurup
tüm sinirlerini kesmesi ve hayvanın da sıçrayıp
düşmesi gibi, o da öne sıçrayarak sırtüstü düştü yere.
Olduğu gibi karnına saplanmış olan ve sallanan
mızrak da cansız bıraktı tüm uzuvlarını.
O zaman Hektor, görkemli mızrağıyla
Automedon'a nişan aldı.
Ancak, diğeri onu karşıdan görüp
ve öne eğilerek tunç mızraktan kurtuldu.
Mızrak da arkasına yere saplandı ve dışarıdaki ucu
korkunç Ares gücünü söndürene dek sallanıp durdu.
Eğer kalabalığın arasından yoldaşlarının sesini
duymuş olan iki Aias
onları ayırmasalardı, yakından vuruşmak için
kılıçlarıyla saldıracaklardı. Hektor,
Aineias ve tanrı biçimli Khromios geri çekilerek
parçalanmış bir yürekle orada bıraktılar Aretos'u.
Çevik Ares'e denk Automedon da

onu silahlarından soyarak kibirle bağırdı:

"Her ne kadar ondan daha aşağı bir delikanlıyı
öldürmüş olsam da Patroklos'un ölümünün
yüreğimdeki acısını biraz olsun hafiflettim!"

Bunları söyledi ve kanlı silahları alarak savaş arabasına koydu;
kendisi de kanlı ayakları ve kanlı elleriyle bir boğayı
parçalamış aslan gibi çıktı savaş arabasına.
Yorucu ve gözyaşlı vahşi çatışma,
Patroklos'un ölüsünün etrafında,
Athene gökyüzünden inip de onu ayaklandırdığı
zaman tekrar alevlendi. Athene artık fikrini
değiştirdiği için,
gür sesli Zeus tarafından Danaolara cesaret vermek için
gönderilmişti.
Zeus, gökyüzünün yükseklerinden faniler için
savaşın ya da insanların işlerini güçlerini bırakmasına
neden olan ve sürülere zarar veren çetin bir kışın
işareti olan alacalı bir gökkuşağını nasıl yayarsa,
Athene de öyle alacalı bir buluta sarınmış halde sokuldu
Akha kalabalığının arasına.
Her bir delikanlıya cesaret veriyordu. İlk önce de
sesini ehlileştirilemez Phoiniks'in sesine benzeterek,
yanında duran Atreus'un oğlu yiğit Menelaos'u
kışkırtarak dedi ki:

"Ey Menelaos, eğer çevik atlar yiğit Akhilleus'un
sadık yoldaşını Troya surlarının aşağısına çekerlerse,
bu senin için büyük bir üzüntü ve utanç olacaktır!
Şimdi tut kendini ve cesaret ver tüm orduya!"

Gür sesli Menelaos onu yanıtlayarak dedi ki:

"Phoiniks! Benim manevi babam! Saygıdeğer ihtiyar!
Keşke Athene bana güç verse ve kurtarsa beni atışlardan!
O zaman, Patroklos'un yanında durup onu kurtarmayı
öyle çok isterim ki. Onun yitip gitmesi parçalıyor yüreğimi.

Ama Hektor, bir ateşin vahşi öfkesi gibi mızrağıyla
öldürmeyi bir an olsun kesmiyor.
Zeus da şimdi yalnızca ona veriyor ünü!"

Bunları söyledi. Gök gözlü Tanrıça Athene de çok
sevindi. Çünkü Menelaos tüm diğer tanrılardan
önce onun adını anmıştı.
Onun dizlerine ve omuzlarına güç verdi.
Göğsüne de bir sineğin cesaretini koydu;
hani onu ne kadar kovarlarsa kovsunlar, ısırmak için
insanın vücuduna yapışır, hoşuna gider insan kanı:
İşte onun karalar bağlamış yüreğini böyle bir
cesaretle doldurdu. O da Patroklos'un yanına
koşup görkemli mızrağını fırlattı.
Troyalıların arasında Eetion'un oğlu Podes vardı,
zengin ve yiğitti; Hektor, yoldaşı ve içki arkadaşı
olduğu için diğerlerinden çok onu sayardı.
İşte Menelaos, kaçmaya davranırken onu
kuşağından vurarak tunç mızrağını bir uçtan
diğerine sapladı. Diğeri de düşerken gümbürdedi.
Atreus'un oğlu Menelaos, ölüyü
Troyalıların dışına, yoldaşlarının kalabalığının
olduğu yere çekti. Ancak Phoibos,
Hektor'un yanında durup Abydos'ta bir sarayda
oturan tüm yabancılar arasında en çok
sevdiği Asios'un oğlu Phainops kılığına girerek,
onu çatışma için kışkırttı.
Uzaklardan nişan alan Apollon işte ona benzeyerek
dedi ki:

"Hektor, başlangıçta itibarsız bir atıcı olan
Menelaos'un önünden kaçıyorken
hangi Akha korkar ki senden artık?
Ancak şimdi Menelaos, Troyalıların arasından
tek başına sürüklüyor ölüyü.
Senin sadık yoldaşın olan ön saflarda savaşan
Eetion'un oğlu yiğit Podes'i de öldürdü."

Bunları söyledi. Diğerini de kara bir keder bulutu örttü.
Ön saflardaki erlerin arasından şimşekler saçan
silahlarıyla saldırdı. O zaman Kronos'un oğlu, püsküllü
ve parlak kalkanını alıp İda Dağı'nı bulutlarla örttü.
Şimşekler saçarak korkunç bir şekilde gümbürdedi
ve kalkanını savurarak zaferi Troyalılara verip
Akhaların korkmuş bir halde kaçmalarını sağladı.

İlk önce Boiotalı Penelaos kaçışı başlattı.
Sürekli öne dönük olduğu için bir mızrakla
hafifçe omzunun kenarından vurulmuştu.
Polydamas'ın mızrağının tunç ucu, etini,
yakından vurmuş olduğundan
kemiğine kadar yırttı. Hektor da yüce gönüllü
Alektryon'un oğlu Leitos'u yakından,
elinin bileğinden vurarak onun çatışmayı
kesmesini sağladı. O önce dört bir yanına
baktıktan sonra, koşarak uzaklaştı.
Artık elinde mızrağıyla Troyalılarla savaşmak
için umudu kalmamıştı.

Ancak Hektor, Leitos'un üzerine saldırdığı anda,
İdomeneus onu zırhından, göğsünün üzerinden,
memesinin yanından vurdu.
Uzun mızrak sapından kırıldı ve haykırdı Troyalılar.
O zaman Hektor, savaş arabasının üzerinde
durmakta olan Deukalionoğlu İdomeneus'a doğru
atış yaptı. Az kalsın vuracaktı onu; ama mızrak gidip
Meriones'in kendisini gönenç Lyktos'tan izleyerek
gelmiş olan
yoldaşı ve seyisi Koiranos'u buldu. İdomeneus,
hızlı gemilerden yaya olarak gelmişti; eğer Koiranos
hızlı atları çabucak ona getirmeseydi, Troyalılara
büyük bir ün verecekti. İşte o ölümden kurtuldu,
ama öbürü kaybetti hayatını.
İnsan katili Hektor öldürdü onu.
Hektor, Koiranos'u çene kemiğinin altından ve

kulağından vurdu. Mızrağın ucu, öne kadar geçip
dişlerini ağzından fırlattı ve tam ortasından
boydan boya kesti dilini.
O da savaş arabasının üzerinden yıkıldı ve
dizginler yere düştü. Ancak Meriones eğilip
dizginleri değerli ellerine alarak İdomeneus'a dedi ki:
"Vur şimdi kırbaçla derin gemilere varana dek.
Sen de görüyorsun ki zafer Akhaların değil!"

Bunları söyledi. İdomeneus da derin gemilere
dönmeleri için güzel yeleli atlara vurdu.
Artık onu da sarmıştı korku.

Yüce gönüllü Aias ile Menelaos da,
Zeus'un zaferi Troyalılara vermekte olduğunu
hissettiler. İlk önce, Telamon'un oğlu büyük Aias
başladı konuşmaya; şu sözleri söylüyordu:

"Eyvah!
Baba Zeus'un Troyalılara yardım ettiğini
artık bir çocuk bile anlayabilir.
Atan ister bir korkak olsun, ister bir yiğit,
vurmak istediği kişiye yapılan bütün atışlar
isabet ediyor. Zeus hepsinin hedefi bulmasını sağlıyor.
Bizimkilerin de hepsi birden yere, boşluğa düşüyor.
Ancak gelin şimdi, ölüyü çekip
geri dönerken, çok sevgili yoldaşlarımızı sevindirmek
için
hangi fikrin daha iyi olduğuna bakalım.
Yoldaşlarımız bizi burada gördükçe korkuyorlar;
insan katili Hektor'un azgın öfkesinin artık
durdurulamadığını ve dizginlenemez bir halde
kara gemilere düşeceğini sanıyorlar.
Yoldaşlardan biri gidip hızla Akhilleus'a haber götürsün,
Sanıyorum o hala, korkunç haberi,
sevgili yoldaşının öldüğünü öğrenmemiş durumda.
Ama hem kendileri hem de atları bir sisle örtülmüş
halde olduklarından, hiçbir yerde Akhalardan

herhangi birini göremiyorum. Zeus Baba!
Akha delikanlılarını kara sisten kurtar ve gökyüzünü berraklaştır;
gözlerimizin berrak görmesini sağla.
Daha sonra da eğer artık böylesi hoşuna gidiyorsa,
kaldır bizi ortadan gün ışığının altında."

Bunları söyledi. Zeus Baba da onun böyle ağladığını
görünce hâline acıdı; hemen karanlığı dağıtarak
savurdu sisi uzağa.
O zaman güneş parladı ve tüm bir çatışma ortaya çıktı.
Aias, gür sesli Menelaos'a dedi ki:

"Bak şimdi Menelaos, yüce ruhlu Nestor'un oğlu
Antilokhos'un hâlâ sağ olup olmadığını görmek için.
Ve hemen koşup, yiğit Akhilleus'a
tüm yoldaşları arasında en çok sevdiği yoldaşının
öldüğünü söylesin."

Bunları söyledi. Gür sesli Menelaos da onu dinleyip
ağıldan çıkan bir aslan gibi koyuldu yola.
Hani, artık tüm gece uykusuz kalıp herhangi bir
besili sığırı yakalamasına izin vermeyen köpekler ve
adamlarla uğraşmaktan yorulmuştur;
ancak et yemek ister;
yiğit ellerden üzerine bir sürü ok ve hatta yanmakta
olan meşaleler atılmakta olduğundan, hiçbir şey elde
edemeden saldırıp durur; ne kadar hiddeti olursa olsun,
bunlar onu korkutur ve şafakla birlikte acı dolu
yüreğiyle geri çekilir ya;
gür sesli Menelaos da işte öyle istemeye istemeye geri
çekiliyordu
Patroklos'un yanından. Çünkü Akhaların korkularından
kendisini ganimet diye düşmanların eline bırakıp
geri çekilecekleri kaygısı onu tir tir titretiyordu.
Meriones ile iki Aias'a bir sürü şey öğütlüyor ve
onlara diyordu ki:

"Aiaslar, Argosluların hükümranları ve sen Meriones!

Şimdi her biriniz bahtsız Patroklos'un iyi yüreğini
hatırlayın!
O, yaşadığı süre boyunca herkesle iyi geçinirdi. Ama
şimdi ölüm ve bizim kaderimiz onu yanlarına aldılar!"

Sarışın Menelaos bunları söyleyip dört bir yanına
bakınarak, tüm kuşlar arasında
en keskin gözlere sahip olduğu söylenen bir kartal gibi,
gitti. Hani ne kadar yüksekte olursa olsun,
sık yapraklı bir çalılığın arkasına gizlenmiş hızlı bir
tavşan bile gözünden kaçmaz da hemen atılıp
onu yakalayarak alır ya canını.
İşte senin gözlerin de ey tanrısal Menelaos,
bir sürü yoldaşının kalabalığı arasında,
olur da bir yerlerde Nestor'un oğlunu sağ olarak
görebilir miyim diye,
her bir yöne öyle dönüp duruyordu. Ve onu hemen,
savaş alanının sol tarafında yoldaşlarına cesaret verirken,
onları savaşmaları için kışkırtırken gördü.
Sarışın Menelaos hemen onun yanına koşup dedi ki:

"Ey Antilokhos!
Gel de öğren, keşke başımıza gelmeseydi dediğimiz
korkunç haberi! Sanırım Tanrı'nın Danaolara
felaketler gönderdiğini ve zaferin Troyalıların
olduğunu sen kendin de görüyor ve hissediyorsun.
Akhaların en iyi delikanlısı Patroklos öldü.
Tüm Danaolar da onun yok olup gidişine derin
bir yas tutmaktalar!
Hemen Akhaların gemilerine koşarak,
Akhilleus'a, ne kadar çabuk becerebilirse
o kadar çabuk, onun ölüsünü kurtarıp silahlarını
tepeli miğferli Hektor aldığı için öylece,
olduğu gibi, çıplak hâlde gemisine götürmesini söyle."

Bunları söyledi. Antilokhos'un da tüm bu sözleri
duyunca tüyleri diken diken oldu.
Uzun bir süre dili bağlandı; tatlı sesini kaybetti ve

gözleri yaşlarla doldu.
Ama bu hâlde de olsa Menelaos'un öğütlerini
yerine getirmeyi ihmal etmedi. Koşarak gitti;
ama önce silahlarını tek tırnaklı atları yanına getiren
iyi yoldaşı Laodikos'a verdi.
O gözyaşları dökerek ağlarken, ayakları onu
çatışma alanından uzağa götürdü.
Bu kötü haberi Peleus'un oğlu Akhilleus'a
duyurmak için koşuyordu.
Ama sen bile Menelaos, senin bile yüreğin
Antilokhos'un gittiği o yerlerde yok olup gitmekte olan
yoldaşlarına yardım etmeyi istemedi;
hâlbuki Pylos'lular bunu çok arzu ediyorlardı.
Onlara tanrısal Thrasymedes'i bırakıp
kendisi tekrar kahraman Patroklos'un yanına koştu.
İki Aias'ın yanında durup onlara dedi ki:

"Onu ayağı tez Akhilleus'a gitmesi için hızlı gemilere
gönderdim. Hektor'a ne kadar kızgın olursa olsun
geleceğini sanmıyorum.
Silahları olmaksızın Troyalılar'la savaşamaz.
Bakalım biz yalnız başımıza,
Troyalıların kılıçlarından uzakta kalarak,
hangi yolla ölüyü çekip kendimiz de ölümden ve
kara talihten kurtulabileceğiz."

O zaman yanıtladı onu Telamonoğlu büyük Aias:

"Ey şanlı Menelaos, tüm bu söylediklerin doğru!
Şimdi sen ve Meriones sokulup ölüyü kaldırarak çatışma
alanından uzağa çekin. Biz ikimiz de arkadan
Troyalılar'la ve tanrısal Hektor'la tek bir yürek
tek bir isimle[3] savaşacağız.
Biz zaten hep, birlikte durup cesaretle karşı koyarız
düşmanlarımıza."

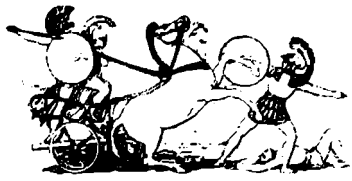
Bunları söyledi. Diğerleri de hemen kucaklarında
yerden yukarı kaldırdılar ölüyü.

[3] Diğer Aias adına da konuşuyor.

Troya ordusu, Akhaların,
Patroklos'un bedenini kaldırdıklarını gördüklerinde
arkalarından vahşi çığlıklar attı.
Avcıların önünde koşup
yaralı bir yaban domuzunun üzerine atılan köpekler gibi
atıldılar. Hani domuzu parçalamaya hazır koşarlar;
ama o, gücüne olan güveniyle geri döndüğünde
geri çekilip oraya buraya dağılırlar ya.
İşte Troyalılar da kısa bir süre, birlik olmuş halde
onları önlerine kattılar;
onları iki ağızlı mızrakları ve kılıçlarıyla vuruyorlardı.
Ancak iki Aias geri dönüp de karşılarına dikilince,
o zaman korkularından renk değiştirdiler.
Hiçbiri öne atılıp kahraman Patroklos'un ölüsü için
savaşmaya cesaret edemiyordu.

Diğerleri ölüyü kaldırıp onu
hızla çatışma alanından uzağa, koca karınlı gemilere
götürüyorlardı.
Arkalarında da savaşın azgın öfkesi,
bir anda büyük bir kentte patlayıp onu yakan
bir ateş gibi yanıyordu. Hani o zaman büyük alevlerin
içinde güçlü rüzgâr uğuldarken evler çöker ya,
işte onlar koşup gittikleri süre boyunca,
atların ve silahlanmış delikanlıların yarattığı
dur durak bilmez bir kargaşa geliyordu arkalarından.
Tüm güçlerini gemiler için bir tahta parçasını
ya da bir direği, dağda, yürünmesi zor bir
patikada götürmeye harcayarak
nefes nefese ilerlemeye çalışan, yorgunluktan kan ter
içinde kalmış
iki katır gibi, aceleyle koşuyor ve Patroklos'un
ölüsünü taşıyorlardı. İki Aias da arkalarından
Troyalıları engelliyordu. Ovanın bir ucundan
diğerine uzanan ağaçlı bir sırt, taşkın akan
nehirleri durdurup onları nasıl ovaya akıtır da
nehirler nasıl kıramazlarsa onun gücünü;

iki Aias da onları inatla takip eden saldırgan
Troyalıları hep geride bırakıyorlardı.
Troyalılar arasında da en inatçıları Ankhises'in oğlu
Aineias ile yiğit Hektor'du.
Küçük kuşlara ölüm getiren bir şahinin süzüldüğünü
gören sığırcıklar ya da kargalar vahşi çığlıklarla
nasıl bir bulut gibi geçerlerse gökyüzünden;
Akha delikanlıları da
Aineias ve Hektor tarafından avlanmış olarak
vahşi çığlıklarla, mağrur yiğitliklerini unutarak öyle
kaçışıyorlardı. Kaçmakta olan Danaoların
bir sürü güzel silahı hendeğin orasına
burasına düştü ama çatışma durmadı.



RAPSODİ 18

[Silah Yapımı]

İşte onlar yakan bir ateş gibi savaşıyorlardı. Hızlı Antilokhos da acı haberle birlikte vardı Akhilleus'un yanına. Onu, kanca burunlu gemilerin önünde tüm bu olanları aklında değerlendirip korkusuz yüreğiyle derin derin iç çekerek şunları söylerken buldu:

"Eyvah! Gür saçlı Akhalar gemilerin yanında itişip kakışarak neden koşarak ovanın içine kaçıyorlar? Korkarım ki tanrılar, bir zamanlar annemin bana önceden söylemiş olduğu kara belayı doğru çıkarıyorlar. Annem bana, ben yaşarken Myrmidonların en iyi erinin Troyalılar tarafından öldürülerek gözlerini gün ışığına yumacağını söylemişti. Yazık! Menoitios'un bahtsız ve yiğit oğlu ölecekti demek! Ben ona çok öğütlemiştim, felaket dolu ateş yayıldığı zaman tekrar gemilere dönmesini ve Hektor'la savaşmamasını."

İşte orada yalnız başına, tüm bunları düşünürken, şanlı Nestor'un oğlu sıcak gözyaşları dökerek önüne çıktı ve ona şunları söyleyerek, korkunç haberi iletti:

"Eyvahlar olsun! Yiğit Peleus'un oğlu! Korkunç bir haber öğreneceksin -ah keşke gerçekleşmemiş olsaydı! Patroklos düştü! Şimdi de silahlarını tepeli miğferli Hektor aldığı için, onun çıplak kalan ölüsünün etrafında savaşıyorlar!"

Bunları söyledi. Kara bir keder bulutu örttü Akhilleus'u; iki eliyle külü alıp onu başından aşağı boca ederek güzel yüzünü çirkinleştirdi. Kara kül, tanrısal gömleğinin üzerine bulandı. Tozun dumanın içine düşüp yattı ve elleriyle saçlarını yolmaya başladı. Akhilleus'un ve Patroklos'un mızraklarıyla kazanmış olduğu kadınlar da kan ağlayan

yürekleriyle ağıtlar yakarak çığlıklar attılar ve dışarı
fırlayıp yiğit Akhilleus'un yanına koştular.
Hepsi de elleriyle göğüslerini dövüyor ve baygınlık
geçiriyorlardı. Diğer taraftan Antilokhos da acı
gözyaşları dökerek ağıt yakıyor ve elleriyle, bıçakla
gırtlağını kesmesinden korktuğu için, korkusuz yüreği
sızım sızım sızlayan Akhilleus'u tutuyordu.

Diğeri vahşi bir uğultu çıkardı. O zaman onu, ihtiyar
babasının yanında, denizin derinliklerinde oturmakta olan
saygıdeğer annesi duyup hemen ağıtlar yakmaya başladı.
Denizin derinliklerinde bulunan ne kadar Tanrıça Nereus
kızı[1] varsa hepsi birden etrafında toplaştı. Glauke, Thaleia,
Kymodeke, Nesaie, Speio, Thoe, koca gözlü Halie,
Kymothoe, Aktaie, Limnoreia, Melite, İaira, Ampithoe,
Agaue, Doto, Proto, Pherousa, Dynamene, Deksamene,
Amphinome, Kallianeira, Doris, Panope, şanlı
Galateia, Nemertes, Apseudes, Kalianassa da oradaydı,
Klymene, İaneira, İanassa, Maira, Oreithuia, güzel saçlı
Amatheia ve diğer Nereus kızları da. Denizin
derinliklerinde ne kadarı varsa hepsi oradaydı.
Doldurdular ışıklı mağarayı.
Hepsi birlikte göğüslerini dövüyorlardı.
O zaman da Thetis başladı hıçkırıklarla ağlamaya:

"Dinleyin beni kardeşlerim! Nereus kızları! Dinleyin de
yüreğimi ne büyük kederlerin parçaladığını öğrenin!
Eyvahlar olsun! Ne kadar talihsiz ne kadar kadersiz
bir anayım ki tüm insanların en yiğidinin anasıyım;
bir oğul doğurdum kusursuz ve güçlü,
tüm kahramanlar arasında en hası; bir fidan gibi büyüttüm
onu, bir bahçenin içindeki bir bitki gibi besledim ve
Troyalılar'la savaşsın diye kanca burunlu gemilere
gönderdim. Ama artık o geri dönmeyecek ülkesine;
onu karşılayamayacağım Peleus'un saraylarında!
Yaşayıp gün ışığını gördüğü sürece, solup gidiyor ve ben
ona herhangi bir yardımda bulunamıyorum. Şimdi gidip

[1] Deniz kızları [Ç.N]

sevgili evladımı göreceğim ve o oturup savaştan uzakta
beklerken, kalbini neyin kanattığını dinleyeceğim."

Bunları söyleyip mağaradan çıktı.
Nereus kızları da ağlayarak onunla birlikte gidiyorlardı.
Etraflarında, denizin dalgalarını yara yara gidiyorlardı.
Bereketli Troya'ya vardıklarında birbirleri ardına sahile
çıktılar. Orada, hızlı Akhilleus'un etrafında
Myrmidonların gemisi çekili olarak duruyordu.
O orada, derin derin iç çekerken saygıdeğer annesi
aniden karşısına çıkarak
yürekler parçalayan bir çığlıkla evladının başını kucaklayıp
ağlayarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Yavrum? Neden ağlıyorsun? Hangi keder kanatıyor
yüreğini? Söyle bana açık açık! Saklama benden! Zeus'un
lütufları geldi buldu seni; başta ellerini kaldırıp
tüm Akhaoğullarının gemilere kıstırılıp
sana mecbur kalarak başlarına kara belaların gelmesi için
dua ederek istediğin gibi."

O zaman ayağı tez Akhilleus derin derin iç çekerek
ona dedi ki:

"Anneciğim, evet, Olymposlu tüm bunları sonuçlandırdı.
Ama herkeslerden çok sevdiğim, kendimle bir tuttuğum
sevgili yoldaşım Patroklos ölmüşken,
nasıl sevineyim ben tüm bunlara? Kaybettim onu!
Hektor da onu öldürdüğünde, görsen şaşıp kalacağın güzel
silahlarını aldı ondan! O silahları tanrılar, Peleus'a, seni
fani bir insanın döşeğine çıkardıkları gün bağışlamışlardı.
Ama şimdi ruhunun içinde, geri dönmeyecek olan
ölümlü oğlunu artık evinde karşılayamayacağın için,
daimi bir keder taşımandansa; keşke sen orada, aşağıda
denizin ölümsüz tanrılarının arasında kalsaydın da
Peleus başka bir fani kadını alsaydı. Eğer mızrağımla
vurup da Hektor'u öldürmez ve ona Patroklos'un
katlinin hesabını ödetmezsem, artık ben de
yaşamak ve delikanlıların arasında bulunmak istemem!"

O zaman Thetis yanıtladı onu gözyaşlarıyla:

"Yavrum! Tüm bu söylediklerinle günlerin sayılı demektir.
Hektor'un ardından dört gözle seni bekliyor ölüm!"

Akhilleus, o zaman derin derin iç çekerek ona dedi ki:

"Dostumu ölümden kurtarmak bana nasip olmamışken,
şimdi ölsem keşke! O
felaketin onu bulduğu sırada, beni arayarak
vatanından uzakta yok olup gitti. Ama şimdi, bir daha
sevgili vatanıma dönmeyecekken, Patroklos'u ve pek çoğu
tanrısal Hektor tarafından öldürülen diğer yoldaşlarımı
kurtaramamışken, burada, gemilerde, yerin dibinde boş
yere oturayım mı? Ben ki, öyle bir adamım ki, tunç
zırhlı Akhaların hiçbiri savaşta benim gibi değildir
(iyi konuşmakta vardır elbet benden iyi başkaları).
Keşke, tanrılar ve fanilerden fikir ayrılığı ve en uysal
insanı bile vahşileştiren öfke yok olup gitse; insanın
göğsünün içine baldan bile tatlı akar o; daha sonra da
kara bir duman gibi patlar ve büyüdükçe büyür.
Halkların kralı Agamemnon da işte böyle kızdırdı beni.
Ama her ne olduysa oldu artık. Gel, ne kadar acılı olsak
da bırakalım bunları bir kenara ve gel, göğsümüzün
içinde ehlileştirelim yüreğimizi. Şimdi, sevgili Patroklos'un
katili Hektor'u bulmaya gideceğim; Zeus ile diğer
tanrılar gönderdiği zaman da buyur edeceğim ölümü.
Kronos'un oğlu Zeus'un en sevdiklerinden olan Herakles
bile kurtulamadı kaderden. Kader ile Hera'nın korkunç
öfkesi zapt etti onu. İşte ben de böyle, eğer
onunla aynı şansa sahipsem, sükûna ereceğim öldüğümde!
Ama şimdi bırak, büyük bir ün kazanayım. Keşke Troya
kadınlarından birinin ve alçak kuşaklı Dardanoslu
kadınların durmaksızın iç çekmelerini ve iki elleriyle
yumuşak yanaklarındaki yaşları silmelerini sağlayabilsem.
Bırak yeterince zaman savaştan uzak kaldığımı öğrensinler.
Anacığım, sen de beni ne kadar sevsen de
savaşa gitmemi engelleme. İkna edemeyeceksin beni."

Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis yanıtladı onu:

"Evet evladım, tüm bunlar gerçek: Feci bir ölümle boğuşan
yoldaşlarını kurtarman kötü bir şey değil. Ama şimdi
güzel ve parlak tunç silahların Troyalıların ellerinde.
Tepeli miğferli Hektor, onları omuzlarına kuşanmış zevkle
dolanıyor. Uzun zaman böyle böbürlenebileceğini sanmam;
çünkü ölümü yakınında! Benim buralarda dolandığımı
gözlerinle görmeden, savaşın kargaşası içine sakın atılma.
Çünkü şafak vakti, güneş doğar doğmaz
sana Hephaistos'un saraylarından güzel silahlar getirmek
için geleceğim."

Bunları söyleyerek bıraktı oğlunu. Geri dönerek denizdeki
kardeşlerine dedi ki:

"Sizler denizin derin kucağına inerek,
ihtiyar babamı sarayında görüp ona tüm bunları söyleyin.
Çünkü ben, koca Olympos'a, ünlü usta Hephaistos'a gidip
eğer isterse oğluma ünlü ve parlak silahlar vermesini
söyleyeceğim."

Bunları söyledi. Nereus kızları da derhal daldılar
denizin dalgaları arasına.
O zaman gümüş ayaklı Tanrıça Thetis,
kıymetli oğluna ünlü silahları getirmek için Olympos'un
yolunu tuttu.

Çevik ayakları onu çabucak götürdü Olympos'a. Bununla
birlikte Akhalar da vahşi çığlıklarla Hektor'un önünden
kaçarak, gemilere ve Hellespontos'un yakınlarına vardılar.
Akhilleus'un seyisi Patroklos'un ölüsüne gelince,
güzel dizlikli Akhalar onu atışlardan uzağa
çekemiyorlardı; güçte bir aleve denk olan Priamosoğlu
Hektor, atlar ve ordu yetişmişti onlara.
Görkemli Hektor üç kez onu sürüklemeye çalışarak
ayaklarından yakaladı. Troyalılara cesaret vererek yüksek
sesle bağırıyordu. Ama üç seferinde de iki Aias, mağrur bir
yiğitlikle dolu olarak onu ölünün uzağına ittiler. Ancak

diğeri, korkusuz yiğitliğine güvenerek, bir vahşi çatışmanın
içine atılıyordu, bir durup ürkütücü çığlıklar atıyordu;
ama asla geri çekilmiyordu.
Otlaklarda yatıp kalkan çobanlar, açlıktan gözü dönmüş bir
aslanı, ölü bir hayvanın başından nasıl kovamazlarsa, iki
yiğit Aias da, Priamosoğlu Hektor'u ölünün başından öyle
kovamıyorlardı. Eğer rüzgâr ayaklı İris, kendisini Hera
göndermiş olduğu için, Zeus'tan gizli, koşarak, Olympos'tan,
Peleus'un oğlu Akhilleus'a haberci olarak gelmeseydi;
onu sürükleyip böylece sonsuz bir ün kazanacaktı.
İris durup ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ayağa kalk Akhilleus. Sen ki tüm insanların
en korkutucususun. Kalk
ve koş Patroklos'a siper olmak için.
Burada gemilerin önünde, onun için alevlendi vahşi
çatışma. Akhalar Patroklos'un ölüsünü kurtarmak
için, Troyalılar da onu rüzgârlarla dövülen İlyon'a
götürmek için birbirlerini öldürüyorlar. Hepsinden çok
da görkemli Hektor, inatla onu götürmek için savaşıyor.
Onun narin boynunu kestikten sonra, kafasını
yüksek kulenin üzerinde kazığa geçirmek için
yanıp tutuşuyor. Sakın Patroklos'un Troya köpeklerine
oyuncak olmasına izin verme!
Eğer ölüyü utandırırsan, senin utancın olur bu."

Ayağı tez tanrısal Akhilleus yanıtladı onu:

"Tanrıça İris, tanrılardan hangisi gönderdi seni bana
haberci olarak?"

Ayaklarında rüzgâr taşıyan hızlı İris de yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Beni, Zeus'un itibarlı karısı Hera gönderdi.
Ancak bunu, ne en yüksek tahtlı Kronos'un oğlu biliyor
ne de karlı Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılardan
bir başkası!"

Yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Ama nasıl giderim savaşa?
Silahlarım şimdi onlarda; kıymetli annem de
onu burada arkamda gözlerimle görmeden, çatışma için
silahlanmama izin vermiyor.
Çünkü bana Hephaistos'tan güzel silahlar getirmeyi vaat
etti. Yoksa, Telamonoğlu Aias'ın kalkanı dışında başka
kimin ünlü silahlarını kuşanabilirim ki? Ancak o da
sanırım ön saflarda savaşan erlerin arasında,
Patroklos'un ölüsünün etrafında mızrağıyla ölüm saçıyor."

O zaman rüzgâr ayaklı İris onu yanıtlayarak dedi ki:

"Biz de senin ünlü silahlarını aldıklarını biliyoruz!
Ama bu şekilde de olduğun gibi, hendeğe gidip
görün Troyalılara. Belki de düşmanları korkutursun
ve savaştan geri çekilirler. Böylelikle de Akha
delikanlıları azıcık nefes alırlar. Az bir zaman
yeter birinin çatışmanın içinde biraz nefes alması için."

İşte çevik İris bunları söyleyip gitti. Zeus'un sevdiği
Akhilleus da gitmek için kalktı. Athene de onun güçlü
omuzlarının etrafına püsküllü kalkanı attı; korkunç Tanrıça
onun başını da altın bir bulutla taçlandırarak
parıl parıl parlayan bir ateş gibi şimşekler saçmasını
sağladı. Düşmanın kuşattığı uzak bir adadaki bir
kentten nasıl göğe yükselirse duman, oranın halkı
bütün gün surların üzerinde nasıl güçle savaşır da
güneş batarken komşularının görüp gemilerle
kendilerine yardıma gelmeleri için yaktıkları,
parlaklıkları göğe kadar varan yoğun alevler
nasıl havaya yükselirse Akhilleus'un başından da öyle bir
parıltı gökyüzüne dek varıyordu.

Surun üzerinden harekete geçerek annesinin aklı
başında öğüdünü tuttuğu için,
Akhalara müdahale etmeksizin
hendeğin kenarında durdu. Orada durup bağırdı. Hemen
yanında da Pallas Athene, uzaklara bağırarak tüm
Troyalıların korkudan altüst olmalarını sağladı. Yakıp

yıkan düşmanın, bir kenti kuşattığı zaman
yankılanan borazanın sesi gibi, Akhilleus'un sesi de güçle
yankılandı. Troyalılar da Aiakosoğlu'nun tunçtan sesini
duyduklarında, hep birlikte şoka uğradılar. Güzel yeleli
atlar da savaş arabalarını geri döndürdüler. Çünkü
önlerindeki kara belayı görüyorlardı. Gök gözlü Tanrıça
Athene'nin yakmış olduğu ve
yiğit Akhilleus'un başının üzerinde parlayan
korkunç ateşi gördüklerinde, sürücüler de dehşete
kapıldılar. Tanrısal Akhilleus hendeğin üzerinde üç kere
vahşice bağırdı; üç seferinde de alt üst oldu Troyalılar ile
anlı şanlı müttefikleri.
O zaman en haslarından on iki delikanlı
kendi mızrakları ve silahlarıyla öldüler.

Artık keyifleri yerine gelmiş olan Akhalar, Patroklos'u
atışlardan uzağa çekerek onu bir ölü yatağının üzerine
yatırdılar. Sevgili yoldaşları dört bir yanına gidip durarak
ağıtlar yakmaya başladılar. Ayağı tez Akhilleus da,
sadık yoldaşının sivri tunçla vurulmuş olarak
ölü yatağının üzerinde boylu boyunca yattığını görüp
sıcak gözyaşları dökerek onlarla birlikte gidiyordu.
Onu savaşa atları ve savaş arabasıyla göndermiş,
ama onu dönüşte karşılama şerefine erememişti...

Koca gözlü saygıdeğer Hera, Helios'u[2] onun isteği
olmaksızın[3] Okeanos akıntılarının altına gönderdi.
Güneş battı; tanrısal Akhalar da
vahşi çatışma ile felaket dolu savaşı kestiler.

Troyalılar, diğer yandan, çetin çatışmadan çekilip hızı
atlarını savaş arabalarından çözüp, akşam yemeğini
bile düşünmeden toplantıda bir araya geldiler.
Toplantıda hepsi ayakta duruyor, hiçbiri oturmaya
cesaret edemiyordu. Bunca zaman sonra, Akhilleus'un
felaket dolu çatışmanın içinde yeniden boy gösterdiği

[2] Helios: Güneş Tanrısı [Ed. Notu]
[3] Emrederek.

andan beri, korkularından tir tir titriyorlardı. İlk önce
Panthoos'un oğlu aklı başında Pulydamas konuşmaya
başladı. Geçmişte yaşananları yalnızca o
biliyor ve yalnızca o görebiliyordu gelecekte olacakları.
O, Hektor'un yoldaşıydı; onunla aynı gün doğmuşlardı,
biri sözlerle diğeriyse mızrağıyla alt ederdi diğerlerini. İşte
o, aklı başında sözlerle konuşup onlara dedi ki:

"İyi düşünün dostlarım! Ben size, şimdi kentimize
dönüp tanrısal şafağa dek, ovada gemilerin
yanında kalmamayı öğütlüyorum.
Çünkü surumuz uzaktadır!
Bu erin tanrısal Agamemnon'a öfkeli olduğu süre
boyunca Akhalarla kolayca savaşıyorduk. O
zamanlar gemileri fethedeceğimiz umudunu taşıdığım için,
geceyi hızlı gemilerin yanında geçirmek beni de mutlu
ediyordu. Ancak şimdi Peleus'un hızlı oğlundan çok
korkuyorum! Sahip olduğu dizginlenemez kalbiyle,
Troyalılar ile Akhaların çatışmada savaşın gücünü
bölüştükleri[4] ovanın içinde kalmak istemeyecek,
kentimizi ve kadınlarımızı almak için savaşacaktır.
Bundan dolayı da gelin biz kente gidelim!
Gelin dinleyin beni! Çünkü dediklerim olacak. Şimdi
ölümsüz gece durdurdu hızlı Akhilleus'u. Ama eğer
burada kalır da sabah buralarda bizi bulursa o zaman
silahlarıyla saldırırken, her biriniz onun kim olduğunu
öğreneceksiniz! Becerip de kaçabilen için
kutsal İyon'a geri dönmek mutluluk olacak o kişiye.
Çünkü bir sürü Troyalıyı köpekler ve akbabalar yiyecek!
Ah! Keşke duymasa kulaklarım böylesi bir felaketi! Eğer
hepiniz ikna olursanız sözlerime, yüreğimiz kan ağlasa da
gece toplantıda tutarız tüm gücümüzü.
Kenti de korur kuleler
ile uzun, iyici yontulmuş, monte edilmiş tahtalardan
yapılma kapılar. Daha sonra sabah şafak görünür
görünmez, silahlarımızı kuşanmış hâlde kulelerin üzerinde

[4] Karşılıklı olarak vurdukları ve vuruldukları.

dururuz. O zaman eğer, gemilerden gelip de bizimle surun
yanında savaşmak isterse, görecektir gününü! Çünkü,
önce yüksek boyunlu atlarını
kentin aşağısında bir oraya, bir buraya koşarak yollarda
yorduktan sonra, tekrar geri dönecektir gemilere.
Ancak ne kentin içine atılmaya ne de onu yakıp
yıkmaya cesaret edebilecektir. Çevik köpekler daha
önce püskürtecektir onu."

O zaman tepeli miğferli Hektor ona vahşi vahşi
bakarak dedi ki:

"Pulydamas, bize geri dönüp kente kapanmamızı
söylüyorsun. Bu sözler hiç hoşuma gitmedi.
Surların içine hapsolmuş durmaya hâlâ doymadınız mı?
Önceleri insanların hepsi Primos'un kentine
bir sürü altını ve bir sürü tuncu olan kent derlerdi.
Ama şimdi evlerimizden kaybolup gitti güzel hazineler;
bir sürü eşyamız da büyük Zeus'un bize öfkelendiği
andan bu yana satılıp Frigya'ya ve sevimli Maionia'ya
gitti. Şimdi de hinoğluhin Kronos'un oğlu bana,
gemilerin yanında ünün tadını çıkarma ve
Akhaları denize dökme şansını vermişken,
halka böyle düşüncelerden bahsetme!
Troyalılardan hiçbiri dinlemeyecektir seni.
Ben izin vermeyeceğim onlara! Yalnız şimdi gelin ve
size söyleyeceklerimin hepsini dinleyin: Gidip orduda,
herkes kendi bölüğünde akşam yemeğini yesin;
sakın gözcülüğü ihmal etmeyin, hepiniz uyanık kalın!
Troyalılardan hangisi serveti için endişe ediyorsa,
bırakın toplayıp yemeleri için halkına bağışlasın:
Akhaların tadını çıkarmasındansa onlardan birinin
bunların tadını çıkarması yeğdir. Daha sonra da, sabah
şafak görünür görünmez silahlarımızı kuşanmış olarak
tekrar koca karınlı gemilerin yanında alevlendirelim
vahşi çatışmayı. Eğer tanrısal Akhilleus'un savaşa
girmek için ayaklandığı doğruysa,

o zaman gününü görür o!
Çünkü ben bed sesli savaştan çekilmeyeceğim;
yiğitçe karşı duracağım ona, ister o beni alt etsin,
isterse ben onu! Savaş daima belirsizdir; bir bakarsın
canını alır öldürmek isteyenin!"

Bunları söyledi Hektor. Troyalılar da alkışladılar onu.
Deliler! Pallas Athene almış olmalı onların akıllarını.
Felaket dolu düşünceleriyle Hektor'u övüyorlardı;
hiçbiri Pulydamas'ın aklı başında düşüncelerini kabul
etmedi. Daha sonra da ordugâhta akşam yemeği yediler.

Akhalar tüm gece boyunca gözyaşları ve iç çekişlerle
ağıtlar yaktılar Patroklos'a.
İlk önce de Peleus'un oğlu başladı,
insan öldüren ellerini yoldaşının göğsünün üzerine
koyup hüngür hüngür ağlayarak ağıt yakmaya.
Yavrularını bir avcının sık ormandan uzağa
götürdüğü güzel yeleli bir aslan gibi,
hani daha sonradan gelip de ulur acısından,
ovanın içinde, avcının ayak izlerini takip ederek
acaba onu bir yerlerde bulur muyum diye bir oraya bir
buraya koşar; vahşi bir öfke sarmıştır onu. İşte Akhilleus
da öyle derin derin inleyerek feryat figan ediyor ve
Myrmidonlara diyordu ki:

"Eyvah!
O gün kahraman Menoitios'a saraylarında cesaret verirken
ben ne boş laflar etmişim. Ona oğlunu, önce İlyon'u yakıp
yıktıktan ve ganimetten payını aldıktan sonra, pek şanlı
Opoesis'e geri getireceğimi söylüyordum. Ancak Zeus,
fanilerin tüm dileklerini gerçekleştirmez. Kaderimizde,
ikimizin de burada, Troya'da, aynı toprakları kanla
boyamamız yazılı imiş. İhtiyar Peleus'un ve annem
Thetis'in beni saraylarımızda karşılaması için,
ben de geri dönemeyeceğim.
Burada örtecek beni toprak. Ama ey Patroklos,
şimdi ben, toprağa senden sonra girecekken,

senin yüce gönüllü katilin Hektor'un
kafasını ve silahlarını buralara, sana getirmeden
gömmeyeceğim seni. Burada, senin ateşinin önünde,
oniki Troya delikanlısını boğazlayacağım; fena
öfkelendirdi beni senin yok olup gidişin. O zamana
kadar ölün, kanca burunlu gemilerin yanında böyle
gömülmeden kalacak. Etrafında da düşmanlarımızın
zengin kentlerini yakıp yıktığımızda
gücümüz ve mızrağımızla kazandığımız
Troya kadınları ile alçak kemerli Dardanos kadınları,
gece gündüz acı gözyaşları dökerek ağlayacaklar."

Tanrısal Akhilleus bunları söyledi ve yoldaşlarına,
Patroklos'un kanlarını bir an önce yıkamaları için
ateşin üzerine büyük bir kazan yerleştirmelerini buyurdu.
Onlar da ateşin üzerine bir hamam kazanı dikip içine
su döktüler. Kazanın altından da odunları yakıyorlardı.
Alevler kucakladı kazanın göbeğini ve ısıttılar suyu.
Daha sonra da parlak bakırın içindeki su kaynadığında,
onu yıkayıp damıtılmış yağla[5] ovarak
yağladılar. Yaralarını da dokuz yıllık, ağır kokulu bir
merhemle doldurdular. Daha sonra da onu yatağın
üzerine koyup ince keten bir örtüyle tepeden tırnağa
örttüler ve üzerine beyaz bir kefen yaydılar.
Myrmidonlar, tüm bir gece hızlı Akhilleus'un etrafında
ağlayıp Patroklos için feryat figan ettiler.

O zaman Zeus, kardeşi ve karısı Hera'ya dedi ki:

"Ey koca gözlü saygıdeğer tanrıça Hera, çevik Akhilleus'u
savaş için kışkırtmayı yine becerdin! Ama doğru, gür saçlı
Akhalar da senden doğma."

Ancak koca gözlü saygıdeğer Hera yanıtladı onu:

"Ey Kronos'un korkunç oğlu, ne diyorsun? Fani bir insan
bizim kadar sağduyu sahibi olmasa da, öfkelendiği birine
kötülük yapabiliyorken, benden (ben ki tanrıçalar arasında

[5] Aromalı yağ ile.

ilk sırada olmakla, senin soyundan gelmekle ve tüm
ölümsüzlere hükmeden senin karın olmakla övünürüm)
nasıl öfkeli olduğum Troyalıların başına felaket dolu
belalar sarmamamı istersin?"

Diğerleri de birbirlerine bunları söylüyorlardı. Bununla
birlikte, gümüş ayaklı Thetis Hephaistos'un ölümsüz ve
yaldızlı malikânesine vardı. Hephaistos'un evi diğer
ölümsüzlerin evlerinden daha güzeldi; tunçtandı
ve o topal adam kendisi inşa etmişti onu.
Onu, körüklerinin etrafında kan ter içinde aceleyle
koştururken buldu; aynı anda sarayının duvarını
süslemeleri için yirmi sacayağını birden yapıyordu.
Tanrıların toplantısına kendi başlarına gidip
sonra da geri dönebilsinler diye,
her bir ayağın altına da altın tekerlekler koyuyordu.
Görsen, mucize gibiydiler! Hemen hemen hazırlardı,
bir tek iyi işlenmiş halkalarından başka eksikleri yoktu.
İşte onlar üzerinde çalışıyor, demirleri dövüyordu.
O, orada hünerle icra ettiği sanatı üzerinde çalışırken,
önüne çıktı gümüş ayaklı Tanrıça Thetis. Hünerli topalın
kendisine kadın olarak almış olduğu beyaz örtülü ve güzel
Kharis onu görünce koşup onu kolundan tutarak dedi ki:

"Uzun örtülü, saygıdeğer ve sevgili dostum Thetis, nasıl
oldu da evimize geldin? Şimdiye dek pek sık gelmezdin!
Gel benimle birlikte biraz daha içeri, sana yabancılar için
hazırladığımız armağanlardan sunayım."

Bunları söyledi. Kimseyle kıyaslanamayacak tanrıça da onu
içeri götürüp,
ayaklarının altında bir iskemle olan,
gümüş kakmalı, iyi işlenmiş, güzel bir tahta oturttu.
Daha sonra da hünerli usta Hephaistos'u çağırıp ona şu
sözleri söyledi:

"Hephaistos, gel buraya! Thetis senden bir şeyler istiyor."

Yanıtladı onu hünerli topal:

"Gerçekten mi? Gerçekten büyüleyici ve saygıdeğer Tanrıça
evime mi geldi? Topal olduğum için, beni herkeslerden
saklamak isteyen köpek gözlü annem yüzünden
uzaklara sürüldüğüm zaman, o kurtarmıştı beni beladan.
O zaman, eğer derin akıntıları olan Okeanos'un kızları
Thetis ile Eurynomos beni kucaklarına almasalardı,
başıma büyük belalar gelebilirdi. Yanlarında, dokuz yıl
derin bir mağaranın içinde envai çeşit süs yaptım; tunç
tokalar, yuvarlak bilezikler, gerdanlıklar, küpeler...
Çevremizde Okeanos'un engin akıntıları köpüklerle
mırıldana mırıldana yuvarlanıp duruyordu. Ne tanrılardan,
ne de ölümlü insanlardan bir başkası biliyordu;
yalnızca beni kurtaran Thetis ve Eurynome biliyordu.
Şimdi o mu geldi benim evime?
Hayatımın kurtarıcısı güzel örgülü Thetis'e ödenecek
borcum büyük. Şimdi sen göster iyiliğini ona ve ben
körüklerimi ve tüm alet edevatımı yerlerine yerleştirene
kadar güzel hediyeler sun."

Bunları söyleyip körüklerini ateşten uzağa bir yere koydu.
Odunun üzerinden kocaman örsü kaldırdı; daha
sonra da tüm aletlerini, eğri bacaklarını hareket ettirerek,
topallaya topallaya gümüş bir kurnanın içine topladı.
Sonra bir süngerle temizledi yüzünü, ellerini, kuvvetli
boynunu. Kıllı göğsünü silip
gömleğini giydi, heybetli asasını aldı
ve topallayarak kapıya doğru ilerledi. Canlı kızlara
benzeyen som altından hizmetçiler de efendilerine
hafifçe destek oluyorlardı (bunlar, akıllarının içinde
hem güce, hem sese, hem de bilince sahiplerdir
ve işlerini ölümsüz tanrılardan öğrenmişlerdir.)
İşte bunlar hizmet ediyorlardı efendilerine. O da
Thetis'in bulunduğu yere seğirtti ve parıl parıl parlayan
bir tahtın üzerine oturup onu elinden tutarak dedi ki:

"Uzun örtülü saygıdeğer ve sevgili Thetis nasıl oldu da
geldin bizim evimize?
Şimdiye dek sık gelmezdin!

Söyle ne istiyorsun? Söyle de eğer elimden geliyorsa, eğer olacak bir şeyse yapacağıma söz vereyim."

Thetis gözyaşları dökerek yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Hephaistos, Olympos'ta oturan
tüm tanrıçalar arasında
benden başkasının böylesi badireler atlattığını,
bunca acı ve dert çektiğini duydun mu? Kronos'un oğlu
Zeus, yalnızca benim acı çekmemi sağladı. Tüm deniz
tanrıçaları içinde yalnız beni bir faniyle, Aiakosoğlu
Peleus ile evlendirdi. Üstelik ben yatağına girmeye
razı gelmediğim halde. O artık saraylarında
yaşlılıktan çekerek uzanmış yatıyor.
Ama şimdi benim derdim başka.
Bana, kahramanlar arasında eşi benzeri olmayan,
bir filiz gibi büyüyen bir oğul besleyip büyütme
şerefini verdi. Onu, bahçedeki bir bitki gibi
büyüttükten sonra, Troyalılarla savaşması için
kanca burunlu gemilerle İlyon'a gönderdim.
Artık geri dönmeyecek o.
Onu, Peleus'un saraylarında karşılayamayacağım.
Yaşadığı ve gün ışığını gördüğü süre boyunca eriyip
gidiyor ve ben ona herhangi bir yardımda bulunamıyorum.
Dardanosların ona ödül olarak seçmiş oldukları kızı,
Kral Agamemnon ellerinden geri adı. O zamandan
beri de o kız için hissettiği keder eritiyor yüreğini...
Bununla birlikte, Troyalılar, Akhaları gemilerinin
burunlarının yanında kıstırdılar ve onların çıkmalarına
izin vermediler. O zaman Argoslu ihtiyarlar gidip ona
yalvardılar; bir sürü zengin hediyeler vaat ettiler,
ama o, onları felaketten kurtarmak istemedi.
Yalnız, Patroklos'u kendi silahlarıyla giydirip savaşa
yolladı; yanına da bir ordu verdi. Bütün gün Batı
Kapılarının yanında savaşıyordu. Eğer Apollon, zaferi
Hektor'a vermek için, ön saflarda savaşan erlerin
arasındaki bir sürü eri
ortadan kaldırmış olan Menoitios'un yiğit oğlunu

öldürmeseydi, aynı gün kenti alabilirlerdi. Bundan
dolayı şimdi senin ayaklarına kapanmaya ve senden,
eğer istersen kısa ömürlü oğluma bir kalkan, bir miğfer,
uygun topukluklu güzel dizlikler ile bir zırh vermeni
rica etmeye geldim. Çünkü tüm bunları,
Troyalılar tarafından öldürülen sadık yoldaşı kaybetti.
Şimdi de oğlum kan ağlayan yüreğiyle silahları olmadan
toprağa uzanmış yatıyor."

Yanıtladı onu hünerli Hephaistos ve dedi ki:

"Merak etme! Artık bunu dert etme. Keşke insanlardan
her birinin gördüğünde gözlerinin kamaşacağı parıl parıl
parlayan silahlar yapacağım gibi,
merhametsiz kader yanına yanaştığında
öyle koruyup, bed sesli ölümden de öyle
saklayabilseydim onu!"

Bunları söyleyip onu orada bırakarak körüklerine gitti.
Onları tekrar ateşe çevirip çalışmaları için komut verdi.
Onların da hepsi birlikte, yani yirmisi birden üflemeye
başladılar potalara. Her çeşit soluğu çıkarıyorlardı.
Hephaistos'un istediği ve işin gerektirdiği gibi, kimi
zaman güçlü, kimi zaman da daha hafif. Ateşe sert
bakır, tunç, kıymetli altın ve gümüş attı.
Daha sonra da kütüğün üzerine kocaman örsü koydu;
bir eline ağır çekici öbürüne de maşayı aldı.

İlk önce işe, onu her tarafından süsleyerek büyük ve güçlü
bir kalkan yapmakla başladı. Dört bir yanına şimşekler saçan,
üç katlı ve parıl parıl parlayan bir çember yerleştirip
üzerine gümüşten bir omuz kayışı astı. Bu kalkan beş
tabakaydı; üzerine de sanatının hüneriyle bir sürü süs
işlenmişti.

Üzerine yeryüzünü, gökyüzünü, denizi, yorulmak
bilmez güneşi, dolunayı,
gökyüzünü taçlandıran yıldızları, Pleiad'ları, Hyadlar'ı,
güçlü Orion'u, Araba da denilen ve daima Orion'u
gözetleyerek olduğu yerde dönen ve bir tek kendisi

Okeanos'un dalgalarında yıkanmayan Ayı'yı işledi.

Bununla da kalmayıp yine kalkanın üzerine
insanların iki güzel kentini yaptı.
Bir yanda düğünler ve şölenler oluyordu;
gelinleri odalarından çıkarıp yanan meşalelerin yaydığı
ışık altında kentin içinde gezdiriyorlardı; bir sürü düğün
şarkısı yankılanıyor, genç dansçılar dans ederken dönüp
duruyorlardı, ortalarında da kavallar ve flavtalar çalıyordu;
kadınların her biri eşikte durup hayran hayran
bakıyorlardı! Halk da pazar yerinde bir araya gelmişti;
orada iki er bir cinayetin para cezası hakkında ağız dalaşı
yapıyordu. Biri kalabalığa, her şeyin bedelini ödediğini,
diğeri de hiçbir şey almadığını söylüyordu. İkisi de bu
konunun bir tanık tarafından sonlandırılmasını istiyordu.
Halkın bir kısmı bağrış çağrış içinde birinden, bir kısmı
diğerinden yana oluyordu; bu arada haberciler ortalığı
sakinleştirme çabasındaydılar. Yaşlılar da kutsal bir
çember içinde mermer tahtlara oturmuş vaziyette,
ellerinde gür sesli tellalların asasını tutarak,
sırayla kalkıp yargılıyorlardı.
Tam ortaya da haklı olana ve en doğruyu söyleyecek
olana verilmek üzere bir külçe altın konulmuştu.

Silahlarıyla parıl parıl parlayan iki ordu, diğer kentin
etrafındaydı.
İki düşünce vardı kafalarında:
Her şeyi olduğu gibi yakıp yıkmak ya da bu gönenç kent
içinde bulunan tüm serveti ikisi arasında paylaşmak.
Ancak kentte oturanlar bunu istemiyor ve gizliden
gizliye bir pusu hazırlığı yapıyorlardı. Bir sur diktiler;
suru sevgili karıları, küçük çocukları, ihtiyarlarla
birlikte koruyorlardı.
Onlar da dışarı çıkıyorlardı;
önlerinden de Ares ile Pallas Athene gidiyordu. Som altın
gibiydiler; her ikisi de altın kıyafetler giymişlerdi;
tanrıların sahip oldukları gibi güzel ve büyük silahları
vardı, öyle ki görsen hemen ayırt edebilirdin onları.

Aşağıda daha küçüktü delikanlılar.
Her birinin sürüsüne su içirdiği nehrin yanında,
tuzak kurmayı istedikleri yere vardıklarında, parıl parıl
parlayan silahlarıyla örtünmüş olarak orada oturdular.
Biraz ötelerinde de burgulu boynuzlu sığırları,
koyunları görene kadar bekleyen iki gözcü duruyordu.
Hemen gördüler onları da.
Onları, tuzağın farkına varmadan umarsızca kaval çalan
iki çoban izliyordu. Diğerleri de onları görür görmez
saldırıp sığır ve bembeyaz koyunlardan oluşan güzel koyun
sürülerini hemen yakaladılar. Onları kesip çobanları da
öldürdüler. Kuşatmacılar da ordugâhta oturdukları sırada,
sığırlardan yükselen büyük kargaşayı duyduklarında
hemen tek tırnaklı atlarının üzerine atlayıp saldırarak
çabucak vardılar oraya. Orada, nehrin kıyılarında başladılar
çatışmaya; iki taraftan da fırlatıyorlardı tunç uçlu
mızraklarını. Orada ortaya çıktı Kavga, Kargaşa
ve elinde, kimi henüz yaralanmış bir eri, kimi de henüz
yaralanmamış olanı canlı olarak, yine öte yandan
bir ölüyü tutmakta olan, ölüyü bacaklarından çatışma
alanının kargaşasından uzağa taşıyan felaket dolu Kader;
omuzlarının üzerine delikanlıların kanlarından kırmızıya
boyanmış bir giysi geçirmişti. İşte onlar, yaşamakta olan
ölümlüler gibi savaşanların arasına karışıp savaşıyor
ve iki taraftan da ölüleri sürüklüyorlardı.

Yine, üzerine bereketli toprakları olan yumuşak, geniş ve
bir sürü çiftçinin sabanları oraya buraya sürerek üç kerede
belleğiği bir tarla işledi. Tarlanın öbür ucuna varıp da
onları geri çevirdiklerinde, bir insan gidip
ellerine bal gibi tatlı şarapla dolu bir kupa veriyordu.
Diğerleri de tekrar su arklarına dönüp büyük tarlanın
öbür ucuna kadar suyu ulaştırmaya çabalıyordu.
Altınla işlenmiş olsa da toprak kararıyordu arkalarından ve
sürülmüş gibi görünüyordu. İşte bu büyük bir mucizeydi!

Daha da uçsuz bucaksız hasır otlarıyla dolu bir kral
tarlası yaptı.

Orada tırpancılar ellerinde keskin tırpanlarını tutarak
hasat yapıyorlardı; bir taraftan başaklar yukarıdan su
arkının üzerine düşüyorlar, bir taraftan da ince
halatlar alıyorlardı onları bağlamak için. Üç demet
vardı orada; onların arkasında da
çocuklar başakları kucaklarında toplayıp
durmadan diğerlerine veriyorlardı. Kral da mutlu
yüreğiyle sessiz sedasız, bir su arkında asasını tutarak
tam ortalarında duruyordu. Haberciler de karşı tarafta,
bir meşe ağacının altında büyük bir öküzü kurban etmiş
akşam yemeğini hazırlıyorlardı; kadınlar da
işçilerin yemesi için bembeyaz unu yoğuruyorlardı.

Bir de yine, kalkanın üzerine üzümlerle yüklü güzel ve som
altından büyük bir asma yaptı; kapkara üzümlerdi bunlar;
gümüş sırıklarla desteklenmiş bağ kütükleri yaptı. Dört bir
yanına da çelikten bir hendek ile kalaydan çitler yaptı; bağ
bozumu zamanı geldiğinde üzerinden geçtikleri bir küçük
patika açtı. Bakireler ile delikanlılar neşe içinde ve
gülümseyerek örülmüş sepetlerde, tatlı salkımları
taşıyorlardı. Bir çocuk, onların ortalarında güzel sesler
çıkaran sazıyla tatlı tatlı çalıyor ve bu güzel bağ
bozumuna, sükûnetle, ahenkli sesiyle şarkı söylüyordu[6].
Diğerleri de ayaklarını yere vurarak onu izliyorlar ve
şarkılara kendileri de eşlik ederek, dans ediyorlardı.

Kalkanın üzerine bir de dik boynuzlu öküz sürüsü yaptı.
Öküzler altından ve kalaydan yapılmıştı. Böğürtülerle
ağıldan suları çağıldayan nehrin kıyısına,
sazlığın yakınına otlamaya gidiyorlardı.
Öküzlerle birlikte dört altın çoban da gidiyordu;
onları da dokuz çevik köpek izliyordu. İki korkunç
aslan da önde giden öküzlerin arasında, sürüklenirken
böğüren bir boğa tutuyorlardı.
Köpekler ile delikanlılar da arkalarından koşuyorlardı.
Aslanlar koca boğanın derisini parçalamışlar ve iç organları
ile kara kanını çiğnemeden yutuyorlardı. Çobanlar da

[6] Şarkısını Linos'un efsanevi varlığı için söylüyordu.

nafile onları kovalıyorlar ve peşlerinden aslanları
ısırmaktan ödleri kopan çevik köpekleri gönderiyorlardı.
Köpekler yalnızca onların yanında durup havlıyor
ve daha sonra tekrar geri çekiliyorlardı.

Hünerli Hephaistos, kalkanın üzerine bir de büyük bir
otlak yaptı. Bembeyaz koyunların otlak yerini, bir ağıl,
üzerleri örtülü barakalar ve mandıralar yaptı.

Hünerli sanatçı, kalkanın üzerine bir de oyun alanı yaptı;
bir zamanlar Daidalos'un, geniş Knossos'ta güzel saçlı
Ariadne için yaptığının aynısıydı. Orada güzel bakireler
ile delikanlılar el ele tutuşmuş dansediyorlardı. Tüm
bakireler ince keten elbiseler, delikanlılar
da yağ gibi parlayan güzel dokunmuş gömlekler
giymişlerdi. Kızların güzel taçları ve diğerlerinin de güzel
gümüş omuz kayışlarıyla asılmış olan altın bıçakları vardı.
Kimi zaman çevik ayaklarıyla, tıpkı oturmuş, elleriyle
çarkın dönüp dönmediğini kontrol eden çömlekçi gibi,
kolayca etrafa koşturuyorlardı; zaman zaman da sırayla,
birbirleriyle karşılıklı koşuyorlardı. Büyük bir kalabalık
etraflarında, ayakta duruyordu; hepsi de bu güzel dansla
eğleniyorlardı. Aralarında da bir tanrısal destancı,
sazını çalarak şarkı söylüyordu.
İki cambaz da daireler çiziyordu onların arasında
şarkı başladığı zaman.

İyi işlenmiş kalkanın son kısmına, büyük Okeanos
ırmağını yaptı; sapasağlam kalkanı çember gibi sarıyordu.

Artık büyük ve güçlü kalkanı yapıp bitirdiğinde, son
olarak da daha sonra alevin parlaklığından bile daha çok
ışıldayan bir zırh yaptı. Yine ona güzel ve iyice süslenmiş,
şakaklarına uyan sağlam bir miğfer yapıp üzerine de
altından bir püskül koydu. Beyaz kalaydan dizlikler de yaptı.

Hünerli Hephaistos tüm silahları yaptıktan sonra, onları
kaldırıp Akhilleus'un annesinin önüne koydu.
O da Hephaistos'un parıltılar saçan silahlarını elinde
tutarak karlı Olympos'tan bir çaylak gibi süzüldü.



RAPSODİ 19

[Büyük Öfkenin Sonu][1]

Safran rengi örtülü Eos, ölümsüzlere ve fanilere ışığı
getirmek için Okeanos akıntılarından
yükseliyordu. Thetis de Tanrı'nın hediyelerini
elinde tutarak gemilere vardı. Kıymetli oğlunu
Patroklos'un yanında yatar ve hüngür hüngür ağlarken
buldu;
dört bir yanında da yoldaşları ağlıyorlardı.
Saygıdeğer Tanrıça tam ortalarında durup
oğlunun elini tutarak dedi ki:

"Yavrum, mademki tanrıların isteği öldürdü onu,
gel tüm kederimizle onu bir kenara bırakalım yatsın.
Sen de kabul et, Hephaistos'tan
henüz hiçbir insanın omuzlarının üzerine
kuşanmamış olduğu bu güzel silahları!"

Saygıdeğer Tanrıça bunları söyleyip silahları
Akhilleus'un önüne koydu.
Güzel süslemeli silahların tümü gümbürdedi.
O zaman Myrmidonların hepsini panik sardı;
hiçbiri bakmaya bile cesaret edemedi,
hepsi kaçıştı. Bununla birlikte Akhilleus
silahları gördüğünde,
öfkesinden daha da kudurdu,
gözleri göz kapaklarının altında bir ateş gibi parladı.
Tanrı'nın ışıltılı hediyelerini sevinçle tutuyordu ellerinde.
Daha sonra güzel işlenmiş
silahlara bakmaya doyduğunda,
annesine şu kanatlı sözleri söyledi:

"Anneciğim, Tanrı bana tıpkı tanrıların işine yakışır
silahlar bağışlamış. Bir fani yapamaz tüm bu silahları.
Şimdi kuşanacağım bunları; ama korkuyorum bu arada

[1] Öfkenin Bir Kenara Bırakılması.

sinekler Menoitios'un
yaralarının içine sokulup,
yaralarının içinde kurtlar yavrulayacaklar
ve böylece de bedeni çürüyecek diye."

Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis yanıtladı onu ve dedi ki:

"Yavrum, artık dert etme bunları. Ben savaşta
öldükleri zaman delikanlıların başlarına üşüşen
sinekleri, azgın tohumlarını kovarak
korurum onu. Yıl sonuna kadar böyle gömülmeden
yatsa bile, bedeni bozulmamış ve hâlâ güzel olarak
kalacak. Sen şimdi Akha kahramanlarını toplantıya çağır
ve yemin ederek Kral Agamemnon'a olan öfkenden
vazgeç.
Daha sonra da derhal savaş için silahlanarak
delikanlılığını göster."

Bunları söyleyerek Akhilleus'un içine korkusuz
bir yiğitlik koydu. Daha sonra da Patroklos'un burun
deliklerinin içine, bedeni bozulmadan kalsın diye
tanrı yemeği ile kırmızı bir nektar döktü.

Tanrısal Akhilleus da sahilin yolunu tutup
Akha kahramanlarını korkunç çığlıklarla kaldırdı.
Hâlâ gemilerin yanında kalmış olan ne kadar
adam varsa ne kadar dümen tutan, ne kadar
gemilere hükmeden, ne kadar yemek dağıtan kâhya
varsa onlar bile gittiler o zaman toplantıya. Çünkü
bunca zamandır felaket dolu savaştan çekilmiş olan
Akhilleus
tekrar ortaya çıkmıştı. Ares'in iki hizmetkarı,
savaş düşkünü Tydeusoğlu ile tanrısal Odysseus da
hâlâ yaralı oldukları için topallayarak ve mızraklarına
dayanarak gittiler. Vardıklarında da
toplantıda öndekilerin arasına oturdular.
Son olarak da yaralı erlerin kralı Agamemnon geldi.
Onu da vahşi çatışmanın içinde tunç mızrağıyla
Antenor'un oğlu Koon yaralamıştı.

Tüm Akhalar toplandıklarında,
ayağı tez Akhilleus ortalarında ayağa kalkarak dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu! İkimiz de sen ve ben,
bir kız için öfke bizim aklımızı kör ettiğinde,
yüreğimizde fikir ayrılıklarıyla laf dalaşına girerek
ne kazandık, öfkemizle?
Lyrnessos'u yakıp yıkarak onu ele geçirdiğim zaman,
Artemis onu gemilerin üzerinde bir okla öldürseydi
daha iyi olurdu. O zaman bunca Akha eri,
benim öfkemin neden olduğu düşman atışlarıyla
ölü olarak yere düşüp geniş yeryüzünü dişlemeyecekti.
Bizim düşmanlığımızdan, daha çok Hektor ile
Troyalılar kârlı çıktı; Akhalar da sanıyorum ki
bunu yıllarca hatırlayacaklar. Ama her ne olduysa
tüm kederimizle birlikte artık bir kenara bırakalım
ve gel göğsümüzün içinde yüreğimizi ehlileştirelim.
Ben şimdi durduruyorum öfkemi;
daima öfkeli kalmam doğru değil. Sen de gecikme;
hemen gür saçlı Akhaları savaş için ayaklandır.
Ben de Troyalıları yoklamaya gideceğim.
Bakalım uyuyorlar mı gemilerin yanında?
Sanırım vahşi çatışmanın içinde, mızrağımdan kurtulup
da kaçmayı becerenler, sevinçle uzaklaşacaklar!"

Bunları söyledi. Güzel dizlikli Akhalar da
yüce ruhlu Peleus'un oğlunun,
öfkesini bir kenara bırakmasına sevindiler.

Kral Agamemnon, toplantının ortasında ayağa
kalkmadan onlara yerinden dedi ki:

"Dostlarım, kahraman Danaolar, Ares'in delikanlıları!
Konuşmak için ayağa kalkan kişiyi,
sözünü kesmeden dinlemek en iyisidir; çünkü,
ne kadar deneyimli olursa olsun şaşırabilir sözünü.
Kalabalık çok fazla gürültü yaptığı zaman,
kim konuşabilir kim dinleyebilir ki?
En güçlü hatibin bile o zaman sesi boğulur gider.

Şimdi Peleus'un oğluna ben düşüncelerimi
açıklayacağım; siz, diğer Argoslular da
hepiniz dikkat edin ki iyice duyabilin sözlerimi.
Her ne kadar ben suçlu olmasam da
Akhalar pek çok kez bu yüzden suçladı beni.
Zeus, Kader ve gece gezen Erinys,
bizzat Akhilleus'un ödülünü elinden aldığım gün,
o zaman toplantıda azgın bir öfke koydular içime.
Ne yapabilirdim ki? Herşeye tanrı karar verir.
Zeus'un saygıdeğer kızı Ate[2], tüm insanları kör eder.
Öyle hafif ayakları vardır ki, toprağa değmeden gezer,
onlara zarar vermek için insanların kafasının
tepesinde dolanır. Şimdiye dek bir sürü kişiyi delirtti;
hatta, tanrılar ve faniler arasında en iyisi olduğu
söylenen
Zeus'u bile aldattı. Hera, karısı olsa bile,
Alkmene'nin iyi surlu Thebai'de Herakles'i
doğuracağı gün, onu hileleriyle aldattı.
O zaman Zeus, gururla diğer tanrıların önünde
demişti ki:
'Dinleyin beni tüm tanrılar ve tanrıçalar,
dinleyin de size göğsümün içinde yüreğimin
ne dediğini söyleyeyim. Bugün, doğum sancılarına
bakan Eileithuia gün ışığına çevredeki tüm halklara
hükmedecek bir er getirecek
ve o er benim kanımdan benim soyumdan olacak.'
O zaman yanıtladı onu kurnazlıkla saygıdeğer Hera:
'Yalancı çıkacaksın ve gerçekleşmeyecek asla
bu dediklerin. Eğer istersen şimdi,
senin kanından ve senin soyundan olup
bugün bir kadının bacakları arasından düşecek olan
bu çocuğun, çevredeki tüm halklara hükmedeceğine
dair büyük bir ant iç ey Olymposlu!' Bunları söyledi;
Zeus da onun kurnazlıklarını sezmedi,
ona pek çok zarar veren büyük bir ant içti.

[2] Çılgınlık [Ç.N.]

Hera Olympos'un zirvesinden atılıp gitti
ve hemen vardı Akha Argosu'na.
Orada Perseus'un oğlu Sthenelos'un,
kimselerle kıyaslanamayacak karısını tanıdı.
İşte o, karnının içinde bir oğlan taşıyordu;
hamileliğinin yedinci ayındaydı.
Her ne kadar zamanı gelmemiş olsa da
onu gün ışığına çıkardı ve Alkmene'nin
doğumun acılarını durdurdu.
Daha sonra da tekrar koşup haberi Kronos'un oğlu
Zeus'a götürdü ve dedi ki ona:
'Şimşekler taşıyan Zeus Baba, sana bir şey söyleyeceğim.
Bugün senin soyundan gelen ve tüm Argoslulara
hükmedecek olan görkemli bir er,
Perseusoğlu Sthenelos'un oğlu Eurystheus doğdu!
Argoslulara hükmetmek yaraşır ona!'
Bunları söyleyerek Zeus'un yüreğini derin
bir kederle parçaladı.
Çılgınlık'ı hemen parlak saçlarının örgüsünden
yakalayarak
kalbinde öfkeyle, onun, herkesi delirten Çılgınlık'ın,
bir daha Olympos'a ve yıldızlı gökyüzüne
ayak basmasına izin vermeyeceğine dair
büyük bir ant içti. Bunları söyleyip onu,
eliyle havada döndürüp yıldızlı gökyüzünden fırlattı;
o da insanların yaşadığı yerlere düştü.
Ama, onu hep hatırlıyor ve sevgili oğlu Eurystheus'un
gerçekleştirmesi için gönderdiği zor işlerden dolayı
acı çektiğini gördükçe, içi sızlıyordu. İşte ben de
başta tepeli miğferli büyük Hektor,
Argosluları gemilerin burunları yanında ortadan
kaldırdığında;
beni kör etmiş olan Çılgınlık'ı aklımdan
çıkaramıyordum... Ancak Zeus,
benim aklımı başımdan almış olduğu için
böyle bir yanlışa düşmüş olsam da şimdi yaptığım

haksızlıkları düzeltmek ve sana zengin hediyeler
vermek istiyorum. Kalk ayağa da tüm orduyla birlikte
savaşa çıkalım; ben de sana tüm armağanları,
dün, tanrısal Odysseus'un barakasında sana vaat etmiş
olduğu kadarını
sunayım. Eğer istersen sen burada dur ve
her ne kadar savaş için acele etsen de bekle;
hizmetçilerim sana gemimden armağanları getirsinler.
Gör bak senin hoşuna gidecek ne çok armağan
vereceğim sana."

Ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon,
ister bana yakışır hediyeler ver, ister tut onları;
bu senin bileceğin şey. Ancak gel şimdi,
hemen savaşa çıkalım. Burada durup da konuşarak
zaman kaybetmemeliyiz.
En büyük iş henüz sonlanmadı!
Her biriniz Akhilleus'un
ön saflardaki erlerin arasında mızrağıyla
Troya falanjlarını ortadan kaldırdığını göreceksiniz.
Siz de bunu aklınıza yerleştirerek yiğitçe savaşın!"

Kurnaz Odysseus, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey tanrı biçimli Akhilleus, çok iyisin; ama
sakın Akhaoğullarını İlyon'a, Troyalılarla savaşmaların
için böyle aç acına gönderme. Çatışma kısa
sürmeyecektir. Erlerin falanjları vuruşmaya bir kere
başladı mı, bitmek bilmez; Tanrı iki tarafın da göğsüne
güç verir. Akhalara,
gemilerin yanında yiyip içmelerini
buyur. Çünkü bu, cesaret ve yiğitlik verir.
Kim bütün bir gün, güneş batana kadar aç acına
düşmanlarla savaşabilir ki? Kalbi savaşmak için yanıp
tutuşsa bile, uzuvları o istemese de ağırlaşırlar;
acıkır, susar ve yürürken dizlerinin dermanı kesilir.
Ancak şaraba ve yemeğe doyacak olan, tüm gün savaşır

düşmanlarla; yüreği yiğitlikle doludur,
herkes savaştan çekilmeden önce ellerinde
ayaklarında yorgunluk hissetmez.
Gel şimdi, dağıt kalabalığı
ve onlara akşam yemeği hazırlamalarını buyur.
Erlerin kralı Agamemnon da armağanları, tüm Akhaoğullarının
gözleriyle görmeleri ve senin de ruhunun
mutlu olması için, toplantının ortasına getirsin.
Tüm Akhaların önünde kalkıp
Briseis ile tüm kadınlar ve erkekler arasında
adet olduğu gibi yatağına çıkıp yanına uzanmadığına
dair yemin etsin ve böylece senin yüreğin de
sakinleşsin. Daha sonra seni, barakanda
zengin bir akşam yemeğiyle memnun etsin.
Seni tatmin etmek için hiçbir şey eksik kalmasın.
Ey Atreus'un oğlu,
sen de bundan böyle herkese adil ol;
bir kralın hakaret ettiği kişinin yüreğini yatıştırması
suç değildir."

O zaman, Kral Agamemnon onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu,
senden bu sözleri duyduğuma çok sevindim.
Olması gereken her şeyi doğru bir şekilde söyledin.
Ben de tüm bunlar için seve seve yemin edeceğim.
Yüreğim bana böyle söylüyor;
Tanrı'ya karşı yeminini bozan biri olarak göremez
kimse beni. Akhilleus da
her ne kadar çatışma için acele ediyorsa da
o zamana dek kalıp beklesin;
diğer toplanmış olanlar, siz de
hepiniz gidip barakadan hediyeleri getirin
de feragat yeminlerimizi edelim.
Sana da tüm Akhalar içinden en has delikanlıları
seçmeni öğütlüyor ve gemimden,
dün Akhilleus'a vermek için ayırmış olduğumuz
hediyeleri getirmeni istiyorum;

hatta kadınları da getir.
Talthybios da bana hemen
Zeus'a ve Helios'a kurban etmem için,
uçsuz bucaksız Akha ordugâhında bir domuz hazırlasın."

Ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon!
En doğrusu, bütün bunlarla,
savaşta biraz nefeslendiğimiz
ve artık yüreğimde bunca büyük bir öfke yanmadığı
zaman ilgilenmek.
Şimdi Zeus ona ün verdiği sırada,
Priamosoğlu Hektor'un öldürdükleri parçalanmış
halde yerde yatmakta.
Siz de kalkmış akşam yemeğinden bahsediyorsunuz!
Ben Akha delikanlılarını, aç biilaç ve hiçbir şey
içmedikleri halde savaşmaları için kışkırtacağım;
güneş battığında da utancımızın öcünü aldıktan sonra,
büyük bir akşam yemeği hazırlasınlar. Ancak ondan önce,
yoldaşım sivri mızrakla vurulup ölmüşken
ve orada, kapının önünde öylece yatıyor ve etrafında
yoldaşlarım ağlıyorlarken;
boğazımdan ne yemek geçer, ne de şarap.
Bundan dolayı da şimdi aklımda yemek içmek yok,
yalnızca cinayetler,
kanlar ve düşmanlarımızın derin inlemeleri var."

Hünerli Odysseus, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Peleus'un oğlu,
tüm Akhalar arasında en yiğidi, Akhilleus!
Sen yiğitlikte benden daha iyi ve mızrakta benden
daha yükseksin. Ancak sanırım,
düşünceler konusunda ben seni geçerim;
hem senden daha büyüğüm ve daha çok şey bilirim.
Bundan dolayı da yüreğin bu sözlerime rıza göstersin.
İnsanlar daima çabuk doyarlar savaşa.
Orada tunç [tırpan] sapı çok biçer, buğday tanesini az;

insanların yaptığı savaşın efendisi Zeus,
terazisini eğdiği zaman.
Ancak Akhalar bu mideyle ölülerinin yasını tutamazlar;
her gün birbiri üzerine pek çok ölü düşmekte.
Öyleyse, biri, yorgunluktan nasıl soluk alacak?
Ölen kişinin, önce dostları tüm bir gün onun için
ağladıktan sonra, katı bir yürekle gömülmesi gerektir.
Felaket dolu çatışmadan kurtulanların da
tunç silahlarını kuşanmış vaziyette düşmanla
kesintisiz savaşarak, daha fazla dayanabilmeleri
için yiyip içmesi gerekir.
Ama sonra kimse ikinci bir emri beklemek için
durmasın
ve Akha gemilerinin ardında kalmasın;
o zaman onu bulacaktır kara bela!
Çatışmaya başlamak için atları ehlileştiren
Troyalıların üzerine hep birlikte saldıralım."

Bunları söyledi. Yanına şanlı Nestor'un iki oğlunu,
Phyleusoğlu Meges'i, Thoas'ı, Meriones'i,
Lykomedes'i, Kreon'un oğlunu, Melanippos'u aldı;
hep birlikte
Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasına gitmek üzere
yola koyuldular.
Ve söz, derhal eyleme dönüştü.
Barakadan, onlara vaat etmiş olduğu yedi sacayağını,
yirmi parlak kazan, on iki at alarak, çabucak
el işlerinde eşi benzeri olmayan yedi kadını dışarı
çıkardılar; bunlarla birlikte,
sekizinci olarak da güzel Briseis'i çıkardılar;
Odysseus on külçe altını tarttıktan sonra öne çıktı;
arkasından da,
hediyeleri tutan diğer delikanlılar gidiyordu.

Onları toplantının ortasına koyduklarında,
Agamemnon ayağa kalktı.
O zaman, sesi tanrı sesine denk Talhtybios da
ellerinde bir domuzu tutarak halkların kralının yanına

gitti. Atreus'un oğlu da daima kılıcının
büyük kınının yanında asılı duran kılıcını
çekerek domuzun kıllarından bir tutam kesip
ellerini Zeus'a doğru kaldırarak dua etmeye başladı.
Tüm Argoslular da sessiz sedasız oturuyorlardı
yerlerinde;
doğrusu buydu ve kralı dinliyorlardı.

O da engin gökyüzüne bakarak dua etti ve dedi ki:

"Öncelikle tüm tanrıların en büyüğü ve en güçlüsü
Zeus ve daha sonra da Gaia[3] ile Helios[4]
ve Hades'te yeminini bozanları cezalandıran Erinysler
şahidim olsun ki, elimi uzatmadım Briseis kıza;
ne yattım onunla, ne de başka bir şey yaptım;
barakamda daima rahatsız edilmeden durdu.
Eğer bu söylediklerimden herhangi biri yalansa,
o zaman tanrılar
yeminlerini bozanlara gönderdikleri kadar
bela göndersinler üzerime."

Bunları söyleyerek acımasız tunçla
kesti domuzun boynunu. Talthybios da onu alıp
kafasının etrafında çevirdikten sonra, balıklar yesin
diye uçsuz bucaksız beyaz köpüklü denize fırlattı.[5]
O zaman Akhilleus kalkarak savaş düşkünü
Akhaların önünde dedi ki:

"Ey Zeus, sen ki öylesine fena halde kör edersin
insanları!
Aksi halde ne Atreus'un oğlu göğsümün içinde böylesi
bir öfke yakabilirdi, ne de böylesi bir inatla
götürebilirdi kızı! Ancak Zeus bir sürü Akhayı
ortadan kaldırmak istedi! Şimdi,
daha sonra çatışmaya başlayabilmemiz için

[3] Toprak
[4] Güneş
[5] Yemin için kesilen kurban yenmiyordu.

akşam yemeğine gidin."
Bunları söyleyip hemen dağıttı toplantıyı.
Diğerleri de her biri kendi gemisine gitmek
üzere dağıldılar. Yüce gönüllü Myrmidonlar,
hediyelerle meşgul oluyorlar ve onları tanrısal
Akhilleus'un gemisine götürüyorlardı.
Onların hepsini yerleştirdikten sonra, kadınları
barakalara oturttular;
görkemli seyisler de diğer sürüyle birlikte
gitmeleri için atlara vurdular.

O zaman, altın Afrodite'ye denk Briseis,
Patroklos'u sivri tunçla parçalanmış halde görünce,
üzerine düşüp hüngür hüngür ağlamaya başladı.
Elleriyle
göğsünü, zarif boynunu ve güzel yüzünü
parçalıyordu.
Tanrıçalara denk bu kadın ağlayarak diyordu ki:

"Ey çok sevgili Patroklos,
benim gibi talihsiz bir kadının bu yüreği sana tapardı.
Barakadan ayrılırken seni sağ bırakmıştım;
şimdi de tekrar döndüğümde, seni ölü olarak buldum,
ey benim kralım. Benim kaderim,
daima bir felaketin diğerinin üzerine beni bulması.
Bana babamın ve saygıdeğer annemin verdiği kocayı
kentimizin önünde ölü olarak gördüm;
bundan başka, aynı anadan doğma olduğumuz
üç sevgili kardeşimin hepsini birden buldu
felaket dolu kara gün.
Ancak sen çevik Akhilleus'un kocamı öldürdüğü
ve tanrısal Mynes kentini yakıp yıktığı zaman,
benim ağlamama izin vermemiştin;
beni tanrısal Akhilleus'un karısı yapacağını
ve orada Myrmidonlarla düğün yapmak için beni
gemilerle Phthie'ye götüreceğini bana vaat ediyordun.
İşte bu yüzden ağlıyorum şimdi öldüğüne acı acı,

sen ki daima tatlı dilliydin."

Bunları söyledi ağlayarak. Diğer kadınlar da güya
Patroklos için ağıtlar yakıyorlardı;
ama her biri aslında kendi derdine ağlıyordu.

Bununla birlikte,
Akha ihtiyarlar Akhilleus'un etrafında toplandılar;
ona bir şeyler yemesi için yalvarıyorlardı.
Ancak o, sürekli reddediyor ve iç çekerek diyordu ki:

"Kardeşlerim, eğer beni seviyorsanız
yüreğimi yemek ve içkiyle doyurmaya çalışmayın;
ağır bir keder yakıyor ciğerimi.
Güneş batana dek acı çekeceğim ve burada kalacağım.
Dayanırım buna."

Bunları söyledi. Diğer kralları da barakalarına gönderdi.
Yalnızca Atreus'un iki oğlu, tanrısal Odysseus,
Nestor, İdomeneus ve bir de ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks
kaldı onu avutmak için. Ancak o,
vahşi çatışmanın içine atılmadan, en ufak bir teselli bile
hissetmeyecekti. Hep yoldaşını hatırlıyor,
derin derin iç çekiyor ve acıyla şu sözleri söylüyordu:

"Talihsiz! Ey çok sevgili yoldaşım, bir zamanlar
Akhaların atları ehlileştiren Troyalılar'la bol gözyaşlı
savaşa atılmak için acele ettiği zamanlarda,
sen de böyle, burada barakanda bana çabucak,
seve seve güzel bir akşam yemeği sererdin.
Ancak şimdi ölü olarak yatıyorsun. Bana gelince,
her ne kadar hepsi önümde dursa da
beni de senin özlemin bırakmıyor,
bir lokma yiyip bir lokma içeyim diye.
Şimdi, Phthie'de; Troyalılar'la uzaklarda,
yabancı bir ülkede, nefret edilen Helene için
savaşan oğlundan uzak kaldığı için sıcak gözyaşları
döken babamın ölüm haberini alsaydım,
hatta Skyros'ta büyüyen sevgili oğlumun

ölüm haberini alsaydım bile, bundan daha kötü
olamazdım. Bilmem ki hâlâ yaşıyor mu tanrı biçimli
Neoptolemos? Önceleri yüreğimde yalnızca
benim burada Troya'da, at beslenen Argos'tan
uzakta öleceğim ve senin Skyros'tan oğlumu
hızlı gemilerle alıp ona tüm servetimi, hizmetçilerimi
ve yüksek ve büyük sarayımı göstermek için
Phthie'ye döneceğin düşüncesi vardı.
Şimdi artık sanırım ki,
ya ölecek Peleus
ya da az bir zaman daha yaşayacak.
Bu haliyle yaşlılık yüzünden acı çekiyor ve benim
burada ölüp gittiğimin kara haberini almayı bekliyor."

Bunları söyledi ağıtlar yakarak.
Krallar da onunla birlikte ağlıyorlardı;
çünkü her biri saraylarında bıraktıkları
onca şeyi hatırlıyordu.

Kronos'un oğlu onların böyle ağıtlar yaktıklarını
gördüğünde üzüldü hallerine
ve hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Yavrum, neden tamamen kendi haline bıraktın
bu yiğit delikanlıyı?
Artık hiç mi düşünmüyorsun Akhilleus'u?
Bak da gör halini! Şimdi kanca burunlu gemilerin
önünde oturup kıymetli yoldaşına ağlıyor.
Diğerleri akşam yemeğine gittiler;
ancak o aç ve susuz duruyor orada!
Git de göğsünün içine nektar ile tanrıların tatlı
yemeğini damlat ki, açlık sarmasın onu."

Bunları söyleyip Athene'yi gönderdi.
Zaten o da bunu istiyordu.
O da gür sesli, geniş kanatlı
bir şahin gibi süzüldü gökyüzünden ve yırttı havayı.
Akhaların çatışma için silahlandıkları yere varıp
Akhilleus'un göğsünün içine,

kara açlık dizlerinin bağını kesmesin diye nektar ile
tanrıların tatlı yemeğini damlattı.
Sonra da tekrar geri döndü, her şeyi bilen babasının
saraylarına.

Hızlı gemilerden dışarıya atılıyorlardı.
Yıldırım gibi parlayan miğferler, göbekli kalkanlar,
sağlam zırhlar ve dişbudak ağacından mızraklar, tıpkı
gökyüzünden doğma Boreas'ın nefesinden düşen
soğuk kar taneleri gibi, yoğun bir şekilde çıkıyorlardı
gemilerden. Parlaklıkları göğe kadar çıkıyordu;
silahlar parlarken ovanın dört bir yanı gülümsüyordu.
Her tarafta erlerin ayak sesleri yankılanıyordu.

Tanrısal Akhilleus, tam ortalarında silahlanıyordu;
dişleri birbirine vuruyor,
yüreğini parçalayan dayanılmaz kederiyle
gözleri ateş gibi parlıyordu.
Hephaistos'un binbir emek vererek onun için
yapmış olduğu Tanrı'nın hediyelerini,
Troyalılardan intikam almak için azgın bir
öfkeyle kuşanıyordu.
Öncelikle bacaklarına gümüş halkalı
güzel dizlikleri geçirdi,
sonra göğsüne zırhı giydi,
daha sonra omuzlarının çevresine gümüş kakmalı
tunç kılıcı astı ve ta uzaklardan ay ışığı gibi
parlayan büyük ve sağlam kalkanı aldı.
Ağılda, dağın üzerinde
çobanların yaktığı ateşin parlaklığı
denizcilere nasıl görünür de, kasırgalar istemeksizin
onları okyanusta, sevdiklerinden uzakta iterse
Akhilleus'un süslü ve güzel kalkanının parlaklığı da
işte öyle çıkıyordu göğe. Ardından üzerinde bir tane at
püskülü, üç tane sorguçu olan ve bir yıldız gibi parlayan,
Hephaistos'un sık püsküller yerine koymuş olduğu
altın telleri dalgalanan

ağır miğferi kaldırıp koydu kafasına.
Akhilleus, sonra da onları kullanmanın
kendisine kolay gelip gelmediğini ve görkemli
kollarının bacaklarının onları kolaylıkla taşıyıp
taşımayacağını görmek için,
silahlarıyla bir alıştırma yaptı.[6]
Görsen, kralın yükseklere kaldırdığı bu silahların
sanki tüy kadar hafif olduğunu söylerdin.
Sonunda, atadan kalma, büyük, ağır ve güçlü ve
Akhalardan, başka kimsenin sallayamayacağı
mızrağını kınından çekti. Yalnızca Akhilleus bilirdi
onu sallamasını. Mızrak Pelion'un dallarından
yapılmaydı; onu Kheiron, dağın tepesinden
getirdiğinde delikanlıları ortadan kaldırması için
sevgili babasına vermişti.
Automedon ile Alkimos atlarını hazırlayıp
boyunduruğa soktular; boyunlarından güzel dizginler
takıp yularları dişlerine geçirdiler ve güzel savaş
arabasında dizginleri arkaya kadar gerdiler.
Automedon da eline parlak kırbacı alarak
savaş arabasının üzerine atladı.
Onun arkasından, silahlarını kuşandıktan sonra
güneşin ışınları gibi parlayan Akhilleus da çıktı.
O zaman ürkütücü bir sesle bağırdı babasının atlarına:

"Ksanthos, Balios, Podarges'in ünlü yavruları!
Bu sefer daha iyi bakın etrafınıza.
Savaşa doyduğumuz vakit,
Danaolara binicilerinizi geri getirin.
Sakın ola ki onları orada, Patroklos gibi ölü olarak
bırakmayın!"

Kafasını eğen ve hemen tüm yelesi boyunduruktan
yere sarkan
hızlı atı Ksanthos,
o zaman boyunduruk altından konuştu.

[6] Alışılagelmiş savaş hareketlerini yaptı.

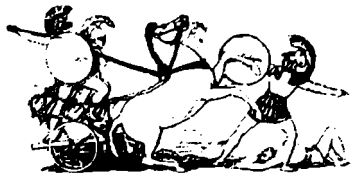
Ak kollu Tanrıça Hera ses vermişti ona:

"Ey yiğit Akhilleus!
Evet, kurtaracağız seni tekrar.
Ama artık hayatının son günü de epey yaklaştı.
Ancak bunda bizim suçumuz yok;
yalnızca Ulu Tanrı ve acımasız kader suçlu!
Patroklos'un silahlarını da Troyalılar omuzlarından bizim
uyuşukluğumuz ve tembelliğimiz yüzünden almadılar;
güzel saçlı Leto'nun doğurmuş olduğu ve tanrılardan en
iyisi olan; ön saflardaki erlerin arasında öldürerek onu,
Hektor'a verdi ünü. Biz ikimiz,
tüm diğerlerinden çok daha hafif olduğu söylenen
Zephyros'un soluğu gibi
koşabiliriz. Bununla birlikte, senin kaderinde
bir tanrının ve bir insanın gücüyle ölmek yazılı."

Bunları söyledi.
Erinysler de hemen susturdular onu.
O zaman ayağı tez Akhilleus büyük bir öfkeye kapılarak
dedi ki ona:

"Ksanthos, niçin bana önceden bildiriyorsun ki ölümü?
Bunu yapmamalısın!
Ben kendim de çok iyi biliyorum
kaderimde buralarda, sevgili babamdan ve annemden
uzakta ölmenin olduğunu. Ama böyle de olsa
çatışmanın içinde Troyalıları yok etmeye doymadan
durmayacağım."

Bunları söyleyip vahşi çığlıklarla sürdü tek tırnaklı
atları ve karıştı ön saflardaki erlerin arasına.



RAPSODİ 20

[Tanrıların Savaşı]

Akhalar kanca burunlu gemilerin yanında, senin etrafında
böyle silahlanıyorlardı ey Peleus'un savaşa doymaz oğlu!
Troyalılar da karşı tarafta, ovanın tepesinde
silahlanıyorlardı. Bununla birlikte Zeus, Themis'e, tanrıları
çok kıvrımlı[1] Olympos'un üzerinde toplantıya çağırması
için seslendi. O da dört bir yana
koşup onları Zeus'un saraylarına gitmeleri için çağırdı.
Okeanos dışında nehirlerden hiçbiri; güzel korularda, su
kaynaklarında ve yosun tutmuş bataklıklarda oturan hiçbir
su ve orman perisi eksik değildi. Hepsi, bulut devşiren
Zeus'un toplantısına gidip Hephaistos'un, Zeus baba için
sanatının tüm hüneriyle yapmış olduğu
güzel oymalı salonlarda oturdular.

Tanrılar, Zeus'un saraylarında böyle bir araya
geldiler. Poseidon bile Tanrıça'yı dinlememezlik
etmedi. O da denizden çıkıp diğerlerinin yanına
gitti ve tam ortaya oturup onlara şöyle
söyleyerek, Zeus'un kendilerinden ne istediğini sordu:

"Ey parlak yıldırımlı! Tanrıları neden tekrar toplantıya
çağırdın? Yoksa aklında Troyalılar ve Akhalar için bir şey
mi var? Çünkü şimdi alevlendi onların vahşi savaşları!"

Bulut devşiren Zeus yanıtladı ve dedi ki:

"Ey yer sarsan, anladın aklımdan geçenleri,
sizi neden buraya çağırdığımı. Onlar yok olup
gittikleri için endişeleniyorum. Ben burada Olympos'un
tepesinde kalacak ve oturup onlara bakarak eğleneceğim.
Ancak siz diğerleriniz aşağı Akhalara ve Troyalılara
giderek, her ikisine de yardım edin;
her biriniz kime yardım etmek isterse.

[1] Pek çok boğazı ya da vadisi olan.

Eğer Akhilleus, Troyalılarla tek başına savaşırsa, ona
bir an bile karşı koyamazlar. Başta da onu görünce
tir tir titrerlerdi. Korkarım şimdi, yoldaşının ölümü
nedeniyle sahip olduğu vahşi öfkeyle, kader istemese de
yıkar onların surlarını."

Kronos'un oğlu bunları söyleyerek ayaklandırdı iğrenç
savaşı. Tanrılar harekete geçerek doğrudan, yüreklerinde
iki ayrı düşünceyle gittiler savaşa.[2] Hera, gemilerin
yanında savaşmaya gitti. Bu arada Pallas Athene, yer
sarsan Poseidon, sağduyusuyla ünlü Hermes de
onunlaydı; gücüyle mağrur Hephaistos da topallayarak
ve cılız bacaklarını olabildiğince hızlı hareket ettirerek
onlarla birlikte gidiyordu. Tepeli miğferli Ares,
Troyalılarla birlikte gidiyordu. Onunla birlikteydi uzun
saçlı Phoibos, okçu Artemis, Leto, Ksanthos
ve güler yüzlü Afrodite.

Tanrıların fanilerden uzakta durduğu süre boyunca,
bunca zamandır felaket dolu çatışmadan çekilmiş olan
Akhilleus'un yeniden savaşta ortaya çıkmasından dolayı
Akhalar gurur doluydular.
Peleus'un hızlı oğlunu,
insan katili Ares gibi silahlarıyla parıltılar saçarken
gördüklerinde, Troyalıları korkularından iğrenç
bir titreme sarmıştı.

Olymposlular kalabalığın arasına geldiklerinde, o zaman
delikanlıları ayaklandıran güçlü Eris ortaya çıktı.
Kimi zaman surun dışında kazılmış hendeğin yanında,
kimi zaman da çınlayan sahilin tepesinde duran Athene
bağırıp duruyordu. Ares de diğer taraftan, karanlık
bir kasırga gibi akropolün tepesinden ve kimi zaman da
Simoeis nehri boyunca Güzel Tepe'nin[3] üzerinden
haykırarak Troyalılara cesaret veriyordu.

Çok mutlu tanrılar, iki tarafa da böyle cesaret

[2] Farklı düşünceler içerisinde, yani her biri başka bir yere gitti.
[3] İlyon'un yakınlarında bir tepe.

verip çatışmayı alevlendirerek, aralarında
derin bir düşmanlığın patlak vermesini sağladılar.
Fanilerin ve ölümsüzlerin Tanrısı, o zaman yükseklerden
korkunç bir şekilde gürledi; Poseidon da uçsuz bucaksız
yeryüzünü ve dağların yüksek tepelerini sarstı. Bol
kaynaklı İda'nın tüm tepeleri, dağın etekleri
ve Troyalıların kenti ve Akha gemileri
sallanıp duruyordu. Ölülerin kralı Aidoneus
korkup doğrudan atladı tahtından. Poseidon'un
üzerindeki yeri yaracağı, fanilerle ölümsüzlere, ölülerin
karanlık ve iğrenç yüzlerinin görüneceği ve tanrıların bile
bu iğrençlikten tüylerinin diken diken olacağı korkusuyla
vahşi bir çığlık attı! Tanrılar savaşa girdiklerinde böyle
büyük bir kargaşa ayaklandı! Phoibos Apollon, kanatlı
oklarını tutarak Poseidon'un karşısında duruyordu;
Ares'in karşısında gök gözlü Tanrıça Athene. Hera'nın
karşısında uzaklardan nişan alan, diğerinin kız kardeşi
okçu Artemis durdu altın okluğuyla;
Leto'nun karşısında da iyi yürekli kurtarıcı Hermes durdu.
Hephaistos'un karşısında da derin akıntılarıyla tanrıların
Ksanthos, insanlarınsa Skamandros adını verdikleri büyük
ırmak durdu.

İşte tanrılar böyle durdular birbirlerinin karşısında.
Akhilleus da kalabalığın içinde, Priamosoğlu Hektor'un
karşısına dikilmek için yanıp tutuşuyordu; yorulmaz
savaşçı Ares'i onun kanıyla doyurmak istiyordu.
Delikanlıları ayaklandıran Phoibos Apollon, O zaman
Akhilleus'a karşı koyması için Aineias'ı ayaklandırarak
göğsünün içine korkusuz bir güç koydu.
Sesini Priamos'un oğlu Lykaon'un sesine benzetti.
Zeus'un oğlu Apollon, ona benzeyerek dedi ki:

"Ey Troyalıların danışmanı Aineias!
Troya krallarına, çılgınca eğlenirken
Akhilleus'la savaşacağını söylerkenki
o böbürlenmelerin nerede?"

Aineas, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Priamos'un oğlu, neden bana tüm bunları
söylüyor ve neden Peleus'un yüce gönüllü oğluyla
isteğim olmaksızın savaşmam için beni kışkırtıyorsun?
Çevik Akhilleus'a ilk kez karşı koymayacağım.
Bir zamanlar öküzlerimizi almak için
beni İda'dan mızrağıyla kovalayıp
Lyrnessos ile Pedasos'u fethetmişti. Beni o zaman,
bana çevik ayaklar ve cesaret vererek Zeus kurtardı.
Aksi halde Akhilleus'un ve Athene'nin elleri
beni çoktan öldürmüş olacaktı.
Athene onu öne çekiyor, kurtarıyor
ve ona tunç mızrağıyla Lelegler ile Troyalıları yok
etmesini buyuruyordu. Bundan dolayı insan
Akhilleus'la savaşamaz: Çünkü daima bir tanrı destek
olur ona; onu tüm felaketlerden kurtarır ve bir insanın
bedenini delip geçmeden yere düşmeyen mızrağının
ellerinden dümdüz fırlamasını sağlar. Eğer Tanrı savaşta
bize eşit şans verseydi, her ne kadar baştan aşağı tunç
silahlar kuşanmış olmakla övünüp dursa bile kolayca
alt edemezdi beni."

Zeus'un oğlu, Kral Apollon yanıtladı onu:

"Ey kahraman, sen de gidip asırlık tanrıların
nimetlerinden faydalanmayı talep et. Çünkü sen de
Zeus'un kızı Afrodite'den doğmasın.
Ancak diğeri, daha aşağı bir tanrıçadan olma.
Çünkü biri Zeus'un kızı ve diğeri (Thetis) deniz
ihtiyarının (Nereus) kızı. Öyleyse merhametsiz mızrağını
fırlat onun üzerine ve Akhilleus'un korkunçlukları ile
sert sözleri sakın korkutmasın seni."

Bunları söyleyerek büyük bir cesaret verdi krala.
O da silahlarıyla ışıltılar saçarak ön saflardan çıktı.
Ancak, ak kollu Hera, Ankhisses'in oğlunun, kalabalığın
arasına, Akhilleus'un üzerine doğru yürüdüğünü görüp
diğer tanrıları çağırarak onlara dedi ki:

"Poseidon ve Athene, siz ikiniz gelin bu işin nasıl

biteceğini düşünün. Aineias tüm silahlarıyla birlikte
Peleus'un oğlunun üzerine yürüyor; şimdi Phobios
Apollon cesaret verdi onlara. Öyleyse ileri, biz de gidip ya
onun oradan çekilmesini sağlayalım ya da bizden biri
ona sonsuz bir ün vermek için
Akhilleus'un yanında durarak hiçbir koşulda geride
kalmamasını sağlasın; bilsin ki tanrıların en iyileri
onu sever ve başından beri savaşta Troyalılara yardım
edenlere de hiç itibar vermezler.
Hepimiz Olympos'tan savaşa girmek için,
Akhilleus'un bugün başına Troyalılar tarafından
bir iş gelmemesi için indik. Ancak daha sonra,
annesi onu doğururken, kaderin onun için büktüğü
ne varsa gelecek başına. Eğer tüm bunları herhangi
bir tanrının ağzından duymazsa çatışmada
bir başka tanrı önüne çıktığında korkacak.
Birinin tanrıları pat diye görmesi korkunçtur!"

Yer sarsan Poseidon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hera, sebepsiz yere öfkelenmemelisin.
Biz onlardan daha güçlü olsak bile, fikir ayrılıklarıyla
başımın tanrılarla belaya girmesini istemem. Gidip
uzakta, etrafı kolaçan etmeye uygun bir yerde oturalım.
Bırak savaşla delikanlılar uğraşsın. Eğer Ares ile Phoibos
Apollon başı çeker ve çatışmaya girerler ya da Akhilleus'u
engelleyip onun savaşmasına izin vermezlerse, o zaman biz
de doğruca mücadelede onun yanında olmak için atılırız.
Sanırım o zaman bizim güçlü ellerimizle alt edilmiş olarak
Olympos'a, diğer tanrıların toplantısına geri dönmek için
çabucak kaçarlar çatışmadan!"

Deniz mavisi yeleli Poseidon bunları söyleyip
yüksek sura doğru yola çıktı.
Bu sur, tanrısal Herakles'in suruydu.
Onu Troyalılar ile Pallas Athene, deniz canavarının çıkıp
onu sahilden ovaya doğru kovaladığı zamanlarda sığınması
için yapmışlardı. Poseidon diğer tanrılarla birlikte orada
oturdu. Omuzlarının çevresine aşılmaz bir bulut yaydılar.

Öte yandan diğer tanrılar da
yine Güzel Tepe'nin üzerine; ey okçu Apollon,
senin ve kentler fatihi Ares'in çevresine oturdular.

İşte tanrılar iki tarafta da böyle düşünceli halde oturuyorlar
ve acı veren savaşı başlatmaya tereddüt ediyorlardı.
Bununla birlikte, yükseklerde oturmakta olan Zeus
savaşın başlamasını buyurmuştu.

Tüm ova dolup delikanlıların tunç silahları ve savaş
arabalarının ışıltısıyla parlamaya başladı. Onlar saldırırken
yer de ayaklarının altında inliyordu. Diğerleri arasındaki
en has delikanlılar olan ikisi de,
Ankhises'in oğlu Aineias ile tanrısal Akhilleus da
savaşmak için ordunun arasına sokuldular. İlk önce
Aineias, korkunçluklarıyla, ağır miğferini sallayıp
göğsünün önünde savaş kalkanını tutarak ve tunç
mızrağını savurarak öne çıktı. Diğer taraftan
Peleus'un oğlu, ülkedeki tüm erkeklerinin,
öldürmek için bir araya geldikleri
korkunç bir aslan gibi çıktı önüne. Hani aslan önce öne
çıkar ya korkusuzca; ancak herhangi bir delikanlı
onu mızrağıyla vurduğunda, ağzı açık döner ve dişleri
köpükle dolar da içinden inler yiğit yüreği
ve kuyruğuyla iki tarafa da vurup
kendi kendine cesaret verir çatışma için; ateş saçan
bakışlarla delikanlılardan birini parçalamak için ya da
kendisi ön sıraya düşmek için saldırır üzerlerine;
işte Akhilleus'un yiğit yüreği de onu yüce
ruhlu Aineias'ın üzerine atılması için öyle kışkırtıyordu.
İkisi de atılıp karşı karşıya geldiklerinde, ilk önce ayağı
tez tanrısal Akhilleus Aineias'a dedi ki:

"Aineias, neden kalabalıktan bu kadar uzağa gidip durdun
önümde? Yoksa yüreğin baskı mı yapıyor sana savaşman
için ve atları ehlileştiren Troyalıların kralı olup
Priamos'la eşdeğer mi olmayı umuyorsun?
Eğer beni öldürürsen, Priamos sana bunun için krallara
layık olan ünü vermeyecektir. Onun çocukları var ve

bir deli değil o. Hâlâ düzgün çalışıyor aklı! Yoksa
Troyalılar, eğer beni öldürürsen, sana ekmen için
bahçen ve tarlaların olsun diye, diğerlerinden daha
iyi olan güzel bir kral mülkü mü ayırdı?
Sanırım bunu başarman çok zor.
Ben bir zamanlar seni mızrağımla kovaladığımı
bilirim. Yoksa sen, seni öküzlerinden uzağa
kovduğum zamanı, kaçarken arkana bile dönüp
bakmayıp yalnızca kurtulmak için Lyrnessos'a
doğru koşarak kaçtığın zamanı hatırlamıyor musun?
Ben Athene'nin ve Zeus babanın yardımıyla saldırarak
yakıp yıkmıştım kenti; ganimet olarak da, kölelik yaparak
çalışmaları için kadınları almıştım. Sana gelince,
Zeus ve diğer tanrılar kurtardı seni.
Ancak, sanırım artık yüreğinde umudunu taşıdığın gibi
kurtarmayacaklar seni. Sana başına bir bela açmaman için
kaçmanı ve bana karşı koymamanı öğütlüyorum! Başına
bir kötülük geleceğini bir deli bile anlar."

Ancak Aineias yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, yoksa beni, ben küçük bir bebekmişim
gibi sözlerinle korkutabileceğini mi sanıyorsun?
Ben de bilirim korkunç şeyleri dile getirmeyi ve
küfretmeyi. Tanrıların eski hikâyelerini dinleye dinleye,
ikimiz de birbirimizin soyunu ve ana babamızın
kim olduklarını öğrendik. Ne sen gördün hayatın
boyunca kendi gözlerinle benimkileri
ne de ben seninkileri.
Ancak senin, kusursuz Peleus'un oğlu olduğun ve annenin
de Deniz Tanrıçası, güzel saçlı Thetis olduğu söylenir. Ben
de yüce ruhlu Ankhises'in oğlu olmakla ve annemin
Afrodite olmasıyla gurur duyarım! Bunlardan ya biri ya
diğeri bugün ağlayacak kıymetli oğlu için; inanıyorum ki
ikimiz de yalnızca böyle saçmalayıp ayrılmayacağız.
Eğer pek çok insanın iyi bildiği soyumuzu daha iyi
tanımak için başka şeyler de öğrenmek istersen dinle:
Öncelikle Zeus, Dardanie'yi kurmuş olan Dardanos'u

dünyaya getirdi. O zamanlar ovada insanların kenti olan
kutsal İlyon henüz kurulmamıştı; insanlar hâlâ bol
kaynaklı İda'nın eteklerinde oturuyorlardı. Dardanos da,
tüm faniler içinde en zengin kral olan Erikhtonios'u
dünyaya getirdi; doğurdukları tatlı taylar için
çayırlarda otlayan üç bin kısrağı vardı.
Boreas, onları otladıkları yerde görüp âşık oldu ve
kara yeleli bir ata benzeyerek uydu onlara; onlar da gebe
kalıp on iki tay doğurdular;
taylar bol armağanlı toprağın üzerinde koşarlarken
boyunlarını eğmeden başakların tepesine basarlardı ve
tekrar engin denizin sırtı üzerinde sevinçle hoplamaya
başladıklarında da dalganın köpüğü üzerinde koşarlardı.
Erikhtonios da Troyalıların kralı Tros'u dünyaya getirdi.
Tros'tan da üç kusursuz oğul geldi dünyaya, İlos,
Assarakos ve tüm faniler içinde en güzeli olan tanrıya
denk Ganymedes. Tanrılar, güzelliğinden dolayı,
ölümsüzlerle birlikte yaşaması ve Zeus'a ikramda
bulunması için kaptılar Ganymedes'i. İlios da kusursuz
bir oğul olan Laomedon'u dünyaya getirdi. Laomedon da
Tithonos'u, Priamos'u, Lampos'u, Klytios'u ve Ares'in
filizi Hiketaon'u dünyaya getirdi. Assarakos'un
oğlu Kapys, Kapys'in oğlu Ankhises'ti. Ankhises'ten
ben dünyaya geldim, Priamos'tan Hektor dünyaya geldi.
Ben bu soydan ve bu kandan olmakla gurur duyuyorum!
Ancak Zeus fanilerin yiğitliğini, hoşuna gittiği gibi
azaltır ve artırır; çünkü odur herkesten güçlü olan. İleri
şimdi! Artık küçük çocuklar gibi konuşup durmayalım da
sarsılmaz bir halde duralım vahşi kıyımın içinde.
Her ikimiz de diğerine, yüz tane sıralı geminin bile
ağırlığını kaldıramayacağı denli sayısız suçlamada
bulunabiliriz. İnsanların dili kıvraktır ve orada burada
bir sürü söz söyler; geniştir dilin yeri, böylelikle de ne
söylersen sen de sonra benzerini işitirsin.
Ama birbirimizin karşısına dikilip kavga etmekle
ve yüreklerinde düşmanlık ateşi yandığı zaman öfkeyle
yolun ortasında durup ister yalan ister gerçek birbirlerine

söven kadınlar gibi ağız dalaşına girmekle ne zorumuz var?
Sözlerinle benim korkmamı sağlayamayacaksın;
öncelikle tunç mızrakla birbirimizin karşısında
vuruşacağız. İleri! Haydi bir an önce yoklayalım
birbirimizi bakır uçlarla!"

Bunları söyleyip güçlü mızrağını korkunç kalkanın üzerine
fırlattı. Tunç uç yüzünden gümbürdedi kalkan baştan
aşağı. Ancak Peleus'un oğlu korktu
ve ağır eliyle uzakta tuttu kalkanı. Yüce ruhlu Aineias'ın
uzun gölgeli mızrağının, kalkanı kolaylıkla yırtacağını
sanıyordu. Deli mi ne! Hiç akıl
etmedi tanrıların ünlü hediyelerinin yırtılmadıklarını
ve kolaylıkla faniler tarafından alt edilmediklerini.
Aineias'ın güçlü mızrağı yırtmadı kalkanı; tanrının
hediyesinde bulunan altın onu tuttu; yalnızca iki kat
aşağıya kadar inebildi; hâlâ üç kat daha vardı, çünkü
topal Hephaistos beş kat koymuştu kalkanın üzerine:
iki tunç, iki kalay; ve işte altın katı dişbudak ağacından
mızrağı tutan.

İkinci olarak Akhilleus uzun gölgeli mızrağını fırlatarak
Aineias'ın yuvarlak kalkanını son çemberin altından
vurdu; orası öküz derisindendir ve çok incedir.
Peleusoğlu'nun Pelion dişbudağından mızrağı, kalkanı bir
uçtan bir uca yırttı ve kalkan gümbürdedi. Aineias
korkusundan temkinli davranarak kalkanı uzakta tuttu.
Mızrak da önce kalkanın iki kat çemberini yırttıktan sonra
sırtının üzerinden geçip yere saplandı.
Aineias, uzun mızraktan kurtulduğunda durdu
ve korkusundan, kara bir keder doldurdu gözlerini;
çünkü mızrak çok yakınına saplanmıştı.
O zaman Akhilleus dizginlenemez bir şekilde
keskin kılıcını çekerek, vahşi çığlıklarla saldırdı.
Ama Aineias eline büyük bir taş aldı.
Günümüz insanlarının ikisi bile kaldıramazdı bu taşı;
fakat o kolayca oynuyordu taşla ellerinde.
Eğer yer sarsan Poseidon onu görüp

hemen diğer ölümsüz tanrılara şunları söylemeseydi,
Aineias Akhilleus'u o saldırdığı sırada, bu taşla ya
miğferinden ya da onu kara ölümden kurtaran
kalkanından vurabilir ve sonra Peleus'un oğlu da yine
kılıcıyla yakından saldırıp alabilirdi onun canını:

"Eyvah! Ne kadar üzülüyorum, o deli, uzaklardan nişan
alan Apollon'un sözlerine uyduğu için, Peleus'un
oğlunun elleriyle öldürülmüş olarak çabucak
Hades'e inecek olan yüce gönüllü Aineias için.
Artık hiçbir şey kurtaramaz onu kara ölümden!
Ama bu günahsız adam, niçin hiç neden yokken
başkaları yüzünden bunca işkence çeker? O engin
gökyüzündeki tanrılara daima güzel hediyeler sundu.
Gelin kurtaralım onu.
Akhilleus onu öldürürse, belki Kronos'un oğlu öfkelenir;
çünkü kaderinde ölümden kurtulması yazılı. Dardanos soyu,
arkasında halef bırakmadan ünsüz bir şekilde kaybolmamalı.
Kronos'un oğlu, kendisi ile fani kadınlardan doğmuş olan
çocukları arasında en çok Dardanos'u severdi.
Zeus artık Priamos'un soyundan nefret ettiği için,
Troyalılara bundan böyle Aineias ve daha sonra
doğacak olan çocuklarının çocukları hükmedecek."

O zaman, koca gözlü saygıdeğer Hera yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Sen, ey yer sarsan Tanrı, yalnız başına düşün taşın,
Aineias'ı kurtaracak mısın, yoksa Peleus'un oğlu Akhilleus
tarafından öldürülmesi için, böyle olduğu gibi, yiğit haliyle
kendi haline mi bırakacaksın? Çünkü biz ikimiz, ben ve
Pallas Athene, Troya, Akhaların savaş düşkünü
delikanlılarının yakacağı korkunç bir ateşle yansa bile,
asla Troyalıları beladan kurtarmayacağımıza dair
büyük bir yemin etmiştik!"

Yer sarsan Poseidon bunu duyunca, hemen çatışmaya ve
mızraklardan yükselen kargaşaya koşup Aineias ile
anlı şanlı Akhilleus'un bulundukları yere vardı.

Peleus'un oğlunun gözlerine derhal bir sis bulutu yayıp
tunç mızrağı yüce gönüllü Aineias'ın kalkanından çekerek
Akhilleus'un ayaklarının önüne attı. Ardından da
Aineias'ı, yerden yükseğe kaldırıp onu uzağa fırlattı.
O da Tanrı'nın eliyle fırlatılınca, bir sürü delikanlı
taburunu ve atları geçip çalkantı dolu savaşın bir ucuna
vardı. Orada Kaukonlar çatışma için silahlanıyorlardı.
Poseidon da o zaman yanına gidip konuştu onunla
ve şu kanatlı sözleri söyledi:

"Aineias! Ey deli! Tanrılardan hangisi ölümsüzler arasında
en çok sevilen ve en güçlü olan Peleus'un yiğit oğluyla
savaşman için kışkırtıyor seni? Eğer ona rastlarsan geri
çekil ki kaderinde yazılı değilken Hades'i boylamayasın!
Akhilleus öldüğü zaman, korkusuzca ön saflarda savaş;
çünkü Akhalardan başka hiçbiri öldüremeyecek seni."

Bunları söyleyip ona tüm bunları açıkladıktan sonra,
onu orada bıraktı.
Hemen Akhilleus'un gözlerinden sisi dağıttı.
O zaman, gözleriyle her şeyi açık bir şekilde gören
Akhilleus iç çekerek dedi ki:

"Eğer gördüklerim gerçekse,
gözlerimle büyük bir mucize görüyorum!
Mızrağım yerde yatıyor;
ancak öldürmek için mızrağımı üzerine fırlattığım kişiyi
görmüyorum. Demek Aineias tanrıların dostuymuş.
Ben de boş yere böbürlendiğini sanıyordum. Ne hali varsa
görsün! Ama, henüz ölümden kurtulmuş olan bu adam, bir
daha beni karşısında bulana kadar çok beklemeyecek.
Şimdi ileri, gidip savaş düşkünü Danaolar'a cesaret vereyim.
Daha sonra da diğer Troyalıların üzerine saldırayım."

Bunları söyleyip taburların arasına atladı. Her bir
delikanlıya cesaret veriyordu:

"Tanrısal Akhalar, şimdi artık Troyalılardan
uzakta durmayın, istekle atılın birbirinizin
üzerinden çatışmanın içine.

Ben de yiğit olsam bile, benim için bunca eri kovalamak
ve hepsiyle birden savaşmak zor iş. Ne ölümsüz bir
tanrı olan Ares ne de Athene kalabilir bunca süre savaşta.
Ancak ellerim, ayaklarım ve gücüm izin verdiği sürece
bir an bile durmayacağım; yalnızca geçeceğim falanjları.
Sanırım mızrağımın yakınına geldikleri zaman,
Troyalılardan bir tanesi bile sevinemeyecek."

Onlara cesaret vermek için bunları söyledi. Troyalılara da
yiğit Hektor buyuruyor ve sesiyle kışkırtıyordu onları.
Akhilleus'a karşı koymak üzere gideceğini söylüyordu:

"Yüce gönüllü Troyalılar, Peleus'un oğlundan sakın
korkmayın! Ben de sözlerle tanrılarla bile savaşabilirdim!
Ama onlar bizden daha güçlü olduklarından, mızrakla
savaşmak zor iş. Akhilleus da tüm korkunçluklarını
gerçekleştiremeyecek; yalnızca bir kısmını
gerçekleştirecek, bir kısmını da yarım bırakacak.
Ben şimdi saldıracağım onun üzerine,
isterse elleri alevlere benzesin. Evet! İsterse elleri alevlere
benzesin ve gücü de kızgın demire!"

Bunları söyledi onlara cesaret vermek için. Troyalılar da
mızraklarını düşmanlara karşı kaldırdılar. Karman
çorman oldu öfkeleri[4] ve büyük bir kargaşa başladı.
Phoibos Apollon, Hektor'un yanına gidip dedi ki:

"Hektor, sakın Akhilleus'la ön saflardakilerin dışına çıkıp
da savaşma. Yalnızca kalabalığın arasında, kargaşanın
içinde bekle ki, vurmasın seni ne uzaktan mızrağıyla,
ne de yakından kılıcıyla."

Bunları dedi. Hektor da
onunla konuşmuş olan Tanrı'nın sesini duyduğunda
korkup tekrar sokuldu erlerin kalabalığının içine.

Akhilleus korkusuz bir yiğitlikle ve vahşi çığlıklarla
Troyalıların üzerine atıldı. Öncelikle de bereketli ülke
Hyde'de, karlı Tmolos'un aşağısında pek çok halkın
kralı, kentler fatihi ve bir su perisi olan Naiada'nın

[4] İki safın da öfkesi birbirine karıştı.

Otryneus'tan doğurmuş olduğu, Otryneus'un oğlu
İphiton'u öldürdü. Tanrısal Akhilleus
işte onu, o doğrudan saldırırken vurdu
kafasının ortasından ve kafası ortadan ikiye ayrıldı.
Düşerken de gümbürdedi. O zaman tanrısal Akhilleus
böbürlenerek dedi ki:

"Ey Otryneus'un oğlu; sen ki tüm insanlar arasında
en korkuncuydun; yatıyorsun şimdi ölü olarak
boylu boyunca. Burada öldün; ama vatanın,
ata mülklerinin bulunduğu Gygaie gölünün yakınında,
taşkın suları olan Hermos ve bol balıklı Hyllos ırmağının
yanındadır!"

Bunları söyleyerek böbürlendi. Diğerinin gözleri de
karanlıkla örtüldü. Akhaların savaş arabaları
o zaman çatışmanın başlangıç yeri olan yerde
onu tekerlekleriyle parçalara ayırdılar. Akhilleus da
ardından, Antenor'un oğlu yiğit delikanlı Demeleon'u
şakağından, tunç yanaklı miğferini geçerek vurdu.
Tunç miğfer dayanamadı; uç şiddetle geçerek kemiği kırdı;
içinde beyni bulandı ve o saldırırken yığdı onu yere.
Daha sonra da savaş arabasından atlayarak
önünden kaçan Hippodamas'ı vurdu; onu sırtından
çiviledi. O da delikanlılar tarafından Helikeli
Poseidon'un sunağına sürüklenip
yer sarsan Tanrı'nın yüreğini sevindiren
bir boğa gibi böğürerek can çekişti. İşte o böyle
böğürürken uçtu bedeninden yiğit ruhu. Daha sonra
Akhilleus mızrağıyla Priamos'un oğlu Polydoros'un
üzerine saldırdı. Onu da babası savaşması için
bırakmamıştı, o, en küçük ve en sevdiği oğluydu;
herkesi geçerdi koşuda.
O zaman, çevik ayaklarını gösterme deliliğinden,
ön saflardaki erlerin arasında hayatını kaybedene
dek koştu: Tam geçiyordu ki ayağı tez tanrısal
Akhilleus, onu mızrağıyla belinden, kuşağının
altın halkalarının kavuştuğu yerden çiviledi

ve iki kat oldu zırh.
Mızrağın ucu da bir uçtan bir uca girip karşıda
göbek çukurundan çıktı. O da inim inim inleyerek
düştü dizlerinin üzerine ve kara bir sis örttü üzerini.
Sonra da yere doğru eğilerek tuttu bağırsaklarını elleriyle.

Hektor da kardeşi Polydoros'un bağırsaklarını
elleriyle tuttuğunu ve yerde yattığını gördüğünde,
gözlerinin karardığını hissetti. Artık uzakta durup
dolanamazdı. Akhilleus'un üzerine, sivri mızrağını
sallayarak tıpkı bir alev gibi saldırdı. Akhilleus da onu
görür görmez sevinçten sıçradı ve kibirle dedi ki:

"Demek artık yanımda yüreğimi bunca kanatan
ve sevgili yoldaşımı öldüren adam! Artık çatışma
alanının içinde kimse çekilmeyecek birbirinin önünden!"

Bunları söyledi ve tanrısal Akhilleus vahşi vahşi bakarak
dedi ki:

"Gel biraz daha yakına ki daha çabuk bulasın ölümü!"

Hiç korkmadan
yanıtladı onu tepeli miğferli Hektor:

"Ey Peleus'un oğlu, sakın beni küçük bir çocukmuşum gibi
sözlerinle korkutacağını sanma. Ben de bilirim korkunç şeyler
söylemeyi ve küfürler etmeyi. Senin yiğit biri olduğunu,
benim senden daha aşağı olduğumu da biliyorum.
Ancak tüm bunlar tanrıların elindedir.
Böyle, senden aşağı olarak da mızrağımla seni öldürmem
mümkün olabilir; benim de mızrağım, ucuyla mıhlayabilir!"

Bunları söyleyip mızrağını savurarak fırlattı. Ama Athene
nefesiyle hafifçe üfleyerek onu anlı şanlı Akhilleus'tan
uzağa kovdu; o da, tekrar tanrısal Hektor'a dönerek
ayaklarının önüne düştü.
O zaman Akhilleus, dizginlenemez bir şekilde
vahşi çığlıklarla saldırdı; onu öldürmek için yanıp
tutuşuyordu. Ancak Apollon bir tanrı olarak
onu kolayca tutup kara bir sisle örttü.

Ayağı tez Akhilleus tunç mızrağıyla üç kere saldırdı.
Ama üç keresinde de kara sisi vurdu. Ancak dördüncü
seferinde vahşi çığlıklarla bir şeytan gibi saldırdı ve şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Seni köpek! Yine kurtuldun ölümden!
Felaket yanına kadar geldi;
ama yine kurtardı seni Phoibos Apollon.
Çatışmaya gelirken hep duacı olacaksın ona. Bir sonraki
sefere seninle karşılaştığımda, eğer bana da tanrılardan biri
yardım ederse, işini bitireceğim. Ama şimdi Troyalıların
üzerine saldıracak ve önüme çıkanı mahvedeceğim!"

Bunları söyleyip Dryops'u mızrağıyla ensesinin
ortasından çiviledi.
O da yığıldı ayaklarının dibine.
Akhilleus, onu orada bırakıp mızrağını Philetor'un
oğlu, değerli ve büyük Demukhos'un dizine
saplayarak onu durdurdu; daha sonra da
büyük kılıcıyla vurarak onu öldürdü. Sonra saldırıp
Bias'ın iki oğlunu, Laogonos ile Dardanos'u,
birini mızrağıyla vurarak diğerini de yakından kılıcıyla
savaş arabalarının üzerlerinden yere yıktı. Hatta
Alastor'un oğlu Tros'u da öldürdü. O, onun yanına koşup
kendisine acıyıp öldürmemesi, esir alması ve yalnızca
acıyıp sağ bırakması için önünde diz çökmüştü. Deli!
Hemen hemen aynı yaşlardaydılar;
ancak diğeri ne bunu biliyordu, ne de onu dinlemeye
niyetliydi. Çünkü o tatlı yürekli biri değildi, hoşgörülü bir
adam da değildi, yalnızca son derece saldırgandı. İşte o,
onun kendisine acımasını sağlamak için, elleriyle
kucaklamıştı Akhilleus'un dizlerini. Diğeri, o dışından
ona dua ederken, onu kılıcıyla ciğerinden çiviledi.
Göğsü kara kanla doldu ve can çekiştiği anda
kara bir sis örttü gözlerini.

O zaman Akhilleus yakınına gidip mızrağıyla saldırarak
Mulios'u kulağından vurdu; tunç uç derhal diğer kulaktan
çıktı. Daha sonra da Agenor'un oğlu Ekheklos'u

keskin kılıcıyla kafasının ortasından vurdu;
kılıç ısınıverdi baştan aşağı kanla ve diğerini de
kıpkırmızı ölümle gücü her şeye yeten kader buldu.

Sonra da Deukalion'u, tunç mızrağıyla kolundan, dirsek
tendonlarının birleştiği yerden yaraladı. Diğeri de
ağır eliyle ölümü önünde görerek
durup bekledi. Akhilleus onu ensesinden kılıcıyla
vurdu ve başını miğferiyle birlikte uzaklara fırlattı.
Omurlarından dışarıya ilik fışkırdı ve o da uzandı toprağa.

Daha sonra da Peireos'un
Trakya'dan gelmiş olan
kusursuz oğlu Rigmos'un üzerine koşarak, onu belinden
mızrağıyla vurdu. Mızrak karnına girdi ve o da yıkıldı
savaş arabasından aşağı. Daha sonra da Rigmos'un seyisi
Areithoos'u sivri mızrağıyla atları geri çevirirken
vurarak, onu da savaş arabasından yere yıktı. Atlar da
ürkmüş halde dağıldılar.

Büyük bir ateş, saldırgan bir halde kupkuru
bir dağın vadilerinde nasıl yayılır
ve uçsuz bucaksız orman nasıl yanarsa
ve rüzgâr alevi her yönden dört döndürürse;
işte o da mızrağıyla bir şeytan gibi her tarafa tıpkı öyle
koşuyor ve kovaladığı Troyalıları öldürüyordu.
Toprak da sel oluyor ve kararıyordu kandan.

Ve birisi,
ak arpayı, mermere benzeyen harman yerinde ezmesi için

geniş alınlı, büyük bir öküzü boyunduruğa vurduğu
zaman, ağır bir sesle öküzlerin ayağının altından arpa nasıl
ayıklanırsa; işte yüce gönüllü Akhilleus'un hızlı atları da
ölüleri ve kalkanları öyle çiğniyorlardı. Aşağıda, savaş
arabasının dingili olduğu gibi kana bulanmıştı. Atların
tırnaklarından damlayan kandan tekerleklerin çemberleri
ve arabanın çevresi de kana bulanmıştı. Peleus'un oğlu
Akhilleus, ünlenmek için yanıp tutuşuyordu! Sarsılmaz
ellerini kanlı çamurla boyuyordu.



RAPSODİ 21

[Nehir Kenarlarında Çatışma]

Güzel akan ve taşkın suları olan, ölümsüz Zeus'un
doğurmuş olduğu Ksanthos ırmağının geçidine
vardıklarında, Akhilleus, onları orada ortadan
ikiye ayırdı. Yarısını ovanın içinden,
kente doğru, bir önceki gün Akhaların
yiğit Hektor saldırdığı zaman ürkek halde kaçtıkları yere
kovalıyordu. İşte oraya toplandılar; kaçmak için
koşuyorlardı. Hera da onları engellemek için önlerine
kara bir sis yaydı. Diğer yarısı da yine, derin akıntıları
olan gümüş anaforlu nehre doğru püskürtülüyor,
büyük bir velveleyle nehrin içine düşüyorlardı.
Nehrin kıyıları, baştan ayağı çın çın çınlıyordu.
Diğerleri de vahşi çığlıklarla
girdapların içinde oraya buraya yüzüyorlardı. Çekirgeler
ateşin saldırısıyla nasıl ayaklanır da nehre doğru
koşarlarsa ve aniden dört bir yandan yorulmak
bilmez alevler patlar da onlar suya düşerlerse; işte
derin girdaplı nehrin akıntıları da Akhilleus'un saldırısıyla
erler ve atlarla doldu.

Zeus'un soyundan gelen Akhilleus, o zaman mızrağını
orada nehir kenarında bir ılgın ağacına dayalı olarak
bırakıp yalnızca kılıcını tutarak akıntıların içine bir tanrı
gibi atladı. Aklından kötü şeyler geçiriyordu ve dört bir
yanındakileri yok ediyordu. O, diğerlerini kılıcıyla
vurduğu sırada, ağıtlar uğultuyla yankılanıyor
ve sular kandan kıpkırmızı oluyordu. Balıklar, kocaman
bir yunus, onları kovaladığında nasıl etrafa dağılır ve
yağmacı yunus hangisini yakalarsa yiyeceği için,
korkularından sakin bir limanın saklı köşelerini
doldururlarsa işte Troyalılar da aynı öyle,
korkunç nehrin sularının içinde

koyakların kovuklarının altına sokuluyorlardı.
Akhilleus da artık elleriyle ölüm saçmaktan yorulunca;
nehirden, kanlarıyla Patroklos'un ölümünün bedelini
ödemeleri için on iki delikanlı seçti. Onları, geyikler
gibi son derece korkmuş bir halde suyun içinden
nehirin kenarına çıkartarak ellerini burgulu
zırhlarını çepeçevre kuşatan iyi yapılmış kayışlarla
arkadan bağlayıp koca karınlı gemilere götürmeleri
için yoldaşlarına verdi. O da doymak bilmez
şekilde atıldı tekrar katliama.

Dardanosoğlu Priamos'un oğlu Lykaon'a orada
rastladı. Lykaon nehirden kaçıyordu.
Onu ata mülkünün içinde iken bir kez daha yakalamıştı.
Gece vakti aniden yakalamıştı onu. O, sivri bıçağıyla
bir savaş arabasının rampasını yapmak için bir yaban
incirinin yaş dallarını kesiyordu. Tanrısal Akhilleus,
orada beklenmedik bir bela gibi çıkmıştı önüne!
Onu, gemileriyle iyi inşa edilmiş Lemnos'a götürmüştü;
orada onu, İason'un oğlu satın almıştı. Sonra arkadaşı
olan İmbros'lu Eetion, onun için zengin hediyeler
vererek serbest bırakılmasını sağlamış ve onu
tanrısal Arisbe'ye yollamıştı. O andan itibaren kalkıp
baba evine dönmüştü. Lemnos'a döndüğünde de
arkadaşlarıyla birlikte on bir gün, çılgınlar gibi eğlendi.
Ama on ikinci gün Tanrı, onu tekrar Akhilleus'un ellerine
attı. Akhilleus onu, o her ne kadar inmek istemese de
Hades'e gönderecekti. Ayağı tez tanrısal Akhilleus,
onu öyle kalkansız, mızraksız ve çıplak halde gördü.
Nehirden kaçtığı sırada ter onu tüketmiş olduğundan,
silahlarının hepsini yere atmıştı;
dizlerinin de yorgunluktan kesildiğini hissediyordu.
Derin derin inleyerek dedi ki:

"Eğer gördüklerim gerçekse, gözlerimle büyük
bir mucize görüyorum! Görünen o ki öldürmüş
olduğum yüce ruhlu Troyalılar zifiri karanlığın içinden

tekrar diriliyorlar. O da acımasız ölümden kurtularak
öyle geri gelmişti. Gönenç Lemnos'ta satılmıştı.
Demek nicelerini kendinden uzak tutan engin ve
köpük beyazı deniz bile tutamadı onu! İleri!
Gelsin denesin bakalım benim mızrağımın ucunu da
bakalım yine benim onu göndereceğim yerden de
dönecek mi; yoksa, hâlâ en yiğitleri içinde tutan
hayat veren toprak tutacak mı onu?"

Durup bunları düşünüyordu, korku içindeki Lykaon,
kötü ölümden ve kara talihten kurtulmak istediği için
dizlerine sarılıp merhamet dilenmek için
yanına varana dek.

O zaman tanrısal Akhilleus onu vurmak için uzun
mızrağını şiddetle kaldırdı. Ancak o eğilip koşarak
sarıldı dizlerine. İnsan etine kanmak isteyen
mızrak da sırtının üzerinden geçerek yere saplandı.
Diğeri de o zaman bir eliyle tuttu Akhilleus'un dizlerini.
Yalvarıyordu ona. Diğer eliyle de mızrağı tutuyor ve
bırakmıyordu. Ona şu kanatlı sözleri söylemeye başladı:

"Yalvarırım sana Akhilleus! Acı bana!
Yalvarıyorum işte sana!
Senin yanında yedim yaban ellerde
Demeter'in[1] yemişini. O gün sen beni güzel mülkümde
yakalayıp babamdan ve arkadaşlarımdan uzağa götürmüş
ve gönenç Lemnos'ta yüz sığır karşılığında satmıştın. Ama
ben şimdi serbest kalmak için üç kat fidye verdim.
Bugün de İlyon'a gelişimin on ikinci şafağı;
o günden beri ben ne işkenceler çektim! Şimdi kara talihim
beni yine senin ellerine attı! Görünen o ki beni tekrar sana
veren Zeus baba, bana düşmanlık güdüyor. İhtiyar Altes'in
kızı olan annem Laothee kısa ömürlü doğurmuş beni.
Altes, savaş düşkünü Leleglerin kralıdır;
yüksek Pedasos'ta, Satnioeis nehri yakınlarında oturur.
Pek çok başka kadınla birlikte onun kızını da Priamos aldı.

[1] Demeter: Toprak ve bereket tanrıçası [Ed. notu]

Biz iki oğul doğduk ondan. Ama sen ikimizi de
öldüreceksin: Tanrıya denk Polydoros'u
sivri mızrağınla çivileyip
ön saflardaki erlerin arasında öldürdün onu.
Beni de şimdi bulacak kara bela. Sanırım Tanrı beni
tekrar senin yanına getirmişken, kurtulamayacağım
ellerinden. Ancak sana bir şeyler söyleyeceğim;
dinle bunu: Öldürme beni. Çünkü senin en iyi
ve en yiğit yoldaşını öldüren
Hektor ile ben aynı anneden olma değiliz."

Priamos'un görkemli oğlu, yalvararak bunları
söylüyordu. Ancak Akhilleus'un gaddar sesini duydu:

"Deli! Bana fidyeden bahsetme sakın! Patroklos ölmeden
önce yüreğim az çok acırdı Troyalılara.
Pek çoğunu da sağ olarak ele geçirip satardım.
Ancak şimdi burada, Troya'nın önünde,
tanrının eliyle elime düşecek olan hiç kimse
kurtulamayacak ölümden! Hiçbir Troyalı
kurtulamayacak ama en çok da Priamos'un
oğullarının hiçbiri kurtulamayacak.
Ama dostum, öl sen de!
Niçin böyle ağlayıp duruyorsun? Bak senden
daha iyi olan Patroklos da öldü. Görmüyor musun
benim ne kadar uzun boylu ve güzel olduğumu?
Yiğit bir babadan olmalıyım ve ölümsüz bir
anne doğurdu beni! Bununla birlikte
acımasız ölüm ve kara talih beni de pusuda bekliyor!
Biri vahşi çatışmanın içinde bulacak beni; mızrağıyla
ya da yayının kirişinden atacağı bir okla vurup bir şafak,
bir akşam ya da bir öğlen vakti alacak benden hayatımı."

Bunları söyledi. Diğerinin dizleri ve
yüreği çözüldü. Mızrağını bırakıp
iki elini de uzatarak oturdu.
Akhilleus da keskin kılıcını çekerek onu
boynunun yakınından köprücük kemiğinden vurdu;

iki ağızlı kılıç olduğu gibi sokuldu içine. O da kafası
önde düşerek serildi toprağa ve kara kanı ıslatarak
kana boğdu toprağı. Akhilleus, bacağından yakalayıp
onu nehir alıp götürsün diye sulara attı
ve kibirle şu kanatlı sözleri haykırdı:

"Yat şimdi burada balıkların arasında. Onlar da
kaygısızca yalasın senin yaranın kanlarını!
Annen seni döşeğin üzerine koyup ağlayamayacak.
Taşkın Skamandros, seni alıp
girdaplarıyla birlikte engin denizin dibine
götürecek; oradan sonra da kara dalgaların
üzerinde zıplayıp duran balıklar, Lykaon'un
beyaz yağlarıyla doyacak. İşte siz, önden
kaçarken böyle yok olup gideceksiniz. Ben de
sizi arkanızdan kovalarken, biz kutsal
İlyon kentine varana dek yok edeceğim sizi! O zaman,
gümüş anaforlu bu güzel nehir bile kurtaramayacak sizi.
Siz ki sık sık bir sürü boğa kurban eder ve
bir sürü atı canlı canlı atarsınız sularının içine.
Bununla birlikte, Patroklos'un öldürülmesinin
ve ben burada yokken hızlı gemilerin
yanında ortadan kaldırdığınız
Akhaların boğazlanmasının bedelini ödeyene dek,
hepinizi bulacak kara bela!"

Bunları söyledi ve çok daha fazla öfkelendi nehir.
Nasıl edip de Akhilleus'un katliamını durdurmasını
sağlayarak Troyalıları felaketten kurtaracağını
araştırıp duruyordu. Bununla birlikte Peleus'un
oğlu, uzun gölgeli mızrağını tutarak,
öldürmek için Pelegon'un oğlu Asteropaios'un üzerine
saldırdı. Pelegon'u, geniş nehir Aksios ile büyük
nehir onunla birleştiği için, Akessamenos'un
en büyük kızı olan Periboia dünyaya getirmişti.
İşte Akhilleus, o ellerinde iki mızrak tutarak

nehirden çıktığı sırada, onun üzerine atıldı.
Ksanthos ona güç verdi.
Çünkü kendi sularının içinde Akhilleus'un acımasızca
boğazladığı delikanlılar için öfkelenmişti. İkisi
birbirlerinin üzerine saldırarak yaklaştıklarında,
ilk önce ayağı tez tanrısal Akhilleus ona dedi ki:

"Bana karşı koymaya cesaret eden sen kimsin
ve hangisidir senin soyun?
Çocukları benim öfkeme karşı koyanların ana babası
mutsuz olur!"

O zaman Pelegon'un görkemli oğlu
yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un yüce gönüllü oğlu, neden bana
soyumu sorarsın? Uzak ve bereketli Paionia'danım
ve uzun mızraklı Paionialılara hükmederim.
Bu benim Troya'ya gelişimin on birinci şafağı.
Soyum da dünyanın en güzel sularına sahip,
geniş ırmak Aksios'tan gelmedir ve onun oğlu olan,
adlı sanlı atıcı Pelegon getirdi beni dünyaya!
Ama şimdi gel savaşalım ey yiğit Akhilleus!"

Gözdağı vererek bunları söyledi. Tanrısal Akhilleus da
Pelion'daki bir dişbudak ağacından yapılma mızrağını
kaldırdı. Ancak diğeri iki elini de kullanabilen biri
olduğundan, iki mızrağı birden fırlattı. Mızrağın biri,
içine geçmeden Akhilleus'un kalkanını vurdu;
Tanrı'nın hediyesi olan altın tabaka tuttu onu.
Diğer mızrakla da sağ kolunun dirsekle bilek arasındaki
bölümünden hafifçe vurdu; hemen fışkırdı kara kan
ve mızrak Akhilleus'un üzerinden geçip ete doymak
için yanıp tutuşarak yere saplandı. İkinci olarak
onu öldürme tutkusuyla dolu Akhilleus dişbudak
ağacından mızrağını Asteropaios'a fırlattı;
ama isabet ettiremedi.
Yalnızca yüksek kıyıya vurup ortasına kadar
saplandı mızrağı. O zaman Peleus'un oğlu

keskin kılıcını kalçasından çekip azgınlıkla
üzerine atladı. Asteropaios, sarsılmaz eliyle
Akhilleus'un mızrağını nehrin kıyısından çekemiyordu:

Üç kez çekti onu çıkarmak için; üç seferinde de kesildi
gücü. Dördüncü seferinde Aiakosoğlu'nun dişbudak
ağacından mızrağını büküp kırmak istedi; ama Akhilleus
önceden kılıcıyla yetişti ve yanına gidip aldı canını.
Onu karnından, göbeğinin yakınından vurdu.
Derhal bağırsakları olduğu gibi döküldü yere.
Derin derin solurken karanlık örttü gözlerini.
O zaman Akhilleus, onun göğsüne basarak
silahlarını aldı ve gururla bağırdı:

"Kal böyle şimdi böyle burada yatar halde.
Bir nehirden doğma olsa bile zor iştir birinin,
her şeyi bilen Zeus'un çocuklarıyla savaşması!
Sen babanın büyük bir nehir olmasıyla övündün;
ama ben, büyük Zeus'un soyundan gelmekle
övünüyorum. Beni büyük Myrmidon halkına
hükmeden Aiakosoğlu Peleus dünyaya getirdi.
Aiakos da Zeus'un oğluydu.
Zeus daha denize dökülen nehirlerden büyüktür;
Zeus'un soyu da daha büyüktür bir nehrinkinden.
İşte şimdi kocaman bir nehir var yanında, bakalım
sana yardım edebilecek mi? Kimse, Kronos'un oğlu
Zeus'la savaşamaz. Ne ırmaklar kralı Akheloos,
ne de tüm nehirlere, denizlere, pınarlara ve
derin kuyulara kaynaklık eden
derin akıntılarıyla Okeanos, boy ölçüşebilir onunla.
O da korkar gökyüzünü yarıp geçtiğinde büyük
Zeus'un yıldırımından ve korkunç gümbürtüsünden."

Bunları söyledi ve çekti nehrin kıyısından tunç mızrağını.
Daha sonra da onu öldürüp orada kumun üzerinde
yatar halde bıraktı. Boz bulanık sular ıslatıyordu onu.
Çevresinde yılan balıkları ve diğer balıklar saldırıp etlerini
parçalıyorlar ve böbreklerinin yağlarını yiyorlardı.

Akhilleus, daha sonra atlı savaşçı Paionlara doğru gitti.
Onlar taşkın nehrin kıyısında koşarak kaçıyorlardı.

Komutanlarının, çatışmada Peleusoğlu'nun
elleriyle ve kılıcıyla öldüğünü görmüşlerdi.
O zaman Thersilokhos'u, Mydon'u,
Astypylos'u, Mnesos'u, Thrasios'u,
Ainios'u ve Ophelestos'u öldürdü.
Eğer derin sularıyla nehir kızıp da karanlık
derinliklerinden bir erkek sesiyle bağırmasaydı,
çevik Akhilleus daha pek çok Paionialıyı öldürebilirdi:

"Akhilleus! Nasıl faniler arasında yiğitlikte
birinciysen, haksızlıkta da öyle birincisin!
Hep tanrılar yardım ederler sana!
Ancak eğer Kronos'un oğlu sana tüm Troyalıları yok
etme izni verdiyse, onları benden uzağa ovanın içine
dağıt; orada yatıştır korkunç katliamlarınla öfkeni.
Işıltılı sularım ölülerin bedenleriyle neredeyse ağzına
kadar doldu; ölülerle doluyken de artık sularımı tanrısal
denize dökemiyorum. Vahşice öldürüyorsun onları!
Ama gel dur şimdi!
Ey Kral kana bulamış durumdasın beni!"

O zaman ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Skamandros, istediğin olacak.
Ama onları kente kapatıp da
Hektor'la göğüs göğüse savaşarak boy ölçüşmeden önce,
Troyalıları ortadan kaldırmaya devam edeceğim. Bakalım
o zaman ben mi onu öldüreceğim, o mu beni öldürecek!"

Bunları söyleyip Troyalıların üzerine bir tanrı gibi atıldı.
O zaman, derin girdaplı nehir, Apollon'a dedi ki:

"Eyvah! Zeus'un gümüş yaylı oğlu!
Kronos'un oğlunun buyruklarını tutmuyorsun.
O sana, gece gelip de arpa veren toprağı gölgelerle
örtene dek Troyalılara destek olarak,
onlara yardım etmeni öğütlemişti."

Bunları söyledi. Mızrağıyla ünlü Akhilleus da nehrin
kıyısından sularının içine saldırdı. Diğeri de o zaman
öfkesinden kabarmış dalgalarla akıp altüst
etti sularını. Akhilleus'un eliyle,
ölü olarak içine düşmüş sayısız ölüyü püskürterek,
boğa gibi böğüre böğüre çıkardı karaya. Güzel
sularındaki, tüm sağ kalmış olanları; onları, derin
ve büyük girdaplarında saklayarak kurtarıyordu.
Akhilleus'un çevresinde vahşi sular kabarıyorlar
ve akıntı kalkanının üzerine düşüp düşüp itiyordu
onu. O zaman elleriyle, büyük ve güzel bir
karaağacı tuttu; kökünden söküldü ağaç ve nehrin
kenarını tahrip ederek, düşerek durdurdu onu.
Olduğu gibi nehrin içine düştüğü sırada,
sık dallarıyla güzel suların üzerine
bir köprü kurdu. O zaman Akhilleus
girdaptan dışarı atılıp korkusundan çevik
ayaklarıyla uçarcasına giderek ovaya daldı.
Büyük Tanrı, bir an bile durmadı. Yalnız,
bulanık sularını daha da kabartarak, tanrısal
Akhilleus'un vahşi savaşı durdurmasını
ve Troyalıları katliamdan kurtarmayı sağlamak için
saldırdı. Peleus'un oğlu bir mızrak atımının ulaşabileceği
kadar uzağa gitti. Kuşlar arasında en güçlü ve en hızlısı
olan yırtıcı, kara bir kartal gibi süzüldü; göğsünün
üzerinde korkunç tunç silahları gümbürdüyordu.
Nehirden geri çekilmiş kaçıyordu;
ama diğeri onu kovalıyor ve büyük bir gürültüyle
arkasından koşuyordu. Sulama yapan biri, suyu nasıl
büyük kaynaktan keser de onu bahçesindeki bitkilere
akıtır ve kazmayla su arkındaki tüm engelleri çıkarırsa; su,
çakıl taşlarını da beraberinde götürerek nasıl
şırıl şırıl akar ve öyle hızla dökülürse,
onu yönlendiren adam bile ona yetişemezse; işte
nehrin suları da ne kadar ayağına çabuk olursa olsun,
Akhilleus'a sürekli öyle yetişiyordu. Tanrılar

daha güçlüdür insanlardan. Ve ayağı tez tanrısal
Akhilleus, nehrin karşısında durup geniş
gökyüzünde oturan tanrıların hepsinin onu kovalayıp
kovalamadığına bakmaya kaç kere cesaret ettiyse,
her seferinde de Zeus'tan doğma nehrin
taşkın suları vurdu omuzlarına.
O zaman o da, ayaklarıyla yükseğe sıçrıyordu usanmış
yüreğiyle. Nehir de aşağıdan saldıra saldıra akarak
dizlerinin dermanını kesiyor ve bacaklarının
tozunu kirini yıkıyordu.

O zaman Peleus'un oğlu yükseklere, engin
gökyüzüne bakıp iç çekerek dedi ki:

"Zeus baba! Tanrılardan hiçbiri benim gibi
talihsiz bir adamın haline acıyıp kurtarmayı
düşünmüyor mu bu nehirden? Daha sonra da
başıma ne gelecekse gelsin!
Göksel tanrıların hiçbiri kıymetli annem kadar suçlu
değil. O kandırıyordu beni yalanlarla ve bana,
Apollon'un hızlı oklarıyla, zırh taşıyan Troyalıların
surlarının önüne düşeceğimi söylüyordu! Keşke
buralardaki erlerin en iyisi olan Hektor öldürseydi beni!
O zaman has bir delikanlı öldürüp soyacaktı bir başka
delikanlının silahlarını! Ama şimdi, talihim kışın bir
sel yatağını geçmeye çalışırken boğulan küçük bir
domuz çobanı gibi büyük bir nehirde boğulmuş olarak
kötü bir ölümle yok olup gitmek."

Bunları söyledi. Poseidon ile Athene de derhal
insan biçiminde onun yanında durup onu kolundan
yakalayarak sözleriyle cesaret verdiler. İlk olarak
onunla yer sarsan Poseidon konuştu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, sakın tir tir titreme ve
bu kadar korkma. Çünkü tanrılardan biz ikimiz,
ben ve Pallas Athene senin yardımcınız,
Zeus da rıza gösterdi buna!
Senin kaderin burada nehir tarafından yok edilmek

değil. Kendin de göreceksin; çok yakında bir köşeye
sinecek o da. Ancak şimdi, eğer istersen sana şu aklı
başında öğüdü vereceğiz: Sakın Troya ordusunu
Troya'nın ünlü surlarının içine sürmeden evvel,
ellerini felaket dolu çatışmadan çekme. Daha sonra,
Hektor'u öldürdüğünde de geri dön koca karınlı gemilere.
Zafer ve ün kazanmanı istiyoruz biz."

İkisi birden bunları söyleyip diğer ölümsüzlerin yanına
döndüler. Akhilleus da ovanın içine daldı. Göğsünün
içinde tanrıların sözleri cesaret ateşi yakmışlardı.
Ova da silme sel sularıyla dolmuştu;
her tarafta güzel silahlar ve ölü delikanlılar yüzüyordu.
O da dalganın üzerinden aşarak yükseğe sıçrıyordu;
durduramıyordu onu nehir, Athene ona büyük
bir cesaret vermişti. Ancak Skamandros,
öfkesini bir kenara bırakmadı;
daha fazla öfkeleniyordu Peleusoğlu'na
ve akıntısını iyice yükseğe kaldırarak
şişiriyordu. Simoeis'e bağırarak dedi ki:

"Sevgili kardeşim, gel ikimiz birlikte engelleyelim bu
delikanlının gücünü. Çabucak yerle bir edecektir o
Priamos'un büyük kentini; Troyalılar da
duramayacaklardır çatışmada.
Haydi çabuk yardım et bana!
Kaynaklarından sularını taşırarak,
her bir sel yatağını ayaklandır ve bu
vahşi delikanlının savaşını durdurmasını
sağlamak için, sularını şişirip küçük
taşlardan ve ağaçlardan büyük bir kargaşa
ayaklandır. O şimdi gücüyle, bir tanrı
gibi herkesi geride bırakıyor. Öyle saldırgan ki!
Ancak sanırım ne gücü, ne güzelliği kurtarabilecek onu,
ne de sel olmuş suların derinliklerinde çamurla örtülü
yatıp duran parıl parıl parlayan silahları. Onu da örteceğim
kumla; üzerine de bir sürü çakıl taşı atacağım. Böylelikle
Akhalar, onun kemiklerini bile toplayamayacaklar.

Öylesine çok çamurla örteceğim bedenini! Bu,
mezarı olacak onun ve Akhaların onu gömmek
için bir mezar dikmelerine gerek kalmayacak."

Bunları söyledi ve sularını fokurdatarak Akhilleus'un
üzerine döküldü; böğürerek kabarıyordu
köpüklerle ve kanlarla, ölülerin bedenleriyle.
Nehrin bulanık suları azgınlıkla ayağa kalkıp
yakaladılar Peleusoğlu'nu. Hera, derin girdaplı
büyük nehrin Akhilleus'u boğacağını zannederek,
korkusundan vahşi bir çığlık attı
ve derhal kıymetli oğlu Hephaistos'a dedi ki:

"Koş yavrum topal Hephaistos. Çatışmada senin
dengin olarak, saldırgan Ksanthos'u görürüz!
Yardım et hemen ve boşalt bütün alevini! Ben de
senin alevlerini itip
Troyalıların kafaları ile silahlarını yakmaları için,
denizden beter bir kasırga koparsınlar diye
Zephyros'a ve vahşi Notos'a gideceğim. Sen de
Ksanthos'un kıyısındaki ağaçları yak ve at
alevlerini üzerine! Yalnız dikkat et, sakın seni
tatlı sözlerle ve gözdağlarıyla yatıştırmasınlar ve
sakın ben sana, zapt edilemez ateşleri durdurman için
bağırmadan önce durdurma öfkeni."

Bunları söyledi. Hephaistos da korkunç bir ateş yaktı.
İlk olarak ovada yaktı ateşi. Orada, Akhilleus
tarafından öldürülmüş yatan tüm ölüleri yakıyordu.
Böylelikle, tüm ova kurudu ve taşkın sular durdu.
Sonbaharda Boreas nasıl kurutursa
yeni sulanmış bir bostanı, bahçenin sahibinin
yüreği de nasıl sevinirse, işte öyle kurudu tüm
bir ova ve yandı ölüler. O zaman Hephaistos,
parlak alevlerini nehrin üzerine attı. Yanıyorlardı
karaağaçlar, söğütler, ılgınlar
ile güzel nehrin kenarında yeşermiş olan nilüferler;
kamışlar ve hasır otları da yanıyorlardı.

Girdapların içinde, derinlerde, oraya buraya
sıçrayan yılan balıkları ile diğer balıklar,
çok hünerli Hephaistos'un nefesinden işkence
çekiyorlardı. Hatta büyük nehrin gücü de yanıyordu.
Öyle konuştu ve ona dedi ki:

"Ey Hephaistos, tanrılardan hiçbiri boy ölçüşemez
seninle; hatta ben bile bunca ateş yakan senin gibi
biriyle savaşamam! Haydi bırak savaşı ve bırak,
tanrısal Akhilleus kovsun kentlerinden Troyalıları!
Ne diye savaşıp onlara yardım edeyim ki?"

Yanarken ve güzel suları fokurdarken
bunları söylüyordu. Bir kazan, altında kuru
odunları yaktıkları için bol ateşle nasıl
fokurdayarak kaynar ve içinde yumuşak bir
domuzun yağları nasıl erirse; işte onun güzel
suları da öyle kaynıyor ve ateşten fokurduyordu.
Artık akmak istemiyor
sadece duruyordu. Çünkü çok hünerli Hephaistos'un
güçlü nefesi onlara eziyet ediyordu. Nehir de yalvararak
Hera'ya şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hera, neden oğlun sularımın üzerine düşüp
yalnızca benim soyuma eziyet eder ki?
Ben Troyalılara yardım etmekle
diğer tanrılar kadar suçlu da değilim.
Ancak eğer böyle buyurursan, ben bırakacağım savaşı.
Ama dursun artık o da! Bütün Troya ele geçirilip
Akha delikanlılarının yakacağı felaket dolu ateşle yansa
bile, bir daha asla Troyalılara yardım
etmeyeceğime dair yemin vereceğim."

Ak kollu Tanrıça Hera, bunu duyunca hemen
sevgili oğlu Hephaistos'a seslenerek dedi ki:

"Hephaistos, dur artık pek şanlı oğlum!
Ölümsüz bir Tanrı'ya, bir fani yüzünden,
böylesi işkence etmek yakışmaz!"

Bunları söyledi. Hephaistos da söndürdü korkunç ateşini.
Nehir de güzel sularıyla tekrar akmaya başladı.
Böylelikle, Ksanthos ehlileştikten sonra, ikisi birlikte,
öfkeli olsa bile onların durmasını isteyen
Hera'nın istediğine uygun şekilde durdular.

O zaman, derin bir düşmanlık ve vahşi bir fikir ayrılığı
düştü tanrıların arasına.
Atılıp büyük bir kargaşa içerisinde vuruşmaya başladılar.
Geniş yeryüzü gümbürdüyor ve sonsuz gök bir
borazan gibi çınlıyordu. Olympos'ta oturmakta
olan Zeus da duydu onları;
tanrıların inatla savaştığını gördüğünde,
sevincinden güldü yüreği. Birbirlerinden uzun süre uzak
durmadılar. Kalkanları yırtan Ares yaptı başlangıcı
ve ilk önce tunç mızrağını tutarak, o saldırdı
hakaret dolu sözlerle Athene'nin üzerine:

"Neden, korkusuz ve edepsiz yüreğinle
yeniden ateşledin tanrılar arasındaki savaşı ey at sineği?
Unuttun mu Tydeus'un oğlu Diomedes'i, herkesin
önünde benimle vuruşması için önüme saldığın zamanı?
Görkemli mızrağınla onu yakalayıp dosdoğru
üzerime fırlatmış ve yırtmıştın güzel bedenimi.
Şimdi bana tüm bu yaptıklarının bedelini ödeyeceksin!"

Bunları söyleyerek püsküllü ve korkunç kalkanına vurdu.
Zeus'un yıldırımı bile geçemezdi onun kalkanını; işte
oradan vurdu insan katili Ares uzun mızrağıyla.
O zaman o da geri çekildi ve sarsılmaz eliyle,
orada duran kara, büyük ve pürüzlü bir taşı yakaladı.
Eski yıllarda insanlar onu
bir tarlaya sınır olsun diye koymuşlardı oraya. İşte
bununla mağrur Ares'i boynundan vurup elini ayağını
çözdü. O da yere yığıldı. Yedi dönümlük bir yer kapladı;
saçları tozla doldu ve dört yanında gümbürdedi silahları.
O zaman Pallas Athene gülerek ona kibirle
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Deli! Hiç düşünmedin mi; ben burada bu kadar
övünürken, benim senden ne kadar üstün olduğumu?
Benimle boy ölçüşmeyi nasıl istersin? Ama hep,
Akhaları bırakıp mağrur Troyalılara yardım ettiğin

için sana eziyet çektirmek isteyen annenin
beddualarını ödüyorsun."

Bunları söyledi ve başka yöne çevirdi şimşekler çakan
gözlerini. Sık sık iç çeken Ares'i, Zeus'un kızı Afrodite
elinden tutup çekiyordu. Zorlukla geldi kendine.
Ak kollu Tanrıça Hera, onu görünce derhal
Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Şu at sineği kılıklı yine savaştan uzağa götürüyor
insan katili Ares'i. Koş vur onu!"

Bunları söyledi. Athene de sevinçli yüreğiyle
süzüldü ve Afrodite'nin yanına vardığında,
onu sarsılmaz eliyle göğsünden vurdu.
Derhal kesildi Afrodite'nin dizleri ve yüreği.
O zaman da ikisi de[2] yuvarlandı bol besinli toprağın
üzerinde. Athene de kibirle şu kanatlı sözleri söyledi:

"Keşke zırh taşıyan Argoslularla savaşan Troyalılara
yardım edenler böyle olsalar; Ares'e yardım etmek
için koşup hiddetime karşı koyan Afrodite
kadar korkusuz ve cesur olsalar.
O zaman biz, iyi inşa edilmiş Troya'yı yakıp
yıkarak şimdiye dek çoktan durdurmuştuk savaşı."

Bunları söyledi ve gülümsedi ak kollu Tanrıça Hera.
Ancak o zaman yer sarsan Poseidon, Apollon'a dedi ki:

"Ey Phoibos! Neden biz ikimiz böyle uzak duruyoruz?
Sanırım diğerleri başlangıcı yapmışlarken bu bize
yakışmaz. Savaşmadan gerisin geri Olympos'a,
Zeus'un tunç döşeli saraylarına dönmek utanç olur.

[2] Afrodite ile Ares.

Sen daha genç olduğun için, ilk adımı sen at;
çünkü benim önce başlamam iyi olmaz.
Bir kere ben senden daha büyük ve daha deneyimliyim.
Deli! Ne kadar beyinsizsin! Hatırlamıyor musun
Troya'da, Zeus'un mağrur Laomedon için, belirli bir
ücretle bir yıl çalışmamız için gönderdiği zaman,
tanrılardan gelip yalnızca ikimize çile çektiren tüm
diğer belaları? O da bize birçok emir veriyordu.

O zaman ben de, ey Phoibos; kent kuşatılamasın diye,
Troyalılara kentin çevresinde geniş ve güzel bir sur
inşa ettim. Ey Phoibos; sen de çok zirveli İda'nın
burgulu boynuzlu ve ayaklı öküzlerini otlatıyordun.
Ama zevkten dört köşe Saatler ödeme gününü getirdiler.
O zaman, mağrur Laomedon tüm ücreti zimmetine geçirip
bizi tehditlerle kovdu. Bizi de elimizi kolumuzu
bağlayıp uzak adalara satacağı tehdidiyle korkuttu.
Kulaklarımızı kesmeye de kalkıştı!
Biz de acı dolu yüreğimizle geri döndük
ve bize vaat ettiği ücreti ödemedi o. Şimdi onun
halkına mı yardım ediyorsun? Bizimle birlikte mağrur
Troyalıların çocukları ve pek sevgili karılarıyla,
kara belalarla ortadan kalkmaları için
gayret etmiyorsun!"

O zaman uzaklardan nişan alan Apollon
yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey yer sarsan, eğer seninle birlikte bahtsız faniler için
savaşsaydım, o zaman deli demeliydin bana.
Onlar geçici yapraklar gibiler;
kimi zaman ışıkla dolu yeryüzünün nimetlerinin tadını
çıkarırlar, kimi zaman da bir bakarsın çürüyüp giderler.
Haydi bırakalım biz çatışmayı ve bırak onlar
yalnız başlarına savaşsınlar."

Bunları söyledi ve babasının kardeşiyle
kavgaya tutuşmaktan utandığı için dönüp gitti. Ancak
kız kardeşi, vahşi hayvanların tanrıçası, avcı Artemis

onu sertçe azarlayarak hakaretvari sözleri söyledi:

"Ey uzaklardan nişan alan Apollon, tüm zaferi
Poseidon'a bırakıp gidiyor musun? Böylelikle
ona kolaylıkla elde edeceği bir ün ve kibir vesilesi mi
vereceksin? Beyinsiz!

O zaman ne diye tutuyorsun o oku ellerinde?
Bir daha duymayayım eskiden olduğu gibi
ata saraylarında, ölümsüz tanrıların arasında,
savaşta Poseidon'un karşısına çıkabileceğini
söyleyerek böbürlendiğini!"

Bunları söyledi. Uzaklardan nişan alan Apollon da
yanıtlamadı onu. Ancak o zaman Zeus'un
saygıdeğer karısı sinirlenerek
okçu Artemis'i şu hakaretlerle azarladı:

"A edepsiz köpek! Bana karşı koymaya cüret mi
ediyorsun? İstediğin kadar iyi ok tut, yine de benimle
boy ölçüşmen zor! Zeus, seni kadınların aslanı yapsın
ve hangi kadını istersen öldürmeni sağlasın!
Senden güçlülerle savaşmandansa,
dağlarda yaban geyiklerini ve vahşi hayvanları
öldürmen daha iyi olur senin için! Eğer yine de
savaş istersen gel çık karşıma da gör benim senden
ne kadar üstün olduğumu!"

Bunları söyledi ve Artemis'i, sol eliyle iki
elinin de bileğinden yakaladı;
sağ eliyle de omuzlarından yayını ve okluğunu aldı.
Gülümseyerek, yayla kulaklarına vurmaya başladı.
Bu arada diğeri dört dönüyordu. Yere düştü
kanatlı okları. Tanrıça, sıcak gözyaşları döküp
ağlayarak başını eğip bir şahin tarafından
avlanan güvercin gibi utanç içinde gitti; hani,
henüz kaderinde yakalanmak olmadığından
uçup oyuk bir kayanın deliğine saklanır ya, işte o da
gözyaşları içinde öyle kaçtı ve bıraktı yaylarını orada.

O zaman Argos'un katili, haberci Hermes,
Leto'ya dedi ki:

"Leto, seninle birlikte savaşmazdım ben!
Bulut devşiren Zeus'un karılarıyla kavgaya tutuşmak
istemem. Ölümsüz tanrıların arasında, büyük gücünle
beni alt ettiğini söyleyerek böbürlenebileceğin ortada."

Bunları söyledi. Leto da yerden, tozun dumanın
içinde oraya buraya düşmüş olan kambur yay ile
okları toplayıp kızının yaylarını alarak gitti.
Artemis de tekrar vardı
gözlerinde yaşlarla Zeus'un tunç döşeli saraylarına.
Bakire, babasının dizlerine oturdu. Ölümsüz giysisi,
üzerinde titriyordu. Kronos'un oğlu, onun babası,
onu yanına alıp tatlı tatlı gülümseyerek sordu:

"Tanrılardan hangisi yaptı bunları sana, evladım,
sanki bir kötülük yapmışsın gibi?"

O zaman, güzel taçlı avcı Tanrıça, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Senin karın, ölümsüzlerin arasında düşmanlık ve fikir
ayrılıklarını getiren ak kollu Hera vurdu bana baba."

Bunları söylüyordu biri diğerine.
Phoibos Apollon da kutsal Troya'ya girdi.
O gün kaderde yazılı olmasa da Danaolar iyi inşa
edilmiş kentin surunu yıkacaklar diye ödü kopuyordu.
Diğer tanrılar, kimi kızgın, kimi kibirle tekrar
Olympos'a dönüp kara bulutlu babanın yanına oturdular.
Bununla birlikte Akhilleus, Troyalıları ve tek tırnaklı
atlarını ortadan kaldırıyordu.
Ölümsüzlerin öfkesiyle
yanmış olan bir kentin dumanı nasıl gökyüzünde
yükseklere çıkar da herkese felaket ve acı getirirse;
işte Akhilleus da Troyalılara öyle felaketler getiriyordu.

İhtiyar Priamos, o zaman tanrısal kulenin üzerinde
duruyordu. Korkunç Akhilleus'u ve Troyalıların

namert gibi onun önünden kovalanarak kaçtıklarını
görünce, derin bir iç çekerek surun etrafındaki
kapıların anlı şanlı bekçilerine cesaret vermek için
kulenin üzerinden indi:

"Kentin içine kaçan tüm bir ordu içeri girene dek,
ellerinizle kapıları açık tutun. Akhilleus onları

kovalıyor. Sanırım artık büyük bir bela bulacak bizi!
Hepsi surun içinde toplanıp rahat bir soluk aldıklarında,
tekrar kapatın sağlam kapıları;
o felaket dolu delikanlının da surdan
içeri sızmasından korkuyorum!"

Bunları söyledi. Diğerleri de kapıların kollarındaki
demirleri iterek açtılar kapıları. Böylece herkes için
bir kurtuluş ışığı göründü. Bununla birlikte,
Phoibos Apollon, Akhilleus'un hiddetinden Troyalıları
kurtarmak için dışarı atladı.
Diğerleri de koşuyorlar ve susuzluktan ağızları
kurumuş ve toza bulanmış halde,
ovanın içinden dosdoğru kente ve yüksek sura doğru
kaçıyorlardı. Akhilleus da azgınlıkla onları
mızrağıyla kovalıyordu. Vahşi bir öfke taşıyordu
hep yüreğinde ve büyük bir üne kavuşmak için
yanıp tutuşuyordu. Eğer Apollon,
Antenor'un kusursuz ve yiğit oğlu tanrısal Agenor'a
cesaret vermeseydi; o zaman Akha delikanlıları
yüksek kapılı Troya'yı fethedebilirlerdi.
Yüreğinin içine güç koydu; kendisi de onu ölümün
ağır kaderinden kurtarmak için, bir meşe ağacına
yaslanarak bizzat yanında durdu.
Agenor, kentler fatihi Akhilleus'u gördüğünde durdu.
Kalbi, onu beklerken hızlı hızlı çarpıyordu.
Daha sonra da sıkıntıyla iç çekerek dedi ki:

"A! Felaketim!
Eğer güçlü Akhilleus'un önünden diğerlerinin korku

içinde kaçtıkları yere doğru kaçarsam
o zaman beni bir korkakmışım gibi yakalayıp kesecek.
Ancak eğer onları Peleus'un oğlu Akhilleus'un
kovalamasına izin verir, ben de koşup Troya
ovasının içine, surdan uzağa, İda Dağı'nın eteklerine
varana dek kaçar, ormanda fundalıkların arasında
saklanırsam; daha sonra da akşam olunca nehirde
yıkanıp da terlerimden arınırsam,
sanırım tekrar Troya'ya dönebilirim...
Ama şimdi ruhum neden bunları düşünüp durur?
Benim, kentten ovaya doğru kaçtığımı görüp de
arkamdan hızlı ayaklarıyla koşarak beni
yakalamasından korkuyorum.
O zaman artık kurtulamam ölümden.
O tüm insanlardan çok daha fazla güçlüdür.
En iyisi kentin önünde onun üzerine yürümek.
Herhalde onun da bedeni yara alır silahlardan.
Onun da bir ruhu var ve herkes onun fani
olduğunu söyler.
Yalnız, Kronos'un oğlu Zeus, hep ona bağışlar ünü."

Bunları söyledi ve Akhilleus'u bekleyerek
toparlandı. Yiğit yüreği katliam ve savaş için
cesaretle doluydu. Bir pars, köpeklerin
havlamalarını duyduğunda,
hiç korkmadan ürkmeden derin bir koruluğun
içinden bir avcının üzerine atılır ya;
çünkü eğer onu uzaktan ya da yakından yaralamayı
becerirse, mızrakla vurulmuş olsa bile gücünü
yitirmeyeceği için, onu yakalayana ya da ölü olarak
düşene dek devam eder ya atılmaya;
işte görkemli Antenor'un oğlu tanrısal Agenor da
Akhilleus'la savaşmadan evvel,
koşup kaçmak istemiyordu.
Yuvarlak kalkanını önünde tuttu
ve ona nişan alıp bağırarak dedi ki:

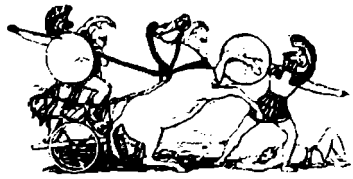
"Ey yiğit Akhilleus,
bugün mağrur Troyalıların kentini yakıp
yıkacağını mı sanıyorsun? Ahmak!
Ben senin başına, onun yüzünden daha bir sürü başka
bela geleceğini söylüyorum.

Çünkü bir sürü yiğit delikanlı olarak biz,
ihtiyar ana babalarımızı, kıymetli
karılarımızı ve çocuklarımızı ve hepsinden önce de
Troya'yı kurtarmak için içeride duruyoruz.
Sen de, ne kadar korkutucu,
ne kadar korkusuz ve delikanlı
olursan ol; burada bulacaksın ölümünü!"

Bunları söyleyip ağır eliyle fırlattı sivri mızrağını.
Mızrak da Akhilleus'a isabet edip
onu bacağından, dizin biraz altından vurdu;
yeni kalaydan dizliği korkutucu bir şekilde
gümbürdedi. Ancak tunç uç, Akhilleus'un etine
geçemeden, uzağa, geriye doğru fırladı;
tanrının hediyeleri ucu tutmuştu.
İkinci olarak, Peleus'un oğlu,
tanrıya denk Agenor'un üzerine saldırdı.
Ancak Apollon, onun ün kazanmasına izin vermedi.
Agenor'u yakalayıp üzerini kara bir sisle
örttü ve onu çatışmadan uzaklaşması için
sessizce gönderdi. O da birtakım hilelerle
Peleus'un oğlunu ordudan
uzaklaştırıyordu.
Yani, Agenor'a kendisini ayırt
edilemeyecek kadar benzetip onun önünde durdu;
diğeri de onu avlamak için atıldı.
Akhilleus onu buğday üreten ovanın içine kovalıyordu.
O, onun biraz önünde koşarken derin suları
olan Skamandros'un yanına doğru çevirdi onu;
çünkü Apollon onu kandırıp
hep sanki ona yetişebileceğini sanmasını sağlıyordu.

Bu arada, diğer Troyalılar kaçarak
hepsi neşe içinde kente ulaştılar.
Kent içeride toplaşan erlerle doldu.
Kimse, kentten ve surdan dışarıda kalıp da
savaşta kimin kurtulup kimin öldüğünü
öğrenmeye cesaret edemiyordu.

Çevik ayaklarıyla kurtulan her kim varsa hepsi neşeyle 610
kente kapağı atıyordu.



RAPSODİ 22

[Hektor'un Öldürülmesi]

İşte Troyalılar kente, böyle geyik yavruları gibi
titreyerek sığınıyorlardı. Kendi terleriyle serinliyorlar;
surun güzel barbatalarının üzerinde eğilmiş vaziyette
su içip susuzluklarını söndürüyorlardı.
Akhalar da yine, omuzlarına kalkanlarını asarak
surun yanına doğru ilerlediler.
Ancak Hektor'u felaket getiren kader, bulunduğu yere
bağlı tuttu:
Troya'nın ve Batı Kapılarının önünde.
O zaman Phoibos Apollon, Akhilleus'a dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, bir fani olarak çevik ayaklarınla,
ölümsüz bir tanrı olan beni neden kovalıyorsun?
Hâlâ anlamadın mı benim bir Tanrı olduğumu?
Dizginlenemez bir şekilde azgınlıkla saldırıyorsun benim
üzerime?
Darmadağın ettiğin, kente kapanan Troyalılarla artık
ilgilenmiyor musun? Bak, sen de buralara kadar
çekilmiş durumdasın. Ama beni öldüremeyeceksin;
çünkü ben bir fani değilim!"

O zaman ayağı tez Akhilleus derin bir iç çekerek
dedi ki:

"Ey uzaklardan nişan alan ve tüm tanrılar içinde
en felaket dolu olan Tanrı; beni kandırıp
buralara, surdan uzağa getirdin!
Aksi hâlde Troyalıların bir sürüsü Troya'ya varmadan
dişlemiş olacaklardı toprağı.
Ancak şimdi benden büyük bir ün alıp onları da
kolaylıkla kurtardın.
Çünkü herhangi bir intikam korkutmaz seni.
Bununla birlikte ben, eğer gücüm olsaydı intikam
alırdım senden!"

Bunları söyleyip kibirle döndü kente.
Tıpkı mücadelelerde galip gelmiş ve hafif adımlarla
ovayı geçen savaş arabalarına bağlı atlar gibi koşuyordu.
İşte Akhilleus ayaklarını ve dizlerini böyle hızla
hareket ettiriyordu.

O zaman ilk olarak onu, o ovanın içine atılırken,
gözleriyle ihtiyar Priamos gördü.
O koştuğu sırada, tunç silahları göğsünde,
yazın sonlarında ortaya çıkıp da ışığı,
berrak bir şekilde kara gecenin içinde diğer yıldızların
arasından parlayan, adına Orion'un Köpeği dedikleri,
hepsinden daha parlak olan, ama bahtsız fanilere
humma getirdiği için
gökyüzünde kötü bir belirti sayılan
bir yıldız gibi parlıyordu.
İhtiyar da ağlayarak kaldırdı ellerini;
kafasına vuruyor, hıçkırık ve çığlıklarla
yalvarıp yakarıyordu sevgili oğluna.
Ancak o, kapıların önünde dikiliyor
ve sonuna kadar Akhilleus'la savaşmak için
yanıp tutuşuyordu. Durum böyle olsa da ihtiyar
uzatıp ellerini ağıtlar yakarak diyordu ki:

"Hektor! Sevgili yavrum! Yalnız başına,
diğerlerinden uzakta durup bu delikanlıyı bekleyip de
hayatını Peleus'un oğlunun mızrağıyla kaybetme.
Çünkü o köpek senden çok daha güçlüdür!
Keşke tanrılar da benim sevdiğim kadar sevselerdi onu!
O zaman akbabalar ve köpekler hemencecik parçalarlardı
ölüsünü; benim ruhumdaki derin keder de uçup giderdi.
O adam beni güzel oğullarımın çoğundan mahrum etti;
kimini öldürdü, kimini uzak adalara sattı.
Şimdi de kentin içinde toplanan Troyalılar arasında
göremiyorum oğullarım, hiçbir kadınla kıyaslanamayacak
olan Laothee'nin doğurduğu Lykaon ile Polydoros'u.
Ama eğer düşmanların arasında hâlâ yaşıyorlarsa daha
sonra gümüş ve altın fidyeler vererek kurtarabiliriz onları;

saraylarımızda anlı şanlı ihtiyar Altes'in,
kızı için vermiş olduğu zengin hazinelerimiz var.
Eğer öldürülüp de Hades'e indilerse;
bu, benim ve onları birlikte dünyaya getirdiğimiz
anneleri için gözyaşlarıyla acılar demek!
Ancak halkımızın acısı,
senin de Akhilleus tarafından öldürülmen durumunda olacağı kadar
olmayacaktır! Haydi yavrum;
Troya erkeklerini ve kadınlarını kurtarmak,
Akhilleus'a büyük bir ün vermemek ve tatlı canını
kaybetmemek için gir surdan içeri. Hatta bana da,
benim gibi talihsize de acı. Ben ki yaşlılığımın son
günlerini yaşıyorum. Kronosoğlu,
önce gözlerim tüm felaketleri gördükten sonra,
amansız çilelerle yok edecek benim gibi
kara talihli bir adamı: Oğullarımı ölü, kızlarımı köle
olarak sürüklenirken,
taraçalarımı yerle bir olmuş halde, küçük çocukları
vahşi çatışmanın içinde zorbalıkla yere fırlatılırken ve
gelinlerimi de Akhaların felaket dolu ellerinde
sürüklenirken
gördükten sonra. Bana gelince;
hayatımın son günlerinde, önce biri beni keskin
kılıcıyla ya da sivri mızrağıyla vurduktan sonra,
teslim alacak ruhumu; ve evimde, soframın yanında
beslediğim, kapıları koruyan köpekler beni parçalamak
için kapıların önüne sürükleyecekler;
kanımı içtikten sonra uyuşmuş zihinleriyle uzanacaklar
kapıların önünde.
Bir delikanlıya her şey yakışır;
ister çatışmada ölsün, ister yaralı olarak yatsın.
Her ne gelmişse gelsin başına,
o zaman ona güzel gelir bundan dolayı,
hatta ölürken bile böyle olur bu!
Ama köpekler ölü bir ihtiyarın ak saçlı kafasını ve ak
sakallarını ve mahrem organlarını lekelediklerinde,

bu, zavallı fanilerin başına gelebilecek en iğrenç şey olur!"

İhtiyar, elleriyle çekiştirip kafasındaki ak saçlarını yolarak
bunları söylüyordu. Ama ikna edemiyordu Hektor'u.
Annesi de, yine, diğer taraftan acı gözyaşlarıyla ağıtlar
yakıyordu. Bağrını açarak
diğer eliyle memesini çıkardı
ve gözyaşları dökerek şu kanatlı sözleri
söylemeye başladı:

"Hektor, evladım!
Saygı göster bunlara ve eğer bir zamanlar
keder dindiren mememi verdiysem sana, acı bana.
Bunu hatırla oğlum ve gel, surun içinden savaş düşmanla;
sakın karşısında durma bu vahşi delikanlının!
Çünkü eğer seni öldürürse o ciğersiz,
ne seni doğuran ben yatağının üzerine kapanıp
ağlayabileceğim sana sevgili filizim,
ne de iyi bir çeyizle gelen karın. Bizden çok uzaklarda,
Argosluların gemilerinin yanında,
seni parçalara ayıracak çevik köpekler!"

İkisi de; hem annesi hem babası böyle ağlıyorlardı.
Sevgili evlatlarını çağırıp
ona yalvarıp yakarıyorlardı.
Ancak Hektor'u ikna edemiyorlardı.
O, yalnızca yakınına gelmekte olan koca Akhilleus'u
bekliyordu. Vahşi bir yılan, önce zehirli otları yedikten
sonra yuvasında bir insanı nasıl bekler ve onu
vahşi bir öfke sardığında
yuvasında dört dönüp korkutucu bakışlar atarsa;
işte Hektor da sönmez öfkesiyle geri çekilmiyordu.
Görkemli kalkanını kuleye dayadı. İç çekerek korkusuz
yüreğinde serzenişle şunları söylüyordu:

"Ah! Vay hâlime! Eğer kapılardan sura girersem
öncelikle tanrısal Hektor'un savaşa girmek için
ayağa kalktığı o felaket dolu gecede,

beni Troyalıları kente getirmem için teşvik eden
Pulydamas kınar beni.
Ancak ben dinlemedim onu.
Her ne kadar bu en iyisi idiyse de!
Şimdi de artık çılgınlığımla halkı yok etmişken,
bir gün olup da Troya erkeklerinden ve uzun örtülü
kadınlarından,
benden daha aşağı biri çıkıp şunları söyleyecek diye
utanıp duruyorum:
'Hektor, delikanlılığına olan cesaretini kazanmak için
yok etti halkı!' Bunları söyleyebilirler;
benim için en iyisi, bunları söylemelerindense,
ya Akhilleus'u öldürüp daha sonra sura çıkmak
ya da şanımla burada kentin önünde ölmek olacak.
Ya da yoksa göbekli kalkanımı ve sağlam miğferimi
yere koyup mızrağımı sura dayayarak,
kusursuz Akhilleus'la karşılaşmak için yola düşüp
ona düşmanlığın başlangıcı olan
Paris'in, koca karınlı gemileriyle Troya'dan getirdiği
tüm hazinelerle birlikte
Helene'yi vermeyi mi vaat etsem?
Bir de; yoksa Atreus'un oğluna, alıp gitmeleri için
tüm bunları ve hatta bu kentin içinde kapalı duran
diğer servetleri de paylaşmalarını mı vadetsem?
Ve Troya'nın ihtiyarlarına,
Akhalara hiçbir şeyi saklamayacaklarına,
yalnızca bu güzel kentin içinde kapalı duran her ne
varsa ikiye bölüştüreceklerine dair
yemin mi ettirsem? Ama neden düşünüp durur bunları
göğsümün içinde ruhum? Korkuyorum;
olur da ben onun dizlerine kapanırsam ve diğeri de
bana acıyıp beni saymaz
ve beni bir kadın gibi silahsız halimle öldürürse diye!
Onunla kimse konuşamaz;
bir meşe ağacının üzerinden ya da bir kayadan[1]

[1] İlk insanların alışkanlıklarıyla ilgili eski bir masala gönderme yapıyor. Burada bu kullanım "havacıva sözler etmek" anlamına gelmektedir.

sıklıkla bir bakire ile bir gencin tek başlarına
kaldıklarında tatlı tatlı konuştukları gibi;
bu şekilde yalnızca bakireler ve oğlan çocukları
konuşurlar. En iyisi çabucak
Olymposlunun zaferi ikimizden hangisine
bağışlayacağını görmek için
onunla vuruşmak."

Aklında bunları karıştırıp duruyor ve bekleyerek,
bulunduğu yerde dikiliyordu. Akhilleus,
korkutucu savaşçı Ares gibi, Pelion ağaçlarından yapılma
mızrağını sağ omzunda sallayarak vardı.
Tunç silahları nedeniyle yanmakta olan alevler
ya da doğan bir güneş gibi parlıyordu.
Hektor da onu gördüğünde titremeye başladı ve orada
kalmaya cesaret edemedi. Kapıları ardında bırakarak,
kaçmak için hamle yaptı. Peleus'un oğlu da yine onu
kovalıyordu çevik ayaklarında olan gücüyle.
Kuşların en hafifi olan şahin korkak yürekli bir
güvercinin üzerine nasıl süzülür, o önde uçarken diğeri,
vahşi çığlıklarla onu yakalama isteğiyle yanıp tutuşarak
nasıl durmaksızın saldırırsa onun ardından;
işte Akhilleus da öyle dizginlenemez bir şekilde
saldırarak dosdoğru öne atılıyordu;
Hektor da Troya surlarının altından giderek ve çevik
dizlerini oynatarak sürekli kaçıyordu.
İşte ikisi de nöbet yerini ve yüksek yaban incirini
koşarak geçtiler.
Surun dışından, ana yoldan saparak taşkın Skamandros
nehrinin iki kaynağının sularının aktığı, güzel suları olan
iki çeşmeye vardılar. Bu çeşmelerden birinden sıcak su
akar ve bir ateş gibi buhar çıkar üzerinden;
diğerinden yazın bile buz gibi su akar;
bir dolu, buz, kar ya da donmuş bir su gibidir.
Bu kaynakların yanında geniş ve güzel, taştan
çamaşırhaneler vardı. Troya kadınları ve onların
güzel kızlar, önceleri,

barış zamanında, Akha delikanlıları gelmeden önce
orada parıl parıl parlayan elbiselerini yıkarlardı.
İşte oradan geçti ikisi de; biri kaçarak,
diğeri de onu arkadan kovalayarak.
Önden koşup kaçıyordu, kendisini bir başka
daha yiğit bir delikanlının çevik ayaklarıyla
kovaladığı bir yiğit delikanlı.
Koşuda ödül olarak verdikleri bir kurbanlık ya da bir
boğa derisi kazanmak için değil;
atları terbiye eden Hektor'un canı için koşuyorlardı.
Ölen bir kahraman adına yapılan yarışmalarda,
ödül kazanan tek tırnaklı atlar, orada yerde bir üçayak
ya da bir kadın olan büyük bir ödül yatmakta olduğu
için dönemeçlerden nasıl yıldırım gibi koşarlarsa;
işte onlar da Priamos'un kentinin çevresinde üç kez
dolaştılar koşarak.
Tüm tanrılar da onları seyrediyorlardı.
Hepsinden önce de tanrıların ve insanların babası
konuşmaya başlayıp onlara dedi ki:

"Eyvah! En sevdiğim faniyi surların çevresinde
kovaladıklarını görüyorum.
Hektor için yüreğim parçalanıyor;
o ki kimi zaman çok zirveli İda'nın zirvelerinde,
kimi zaman da Troya'nın akropolünün üzerinde
bana onca öküz budu yaktı.
Ama şimdi tanrısal Akhilleus onu,
çevik ayaklarıyla Priamos'un kentinin çevresinde
kovalıyor. Gelin tanrılar ve düşünün;
Hektor'u ölümden kurtarmalı mıyız,
yoksa onun bu yiğit haliyle
Peleus'un oğlu Akhilleus tarafından öldürülmesine izin
mi vermeliyiz?"

Gök gözlü Tanrıça Athene onu yanıtlayarak dedi ki:

"Parlak yıldırımlı ve kara bulutlu baba!
Bu dediklerin nasıl sözler öyle?

Kaderi başta belirlenmiş bir faniyi mi
kurtarmak istiyorsun yine kötü ölümden?
İstediğini yap!
Ancak biz diğer tanrılar seninle aynı fikirde değiliz."

O zaman bulut devşiren Zeus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Merak etme, sevgili evladım Tritogeneia!
İçimden gelerek söylemedim bunları.
Acı çekmeni istemem.
Sana, aklının içinde arzu ettiğin şeyi yapman için izin
veriyorum."

Bunları söyleyip zaten dünden hevesli olan Athene'yi
kışkırttı; o da Olympos'un zirvelerinden atılarak indi.

Çevik Akhilleus, dağın üzerinde yuvasından
kaldırdığı bir küçük geyik yavrusunu vadinin
içinde ve ovalarda kovalayan bir köpek gibi,
durmaksızın kovalıyordu Hektor'u;
olur da elinden kaçar ve sığınırsa bir çalılığın altına,
diğeri durmaksızın ayak izlerinden takip ederek,
onun üzerine, onu bulana dek koşmaya devam eder;
işte Hektor da öyle kaçamıyordu Peleusoğlu'ndan.
Kaç kere, onun tarafında olanlar,
yukarıdan ona oklarıyla yardım etsinler diye,
iyi inşa edilmiş surların altındaki Dardanos Kapılarına
doğru
koşmak için atıldıysa
diğeri her seferinde yetişiyordu ona ve onu,
yeniden ovaya doğru çeviriyordu; kendisi de
hep kentin olduğu yöne doğru koşuyordu.
İnsan rüyasında koşan birine nasıl yetişemez
ve kaçan biri de nasıl onu kovalayan kişinin elinden
nasıl kurtulamazsa
işte onların da ne biri çevik ayaklarıyla
diğerine yetişebiliyordu ne de diğeri kurtulabiliyordu.
Eğer son bir kez Apollon, ona cesaret ve çevik dizlerine
güç vermek için yanına gitmeseydi Hektor ölümün

kaderinden nasıl kaçabilirdi?
Tanrısal Akhilleus da başıyla işaret etti Akha halkına
ve olur da bir başkası onu vurup ünlenirse ve
kendisi de ikinci gelirse diye,
Hektor'un üzerine acı oklarını atmalarına izin vermedi.

Ama dördüncü kez çeşmelere vardıklarında,
o zaman artık tanrıların ve insanların babası
altın terazisini alarak,
acımasız ölümün iki kaderini koydu;
Akhilleus'un kaderini ve atları ehlileştiren
Hektor'un kaderini. Daha sonra da tam ortasından
tutup yükseğe kaldırdı. Hektor'un kara kaderi
derhal Hades'e kadar eğildi; o zaman artık
Phoibos Apollon da onu kendi haline bıraktı.

Bununla birlikte gök gözlü Tanrıça Athene,
Peleus'un oğlunun yanına varıp dibinde durarak
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Zeus'un görkemli tohumu Akhilleus;
sanıyorum ki şimdi artık ikimiz, savaşa doymayan
Hektor'u öldürerek Akha gemilerine büyük bir zafer
götüreceğiz. Şimdi artık,
uzaklardan nişan alan Apollon babası kalkan taşıyan
Zeus'un önünde
yalvara yalvara yuvarlansa bile, elimizden kaçamaz!
Sen şimdi biraz soluklanmak için dur.
Ben de onu seninle göğüs göğüse savaşmaya
ikna etmeye gidiyorum!"

Athene bunları söyledi.
O da neşeli bir yürekle dinledi onu ve dişbudak
ağacından yapılma tunç mızrağına yaslanarak durdu.
Athene de onu bırakıp Hektor'un karşısına çıktı.
Ama önce Deiphobos'un şeklini ve sesini aldı.
Onun yanında durup dedi ki:

"Kardeşim, çevik Akhilleus seni Priamos'un kentinin

dört bir yanında çevik ayaklarıyla kovalayarak
sana çok çektiriyor!
Gel korkusuzca duralım şimdi
ve gel karşı koyalım ona göğüs göğüse!"

O zaman yanıtladı onu tepeli miğferli büyük Hektor:

"Ey Deiphobos,
Hekabe ile Priamos'un birlikte doğurduğu
çocuklar arasında en sevdiğim kardeşimsin.
Şimdi de diğerleri surun içinde kapalı kalmışlarken,
benim hatırıma dışarı çıkmaya cesaret etmiş olduğun için,
sana daha çok değer vermem gerektiğini düşünüyorum!"

O zaman, gök gözlü Tanrıça Athene onu yanıtlayarak dedi ki:

"Evet kardeşim, babamızla annemiz hatta dört bir
yandaki arkadaşlarımız
orada kalmam için yalvarıp duruyorlardı.
Herkes o kadar çok korkuyor ki Akhilleus'tan!
Ama benim yüreğim büyük bir dertten kanıyordu!
Gel öne atılalım ve gel savaşalım mızraklarımıza
acımadan da görelim bakalım,
Akhilleus mu bizi öldürüp
ikimizi birden kanlı silahlarımızla birlikte gemilerine
götürecek;
yoksa o mu senin mızrağınla ölecek?"

Athene, kurnazlıkla böyle söyleyip öne çıktı.

Birbirlerinin üzerine atıldıktan sonra yakına vardılar.
İlk olarak tepeli miğferli Hektor dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu,
artık, önceden mızrağınla saldırdığında
üç kez Priamos'un büyük kentinin çevresinde dönüp
senin karşına çıkmaya cesaret edemediğim zamanki gibi
senin önünde olmaktan korkmuyorum.
Şimdi, ister seni öldürecek olayım, ister sen beni
öldürecek ol, yüreğim bana senin karşında durmamı

ve seninle boy ölçüşmemi söylüyor! İleri!
Gel anlaşalım ve tanrılar da yeminlerimizin şahidi ve koruyucusu olsunlar!
Eğer Zeus bana seni öldürme gücü verirse ben
seni bir münasebetsizlik yapıp da utandırmayacağım.
Ey Akhilleus, yalnızca senin ünlü silahlarını alıp
ölünü de Akhalar'a vereceğim. Sen de böyle yap ama!"

O zaman ona vahşice bakıp yanıtladı ayağı tez Akhilleus:

"Katil Hektor! Bana anlaşmalardan bahsetme.
Aslanlar ve insanlar asla sadakat yemini etmezler.
Tıpkı kurtlarla kuzuların arkadaşlık etmedikleri gibi!
Onların arasında daima vahşi bir düşmanlık vardır.
Biz de işte onlar gibi birbirimizi sevip
ikimizden biri ölü olarak düşüp de korkunç savaşçı
Ares'i kana doyurmadan önce sadakat yemini
veremeyiz. Şimdi her zamankinden çok elinden
geleni yapıp ne kadar korkusuz ve yiğit bir delikanlı
olduğunu göster! Artık kurtulamazsın!
Yalnız Pallas Athene az sonra öldürecek seni benim mızrağımla;
ve azgınlıkla nişan alıp da mızrağınla saldırdığın
yoldaşlarımın çektiği tüm çilelerin bedelini
ödeyeceksin bana."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını
savurarak öne fırlattı. Ancak görkemli Hektor onu
önceden görüp eğildi
ve mızrak üzerinden uçup giderek yere saplandı.
Ancak Pallas Athene onu yakalayıp Kral Hektor
görmeden Akhilleus'a verdi. O zaman Hektor,
Peleus'un kusursuz oğluna dedi ki:

"İsabet ettiremedin bana ey tanrı biçimli Akhilleus.
Sanırım Zeus da
bana daha önce söyleyip durduğun gibi ne zaman
öleceğimi,

sana söylemedi. Sen, benim korkmamı ve
delikanlılığıma olan güvenimi unutmamı sağlamak
için yalnız konuşup durur ve hilelerle kandırırsın.
Ancak, beni mızrağınla sırtımdan vurmaman için
kaçmak üzere geri dönmeyeceğim.
Yalnızca öne atılacağım. Ve eğer Tanrı bunu istiyorsa
o zaman göğsümden çivile beni!
Ancak şimdi sakın kendini benim mızrağımdan!
Keşke olduğu gibi saplanabilse bedenine!
O zaman ölümün, Troyalılar için kolaylaştırırdı savaşı;
çünkü sen onlar için en büyük belasın!"

Bunları söyledi.
Uzun gölgeli mızrağını savurarak öne fırlatıp
Akhilleus'un kalkanını tam ortasından vurdu.
Ancak mızrak kalkandan uzağa fırladı.
O zaman Hektor mızrağının elinden bu kadar
boş yere çıkmasına üzüldü. Ağır bir yürekle durdu;
çünkü bir başka dişbudak mızrağı daha yoktu.
O zaman, şimşekler saçan kalkanı olan Deiphobos'u
çağırarak yüksek sesle bağırdı. Ondan büyük bir mızrak
istiyordu. Ama diğeri yakında değildi.
Hektor, o zaman anladı ve serzenişle dedi ki:

"Eyvah! Görüyorum ki tanrılar beni Hades'e çağırıyorlar!
Kahraman Deiphobos'un yanımda olduğunu
zannediyordum; ancak o surun içinde.
Athene kandırdı beni. Şimdi yalnızca kara ölüm
yanımda benim ve
kurtulmak için umudum yok.
Ah! Bu, önceleri seve seve beni kurtaran
Zeus ile Apollon'un kaç zamandır istediği şey.
Şimdi buldu beni kara talih. Ancak, ünümü yitirerek
ve karşı koymaksızın düşmeyeyim ellerine.
Öncelikle büyük işler becereyim ki
sonradan gelecek olanlar öğrensinler!"

Bunları söyleyip böğrüne asılı duran ihtişamlı,

güçlü ve bileylenmiş kılıcını çekti.
Hektor da kendini toplayıp, keskin kılıcını sallayarak,
yumuşak etli bir kuzuyu ya da ürkek ruhlu bir tavşanı
yakalamak için
kara bulutlardan yere doğru süzülen,
yükseklerden uçan bir kartal gibi süzüldü.

Ancak o zaman ruhu vahşi öfkeyle dolu olan Akhilleus,
iyi işlenmiş ve güzel kalkanını göğsünün önünde
tutarak saldırdı. Kafasının üzerinde de dört siperli
şimşek gibi miğferinin parlak püskülü sallanıyor,
Hephaistos'un püskül olarak sıkça koymuş olduğu altın
teller titriyordu.
Akhilleus'un, sağ elinde tutup artık kolayca
çivileyebileceği güzel bedenine bakarak
tanrısal Hektor'a doğru kötü niyetlerle sallamakta
olduğu mızrağının tunç ucu, geceleyin,
diğer yıldızların arasından görünen,
gökyüzünün tüm diğer yıldızlarından daha güzel olan
Akşam Yıldızı gibi parlıyordu.
Ama bedeninin tüm kısımlarını Patroklos'u öldürdüğü
zaman ondan almış olduğu güzel tunç silahlar
örtüyorlardı. Yalnızca, köprücük kemiklerinin,
boynu omuzlardan ayırdıkları ve ruhun oradan
kolayca kaybolup gidebileceği yer görünüyordu.
İşte tanrısal Akhilleus oradan sapladı mızrağını Hektor'a
o saldırdığı sırada; uç yumuşak boynundan bir yandan
öbür yana girdi ve öbür taraftan çıktı.
Ama dişbudak ağacından ve tunçtan mızrak,
gırtlağını onun bir daha Akhilleus'a konuşamamasını
sağlayacak kadar deşmedi.
Hektor oraya, tozun dumanın içine yığıldı
ve tanrısal Akhilleus da kibirle bağırıp dedi ki:

"Hektor, Patroklos'u öldürdüğün zaman
kurtulacağını mı sanıyordun?
Savaştan çekilmiş olan beni hiç hesaba katmıyordun
değil mi? Budala! Bana gelince,

ben orada koca karınlı gemilerden uzakta,
onun yiğit intikamcısı olarak gelip acımasızca
öldürdüm seni!
Şimdi seni köpekler ve iğrenç yırtıcı kuşlar çekiştirip
duracak;
ama diğerini Akhalar hep anıtıyla birlikte hatırlayacaklar!"

O zaman tepeli miğferli Hektor can çekişerek
yanıtladı onu:

"Kendi hayatın ve ana babanın hayatı adına
yalvarırım sana; burada gemilerin yanında
Akha köpeklerinin parçalaması için bırakma beni.
Babamın ve saygıdeğer annemin
sana hediye olarak verecek oldukları çok sayıda
altın ve tuncu
kabul et ve bedenimi Troya erkekleri ile kadınlarının
yakacakları ateşlerde yakmaları için bizimkilere ver."

Ancak ayağına çabuk Akhilleus o zaman ona
vahşice bakarak dedi ki:

"Köpek! Benim ve ana babamın hayatı adına
yalvarıp durma bana! Keşke ruhumun,
bana tüm yapmış oldukların için
seni parçalayıp etlerini acımasızca yiyecek takati
olsaydı!
Bu yüzden de kimse kurtaramayacak senin başını
köpeklerin elinden. İsterlerse
bana vadetmiş olduklarının,
on katı yirmi katı hatta daha fazla fidye getirsinler.
Hatta Dardanoslu Priamos,
bana ağırlığınca altın verse bile,
seni doğuran saygıdeğer annen bu sayede de
ölü yatağında ağlayamayacak sana.
Yalnızca köpekler ve akbabalar parçalayacak bedenini."

O zaman tepeli miğferli Hektor canı burnunda ona
dedi ki:

"Duruşundan görünüyor ki seni yumuşatamayacağım;
çünkü göğsünün içinde demir bir kalp var!
Şimdi yalnız iyice düşün taşın,
sakın aynı gün tanrılar benim için de öfkelenip
onlardan Paris ile Phoibos Apollon, seni
ne kadar yiğit bir delikanlı olsan da Batı Kapılarının
önünde öldürmesinler!"

Bu sözlerle örttü onu ölümün sonu.
Ruhu da Hades'e gitmek için göğsünden uzaklara uçtu;
gençliğini ve yiğitliğini geride bırakan kara talihine
ağlıyordu. Artık ölmüş olsa da
bağırdı ona tanrısal Akhilleus ve dedi ki:

"Şimdi sen öl, ben de o zaman, yalnız başıma
Zeus ve diğer tanrılar istedikleri zaman ölürüm!"

Bunları söyleyip tunç mızrağını ölünün üzerinden çekti
ve onu bir köşeye bıraktı, daha sonra omuzlarından
kanlı silahlarını çıkardı. O zaman dört bir yanındaki
diğer Akha delikanlıları koşup
Hektor'un boyuna posuna ve dış görünüşüne hayran
kaldılar.
Hiçbiri onun gövdesinde delik açmadan geçmiyordu
yanından. Her biri yanındakine ona bakarak diyordu ki:

"A! Tüm gemileri bizi yakmak için felaket dolu bir ateşe
verdiği zamankine nazaran,
şimdi Hektor dokunulduğunda ne kadar da yumuşak!"

Yanına yaklaşıp ona vuran herkes bunları diyordu.
Ayağı tez tanrısal Akhilleus onu silahlarından soydu,
Argosluların ortasında durdu ve şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Kardeşler, Argosluların hükümran ve komutanları!
Tanrılar bana,
bize başka kimsenin getirmemiş olduğu kadar çok
felaket getiren
bu delikanlıyı öldürme şansı vermişlerken

gelin şimdi savaş arabalarımızla Troyalıların kentine
saldıralım. Görelim bakalım Troyalıların akıllarında
şimdi ne var: O ölmüşken akropolü bırakacaklar mı
yoksa artık Hektor'suz da olsa hâlâ savaşacaklar mı?
Yaşadığım ve dizlerim tuttuğu sürece unutmayacağım
Patroklos'u, gemilerde ağlanmamış ve gömülmemiş
halde ölü olarak yatıyor! Hades'te ölüleri unutsalar bile,
ben hâlâ hatırlayacağım sevgili yoldaşımı.
Akha delikanlıları, gelin şimdi onun için gidelim
gemilerimize
zafer şarkıları söyleyerek! Büyüktür ünümüz!
Kentlerinin içinde duran Troyalıların tanrı gibi
saydıkları tanrısal Hektor'u öldürdük."

Bunları söyledi ve tanrısal Hektor'u iğrenç bir şekilde
utandıracak şeyler düşündü.
İki ayağının da topuğundan aşık kemiğine kadar
arkalarından tendonlarını delerek,
içlerinden kayışlar geçirdi; daha sonra da savaş arabasına
bağladı ve kafasını yerde sürüklenecek şekilde bıraktı.
Ardından da parıl parıl parlayan silahlarını kaldırıp savaş
arabasına binerek kırbaçla,
seve seve uçarcasına harekete geçen atlara vurdu.
Yerde sürünen bedeninden bir toz bulutu kalkıyordu.
Kara saçları bir oraya bir buraya savruluyor ve önceleri
öylesine güzel olan kafası tozun içinde
yuvarlanıp duruyordu.
Zeus, şimdi onun düşmanlarının ellerine,
ata topraklarında onu utandırma fırsatı vermişti.

Hektor'un kafası tozun içinde işte
böyle yuvarlanıp duruyordu.
Annesi de oğlunu o halde görünce saçlarını yolmaya
ve beyaz peçesini uzaklara fırlatıp
yürekler acısı feryatlarla ağlamaya başladı.
Derin derin iç çekerek acı acı ağıtlar yakıyordu.
Sevgili babası da kentin tüm halkı onların etrafında iken
ağlıyor, feryat figan ediyordu.

Sanki ateşin alevleri yüksek Troya'yı yakıp yıkıyormuş
gibiydi.
Halk Dardanos Kapılarından dışarı koşmak isteyen
kederli ihtiyarı zor tutuyordu.
Çamurların içinde yuvarlanırken etrafındaki
herkese yalvarıp yakarıyor ve
onlara şunları söyleyerek, her birini adıyla çağırıyordu:

"Kardeşlerim, sakın artık tutmayın beni!
Bırakın beni, acıyın bana da çıkayım tek başıma
kentten. Akha gemilerine gidip bu saygısız ve vahşi
delikanlıya yalvarayım;
belki yaşıma saygı gösterip ihtiyarlığıma merhamet eder.
Onun da, onu dünyaya getirip Troyalılara bunca
felaketi getirmesi için besleyip büyüten
Peleus adında ihtiyar bir babası var.
O, gençliklerinin baharındaki bir sürü oğlumu
öldürerek herkesten çok benim yüreğimi dağladı.
Yüreğim onların hepsi için ne kadar derinden acısa da
hiçbiri için Hektor'a ağladığım kadar ağlamadım.
Onun acısı kısa sürede beni Hades'in dibine götürecek.
Keşke kollarımın arasında ölseydi!
O zaman ben ve onu doğuran talihsiz annesi,
gözyaşlarına ve ağıtlara doyardık."

Bunları söylüyordu ağlayarak;
tüm kentliler de derin derin iç çekiyorlardı.
Troyalı kadınların içinden ilk olarak Hekabe başladı
kara ağıtlara:

"Evladım, sen şimdi ölmüşken bu talihsiz daha niye
yaşasın ki? Gece ve gündüz, hep övünç kaynağıydın
kentin. Troyalı erkekler ile kadınlar kurtarıcı
olarak görürlerdi seni. Hepsi de seni memnuniyetle
bir tanrı gibi kabul ederlerdi;
çünkü sen yaşadığın süre boyunca bizim
hem büyük şanımız, hem de umudumuzdun.
Ama şimdi ölüm ve kader buldu seni!"

Bunları söylüyordu ağlayarak.
Bununla birlikte Hektor'un karısı henüz kocasının
kapıların dışında kaldığını öğrenmemişti;
yüksek saraylarının derinliklerinde oturup
iki katlı erguvani bir kumaş dokuyor,
üzerine de zengin süsler işliyordu.
Hektor, çatışmadan döndüğünde yıkansın diye
sıcak banyonun hazır olması için,
ateşin üzerine büyük bir kazan koydurmak üzere
hizmetçilerini çağırdı. Talihsiz!
Nereden bilecekti, onu, bu banyolardan çok uzakta
gök gözlü Athene'nin Akhilleus'un mızrağıyla
öldürdüğünü!
Aniden surdan gelen ağıtlarla feryatları duydu!
Dizlerinin bağı çözüldü hemen;
mekik elinden düşüverdi ve güzel hizmetçilerini
geri çağırıp onlara dedi ki:

"İçinizden ikisi hemen ne olup bittiğini görmek için
benimle gelsin.
Saygıdeğer kaynanamın sesini duydum ve göğsümün
içinde yüreğimin parçalandığını hissettim;
buz kesti dizlerim de. Priamos'un oğullarının başına
kötü bir şeyler gelmiş olmalı.
Keşke kulaklarım hiç duymasa acı haberi!
Her şeyden çok da
Tanrısal Akhilleus'un, cesur Hektor'u kentin dışında
tek başına yakalayıp
onu ovanın içinde kovalamış olmasından ve onu
öldürerek felaket dolu yiğitliğini söndürmüş olmasından
korkuyorum. Çünkü o, hiçbir zaman kalabalığın
arasında kalmayıp hep önden koşar ve korkusuz
yüreğiyle herkesin karşısına çıkardı!"

Bunları söyledi. Yüreği parçalanırken kendini
saraylarından dışarı deli gibi attı;
hizmetçiler de onun peşinden gidiyorlardı.
Kuleye ve erlerin kalabalığının olduğu yere vardığında,

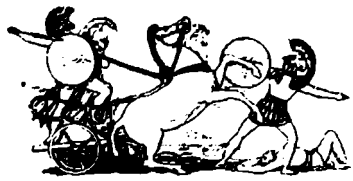
surun orada durup dört bir yana baktı ve Hektor'un
kentin önünde sürüklendiğini gördü.
Çevik atlar onu acımasızca Akhaların koca karınlı
gemilerine doğru sürüklüyorlardı.
O zaman kara bir karanlık örttü gözlerini ve surun
arkasına baygın halde yığıldı.
Parıl parıl parlayan süslerini, tacını, saç bağını,
örgülü saç ağlarını ve Hektor'un onu zengin hediyeler
vererek Eetion'un saraylarından karısı olarak aldığı gün,
altın Afrodite'nin ona vermiş olduğu başörtüsünü
başından uzağa fırlattı.
Etrafında görümceleri ile eltileri duruyorlar,
o orada ruhunu teslim eder haldeyken tutuyorlardı onu.

Nefes alıp kendine geldiğinde teskin edilemez bir
şekilde ağlamaya ve
Troyalı kadınların arasında yüreğinin derinlerinden kara
ağıtlar söylemeye başladı:

"Zavallı Hektor! Sen burada Troya'da,
Priamos'un saraylarında, bense Thebai'de,
ormanlık Plakos'un aşağısında, Eetion'un saraylarında,
tek bir kaderle doğmuşuz ikimiz de.
Talihsiz Eetion benim gibi bahtsız birini küçüklüğümden
beri besleyip büyüttü.
Keşke dünyaya getirmez olaydı beni!
Şimdi de sen yerin dibindeki Hades ülkesine iniyor,
beni de saraylarda acı bir matemle dul bırakıyorsun.
Biz iki talihsizin birlikte dünyaya getirdiğimiz çocuk da,
henüz küçük bir bebek!
Ölüp gitmişken, ne senin ona bir faydan dokunur ne de
onun sana!
Çünkü eğer Akhaların çok gözyaşlı savaşından
kurtulsa bile, daima acılar ve kederler bekleyecek
onun yolunu. Başkaları alacak tarlalarını.
Yetimlik kimsesiz yapar çocuğu
ve bedenini eğip yüzünde gözlerini sürekli yaşlı bırakır.
Mecburen arkadaşlarının babasına gider,

kiminin eteğini çekiştirir, kiminin gömleğini.
Eğer olur da biri ona acıyıp küçük bir maşrapada
içki verse bile, bununla yalnızca dudaklarını ıslatır,
damağına bile gitmez o kadarcık içki.
Belki de zaman zaman hem anası, hem de babası olan
mutlu bir çocuk
kovar onu sofradan, ona elleriyle vurarak ve acımasızca
şu sözleri söyler: 'Yıkıl buradan,
çünkü senin baban burada bizimle birlikte eğlenmiyor.'
O zaman da çocuk gider gözünde yaşlarla dul annesine.
Astyanaks, eskiden babasının dizlerinde yalnızca besili
hayvanların yağlarını ve iliklerini yerdi;
uykusu geldiğinde de oyunlarını unutup yumuşak
döşekte güzel yemeklere tıka basa doymuş olarak,
dadısının kucağında uyurdu.
Ancak şimdi kıymetli babası yok artık
ve Troyalıların ona verdikleri isimle Astynaks'ın
başına da bir sürü bela gelecek.
Çünkü yalnız sen korurdun kapıları ve yüksek surları.
Ama şimdi seni koca karınlı gemilerin yanında,
anne babandan uzakta, köpekleri doyurduktan sonra
bu çıplak halinde solucanlar yiyecekler!
Kadınların elleriyle yapmış oldukları ince ve güzel
giysilerin evde yatacak.
Artık, tüm bunları feci bir ateşle yakacağım,
sana kefen de olamayacaklarına göre,
artık ihtiyacın yok bunlara.
Troyalı erkeklerin ve kadınların önünde bunlarla
ünlenesin diye ateşe atacağım onları."

Bunları söylüyordu ağlayarak.
Çevresinde de kadınlar hep birlikte derin derin
inliyorlardı.



RAPSODİ 23

[Patroklos Adına Yarışlar[1]]

Troyalılar böyle ağlıyorlardı kentlerinde.

Akhalar gemilere ve Hellespontos'a vardıklarında, her biri kendi gemisine gitmek üzere dağıldı. Akhilleus, Myrmidonların dağılmalarına izin vermedi.
Savaş düşkünü yoldaşlarına şunları söyledi:

"Çevik atlarıyla Myrmidonlar, sevgili yoldaşlarım, gelin tek tırnaklı atlarımızı daha savaş arabalarından çözmeyelim. Yalnız, silahlarımız ve atlarımızla birlikte Patroklos'un yanına gidip onun için ağlayalım. Budur ölülerin şanı! Daha sonra, kara hıçkırıklara doyduktan sonra da, o zaman boyunduruktan atları çözer ve burada hep birlikte akşam yemeği yeriz."

Bunları söyledi ve hep birlikte ağlamaya başladılar. Herkesten önce de Akhilleus başladı ağlamaya. Üç kez güzel yeleli atlarıyla, ölünün çevresinden ağlayarak geçtiler. Onların arasında da Thetis, onları ağıt için harekete geçiriyordu. Gözyaşları kumun üzerine yağıyor, delikanlıların silahları da ıslanıyordu.
Yiğit savaşçı, onlar tarafından öylesine seviliyordu!
Daha sonra, Peleus'un oğlu ortalarında, katil ellerini yoldaşının göğsüne uzatarak büyük bir ağıta başladı:

"Ey Patroklos, orada, aşağıda, bulunduğun Hades'ten sevin! Çünkü sana vaat ettiğim her şeyi şimdi tamamlıyorum... Hektor'u buraya kadar sürükleyip parçalamaları için köpeklere atacağım; ateşin önünde de seni öldürdükleri için duyduğum öfkeden dolayı on iki pırıl pırıl Troyalı çocuğu boğazlayacağım!"

Bunları söyledi. Aklında, Patroklos'un yatağının yanında toprağın içinde yüzüstü yatmakta olan tanrısal Hektor için

[1] Patroklos Anısına Mezarının Başında Düzenlenen Atletizm Yarışları

onu utandıracak iğrençlikler vardı. Bu arada
Myrmidonların her biri tunçtan, şimşekler saçan
silahlarını çıkarıyor ve güzel atları boyunduruktan
çözüyorlardı. Daha sonra, hepsi, onlara görkemli
bir ölüm yemeği hazırlamakta olan hızlı Akhilleus'un
gemisinin önüne oturdular. Bir sürü bembeyaz öküz,
boğazlanırken böğürüyordu.
Bir sürü meleyen kuzu ve oğlak da boğazlıyorlardı.
Beyaz dişli ve yağlarından parlayan bir sürü domuz da
Hephaistos'un yaktığı ateşin üzerinde yatırılmış pişiyor,
ölünün dört bir yanı kana boğuluyordu.

O zaman Akha kralları, Peleus'un çevik oğlunu, tanrısal
Agamemnon'a götürdüler. Yoldaşı için bu acı dolu haliyle,
onu, onları izlemesi için çok zor ikna etmişlerdi.
Kısa bir süre sonra Agamemnon'un barakasına
vardıklarında, Akhilleus'u ikna edip de üzerine
sıçramış kanlardan arınmasını sağlayabilecekleri
düşüncesiyle, derhâl gür sesli habercilere
ateşin üzerine büyük bir üçayak koymalarını buyurdular.
Ancak o, inatla reddediyordu; hatta onlara yemin
bile verip dedi ki:

"Hayır. Tüm tanrıların en büyüğü ve en fevkaladesi olan
Zeus için, Patroklos'u odunların üzerine koyup onun
adına bir anıt yükseltmeden
ve saçlarımı kesmeden önce,
yıkamayacağım kafamı. Yaşadığım sürece, bundan daha
büyük bir keder parçalayamaz bir daha yüreğimi! Şimdi
gelin oturalım iç acıtan akşam yemeğine. Ey Kral
Agamemnon, yarın da sabahtan buyur odun getirmelerini;
daha sonra da ölüleri köhne karanlığa uğurlamak için ne
gerekiyorsa hazırlasınlar. Böylece onu, gözlerimizin
önünde ateşlerde yanmış olarak kaybedeceğiz; daha
sonra da halk tekrar işine gücüne dönsün."

Bunları söyledi. Diğerleri de seve seve dinlediler
onu ve ikna oldular.

Her biri aceleyle akşam yemeğini hazırladıktan sonra,
sofrada gönüllerinin arzu ettiği hiçbir şey eksik olmaksızın
yemeye başladılar. Yiyip içmeye doyduktan sonra,
her biri barakasına uyumaya gitti.
Akhilleus da çok sayıda Myrmidon arasında,
bol çalkantılı denizin kıyısına derin derin iç çekerek,
açıkta, dalganın kayaların üzerinde kırıldığı bir yere
oturdu. Ruhun her türlü kaygısını söndüren uyku, yüksek
Troya'nın surlarının önünde Hektor'u kovalarken vermiş
olduğu ağır mücadeleden yorgun düşmüş yiğit uzuvlarının
üzerine döküldükten sonra, zavallı Patroklos'un ruhu geldi,
boyuyla posuyla ve güzelliğiyle ve sesiyle tıpatıp ona
benziyordu ve onunla aynı kıyafetleri giymişti. Başının
üzerinde durarak dedi ki:

"Uyu ve şu anda ölmüş olan beni unut Akhilleus! Ben
yaşarken hiç ihmal etmezdin sen beni!
Çabucak göm beni ki geçebileyim Hades'in kapılarından!
Ruhlar ve ölülerin gölgeleri kovuyorlar beni ve onların
arasına karışmam için nehri geçmeme hâlâ izin
vermiyorlar. Bu halimle, yalnızca Hades'in geniş
kapılarının önünde çile çekip duruyorum! Burada senin
yanında ağlamam için elini ver bana. Beni odunların
üzerinde yaktıkları zaman, bir daha geri dönmeyeceğim
Hades'ten; bir daha, önceden olduğu gibi birlikte, diğer
yoldaşlarımızdan ayrı oturup ikimiz sohbet edemeyeceğiz.
Annemin beni doğurduğu gün şansıma düşen kara talihim
yakaladı beni. Sana gelince ey tanrısal Akhilleus, senin
kaderinde, yiğit Troyalıların surunun dibinde ölmek yazılı.
Sana bir şeyler daha söyleyeceğim ve sana bunu yapman için
yalvarıyorum: Sakın kemiklerini benimkinden ayrı koyma,
tıpkı saraylarımızda yan yana büyüdüğümüz gibi yan yana
olsunlar. Menoitios, beni henüz küçük bir çocukken
işlemiş olduğum korkunç bir cinayet nedeniyle
Opoeis'ten getirmişti. Bir beyinsiz olarak, aşık oynarken
sinirlenip istemeyerek Amphidamas'ın oğlunu
öldürmüştüm. Orada atlı savaşçı Peleus beni

saraylarına kabul edip
güzelce besleyip büyüterek senin yoldaşın olmamı sağladı.
Bundan dolayı ikimizin kemiklerini de saygıdeğer
annenin sana bağışlamış olduğu o altın amfora saklasın."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Sevgili kardeşim neden buraya kadar gelip
bana yüreğinin tüm arzularını söyleyip duruyorsun?
Sakın korkma, ben de seni dinleyeceğim ve hepsi
istediğin gibi olacak. Ama daha yakınıma gel de biraz
sarılarak hazin gözyaşlarına doyalım!"

Bunları söyleyerek uzattı ellerini. Ancak ona dokunamadı;
ruhu yerin altında toprağı çatırdatarak duman gibi
kayboluverdi. Akhilleus da o zaman şaşkın bir halde
fırlayıp vurdu ellerine ve serzenişle şu acı sözleri söyledi:

"Eyvah! Demek ki orada Hades'in dibinde hâlâ
birtakım ruhlar ve gölgeler var. Ama ne
bir hayat ne bir beden var orada. Tüm bir gece
zavallı Patroklos'un ruhu dikilip durdu burada yanımda.
Hem ağlıyordu hem de derin derin iç çekiyordu ve
ona tıpatıp benzer halde benden ricalarda bulunuyordu!"

Bunları söyledi ve hepsinin yüreğinde ağıtlar için tekrar
istek uyandırdı. Gül parmaklı Eos, onları talihsiz ölünün
etrafında ağlarken buldu.

O zaman Kral Agamemnon tüm barakalardan ormandan
odun getirmeleri için erler ve katırlar gönderdi. Başlarında
da yiğit İdomeneus'un yoldaşı, olağanüstü Meriones vardı.
Ağaçları kesmek için baltalar ve iyi örülmüş ipler taşıyarak
yola çıktılar; önden de katırlar gidiyordu. Bir sürü
eğri sırttan inip çıktılar, keskin virajlı patikadan geçtiler;
çok kaynaklı İda'nın eteklerine vardıklarında da hızlı hızlı
bileylenmiş baltalarıyla, düşerken gümbürdeyen iri gövdeli
meşe ağaçlarını kesmeye başladılar.

Akhalar, bunları kestikten sonra, hepsini katırların üzerine
yüklediler. Katırlar da ovanın altındaki otlağa ulaşmak

için yanıp tutuştukları için, hemen harekete geçtiler. Hatta oduncular bile yiğit İdomeneus'un yoldaşı Meriones'in onlara buyurmuş olduğu gibi kaldırıyorlardı ağaç gövdelerini. Daha sonra onları nefes nefese sahile attılar. Akhilleus'un aklından oraya, Patroklos adına ve kendi adına büyük bir anıt dikmek geçiyordu.

Her tarafa odunları yığdıktan sonra oturup beklemeye başladılar. O zaman Akhilleus derhal savaş düşkünü Myrmidonlara silahlarını kuşanmalarını ve her birinin atlarını boyunduruğa vurmasını buyurdu. Onlar da doğrudan ayağa kalkıp silahlandılar. Hemen yolcular[2] ve sürücüler arabalara binerek ilerlediler. Bu arada, sayılamayacak çoklukta bir yaya kalabalığı da arkalarından geliyordu. Onların ortasında sevgili yoldaşları, hepsinin kesip üzerine attığı saçlarla baştan aşağı örtülmüş olan Patroklos'u havaya kaldırıyorlardı. Arkadan da tanrısal Akhilleus, kusursuz yoldaşını Hades'e gönderdiği için acı içinde onun kafasını tutuyordu.

Az sonra Akhilleus'un onlara söylediği yere vardıklarında, ölüyü yere koyup odunları yığdılar. O zaman Akhilleus'un aklından başka şeyler geçiyordu. Odunlardan uzakta durup Sperkheios ırmağı için uzattığı sarı saçlarını kesti. Daha sonra da kara denize bakarak derin bir inlemeyle dedi ki:

"Ey Sperkheios, babam
sevgili vatanıma döndüğümde senin için saçlarımı kesip sana kutsal yüzlük kurbanlar adayacağımı, kaynaklarının yanında ve güzel kokulu sunağınla tapınağının olduğu yerde elli tane teke keseceğimi, boşuna vaat etmiş sana. Bunları vaat etmişti babam sana; ama sen duymadın onun dileklerini. Ancak şimdi artık bir daha sevgili vatanıma dönemeyeceğime göre, saçlarımı, yanında Hades'e götürmesi için
yiğit Patroklos'a verebilirim."

[2] Silahlarla savaşanlar.

Bunları söyleyerek saçlarını sevgili yoldaşının ellerine
bıraktı ve hepsinin gözyaşı döküp ağıtlar yakmasını sağladı.
Eğer Akhilleus gidip de Agamemnon'a şunları söylemeseydi
güneş batana dek ağlayacaklardı:

"Et Atreus'un oğlu, Akha ordusu seve seve senin
sözlerini dinledikleri için, sanırım artık kesebiliriz
ağıtları. Şimdi yığının çevresinden orduyu dağıtıp
akşam yemeğini hazırlamalarını buyur. Ölü için
canı yanan bizler de her şeyle ilgilenelim;
bizimle de yalnız komutanlar kalsın."

Kral Agamemnon bu sözleri duyduğunda, derhal dengeli
gemilerin önünde tüm orduyu dağıttı; yalnızca odunları
üst üste yığarak yüz adım eninde ve boyunda bir ateş
yakmakta olan ölü gömücüler kaldı. Daha sonra da
ateşin tepesine kederli bir yürekle koydular ölüyü;
bir sürü besili koyunu, burgulu boynuzlu öküzü yüzüp
onların işlerini de ateşin önünde gördüler.
Yüce gönüllü Akhilleus, hepsinin yağından biraz alıp
ölüyü tepeden tırnağa örttü ve yüzülmüş hayvanları
çevresine yığdı; ardından da üzerlerine, ölünün yatağına
doğru eğerek bal ve zeytinyağıyla dolu testiler dayadı.
Sonra ateşin içine derin derin inleyerek dört tane büyük at
fırlattı. Kral Akhilleus'un masasından yemek yiyen dokuz
köpekten ikisini boğazlayıp alevlere attı;
önce acımasız tunçla kafalarını uçurduktan sonra da
yüce gönüllü Troyalıların on iki tane pırıl pırıl çocuğunu
attı. Aklında bu iğrenç işi böyle sonlandırmak vardı.

O zaman hepsi tutuşsun diye, sönmez ve zapt edilmez bir
ateş yaktı ve derin derin iç çekip sevgili yoldaşına seslendi:

"Sevin ey Patroklos'um, Hades'in dibinde olsan bile.
Çünkü artık sana önceden vadettiğim her şeyi yerine
getirdim. İşte on iki pırıl pırıl yiğit Troyalı çocuğun
hepsini seninle birlikte yutuyor şimdi ateşler. Ancak,
Priamos'un oğlu Hektor'u ateşe vermeyeceğim.
Onu köpekler yiyecek!"

Meydan okuyarak bunları söyledi. Bununla birlikte
köpekler, Hektor'un etrafında dolaşmıyorlardı.
Çünkü Zeus'un kızı Afrodite, gece gündüz
köpekleri onun yanından kovuyor
ve Akhilleus onu sürükleyeceği sırada derisi
yüzülmesin diye, tanrısal bir gül yağı
döküyordu üzerine. Phoibos Apollon da
bedeni güneşin kuvvetli sıcaklığından kurumasın diye,
gökyüzünden ovaya, kara bir bulut getirip ölünün
kapladığı tüm alanı örttü.

Bununla birlikte Patroklos'un alevi bir türlü kabarmıyordu.
Ayağı tez Akhilleus o zaman başka bir şey düşündü. Ateşten
uzakta durup, iki rüzgâra Zephyros'a ve Boreas'a dua
etmeye başladı; onlara görkemli kurbanlar adıyordu.
Altın maşrapayla yere şarap serperek,
gelip ölülerin bir an önce yanması için odunları
alevlendirsinler diye, yalvarıyordu. Çevik İris,
onun dualarını duyarak hep birlikte
Zephyros'un saraylarında çılgınca eğlenmekte olan
rüzgârlara haber vermeye gitti. Rüzgârlar da onu görür
görmez hep birlikte ayağa kalktılar; her biri onu kendi
yanına çağırıyordu. Ancak o oturmayı reddediyordu.
Onlara dedi ki:

"Oturmayacağım; uzaklara, Okeanos akıntılarının oraya,
ölümsüz tanrılar için yüzlük kurbanlar kesen Yanık
Yüzlüler'in ülkesine gidip kurbanlıkların tadını
çıkaracağım. Ancak Zephyros ve Boreas, Akhilleus sizi
çağırıyor. Size, koşup tüm Akhaların kendisine ağıtlar
yakmakta oldukları
Patroklos'un üzerinde yaktığı ateşi alevlendirmeniz için
görkemli kurbanlar vaat ediyor."

Bunları söyleyip gitti. Diğerleri de korkunç bir uğultuyla
atılarak önlerindeki bulutları kovalamaya başladılar.
Çabucak geldiler denize ve uğultulu nefesleriyle
dalgaları ayaklandırmaya başladılar.

Sonunda bereketli Troya'ya vardıklarında da ateşin
üzerine düştüler. Tanrısal ateş, derhal uğultuyla kabarmaya
başladı. Tüm bir gece ikisi birden alevin üzerinde esip
ateşleri güçlendirdiler. Akhilleus da tüm bir gece iki kulplu
bir maşrapa tutarak, onu altın bir testiden doldurup
doldurup şarabı yere döküyor, toprağı suluyor
ve sürekli talihsiz Patroklos'un ruhunu yâd ediyordu.
Akhilleus ateşin çevresinde dolaşıp
durmaksızın inleyerek, arkadaşının kemiklerini yakarken,
ölüp de talihsiz ana babasını acılara boğan yeni evli
oğlunun kemiklerini yakarken ağlayan bir baba gibi,
ağlıyordu.

Işığı müjdeleyen Sabah Yıldızı yükseklerde görünüp
ardından da safran rengi elbiseli Eos denizin üzerinden
etrafa saçılınca, o vakit ateş solmaya ve alevler de
sönmeye başladı. Rüzgârlar da her biri kendi taraçasının
yolunu tutarak, kabarmış dalgalardan uğuldayan
Trakya denizi boyunca geri döndü.
Peleus'un oğlu da alevlerden uzaklaşıp
uzandı yorgun bir halde ve tatlı uyku aldı onu.
Diğer Akhalar hep birlikte Atreusoğlu'nun çevresinde
toplanıyorlardı. Ayaklandırdıkları gürültü ile
kargaşa uyandırdı onu.
Akhilleus kalkıp dedi ki onlara:

"Ey Atreus'un oğlu ve siz Akhaların tüm diğer
hükümranları. Öncelikle ışıltılı şarapla alevi
söndürüp ne kadar ateş varsa yok edin. Daha sonra da
önce dikkatle bir güzel seçip ayırarak Patroklos'un
kemiklerini bir araya getirelim. Alevlerin tam
ortasında yattığı için kolaylıkla ayırt edebiliriz onları.
Bu arada diğer erler ve atlar bir kenarda üst üste yanıyorlardı.
Gelin onları iki kat yağla kaplı som altından bir testiye
koyalım, ben de Hades'e inene kadar orada dursun...
Mezarının da çok yükseklere varmasını istemiyorum,
yalnızca alışılmış büyüklükte olsun.
Daha sonra, benim ardımdan, burada derin gemilerde sağ

kalanlarınız onu büyütüp yükseltirsiniz."

Bunları söyledi. Diğerleri de Peleus'un
çevik oğlunu dinlediler.
Öncelikle kara şarapla alevi söndürerek
ne kadar ateş varsa yok ettiler. Koyu bir kül oluştu.
Daha sonra da sevgili arkadaşlarının beyaz kemiklerini
ağlayarak, iki kat yağla kaplı som altından testide
topladılar ve barakaya koyup üzerini ince bir çarşafla örttüler.
Ateşin çevresinde anıt için bir çember çizip etrafına
temelleri diktiler. Hemen üzerine toprağı yığdılar ve anıtı
bitirdiklerinde geri çekildiler.

Ancak o zaman Akhilleus, orduyu orada tutup
büyük yarış için kalabalığı oraya oturttu. Gemilerinden de
bu yarışların ödüllerini getirdi:
Kazanlar, üçayaklar, atlar, katırlar, güçlü öküzler,
güzel kemerli kızlar ve işlenmiş demirler.

Başlangıçta hızlı arabacılar için parlak ödüller koydu:
Birinci için görkemli işler yapmayı bilen bir kadın ile
kulplarıyla yirmi iki ölçü alana sığan bir üçayak;
ikinciye, altı yaşında, ehlileştirilmemiş
ve bir katır doğurmak üzere olan bir kısrak ve üçüncüye
de yepyeni, hâlâ bembeyaz duran ve dört ölçü alana sığan
bir kazan; dördüncü için iki talant[3] altın; ve beşinci için iki
kulplu, ateşe değmeden yapılmış bir maşrapa. Daha sonra
da Argosluların arasında ayakta durup onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu ve siz diğer güzel dizlikli Akhalar.
Bu ödüller burada yatıp arabacıları bekliyor. Eğer şimdi
biz Akhalar, bu yarışları bir başka ölü için yapsaydık
birincilik ödülünü ben kazanır ve onu hızlı gemime
götürürdüm. Siz benim atlarımın koşuda kaç kere
kazandığını bilirsiniz; ölümsüzdür o atlar: Onları
Poseidon, babam Peleus'a bağışlamıştı, babam da
onları bana bağışladı. Ancak ben tek tırnaklı atlarımla
yarışlarda yer almayacağım; çünkü onlar böylesi iyi

[3] Bir talant Atina'da, para ile ilgili maden ağırlığı olarak 25,92 kilogram hesap ediliyordu. [Ç.N.]

yürekli anlı şanlı bir biniciyi kaybettiler.
O ki, çok kez onları temiz suyla yıkarken
yelelerinin üzerine sarı yağ dökmüştü. Şimdi ikisi de
hareketsiz durup ağlıyorlar ve yeleleri de yerleri
süpürüyor; onların da yürekleri kan ağlıyor.
Ancak siz diğer Akhalar içinde
sağlam arabalarına ve hızlı atlarına güvenenleriniz
hazırlansınlar!"

Peleus'un oğlu bunları söyledi. Biniciler de hızla toplanmaya
başladılar. Hepsinden önce, atlı yarışlarda meşhur olan
Admetos'un sevgili oğlu kral Eumelos kalktı ayağa.
Onun ardından da Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes kalkıp
Apollon'un elinden kurtarmış olduğu, Aineias'tan bir
zamanlar kapmış olduğu Troya atlarını boyunduruğa
vurdu. Onun hemen ardından da Atreus'un oğlu sarışın
Menelaos kalkıp kendi atlarını boyunduruğa vurdu. Biri
kendi atı Podargos, diğeri de Agamemnon'un atı Aithe'ydi.
Aithe'yi Agamemnon'a, Ankhises'in oğlu Ekhepolos,
onunla birlikte yüksek Troya'ya gitmemek, aşağıda
vatanı geniş Sikyon'da kalmak için bağışlamıştı.
Zeus ona orada büyük bir servet bağışlamıştı ve
onun tadını çıkarmak istiyordu. İşte
Menelaos koşmak için can atan o atı boyunduruğa vurdu.
Yine dördüncü olarak, en yiğit kral olan Nestor'un
görkemli oğlu Antilokhos güzel yeleli atlarını hazırladı;
savaş arabasını çeken hızlı atlar Pylos'ta doğmuştu. Babası
da onun yanına giderek, o her ne kadar zeki olsa da
ona şu aklı başında öğütleri verdi:

"Ey Antilokhos, Zeus ile Poseidon gençlik çağlarından
beri sevdiler seni ve sana biniciliğin her türünü öğrettiler.
Bundan dolayı benim sana öğütler vermeme fazla gerek
yok; savaş arabasını yoldaki dönemeçlerden çevirmeyi iyi
bilirsin sen. Ancak atların yavaş ve sanırım bunlardan
iyi bir şey beklememelisin.
Diğerlerinin atları çok daha hızlı,
fakat hiçbiri farklı numaralar yapmayı senin kadar

iyi bilmiyor. Gel şimdi oğlum, gecikme. Her yolu düşün,
iyice düşün de ödülleri kaybetmeyesin! Oduncu da
beyniyle başarıya ulaşır, ellerinin gücüyle değil;
kaptan da hızlı gemiyi,
tüm rüzgârların dövdüğü kara okyanusun üzerinde,
beyniyle yönetir; bir sürücü diğer sürücüyü beyniyle
geride bırakır. Eğer biri atlarına ve savaş arabasına güvenir
de, düşüncesizce oraya buraya bir sürü manevra yaparsa
o zaman atları şaşırıp kalır ve artık onları zapt edemez.
Ancak her kim işini iyi bilirse, isterse atları uyuşuk olsun,
hep yolun kenarını gözetler ve atlarını yolu hiç
unutmadan, oranın yanından döndürür; uçlarından gerer
dizginleri ve onları sıkıca tutar;
hep geride bırakmak için en öndekine bakar.
Sana bir işaretten bahsedeceğim; sen de kolayca görüp
anlayacaksın ne olduğunu: Topraktan bir kulaç dışarıda
dikili, yağmurdan çürümeyen, çam ya da meşeden kuru
bir tahta var ve bir uçtan öbürüne iki ak taş destekler onu,
orada yol döner; düz bir at meydanı vardır orada.
Eski bir ölünün anıtı olsa gerek.
Belki de bir zamanlar at meydanının işaretiydi; şimdi de
tanrısal Akhilleus'un belirlemiş olduğu sınırdır o. İşte
oraya yaklaştığında arabayı ve atlarını oraya yaklaştır. Sen
de iyice bağlanmış arabanın içinde biraz sola doğru eğilip
sesinle cesaret vererek kırbaçla sağdaki ata vur ve
ellerindeki dizginleri gevşet. Bırak solundaki at, işaretin
çok yakınından geçsin, öyle ki güzel tekerinin dingilinin
kenarının ona değeceğini zannet. Ancak dikkat et,
sakın taşın üzerine basıp da yaralama atlarını
ve sakın kırma savaş arabanı. Çünkü o zaman
diğerleri sevinir ve sen de daima bir utanç taşırsın.
Evladım, dikkat et ve kendini sakın.
Çünkü eğer, öne çıkıp da işareti geçersen,
artık kimse sana ne yetişebilir ne de seni geçebilir;
isterse arkandan Adrestos'un tanrısal bir soydan gelen hızlı
atı tanrısal Arion'u ya da Laomedon'un buralarda beslenip
büyümüş olan yiğit atlarını sürsünler."

Neleus'un oğlu Nestor bunları söyleyip
önce oğluna her yöntemi bir güzel açıkladıktan sonra,
tekrar yerine oturdu. Daha sonra beşinci olarak
Meriones, güzel yeleli atlarını boyunduruğa vurdu.
Arabalarına çıktılar ve kuraları attılar. Akhilleus onları
karıştırdı ve Nestor'un oğlu Antilokhos'un kurası
fırladı ilk önce. İkinci olarak Kral Eumelos'un, ondan
sonra Atreus'un mızrağıyla ünlü oğlu Menelaos'un;
daha sonra Meriones'in kurası
ve son olarak da hepsinden iyi olan Tydeus'un
oğlununki fırladı. Hepsi sırayla durdular; Akhilleus
onlara düz ovadaki hedefleri gösterip aşağıya, dikkatli
olup yarışmayı doğru değerlendirmesi için gözcü olarak
babasının arkadaşı tanrıya denk Phoiniks'i koydu.

Hepsi birden atların üzerinde mızraklarını havaya
kaldırdılar ve vurdular onlara. Sesleriyle koşmalarını
buyuruyorlardı; onlar da ovanın içinde dizginlenemez
halde gemilerden uzağa koşuyorlardı.
Ayaklarının altından toz bir bulut
ya da bir kasırga gibi kalkıyordu ve rüzgârın esişinden
yeleleri dalgalanıyordu. Arabalar da kâh bol besinli yere
değiyor, kâh havada süzülüyorlardı. Biniciler arabanın
içinde ayakta duruyorlardı; her
birinin yüreği zafer tutkusuyla şiddetle çarpıyordu.
Her biri atlarına cesaret veriyor ve atlar da ovanın içinde
tozu dumana katıyordu. Ama artık hızlı atlar köpük
beyazı denizin sahiline doğru dönmek üzere sınıra
vardıklarında, o zaman her biri hünerini göstermeye
başladı; atlar da koşuda tüm güçlerini ortaya koyuyordu.
Derhal öne geçti Admetos'un oğlunun hızlı kısrakları.
Onların ardından da Diomedes'in Troyalı atları
gidiyordu. Çok uzakta değillerdi zaten; öyle yakındılar
ki, görsen diğer arabanın üzerine çıkacaklarını sanırdın.
Nefesleriyle Eumelos'un geniş omuzlarını ısıtıyorlardı.
Öyle bir azimle koşuyorlardı ki,
sanki kafaları onun üzerine yaslanmış gibi görünüyordu.

O zaman eğer Phoibos Apollon, Tydeus'un oğluna kızıp
da parıl parıl parlayan kırbacı elinden düşürtmeseydi, onu
geçebilir ya da zaferini sallantıya düşürebilirdi.
Eumelos'un atlarının ondan daha hızla önden
koştuklarını, kendisininkilerin onları kırbaçlayanları
olmadan, koşarlarken arkada kaldıklarını gördükçe, o
zaman gözleri hırsından sıcak yaşlarla doldu. Ancak
Athene, Apollon'un Diomedes'e haksızlık ettiğini görüp
hemen atılarak
ona kamçı verdi ve atlarına güç yerleştirdi.
Tanrıça daha sonra da kızgın halde koşarak, Admetos'un
oğluna gitti ve atları boyunduruktan çözdü; o zaman
kısraklar yolun bir o yanına bir bu yanına dağılarak
arabanın okunu yere attılar. O da arabadan tekerleğin
yanına yuvarlandı; dirsekleri, ağzı, burnu yüzüldü
ve alnı, kaşının yanından açıldı;
gözlerine yaşlar doldu ve kesildi gür sesi.
Diomedes tek tırnaklı atlarını yoldan saptırdı ve
koşup diğerlerinin çok önüne geçti. Athene atlarına
güç veriyor ve ona da zaferi bağışlıyordu. Onun
arkasından Atreus'un sarışın oğlu Menelaos geliyordu.
Antilokhos, babasının atlarına cesaret vererek, onlara
bağırdı ve şu sözleri söyledi:

"İleri siz de! Koşun ne kadar hızlı koşabiliyorsunuz! Size
korkusuz Tydeus'un bu atlarıyla yarışın demiyorum;
şimdi büyük bir hız bağışladı onlara Athene
ve zaferi de ona vermek istedi. Ancak yakalayın Atreus'un
oğlunun hızlı atlarını, geride kalmayın, utandırmasın sizi
Aithe gibi bir kısrak! Yiğit atlarım neden geride kalırsınız?
Dikkat edin!
Size olacağı söyleyeyim:
Kral Nestor artık size itibar etmeyecek; eğer
uyuşukluğunuz yüzünden en kötü ödülü alırsak, sizi
acımadan öldürecek. Kovalayın onları ve ne kadar hızlı
koşabiliyorsanız koşun. Sakın korkmayın, ben de dar yolu
birinci olarak geride bırakmanın bir yolunu bulacağım!"

Bunları söyledi. Efendilerinin gözdağlarından korkmuş
olan atlar da daha fazla koştular. Savaş düşkünü
Antilokhos, az sonra yolun daraldığını gördü.
Orada yağmur sularını toplamış olan su arkları vardı;
bunlar yolu kesiyor ve alanı çukurlaştırıyordu.
İşte Menelaos, arabaların çarpışmasından kaçınarak
oradan geçiyordu. O zaman Antilokhos, tek tırnaklı
atları yolun dışına çevirerek yoldan biraz ayrıldı;
Menelaos'u kovalıyordu.

Atreus'un oğlu korkup bağırdı ona:

"Antilokhos! Düşüncesizce sürüyorsun atlarını!
Onları arkada tut, çünkü yol dar! Daha sonra açıklıkta,
yolun daha geniş olduğu yerde beni yine geçersin.
Eğer arabalarımız çarpışırsa, böyle ikimiz birden yok
olup gitmeyelim."

Bunları söyledi. Ancak Antilokhos, kırbaçla daha da fazla
vurmaya başladı atlara;
onu duymamış gibi yapıyordu.
Bir delikanlının gücünü denemek için attığı bir disk ne
kadar uzağa giderse, onlar da o kadar önde koşuyordu.
Atreusoğlu'nun atları da geride kalıyordu. Çünkü
yolda diğer atlarla birbirlerine girmesinler
ve iyi örtülmüş arabalar alaşağı olup yuvarlanmasınlar,
kendileri de zafer için acele ederken kendilerini yerde
bulmasınlar diye, kendisi onları arkada tutuyordu.
O zaman sarışın Menelaos onu azarlayarak dedi ki:

"Ey Antilokhos! Senden daha felaket dolu bir fani yok!
Yıkıl buradan! Ne yazık ki biz diğer Akhalar şimdiye
dek seni aklı başında sanıyorduk!
Ama, bu şekilde, yemin vermeden alamayacaksın ödülü!"

Bunları söyledi ve derhal onlara cesaret vermek için
atlarına seslendi:

"İleri! Acılı bir yürekle dikilmeyin!
Diğerlerinin ayakları ve dizleri,

ikisi de artık gençlik çağlarında olmadıklarından
sizinkilerden çok daha önce yorulacak!"

Bunları söyledi. Atlar da efendilerinin gözdağlarından
korkup çok daha hızlı koşarak diğerlerine yetiştiler.

Diğer Akhalar da yarışlarda oturmuş halde[4] ovanın içinde
uçarcasına koşup tozu dumana katan atları seyrediyordu.

İlk önce Giritlilerin komutanı İdomeneus gördü atları.
O, diğerlerinden ayrı yüksek bir tepede oturuyordu.
Uzaktan atlara cesaret vermekte olan sesi duydu; bu sesin
kimin olduğunu tanıdı. Tüm bedeni kıpkızıl ve yalnızca
alnında ay gibi beyaz yuvarlak bir lekesi olan görkemli
bir atın önden koştuğunu gördü.
Argosluların arasında ayağa kalkıp dedi ki:

"Kardeşlerim, Argosluların hükümranları ve komutanları!
Bir ben mi görüyorum atları, siz de görmüyor musunuz?
Başka atlar ilk sırada gibi görünüyor bana ve başka biri
onların sürücüsü! Aşağıda başta giden kısrakların
başına ovanın içinde bir şey gelmiş olacak!
Ben onları birinci olarak sınırı geçerken görmüştüm;
ama şimdi Troya Ovası'nın içinde gözlerimi her yere
çevirip baksam da hiçbir yerde göremiyorum onları.
Ya sürücünün elinden dizginler kaçtı
ya da sınırın orada onları sıkıca tutup da hünerle
çeviremedi ve sanırım orada da düşüp kırdı arabayı;
kısraklar da yoldan çıkıp başıboş kaçtılar. Ancak sizler de
kalkın bakmak için; çünkü ben iyi seçemiyorum.
Sanırım birinci olarak
Argoslular arasında hüküm süren Aitollu bir er geliyor:
At besleyen Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes!"

Ancak o zaman Oileus'un oğlu çevik Aias, onu çok kötü bir
şekilde yanıtladı:

"İdomeneus, niçin sürekli gevezelik ediyorsun? Hafif
ayaklı kısraklar hâlâ büyük ovanın içinde koşuyorlar.

[4] Seyircilerin toplanmış olduğu noktalarda.

Sen tüm Argoslular arasında en gençleri değilsin; gözlerin
de uzağı göremiyor. Ama gevezelik yapmak hoşuna
gidiyor! Böyle davranmamalısın. Burada senden daha
iyiler de var! Şu kısraklar, başlangıçta birinci koşan
atlar, Eumelos'un kısrakları; savaş arabasının
üzerinde de dizginleri tutarak kendisi duruyor."

O zaman Giritlilerin komutanı öfkeyle yanıtladı onu:

"Aias, yalnızca sövgülerde herkesten iyisin sen. Seni gidi
ağzı bozuk! Tüm diğer konularda Argosluların hepsinden
daha aşağısın sen. Acımasız bir tarzın var senin.
Gel şimdi hangi atların önde koştuğuna dair bir kazan
ya da bir sacayağına iddiaya girelim seninle; iki de
şahit koyalım, Atreus'un oğlu ile Agamemnon'u.
O zaman da öğrenirsin işte iddiayı ödeyerek!"

Bunları söyledi. Oileus'un çevik oğlu da bu öfkeli hâliyle,
onu sövgülerle yanıtlamaya hazırdı. Eğer Akhilleus ayağa
kalkıp da onlara şu sözleri söylemeseydi,
belki de böylelikle ağız dalaşları daha da büyüyecekti:

"Aias ve İdomeneus, aranızdaki acımasız ve öfkeli sözleri
bir kenara bırakın artık. Diğerlerinin sizi böyle
konuşurken duyması utanç verici olur. Bir başkasını böyle
davranırken gördüğünüzde, sizin kızmanız gerekirdi.
Şimdi sakince oturup atlara bakın.
Onlar zafer için koşuyorlar; kısa süre sonra da buraya
varacaklar. O zaman da hepiniz Argosluların atlarını ve
hangisinin ikinci, hangisinin birinci olduğunu göreceksiniz."

Akhilleus, bunları söyledi. Bu arada Tydeus'un oğlu
hemen koşarak yetişti. Kırbaçla durmadan atların
omuzlarına vuruyordu;
onlar da hızla uçuyor ve yolu bitiriyorlardı.
Biniciyi durmaksızın kalkan toz bulutları sarıyordu.
Altın ve kalayla süslenmiş savaş arabası da ince tozun
üzerinde, tekerlekleri derin izler bırakmaksızın hızlı
atların arkasında koşuyordu.
Atlar resmen uçuyorlardı!

O da gelip yarışmanın ortasında durdu.
Atların göğüslerinden ve boyunlarından yere bitmek
bilmez bir ter boşalıyordu. Tydeusoğlu o zaman
görkemli arabadan yere atlayıp
kamçısını boyunduruğa doladı.
Yiğit Sthenelos geldi hiç gecikmeden. Koşup ödülü aldı ve
onu, kadını ve kulplu sacayağını almak üzere yüce ruhlu
yoldaşlarına verdi. O da atları boyunduruktan çözdü.

Onun ardından da, ikinci olarak, atlarıyla
Nestor'un oğlu Antilokhos geldi.
Menelaos'u hızıyla değil, kurnazlığıyla geride bırakmıştı.
Ama hal böyleyken de Menelaos, hızlı atlarını
Antilokhos'un arabasının çok yakınından sürüyordu.
Efendisini ovada hızla süren bir atla araba ve tekerleği
arasında ne kadar mesafe varsa ve atın kuyruğunun
ucundaki tüyler tekerleğin çemberine dokunur
tekerlek de atın yanı başında döner, onları büyük
bir mesafe ayırmazsa Menelaos da
görkemli Antilokhos'un o kadar gerisinde kalmıştı.
Başlangıçta biraz daha geride kalmıştı, bir disk atımı
mesafe kadar; ancak daha sonra
Agamemnon'un güzel yeleli Aithe'nin doğurduğu
kısrağın atılma gücü büyüdüğü için
hızla yetişti ona. Elbette, eğer ikisi de aynı yoldan
koşmuş olsalardı Menelaos onu geçer ve tartışmasız,
zaferi ona bırakmazdı. Meriones de, İdomeneus'un
yiğit seyisi, anlı şanlı Menelaos'un bir mızrak atımı
mesafe kadar gerisinde kaldı.
Güzel yeleli atları çok uyuşuktu,
o da yarışmada bir arabayı kullanmakta yeteneksizdi.
Hepsinden sonra da güzel arabasını sürükleyerek ve önde
atları sürerek Admetos'un oğlu Eumelos geldi.

Ayağı tez Akhilleus onu gördüğünde haline acıdı
ve hemen Argosluların arasında durup şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Herkesten daha has ve iyi olan er, şimdi tek tırnaklı
atlarıyla sonuncu geldi! Gelin ona yakışan, ikincilik
ödülünü verelim ona. Tydeus'un oğlu da birinciliği alsın!"

Bunları söyledi. Diğerleri de onu onayladılar. Eğer yüce
ruhlu Nestor'un oğlu Antilokhos, Peleus'un oğluna
şunları söyleyerek hakkını aramak için ayağa kalkmasaydı
tüm Akhalar, Akhilleus'la hemfikir oldukları için
kısrağı ona vereceklerdi:

"Eğer şimdi söylediğini yaparsan çok kızacağım sana
Akhilleus! Değerli ve yiğit olduğu,
ama arabası kırılıp hızlı atları tökezlediği için
ödülümü elimden almak mı istiyorsun?
O da tanrılara dua etseydi. O zaman yolda herkesin
ardından sonuncu gelmezdi! Eğer ona acıyorsan ve
yüreğin onu seviyorsa, barakanda bir sürü altının, tuncun,
koyunların, kölelerin ve görkemli atların var;
onlardan birini alıp daha sonra ya da şimdi derhal,
daha büyük bir ödül, verebilirsin ona.
Böyle yap ki övsün seni tüm Akhalar! Ama ben
bu kısrağı vermiyorum! Kim denemek isterse gelsin
alsın onu ellerimden!"

Bunları söyledi. Ayağı tez Akhilleus da
tüm kalbiyle neşeyle güldü.
Antilokhos onun sevgili arkadaşıydı.
Yanıtladı onu ve şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Antilokhos, bana Eumelos'a kendi servetimden
başka bir ödül vermemi söylüyorsun.
Seni dinleyecek ve böyle yapacağım.
Ona Asteropaios'tan almış olduğum
tunç, çevresi parıl parıl parlayan, kalayla çevrili
bir zırh vereceğim. Bu paha biçilemez bir hediye!"

Bunları söyleyip sevgili yoldaşı Automedon'a zırhı
barakadan getirmesini buyurdu. O da koşup zırhı getirdi
ve onu sevinçle alan Eumelos'un ellerine bıraktı.

O zaman Menelaos acılı bir yürekle, Antilokhos'a öfkeli
halde ayağa kalktı. Haberci de ona elinde tutması için asa
verdi ve Argoslulara susmaları için bağırdı. Tanrıya denk
delikanlı da şu kanatlı sözleri söyledi:

"Antilokhos, sen ki bir zamanlar aklı başında biriydin; bu
yaptığın da ne oluyor? İtibarımı hiçe
saydın ve çok daha aşağıda olan kendi atlarını öne atarak,
atlarıma haksızlık ettin. Ey Argosluların hükümranları ve
komutanları, şimdi gelin tarafsızca değerlendirin bizi.
Daha sonra da tunç zırhlı Akhalardan biri çıkıp şunları
söylemesin: 'Menelaos her ne kadar daha değersiz atları
olsa da, yiğitlikte ve değerde ondan daha üstün olduğu için[5]
kurnazlıkla ve zorla Antilokhos'tan kısrağı aldı!'
Eğer benim kendimin de değerlendirme yapmamı
isterseniz yaparım. Sanırım Akhaların hiçbiri
suçlayamaz beni.
Çünkü benim değerlendirmem adil olacaktır.
Antilokhos, şimdi buraya gelip daha önce atlarına
vurmakta olduğun kamçını elinde tutarak, atlarının ve
arabanın önünde dur. Atlarına dokunarak yer sarsan
Poseidon'a, sinsice ve
isteyerek benim atlarımı engellemediğine dair yemin ver!"

O zaman, aklı başında Antilokhos onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey saygıdeğer Menelaos, hoş gör beni.
Çünkü ben senden çok daha gencim; sen de benim
büyüğümsün ve her durumda en iyisisin!
Gençlerin nasıl her zaman hata yaptıklarını ve
ne kadar kolay doğru yoldan saptıklarını bilirsin!
Onların akılları daha hızlı, ancak düşünceleri güçsüzdür!
Bundan dolayı yüreğin hoş görsün beni! Ben de bizzat
kazandığım kısrağı sana vereyim. Eğer barakamdan daha
iyi başka bir şey vermemi istersen de derhâl sana, sevgini
kaybetmekten
ve ölümsüzler önünde suçlu duruma düşmektense
ne istersen canı gönülden veririm."

[5] Burada koşulları iktidar belirliyor.

Yüce ruhlu Nestor'un oğlu bunları söyledi ve kısrağı alarak
onu Menelaos'un ellerine verdi. O da yüreğinin
ferahladığını hissetti. Tüm bir tarla yerlere eğilmiş ekinlerle
doluyken, sabahları çiğ tanelerinin örttüğü başaklar gibi;
işte senin yüreğin de öyle ferahladı ey Menelaos!

Onu yanıtlayıp şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Antilokhos, her ne kadar sana kızmış olsam da
bu sefer senin hatırına, dediğin olsun. Çünkü sen şimdiye
dek ne düşüncesizlik ettin, ne de hile yaptın. Ama şimdi,
gençliğin aklına galip geldi! Fakat dikkatli ol,
bir başka sefer senden daha üstün biriyle alay etme.
Gerçekten de Akhalardan başka hiç kimse, fikrimi
bu kadar kolay değiştirmemi sağlayamazdı! Ama senin
başına da görkemli baban ve öz kardeşin gibi benim
uğruma çok şey geldi ve çok çektin. Bundan dolayı da
benden af da diliyorken, benim hakkım olsa da kısrağı
sana vereceğim ki, diğer Akhalar da benim yüreğimin
o kadar merhametsiz ve kibirli olmadığını görsün!"

Bunları söyledi ve kısrağı Antilokhos'un yoldaşı
Neomon'a verdi; kendisi de parıl parıl parlayan
kazanı aldı. Meriones de yarışmada dördüncü
ulaştığı için iki talant altını aldı.
Beşinci ödül kaldı geriye; iki kulplu maşrapa:
Akhilleus onu Argosluların arasına getirip Nestor'a
verdi ve ona dedi ki:

"Sen de bunu al ihtiyar. Bu senin olsun ve sana bahtsız
Patroklos'un defnedilmesini hatırlatsın. Artık onu
Argosluların arasında göremeyeceksin. Bu ödülü sana
bağışlıyorum;
çünkü sen yarışmayacaksın sanırım.
Sende artık ihtiyarlığın kötülükleri bedenine bir kere
yük olmaya başladığı için, ne yumruğunla mücadele
edeceksin, ne atıcılık yarışmalarında yer alacaksın ne de
ayaklarınla koşacaksın."

Bunları söyledi ve onu ellerine bıraktı.
O da neşeyle kabul etti ve onu yanıtlayarak
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Evet oğlum! Hepsini çok doğru söyledin! Çünkü artık
ne sağlam bacaklarım var ne de kollarım omuzlarımdan
hafifçe hareket ediyor. Keşke Epeoların Buprasion'da
Kral Amarynkeus'u gömdüklerinde,
çocukların yarışma yaptıkları zamanki gibi
genç ve levent olsaydım. Orada ne Epeolardan, ne
Pyloslulardan, ne de yüce ruhlu Aitollardan bana denk
hiçbir delikanlı çıkmıştı. Hem yumruğumla Enops'un
oğlu Klytomedes'i alt etmiştim hem de benimle
yarışmak isteyen Pleuronlu Ankaios'u.
Yine yolda, koşuda ünlü İphiklos'u geçmiş,
mızrakta da Phyleus ile Polydoros'u yenmiştim. Yalnızca
araba yarışında Aktor'un iki oğlu geride bırakmıştı beni;
çünkü geri kalan görkemli ödülü kazanmak için
yanıp tutuşuyorlardı. İşte bu ikizlerden biri,
dizginleri hiç bırakmaksızın tutarak arabayı yönetiyordu
diğeri de atları kışkırtarak onlara kamçıyla vuruyordu.
İşte böyle biriydim ben bir zamanlar; ama şimdi bu
başarıları gençlere bırakıyorum. Her ne kadar, o zamanlar
delikanlıların arasında parlıyor olsam da benim de
yaşlılığa boyun eğmem gerek!
Git ve yoldaşını ünlendiren yarışmalara devam et.
Bunu da ben seve seve kabul ediyorum ve yüreğim mutlu
oluyor; çünkü yüreğim, sevgili arkadaşını daima
hatırlayacak. Sen de Argoslular arasında bana nasıl
değer vereceğini iyi biliyorsun! Keşke tanrılar da
sana tüm bunlar için kalbinin istediği her şeyi bağışlasalar!"

Bunları söyledi. Peleus'un oğlu da Nestor'un sözlerini
sonuna kadar dinledikten sonra Argosluların kalabalığının
olduğu yere doğru gitti. Hemen vahşi boks yarışmasının
ödüllerini koydu. Yarış alanının ortasına, ehlileştirmesi
zor, altı yaşında vahşi bir katır getirip bağladı;

daha sonra da yenilecek olan için iki kulplu bir maşrapa
koydu. Argosluların arasında ayakta durarak dedi ki:

"Atreus'un oğulları ve siz diğer güzel dizlikli Akhalar!
Şimdi boksta yarışmak için herkesten iyi iki delikanlı
gelsin. Onların ödülleri burada işte. Apollon
zaferi kime verirse ve tüm Akhalar da bunun görürse,
o vahşi katırı alıp barakana götürsün. Yine yenilen de
iki kulplu maşrapayı alsın."

Bunları söyledi. Hemen olağanüstü bir boksör olan,
güzel ve uzun boylu bir delikanlı kalktı.
Panopeus'un oğlu Epeios'du bu;
elini güçlü katırın üzerine koyarak
seslendi ve dedi ki onlara:

"Şimdi iki kulplu maşrapayı almak isteyen varsa gelsin.
Sanırım beni boksta yenip de Akhalardan başka biri
alamayacak katırı. Ben herkesten üstün olmakla
övünürüm! Yetmez mi savaşta geri olmam?
Ama kim her sanatta iyi olabilir ki?
Size gerçekleşecek bir başka şey daha söyleyeceğim:
Rakibimin derilerini yüzüp kemiklerini kıracağım!
Arkadaşları onun ölüsünü elimden almak için toplansın
buraya!"

Bunları söyledi. Diğerleri de sessiz sedasız kalakaldılar.
Yalnızca Kral Mekisteus'un oğlu, Talaosoğlu tanrıya
denk delikanlı Eurylaos kalktı. Mekisteus bir zamanlar
Oidipus'un defnedilmesi sırasında Thebai'ye gitmiş ve
orada tüm Thebailileri alt etmişti. Mızrağıyla ünlü
Diomedes, onun kazanmasını arzu ettiği için
onu sözleriyle cesaretlendirmeye çalışıyordu.
Öncelikle ona bir kemer ve sonra da
vahşi bir öküzün postundan iyi yapılmış kayışlar verdi.[6]
İkisi de kuşandıktan sonra
yarışma alanının ortasına koşup durdular.
Güçlü ellerini birbirlerinin karşısında kaldırarak

[6] Boksörler deri kayışlarla ellerini sarıyorlardı. Geniş kemer de karınlarını koruyordu.

vuruşmaya başladılar. Dişlerinin sertçe çarptığı
duyuluyordu ve ter, tüm bedenlerinden akıyordu.
Tanrısal Epeios, diğeri ona vurmak için bakarken
saldırıp yanağına vurdu.
Diğeri kendini daha fazla tutamadı ve çözüldü yiğit
dizleri. Darbeyle, tıpkı Boreas'tan dolayı deniz çalkantılı
olduğunda yosunla dolu sahilde balığın atlayıp atlayıp
tekrar daldığı gibi, havaya fırladı. Yüce ruhlu
Epeios onu ellerinden yakalayıp kaldırdı;
arkadaşları da onu yarışmadan aldılar.
Bu arada diğeri ayaklarını sürüyor, kan pıhtısı tükürüyor
ve başını yana eğiyordu. İşte onu alıp duyuları çalışmaz
halde yanlarına oturttular. Daha sonra da gidip iki
kulplu maşrapayı getirdiler.

O zaman Peleus'un oğlu derhal üçüncü ödülleri koydu.
Zorlu güreşin ödüllerini. Onları tüm Argoslulara
göstermeye başladı. Galip gelene, ateş için yapılmış
büyük bir sacayağı koydu. Akhalar onun on iki öküz
ettiğini hesaplıyorlardı. Yenilen için de ortaya
pek çok iş bilen bir kız koydu.
Bunun değerini de dört öküz olarak hesapladılar.
O zaman da Akhilleus, Argosluların arasında ayakta
durarak dedi ki:

"Şimdi böylesi bir yarışta kendini denemek isteyen kim
varsa kalksın ayağa!"

Bunları söyledi. Hemen Telamonoğlu büyük Aias ile tüm
numaraları bilen hünerli Odysseus ayağa kalktı.
Kuşanıp yarışma alanının ortasına koştular.
Güçlü elleriyle birbirlerini, tıpkı hünerli bir marangozun,
fırtınalardan koruması için yüksek çatılı bir evi sıkıca
bağladığı iki kiriş gibi, kucaklar hâlde tuttular. Sağlam ve
güçlü elleriyle çekiştirdikleri sırtları çatırdıyor,
ter bedenlerinden akıyordu.
Kaburgalarında ve omuzlarında kandan kırmızı
bir sürü şiş kalkıyordu. Ancak onlar, güzel sacayağını

kazanmak için yanıp tutuşarak inatla mücadele etmeye
devam ediyorlardı. Ama ne Odysseus, Aias'a çelme takıp
fırlatabiliyordu ne de Aias, Odysseus tarafından sıkıca
tutulmuş halde bunu yapabiliyordu.
Güzel dizlikli Akhalar sıkıldıklarını belli ettikleri için
Telamonoğlu büyük Aias ona dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, çok hünerli Odysseus.
Ya kaldır beni ya da bırak ben kaldırayım seni.
Gerisiyle Zeus ilgilensin artık!"

Bunları söyleyip kaldırdı onu. Ancak Odysseus,
kurnazlıklarını aklından çıkarmadı.
Onu, dizinin eklem yerinin arkasından vurmayı başararak
çözdü bacaklarını. O da sırtüstü yere düştü; Odysseus
da onunla birlikte, onun göğsünün üzerine düştü.
Çevredeki tüm kalabalık onlara bakıp büyülendiler!
O zaman, ikinci olarak çok sabırlı Odysseus
kaldırdı onu. Ama fazla kaldıramadı;
yalnızca azıcık yükseltti onu topraktan;
çünkü bükülüverdi dizleri. İkisi de birbirlerinin yanına
yere kapaklandılar ve toza bulandılar. Eğer Akhilleus
kalkıp da onlara şunları söyleyerek engellemeseydi,
üçüncü kez mücadele etmek için kalkacaklardı:

"Daha fazla uğraşıp da acı çekmeyin!
Zafer ikinize de ait. Birbirine denk ödüller alacaksınız.
Şimdi siz gidin de diğer Akhalar yarışsın."

Bunları söyledi. Onlar da seve seve ikna oldular
onun sözleriyle. Tozlarını silkeledikten sonra
gömleklerini giydiler.

O zaman Peleus'un oğlu hemen koşunun ödüllerini koydu:
Sağlam gümüş bir şarap testisi. Altı ölçü sığıyordu içine;
güzellikte de dünyanın tüm şarap testilerini geride
bırakıyordu. Hünerli Sidon ustaları oyarak işlemişlerdi onu
ve Fenikyeliler uçsuz bucaksız denizi geçerek getirmişlerdi;
limana demirledikten sonra onu Thoas'a bağışlamışlardı.

Daha sonra da İesonoğlu Euenos, onu Priamos'un oğlu
Lykaon'u serbest bırakması için yiğit Patroklos'a vermişti.
İşte Akhilleus, yoldaşının gömülmesini ünlendirmek için,
ödül olarak bunu koydu. Bu ödülü, koşuda çevik
ayaklarıyla diğerlerini geride bırakan alacaktı.
İkinci için de büyük semiz bir öküz belirledi;
sonuncu içinse yarım talant altın. Argosluların arasında
ayakta durarak dedi ki:

"Şimdi böylesi bir yarışta mücadele etmek isteyen kim
varsa kalksın ayağa."

Bunları söyledi. Hemen Oileus'un çevik oğlu
Aias ile hünerli Odysseus kalktı ayağa, daha sonra da
Nestor'un oğlu Antilokhos;
o da yenerdi koşuda tüm delikanlıları.
Sırayla durdular; Akhilleus da onlara bitiş çizgisini
gösterdi. Hepsi de belirlenmiş noktaya doğru atıldılar.
Oileus'un çevik oğlu hızla geçti onları. Onun hemen
ardında, güzel kuşaklı bir kadının iplikleri yumaktan
çekerek hünerli elleriyle büktüğü
mekiği göğsüne yaklaştırdığı kadar bir mesafede,
tanrısal Odysseus koşuyordu. Odysseus o kadar yakında
koşuyordu ki, Aias'ın ayak izlerine basarak daha toz onları
kapamadan yetişiyordu. Öyle hızlı koşuyordu ki soluğu
Aias'ın başının üzerinde esiyordu.
Bu arada tüm Akhalar haykırışlarla,
kazanmak için her yolu deneyen bu adama cesaret
veriyordu. Artık yolun son kısmını koşmaya
başladıklarında, Odysseus içinden gök gözlü Athene'ye
şunları söyleyerek dua etti:

"Kulak ver bana Tanrıça ve iyiliğini gösterip ayaklarıma
güç ver!"

Bunları söyledi duasında. Athene de onu dinleyip
uzuvlarını, kollarını ve bacaklarını hafifletti. Az sonra,
artık ödül için atılacakları sırada, Aias koşarken ayağı
kaydı. Çünkü Athene engel koymuştu önüne.

Ve Akhilleus'un Patroklos'un şerefine kesmiş olduğu
öküzlerin dışkılarının olduğu yere düştü;
dışkılar ağzına burnuna doldu. Birinci olarak çok
sabırlı Odysseus vardı ve şarap testisini aldı. Onun
ardından da yiğit Aias, öküzü aldı. Daha sonra da eliyle
öküzün boynuzunu tutarak
ve dışkıları tükürerek Argosluların ortasında dedi ki:

"Ah! Her zaman annesi gibi Odysseus'un yanında durup
ona yardım eden Tanrıça, ne kadar da zarar verdi bana!"

Bunları söyledi. Hepsi de yürekleriyle
güldüler onun sözlerine.
Antilokhos gülümseyerek sonunculuk ödülünü aldı
ve Argosluların arasında dedi ki:

"Size hepinizin bildiği bir şeyi söyleyeceğim kardeşler.
Ölümsüz tanrılar şimdi bile daha yaşlılara ün veriyor.
Çünkü Aias benden biraz daha büyük;
ancak Odysseus geçmiş nesillerdeki insanların soyundan.
Onun güçlü bir ihtiyar olduğunu ve tüm Akhalar içinde,
koşuda onunla Akhilleus'tan başkasının boy ölçüşmesinin
zor olduğunu söylerler."

Peleus'un çevik oğlunu ünlendirerek bunları söyledi.
O zaman da Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Antilokhos, boşuna övmedin beni:
Sana ödülünün yanında bir yarım talant altın daha
vereceğim."

Bunları söyledi ve bıraktı onun ellerine. O da neşeyle
aldı. Peleus'un oğlu daha sonra uzun gölgeli mızrak
yarışlarının ödüllerini getirip koydu: Patroklos'un
Sarpedon'dan almış olduğu silahlar, miğfer ve kalkan.
Argoslular arasında ayakta durup dedi ki:

"Şimdi, silahlarını kuşanmış olarak ve ellerinde sivri
mızraklarını tutarak burada kalabalığın önünde mücadele
etmek için, en haslarından iki delikanlı gelsin.

Bu ikisinden hangisi daha önce mızrağını saplayarak,
diğerinin güzel bedenini vurursa
ve kara kanın akmasını sağlarsa, Asteropaios'tan aldığım
bu güzel gümüş kakmalı Trakya kılıcını ona vereceğim.
Silahları da ikisi kendi aralarında bölüşsünler;
üstüne üstlük barakalarda onların onuruna bir de büyük
akşam yemeği vereceğiz!"

Bunları söyledi. Derhal Telamonoğlu büyük Aias ile
Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes atıldı. Her biri kendi
taraftarlarının yanında, silahlarını kuşandıktan sonra,
savaşmak için yanıp tutuşarak ve birbirlerine vahşi
bakışlar atarak ortaya ilerlediler.
Tüm Akhaların korku içinde onlara hayran kalmasını
sağladılar. Birbirlerinin üstlerine saldırdıklarında,
birbirlerini üç kez yakından vurdular. Aias, Diomedes'i
mızrağını bedenine vardıramadan kalkanının ortasından
vurdu; içeriden zırh koruyordu onu. Ardından Tydeus'un
oğlu büyük kalkanının üzerinden parıl parıl parlayan
mızrağının ucuyla Aias'ın gırtlağını kesmeye çabalıyordu.
O zaman diğer Akhalar, Aias için endişelenerek, onları
mücadeleyi durdurup ödülleri paylaşmaları için teşvik
etmeye başladılar. Akhilleus da getirip Tydeus'un oğluna
güzel kesilmiş omuz kayışı ve kınıyla birlikte büyük kılıcı
verdi.

Daha sonra Peleus'un oğlu, önceleri yiğit Eetion'un
atmakta olduğu, henüz işlenmemiş demirden bir disk
koydu. Ayağı tez tanrısal Akhilleus, onu öldürüp diğer
servetleriyle birlikte gemilerinden demiri de almıştı.
Argosluların arasında durup dedi ki:

"Şimdi bu yarışa çıkmak isteyen kim varsa gelsin. Sizlerden
herhangi birinin uzaklarda bereketli tarlaları varsa tam beş
yıl boyunca bu diskten demiri alır[7] ve çoban ya da çiftçi
kente gidip de demir istemek durumunda kalmaz;
hatta kendisi bile başkalarına verir."

[7] Tarım gereçleri imal etmek için.

Bunları söyledi. Derhâl savaş düşkünü Polypoites kalktı;
daha sonra da tanrıya denk yiğit Leonteus ile Telamon'un
oğlu Aias ve de tanrısal Epeios kalktı. Sıraya girdiler;
tanrısal Epeios sıkıca yakaladı diski, önce onu elinde
oynattıktan sonra uzağa fırlattı.
Akhalar da güldüler ona.
İkinci olarak diski Ares'in tohumu Leonteus attı.
Üçüncü olarak da Telamonoğlu büyük Aias attı onu
güçlü eliyle ve tüm işaretleri geçti atışı. Ancak, diski
yiğit Polypoites aldığında, onu bir çobanın değneğini
attığı kadar uzağa attı. Çoban değneğini atar da, o da
öküz sürüsünün üzerinde uçarak dönüp durur ya;
onun atışı da hepsini öyle geçti. O zaman Akhalar
alkışladılar onu. Yiğit Polypoites'in yoldaşları da
krallarının ödülünü kaldırıp gemilere götürdüler.

Akhilleus, daha sonra okçular için kara demir koydu ortaya:
On tane iki ağızlı balta ve on tane de tek ağızlı balta.
Ve uzağa, kuma, kara pruvalı bir geminin direğini dikip
ince bir iple ürkek bir güvercini ayaklarından bağladı.
Sonra da onlara oklarını atmalarını söyledi:

"Bu ürkek güvercini kim vurursa tüm bu iki ağızlı
baltaları alıp evine götürsün.
Yine kim güvercini vurmadan ipe isabet ettirirse o daha
aşağıda olacağı için tek ağızlı baltaları alsın."

Bunları söyledi.
Hemen savaş komutanı Teukros ile İdomeneus'un
değerli yoldaşı Meriones kalktılar.
Tunç miğferi atıp içine kuraları koyarak karıştırdılar.
İlk olarak Teukros'unki çıktı. Derhal, güçlü Apollon'a
yeni doğmuş koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük
kurban adayacağına dair vaatte bulunmadan,
tüm gücüyle bir ok fırlattı. Güvercine isabet ettiremedi.
Çünkü Apollon haset etti ona.
Yalnızca ayağının yakınından bağlı olduğu ipi vurdu
ve acı ok kesti ipi. Güvercin doğruca uçtu gökyüzüne;

ip de yavaş yavaş yere düştü. Akhalar da haykırdılar.
Meriones yakaladı yayını;
ne zamandır tutuyordu oku o nişan aldığı sırada.
Doğrudan, uzaklardan nişan alan Apollon'a yeni doğmuş
koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük kurban
adayacağına dair vaatte bulundu. Yükseklerde, ürkek
güvercini bulutların altında sakince gezinirken gördü
ve kanadının ortasından vurdu.
Ok da güvercini geçtikten sonra tekrar düşüp Meriones'in
ayaklarının önünde yere saplandı. O zaman güvercin
gevşemiş kanatlarıyla kara pruvalı geminin direğinin
üzerinde oturdu ve boynunu sarkıttı. Hemen ardından da
uçtu ruhu ve o da direkten uzağa düştü.
Kalabalık seyrediyor ve hayran kalıyordu!
Meriones, tüm iki ağızlı baltaları aldı, yani on tanesini
birden. Teukros da on tane tek ağızlı baltayı gemilere
götürdü.

Daha sonra, Peleus'un oğlu getirip yarışmaya
uzun gölgeli bir mızrakla henüz ateş
görmemiş ve bir öküz değerinde, çiçeklerle süslü bir kazan
koydu. Hemen iki atıcı ayağa kalktı: Atreus'un oğlu büyük
Kral Agamemnon ile İdomeneus'un yiğit seyisi Meriones.
Ancak o zaman ayağı tez Akhilleus onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, hepimiz bizi nasıl geride bıraktığını
ve güçte ve atıcılıkta bizden ne kadar üstün olduğunu
biliyoruz. Bu ödülü al ve koca karınlı gemilere git; istersen
mızrağı da Meriones'e verelim. En azından ben, kabul
edersen sana böylesi bir iyilik borçluyum."

Bunları söyledi. Kral Agamemnon da onu dinleyip
tunç mızrağı Meriones'e verdi. Daha sonra da kendi
görkemli ödülünü haberci Thaltybios'a verdi.



RAPSODİ 24

[Hektor'un Fidyeleri[1]]

Artık yarışmalar bitti ve kalabalık dağılarak her biri
gemisine doğru yola koyuldu. Artık tatlı uykuya
doyabilmek için akşam yemekleriyle ilgileniyorlardı.
Ancak Akhilleus ağlıyordu. Çünkü sevgili yoldaşını
hatırlıyor ve herkesi dinginleştiren uyku tutmuyordu onu.
Bir o yana bir bu yana dört dönüyor
ve Patroklos'un gençliğine ve yiğitliğine yanıp duruyordu.
Hâlâ onunla neler yaptıklarını ve insanların savaşlarında,
denizin vahşi dalgalarında başlarına neler geldiğini
hatırlıyordu. Tüm bunlar yeniden aklına geliyor ve
sıcak gözyaşları döküyordu; kâh güvertede
yan yatıp uzanmış kâh yüzüstü yatar hâlde duruyor,
kâh tekrar kalkıp sahilde dolaşıyordu. Şafak denizin
üzerinde ve sahillerde görünmeye başladığı zaman,
hızlı atlarını boyunduruğa vurup
savaş arabasının arkasına da Hektor'u bağlayarak,
onu Patroklos'un mezarının çevresinde üç kez sürükledi.
Ardından da barakasında rahata kavuştu ve Hektor'u
yüzüstü uzanmış hâlde tozun dumanın içinde bıraktı.
Ancak Apollon bu delikanlıya acıyarak, tüm pislikleri
bedeninden uzaklaştırmaya başladı. Akhilleus, onu
sürüklerken derisi yüzülmesin diye
altın kalkanıyla olduğu gibi örttü.

İşte bu şekilde hırsla utandırıyordu tanrısal Hektor'u.
Ancak çok mutlu tanrılar onu bu hâlde gördükçe,
içleri cız ediyor ve has bir nişancı olan Hermes'e
gidip onu kaçırmasını söylüyorlardı.
Paris'in, ağılına giderlerken tanrıçalara hakaret edip de
kendisine felaket dolu bir aşk sunan Tanrıça'yı övdüğü
günden beri, kutsal Troya'dan, Priamos ve halkından

[1] Hektor'un Cesedi Karşılığında Teklif Edilenler.

nefret eden Hera, Poseidon ve gök gözlü Athene
dışındaki tüm tanrılar bunu istiyorlardı. O günün
sonrasında, artık sonunda on ikinci şafak söktüğünde,
Phoibos Apollon ölümsüzler arasında dedi ki:

"Ey Tanrılar; adaletsiz ve merhametsizsiniz!
Hektor hiç mi yakmadı size öküz butları ile besili
koyunlar? Ancak şimdi yüreğiniz onu karısı, annesi,
çocuğu, babası Priamos ve halkı görsünler diye,
ölüsünü bile kurtarmayı çekmiyor.
Onlar ki, onu ateşin üzerinde hemen
yakıp gömebilirlerdi. Ey tanrılar, yalnızca ciğerlerinde
zerre kadar adalet olmayan,
daima çözülmez ve ehlileşmez bir kalp taşıyan Akhilleus'a
yardım etmek istersiniz siz. Hani gücü ve mağrur ruhunun
iteklediği ve koyunların üzerine karnını doyurmak için
atılan yabani bir aslan vardır ya, işte Akhilleus da öyledir;
ruhunda merhamet ve hürmet yoktur. Oysa bu her zaman
yarar getirir insana, hiçbir zaman zararı dokunmaz.
Bir gün gelir birisi bir başka çok sevdiği birini,
aynı anadan olma kardeşini, hatta belki de oğlunu
kaybeder; ancak onun için ağlayıp ağıtlar yaktıktan sonra,
sonunda durur gözyaşları. Çünkü kader tanrıçaları insanın
ruhuna sabretme gücü vermişlerdir. Ancak o, tanrısal
Hektor'u öldürdükten sonra,
şimdi de onu savaş arabasının arkasına bağlamış,
sevgili yoldaşının mezarının çevresinde sürükleyip
duruyor. Bu da ona ne bir iyilik ne de bir yarar sağlayacak.
Yalnız dikkat etsin, biz de ne kadar yiğit olursa olsun
öfkelenmeyelim ona. Sahip olduğu öfkeyle utandırıyor
kendi halindeki toprağı."

O zaman ak kollu Hera öfkelenerek yanıtladı onu:

"Ey Gümüş yaylı, eğer Akhilleus ile Hektor'a aynı ünü
vermiş olsaydınız, o zaman bu dediklerin doğru olabilirdi.
Ancak Hektor bir fani ve ölümlü bir anne emzirdi onu; bu
arada Akhilleus ise bir tanrıçanın oğlu. Ben bizzat besleyip

büyüttüm annesini ve karısı olsun diye bir insana,
ölümsüz tanrıların yürekten sevdiği Peleus'a
verdim. Düğün kutlamalarına da tüm tanrılar, hepiniz
gittiniz. Onların arasında sen de elinde sazınla çılgınlar
gibi eğlenmiştin, ey her zaman sadakatsiz ve kötülüklerin
dostu Tanrı!"

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:

"Hera, böylesi öfkelenme tanrılara;
onlar elbette bizim tarafımızdakine aynı itibarı
göstermeyecekler. Ama Hektor da tüm Troya insanları
arasında tanrılar tarafından çok sevilen biriydi.
Bana hiçbir zaman hediyeler sunmayı ihmal etmedi:
Sunağım asla mahrum kalmadı yeterince kurbandan,
şarap serpmeden ve et kokularından;
biliyorsun bu bizim ünümüzdür.
Gel bir kenara bırakalım, yiğit Hektor'u Akhilleus'tan
gizlice kaçırma fikrini. Çünkü annesi Thetis, gece gündüz
ayrılmıyor onun yanından. Ancak tanrılardan biri Thetis'i
yanıma çağırsın da ona aklı başında birkaç kelime edeyim.
Böylelikle de Akhilleus Priamos'tan fidyesini alıp
geri versin Hektor'u."

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgâr taşıyan
çevik İris de hemen bu haberi götürmek için
kalktı. Samos ile kayalık İmbros'un arasından
kara denize atladı; yankılandı dalgaların sesi.
Obur balıklara ölüm getirmek için dibe inen,
besili bir boğanın boynuzunun içine sokulmuş
bir olta iğnesinin kurşunu gibi atıldı derinlere. Thetis'i
oyulmuş mağarasında buldu; çevresinde tüm deniz
tanrıçaları hep birlikte oturuyorlardı. O da onların arasında,
vatanından uzakta, bereketli Troya'da ölmüş
anlı şanlı oğlunun kaderine ağlıyordu.
Ayağı tez İris onun yanında durup dedi ki:

"Kalk ayağa Thetis! Aklının içinde ölümsüz kararları olan
Zeus seni çağırıyor."

O zaman gümüş ayaklı tanrıça Thetis yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Herkesten üstün bu Tanrı benden ne istiyor?
Ruhumda bitmek tükenmek bilmez kederler taşıdığım için,
ölümsüzlerle arkadaşlık yapmaya utanırım. Ancak
geleceğim. Bana her ne derse desin boşa gitmeyecektir
sözleri."

Saygıdeğer Tanrıça bunları söyledi ve kara bir örtü aldı; öyle
ki ondan daha koyu bir giysi yoktu. Ve harekete geçti.
İris de çevik ayaklarıyla onun önünden gidiyordu.
Dört bir yanlarında denizin dalgaları yırtılıyordu.
Karaya çıktıklarında gökyüzüne doğru uçtular ve
Kronos'un gür sesli oğlunu, dört bir yanında mutlu
tanrılar onunla birlikte otururken buldular.
O zaman kalkıp Athene yerini ona verdi.
Thetis de baba Zeus'un yanına oturdu.
Hera da eline güzel ve som altından bir maşrapa verip
onu sözleriyle avuttu. Thetis, içtikten sonra maşrapayı
yere bıraktı. Tanrıların ve insanların babası konuşmaya
başladı ve dedi ki:

"Tanrıça Thetis, her ne kadar ruhunda büyük bir keder ve
matem varsa da Olympos'a geldin.
Ben seni çok iyi anlıyorum!
Bununla birlikte, sana, seni neden buralara çağırdığımı
söyleyeceğim. Ölümsüz tanrılar, dokuz gündür
Hektor'un ölüsü ve fatih Akhilleus için ağız dalaşı yapıp
duruyorlar. Onlar, iyi nişancı Hermes'i gidip Hektor'un
ölüsünü kaçırması için kışkırtıyorlar. Ancak ben daha
sonrasında da senin sevgine ve saygına sahip olmak için,
bu şerefi Akhilleus'a vermek istiyorum.
Şimdi çabucak ordugâha gidip oğluna,
Hektor'u kanca burunlu gemilerin yanında tutup
geri vermeyerek yaptığı çılgınlığa tanrıların kızdıklarını ve
benim de tüm ölümsüzlerden daha fazla öfkeli olduğumu
söyle. Benden korkup da Hektor'u kanca burunlu geri

vermesi için, tüm bunları söyle ona. Ben de İris'i,
yüce ruhlu Priamos'a, Akha gemilerinin yanına
gitmesini ve Akhilleus'un kalbini yumuşatacak hediyeler
götürerek sevgili oğlunun fidyesini ödemesini söylemesi
için tekrar göndereceğim."

Bunları söyledi.
Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis de onu dinleyerek
Olympos'un zirvelerinden atlayıp gitti ve oğlunun
barakasına ulaştı. Onu sık sık acıyla iç çeker halde buldu.
Etrafında da sevgili yoldaşları aceleyle yemek hazırlamakla
meşguldüler. Barakada büyük, yünlü bir koyun kesmişlerdi.
Saygıdeğer anne, onun yanına oturup
eliyle okşayarak dedi ki:

"Oğlum, ne zamana kadar yemeğini ve yumuşak döşeğini
aklına bile getirmeden böyle yıpratacaksın kendini?
Bir kadınla birlikte yatmak iyidir.
Çünkü benimle birlikte çok zaman yaşayamayacaksın;
güçlü kader ile ölüm çok yakınında. Ancak şimdi çabuk
dinle beni. Sana Zeus'tan bir haber getirdim. Hektor'u
kanca burunlu gemilerin yanında tutup onu geri
vermeyerek yaptığın çılgınlığa tanrıların kızdıklarını,
tüm ölümsüzler içinde de en çok kendisinin öfkeli
olduğunu söylüyor. Onu geri ver ve ölü için verilen
fidyeyi de kabul et."

Ayağı tez Akhilleus onu yanıtlayarak dedi ki:

"Öyle olsun!
Madem Olymposlu Zeus bunu istiyor,
kim fidyeyi getirirse alsın ölüyü."

İşte böylece, gemilerin yanında, ana oğul kendi aralarında
pek çok kanatlı söz konuştu. O zaman Kronos'un oğlu,
İris'i, ona şunları söyleyerek kutsal Troya'ya gönderdi:

"Hızlı İris, bırak Olympos'u ve
Troyada'ki yüce ruhlu Priamos'a,
Akha gemilerinin yanına gitmesini ve Akhilleus'un

kalbini yumuşatacak hediyeler götürerek sevgili oğlunun
fidyesini ödemesini söylemeye git. Yalnız başına gitsin;
yanına herhangi bir Troyalı yoldaş almasın. Onu
yalnızca, katırları ve güzel tekerlekli aracı sürmek ve
tanrısal Akhilleus'un öldürdüğü
Hektor'un cesedini kente geri getirmek için
yaşlı bir haberci izlesin. Ölüm için endişelenip korkmasın;
çünkü ona, onu Akhilleus'a kadar götürecek olan ve
iyi bir yol gösterici olan Hermes'i vereceğiz. Onu
Akhilleus'un barakasına götürdüğünde de
ne o öldürecek onu ne de diğerlerinin öldürmesine izin
verecek. O bir deli de, düşüncesiz de, adaletsiz de değil;
yalnızca sağduyuyla kabul edecek onun yakarışını."

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgâr taşıyan çevik İris de
haberi götürmek için kalktı.
Priamos'un saraylarına vardığında da sesler ve ağıtlarla
karşılaştı. Çocuklar, avlunun içinde babalarının çevresinde
oturmuş vaziyette gözyaşlarıyla ıslatıyorlardı elbiselerini ve
ihtiyar da bir harmaniye sarınmış onların ortalarında
oturuyordu. Başının üzeri ve boynu
yerde yuvarlanırken elleriyle topladığı tozlarla doluydu.
Kızları ve gelinleri de taraçanın içinde, Argosluların
elleriyle öldürülmüş olarak yerde yatan bir sürü yiğit için
ağıtlar yakıyorlardı. Zeus'un habercisi Priamos'un önünde
durarak alçak sesle konuştu onunla
(diğeri de korkusundan titremeye başladı)
ve dedi ki:

"Cesur ol Dardanosoğlu Priamos ve sakın korkma! Çünkü
sana bir felaketi haber vermeye gelmedim. Yalnızca senin
iyiliğin için geldim. Uzaklardan senin için çok endişelenip
sana acıyan Zeus'un habercisi olarak geliyorum.
Olymposlu sana, Akhilleus'un kalbini yumuşatacak
hediyeler götürerek tanrısal Hektor'un fidyesini ödemeni
öğütlüyor. Oraya yanına Troyalılardan herhangi başka
birini almaksızın, yalnız git. Seni yalnızca, katırları ve
güzel tekerlekli aracı sürmek ve tanrısal Akhilleus'un

öldürdüğü Hektor'un cesedini kente geri getirmek
için yaşlı bir haberci izlesin.
Ölüm için endişelenip korkma.
Çünkü yol göstericin seni Akhilleus'a kadar götürecek
olan Hermes olacak. Ama seni Akhilleus'un barakasına
götürdüğünde, ne o öldürecek seni
ne de diğerlerinin öldürmesine izin verecek.
O bir deli de, düşüncesiz de, adaletsiz de değil;
yalnızca sağduyuyla kabul edecek yakarışını."

Ayağı tez İris bunları söyleyip gitti. Priamos da oğullarına
katırlarla birlikte güzel tekerlekli bir araba hazırlamalarını
ve üzerine de hafif bir sepet bağlamalarını söyledi.
O da sedir ağacından yapılmış, yüksek tavanlı ve mis
kokulu odasına indi. Orada bir sürü hazinesi vardı. Karısı
Hekabe'yi çağırıp ona dedi ki:

"Talihsiz! Olymposlu Zeus'tan bir haberci gelip bana
Akha gemilerine gidip sevgili oğlumuz için
Akhilleus'a onun kalbini yumuşatacak hediyeler vererek
fidye ödememi söyledi. Söyle bana, bu sana nasıl geliyor
sana? Benim yüreğim beni, uçsuz bucaksız Akha
ordugâhının içine, gemilerin aşağısına seve seve gitmem
için dürtüyor."

Bunları söyledi.
Karısı da korkusundan bir çığlık atarak ona dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Yabancılar ve tüm bir halkın içinde
önceleri meşhur olan sağduyun ve bilgeliğin nereye gitti?
Nasıl yalnız başına Akha gemilerine gidip bir sürü yiğit
oğulu öldüren eri gözlerinle görmeye kalkışırsın?
Yüreğin demirden olmalı senin!
Çünkü, o kana susamış, sadakatsiz er, artık kaçmana izin
vermeyecektir; ne acıyacaktır sana ne de saygı duyacaktır.
Bırak uzaktan uzağa, burada evimizde oturup ağlayalım.
Ona gelince, bırak olsun, her şeyi bilen kader onun için
benim onu doğurduğum gün her ne büktüyse.
Ta o zaman karar vermiş o ana babasından uzakta,

köpek bir herifin yanında onun köpekleri doyurmasına.
Ah keşke ciğerine yapışıp da yiyebilsem onun! O zaman
alabilirim belki oğluma yaptığı onca şeyin intikamını!
Onu bir korkak olduğu için öldürmedi; onu, orada
korkmadan, kaçmadan Troyalı erkekleri
ve geniş kemerli Troya kadınlarını kurtarmak için
sarsılmaz bir halde dururken öldürdü!"

O zaman tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu:

"Ben gitmeyi arzuluyorken engelleme beni ve evin içinde
şom ağızlılık etme. İkna edemeyeceksin beni.
Eğer beni bunun için herhangi bir fani kışkırtsaydı,
ister bir kâhin olsun ister iç okuyan biri, isterse bir duacı
olsun; bunun yalan olduğunu söyleyip dinlemek
istemeyebilirdik. Ancak şimdi ben bunu bizzat Tanrıça'dan
duymuş ve onu gözlerimle açık açık görmüşken; gideceğim
ve sanıyorum ki boş değildir onun sözü. Eğer şansımda
tunç zırhlı Akhaların gemilerinde ölmek varsa da bırak
öleyim! Bırak, ben önce oğlumu kucaklayıp onun için
ağlayarak da oğluma doyduktan sonra, derhal öldürsün
beni Akhilleus!"

Bunları söyledi. Sandıkların parıl parıl parlayan örtülerini
açarak, on iki görkemli duvak,
bir o kadar halı, üstlük ve gömlek çıkardı.
Daha sonra da on tam talant altın getirip tarttı; iki parlak
sacayağı, dört kazan, paha biçilemeyecek güzel bir maşrapa
da aldı. Maşrapayı ona, onlara elçi olarak gittiği zaman,
Trakyalılar hediye olarak vermişlerdi.
İhtiyar onu bıraktığına bile üzülmedi:
O kadar çok arzu ediyordu sevgili oğlunun fidyesini
ödemeyi! Tüm Troyalıları, onlara hakaret dolu sözler
söyleyerek azarlayıp kovuyordu salondan:

"Yıkılın buradan namertler, reziller! Sizin
evlerinizde de ağıtlar, gözyaşları, tüm bunlar yok mu?
Neden geldiniz? Daha fazla üzülmemi sağlamak için mi?
Ya da yoksa küçük mü görünüyor size, Kronos'un

oğlunun en has çocuğumu bana kaybettirerek gönderdiği
felaket? Ancak bunu siz de hissedeceksiniz; çünkü oğlum
ölmüşken, Akhalar tarafından kolayca alt edileceksiniz!
Ancak benim için en iyisi, gözlerimle
kenti yerle bir edip yakıp yıktıklarını görmektense,
Hades'e inmektir!"

Bunları söyledi ihtiyar ve tarafından kovularak koşarak
çıkmakta olan Troyalıları asasıyla kovalamaya başladı.
Daha sonra da oğulları Helenos'u, Paris'i,
tanrısal Agathon'u, Pammon'u,
gür sesli Polites'i, Deiphobos'u, Hippothoon'u
ve mağrur Dios'u çağırıp azarladı onları. İhtiyar bu
dokuzuna birden buyurarak dedi ki:

"Acele edin işe yaramazlar, reziller! Keşke Hektor yerine
dokuzunuz birden yıkılaydınız hızlı gemilerin yanında!
Yazık oldu burada bereketli Troya'da dünyaya getirdiğim
en has çocuklara. Onların hiçbiri kalmadı geriye;
ne tanrıya denk Mestor, ne atlı savaşçı Troilos,
ne de insanlar arasında bir tanrı gibi olan,
bir faninin oğlu gibi değil de bir tanrının oğlu gibi
görünen Hektor kaldı geriye! Ares, onların hepsini
ortadan kaldırdı ve
yalnızca beş para etmez, yalancı,
sadece kıvırtmakta iyi olan, dansçı ve halkın oğlaklarıyla
koyunlarını çalanları kaldı geriye. Vakit kaybetmememiz
için gidip bana hemen bir araba hazırlayıp üzerinde de
tüm bunları koymayacak mısınız?"

Bunları söyledi.
Diğerleri de babalarının hiddetinden korkup
katırların çektiği yeni ve güzel tekerlekli bir araba çıkarıp
üzerine örülmüş bir sepet bağlayarak indirdiler ahşap
kakmalı boyunduruğu. Boyunduruk şimşir ağacındandı,
göbekliydi ve çemberlere tam uyuyordu. Daha sonra da
boyunduruklа birlikte
dokuz arşın boyunda boyunduruk kayışını getirdiler.

Boyunduruğu da iyice yerleştirdiler iyice parlatılmış oka tepesinden; daha sonra da göbeğin yanından üç kez, bir taraftan öbür tarafa bağladılar; ardından da sırayla kayışı bağlayıp boyunduruğu ve oku bitiştirdiler.
Odadan Hektor'un zengin fidyesini de getirip güzel arabanın üzerine koydular. Ondan sonra da bir zamanlar Mysiaların Priamos'a görkemli bir hediye olarak vermiş oldukları sert tırnaklı ve dayanıklı katırları boyunduruğa vurdular. Son olarak da Priamos için boyunduruğa[2] görkemli yemliğinde bizzat beslemiş olduğu atları bağladılar.

Bu arada da haberci ile Priamos, avlunun içinde akıllarında sağduyulu düşüncelerle, onların arabaların boyunduruklarını hazırlamalarını seyrederlerken; Hekabe, kan ağlayan yüreğiyle sağ elinde som altından bir maşrapada, onlar yola çıkmadan evvel yere şarap serpmek için tatlı şarapla geldi. Arabanın önünde durup dedi ki:

"Gel, al bunu ve madem yüreğin gemilerin yanına gitmek istiyor ve beni dinlemiyorsun, baba Zeus için yere şarap serperek düşmanların yanından evine geri dönmeyi dile. Yükseklerden tüm Troya'yı gören, İdalı, bulut devşiren Zeus'tan bunu dile ve ondan sana tüm kuşlar arasında en çok sevilen ve gücü büyük olan alametini göndermesini iste. Bu alameti senin gözlerinle onu görebilmen için sağ tarafına göndersin. Bundan cesaret alarak da hızlı atlarla Danaoların gemilerine gidersin. Eğer gür sesli Zeus sana bunu göndermezse, o zaman arzun ne kadar büyük olursa olsun, ben sana Akha gemilerine gitmemeni öğütlerdim."

Tanrı biçimli Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey kadın, madem böyle istiyorsun, seni dinleyeceğim. Bize merhamet etmesi için ellerimizi Zeus'a kaldırmak iyidir."

[2] Priamos'un kullanacağı bir başka arabanın boyunduruğuna.

İhtiyar bunları söyledi ve hizmetçisine ellerine
temiz su dökmesini buyurdu. O da elinde bir leğen ile
bir ibrik tutarak geldi. Elini yüzünü yıkadıktan sonra
karısından maşrapayı aldı
ve avlunun ortasında durarak
şarap döküp dua etti. Gökyüzüne bakıp dedi ki:

"Pek şanlı, büyük, İda'dan hükmeden
Zeus Baba! Akhilleus'un beni dostça kabul edip
bana merhamet etmesini sağla. Bana tüm kuşlar
arasında en çok sevilen, gücü büyük,
hızlı habercin olan kuşu iyi bir alamet olarak gönder.
Göreyim onu gözlerimle ve bundan cesaret alarak da
hızlı atlarla Danaoların gemilerine gideyim."

Bunları söyledi duasında. Niyetli Zeus da dinledi onu.
Derhal en iyi alameti olan kara ve yırtıcı bir kartal gönderdi.
Kara kanatlı derlerdi adına. Zengin bir adamın taraçasında
bulunan yüksek tavanlı bir odanın sağlam kapılarının
kanatları ne kadarsa, onun da kanatları bir uçtan bir uca
öyle geniş uzanıyordu.
Onlara sağdan, kentin üzerinden uçarak göründü.
Diğerleri de ona bakıp hayran kalıyor ve yürekleri
seviniyordu!

O zaman aceleyle bindi ihtiyar arabasına ve hem
avlusundan hem de çınlayan kapı kemerinin altından
çıktı. Katırlar da onları aklı başında İdaios sürerken,
dört tekerlekli aracı önde sürüklüyorlardı.
Arkalarından da onları kentin içinde ihtiyarın kırbaçla
kışkırtarak hızla sürmekte olduğu atlar izliyordu.
Onun arkasında da onu sevenler, sanki ölüme gidiyormuş
gibi ağıtlar yakarak hep birlikte gidiyorlardı.
Kenti geçerek ovaya vardıklarında
çocukları ile damatları Troya'ya döndüler.
Diğer ikisi ovada göründüklerinde Zeus'un
gözünden kaçmadılar; ihtiyara acıyarak derhâl
sevgili oğlu Hermes'e dedi ki:

"Hermes, en çok sen seversin insanlara yoldaşlık etmeyi ve
kimi istersen onu dinlersin. Şimdi de
gidip Priamos'u Akhaların koca karınlı gemilerine götür
ki, diğer Danaolardan herhangi biri onu Akhilleus'un
yanına varmadan önce görüp fark etmesinler."

Bunları söyledi. Argos'un katili dev Tanrı da dinledi onu.
Derhâl ayaklarına güzel, ölümsüz ve altından sandaletlerini
bağladı. O sandaletler, onu denizin ve uçsuz bucaksız
yeryüzünün üzerinde rüzgarın nefesi gibi kaldırıyorlardı.
Değneğini de aldı. O değnekle hangi faniyi isterse uyutur
ya da uyumakta olanları uyandırırdı. Güçlü Hermes onu
ellerinde tutarak uçtu ve çabucak vardı
Hellespontos'un yakınındaki Troya'ya.
Sakalları henüz bitmeye başlamış, gençliğinin en güzel ve
en tatlı çağlarındaki genç bir kral çocuğu kılığında yola
düştü.

Diğerleri de İlyon'un büyük anıtını geçtikten sonra
atları ile katırlarını dereden su içmeleri için durdurdular.
Gecenin karanlığı neredeyse yayılmıştı yeryüzüne.
O zaman haberci, yaklaşmakta olan Hermes'i görüp
Priamos'a seslendi:

"Uyanık ol Dardanosoğlu! Burada, aklı başında bir beyne
gerek var! Yakınımızda bir adam görüyorum ve bizi
yakında öldüreceğini sanıyorum!
Gel, ya arabalarla kaçalım
ya da bize merhamet etsin diye dizlerine kapanalım."

Bunları söyledi. İhtiyarın da korkusundan başı döndü ve
yamru yumru gövdesindeki tüyler diken diken oldu;
şaşkın bir halde durdu.
Ancak Hermes, onun yanına gidip
ihtiyarın elinden tutarak sordu ona ve dedi ki:

"Baba, karanlık ve tanrısal gecede, tüm diğer insanlar
uyurken, katırlar ve atlarla nereye gidiyorsun?
Burada, yakınındaki ölüm saçan düşmanların

yiğit Akhalardan korkmuyor musun?
Eğer onlardan biri karanlık gecenin içinde seni bunca
hazineyle giderken görürse, o zaman ne yapacaksın?
Ne sen, size vurmak için gelecek olan her insana
karşı koyacak kadar gençsin ne de yoldaşın.
Ancak ben sana herhangi bir kötülük yapmayacağım;
yalnızca seni sevgili babama çok benzediğin için
diğerlerinden kurtaracağım."

O zaman tanrı biçimli ihtiyar yanıtladı onu ve dedi ki:

"Evet, tıpkı söylediğin gibi canım yavrum. Demek ki,
tanrılardan biri eliyle örtüyor beni. Karşıma biçim ve
vücut olarak olağanüstü, aklı başında ve gıpta edilen
bir ana babadan doğmuş
senin gibi iyi bir yol gösterici çıkardı."

O zaman Argos'un katili haberci yanıtladı onu ve dedi ki:

"Evet ihtiyar, tüm bu dediklerin doğru.
Ancak bana tam olarak bu görkemli
ve zengin hazineleri nereye götürdüğünü açıklar mısın?
Saklamak için, yabancı insanlara mı götürüyorsun?
Yoksa çatışmada Akhalardan hiç de aşağı olmayan
yiğit oğlun öldüğü için, siz tüm Troyalılar korktunuz
ve kutsal Troya'yı terk mi ediyorsunuz?"

O zaman ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ama sen kimsin ey hayranlık uyandıran adam?
Kimdir senin anan baban? Kadersiz oğlumun ölümü için
bana ne kadar güzel sözler söyledin."

Haberci Hermes yanıtladı onu:

"İhtiyar beni deniyor ve bana tanrısal Hektor'u soruyorsun.
Yiğitliğe ün veren çatışmada
ve gemilerin yanında, Argosluları kovalayıp tunç uçlu
mızrağıyla çivileyerek öldürürken, pek çok kez gözlerimle
gördüm. Biz de uzakta durup ona hayran hayran bakardık.
Çünkü Atreus'un oğluna öfkeli olan Akhilleus,

bizi savaşmamız için bırakmıyordu.
Ben onun yardımcısıyım
ve aynı gemi getirdi bizi buraya. Myrmidonlardanım ve
babam da senin gibi çok zengin bir ihtiyar olan Polyktor.
Benden başka altı oğlu var, yedincisi de benim.
Aramızda kura çektik
ve buraya gelmek bana düştü.
Şimdi de gemilerden ovaya geldim; çünkü gün ağarır
ağarmaz canlı gözlü Akhalar kentin çevresinde yeniden
başlayacaklar savaşa. Artık oturmaktan sıkıldılar ve çatışma
için yanıp tutuşuyorlar. Kralları da artık zapt edemiyor
onları."

Tanrı biçimli Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Eğer sen gerçekten Peleus'un oğlu Akhilleus'un
yardımcısıysan, gel şimdi söyle bana tüm gerçeği:
Oğlumun bedeni hâlâ gemilerde mi? Yoksa Akhilleus onu
parçalara ayırıp köpeklere attı mı?"

Yanıtladı onu haberci Hermes ve dedi ki:

"İhtiyar, henüz kuşlar da akbabalar da yemedi onu.
Burada barakalarda, Akhilleus'un gemisinin yakınında
yatıyor. Oraya yattığından bu yana on iki gün geçti;
ancak ne bedeni çürüdü ne de
ölüleri ortadan kaldıran solucanlar yediler henüz onu.
Ancak Akhilleus şafak söktüğünde, onu sevgili yoldaşının
mezarının çevresinde zalimce sürükleyip duruyor.
Ama daha parçalanmadı. Nasıl zarar görmemiş olduğunu
sen de aşağıya indiğin zaman göreceksin! Üzerindeki
kanlar yıkanmış durumda ve tertemiz bedeni;
tüm yaraları da kapanmış vaziyette.
Onu tunç atışlarıyla vurdukları için çok sayıdaydı yarası.
Mutlu tanrılar senin oğlunla ölü bile olsa bu kadar çok
ilgileniyor, çünkü onu yüreklerinin derinliklerinden
seviyordu onlar."

Bunları söyledi. İhtiyar da hayret edip yanıtladı onu:

"Evladım, birinin tanrılara olması gerektiği gibi armağanlar sunması iyi bir şey.
Oğlum yaşadığı sürece hiçbir zaman Olymposlu tanrıları unutmadı evinde! Bu yüzden onlar da, onun ölüsünü bile unutmadılar. Şimdi benden bu güzel maşrapayı kabul et ve kurtar beni; yol göster bana ve tanrıların yardımıyla Peleus'un barakasına gideyim."

Argos'un katili haberci onu yanıtlayarak dedi ki:

"Sanki toy bir delikanlıymışım gibi kandırmak istersin beni. Ancak senden Akhilleus'un bilgisi olmadan hediye kabul etmem için, ikna edemezsin beni.
Ben ona çok saygı duyar ve başıma bir şey gelir diye, ondan gizli bir şey almaktan korkarım. Sana karadan ya da denizden ünlü Argos'a dek seve seve yol gösteririm. Hiç kimse kılavuzunu küçümseyip de vuramaz seni."

Hermes bunları söyleyerek hızla atladı arabaya ve kamçıyla dizginleri aldı eline; atlar ile katırlara da büyük bir güç verdi. Gemilerin oradaki sura ve hendeğe vardıklarında da bekçileri akşam yemeğiyle uğraşır halde buldular. Haberci Hermes, hepsinin uykuya dalmasını sağladı ve sürgüleri itip kapıları açarak Priamos'un arabadaki zengin hediyelerini içeri soktu.
Kısa bir süre sonra da Peleus'un oğlunun barakasına vardılar. Barakayı, Myrmidonlar, kralları için çam ağaçlarından odunlar keserek yapmışlar, çatısının üzerine de ıslak ovadan kestikleri sazları koymuşlardı; çevresinde de kralları için sık çitlerle korunan büyük bir avlu yapmışlardı; yerleştirmek için üç, çıkarmak için de yine başka üç Akha gerektiren, çam ağacından bir sürgü de kapının güvenliğini sağlıyordu. Yalnızca Akhilleus itebiliyordu onu tek başına.
O zaman Hermes ihtiyar için çıkardı onu ve hızlı Akhilleus için getirdiği görkemli hediyeleri içeri soktu. Arabadan aşağı atlayarak ona dedi ki:

"İhtiyar, seninle buraya kadar gelmiş olan ben, ölümsüz bir tanrı olan Hermes'im! Beni, sana yol göstermem için babam gönderdi. Ancak ben, Akhilleus beni görmesin diye, şimdi gidiyorum. Çünkü ölümsüz bir tanrının insanlara bu kadar açık açık yardım etmesi yakışık almaz! Ancak sen gir ve kapan Akhilleus'un dizlerine; yüreğini etkilemek için ona babasının, güzel saçlı annesinin ve oğlunun adıyla yalvar."

Hermes bunları söyledi ve uçsuz bucaksız Olympos'a doğru gitti. Priamos da arabadan aşağı atladı. İdaios'u atları ve katırları tutması için orada bıraktı. İhtiyar da dümdüz ilerleyerek, tanrılar tarafından sevilen Akhilleus'un oturmakta olduğu barakaya gitti. Onu orada buldu, yoldaşları uzakta oturuyorlardı. Yalnızca ikisi, Automedon ile yiğit Alkimos duruyor ve ona hizmet ediyorlardı. O da akşam yemeğini henüz bitirmişti ve hâlâ masanın başından kalkmamış durumdaydı. Büyük Priamos diğerleri farkına varmadan girdi. Onun yanında durup elleriyle Akhilleus'un dizlerine sarılarak, onca oğlunu öldürmüş olan insan katili ve korkunç ellerini öptü. Bir insanın başına büyük bir bela geldiği zaman, vatanından birini öldürdüğünde, başka bir yere, zengin bir adamın evine gider de onu gören herkes nasıl şaşırırsa; işte Akhilleus da tanrıya denk Priamos'u gördüğünde, öyle şaşırdı. Diğerleri de şaşırıp birbirlerine baktılar. O zaman Priamos ona yalvarmaya ve şunları söylemeye başladı:

"Tanrı biçimli Akhilleus, benim gibi, ihtiyarlığın uğursuz günlerine erişmiş babanı hatırla. Belki çevresinde onu kötülükten koruyacak kimse olmaksızın, çevresinde komşuları canını sıkarlar bir gün. Bununla birlikte o senin yaşadığını öğrenip sevinir ve hep oğlunu Troya'dan döndüğü zaman görmeyi umar. Ama ben herkesten çok daha mutsuzum. Çünkü burada geniş Troya'daki en iyi oğulları dünyaya getirdim ve

onlardan hiçbiri kalmadı bana.
Akhalar geldiğinde elli oğlum vardı.
On dokuzu aynı annedendi; diğerlerini de bana
saraylarımdaki kadınlar doğurmuşlardı. Bunların çoğunu
Ares yok etti. Hepsinin içinden de en kötüleri kaldı bana.
Bizi ve kenti kurtarmakta olan Hektor'u da
vatanı için savaşırken sen öldürdün. İşte Akha
gemilerine onun için, onun kefaretini ödemek için
geldim ve sayısız fidye getirdim. Akhilleus, tanrılara
saygı göster ve aklına babanı getirip merhamet et bana!
Ben ondan çok daha mutsuzum. Benim başıma
gelenler, başka hiçbir faninin daha başına gelmedi:
Uzat, oğlumu öldüren eli öpeyim!"

Bunları söyledi ve Akhilleus'un babası için ağlamak
istemesini sağladı. O da ihtiyarın elini tutarak yavaşça
uzaklaştırdı kendinden. O, Akhilleus'un ayaklarının
dibine düşmüş, insan katili Hektor için ağlıyor,
Akhilleus da kâh babası için, kâh Patroklos için ağlıyordu;
hıçkırıkları barakada yankılanıyordu.

Tanrısal Akhilleus artık ağlamaya doyduğunda, hemen
kalktı tahtından ve ihtiyarın elini tutarak ayağa kaldırdı.
Ak saçlarına ve ak sakallarına acıyordu.
Onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledi:

"Talihsiz! Derinden kanamış yüreğin! Nasıl cesaret
ettin tek başına Akha gemilerine gelip senin
pek çok yiğit oğlunu öldüren adamın karşısına çıkmaya?
Ancak gel şimdi ve otur sandalyeye. Her ne kadar çok
üzgün olsak da gel ruhumuzun derinliklerinde biraz huzur
bulmak için acılarımızı bir kenara bırakalım. Tanrılar,
çilekeş insanların hep kederle yaşamasını istiyorlar;
bir tek onların derdi yok. Zeus'un taraçasında iki
küp dolusu hediye vardır: Birinde belalar durur,
diğerinde iyi şeyler. Bu, birbirine karışmış hediyeleri
Zeus kime verirse, o kişi kimi zaman
belalara rast gelir, kimi zaman da iyiliklere.

Ama kime sadece kötülüklerden verirse, onu mutsuz eder;
tüm yeryüzünde kara bela peşini bırakmaz onun; ne
insanlardan, ne tanrılardan saygı görmeden oradan oraya
dolaşıp durur. İşte Peleus'a da tanrılar, doğduğu gün
görkemli hediyeler verdiler.
Çünkü servetiyle tüm insanları geride bırakıyordu.
Myrmidonların kralıydı; her ne kadar bir fani olsa da,
ona karısı olarak bir Tanrıça verdiler. Ama tüm
bunlarla birlikte Tanrı ona bir de bela verdi;
evinde bir gün gelip de krallık edecek çocukları yoktu.
Yalnızca bir oğul getirdi dünyaya,
o da yaşlanmaya fırsat bulamadı.
Ben de özen gösteremiyorum ona ihtiyarlığında.
Vatanımdan çok uzakta, burada Troya'dayım ve hem sana,
hem çocuklarına zulmediyorum. Önceleri senin mutlu
olduğunu duyardık. Makar'ın ülkesi Lesbos'ta,
Frigya'nın üzerinde ve büyük Hellespontos'ta oturan
kaç kişi varsa, hepsi çocuklarınla ve servetinle herkesi
geride bıraktığını söyler. Tanrılar sana bu belayı
gönderdiğinden beri, kentin çevresinde sürekli
çatışmalar ve katliamlar olmakta. Bununla birlikte
sabret ve durmaksızın ağıt yakmayı bırak. Çünkü
oğlun için hissettiğin kederle hiçbir şey elde edemezsin;
diriltemezsin de onu. Yalnızca bu dertle başka bir bela
açabilirsin başına."

Tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey tanrı soylu Akhilleus, Hektor barakalarında
gömülmemiş halde yatarken, bana oturmamı söyleme.
Yalnız azat et, onu da göreyim gözlerimle.
Sana getirdiğimiz bu zengin fidyeleri kabul et.
Dilerim sen de, bana bunca acımış ve beni yaşamam ve
gün ışığını görmem için bırakmışken, tekrar vatanına
dönme mutluluğuna erişirsin."

Ancak o zaman ayağı tez Akhilleus ona sertçe bakıp
dedi ki:

"Artık kızdırma beni ihtiyar.
Ben de sana Hektor'u vermeyi düşünüyorum.
Çünkü Zeus bana, deniz ihtiyarının kızı olan annemle
haber gönderdi. Şimdi anlıyorum ey Priamos; ve seni
buraya, Akha gemilerine tanrılardan birinin getirdiğini
görüyorum. Çünkü her ne kadar yiğit olsa da
hiç kimse buralara, ordugâha gelmeye cesaret edemezdi.
Ne bekçilerin gözünden kaçabilirdi, ne de kapılarımızın
sürgülerini kolaylıkla kaldırabilirdi. Bu yüzden de
kederlerle daha fazla kızdırma ruhumu; belki sana da
merhamet etmem, burada barakalarımda her ne kadar
bana duacı olsan da
çiğnerim Zeus'un dileğini."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup dinledi onu. Peleus'un
oğlu da bir aslan gibi atıldı barakasından dışarı. Yalnız
değildi, yanında iki seyisi vardı: Kahraman Automedon
ile Alkimos. Patroklos'un ölümünün ardından
diğerlerinin içinde en çok onlara değer veriyordu.
İşte onlar boyunduruktan çözdüler atlarla katırları
ve ihtiyarın habercisini de barakanın içine sokup
oturttular. Ardından güzel oymalı arabadan
Hektor'un sınırsız hediyelerini indirdiler. Yalnızca
Priamos'un ölüyü örterek onu saraylarına götürmek üzere
kullanması için, iki giysiyle bir güzel gömlek bıraktılar.
Daha sonra da Akhilleus, kölelerine seslenerek onlara
Priamos'un oğlunu görüp de acısından dolayı ağıtlarına
engel olamamasını engellemek için ölüyü uzağa
götürmelerini, yıkayıp yağ ile ovmalarını söyledi. Belki de
Priamos çocuğunu görünce yine öfkeyle dolup taşar
ve buna kızan Akhilleus da Zeus'un isteğine karşı gelerek
onu öldürebilirdi. Köleler onu yıkayıp yağla ovduktan
sonra güzel giysi ve gömlekle sardılar. Akhilleus da onu
kaldırıp ölü yatağına yatırdı. Ardından da yoldaşları onu
alarak görkemli arabaya koydular.
O zaman da derin derin iç çekip ağlamaya başladı
ve sevgili yoldaşına ismiyle seslenerek ona dedi ki:

"Ey Patroklos; eğer aşağıda Hades'te tanrısal Hektor'u
bana zengin fidyeler verdiği için sevgili babasına geri
verdiğimi öğrenirsen sakın kızma bana. Ben tüm
bunlardan olması gerektiği gibi sana da bağışlayacağım."

Tanrısal Akhilleus bunları söyledi. Barakasına geri dönüp
daha önce kalkmış olduğu, diğer duvarın karşısında duran
görkemli tahtına oturdu ve Priamos'a dedi ki:

"İhtiyar, oğlun serbest artık ve ölü yatağında yatıyor.
Şafak görünür görünmez onu görecek
ve aşağıdan yanına alarak gideceksin. Şimdi gel
akşam yemeği yiyelim. Çünkü güzel saçlı
Niobe de evinde gençliklerinin en güzel çağlarında
on iki çocuğunu, altı kızını ve altı oğlunu kaybettiği
gün, ihmal etmedi yemek yemeyi.
Oğullarının hepsi Niobe'ye öfkelenmiş olan gümüş yaylı
Apollon tarafından,
kızları da yine okçu Artemis tarafından öldürülmüştü.
Niobe, kendisinin bir sürü çocuk doğurduğunu, ama
Leto'nun yalnızca iki çocuk doğurduğunu söyleyerek,
Leto ile kendisini kıyaslıyordu. Onlar dokuz gün
boyunca yattılar öldürülmüş olarak;
onları gömecek kimse yoktu.
Çünkü Zeus halkı taşa çevirmişti. Ama sonunda
onuncu gün, göksel tanrılar alıp gömdüler onları.
O zaman da Niobe, artık ağlamaktan bitkin düşünce,
yemek yemeyi hatırladı. Şimdi de kayaların içinde ve
Sipylos dağlarının ıssız köşelerinde,
Akheloos ırmağının çevresinde oyuna duran su perilerinin
yaşadığı söylenen yerde, taş kesmiş halde durup
hâlâ tanrıların kendisine gönderdiği belalar
nedeniyle çile çekiyor. Gel ihtiyar, biz de yiyelim.
Daha onra, oğlunu Troya'ya götürdüğünde yine
ağlayabilirsin sevgili oğlun için.
Seninle birlikte başka birçok kişi de ağlar."[3]

[3] Akhilleus, konuğuna eşlik etmek için tekrar yemek yiyor.

Çevik Akhilleus bunları söyledi ve kalkıp beyaz bir koyun
kesti. Yoldaşları da onu yüzüp hünerle hazırlamaya
başladı. Daha sonra da onu dikkatle parçalara ayırıp şişlere
geçirdiler; bir güzel pişirdikten sonra ateşten çektiler.
Ardından Automedon, güzel sepetin içindeki ekmekleri
alıp masaya paylaştırdı.
Yine eti de Akhilleus pay etti. O zaman önlerinde duran
hazır yemeğe uzattılar ellerini. Sonunda artık iyice
doyduklarında, Dardanoslu Priamos, Akhilleus'un
boyuna posuna hayran oldu.
Tanrılara benziyordu.
Akhilleus da Dardanosoğlu Priamos'un sözlerini
dinleyerek ve iyi yürekli haline bakarak hayran kaldı ona.
Birbirlerine bakmaya da doyduklarında, ilk önce tanrı
biçimli Priamos Akhilleus'a dedi ki:

"Akhilleus haydi çabucak yatır beni de doyayım tatlı uykuya.
Çünkü oğlum senin ellerinle öldürüldüğünden beri
kapanmadı gözlerim. Durmadan inleyip ağlıyor ve dertlerimi
düşünerek gece gündüz avlumdaki çamurların içinde
yuvarlanıyorum. Şimdi ekmek yiyip kara şarap içtim;
daha önce ağzıma hiçbir şey koymamıştım."

Bunları söyledi. Akhilleus da yoldaşlarına ve
hizmetçilerine salona bir yatak serip
üzerine güzel erguvani döşeği koymalarını,
üzerine de halılar yaymalarını ve yatarken üzerini
örtmesi için tüylü kaputlar koymalarını buyurdu.
Onlar da ellerinde ışık tutarak dışarı çıktılar. Hemen
iki yatak hazırlandı. O zaman tanrısal Akhilleus
Priamos'a takılmak için dedi ki:

"Sevgili ihtiyar dışarıda uyu sen.
Belki, alışıldığı üzere her bir iş hakkında konuşmak için
yanıma gelip oturan Akha komutanlarından biri gelir.
Eğer onlardan biri karanlık gecenin içinde seni görürse
hemen koşup Kral Agamemnon'a söyleyebilir.
O zaman da ölünün kurtuluşu gecikebilir.

Gerçekten de söyle bana,
anlı şanlı Hektor'u gömmek için kaç gün gerek sana?
O zamana kadar orduyu tutup savaşa çıkmayayım."

O zaman tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Eğer istersen bana bu iyiliği yap da
Hektor'u olması gerektiği gibi gömeyim.
Biliyorsun burada kentte hapis durumdayız;
odunlar da uzakta, dağdadır; tüm Troyalılar ise
korku içindeler. Dokuz gün ölüye evde ağlar,
onuncu gün de onu gömeriz ve ölü yemeğini yer halk.
On birinci gün bir anıt yükseltir, ardından da artık
on ikinci gün, eğer gerekirse yeninden başlarız savaşa."

Tanrısal Akhilleus onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Priamos; tüm bunlar senin hatırına
istediğin gibi olacak.
Bana söylediğin süre boyunca durduracağım savaşı."

Bunları söyledi ve ona cesaret vermek için ihtiyarın sağ elini bileğinden tuttu.

Haberci ile Priamos orada, avluda akıllarında düşünceler ve tedbirlerle uzanıp yattılar. Akhilleus da iyi yapılmış barakanın derinlerinde uzandı;
güzel Briseis de yanına yattı.

Diğer tanrılar ve insanlar da tüm bir gece boyunca tatlı uykuya dalmış halde uyudular. Yalnızca Argos'u öldüren Hermes'i uyku tutmadı. Sürekli
Kral Priamos'u kapılarda duran bekçiler fark etmeden gemilerden nasıl çıkaracağını düşünüyordu. Başının üzerinde durup ona dedi ki:

"İhtiyar, aklına hiç kötü şeyler getirmiyor, Akhilleus'tan cesaret alarak düşmanlarının arasında kaygısızca uyuyorsun. Şimdi sınırsız bir fidyeyle sevgili oğlunu kurtardın. Eğer Atreus'un oğlu ve diğer Akhalar senin

burada olduğunu öğrenirlerse,
geride kalan oğulların senin dirine bunların üç katını
vermek zorunda kalabilirler."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup haberciyi uyandırdı.

O zaman Hermes atlarla katırları boyunduruğa vurup
ordunun içinden kimse onları fark etmeden hızla
sürmeye başladı.

Ancak Zeus'un yarattığı, güzel sularıyla taşkın akan
Ksanthos ırmağının geçidine vardıklarında, Hermes
onları bırakarak yüksek Olympos'un yolunu tuttu.
Safran duvaklı Eos da tüm yeryüzüne yayılmaktaydı.

Diğer ikisi ağıtlar ve inlemelerle savaş arabasını kente
doğru sürüyorlardı. Katırlar da ölüyü taşıyorlardı.
Önceleri kimse görmedi onları; güzel kemerli kadınlar
bile görmedi. Yalnızca altın Afrodite'ye benzeyen
Kassandra gördü. Pergamos'un akropolüne çıkmıştı ve
oradan arabanın üzerinde duran sevgili babası ile
tüm kente haber yayan tellalı gördü. Hektor'un da diğer
arabada ölü yatağında yattığını gördü ve o zaman
feryat etmeye başlayıp tüm kente seslendi:

"Troyalı erkekler ve kadınlar, bir
zamanlar sağ salim çatışmadan döndüğünü gördüğünüzde
yüreklerinize su serpen Hektor'u görmeye koşun.
O tüm bir halkın neşesi ve gururuydu!"

Bunları söyledi. Kentte kimse kalmadı; ne bir kadın,
ne bir erkek. Hepsini dayanılmaz bir keder sarmıştı.
Orada, kapıların yanında ölüyü getirmekte olan
Priamos'a rastladılar. Öncelikle güzel tekerlekli arabaya,
saçlarını yolarak ve ölünün kafasını kucaklayarak,
sevgili karısı ile saygıdeğer annesi atıldı.
Dört bir yanda da halk duruyor ve hepsi ağıt yakıyordu.
Eğer ihtiyar arabanın üzerinden konuşup halkına şunları
söylemeseydi, orada kapıların önünde Hektor için
bütün gün, güneş batana kadar ağlayacaklardı:

"Yolu açın da geçsin katırlar. Daha sonra, saraylarıma
gittiğimde doyarsınız ağlamaya."

Bunları söyledi. Diğerleri de kenara çekilip
arabaya yol açtılar. Görkemli sarayına girip onu
güzel yatağının üzerine koyduktan sonra, yanına
her zaman ağlamayı ve ağıtları başlatan
ağıtçıları koydular. Onların arasından ilk önce ak kollu
Andromakhe ellerinde insan katili Hektor'un başını
tutarak ağıt yakmaya başladı:

"Kocam, genç yaşta öldün ve evde dul bıraktın beni!
Senin ve talihsiz benim birlikte dünyaya
getirdiğimiz bahtsız oğlun da henüz çok küçük.
Sanırım büyüyemeyecek de. Çünkü sen, şimdi yol
olup gitmişken, öncelikle bu kent baştan aşağı
yakılıp yıkılacak. Sendin bu kentin koruyucusu,
sen kurtarırdın küçük çocukları ve kadınları. Ama şimdi
onlar koca karınlı gemilerle uzaklara, gurbete gidecekler.
Ben de onlarla birlikte gideceğim. Sen de evladım, esarete
benimle birlikte geleceksin, orada da gaddar bir efendi için
çalışacaksın ya da Akhalardan biri seni yakalayıp Hektor
onun kardeşini, babasını ya da oğlunu öldürdüğü için
kara ölümü bulman için surdan aşağıya atacak tutkuyla.
Pek çok Akha, Hektor'un elleriyle öldürülmüş
olarak toprağı dişledi. Senin baban felaket dolu
çatışmanın içinde sert ve vahşi bir erdi. Bundan
dolayı da şimdi acıyla ağlıyor kentin içinde tüm bir halk...
Hektor, annenin babanın gözyaşları ve ağıtlarla
toprağı sulamasını sağladın. En çok da benim.
Onulmaz bir yara olarak kalacaksın sen bende!
Sen yatağında elini bana uzatarak ölmedin. Gece
gündüz, sonsuza dek hatırlayarak ağlamam için
tek bir güzel söz bile edemedin!"

Bunları söylüyordu sıcak gözyaşları dökerek, kadınlar da
çevresinde derin derin inliyorlardı. Daha sonra da Hekabe
başladı acı bir ağıda. Şunları söylüyordu:

"Hektor, tüm oğullarımız içinde en çok seni severdi
yüreğim. Yaşadığın süre boyunca tanrılar da severlerdi
seni; şimdi ölü halinle bile hala seviyorlar seni.
Çünkü Akhilleus, diğer oğullarımın hangisini yakaladıysa
denizin ötesinde Samos'a, İmbros'a ve yabancıları
sevmeyen Lemnos'a satıyordu. Ancak seni
öldürdükten sonra, her fırsatta öldürmüş
olduğun yoldaşı Patroklos'un mezarının etrafında
sürükledi. Ancak bu da onu diriltmedi. Şimdi de
serin serin ve bozulmamış halde yatıyorsun saraylarda.
Gümüş yaylı Apollon'un acımasız oklarıyla vurduğu
bir kişiye benziyorsun[4]."

Bunları söyledi ağlayarak. Dört bir yandan
bitmek bilmez gözyaşları ile feryatlar yükseliyordu.
Üçüncü olarak da Helene başladı ağıt yakmaya ve
şunları söylemeye:

"Hektor, kocamın kardeşleri arasında en çok sevdiğim.
Kocam tanrı biçimli Paris getirdi beni buraya Troya'ya,
keşke o da kurtulmaz olaydı!
Yirmi yıl oldu vatanımdan buraya geleli.
O günden bu yana ne kötü bir laf işittim senden
ne de bir hakaret. Kocamın kardeşlerinden
bir başkası ya da eltilerimden biri ve kaynanam
(aslında bir şey demem kayınpederime,
babam gibiydi o, her zaman tatlı dilli)
burada saraylarda beni azarlayacak olsa sen
bir öğüdünle ya da iyi bir sözünle değiştirirdin
her zaman fikrini. Bu yüzden de kanayan bir yürekle
senin için ve talihsiz biri olan kendim için ağlıyorum.
Artık burada, Troya'da bir tek arkadaşım bile kalmadı;
kimse benden hoşlanmıyor!"

Bunları söyledi ağlayarak. Halktan sayısız kişi de dört
bir yanında derin derin inliyordu.

[4] Yani tıpkı acı çekmeksizin ani bir ölümle yok olmuş biri gibi; erkekler için böylesi ölümlerin sorumlusu Apollon'du. Tıpkı kadınlar için Artemis'in olduğu gibi.

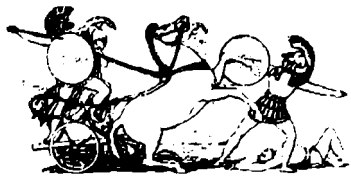
O zaman ihtiyar Priamos kalabalığa dedi ki:

"Troyalılar, şimdi kente odun getirin. Sakın Akhaların size tuzak kuracaklarından korkmayın.
Çünkü Akhilleus, kara gemilerle beni buraya gönderirken bana, kimsenin on ikinci gün gelmeden bizimle savaşmayacağına söz verdi!"

Bunları söyledi. Diğerleri de arabalara öküzlerle katırları koştular ve çabucak kentin önünde toplandılar.
Dokuz gün ormandan ölçüsüz odun getirdiler.
Işık saçan onuncu şafak göründüğünde,
o zaman Hektor'u çıkardılar ve ağlayarak onu
götürüp odunların üzerine koyup ardından da odunları
ateşe verdiler.

Genç Eos'tan doğma yeni bir şafak göründüğünde de
şanlı Hektor'un odunlarının etrafında toplandı tüm halk.
Tüm Troyalılar toplandıklarında önce parıldayan şarapla
bir uçtan bir uca hâlâ yanmakta olan alevleri söndürdüler.
Daha sonra da kardeşleri ile arkadaşları, yanaklarından
dökülen sıcak gözyaşları ve ağıtlarla ak kemiklerini
topladılar. Ardından kemikleri altın bir lahite koyarak
yumuşak erguvani bir örtüyle örttüler.
O zaman lahdi, üzerini bir sürü büyük taşla kapattıkları
derin bir mezara indirdiler. Onun adına çabucak bir anıt
yaparak, dört yanına,
güzel dizlikli Akhalar saldırmasın diye
gözetleme kuleleri diktiler. Anıtı yaptıktan sonra da geri
dönüp sırayla bir araya gelerek tanrıların beslediği Kral
Priamos'un saraylarında yemek yemeye oturdular.

Böylelikle de yiğit Hektor'un cenaze töreni son buldu.



ADLAR DİZİNİ

A

Abantlar: Euboie'nin eski sakinleri
Abarbaree: Su perisi
Abas: Troyalı Eurydamas'ın oğlu
Abiolar: Skithilar'ın halkı
Ableros: Troyalı bir savaşçı
Abydos: Troya kenti
Adamas: Frigyalı Asios'un oğlu
Admetos: Eumelos'un babası, Pherailerin kralı
Adrasteia: Küçük Asya'da bir kent
Adrastos: Bir Troyalı
Adrastos: Sikyonlu, Talas'ın oğlu
Adrestos: Perkoteli, Merops'un oğlu ve Amphios'un kardeşi
Afrodite: Aşk Tanrıçası
Agakleos: Myrmidonlu Epeigeus'un babası
Agamede: Augeias'ın kızı
Agamemnon: Atreus'un oğlu, Argos ve Mykene kralı
Agapenor: Arkadialıların hükümranı Ankaios'un oğlu
Agasthenes: Augeias'ın oğlu, Polyksenios'un babası, Elis kralı
Agastrophos: Troyalı Paion'un oğlu
Agathon: Priamos'un oğlu
Agaue: Nereus kızı
Agelaos: Akhalı bir savaşçı
Agelaos: Troyalı Phradmon'un oğlu
Agenor: Troyalı Antenor'un oğlu
Agleie: Nireus'un annesi ve Syme kralı Kharpos'un eşi
Agrios: Portheus'un oğlu
Aiakos: Peleus'un babası
Aiakosoğlu: Peleus
Aias: Oileus ile Eriopis'in oğlu; Lokrislilerin önderi
Aias: Telamon'un oğlu; Selamislilerin önderi
Aigai: Akha kenti
Aigaion: Dev
Aigialeia: Adrastos'un kızı, Argoslu Diomedes'in eşi
Aigialos: Akha'nın eski adı
Aigialos: Paphlagonia'da bir yer
Aigilipis: Kuzeybatı Yunanistan'da bir yer
Aigina: Saronik körfezinde bir ada
Aigion: Akhaia şehri
Aineias: Troyalı önder; Ankhises ile Afrodite'nin oğlu
Ainien: Thessalia kabilesi
Ainios: Paionialı bir savaşçı
Ainos: Trakya kenti
Aiolos: Sisyphos'un babası
Aipeia: Messinia'nın kenti
Aipy: Nestor'un hâkimiyeti altındaki kent
Aipytos: Elatos'un oğlu, Arkadia'daki Phaisones'in kralı
Aisepos: Mysia'da ırmak
Aisepos: Troyalı Bukolion'un oğlu

Aisyetes: Troyalı Alkathoos'un ve Antenor'un babası
Aisyme: Trakya kenti
Aisymnos: Akhalı
Aithe: Agamemnon'un kısrağı
Aithioplar: Yüksek Nil bölgesinde yaşayan bir halk
Aithon: Hektor'un atı
Aithre: Pittheus'un kızı, Aigaion'un karısı, Theseus'un annesi
Aitik: Thesalia halkı
Aitolialılar: Yunanistan'da yaşayan bir halk.
Akamas: Antenor'un oğlu, Dardanosların hükümranı
Akamas: Eussyros'un oğlu, Trakyalıların hükümranı
Akassamenos: Periboia'nın babası, Trakya kralı
Akheloos: Aitolia'ya dökülen ırmak
Akheloos: Frigya'da bir ırmak
Akhilleus (Akhilleas): Phita kralı; Thetis ile Peleus'un oğlu
Akrision: Danae'nin babası, Argos kralı
Aksios: Trakya'da bir ırmak
Aksylos: Trakya Arisbeli Teuthras'ın oğlu
Aktaie: Nereus kızı
Aktor: Azeusoğlu (Azeus'un oğlu) Orkhomenoslu Astyokhe'nin babası
Aktor: Menoitios'un babası
Aktor: Phorbas'ın oğlu, Augeia'nın kardeşi, Molione'nin eşi, Eurytos'un ve Kteatos'un babası
Aktoroğlu: Myrmidonlu Aktor'un oğlu Ekhekhles
Alastor: Lykialı bir savaşçı
Alastor: Pyloslu bir savaşçı
Alastor: Troas'ın babası
Alegenoroğlu: Alegenor'un oğlu Promakhos
Aleion Ovası: Kilikya'da bir bölge
Aleksandros: *bkz.* Paris
Alektryon: Leitos'un babası
Alesion: Elis'in köyü
Alizonlar: Troyalıların müttefiki bir halk
Alkandros: Lykialı bir savaşçı
Alkathoos: Troyalı Aisyetes'in oğlu
Alkestis: Pelias'ın kızı, Phereslerin kralı Admeton'un eşi
Alkimedon: Laerkes'in oğlu, Myrmidonların komutanı, Patroklos'un ölümünden sonra Akhilleus'un seyisi
Alkimos: Akhilleus'un yoldaşı
Alkmaon: Akhalı Thestor'un oğlu
Alkmene: Herakles'in annesi
Alkyone: *bkz.* Kleopatra
Aloeus (Aloeas): Poseidon'un oğlu, Otos'un ve Ephialtes'in babası
Alope: Akhilleus'un egemenliği altındaki kent
Alos: Akhilleus'un egemenliği altındaki kent
Alpheios: Tanrı/ırmak
Altes: Laothoe'nin babası, Pedasos'ta Leleglerin kralı
Althaia: Leda'nın kız kardeşi, Meleagros'un annesi

Alybe: Pontos'un kenti
Amansız Kavga: (kişileştirme)
Amarynkeus (Amarynkeas): Alektor'un oğlu, Diores'in babası, Epeoluların komutanı
Amatheia: Nereus kızı
Amazonlar: Karadeniz bölgesinde savaşçı kadınlar
Amisodaros: Atymnis'in, Mares'in babası, Karia kralı
Amopaon: Troyalı Polyhaimon'un oğlu
Amphidamas: Khytereli bir kişi
Amphidamas: Opoeisli bir kişi
Amphigeneia: Elis kenti
Amphiklos: Troyalı bir savaşçı
Amphimakhos: Kteatos'un oğlu, Epeoların komutanı, Elisli
Amphimakhos: Nomion'un oğlu
Amphinome: Nereus kızı
Amphion: Epeoiosların komutanı
Amphios: Apaisoslu Selagos'un oğlu
Amphios: Merops'un oğlu, Adrastos'un erkek kardeşi, Troyalıların komutanı
Amphithoe: Nereus kızı
Amphitryon: Tirynsli kral Alkaios'un oğlu, Herakles'i besleyip büyüten Alkmene'nin eşi
Amphoteros: Troyalı bir savaşçı
Amydon: Paionia kenti
Amyklai: Lakonia kenti
Amyntor: Ormenos'un oğlu, Phoiniks'in babası
Andraimon: Aitolialı Thoas'ın babası
Andrestos: Troyalı bir savaşçı
Andromakhe: Eetion'un kızı, Hektor'un eşi
Anemoeria: Phokis kenti, Delphoi yakınlarında
Ankaios: Lykurgos'un oğlu, Arkadialıların hükümranı
Ankaios: Pleuronlu bir kişi
Ankhises: Aineias'ın babası
Ankhises: Sikyonlu Ekhepolos'un babası
Ankialos: Akhalı bir savaşçı
Anteia: Proitos'un eşi
Antenor: Aisyete'nin oğlu, Theano'nun eşi, Troyalıların komutanı
Antenoroğlu: *bkz.* Helikaon, İphidamas, Koon, Laodokos, Pedaios
Anthedon: Boiota kenti
Antheia: Messinia kenti
Anthemion: Troyalı Simoeis'in babası
Anthemionoğlu Simoeis: *bkz.* Simoeisli
Antilokhos: Nestor'un oğlu
Antimakhos: Troyalıların hükümdarı
Antiphates: Troyalı bir savaşçı
Antiphonos: Priamos'un oğlu
Antiphos: Priamosoğlu
Antiphos: Talaimenes'in oğlu, Maionlu, Troyalıların müttefiği
Antiphos: Thessalos'un oğlu
Antron: Thessalia kenti
Apaisos: Anadolu'da bir kent
Aphareus (Aphareas): Akhalı Kaletor'un oğlu

Apisaon: Hippasosoğlu, Paionialı bir savaşçı
Apisaon: Phausiosoğlu, Troyalı bir savaşçı
Apollon: Güneş tanrısı
Apseudes: Nereus kızı
Araba: Büyükayı takımyıldızı
Areilykos: Prothoenor'un babası
Areilykos: Troyalı bir savaşçı
Areithoos: Phylomedusa'nın eşi, Menesthios'un babası
Areithyree: Argos kenti
Arene: Elis kenti
Ares: Savaş tanrısı
Aretaon: Troyalı bir savaşçı
Aretos: Priamos'un oğlu
Argeusoğlu Polymelos: Troyalı bir savaşçı
Argissa: Thessalia'da bir bölge
Argos (ya da Argos'un başkenti): Diomedes'in kenti
Argos katili: Hermes
Argos: Agamemnon'un egemenliği altındaki kent
Argos: Peloponessos'da bir bölge
Argos: Thessalia'da bir ova; Pelasgların Argos'u
Ariadne: Minos'un kızı
Arimos: Kilikia ülkesi
Arion: Alastor'un atı
Arisbas: Akhalı Leokritos'un babası
Arisbe: Troya kenti
Arkadia: Arkadyalılar
Arkelokhos: Troyalı Antenor'un oğlu
Arkesilaos: Lykon'un oğlu, Boiotaların komutanı
Arkheptolemos: İphitos'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Arne: Boiota kenti
Arsinoos: Hekamede'nin babası, Tenedoslu
Artemis: Av tanrıçası
Asaios: Akhalı bir savaşçı
Asine: Argos kenti, Diomedes'in egemenliği altında
Asios: Abydoslu, Phainops'un babası
Asios: Arisbeli Hyrtakes'in oğlu, Troyalıların müttefiki
Asios: Dymas'ın babası, Hekabe'nin erkek kardeşi, Frigyalı
Asios: Kotyos'un oğlu, Manes'in halefi, Lydialıların kralı
Askalaphos: Ares'in oğlu, Kral İalmenos'un erkek kardeşi, Boiotalıların bir kısmının hükümranı
Askania: Anadolu'da bir ülke
Askanios: Hippothoon'un oğlu, Troyalıların müttefiki
Asklepios: Pdoaleiros'un ve Makhaon'un babası, Thessalos'un hükümranı ve ünlü hekim
Asopos: Boiotia'da bir ırmak; tanrı
Aspledon: Boiota kenti
Assarakos: Troas'ın oğlu
Asterion: Thessalia'daki Manesia yakınlarında köy
Asteropaios: Pelagon'un oğlu, Paionların hükümranı
Astyalos: Troyalı bir savaşçı

Astyanaks: Hektor'un oğlu
Astynoos: Protiaos'un oğlu
Astynoos: Troyalıların komutanı
Astyokhe: Azeusoğlu Aktor'un kızı, Askalaphos'un ve İalmenos'un annesi
Astyokhe: Phylas'ın kızı ve Tlepolemos'un annesi
Astypylos: Paionialı bir savaşçı
Athene (Pallas Athene): Zeus'un kızı; fazilet tanrıçası
Athos: Bir dağ
Atina: Attika'nın başşehri
Atinalılar: Attika'nın halkı
Atreus (Atreas): Pelops'un oğlu, Thyestes'in kardeşi
Atymnis: Amisodaros'un oğlu, Troyalı Mydon'un babası
Augeia: Lakonia'da bir kent
Augeia: Lokris'de bir kent
Augeias: Phorbas'ın oğlu, Agasthenes'in, Phyleus'un ve Agamede'nin babası, Kuzey Elis'in kralı
Aulis: Boiotia Limanı
Autolykos: Hermes'in oğlu, Odysseus'un dedesi
Automedon: Skyros'lu Diores'in oğlu, Akhilleus'un sürücüsü
Autonoos: Akhalı bir savaşçı
Autonoos: Troyalı bir savaşçı
Autophonos: Thebaili Polyphontes'in babası
Ayı: Takımyıldız
Azeus: Aktoros'un babası
Azeusoğlu Aktoros: Ekhekles'in babası

B

Balios: Akhilleus'un atı
Bathykles: Myrmidonlu Khalkas'ın oğlu
Batı Kapıları: *bkz.* Dardanos Kapıları
Batieia: Troya'da bir tepe
Bellerophontes: Glaikos'un oğlu, (*bkz.* Hipponoos)
Bessa: Lokrislilerin kenti
Bias: Atinalı bir savaşçı
Bias: Pyloslu önder
Bias: Troyalı bir savaşçı
Bienor: Troyalı bir savaşçı
Boagrios: Lokris'te bir nehir yatağı
Boibe: Thessalia kenti, Pherai yakınlarında
Boibeis: Thessalia'da göl
Boiotalılar: Yunanistan'da bir halk
Boreas: Rüzgâr (tanrılaştırılmış)
Boros: Lydianın Tarne'sinden gelme Maionlu Phaistos'un oğlu
Boros: Perieres'in oğlu, Peleus'un kızı Polydoros'un eşi
Briareus: *bkz.* Aigaion
Briseis: Brises'in kızı
Brises: Lyrnessos'ta duacı
Budeion: Magnesia ya da Phytiotis'te bir kent
Bukolion: Troyalı Laomedon'un oğlu ve su perisi Abarbaree'nin eşi
Bukolos: Atihalı Sphelos'un babası

Buprasion: Kuzay Helis kenti, Epeolu kralların kürsüsü
Byrseai: Lakonia kenti

D

Daidalos: (usta) İkaros'un babası
Daidor: Troyalı bir savaşçı
Damasos: Troyalı Tyipolemos'un babası
Danae: Akrision'un kızı, Perseus'un annesi
Dardanie: Hellespontos'ta, Dardanoslar
Dardanos Kapıları: *bkz.* Batı Kapıları
Dardanos: Troyalı Bias'ın oğlu
Dardanos: Zeus'un oğlu, İlios'un ve Erikhtonios'un babası, Troyalıların soyunun kurucusu
Dardanosoğlu: *bkz.* İlios ve Priamos
Dares: Phegeus'un ve İdaios'un babası, Troya'da Hephaistos'un duacısı
Daulis: Delphoi yakınlarında bir Phokis kenti
Deikoon: Troyalı Pergasos'un oğlu
Deiokhos: Akhalı bir savaşçı
Deiphobos: Priamos'un oğlu
Deipites: Priamos'un oğlu
Deipylos: Kapaneusoğlu Sthenelos'un yoldaşı
Deipyros: Akhalı bir savaşçı
Deisanor: Lykialı bir savaşçı
Deksios: İphinoos'un babası
Demeter: Hasat Tanrıçası
Demokoon: Priamos'un oğlu
Demoleon: Troyalı Antenor'un oğlu
Demukhos: Troyalı Philoktor'un oğlu
Deukalion: Minos ile Pasiphates'in oğlu, İdomeneus'un babası
Deukalionoğlu: İdomeneus
Diokles: Orsilokhos'un oğlu, Kreton ile Orsilokhos'un babası, Pherai kralı
Diomede: Phorbas'ın kızı
Diomedes: Tydeus'un oğlu, Argos kralı
Dion: Euboie kenti
Diones: Afrodite'nin annesi
Dionysos: Şarap Tanrısı
Diores: Amorynkeusoğlu, Troyalılar boyunca Epeoluların hükümranı
Dodone: Yunanistan'da bir kent
Dolon: Troyalı Eumedes'in oğlu
Dolopion: Troyalı Hypsenor'un babası, Skamandros'un duacısı
Doloplar: Thessalia kabilesi
Dolops: Klytiosoğlu, Akhalı bir savaşçı
Dolops: Lamposoğlu, Laomedon'un torunu, Troyalı bir savaşçı
Dorion: Nestor'un egemenliğinde kent
Doris: Nereus kızı
Doryklos: Priamos'un oğlu
Doto: Nereus kızı
Drakios: Epeoların hükümranı
Dresos: Troyalı bir savaşçı
Dryas: Lapithli bir kişi

Dryas: Trakya kralı Lykurgos'un babası
Dryops: Priamos'un oğlu
Dulikhion: İonid denizi adası
Dymas: Asios'un ve Hekabe'nin babası, Frigyalı
Dynamene: Nereus kızı

E

Eeriboia: Eurymakhos'un kızı, Aloeus'un ikinci karısı
Eetion: Andromakhe'nin babası, Aşağı Thebai'deki Kilikia kralı
Eetion: İmbros'lu bir kişi
Eetion: Troyalı Pdoes'in babası
Ehispe: Arkadia köyü
Eilesios: Boiota yakınlarında Tanagra'da köy
Eilethuia: Tanrıça, doğum yardımcısı
Eioneus: (Eioneas), Akhalı bir savaşçı
Eioneus: (Eioneas), Trakyalı Rhesos'un babası
Eionia: Argos kenti
Eiretria: Euboie'de bir kent
Ekhekles: Aktor'un oğlu, Polymelos'un eşi, Myrmidonların kralı
Ekheklos: Başka bir Troyalı
Ekheklos: Troyalı Agenor'un oğlu
Ekhemmon: Priamos'un oğlu
Ekhepolos: Ankhisesoğlu, Sikyonlu
Ekhepolos: Thalyisosoğlu, Troyalı
Ekhinai: İonia denizinde bir ada
Ekhios: Akhalı Mekistheus'un oğlu
Ekhios: Başka bir Akhalı
Ekhios: Lykialı bir savaşçı
Eksadios: Lapithli bir kişi
Elasos: Troyalı bir savaşçı
Elatos: Leleglerin Pedasos'undan Troyalıların müttefiki
Eleon: Boiota yakınlarında Taragra'da köy
Elephenor: Khalkodon'un oğlu, Abantların hükümranı
Elis: Yunanistan'da bir bölge
Elone: Peraiboluların ve ardından da Lapithlerin kenti, Phtiotida'da
Emathie: Makedonia'nın eski ismi
Enetler: Paphlagonia halkı
Eniopeus: (Eniopeas), Thebaios'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Ennomos: Mysialı, Troyalıların müttefiki
Ennomos: Troyalı bir savaşçı
Enope: Messinia kenti
Enops: Klytomedes'in babası, Aitollu
Enops: Satnios'un babası, Mysialı
Enops: Troyalı Thestor'un babası
Enyalios: *bkz.* Ares
Enyeus: Skyros kralı
Enyo: Savaş tanrıçası
Eos: Tanrıça, Tithonos'un eşi, Memnon'un annesi
Epaltes: Lykialı bir savaşçı
Epeios: Panope'nin oğlu
Epeolular: Kuzey Helis'in en eski sakinleri
Ephialtes: Aloeus'un oğlu, Otos'un erkek kardeşi

Ephyre: Korinthios
Ephyre: Yunanistan'da bir kent
Ephyreliler: Thessalia'da Ephyre'de oturanlar
Epidauros: Argos'ta bir kent
Epigeus (Epigeas): Myrmidonlu Agakles'in oğlu
Epikles: Lykialı bir savaşçı
Epistor: Troyalı bir savaşçı
Epistrophos: Alizonların komutanı, Troyalıların müttefiki
Epistrophos: Euhenos'un oğlu, Mynes'in erkek kardeşi
Epistrophos: İphitos'un oğlu, Phokislerin komutanı
Epytos: Troyalı Periphas'ın babası
Erektheus (Erektheas): Toprak'ın oğlu
Erikhtonios: Dardanos'un oğlu, Tros'un babası
Erinys: İntikam ruhu
Eriopis: Oileus'un eşi
Erylaos: Troyalı bir savaşçı
Erymas: Başka bir Troyalı savaşçı
Erymas: Troyalı bir savaşçı
Erythinoi: Paphlagonia kenti
Erytra: Boiota kenti
Eteokles: Oidipus'un oğlu
Eteones: Boiota kenti
Euboie: Yunanistan'ın doğu kıyısında büyük bir ada
Eudoros: Hermes'in oğlu, Myrmidonların komutanı
Euhaimon: Troyalı Ormenos'un oğlu, Eurypylos'un babası
Euhenos: Selepios'un oğlu, Mynes ile Epistrophos'un babası, Lyrnessos kralı
Euhippos: Troyalı önder
Eukhenor: Troyalı kahin Polyidos'un oğlu
Eumedes: Dolon'un babası, Troyalıların tellalı
Eumelos: Admetos'un oğlu, Thessalialıların bir kısmının hükümranı
Euneos: İason ile Hypsyle'nin oğlu, Lemnos'un kralı
Euphemos: Troizenos'un oğlu, Kikon'ların hükümranı
Euphorbos: Troyalı Panthoos'un oğlu
Euphytes: Hellen ırmağı olan Selleis ırmağı yakınlarında Epyhre kralı
Europe: Phoiniks'in kızı, Minos ile Rhadamenys'in annesi
Euros: Güneydoğu rüzgârı (tanrılaştırılmış karakter)
Eurybates: Agamemnon'un habercisi
Eurybates: Odysseus'un habercisi
Eurydamas: Abas ile Polyidos'un babası, Troyalıların rüya tabircisi
Eurylaos: Talaimenesoğlu Mekistheus'un oğlu, Argoslu
Eurymedon: Nestor'un seyisi
Eurymedon: Ptolemaios'un oğlu, Agamemnon'un sürücüsü
Eurynome: Okeanoslu, Kharitlerin annesi
Eurypylos: Euhaimonoğlu, Thessalia'da Ormenio kralı
Eurypylos: Poseidon ile Khalkiope'nin oğlu, Kos kralı

Eurystheus (Eurystheas): Sthenelos'un oğlu, Mykenelilerin kralı
Eurythalion: Arkadialı bir soylu
Eurytos: Aktor ile Molione'nin oğlu, Kteatos'un erkek kardeşi
Eurytos: İphitos'un oğlu, Thessalia'da Oikhalia kralı
Eussyros: Akamas'ın babası, Trakyalı
Eutreis: Thespeia yakınlarında Boiota köyü

F

Frigyalılar: Anadolulu bir halk

G

Galateia: Nereus kızı
Ganymedes: Dardanosoğlu Tros'un oğlu
Gargaron: Troya'daki İda Dağı'nın güney zirvesi
Girit: Ada
Glaphyrai: Thessalia'da bir kent
Glauke: Nereus kızı
Glaukos: Hippolokhos'un oğlu, Lykialıların komutanı
Glaukos: Sisyphos'un oğlu, Bellerophontes'in babası
Glisas: Thebai ve Boiota'ya yakın kent
Gonoessa: Akha kenti
Gorgytion: Priamos'un oğlu
Gortyn: Girit kenti
Graia: Oropo yakınlarında Boiota köyü
Granikos: Mysia'da bir ırmak
Guneus: Ainienlerin komutanı
Gücü Tükenmez: *bkz.* Athene
Güzel Tepe: Troya düzlüğünde bir tepe
Gygie: Göl ve içindeki su perisi, Mestles ile Ahtiphos'un annesi
Gyrtios: Hyrtios'un babası
Gyrtone: Olympos'un eteklerinde bir kent

H

Hades: Yeraltı ülkesinin tanrısı
Haimon: Pyloslu Maion'un babası
Haliartos: Boiota kenti
Halie: Nereus kızı
Halios: Lykialı bir savaşçı
Harma: Boiota bölgesi
Harmonides (sanatçı): Troyalı Phereklos'un babası
Harpalion: Pylaimenes'in oğlu, Paphlagonların kralı
Hebe: Zeus ile Hera'nın kızı, tanrıların hizmetçisi
Hekabe: Frigyalı Dymas'ın kızı, Priamos'un eşi
Hekamede: Tenedoslu Arsinoos'un kızı
Hektor: Priamos ile Hekabe'nin oğlu
Helene: Tyndareos'un kızı, Menelaous'un karısı
Helenos: Oinopsoğlu (Akhalı Oinops'un oğlu)
Helenos: Priamosoğlu, kâhin
Helikaon: Troyalı Antenor'un oğlu
Helike: Akha kenti
Hellas: Thessalia'da bir bölge

Hellespontos: Çanakkale Boğazı
Helos: Lakonia'nın bir kenti
Helos: Triphylia kasabası
Hephaistos: Ateş ve demircilik tanrısı
Heptaporos: Mysia'da bir ırmak
Hera: Zeus'un kardeşi ve karısı
Herakles: Zeus ile Alkmene'nin oğlu
Heraklesoğlu: *bkz.* Thessalos ve Tlepolemos
Hermes: Tanrıların ulağı; Zeus'un oğlu
Hermione: Argos kenti
Hermos: Frigya ve Mysia ırmağı
Hesione: Troya kralı Laomedon'un kızı
Hiketaon: Laomedon'un oğlu, Priamos'un erkek kardeşi, Melanippos'un babası
Hippasos: Priamos'un oğlu
Hippasosoğlu: *bkz.* Apisaon, Sokos, Hypsenor ve Kharops
Hippemolgo: Skythia kabilesi
Hippodamas: Troyalı bir savaşçı
Hippodamea: Ankhises'in kızı, Aineias'ın kız kardeşi, Alkathoos'un eşi
Hippodamea: Atrakas'ın kızı, Peirithoos'un eşi, Polypoites'in annesi
Hippodamos: Troyalı bir savaşçı
Hippokoon: Trakyalı kral Rhesos'un akrabası ve müttefiki
Hippolokhos: Bellerephontes'in oğlu, Glaukos'un babası, Lykialıların hükümranı
Hippolokhos: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Hippomakhos: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Hipponoos: Akhalı bir savaşçı
Hippothion: Mysialı Askanios ile Morys'in babası
Hippothion: Troyalı bir savaşçı
Hippothoos: Lethos'un oğlu, Larissa'lı, Pelasgların hükümranı
Hippothoos: Priamos'un oğlu
Hire: Messinia kenti
Histiaia: Euboie'de bir kent
Hyadlar: Takımyıldız
Hyampolis: Phokis kenti
Hyde: Tmolos aşağısında Lydia kenti
Hyle: Boiota'nın küçük bir kenti
Hyllos: İonia ırmağı
Hypeirokhos: Elisli İtymoneus'un babası
Hypeirokhos: Troyalı bir savaşçı
Hypereia: Eurypylos bölgesinde bir kaynak
Hyperesie: Akha kenti
Hyperinor: Panthoos'un oğlu
Hyperion: Troyalı bir savaşçı
Hypsenor: Hippasoğlu, Akhalı bir savaşçı
Hypsenor: Troyalı Dolops'un oğlu
Hypsyle: Lemnos kralı Thoas'ın kızı, İason'un eşi
Hyrie: Boiota'nın küçük bir kenti
Hyrmine: Elis kenti
Hyrtakes: Arisbe'nin eşi, Troyalı Aiaos'un babası
Hyrtios: Mysialı Gyrton'un oğlu

İ

İaira: Nereus kızı
İalmenos: Atreus'un oğlu, Boiotalıların bir kısmının hükümranı
İamenos: Troyalı bir savaşçı
İanassa: Nereus kızı
İaneira: Nereus kızı
İapetos: Gök (Uranos) ile Toprak'ın oğlu
İardanos: Elis ırmağı
İason: Aison ile Polymede'nin oğlu
İasos: Sphelos'un oğlu, Atihalıların hükümranı
İda: Frigya ile Mysia dağı
İdaios: Troyalı Dares'in oğlu
İdaios: Troyalıların habercisi, Priamos'un sürücüsü
İdes: Aphareus'un oğlu, Lykeus'un erkek kardeşi, Kleopatra'nın babası, Messinialı okçu
İdomeneus: (İdomeneas): Deukalion'un oğlu, Girit kralı
İelysos: Rodos kenti
İesonoğlu: Euhenos
İkaros: Anadolu kıyısında bir ada
İksion: Zeus'un eşi (Zeus ile birlikte Peirithoos'u dünyaya getiren), Thessalia kralı
İlioneus (İlioneas): Troyalı Phorbas'ın oğlu
İlios: Tros ile Kalliaros'un oğlu, Laomedon'un babası, İlyon'un kurucusu
İmbrasos: Trakyalıların hükümranı Peiroos'un babası
İmbrios: Mentor'un oğlu, Medesikaste'nin eşi
İmbros: İmroz adası
İolkos: Thessalia'nın bir kasabası
İonlar: Ege kıyılarında yaşayan bir halk
İpheus (İpheas): Lykialı bir savaşçı
İphianassa: Agamemnon ile Klytaimestre'nin (İphigeneia) kızı
İphidamas: Antenor ile Theano'nun oğlu
İphiklos: Thessalialı Phylos'un oğlu, Protesilaos ile Podarkes'in babası
İphinoos: Akhalı Deksios'un oğlu
İphis: Enyeus'un kızı, Patroklos'un kölesi
İphiton: Otryneus'un oğlu, Hydeli
İphitos: Phokisli Naubolos'un oğlu, Skhedios ile Epistrophos'un babası
İphitos: Troyalı Arkheptolemos'un babası
İris: Tanrıların habercisi
İsandros: Bellerophontes'in oğlu
İsos: Priamos'un oğlu
İthaimeneus: Lykialı Sthenelaos'un babası
İthake: İonia denizinde bir ada
İthome: Thessalia'da kale
İton: Thessalia'daki Phiotida kenti
İtymoneus (İtymoneas): Hypereia'nın oğlu, Elisli

K

Kabesos: Küçük Asya (ya da Trakya) kenti
Kadmoslular: Boiotia'da bir halkın adı
Kaedes: Troizenos'un babası, Kikonların komutanı
Kaineus (Kaineas): Elatos'un oğlu, Koronos'un babası, Lapithlerin kralı
Kalesios: Trakya'daki Arisbeli Aksylos'un yoldaşı
Kaletor: Klytios'un oğlu, Priamos'un akrabası
Kaletoroğlu (Kaletor'un oğlu) Aphareus: Akhalı
Kalkhas: Thestor'un oğlu, Akhaların kâhini
Kallianassa: Nereus kızı
Kallianeira: Nereus kızı
Kalliaros: Lomris kenti
Kalydon: Euhenos ırmağı yakınlarında Aitolia kenti
Kalyndai: Sporad takımadalarından
Kameiros: Rodos kenti
Kapaneus (Kapaneas): Hipponoos'un oğlu, Sthenelos'un babası
Kapaneusoğlu: *bkz.* Sthenelos
Kapys: Assarakos'un oğlu, Ankhises'in babası
Kardamyle: Lakonia'daki Leuktra yakınlarında kent
Karesos: Mysia ırmağı
Karialılar: Güney Ege kıyılarında yaşayan bir halk
Karystos: Euboie kenti
Kasos: Kyklad takımadalarından biri
Kassandra: Priamos'un kızı
Kastieneria: Gorgython'un annesi
Kastor: Tyndareos ile Leda'nın oğlu, Polydeukos'un erkek kardeşi
Kaukonlar: Küçük Asya'da Pelasg kabilesi
Kavga: Tanrıça
Kaystros: İonia'da bir ırmak
Kebriones: Priamos'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Keladon: Elis ya da Arkadia'da ırmak
Kentaurlar: Thessalia kabilesi
Kephallenialılar: Odysseus'un uyruğunda olanların hepsi
Kephios: Boiota gölü
Kephisos: Phokis'te ırmak
Kerinthos: Euboie'deki Kalkis yakınlarında kent
Khalkis: Aitolia'nın bir kenti
Khalkis: Euboie'nin bir kenti
Khalkodon: Elephenor'un babası, Abantların kralı
Khalkon: Myrmidonlu Bathykles'in babası
Kharis: Hephaistos'un eşi
Kharops: Nereus'un babası, Syme kralı
Kharops: Troyalı Hippasos'un oğlu
Kheiron: Kentavros (at adam)
Khersidamas: Priamos'un oğlu
Khimaira: Lykialı canavar
Khromios: Başka bir Troyalı

Khromios: Lykialı
Khromios: Mysialıların komutanı
Khromios: Neleus'un oğlu
Khromios: Priamos'un oğlu
Khryse: Troya kenti
Khryses: Apollon'un duacısı
Khrysothemis: Agamemnon'un kızı
Khyrseis: Khyrses'in kızı (Astynome)
Kıbrıs: Ada
Kıbrıslı: *bkz.* Afrodite
Kikonlar: Trakya kabilesi
Kilikia/Kilikialılar: Homeros'ta, Asyalı Thebe'deki insanlar için kullanılır
Killa: Troya'nın küçük bir kenti
Kinyres: Kıbrıs'ın hükümdarı
Kisses: Theano'nun babası, Trakya kralı
Kleboulos: Troyalı bir savaşçı
Kleitos: Troyalı Peisenor'un oğlu
Kleones: Argos'da Korinthos yakınlarında kent
Kleopatra: İdes ile Marpessa'nın kızı, Meleagros'un eşi (Alkyone)
Klonios: Alektor'un oğlu, Boiotaların komutanı
Klymene: Helene'nin hizmetçisi
Klymene: Nereus kızı
Klytaimestre: Tyndareos ile Leda'nın kızı, Helene'nin kız kardeşi, Agamemnon'un eşi
Klytios: Laomedon'un oğlu, Priamos'un erkek kardeşi, Kaletor'un babası, Troya'lı ihtiyar
Klytiosoğlu (Klytios'un oğlu): Dolops
Klytomedes: Aitollu Enops'un oğlu
Knossos: Girit'in başkenti
Koiranos: Lykialı
Koiranos: Lyktos doğumlu Giritli
Koon: Antenor'un oğlu
Kopail: Boiota kenti
Kopreus (Kopreas): Pelops'un oğlu, Eurystheus'un habercisi
Korinthos: Yunanistan'da bir kent
Korku (tanrısal kişilik): Ares'in sürücüsü
Koroneia: Boiota kenti
Koronos: Kaineus'un oğlu, Leonteus'un babası, Thessalia'da Lapithlerin kralı
Kos: Ada
Kreion: Boitoalı Lykomedes'in babası
Kreton: Diokles'in oğlu, Orsilokhos'un erkek kardeşi, Messinia Pheaili
Krisa: Delphoi yakınlarında Phokis kenti
Kroismos: Troyalı bir savaşçı
Krokyleia: Batı kara Yunanistan'ında bir kent
Kromna: Paphlagonia köyü
Kronos: Zeus'un babası
Kronosoğlu: *bkz.* Zeus
Ksanthos: Akhilleus'un atı
Ksanthos: Hektor'un atı
Ksanthos: Lykia ırmağı
Ksanthos: Troya'da tanrı/ırmak (Skamandros)
Ksanthos: Troyalı Phainops'un oğlu

Kteatos: Aktor ile Molione'nin oğlu, Eurytos'un erkek kardeşi
Kuretler: Aitolia kabilesi
Kyllene: Arkadia'da Kyllene dağı
Kymodeke: Nereus Kızı
Kymothee: Nereus kızı
Kynos: Opoeis Lokrislilerinin küçük kenti
Kyparesseis: Triphylia kenti
Kypharissos: Delphoi yakınlarında Phokis kenti
Kyphos: Kuzeydoğu Thessalia'da Peraibosluların kenti
Kythere: Kytherelilerin adası
Kytoros: Paphlagonia kenti

L

Laerkes: Haimon'un oğlu, Myrmidonlu Alkimedon'un babası
Laertes: Odysseus'un babası, İthake kralı
Lakedaimon: Lakonia
Lampos: Hektor'un atı
Lampos: Laomedon'un oğlu, Dolops'un babası
Lamposoğlu: *bkz.* Dolops
Laodamas: Antenor'un oğlu
Laodameia: Bellerephontes'in kızı, Sarpedon'un annesi
Laodike: Agamemnon'un kızı (Elektra)
Laodike: Priamos'un kızı, Helikaon'un eşi
Laodokos: Antenoroğlu, Troyalı
Laodokos: Antilokhos'un arkadaşı
Laogonos: Troyalı Onetor'un oğlu
Laogonos: Troyalı Bias'ın oğlu
Laomedon: İlios'un oğlu, Troya kralı
Laos: Lakonia kenti
Laothoe: Leleglerin kralı Altes'in kızı, Priamosoğlu Lykaon'un annesi
Lapithler: Pylos'un eski savaşçı kabilesi
Larissa: Aiolida'da Kyme yakınlarında Pelasgların kenti
Leda: Helene'nin ve Klytaimestre'nin annesi
Leitos: Alektryon'un oğlu, Boiotaların komutanı
Lektos: Troya sahilinin burnu
Lelegler: Eski bir savaşçı kabile
Lemnos: Limni adası
Leokritos: Akhalı Arisbas'ın oğlu
Leontheus (Leontheas): Koronos'un oğlu, Lapithli
Lesbos/Lesboslular: Midilli adası
Lethoos: Teutamos'un oğlu, Larissalı Pelasgların kralı
Leto: Apollon ile Artemis'in annesi
Leukos: Odysseus'un yoldaşı
Likymnos: Elektryon'un annesi, Herakles'in teyzesi
Lilaia: Phokis kenti
Limnoreia: Nereus kızı
Lindos: Rodos'ta bir kent
Lokris: Yunanistan'da bir bölge
Lykaon: Pandaros'un babası, Lykia kralı
Lykaon: Priamos'un oğlu
Lykastos: Girit kenti

Lykia/Lykialılar: Akdeniz kıyısında Fethiye ile Antalya arasındaki bölge
Lykomedes: Kreon'un oğlu, Boiotalı
Lykon: Troyalı bir savaşçı
Lykophontes: Troyalı bir savaşçı
Lykophron: Mastor'un oğlu, Kytereli
Lykourgos: Arkadia kralı Aleon'un oğlu
Lykourgos: Dryas'ın oğlu, Trakya kralı
Lyktos: Girit kenti
Lyrnessos: Mysia kenti
Lysandros: Troyalı bir savaşçı

M

Magnetler: Thessalia'da Magnesia'da oturanlar
Maiandros: Menderes nehri
Maimalosoğlu: (Myrmidonlu Maialos'un oğlu) Peisandros
Maion: Haimon'un oğlu, Thebaili
Maionia: Gyge gölü civarında bir bölge
Maira: Nereus kızı
Makar: Aiolos'un oğlu, Lesbos kralı
Makhaon: Askleipos'un oğlu, Trike ve Thessalia'daki İthome'nin kralı
Mantinee: Arkadia'da bir kent
Maris: Kral Amisodaros'un oğlu
Marpessaa: Euhenos'un kızı, İdes'in eşi
Mases: Argos kenti
Mastor: Lykophron'un babası, Khytereli
Mastoroğlu: *bkz.* Lykophron
Medeon: Boiota kenti
Medesikaste: Priamos'un kızı, İmbrios'un eşi
Medon: Lykialı, Troyalıların müttefiki
Medon: Oileus ile Rene'nin oğlu
Megasoğlu (Megas'ın oğlu): Perimos
Meges: Phyleus'un oğlu, Dulikhionların ve Ekhinai'de oturanların hükümranı
Mekisteus (Mekisteas): Ekhios'un oğlu
Mekisteus (Mekisteas): Talasoğlu, Sikyonlu Adrastos'un erkek kardeşi
Melanippos: Akhalı bir savaşçı
Melanippos: Perkoteli, Hikethaon'un oğlu
Melanippos: Troyalı bir savaşçı
Melanthios: Troyalı bir savaşçı
Melas: Portheus'un oğlu
Meleagros: Oineus'un oğlu, Kleopatra'nın eşi
Meliboia: Thesallia'daki Magnesia kenti
Melite: Nereus kızı
Menelaos: Atreus'un oğlu, Agamemnon'un kardeşi
Menesthes: Akhalı bir savaşçı
Menestheus (Menestheas): Peteos'un oğlu, Atinalıların hükümranı
Menesthios: Areithoos'un oğlu, Boiota Arne'sinin kralı

Menesthios: Sphereikhos'un oğlu (ya da Boros'un), Myrmidonların komutanı
Menoitios: Aktor'un oğlu, Patroklos'un babası
Menon: Troyalı bir savaşçı
Mentes: Kikonların komutanı
Mentor: İmbrios'un babası
Meriones: Molos'un oğlu, Giritli
Mermeros: Troyalı bir savaşçı
Merops: Adrastos ile Amphios'un babası, Hellespontos'ta Perkote'nin kâhini ve hükümranı
Messe: Lakonia'da göl ve kent
Messeis: Thessalia ya da Lakonia'da bir pınar
Mesthles: Pylaimenes'in oğlu, Maionların komutanı
Mestor: Priamos'un oğlu
Metheone: Thessalia'daki Magnesia'nın bir kenti
Mideia: Boiota kenti
Miletos: Girit'in bir kenti
Miletos: Karia'nın bir kenti
Minos: Zeus ile Europe'nin oğlu; Deukalion'un babası
Minyeios: Elis ırmağı
Minyolar: Orkhomenos'un eski bir kabilesi
Mnesos: Paionialı bir soylu
Molion: Troyalı, Thymbraios'un sürücüsü
Molionlar: Aktoroğlu Molion'un eşinin oğulları; Eurytos ve Kteatos
Molos: Deukalion'un oğlu, Meriones'in babası
Morys: Hippotion'un oğlu, Mysialı
Mulios: Epeolu, Augeia'nın kızı Agamede'nin eşi
Mulios: Troyalı bir savaşçı
Mulios: Başka bir Troyalı savaşçı
Musalar: Zeus'un kızları olan dokuz tanrıça
Mydon: Paionialı bir savaşçı
Mydon: Troyalı Pylaimenes'in sürücüsü
Mygdon: Frigya kralı
Mykale: İonia Dağı
Mykalessos: Boiota'daki Tanagra yakınlarında kent
Mykenai: Argos kentinin birkaç mil kuzeyindeki kent; Agamemnon'un kenti
Mynes: Euhenos'un oğlu, Briseis'in eşi, Lyrnessos kralı
Myrmidonlar: Thessalia'da Phthiodia'nın Akha kabilesi
Myrrhine: Teukros'un kızı, Dardanos'un eşi, Amazonların kraliçesi
Myrsinos: Elis köyü
Mysialılar: Trakya'da bir halk

N

Naiadalar: Göl ve ırmakların su perileri
Nastes: Nomion'un oğlu, Karialıların komutanı
Naubolos: Phokisli İphitos'un babası
Neleus (Neleas): Poseidon'un oğlu, Nestor'un babası

Neleusoğlu: Nestor
Nemertes: Nereus kızı
Neoptolemos: Akhilleus'un oğlu
Nereus Kızları: Deniz perileri
Neriton: İthake Dağı
Nestor: Neleus'un oğlu, Pylos kralı
Niobe: Tantalos'un kızı, Thebai kralı Amphion'un eşi
Nireus (Nireas): Kharops ile Aglaie'nin oğlu, Symeli
Nisa: Boiota kenti
Nisaie: Nereus kızı
Nisyros: Ege'de bir ada
Noemon: Lykialı bir savaşçı
Noemon: Pyloslu bir soylu
Nomion: Amphimaknos ile Nastes'in babası, Karia'da oturur
Nysa: Kara Yunanistan'ı ya da Anadolu'da bir düzlük

O

Odios: Akhaların habercisi
Odios: Alizonların komutanı
Odysseus: İthake kralı; Laertes'in oğlu
Oidipus: Laios ile İokaste'nin oğlu
Oikhaleas (Oikhaleus): Eurytos
Oikhalia: Thessalia kenti
Oileus (Oileas): Eriopis'in eşi, Lokrisli Aias'ın, aynı zamanda da Rheneli Medon'un babası, Oileus (Oileas): Troyalı Bienor'un sürücüsü
Oineus (Oineas): Portheus'un oğlu, Althaia'nın eşi, Tydeus'un, Meleagros'un vd. babası, Aitolia'daki Kalydonların kralı
Oineusoğlu: Tydeus
Oinomaos: Akhalı bir savaşçı
Oinomaos: Troyalı bir savaşçı
Oinops: Akhalı Helenos'un babası
Oitylos: Lakonia kenti
Okalee: Boiota köyü
Okhesios: Aitollu Periphas'ın babası
Olenie: Arkadia'da kayalık
Olenos: Aitolia kenti
Olizon: Thessalia Magnesia kenti
Oloosson: Thessalia'da Peraibosların kenti
Olympos: Thessalia'nın kuzeyinde bir dağ; tanrıların yurdu
Olymposlu: Zeus
Olymposlular: Tanrılar
Onetor: İdalı Zeus'un duacısı
Onkheston: Boiota kenti
Ophelestes: Paionialı bir savaşçı
Ophelestes: Troyalı bir savaşçı
Opheltios: Akhalı bir savaşçı
Opheltios: Troyalı bir savaşçı
Opites: Akhalı bir savaşçı
Opoeis: Lokrislilerin başkenti
Oreithuia: Nereus kızı
Orespios: Hyle'den zengin bir Boiotalı
Orestes: Agamemnon'un oğlu
Orestes: Akhalı bir savaşçı
Orestes: Troyalı bir savaşçı
Orion: Burç, takımyıldız

Orkhomenos: Arkadia'nın bir kenti
Orkhomenos: Boiota'nın (Minyoların) bir kenti
Ormenion: Thessalia Magnesia kenti
Ormenos: Troyalı bir savaşçı
Ormenos: Başka bir Troyalı savaşçı
Ormenosoğlu: Ormenos'un oğlu, Kerkaphos'un oğlu; Amyntor
Orneiai: Argos kenti
Oros: Akhalı bir savaşçı
Orsilokhos: Alpheios'un oğlu, Pherailerin kralı
Orsilokhos: Diokles'in oğlu, Krethon'un erkek kardeşi
Orsilokhos: Troyalı bir savaşçı
Orthaios: Troyalı bir komutan
Orthe: Thessalia'da Peraibosların kenti
Othryoneus (Othryoneas): Troyalıların müttefiki; Trakya, Kabesoslu
Otos: Aloeus'un oğlu, Ephialtes'in erkek kardeşi
Otos: Kylleneli bir savaşçı
Otreus (Otreas): Dymas'ın oğlu, Mygdon'un erkek kardeşi, Frigya kralı
Otryneus (Otryneas): İphiton'un babası, Tmolos'ta Hyde kralı
Oukalegon: Troyalı ihtiyar

Ö

Ölüm: (tanrılaştırılmış karakter)

P

Paion: Tanrıların hekimi
Paion: Troyalı Agastrophos'un babası
Paionia/Paionlar: Makedonya; Troyalıların müttefiki olan Makedonyalılar
Paionoğlu: Agastrophos
Paisos: *bkz.* Apaisos
Pallas: *bkz.* Athene
Palmys: Askanios, Troyalıların müttefiki
Pandaros: Lykaon'un oğlu, Troyalıların bir kısmı ile Lykialıların hükümranı
Pandokos: Troyalı bir savaşçı
Panope: Nereus kızı
Panopeus (Panopeas): Epeios'un babası
Panopeus: Phokis kenti
Panthoos: Othryneus'un oğlu, Euphorbos ve Polydamas'ın babası, Troyalı ihtiyar
Paphlagonialılar: Troyalıların müttefiki olan bir halk
Paris: Priamos'un oğlu; diğer adı Aleksandros
Parrasie: Arkadia kenti
Parthenios: Paphlagonia ırmağı
Pasithea: Kharitli kadınlardan biri
Patroklos: Menoitios'un oğlu, Opoeisli
Pdytes: Perkoteli, Troya savaşçısı
Pedaion: Büyük ihtimalle Troya köyü
Pedaios: Troyalı Antenor'un oğlu
Pedasos: Akhilleus'un atı
Pedasos: Leleg kenti

Pedasos: Messinia kenti
Pedasos: Troyalı Bukolion'un oğlu, Aisepos'un erkek kardeşi
Peiraiosoğlu: (Peiraios'un oğlu): Ptolemaios
Peirithoos: Zeus'un ya da İksion'un oğlu, Hippodamea'nın eşi, Thessalia Larissalı, Lapithlerin kralı
Peiroos: İmbrasos'un oğlu, Trakyalıların hükümranı
Peisandros: Başka bir Troyalı
Peisandros: Maimalos'un oğlu, Myrmidonların komutanı
Peisandros: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Peisenor: Troyalı Kleitos'un oğlu
Pelagon: Lykialı, Sarpedon'un yoldaşı
Pelagon: Pylosların hükümranı
Pelasg: Tartışmaya açık bir isim; Akhilleus'un yurdu; ancak Larissalı Pelasglar Troyalıların müttefikidir.
Peleus (Peleas): Aiakos'un oğlu, Akhilleus ile Polydore'nin babası
Peleusoğlu: *bkz.* Akhilleus
Peligon: Aksios ırmağı ile su perisi Periboia'nın oğlu
Pelion: Thessalia Dağı
Pellene: Akha kenti
Pellias: Krithea'nın oğlu, Alkestis'in babası, İolkos kralı
Pelops: Tantalos'un oğlu, Hippodameia'nın eşi, Atreus'un, Thyestes'in vd. babası, Elis kralı
Peneios: Thessalia ırmağı
Penelaos: İppalkmos'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Peraibo: Thessalia kabilesi
Pergamos Kalesi: İlyon'da akropol
Pergasos: Deikoon'un babası
Periboia: Akassamenos'un kızı, Pelagon'un annesi
Perieres: Boros'un babası
Perimedeos: Phokisli Skhedios'un babası
Perimos: Lykialı bir soylu olan Megas'ın oğlu
Periphas: Epytosoğlu, Troyalıların habercisi
Periphas: Okhesios'un oğlu, Aitolialı
Periphetes: Kopreus'un oğlu, Mykeneli bir savaşçı
Periphetes: Mysialı bir savaşçı
Perkote: Hellespontos'ta Mysia kenti
Perkoteli: *bkz.* Merops ve Pdyetes
Persephone: Hades'in karısı ve ölüm tanrıçası
Perseus (Perseas): Zeus ile Danae'nin oğlu
Peteon: Haliartos yakınlarında Boiota köyü
Peteus: Orneus'un oğlu, Menestheus'un babası
Phainops: Aiosoğlu, Asydoslu, Ksanthos ile Thoon'un babası
Phainops: Frigyalı Phorkys'in babası
Phaistos: Girit'in bir kenti

Phaistos: Maionia'nın (Lydia) Tarne'sinden Boros'un babası, Troyalıların müttefiki
Phalkes: Troyalı bir savaşçı
Pharis: Lakonia kenti
Phausios: Troyalı Apisaon'un babası
Phegeus (Phegeas): Dares'in oğlu, Troya'da Hephaistos'un duacısı
Pheia: Kuzey Elis kenti
Pheidippos: Thessalos'un oğlu, Güney Sporades'ten Hellenlerin hükümranı
Pheneos: Arkadia kenti
Pherai: Messinia kenti
Pherai: Thessalia'da bir kent
Phereklos: Troyalı Tektonoğlu Harmonides'in oğlu
Pheres: Kritheus'un oğlu, Admetos'un babası, Phereslerin kurucusu (*bkz.* Pheresoğlu)
Pheresoğlu: Pheres'in halefi
Pherousa: Nereus kızı
Philoktetes: Magnetlerin bir kısmının kralı
Philoktor: Troyalı Demukhon'un babası
Phleigalı: Thessalia'nın savaşçı kabilesi
Phoibos: *bkz.* Apollon
Phoiniks: Agenor'un oğlu, Europe'nin babası
Phoiniks: Ormenoslu Amyntor'un oğlu, Akhilleus'un yetiştiricisi
Phokisliler: Yunan kavmi
Phorbas: Diomede'nin babası, Lesbos kralı
Phorbas: Troyalı İloneus'un babası
Phorkys: Frigyalı Phainops'un oğlu
Phradmon: Agelaos'un babası
Phrontis: Panthoos'un eşi
Phthie: Akhilleus'un krallığı, Yunanistan bölgesi
Phthrion: Karia'nın, Phthielilerin dağı
Phylake: Thessalia Phthiodia kenti
Phylakos: İphiklos'un babası, Phylike'nin kurucusu
Phylas: Polymelos ile Astyokhe'nin babası, Ephyre kralı
Phyleus (Phyleas): Augeia'nın oğlu, Meges'in babası, Hyleli
Phyleusoğlu: bkz: Meges
Phylomedusa: Arneli Areithoos'un eşi
Phyrassos: Thessalia kenti
Pierie: Makedonya'da bir bölge
Pittheus (Pittheas): Pelops'un oğlu, Troizenos kralı
Pityeia: Mysia kenti
Plakos: Mysia Dağı
Platia: Boiota'nın bir kenti
Pleiadlar: Takımyıldız
Pleuron: Aitolia'da Kuretlerin kenti
Pleuron: Anadolu'da bir kent
Podaleirios: Askalaphos'in oğlu, Makhaon'un erkek kardeşi, Thessalia Trikeli
Podarges: Akhilleus'un atlarını doğuran kasırga

Podarges: Menelaos'un atı
Podargos: Hektor'un atı
Podarkes: İphiklos'un oğlu, Protesilaos'un erkek kardeşi, Thessalia Phylakeli
Podes: Troyalı Eetion'un oğlu
Polites: Priamos'un oğlu
Polybos: Troyalı Antenor'un oğlu
Polydamas: Panthoos ile Phrontis'in oğlu
Polydeukes: Tyndareos ile Leda'nın oğlu, Kastor'un erkek kardeşi
Polydore: Peleus'un kızı, Boros'un eşi, Menesthios'un annesi
Polydoros: Akhalı
Polydoros: Priamosoğlu
Polyhaimon: Troyalı Amopaon'un babası
Polyidos: Koiranos'un oğlu, Eukhenor'un babası, Korinthoslu kâhin
Polyidos: Troyalı Eurydamas'ın oğlu
Polyksenos: Agasthenes'in oğlu, Troya hâkimiyeti boyunca Epeoların komutanı
Polyktor: Hermes'in Rapsodi 24'te babası olarak bahsettiği zengin bir Myrmidonlu
Polymele: Phylas'ın kızı, Eudoros'un annesi, Myrmidonlu Ekhekles'in annesi
Polymelos: Lykialı Argeos'un oğlu
Polyneikes: Oidipus'un oğlu, Eteokles'in erkek kardeşi
Polyphemos: Elatos'un oğlu, Kaineus'un erkek kardeşi, Larissa'daki Lapithlerden
Polyphetes: Askania'dan Mysialı bir savaşçı
Polyphontes: Thebaili Autophonos'un oğlu
Polypoites: Peirithoos ile Hippodameia'nın oğlu
Portheus (Portheas): Agenor ile Epikastes'in oğlu, Oineus'un babası, Kalydon kralı
Poseidon: Deniz tanrısı
Praktios: Troya ırmağı
Priamos: Laomedon'un oğlu, Troya kralı
Priamosoğlu: *bkz.* Antiphos, Deiphobos, Doryklos, Hektor, Helenos, Lykaon, Paris, Polydoros vd.
Proitos: Abas'ın oğlu, Tirnys kralı
Promakhos: Alegenor'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Pronoos: Troyalı bir savaşçı
Protesilaos: İphiklos'un oğlu, Phylake ve Pyrasso'da Thessalialıların komutanı
Protheonor: Areilykos'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Protheos: Tenthredon'un oğlu, Magnetlerin komutanı
Prothoon: Troyalı bir savaşçı
Protiaos: Troyalı Astynoos'un babası
Proto: Nereus kızı
Prytanis: Lykialı bir savaşçı
Pteleos: Elis'in bir kenti
Pteleos: Thessalia'nın bir kenti

Ptolemaios: Peiraos'un oğlu, Eurymadon'un babası
Pygmeler: Yüksek Nil bölgesinde yaşadığı sanılan cüceler kavmi
Pylaimenes: Paphlagonların kralı
Pylaios: Lethos'un oğlu, Pelasgların komutanı
Pylartes: Troyalı bir savaşçı
Pylene: Aitolia kenti
Pylion: Troyalı bir savaşçı
Pylos: Yunanistan kenti
Pyraikmes: Paionların komutanı, Troyalıların müttefiki
Pyris: Troyalı bir savaşçı
Pytho: Parnessos aşağılarında Phokis bölgesi

R

Rene: Oileus'un cariyesi, Medon'un annesi
Rhadamenys: Zeus ile Europe'nin oğlu, Minos'un erkek kardeşi
Rhea: Tanrıça, Gök ile Toprak'ın kızı
Rhesos: Eioneus'un oğlu, Trakyalıların kralı
Rhesos: Troya ırmağı
Rigmos: Trakyalıların hükümranı Peirithoos'un oğlu, Troyalıların müttefiki
Ripe: Arkadia kenti
Rodos: Ada
Rythios: Girit kenti

S

Sakarya: Irmak
Salamis: Pire kentinin karşısında bir ada
Samos: Sisam adası
Samothrake: Semadirek adası
Sarpedon: Zeus ile Laodameia'nın oğlu, Lykialıların kralı, Troyalıların müttefiki
Satnioeis: Mysianın büyük bir nehir yatağı
Satnios: Mysialı Enops'un oğlu
Selagos: Apaisonlu Ampnios'un babası
Selepisoğlu (Selepis'in oğlu): Euhenos
Selleis: Elis ırmağı
Selleis: Troya ırmağı
Sellisler: Zeus'un Dodone'deki duacıları
Semele: Kadmos'un kızı, Dionysos'un annesi
Sesamos: Paphlagonia kenti
Sestos: Hellespontos'un küçük bir kenti
Sidonlar: Fenikyeliler
Sikyon: Peleponissos'ta Sikyonluların kenti
Simoeis: Troya'da tanrı/ırmak
Simoeisli: Troyalı Anthemion'un oğlu
Sintiler: Lemnos'un eski sakinleri
Sipylos: Tmolos'un dağ kolu
Sisyphos: Aiolos'un oğlu, Merops'un eşi, Glaukos'un babası
Skamandrios: Troyalı Strophios'un oğlu
Skamandros: Troya'da tanrı/ırmak (Ksanthos)
Skamandroslu: Astyanaks
Skandeia: Kytherelilerin kenti

Skarphe: Lokris'te, Thermopylai yakınlarında küçük bir kent
Skhainos: Boiota Thebai yakınlarında kent
Skhedios: Perimedes'in oğlu, Phokislerin diğer bir komutanı
Skherios: İphitos'un oğlu, Phokislerin komutanı
Skolos: Boiota köyü
Skyros: Ada
Smintheus (Smintheas): *bkz.* Apollon
Sokos: Troyalı Hippasos'un oğlu
Solymolar: Anadolu'da Lykia'nın savaşçı kabilesi
Sparta: Lakonia'nın başkenti
Speio: Nereus kızı
Sperkheios: Tanrı/ırmak, Menestheus'un babası
Sphelos: Bukolion'un oğlu
Stentor: Akhalı bir savaşçı
Sthenalos: Perseus ile Andromeda'nın oğlu, Eurystheus'un babası, Argoslular ile Mykenelilerin kralı
Sthenelaos: Lykialı İthaimenes'in oğlu
Sthenelos: Kapaneus'un oğlu, Diomedes'in yoldaşı
Stikhios: Atinalıların komutanı
Stratie: Arkadia kenti
Strophos: Troyalı Skamandrios'un babası
Styks: Hades ırmağı (Styks'in suyu)
Stymphelos: Arkadia kenti
Styra: Euboie'da bir kent
Syme: Karia kıyılarında bir ada

Ş

Şafak: *bkz.* Eos

T

Talaimenes: Maionların komutanı Mesthles ile Antiphos'un babası
Talas: Sikyonlu Adrastos ile Mekistheus'un babası
Tarne: Maion kenti (Lydia)
Tarphe: Lokris kenti
Tartaros: Yeraltı dünyasında bir bölge
Tekton: Harmonides, Troyalı Phereklos'un babası
Telamon: Aiakos'un oğlu, Peleus'un erkek kardeşi, Aias ile Teukros'un babası, Salamis kralı
Telamonoğlu Aias: *bkz.* Aias
Telemakhos: Odysseus'un oğlu
Tenedos: Bozcaada
Tenthredon: Megnedonların hükümranı Prothoos'un babası
Tereie: Zeleia yakınlarında Mysia dağı
Teukros: Telamon'un oğlu, Aias'ın erkek kardeşi, Salamisli
Teutamos: Lethos'un babası, Pelasgların Larissa'sından
Teuthras: Thessalia Magnesialı bir savaşçı
Teuthras: Trakyalı Aksylos'un babası
Thaleia: Nereus kızı
Thaltios: Eurytos'un oğlu, Troyalılar zamanında Epeoların hükümranı

Thalysios: Troyalı Ekhepolos'un babası
Thamyris: Destancı, Trakyalı
Thatybios: Agamemnon'un habercisi
Thaumakie: Thessalia'daki Magnisias kenti
Theano: Kisses'in kızı, Antenor'un eşi, Athene'nin Troya'daki duacısı
Thebai: Boiota'da bir kent
Thebai: Kilikia'da bir kent
Thebai: Mısır kenti
Thebaios: Troyalı Eniopeus'un babası
Themis: Tanrıça, Toprak ile Gök'ün (Uranos) kızı
Thersilokhos: Paionialı bir savaşçı
Thersites: Agrios'un oğlu
Theseus (Theseas): Aigaion ile Aithre'nin oğlu
Thespeia: Boiota kenti
Thessalos: Herakles'in oğlu, Pheidippos ile Antiphos'un babası
Thestor: İdmon'un oğlu, Khalkhas ile Alkmaon'un babası, kâhin
Thestor: Troyalı Enops'un oğlu
Thetis: Nereus kızı, Peleus'un eşi, Akhilleus'un annesi
Thetys: Gök ile Toprak'ın kızı, Okeanos'un eşi
Thisbe: Boiota kenti
Thoas: Andraimon ile Gorgo'nun oğlu, Aitolia'da Pleuron ve Kalydon kralı
Thoas: Dionysos ile Ariadne'nin oğlu, Hypsyle'nin babası, Lemnos kralı
Thoas: Troyalı bir savaşçı
Thoe: Nereus kızı
Thoon: Troyalı Phainops'un oğlu, Ksanthos'un erkek kardeşi
Thoon: Başka bir Troyalı
Thootes: Atinalı Menestheus'un habercisi
Thrasios: Paionialı bir savaşçı
Thrasymedes: Nestor'un oğlu
Thrasymelos: Sarpedon'un sürücüsü
Thronios: Lokrislilerin başkenti
Thyestes: Pelops'un oğlu, Atreus'un erkek kardeşi
Thymbraios: Troyalı bir savaşçı
Thymbre: Troya'da bir bölge
Thymoites: Troyalı yaşlı bir kişi
Thyros: Elis kenti
Tiryns: Argos kenti
Titanos: Thessalia dağı
Titaresis: Thessalia'da ırmak
Tithonos: Laomedon'un oğlu
Tlepolemos: Herakles'in oğlu
Tlepolemos: Troyalı Damastor'un oğlu
Tmolos: Lydia Dağı
Trekhis: Thermopylai yakınlarında Thessalia kenti
Trekhos: Aitolialı bir savaşçı
Trike: Thessalia kenti
Tritogeneia (Trito'da doğmuş): *bkz.* Athene
Troilos: Priamos'un oğlu
Troizen: Argos'ta bir kent

Troizenos: Kaedes'in oğlu, Euphemos'un babası, Kikonların komutanı, Troyalıların müttefiki
Tros: Alastoroğlu (Alastor'un oğlu)
Tros: Erikhtonios ile Astyokhe'nin oğlu, Kalliroe, İlos, Assarakos ve Ganymede'nin babası,
Tydeus: Oineus'un oğlu, Diomedes'in babası
Tydeusoğlu: *bkz.* Diomedes
Tykhios: Boiota Hyle'li bir sanatçı
Typheus: Bir dev

Z

Zakynthos: İonia denizinde bir ada
Zeleia: Troya kenti
Zephyros: Batı rüzgârı (tanrılaştırılmış karakter)
Zeus: Kronos'un oğlu, tanrıların babası ve kralı